ZADUL GURABAİL MÜBEŞŞİRİN

Fİ ŞERHİ HADİSİ ERBAİN

MÜJDELENMİŞ GARİPLERİN AZIĞI

Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

بســـــم ا الر ن الرحيم وصلى ا على سيدنا مد

Mukaddime

Şüphesiz Hamd, Allah içindir. O'na hamd eder, O'ndan hidayet ve bağışlanma dileriz. Nefislerimizin şerrinden, kötü amellerimizden Allah Teala'ya sığınırız. Şüphesiz Allah'ın hidayet eylediğini saptıracak, O'nun saptırdığını da hidayete ulaştıracak yoktur. Allah'tan başka İlah olmadığına, O'nun birliğine ve ortağı olmadığına, Muhammed (Sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem)'in O'nun kulu ve Rasulü olduğuna şehadet ederim.

Bundan sonra;

Muhakkak ki; sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin şerlisi sonradan ortaya çıkarılanlardır. Her sonradan çıkan şey; bid'at, her bid'at; dalalet (sapıklık) ve her dalalet de ateştedir.

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; "Doğru yol kendisine apaçık belli olduktan sonra yan çizerek Peygamber'den ayrılıp müminlerin yolundan başkasına uyan kimseyi Biz döndüğü yere döndürürüz ve onu cehenneme sokarız. Orası ne kötü bir varış yeridir!" (Nisa 115)

"Hayır Rabbin hakkı için onlar aralarında çekiştikleri şeylerde Seni hakem kılıp sonrada verdiğin hükme karşı içlerinde bir burukluk duymadan tam anlamıyla teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar." (Nisa 65)

"Sonra Senide emrimizden bir şeriat üzere memur kıldık.O halde Sen ona tabi ol, bilmezlerin hevesine uyma. Şüphesiz onlar Seni Allah'tan müstağni kılmazlar." (Casiye 18-19)

"Allah ve Rasulü bir iş hakkında hüküm verdikten sonra mümin erkeğe ve mümin kadına işlerinde artık tercih hakkı yoktur. Kim Allah'a ve Rasulüne karşı gelirse şüphesiz apaçık bir sapıklığa sapmış olur." (Ahzab 36)

Osman Bin Ömer der ki; "Birisi İmam Malik radıyallahu anh'e gelip bir mesele sordu. O'na;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu" diye cevap verdi. Soruyu soran;

"Peki siz ne diyorsunuz?" deyince; İmam Malik şu ayeti okudu;

"Onun emrine aykırı davrananlar başlarına bela gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azab isabet etmesinden sakınsınlar." (Nur 63)"[1]

Asırlardır gereken tavırlar konulmadığı için islami hayat garib kalmış, unutulmuş, kişisel görüşler naslara tercih edilmiş ve bunun doğal sonucu olarak da İslami kaideler umursanmaz hale gelmiştir.

Acizane bu çalışmamızda dinimizin iktizası olan, müminlerin günümüz ortamında unuttuğu/unutturulduğu bazı meseleleri kırk hadis şerhi niteliğinde izah etmeye çalıştık ve adını da; "Zadul Gurebail Mübeşşiriyn = Müjdelenmiş Gariplerin Azığı" koyduk. Zikrettiğimiz her hadisi akademik araştırmalar için kolaylık olsun diye geniş bir kaynak literatürü kullanarak alel atraf metoduyla tahric ettik.

من بلغه ء حديث فكذبه فقد كذب ثلاثا ا ورسوله والذي حدث به

Cabir r.a'ın rivayet ettiği hadiste buyrulur ki; "Kendisine ulaşan bir hadisimi yalanlayan üç kişiyi yalanlamıştır; Allah'ı, Beni ve hadisimi kendisine ulaştıranı."[2]

من تقول علي ما أقل او رد شيئا ا جئت به فليتبوأ مقعده من النار

Selman ve Ebu Bekr radıyallahu anhuma'dan rivayet edilen hadisi şerifte Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki; "Kim söylemediğim bir şeyi benim adıma söyler veya kendisine ulaşan

---

[1] Beyhaki Medhal(s.201) Ebu Nuaym Hilye(6/326) İbni Hazm İhkam(6/790) Hatib el-Fakih vel-Mütefakkih(1/146) Suyuti Miftahul Cenne(s.140) Şerhus Sünne(1/191)

[2] sahih li gayrihi. Taberani Evsat(7/313) Heysemi Mecmauz Zevaid(1/148-149) İbnu Abdilberr Temhid(1/152) Camiul Beyanil İlm(2/189) Ebul Fadl el-Mukrî Zemmul Kelam ve Ehlih(2/53) İbn Asakir Tarihu Dimeşk(27/419-410) Rudani Cem'ül Fevaid(343) Suyuti Miftahul Cenne(s.54) Münavi Kunuzül Hakaik(7294) Kenzul Ummal(1047) isnadında Mahfuz Bin Musevvir el-Fihrî vardır. İbni Ebi Hatem onu Cerh ve Tadil'de zikretmiş cerhte ve tadilde bulunmamıştır. Ancak benzer anlamdaki rivayetler bir çok sahabeden sahih olarak gelmiştir.

sözümden birşeyi reddederse cehennemde oturacağı yere hazırlansın."[3]

من كذب علي متعمدا فليتبوأ بيتا النار ومن رد حديثا بلغه ع فليتبوأ بيتا النار ومن رد حديثا بلغه ع فأنا اصمة يوم القيامة وإذا بلغكم ع حديث و تعرفوه فقولوا : ا أعلم

Selman radıyallahu anh'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Kim benim adıma kasten yalan söylerse cehennemdeki evine hazırlansın. Kim kendisine ulaşan hadisimi reddederse cehennemdeki evine hazırlansın. Kim kendisine ulaşan hadisimi reddederse kıyamet gününde onun davacısı olurum. Size benden bilmediğiniz bir hadis ulaşırsa "Allah bilir" deyin!"[4]

Şu halde Allah ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in kelamı işitildiğinde; "Bunu yapabilen nerede?","Bu zamanda bu olur mu?", "Yapamıyoruz" gibi şeytanın söylettiği sözlerle mukabele etmek Allah Azze ve Celle'ye kafa tutmak olur. Zira Bakara suresinin son ayetinde de belirtildiği gibi Allah Azze ve Celle kullarına kaldıramayacağı yük yüklememiştir. Meşru mazereti olana kolaylık ve ruhsat verilmiştir. Mü'min ve Müslim odur ki; Kur'an'a, Sünnete (hadislere), sahabe kavline ve Müslümanların icma ettiklerine itiraz için değil, uymak için yol arar ve teslim olur.

Aczimize rağmen bizi bu çalışma için gayrete getiren bazı hususlar şu şekilde sayılabilir;

1- Akılcılık fitnesi yada hortlayan mutezile; "aklın dinin delillerinden sayılması" ilk adımı ile, aklın naslar üzerine çıkarılması çabaları, dolayısı ile hadislerin, mütevatir rivayetlerle gelmiş mucizelerin inkarı, Allah'ın Kitabını müsteşrik edasıyla hevayu heveslere göre te'vil etme... Halbuki aklın rolü; vahyi, peygamberi bulup iman edene kadardır. Ondan sonra vahye teslimiyet gelir.

---

[3] sahih ligayrihi. Mervezi Müsnedi Ebu Bekr(69) İbni Adiy Kamil(1/21) İbn Cevzi Mevduat(1/57) Camiüs Sagir(8993) Mecmauz Zevaid(1/142) Mervezî'nin Ebu Bekr r.a.'den rivayetinin isnadında Muhammed Bin İshak el-Lu'luî el-Belhî vardır ki güvenilir bir ravi değildir.

[4] Deylemi(5658) Taberani(6/262) Mecmauz Zevaid(1/372) Taberani Turuku Hadisi Men Kezzebe Aleyye(s.160 no:167) Kunuzül Hakaik(7425) Kasımi Mehasinut Te'vil(1/167) Cem'ül Fevaid(342) Kenzul Ummal(10/428) Suyuti Miftahul Cenne(s.54)

2- İlim öğrenmemek, amel etmemek, akaid ve amelde bid'at yollara sapmak.

3- Alah'ın ve Rasulü aleyhissalatu ves-selam'ın yasakladığı işleri yapanlara hoş görü fitnesi. Şüphesiz böyle devam ederse sonu kişiyi dinden çıkmaya götürür. Fasıkların ve kafirlerin kötü işlerine kayıtsız kalınması iman zayıflığı, hoş görülmesi ise küfürdür. Selefin şu sözü kapsamı altına girilmiş olur; "Zulme karşı sessiz kalan dilsiz şeytandır."[5]

4- Sünneti terk; itikadi ve ameli bazı sünnetler alenen terk edilip yerine bidatler ikame edilirken bazılarının terk edilmesinde de kılıf bulunuyor; "Bu uyulması gereken sünnet değil peygamberin (sallallahu aleyhi ve sellem) insanlık icabı adetidir" deniliyor, uyanlar "şekilcilik"le suçlanıyor. Kılık kıyafet hakkında o kadar hadis varken bunlar önemsenmiyor ve kafir kılıkları sünnete tercih ediliyor.

5- Allah'ın emri olan tesettür kuşa benzetilmiş, haremlik selamlık töhmet altında kalmış, en önemli rükün olan namazın terki yaygınlaşmıştır.

6- Yersiz temenni ile günaha dalma; Şüphesiz Allah'ın rahmeti geniştir ve O'ndan ümit kesilmez. Ancak temenni ile ümit karıştırılmamalıdır. Bunu bir misalle açıklayalım;

"Birisi tarlaya tohum atar ve afata ve zarara uğramadan mahsulü kaldırmayı Allah'tan ümit eder. Diğeri tarlaya tohum atmaz ve Allah'tan ürün vermesini temenni eder." İkinci şık Adetullah'a aykırıdır. Muaz Bin Cebel, Ebul Aliye ve Ma'kıl Bin Yesar r.a.'den birbirine yakın lafızlarla rivayet edilen hadisi şerifte şöyle buyrulur;

ليأ على الناس زمان رب صدورهم من القرآن وتبلى كما تبلى ثيا م و افت لا دون له حلاوة ولا لذاذة! إن قصروا عما أمروا به قالوا : إن ا غفور رحيم! وإن عملوا ا وا عنه قالوا : سيغفر لنا أنا لا نشرك با شيئا أمرهم كله طمع! ليس معهم خوف لبسوا جلود الضأن على قلوب الذئاب! أفضلهم أنفسهم ا داهن

"İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecek; Kur'an, göğüslerinde elbiselerinin dürüldüğü gibi dürülecek. İnsanlar Kur'an'ı çokca okuyacak fakat bir lezzet ve halavet bulamayacaklar. Emrolundukları

---

[5] Kuşeyri Risalesi(s.258) Bu söz Ebu Ali Dekkak'a nisbet ediliyor.

şeylerde kusur ettiklerinde; "Allah Gafur ve Rahimdir" diyecekler, yasakları işlediklerinde "Biz şirk koşmadıkça Allah affeder" diyeceklerdir. Onların bütün işleri ümit etmektir, korkuları yoktur. Kurtlar koyun postu giyerek (yani yoldan sapmış kişiler İslam alimi suretinde) insanları aldatacaklar, (iyiliği emretmeyip kötülüğü yasaklamayan) yağcı, içlerinde en faziletlileri olacak"[6]

7- Ebedi alem olan ahiret yurdunu unutup hesapları fani dünyaya göre yapma gafleti.

8- İlim ve zikir ehlinden, islami toplumun manevi direği olan Salih alimlerden, nebevi zühd hayatından çeşitli sebeplerle uzak kalmak. Kuran ve Sünnet'ten, Selefi Salihin'in yolundan uzaklaşmak, bidat yollara sapmak

9- Dinde reform çığlıkları ile şer'i ahkamı dinamitlemek isteyen modernistlerin yanı sıra Selefi Salihin'e dil uzatma kapısının açılmış olmasından istifade ile Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i eleştirme ve devreden çıkarma girişimleri. Maazallah bunu Kitabullah'ın devreden çıkarılması izler.

10- Dinde aşırı gitmek sözünü ileri sürüp dini geri plana itmek

11- Yahudi mantığı ile hareket; şüphesiz Allah'a ancak O'nun istediği ve emrettiği şekilde ibadet edilir. Bu hususta kullar kendi kafalarına göre hareket etme lüksüne sahip değildirler.

Mesela son günlerde söz konusu edildiği gibi; "Kurban kesmekten kasıt fakirleri gözetmektir, öyleyse biz hayvan kurban etmeyelim de sadaka verelim " veya; "tesettür, haremlik/selamlık gibi uygulamalar zina fiilinin önüne geçmek içindir. Öyleyse kendine güvenen kadın açılıp saçılabilir" veya; "alkolün haram olması sarhoş ettiğindendir, öyleyse sarhoş olmayacak kadar içmekte sakınca yoktur" gibi yaklaşımlar Yahudi mantığının dinimize ithal edilmesi demek olur ki; Yahudilerin bu mantık yüzünden helak olduklarını hatırlatırız.

Hıristiyanlara da belli günlerde oruç farz kılındığında bu günler kış günlerine tevafuk ettiğinde tutuyorlar, yaz günlerine geldiğinde ise;

---

[6] Darimi(2/531) Haris Bin Ebi Usame(2/767) Ebu Nuaym Hilye(6/58) İbn Ebid Dunya el-Ukubat(1/216) İbn Asakir(18/181,67/97) Ahmed Zühd(1746) Muhasibi er-Riaye(s.521) Kurtubi Tezkire(s.718) Metalibu Aliye(4540) Berzenci El İşaa(s.145) Kenzul Ummal(10/490,14/287)

"Biz orucu kış günlerine erteleyelim de otuz gün yerine elli gün tutalım" diye ibadette Allah'ın emrini tağyir ediyorlardı.[7]

Ayette mealen buyrulur ki; "Artık bunu işittikten sonra kim değiştirirse vebali değiştirenlerin boynunadır." (Bakara; 181) Yukarıda bahsi geçen iddialar inşaallah ilgili bölümlerde cevaplarını bulacaktır.

12- Zamanın değişmesiyle ayet ve hadislerin hükmünün değişeceğini zannetmek; Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem son peygamberdir. İslam son dindir ve yeni bir şeriat gelmeyecektir. Allah ve Rasulünden başka hiç kimse bu dinde değişiklik yapamaz.

Allah ve Rasulünün koyduğu hükümler kıyamete kadar bakidir. Mecelle'de geçen "zamanın değişmesiyle hükümler değişir" kaidesi, hakkında ayet ve hadis varid olmayıp ta ulemanın mevcut şartlarda hükme bağladığı meseleler hakkındadır.

Kitap ve Sünnetle sabit olan şeyleri ne bir ilahiyat profesörü, ne bir müctehid alim ne de hevalarına taptıkları halde Müslüman olduğunu söyleyen ve din hakkında konuşmaya yeltenenler değiştiremezler, ibadet şekilleri uyduramazlar.

عن عدي بن حا قال : أتيت الن صلى ا عليه وسلم و عنقي صليب من ذهب فقال يا عدي اطرح عنك هذا الوثن و عته يقرأ سورة براءة { ا ذوا أحبارهم ورهبا م أربابا من دون ا } قال أما إ م يكونوا يعبدو م ولكنهم كانوا إذا أحلوا م شيئا استحلوه وإذا حرموا عليهم شيئا حرموه

Adiy İbnu Hâtim (radıyallahu anh) anlatıyor: "Boynumda altundan yapılmış bir haç olduğu halde Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'a geldim. Bana: "Ey Adiy boynundan şu putu çıkar, at!" dedi ve arkadan şu ayeti okuduğunu hissettim:

"*Onlar Allah'ı bırakıp hahamlarını, papazlarını ve Meryem oğlu Mesih'i rableri olarak kabul ettiler. Oysa tek ilahtan başkasına kulluk etmemekle emrolunmuşlardı. Ondan başka ilah yoktur. Allah, koştukları eşlerden münezzehtir.*" (Tevbe, 31).

[7] bkz.:Taberi Tefsiri (1/424-5)

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) devamla: "Aslında onlar, bunlara (ruhbanlarına) tapınmadılar, ancak bunlar (Allah'ın haram ettiği bir şeyi) kendileri için helâl kılınca hemen helâl sayıverdiler, (Allah'ın helâl kıldığı bir şeyi de) kendilerine haram edince hemen haram sayıverdiler."[8] Aynısını Taberi ve Beyhaki Huzeyfe r.a.'den de rivayet etmiştir.

İbni Mesud radıyallahu anh der ki; "Sizden biriniz dininde bir kimseyi taklid etmesin! Zira o iman etmişse iman etmiş, küfretmişse küfretmiş olur. İlle de birine uyacaksanız ölmüş olan sahabelere uyunuz. Zira hayatta olanın fitneye düşmesinden emin olunamaz."[9]

İşte günümüzün bazı ilahiyatçıları da Kitabullah'ı ve Allah Rasulünün sünnetini arkalarına atarak hevalarından hüküm vermeye çalışıyorlar.

Diğer bazıları da, kendilerine mürşid edindiği şeyhinin sözünü veya taassupla bağlandığı mezhebinin görüşünü ayet ve hadisin açık hükmüne tercih ediyorlar. Bunların sözlerine araştırmadan inanan, sadece (Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem dışında) bir kimseye bağlanıp, onun delilsiz olarak helal saydıklarını helal, haram saydıklarını haram bilen onu Rab edinmiş olur.

Gördüğümüz ve görmediğimiz bütün fitnelerden Allah Azze ve Celle'ye sığınırız. Muvaffakiyet Allah'tandır.

EBU MUAZ SEYFULLAH ERDOĞMUŞ

1997 ÇUBUK

---

[8] Hadis hasendir. Tirmizi(3095) Taberi(10/114) Beyhaki(10/116) el-Medhal(1/209) Şuabul İman(7/45) İbni Hazm el-İhkam(6/290) es-Sehmî Tarihu Curcan(s.541) İbni Kesir(2/348) Cemul Fevaid(6996) Şatıbi el-İtisam(2/370)

[9] Taberani(9/152) ricali sahih ile rivayet etmiştir; Mecmauz Zevaid(1/180) Beyhaki(10/116) Lalkai İtikadı Ehlis Sunne(1/93) İbni Hazm el-İhkam(6/255) Hilye(1/136) Safvetus Safve(1/421)

1. HADİS: EHLİ SÜNNET AKİDESİ

Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

الإ ان أن تؤمن با   وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وتؤمن بالقدر خ ه وشره

"İman: Allah'a, meleklere, kitaplarına, peygamberlerine, Ahiret Günü'ne iyi ve kötü yönleriyle kadere inanmaktır."[10]

Bu bölümde kısaca Ehl-i Sünnet akidesini açıklayacağız. İslam ümmetinin, bugün içinde bulunduğu bölünmüşlük ve ayrılık hali olmakla beraber mevcut her grup ve cemaatin, kendi metoduna çağırması ve kendi cemaatini hak yol üzere görmesi, insanların düştükleri bu keşmekeş içinde ne yapacaklarını, kime uyup, kimi örnek alacaklarını bilemez halde, inançlarını yitirme noktasına gelmiş olmaları, sahabe ve tabiin dönemindeki övülmüş Müslümanların akidesini açıklama ihtiyacı hissettirmiştir.

Fakat gerçek İslam'ın tamamen yok olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Ümmetimden bir grup, Allah'ın emri (kıyamet) gelinceye kadar, hak üzere muzaffer olmaya devam edecek, onları desteksiz bırakanlar ve onlara muhalefet edenler, onlara zarar veremeyeceklerdir."[11]

İşte bu noktada, Rasululllah sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiği islam'a sarılan; sahabe, tabiin ve etbâu't tabiin neslinde örneği görülen bu topluluğu "Fırkatu'n Naciye'yi (Kurtuluşa eren fırka) ve "Taifetu'l Mansura'yı (Allah'ın yardımına mazhar Taife) tanımamız gerekir. Selefi Salih'in (Allah hepsinden razı olsun) doğal bir uzantısı olan bu grup, Ehli Sünnet ve'l Cemaat olarak da anılır.

---

[10] Müslim(İman 1, (8) Nesâî(8/97, 101) Ebu Dâvud(4695) Tirmizî(2613) Beyhaki Şuab(1/52) Ahmed(1/27) Abdullah Bin Ahmed es-Sünne(s.14, 120, 121) İbni Mace(63) İbni Huzeyme(2244) İbni Hibban(mevarid-16) Beyhaki(10/203) Ebu Hanife Müsned(1/174) Esfahani Tergib(132) Darekutni(2/282)

[11] Müslim(3/65-Nevevi Şerhi)

AKİDENİN TANIMI:

Sözlük Anlamı: AKD kökündendir. Düğüm, sağlamlaştırmak, kıvamına getirmek, sıkıca bağlamak anlamına gelir.

Terim olarak içinde hiçbir şüphenin bulunmadığı kesin inanç demektir.

SELEFİN SÖZLÜK VE TERİM ANLAMI:

Sözlükte: Geçen, önceden olan, önde olan demektir. Önde geçen hakkında "Selefe'ş şey'u selefen" O şey öne geçti, denilir.

Selef; geçmiş cemaattir. Allahu Teâla şöyle buyurdu: "**Onları, sonradan gelenlerin geçmişi (Selefi) ve bir ibret örneği kıldık**." (Zuhruf, 56)

Yaşça ve faziletçe sizden önde olan babalarınız ve dedeleriniz sizin selefinizdir. işte bu nedenle ilk Müslümanlar Selefi Salih olarak isimlendirilirler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem sahabesi ve güzel bir şekilde onlara tabi olanlar, bu ümmetin selefidirler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabının ve onlara güzel bir şekilde uyanların davet ettiği şeyin benzerine davet eden herkes de selefin yolu üzerindedir, imanlarındaki sadakatleri ve ibadetlerindeki ihlasları nedeniyle onlar, kendilerine uyulmaya en layık olan insanlardır ki, Allahu Teâla İslam mesajının tüm yeryüzüne tebliği için onları seçmiştir. Selefi Salih'in imamı Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ve ihtilaf halinde başvuru kaynaklan, Allah'ın Kitabı ve Rasul sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetidir. Allahu Teâla şöyle buyurdu:

"**Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu, Allah'a ve Rasûl'e götürün (onların talimatına göre halledin!; bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir.**" (Nisa, 59)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra selefin en hayırlısı, sıdk ve ihlas üzere, dini Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den alan Sahabe-i Kiram'dır. Allahu Teâla onları şöyle vasfetmiştir:

"**Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. işte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde**

(sözlerini) değiştirmemişlerdir. (Ahzab, 23)

Selefi Salih'e uyan ve onların metodunu takip eden diğer dönemlerdeki müslümanlara da, selef'e nisbet olarak Selefî denilir.

SELEF'İ SALİH'İN AKİDESİ'NİN UYULMAYA EN LAYIK OLUŞU NEDENDİR?

Çünkü genelde tüm müslümanların, özelde de alimler ve davetçilerin saflarını birleştirmenin yegane yolu bu akideye sahip olmaktır. Selef itikadının dayanağı Allahu Tealâ'nın vahyi, Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in Sünneti ve Sahabeyi Kiramdan oluşan ilk müslümanların yoludur. Bunun dışındaki bir birlikteliğin akıbeti, müslümanların bugün şahit olduğumuz ayrılık ve başarısızlık hallerinden başkası olamaz.

"**Kendisi için' doğru yol belli olduktan sonra, kim Peygamber'e karşı çıkar ve müminlerin yolundan başka bir yola giderse, onu o yönde bırakırız ve cehenneme sokarız; o ne kötü bir yerdir**." (Nisa, 115)

Selef yolu, müslüman'ı dolaysız olarak Allah ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e ve onların sevgisine bağlar. Zira Selefin itikadının kaynağı, hevanın oyunlarından ve kısıtlı insan aklının kusurlarından uzak olarak, Allah ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in buyruklarına dayanır.

Bu akide gayet kolaydır. Anlaşılır bir akidedir ve nettir. Selef itikadını benimseyen kimse şüphe, vehim ve şeytanların vesveselerinden uzaktır. Çünkü bu akideye inanan bir kişi bu ümmetin Peygamberi'nin Ashab-ı Kiramının -Allah hepsinden razı olsun- gösterdiği yol gösterdiği yol üzerinde yürür.

SELEFİ SALİHİN İTİKAD USULÜ:

Ehli Sünnet ve'l Cemaat itikadî, ameli ve ahlaki konularda, Allah'ın Kitabı ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahih sünnetinden dayanak edindikleri sabit ve açık usullere göre hareket etmişlerdir. Ehli Sünnet, Dinin ana esaslarına dair, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem tarafından açıklanan kaidelere bağlıdır. Dini konularda kimsenin kendi görüşlerine göre icatlarda bulunup, onu dinden bir şey olarak takdim etme hakkı yoktur. Ehli Sünnet, ser'î naslara sarılarak bidatlerden kaçınmıştır. Ehli Sünnet ve'l-Cemaat

dinin ana esasları olarak bağlı olduğu asıllar şöyledir:

İmanın şartları: Allah'a, meleklerine, Allah'ın peygamberlerine indirdiği kitaplara, gönderdiği elçilere (peygamberlere), Ahiret Günü'ne, iyi ve kötü yönleriyle kadere inanmaktır. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Asıl iyilik o kimsenin iyiliğidir ki; Allah'a Ahiret Günü'ne, kitaplara, peygamberlere inanır**." (Bakara 177). Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Peygamber ve müminler, Rabbi tarafından peygambere indirilene iman etmişlerdir. Onların hepside Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman etmişler; Allah'ın peygamberlerinin hiçbirini diğerlerinden ayırmayız demişlerdir**." (Bakara 285). Ve şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Biz her şeyi belli bir kaderle yarattık**."(Kamer 49).

İmanın tarifi: İman; kalp ile inandığını dil ile söylemek, yaptığın amellerle de onu doğrulamaktır. Allah'a ve peygamberine itaat etmekle artar, Onlara isyan etmekle azalır. Allah'u Teala şöyle buyurmuştur:

"**Müminler ancak o kimselerdir ki; Allah'ın adı anıldığı zaman kalpleri ürperir. Allah'ın ayetleri onlara okunduğu zaman imanlarını artırır ve sadece Rablerine güvenirler. Onlar namazlarını dosdoğru kılarlar ve kendilerine verdiğimiz rızklardan (Allah'ın yolunda) harcarlar. İşte gerçek müminler onlardır**."(Enfal 2.-4) Ve şöyle buyurmuştur:

"**Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve Ahiret Günü'nü inkar eder, iman etmezse, muhakkak ki doğru yoldan uzaklaşmış ve sapıklığa düşmüş olur**." (Nisa 136).

İman dil ile söylemek; Allah'a dua etmek, O'nun ismini sıfatlarını zikretmek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak, Kur'an okumak ve buna benzer şekilde amellerde bulunmak ile olur. İman kalp ile inanmaktır. Allah'a yaratma, yönetme, öldürme, diriltme, fayda ve zarar verme gibi rububiyyeti ile alakalı konularda Ondan başkasından yardım istememe, Ondan başkasına adak adamama, tevessülde bulunmama, korku duymama ve ümit etmeme gibi

uluhiyyeti ile alakalı konularda kendisine ait isimi ve sıfatlarının tevilsiz (manasını saptırmadan), teşbihsiz, (yaratılmış herhangi bir şeye benzetmeden), tekyifsiz (işte bu şekildedir demeden), ta'tilsiz (manalarını iptal etmeden) ibadeti sadece O'na has kılarak inanmakla olur.

Böylece iman kelimesinin içine; Allah'ı sevmek, Ondan korkmak, hata yapıldığında O'na dönmek, O'na tevekkül etmek gibi kalbe ait bazı ameller girer. İslamın şartlarından olan namaz, oruç, zekat, hac, Allah yolunda cihat etmek, O'nun rızası için ilim talep etmek gibi vücut azaları ile yapılan işlerde iman kelimesinin içine girer. Allahu Teala şöyle buyurmuştur:

"**Allah'ın ayetleri onlara okunduğu zaman, onların imanlarını artırır**."(Enfal 2). Ve şöyle buyurmuştur:

"**İmanlarına iman katmak için, müminlere kalplerine huzur ve sükunet indiren O'dur**." (Fetih 4).

İman; kulun yapmış olduğu ibadet ve taatlerde artar ve yine ibadet ve taatlerindeki eksiklikle azalır. Günahlar imanın azalmasında oldukça etkili bir rol oynar. Eğer işlenilen günah büyük şirk ya da küfre götüren bir şey, değilse, o zaman imanın kemaliyatı kaybolur, güzelliği ve saflığı bozulur ve zayıflar. Allahu Teala şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz, affetmez Bunun dışındaki her şeyi dilediği kimse için affeder**." (Nisa 48). Ve şöyle buyurmuştur:

"**Onlar söylemediklerine dair Allah'a yemin ettiler. Halbuki onlar kendilerini kafirliğe götüren sözü söylediler. Ve müslüman olduktan sonra küfre girdiler (kafir oldular)**." (Tevbe 74)

Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

لا يز الزا حـ يز وهو مؤمن ولا يسرق السارق حـ يسرق وهو مؤمن ولا يشرب
ا مر حـ شر ا وهو مؤمن.

“**Zina eden, zina ederken, hırsız, hırsızlık yaptığı sırada, içki içen de içki içerken iman üzere değildir**.”[12]

İMANIN BİRİNCİ ŞARTI: ALLAH’A İMAN

1)- Gerçekleştirilme Şekli: Allah’a imanın gerçekleştirilmesi şöyle olur.

Birinci olarak: Bu evreni yaratan, ona sahip olan, onu yöneten yarattıklarına rızık veren, öldüren, dirilten, fayda ve zarar veren tek bir Rabbin olduğuna, tek başına dilediğini yaptığına, dilediği şekilde hüküm verdiğine, dilediğini aziz ve üstün kıldığına, dilediğini de hakir ve zelil kıldığına, her şeye gücü yeten, yerlerin ve göklerin ve içindeki her şeyin sahibi olduğuna inanmakla olur. O, her şeyi bilir ve O’nun hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Bütün işler O’na aittir ve bütün hayırlar da O’nun elindendir. O’nun yaptığı işlerde hiçbir ortağı, yardımcısı yoktur. Bütün yaratılanlar, melekler, insanlar ve cinler O’nun kullarıdır. O’nun isteğinin gücünün ve mülkünün dışına çıkamazlar. O’nun fiilleri her hangi bir şekilde sayılmaz ve sınırlandırılamaz. Bu özelliklerinde de bir ortağı olamaz. Kimse böyle bir hakka sahip değildir. Ve Allah’ın dışında hiç kimseye bu özelliklerden biri dahi nispet edilemez. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet edin. Umulur ki (O’nun azabından) korunmuş olursunuz. Yeryüzünü sizin için bir döşek, gökyüzünü de bir bina kılıp, gökten su indirip onunla size rızık olarak mahsuller çıkaran da Odur**.” (Bakara Suresi 21. –22. ayet) Ve şöyle demiştir:

“(Ey Muhammed!) De ki: Ey mülkün sahibi olan Allah’ım; mülkü dilediğine verir, dilediğinden o mülkü çekip alırsın. Dilediğini aziz ve izzetli, dilediğini de zelil edersin. Hayrın hepsi Senin elindedir. Şüphesiz Senin her şeye gücün yeter.” (Al-i İmran Suresi 26. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

“**Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki onun rızkı Allah’a ait olmasın. Allah, her canlının hayattayken yerleştiği, ölümünden sonra da konulacağı yeri bilir. Her şey apaçık bir kitapta kayıtlıdır**.” (Hud Suresi 6. ayet) Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

[12] Buhari(eşribe 1) Müslim(iman 100)

“**Bilesiniz ki, yaratmak da ve emretmek de O’na mahsustur. Alemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir**.” (Araf Süresi 54. ayet).

İkinci olarak: Allah’ın en güzel isimlere ve en kamil sıfatlara sahip olduğuna, bu isim ve sıfatlarda tek olduğuna ve ortağının bulunmadığına inanılmalıdır. Yüce Allah bu isim ve sıfatların bazılarını Kitabında ve son peygamberi Muhammed’in (sallallahu aleyhi ve sellem) Sünnet’inde belirtmiştir. Eksiklik ve noksanlıktan uzak olan Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**En güzel isimler Allah’ındır. Allah’a bu isimlerle dua edin. O’nun isimlerini değiştirmeye, manalarını bozmaya çalışanları terk edin. Onlar ilerde bu yaptıklarının cezasını göreceklerdir**.” (Araf Suresi 180 ayet)

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

إن تسعة وتسع ا أمن أحصاها دخل ا نة، وهو وتر ب الوتر

“Allah Subhanehu ve Teala’nın doksan dokuz tane ismi vardır. Kim bunları (hakkını vererek) sayarsa Cennete girer. O, tektir, tek olanı sever.”[13]

Bu itikat (inanış) iki büyük temel üzerine bina edilmiştir.

Birincisi: Yüce Allah’ın her türlü eksiklik ve noksanlıktan uzak; yarattığı varlıklara her hangi bir şekilde benzerliği ve ortaklığı bulunmayan ismi ve sıfatları vardır. Eksiklik ve noksanlıktan uzak olan Allah’ın (Hayy) diye bir isimi vardır. (Hayy) diri ve ölümsüz manasına gelir. Ve (Yaşama) sıfatı bu isim içinde saklı bulunmaktadır. Bu sıfat, eksiksiz ve noksansız bir biçimde Allah’ın yüceliğine uygun olacak bir şekilde Allah’a bir sıfat olarak verilmesi farzdır. Çünkü bu sıfat (yaşama sıfatı) devamlı ve eksiksiz bir biçimdedir.Bu sıfatlar içerlerinde kemalata ait her türlü özelliği barındırırlar. Allah’ın hiçbir sıfatı yokluk (yoktan var olma) ya da kaybolmak veya yok olmak, sonradan zuhur etmek gibi mana olarak eksiklik ifade eden bir özelliğe sahip değildir. Bunlar mahlukata ait sıfat ve özelliklerdir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

[13] Buhari(şurut 18) Müslim(zikir ve dua 6)

“**Allah kendisinden başka hakkıyla tapılacak bir ilah olmayan, daima diri ve yarattıklarını koruyup idare edendir. Onu ne uyuklama nede uyku tutar**.” (Bakara Suresi 255. ayet).

İkincisi: Allahu Teala uyku, zayıf düşme, cahillik, zulmetmek ve benzeri gibi eksiklik ve noksanlık belirten bütün sıfatlardan ve yakıştırmalardan da beridir, münezzehtir. Muhakkak ki O, yarattıklarından hiçbirine benzemez. O, bundan beridir, uzaktır.

Allah'ın ve O'nun Resulünün, Allah'ın hakkında nefyettikleri (uygun görmedikleri), her sıfatın her özelliğin aynı şekilde nefyedilmesi gerekir. Çünkü Allah kendisinden nefyettiği (kendisine O'nun zatına yakışmayan) sıfatların aksini ispat etmiş (zatına layık olan) bu sıfatlarla, özelliklerle sıfatlanmıştır. Biz Onu uyuklama ve uyuma sıfatlarından tenzih edip bundan beri yani uzak kıldığımız zaman, O'nun bu sıfatlarının karşıtı (aksi) olan her an kullarını koruyup gözetme sıfatını da ispat etmiş oluyoruz. (O'nun sıfatlarına bu şekilde iman etmek her müslümanın üzerine farzdır bu şekilde iman etmesi gerekmektedir). Allah'ı bütün eksik sıfatlardan tenzih etmek (uzak kılmak) bu şekilde olmalıdır. En kamil ve en güzel şekilde o eksik sıfatın (yani Allah'ın zatına uygun olmayan sıfat) Allah'ın zatına uygun bir şekilde ispat edilir. Bu sıfat o eksik sıfatın içinde gizlidir, manasını kapsar. Çünkü Allah kamildir. Geri kalan her şey noksandır eksiktir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**O'nun herhangi bir benzeri yoktur. Ve O, çokça ve her şeyi işiten ve görendir**.” (Şura Suresi 11. ayet). Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Rabbin, kullarına karşı asla zulmedici değildir**.” (Fussilet Suresi 46. ayet). Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Göklerde ve yeryüzünde hiçbir şey Allah'ı aciz bırakamaz**.” (Fatır Suresi 44 ayet) Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Senin Rabbin unutucu (unutan) değildir.**” (Meryem Suresi 64 ayet).

Allah'ın isimlerine, sıfatlarına ve yaptığı fiillere iman etmek, Onu tanımada, ibadet etmede en birinci ve en önemli yoldur. (Çünkü) Allah, dünya hayatında kullarından kendisini görebilmelerini gizlemiş ve onlara Rableri ve ma'budları olduğunu bildirmiş kendisini tanıyabilmeleri için ilmi bir kapıyı (isim ve sıfatları) açık bırakmıştır.

O’na bu doğru ve selim bilgi göstergesinde ibadet ederler. Abid kul O’nun vasıflandırılmış haline kulluk eder. Allah’ın sıfatlarını kabul etmeyen kimse ise mevcut olmayan varlığa, bulunmayana ibadet ederler. Allah’ı yaratılmış herhangi bir şeye benzeten ise sanki bir puta tapar. Müslüman bir şahsiyet ise, tek olan, hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, her şeyin O’na ihtiyaç duyduğu doğurmamış ve doğrulmamış ve bir denginin de bulunamayacağı, olmayacağı Allah’a ibadet eder.

Allah’ın güzel isimleri ispat edilirken şu gelen hususlara dikkat etmek gerekir:

1- Herhangi bir çoğaltma veya eksiltmeye gidilmeden Kur’an ve Sünnet’te geldiği gibi bütün güzel isimlere iman etmek gerekir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**O öyle bir Allah’tır ki kendisinden başka hakkıyla tapılacak hiçbir ilah yoktur. Hükümrandır, mülk O’nundur, eksik ve noksan sıfatlardan münezzehtir, selamet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, her şeyden üstündür, istediğini zorla yaptırır, büyüklenen kibirlenendir, Allah müşriklerin ortak koştuklarından münezzehtir, beridir**.” (Haşr Suresi 23. ayet).

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)’in Sünnet’inde şöyle geçmektedir:

اللهم إ أسألك بأن لك ا مد لا إله إلا أنت ا نان بديع السموات والأرض يا ذا ا لال والإكرام يا ا ي يا القيوم. فقال الن صلى ا عيه وسلم : تدرون ا دعا ا ؟ قالوا: ا ورسوله أعلم، قال: والذي نفسي بيده لقد دعا ا با ه الأعظم الذي إذا دعي به أجاب وإذا سئل به أعطى

“Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir adamın “Ey Allah’ım! Muhakkak ki hamdın her türlüsü Senin içindir. Senden başka hakkıyla tapılacak bir ma’bud yoktur. Sen kullarına ihtiyaçlarını bolca verensin. Yeri ve göğü hiçbir benzeri olmadan yarattın. Ey yücelik ve kerem sahibi! Diri ve kullarını koruyup gözeten Rabbim” dediğini işitti. Allah’a ne ile dua ettiğini biliyor musunuz diye (çevresindekilere sordu) Onlar da: "Allah ve Resulü en iyi bilendir.” dediler. O, da: “Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki O, Allah’ın en büyük ismi ile Allah’a dua etmiştir. O öyle bir isimdir ki,

kim onunla dua ederse Allah onun duasını kabul eder ve istediğini verir."[14]

2- Sadece Allah'ın kendisine isim verebileceğine, başka birisinin O'na isim veremeyeceğine ve O'nun zatını bu isimlerle övdüğüne, bu isimlerin yaratılmamış, sonradan ortaya çıkmamış olduğuna iman etmektir.

3- Allah'ın isimleri, hiçbir şekilde eksiklik ve noksanlık bulunmayan, kemallik noktasında zirveye ulaşmış manaları içerisinde barındırır. Bu manalara, Allah'ın isimlerine iman etmek farzdır vaciptir.

4- Bu isimlerin delalet ettiği manalara herhangi bir değişiklik yapmadan, bozmadan, hükmünü iptal etmeden saygı ve ihtiram göstermek vaciptir.

5- Bu isimlerin gerektirdiği hükümlere, ahkama ve bunun üzerine bina edilen fiillere ve sonuçlara iman etmek gerekir.

Bu zikredilen sonuçların daha iyi anlaşabilmesini sağlamak için Allah'ın Semi (çokça işiten, her şeyi işiten) ismini, şu gelen hususları göz önünde bulundurarak, örnek olarak ele alalım.

a) - Semi ismi, Kur'an'da ve Sünnet'te geçtiği için Allah'ın bir ismi olduğuna inanılır.

b) - Bu ismi kendisine Allah'ın verdiğine, bu ismi Allah'ın telaffuz ettiğine ve kitabında indirdiğine inanılır.

c) - Semi isminin (çokça, her şeyi işiten) işitme sıfatının içinde bulunduğuna bu sıfata sahip olduğuna inanılır. İşitme Allah'ın sıfatlarından biridir.

d) - Semi isminin delalet ettiği işitme sıfatına her türlü gerekli saygı gösterilir, manası bozulmaz, değişikliğe uğratılmaz ya da iptal edilmez.

h) - Allah'ın her şeyi işittiğine, O'nun işitmesinin bütün sesleri kapsadığına inanılır. Bu inanç üzerine bina olarak Allah'tan korkulur,

[14] Ebu Davud(1495) Ahmed, Taberani Sağir(2/206) Ebul Mehasin Mu'tasar(2/248)

sakınılır ve O'nun Bizi gözetlediğine iman edilir. Bilinir ki Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz.

Allah'ın sıfatlarını ispat ederken şu hususlara dikkat edilir.

1)- Kur'an ve Sünnet'te varid olan Allah'a ait her sıfat gerçek manası üzerine bırakılır, değişikliğe ya da manasını iptale gidilmez.

2)- Allah'ın bütün sıfatlarının eksiklik ve noksanlıktan uzak olduğuna, bu sıfatların hepsinin en kamil bir şekilde olduğuna tam bir şekilde inanılır.

3)- Allah'ın hiçbir sıfatı yaratılmışların sıfatına benzetilmez. Muhakkak ki Allah'ın fiillerinde ve sıfatlarında bir benzeri yoktur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**O'nun hiçbir benzeri yoktur ve O her şeyi işiten ve her şeyi en iyi bir şekilde görendir**." (Şura Suresi, 11 ayet).

4)- Kulların hiçbir şekilde Allah'ın sıfatlarının nasıllığını, keyfiyetini bilemeyeceklerini, kendisinden başkasının bu sıfatlar hakkında bilgisi olmadığına, buna hiçbir yaratılmış için yol olmadığına tam olarak kanaat getirilmelidir.

5)- Bu sıfatların gerektirdiği ahkama ve bunun üzerine bina edilen fiiller ve sonuçlara İman etmek gerekir. Çünkü sıfatlara iman bir kulluktur.

Bu zikredilen hususların daha iyi anlaşılması için Allah'ın istiva (bir şeyin üzerine yükselme) sıfatını şu gelen hususları göz önünde bulundurarak, örnek olarak ele alalım.

1) - İstiva sıfatına, Kur'an ve Sünnet'te varid olduğu için Allah'ın bir sıfatı olduğuna inanılır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Rahman arşın (tahtın) üzerine yükselmiştir. (istiva etmiştir)** (Taha Suresi 5 ayet).

2) - En layık olduğu şekilde istiva sıfatının Allah'a ait olduğuna inanılır. İstivanın manası Allah'ın tahtının üzerine hakikaten yükselmesi demektir. Ve bu O'nun celaline en uygun bir şekildedir.

3) – Allah’ın tahtı (arşı) üzerine istivası mahlukların istivasına benzetilmez. Çünkü Allah’ın tahtına bir ihtiyacı yoktur. Ama mahlukların, yaratılmışların üzerlerine istiva ettikleri şeylere ihtiyaçları vardır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**O’nun bir benzeri yoktur. Ve O her şeyi, çokça işiten ve görendir.**” (Şura Suresi 11. ayet).

4) - Yaratanın istivasının nasıllığını düşünmek, bu konu hakkında araştırma yapmamak gerekir. Çünkü bu gaybi bir meseledir. Ve istivanın niceliğini (keyfiyetini) sadece Yüce Allah bilir.

5) - Allah’ın bu sıfatına inanç ise Allah’ın büyüklü-ğünün ve yüceliğinin ispatına delalet eden O’nun yüksel-mesi, yücelerde olması hükmünün üzerine kalpler O’na doğru yönelir. Bu tıpkı secdedeki birinin (سبحان ربي الأعلى) “En yüce olan Rabbimi eksikliklerden ve noksanlıklardan tenzih ederim” demesi gibidir.

***Üçüncü olarak*:** Kulun gizli ve açık bütün ibadetleri tek olarak sadece Allah’a yapılması gerektiğini, sadece O’nun bunu hak ettiğine inanması bilmesi gerekmektedir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Muhakkak ki Biz her ümmete, topluluğa Allah’a ibadet etmeleri ve kendilerini Allah’ın yolundan saptıran, O’nun dışında ibadet edilen her şeyden uzaklaşmaları, sakınmaları için bir elçi, peygamber gönderdik**.” (Nahl Suresi 36. ayet).

Muhakkak ki her peygamber kavmine şöyle demiştir:

“**Allah’a ibadet edin. Ondan başka sizin için bir ilah yoktur**.” (Araf Suresi 59. ayet). Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Onlar dini sadece Allah’a has kılmak ve sadece O’na ibadette bulunmakla emrolunmuşlardır**. (Beyyine Suresi 5. ayet).

Buhari ve Müslim de şöyle bir hadis rivayet edilmiştir: Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Muaz’a :

أتدري ما حق ا على العباد وما حق العباد على ا ؟ قلت : ا ورسوله أعلم. قال : حق ا على العباد أن يعبدوه ولا يشركوا به شيئاً، وحق العباد على ا ألاّ يعذب من لا يشرك به شيئاً

"Allah'ın kulları, kulların da Allah üzerindeki haklarını biliyor musun?" dedi. (Bunun üzerine Muaz da cevap olarak şöyle söylemiştir):

"Allah ve Resulü en iyi bilendir." dedim. Dedi ki:

"Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, O'na ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı ise kendisine ortak koşmayana azap etmemesidir."[15]

Hakiki, gerçek ilah: Kalbin O'na eğildiği, O'nun sevgisi ile dolduğu, sadece Ondan ümit ettiği, Ondan istediği, sadece Ondan yardım dilediği, korktuğu ilahtır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Böyledir! Çünkü Allah hakkın ta kendisidir. O'nun dışında taptıkları ise batıldan başka bir şey değildir. Muhakkak ki Allah yücedir, büyüktür**. (Hac Suresi 62. ayet).

Tevhidin Önemi:

Tevhidin önemi, şu gelen hususlarla açıkça ortaya çıkar:

1)- Tevhit (Allah'ın her şeyde rububiyetinde, uluhiyyetinde, isim ve sıfatlarında birlenmesidir.) Bu dinin amacı, başlangıcı, sonu, gizli ve aşikar olanıdır. Ve bütün peygamberlerin ortak davetidir. Allah'ın selamı onların üzerine olsun.

2)- Bu tevhit sebebiyle Yüce Allah bütün her şeyi yaratmış, peygamberler, kitaplar göndermiş, insanlar kafir ve mümin, iyiler ve kötüler olarak ikiye ayrılmışlardır.

---

[15] Müslim(1/58) Buhari(3/1049, 5/2224, 2312,2384) İbni Hibban(2/82) Hakim(1/698) İbni Mace(4296) Bezzar(7/78,319) Ahmed(2/525, 535, 3/260) Ebu Yala(7/236) Taberani(20/75)

3)- Sorumluluk sahibi herkesin üzerine düşen ilk vacip tevhit inancıdır. Kul, İslam Dinine bu tevhit ile girer ve dünyadan en son olarak bu tevhit ile çıkar.

Tevhidin Tasdiki ve Sabitleştirilme Şekli:

Şirk, masiyet ve bidatlerden arındırılması, saflaştırılması ile tevhit insanda sağlamlaşır, tasdiklenmiş olur. İki kısma ayrılır: Birincisinin yapılması vacip, diğerinin yapılması ise menduptur.

Yapılması vacip olan kısım üç şekilde olur:

1)- Tevhidin zıddı olan şirkten arındırılması ile,

2)- Bidatlerden tevhidin arındırılması ile; Bu da eğer bidat küfre götürüyorsa, tevhidin aslına zarar verdiği için, eğer bidat küfre götürmüyorsa, kemalatına zarar verdiği içindir.

3) Tevhide zarar veren ve ecrinden azaltan günahlardan tevhidin arındırılması ile olur.

Yapılması hoş görülmüş, tavsiye edilmiş, yapılması mendub olan kısmının örnekleri şu şekildedir:

a) İhsan mertebesinde (yani Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmek) olgunluğa kemalata ulaşmak

b) Yakin mertebesinde (tam ve kesin bir inançla ibadet etmek) , olgunluğa, kemalata ulaşmak

c) Allah'tan başkasına halini şikayet etmeyerek sabırda bulunmak

d) Allah'tan başka hiçbir kimseden bir şey istememek.

e) Bazı kullanılması mubah olan şeyleri Allah'a tevekkül ederek kullanmamak, şifa için dua istemek, ateşle yarayı dağlamak gibi kendisine faydası dokunacak şeyleri yapmamak.

f) Nafile ibadetlerle Allah'a O'nun sevgisi için yaklaşmaya çalışmak, bazı örnekleridir.

Kim ki tevhidini yukarıda geçtiği üzere sağlamlaştırırsa, O büyük şirkten korunmuş, ebedi Cehennemde kalmaktan emin olmuştur. Ve kim büyük ve küçük şirkten, büyük günahlardan korunursa, onun için dünya ve Ahiret'te tam manasıyla bir güven vardır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Allah şirki, kendisine ortak koşulmasını affetmez, bağışlamaz. Fakat bunun dışında her şeyi dilediği kulu için affedebilir, bağışlayabilir**." (Nisa Suresi 48 ayet). Ve yine şöyle buyurmuştur:

"(**Allah'a) İman edip sonra bu imanlarına şirk bulaştırmayanlar (var ya) işte onlar için güvenlik vardır. Ve onlar hidayet üzeredirler**." (En'am Suresi 82. ayet).

Tevhidin zıddı ise şirk yani Allah'a ortak koşmaktır. Üç kısma ayrılır:

1) Tevhidin aslını bozan, Allah'ın kesinlikle affetmediği büyük şirktir. Kim büyük şirk üzere ölürse, ateşte ebedi kalır. Kulun Allah'a olan ibadetinde O'na bir ortak, benzer koşması büyük şirktir. Tıpkı Allah'a dua ettiği gibi ona da dua eder, tevekkül eder, dilekte bulunur, umre yapar, Allah'ı sevdiği gibi onu sever ve korkar. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Kim Allah'a ortak koşarsa muhakkak ki Allah ona Cenneti haram kılar. Onun konacağı yer ateştir. Zalimler için yardımda bulunacak hiç kimse yoktur**." (Maide Suresi 72. ayet).

2) Tevhidin olgunluğunu, kemaliyetini bozan küçük şirk ise Allah'ın dışında bir şeye yemin etmek, gösteriş yapmak gibi, büyük şirke götüren sebep olan her türlü vesile bu kısımdandır.

3) Kasıtlar ve niyetlerle bağlantısı olan, büyük veya küçük şirk olabilecek gizli şirktir. Mahmud bin Lebid'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

إن أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر، قالوا: وما الشرك الأصغر يا رسول ا ؟

قال : الرياء.

“Sizin üzerinize en çok korktuğum küçük şirktir.” Dediler ki: Ya Rasulullah! Küçük şirk nedir? Dedi ki: ”Riya (gösteriş)’tir.”[16]

2)-İbadetin Tarifi:

Allah’ın sevdiği ve razı olduğu, akide ile alakalı, kalbin ve vücuda ait diğer azaların yapmış olduğu, Allah’a yaklaştıran her türlü fiili yapmaya ve her türlü nehyedileni terk etmeye verilen genel bir addır. İbadet isminin içine Allah’ın kitabında ve peygamberinin sünnetinde bildirdiği her şey girer. İbadetler çok çeşitlidir. İmanın altı şartı, korkma, ümit etme, tevekkül etme, arzulama gibi bazıları kalple alakalıdır.

Açık ve görünen namaz kılma, zekat verme, oruç tutma, hacca gitme, gibi bazıları da vücut azaları ile alakalıdır.

Allah’ın katında ibadetlerin kabul olabilmesi için iki esas üzere bina edilmesi gerekir.

Birinci esas: İbadetin sadece Allah için yapılması. O’nun için yapılan bu ibadette başka bir şeye pay biçilmemesidir. Bu (لا إله إلا الله) kelimesinin manasıdır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Muhakkak ki Biz Sana bu Kur’an’ı hak olarak indirdik. O halde dini sadece Allah’a has kıl (hiçbir şeyi O’na ortak koşma) O’na ibadet et. İyi bilesiniz ki halis din Allah’ındır (Kimsenin bu dinde bir hakkı yoktur). Allah’ı bırakıp Ondan başka dostlar edinenler: Biz onlara ancak Bizi Allah’a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz derler. Muhakkak ki Allah aralarında ihtilaf ettikleri hususlarda hükmedecektir. Şüphesiz ki Allah, yalancı ve kafir olan bir kimseyi hidayete erdirmez**” (Zümer Suresi 2. ve 3. ayet). Ve şöyle demiştir:

“**Halbuki onlar, dini sadece Allah’a halis kılmak ve hakka doğru meyletmekle emrolunmuşlardır**.” (Beyyine Suresi 5. ayet).

İkinci Esas: Yapılan amelin peygamber Efendimiz tarafından yapılmış olması ve O’nun istediği gibi yapılmasıdır. O amelde herhangi bir eksiltmeye veya fazlalaştırmaya gidilmemesi gerekir. Bu

[16] Ahmed(5/428, 429) Bezzar(8/406) Hakim(4/365) Taberani(4/253) Mecmauz Zevaid(1/102) sahihtir.

(أن محمدا رسول الله) Muhammed Allah'ın Rasulüdür, elçisidir kelimesinin manasıdır. Eksikliklerden beri olan Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey Muhammed !) Deki: Eğer siz Allah'ı seviyorsanız bana tabi olunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı affetsin." (Al-i İmran Suresi 31. ayet) Ve yine şöyle buyurmuştur:

"**Peygamberin size verdiğini alın ve sizi nehyettiğinden de sakının**." (Haşr Suresi 7. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

"**Rabbine yemin olsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda Seni hakem seçip, sonrada verdiğin hükme, içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tamamıyla boyun eğmedikçe iman etmiş olamazlar**." (Nisa Suresi 65. ayet).

Gerçek kulluk şu iki şey olmadan tam manasıyla sabit olmaz, doğru olmaz,

Birincisi: Tam manasıyla Allah'ı sevmektir. Kulun Allah'a olan bu sevgisini Allah'ın sevdiği şeyleri kendi sevdiklerinin üstünde tutmasıyla olur.

İkincisi: Tam manasıyla Allah'a karşı emirlerine ve buyruklarına boyun eğmesi, kendini alçaltması ve yasakladığı şeylerden de kaçınmasıyla olur.

Kulluk tam bir sevgi ile, tam bir korku, ümit etme Allah'ın emirlerine huşu ile yaklaşma ve O'na zelil olmanın bileşkesidir. Kul yapmış olduğu kullukla Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanır.

Allah kulun kendisine üzerine farz kıldığı ibadetler ile yaklaşmasını sever. Kul ne kadar fazla nafile ibadet yaparsa o kadar çok Allah'a yakınlaşır. Bu da Onun Allah'ın fazlı ve rahmeti ile Cennete girmesine sebep olur. Eksikliklerden münezzeh olan Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Rabbinize yalvararak ve gizlice dua edin. (Çünkü) O aşırı gidenleri sevmez**." (Araf Suresi 55. ayet).

3)-Allah'ın Tevhidine, Birliğine Dair Deliller

Allah'ın birliğine şahitlik eden bir çok delil vardır. Kim dikkatle düşünür, aklını kullanırsa, Allah'ın uluhiyyetinde, rububiyyetinde,

isim ve sıfatlarında birliğine delalet eden bir çok delili görür, yakın olarak inanır. İşte bu delillerden bazıları örnek olarak şunlardır:

a)- Kainatın bu denli büyüklüğü, ince yapısı, çeşitli mahlukatları, üzerinde yürüdüğü hatasız ince nizamı Allah'ın tekliğine birliğine delalet eder. Kim aklını kullanır, iyice düşünürse bu kanıya varır. Göklerin, yerin, güneşin, ayın, İnsanların, bitkilerin ve cansız varlıkların yaratılışını düşünen kimse yakın olarak bir kamil yaratıcı olduğuna, isim ve sıfatlarında tam bir kemalata sahip olduğuna inanır. İbadetin sadece O'na yapılacağına, sadece O'nun bunu hak ettiğine kanaat getirir. Eksikliklerden beri olan Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Yeryüzünde insanları sarsmaması için üzerinde sabit dağlar ve doğru yolu bulsunlar diye geniş yollar yarattık. Gökyüzünü (karışıklıklardan) korunan bir çatı yaptık. Böyle olduğu halde gene de onlar (bu) delillerden yüz çevirirler, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı yaratan O'dur. Bunların her biri belli bir yörüngede yüzmektedir**." (Enbiya Suresi 31. ve 33. ayetler) Ve şöyle buyurmuştur:

"**Göklerin ve yerin yaratılışı, farklı farklı lisanlarınızın ve renklerinizin oluşu O'nun varlığına delalet eder. Şüphesiz ki bunda bilenler için alınacak dersler vardır**." (Rum Suresi 22. ayet)

b)- Allah'ın peygamberlerini çeşitli şeriatlerle göndermesi, onları çeşitli mucizelerle desteklemesi, birliğine, tekliğine ve sadece O'na ibadet edilebileceğine birer delil teşkil eder. Yüce Allah'ın kulları üzerine indirdiği hükümler, yarattığı kulların neye ihtiyaçları olduğunu, neyin onlar için daha hayırlı olduğunu bilen bir rabbin varlığına, Ondan başkasının böyle hükümler koyamayacağına apaçık delalet eder. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Biz peygamberlerimizi apaçık delillerle gönderdik. İnsanların adaletle hareket etmeleri için onlarla birlikte Kitabı ve adalet ölçüsünü indirdik**." (Hadid Suresi 25 ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

"(**Ey Muhammed!) Deki: İnsanlar ve Cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere bir araya gelseler, birbirlerine de yardım etseler. Onun bir benzerini yinede getiremezler**." (İsra Suresi 88 ayet).

c)- Allah’ın insanların kalplerini, Allah’ın birliğini kabul etmek üzere yarattığı Fıtrat O’nun varlığına, birliğine delalet eder. Fıtrat insan nefsinde tabi bir şekilde bulunan yaratanı tanıma, hakikati ve doğruyu kabul etme üzere kulun kendi öz benliğinde bulunan bir duygu bütünlüğüdür. Sonradan kesb edilemez. Kişi kendisine bir zarar geldiği zaman kendini yaratan Allah’a dönme zorunluluğu hisseder. Bu şüphelerden, fıtratı bozan şeylerden korunmuş insanın halidir. Kul benliğinde Allah’ın uluhiyyetinde (ibadet çeşitlerinin hepsinin sadece O’na ait olması), isim ve sıfatlarında ve yapmış olduğu fiiliyatında birliğini ve tekliğini ikrar ve kabul eder. Peygamberimiz ile gönderilmiş olan kanun ve hükümlere itiraz etmeden boyun eğer. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“(Ey Peygamber!) Yüzünü dosdoğru olarak (Allah’ın) dinine, Allah’ın insanları ona göre yarattığı fıtrata çevir. Allah’ın yaratmasında hiçbir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler, farkında olmazlar. Hepiniz, toptan O’na yönelin. Ondan (Allah’tan) korkun ve namazı dosdoğru olarak kılın ve müşriklerden olmayın.” (Rum Suresi 30 ve 31. ayetler)

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

كل مولود يولد على الفطرة، فأبواه يهودانه أو ينصرانه أو جسانه، كما تنتج البهيمة يمة عاء، هل سون فيها من جدعاء، قرأ فطرت ا الذي فطر الناس عليها

“Her doğan çocuk (İslam) Fıtratı üzerine doğar. Anası ve babası onu ya Yahudileştirir ya Hıristiyanlaştırır ya da Mecusileştirir. Nasıl dört ayaklı yırtıcı olmayan bir hayvan her şeyiyle sağlam, eksiksiz bir yavru doğursa siz o yavruda herhangi bir eksiklik kusur hisseder misiniz?.” Dedikten sonra: Allah’ın insanları üzerine yarattığı fıtrat” ayetini okudu.”[17]

---

[17] Buhari(1/456) Müslim(4/2047) İbni Hibban(1/336,342) Tirmizi(2138) Beyhaki(6/203) Ebu Davud(4716) Ahmed(2/282) Tayalisi(1/319) Taberani(1/284) Ebu Yala(5/10)

İMANIN İKİNCİ ŞARTI: MELEKLERE İMAN

1)-Meleklere İmanın Tarifi:

Meleklerin nurdan, Allah'ın emirlerine uymak üzere yaratıldıklarına, O'na isyan etmediklerine, emredildikleri her şeyi kayıtsız şartsız bir şekilde yerine getirdiklerine, Allah'ı gece gündüz, hiç bıkmadan tesbih ettiklerine, tam ve kesin bir şekilde inanmaktır.

Sayılarını Allah'tan başka hiç kimse bilemez. Allah onlara çeşitli görevler, sorumluluklar yüklemiştir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Gerçek iyilik; Allah'a, Ahiret Günü'ne, Meleklere inanan kişinin iyiliğidir**." (Bakara Suresi 177. ayet)Ve şöyle buyurmuştur:

"**Peygamber ve müminler, Rabbi tarafından peygambere indirilene iman ettiler. Onların hepside Allah'a, meleklerine, kitaplarına, resullerine (Peygamberlerine), iman ettiler**." (Bakara Suresi 185. ayet).

Meşhur Cibril hadisinde geçtiği üzere efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ile Cibril (Cebrail) arasında iman, İslam ve ihsan hakkında bir konuşma geçmiş Cibril O'na: "Bana imandan haber ver" demiş. Oda cevap olarak: "Allah'a, Meleklerine, Kitaplarına, Peygamberlerine, Ahiret Günü'ne, iyi ve kötü yönleri ile kadere inanmaktır" demiştir.

2)-Meleklere İman Etmenin Hükmü Ve Dindeki Yeri

Meleklere iman, imanın altı şartından ikincisidir. Kul meleklere iman etmediği sürece imanı kabul olmaz, doğru olmaz. Bütün Müslümanlar meleklere iman etmenin vacipliği hakkında ittifak etmişlerdir. Onların varlığını ya da Allah'ın zikrettiği bir kısmının varlığını inkar eden, Kitap, Sünnet ve müslümanların icmasına muhalefet etmiş olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberle-rini ve Ahiret Günü'nü inkar ederse, muhakkak ki doğru yoldan uzaklaşmış, sapıtmış olur**." (Nisa Suresi 136. Ayet).

3)-Meleklere Nasıl İman Edilir

Meleklere, genel ve tafsilatlı olarak iman edilir.

Birincisi: Genel (mücmel) İman: Varlıklarına, Allah'ın yarattığı canlılardan olduklarına, Allah'ın onları kendisine ibadet etmeleri için yarattığına gerçekten var olduklarına inanmakla, kabul etmekle olur. Onları görememememiz olmadıkları manasına gelmez. Kainatta o kadar küçük Bizim göremediğimiz bir çok mahlukatın var olduğu halde Bizim görememememiz gerçekten var olmadıkları manasına gelmediği gibi. Melekleri de görememememiz var olmadıkları manasına gelmez.

Peygamber efendimiz Cibril'i iki defa gerçek suretinde görmüş, sahabelerde melekleri insan suretinde görmüşlerdir.

İmam Ahmed'in Abdullah bin Mesud'dan rivayet ettiği bir hadiste Abdullah bin Mesud şöyle buyurmuştur:

"Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Cibril'i altı yüz kanadının her biri ufuğu örtecek kadar olduğu şekilde, gerçek suretinde görmüştür."

İmam Müslim'in rivayet ettiği meşhur Cibril hadisinde, Cibril'in bembeyaz elbiseleri ve simsiyah saçı olan, üzerinde yolculuk belirtisi olmayan, sahabelerden kimsenin tanımadığı bir adam görüntüsünde geldiği sabit olmuştur.

İkincisi: Mufassal (tafsilatlı) İman: Onlar (melekler) hak ettikleri, laik oldukları yerlere koyulur. (Haklarında aşırıya gidilmez, dereceleri alçaltılmaz). Onlar Allah'ın emirlerini tam manası ile yerine getiren kullardır. Allah onları kendisine yaklaştırmış derecelerini artırmış ve onlara ikram etmiştir. Onların kimileri vahyin elçileridir. Allah'ın onlara verdiği gücün dışında hiçbir şeye güç yetiremezler. Bununla beraber Allah'ın izni olmaksızın ne kendilerine ne de başkalarına bir fayda ya da zarar vermezler. Bu sebepten ibadet çeşitlerinden herhangi biri ile onlara ibadet edilemez. Hıristiyanların zannettiği gibi Ruhul Kudüs'e (Cebrail'e) ve diğer meleklere rububiyet'le alakalı herhangi bir sıfat verilemez. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Rahman çocuk edindi dediler. Allah bundan münezzehtir. Bilakis onlar ikram edilmiş kullardır. Sözleriyle O'nun (Allah'ın sözünün) önüne geçmezler, ve yalnız O'nun emri ile amel ederler**:" (Enbiya Suresi 26, 27. ayetler). Ve şöyle buyurmuştur:

“**Allah’a vermiş olduğu emirlerinde isyan etmezler ve kendilerine emredilen şeyleri kayıtsız şartsız yerine getirirler**.” (Tahrim Suresi 6. ayet).

Meleklere iman hususunda verilen bu bilgilerin, her müslüman kadın ve erkek için öğrenilmesi vaciptir, gereklidir. Ve bu bilgiler onlar için yeterlidir. Bu konuda cahillik özür olarak kabul edilemez.

Tafsilatı ile Meleklere İman şu Hususları İçine Alır:

Birinci Olarak: Yaratıldıkları Maddeyi

Yüce Allah melekleri nurdan, aynı cinleri ateşten insanları çamurdan yarattığı gibi yaratmıştır. Meleklerin yaratılışları insanın. Adem’in yaratılışından önce olmuştur. Bir hadiste şöyle gelmiştir:

خلقت الملائكة من نور، وخلق الجان من مارج من نار، وخلق آدم مما وصف لكم

“Melekler nurdan, cinler dumansız ateşten ve Adem ise size vasf edilmiş şeyden (çamurdan) yaratılmıştır.”[18]

İkinci Olarak: Meleklerin Sayılarını

Melekler sayılmayacak kadar çoklardır. Adetlerini yalnız Allah bilir. Gök yüzünde dört parmak genişliğindeki her yerde muhakkak bir melek ya secde halinde ya da ayakta hazır bekler vaziyettedir. Öyle ki yedinci semada bulunan Beytul Mamur’a (Kabe hizasında meleklerin ziyaret ettiği kutsal bir ev) her gün yetmiş bin melek girer de sayılarının çokluğundan tekrardan geri sıra onlara gelip de Beytul Mamur’a giremezler. Kıyamet günü Cehennemin yetmiş bin tane yularını, yetmiş bin melek tutup sürükleyerek getirirler. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Rabbinin askerlerini Ondan başka hiç kimse bilemez**.” (Müddessir Suresi 31. ayet).

Bir hadiste de Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur.

---

[18] Müslim(4/2294) İbni Hibban(14/25) Beyhaki(9/3) Bezzar(6/440) Ahmed(6/153) İshak Bin Rahuye(2/277) Deylemi(2953)

أطّت السماء وحق أن تئطّ، ما فيها موضع قدم إلا وفيه ملك ساجد وراكع

"Gökyüzü inledi, inlemek Onun hakkı idi. Çünkü bir ayak genişliğin deki her yerde muhakkak bir melek ya secde ya rüku eder bir haldedir.[19] Beytul Mamur hakkında ise şöyle buyurmuştur:

يدخله كل يوم سبعون ألف ملك لا يعودون إليه

"O'na (Beytul Mamur'a) her gün yetmiş bin melek girer de bir daha O'na geri dönemezler."[20] Ve şöyle buyurmuştur:

يوتى هنم يومئذ ا سبعون ألف زمام، مع كل زمام سبعون ألف ملك

"O gün Cehennem getirilir ve Onun yetmiş bin yuları vardır. Her bir yularını yetmiş bin melek tutar."[21]

Burada meleklerin sayılarının çokluğu, büyüklüğü ortaya çıkar. Cehennemi sürükleyenlerin sayısı dört milyon dokuz yüz bin olursa, kalan diğer meleklerin sayısı kim bilir ne kadardır. Onları yaratan, yöneten ve sayılarını bilen Allah bütün eksikliklerden münezzehtir, beridir.

Üçüncü Olarak: Meleklerin İsimleri

Allah'ın Bize Kur'an'ın da, Peygamberinin ise Sünnet'inde Bize bildirdiği meleklerin isimlerine iman etmek vaciptir, (farzdır). En büyükleri dört tanedir:

1-Cibril: Cebrail olarak ta isimlenir. O kalplerin hayat kaynağı olan vahyi peygamberlere indiren Ruhul Kudüs'tür.

2-Mikail: Mikal olarak ta isimlenir. Yeryüzünün hayat kaynağı olan yağmuru Allah'ın istediği yere yağdırmakla görevlidir.

---

[19] Abdurrazzak(9/440) Bezzar(8/177) Ahmed(5/173) Taberani(2/184,3/201) Mu'tasarul Muhtasar(2/389) Mecmauz Zevaid(1/51-52, 10/358) Hilye(2/217, 6/269) sahihtir.

[20] Müslim(1/146) Hakim(2/508) Ziya Muhtare(2/176) İbni Ebi Şeybe(7/334) Abdurrazzak(5/29) Ahmed(3/148) Ebu Yala(6/165)

[21] Müslim(4/2184) Hakim(4/637) Tirmizi(2573) İbni Ebi Şeybe(7/48, 54) Bezzar(5/162) Taberani(10/192) Hatib Tarih(12/302)

3-İsrafil: İnsan bedenlerinin hayat kaynağı olan dünya hayatının bitip Ahiret hayatının başlangıcını bildiren Sura üflemekle görevlidir.

4-Ölüm Meleği: Azrail olarak ta bilinir. İnsanın hayat kaynağı olan Ruhu insandan çekip alarak ölmesini sağlar.

Dördüncü olarak: Meleklerin Sıfatları

Melekler gerçekten var olan, yaratılışlarıyla ve şahsiyetleriyle alakalı sıfatları bulunan varlıklardır.

Meleklerin bazı sıfatları şunlardır:

a-Büyük cisimleri ve azametli bir yaratılışları vardır. Allah onlara göklerde ve yeryüzünde yüklemiş olduğu büyük sorumluluklarına binaen çok büyük ve güçlü bir şekilde yaratmıştır.

b-Allah onları ikişer, üçer ve dörder kanatlı olmak üzere yaratmıştır. Kanat sayısında Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Cibril'i gerçek görüntüsünde altı yüz kanadı ile ufuğu kapattığında gördüğü gibi fazlalık olabilir: Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Hamd, gökleri ve yeri yoktan var eden, melekleri ikişer üçer, dörder kanatlı elçiler yapan yaratmada dilediği kadar da artıran Allah'a mahsustur**." (Fatır Suresi 7. ayet).

c-Allah onlar ile konuşmuş, onlarda Allah ile Adem'le ve diğer Peygamberlerle konuşmuşlardır. Akıl ve kalp sahipleridirler.

d- Allah onlara kendi suretleri dışında, beşerden erkek suretlerine geçebilmeleri özelliği, kudreti vermiştir. Bu müşriklerin melekleri Allah'ın kızları zannetmelerine bir cevaptır. Onların insan şekline nasıl girdiklerini Biz bilmiyoruz. Fakat onlar insan şekline en ince ayrıntıları ile girebilmektedirler. Öylece insandan ayırt edilmeleri zorlaşır.

e- Melekler ölüm Meleği de dahil olmak üzere toptan kıyamet günü öleceklerdir. Sonradan Allah onlara vermiş olduğu görevleri yerine getirebilmeleri için tekrardan diriltecektir.

f- Melekler Allah’a namaz, tesbih, dua, rüku, secde, korkma, sevme gibi çeşitli ibadetlerde bulunurlar.

Meleklerin yaptıkları ibadetlerin bazı özellikleri:

1-Yorulmadan, dinlenmeden sürekli bir şekilde ibadet ederler.

2- Yaptıkları ibadetleri sadece Allah için yaparlar.

3- Günahtan ve isyandan masum oldukları için sürekli taatte bulunur, masiyetten de kaçınırlar.

4- Allah’a çokça ibadetlerinin yanında tevazu gösterirler. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Bıkmadan dinlenmeden gece ve gündüz Allah’ı tesbih ederler**”, (Enbiya Suresi 20 ayet).

Beşinci Olarak: Meleklerin Vazifeleri

Melekler Allah’ın kendilerine verdiği görevleri yerine getirirler. Onların bazıları şunlardır:

1- Allah'ın arşını (tahtını) taşıyan melekler.

2-Vahyi peygamberlere getirmekle görevli melek.

3- Cennet ve Cehennemin bekçileri.

4-Bulutlar, yağmurlar ve bitkilerden sorumlu melekler.

5- Dağlardan sorumlu melekler.

6- Sura üflemekle görevli melek.

7-Adem oğullarının yaptıklarını yazmakla görevli melekler.

8-Adem oğlunu korumakla görevli melekler. Allah’ın takdiri geldiğinde kulu yalnız bırakırlar ve Allah’ın takdiri gerçekleşir.

9-İnsana hayır dua eden devamlı onunla beraber olan melekler.

10- Rahimdeki nutfeden (insanın ilk evrelerinden olan et parçası) sorumlu melekler. Bunlar ruhun üflenmesi, rızkının, iyimi yoksa kötümü olacağının yazılmasından sorumludurlar.

11-Ölüm esnasında Adem oğullarının ruhlarını almakla sorumlu melekler.

12- Kabirlerinde insanlara soru sorma, buna binaen de nimetler ya da azaplar sunmakla sorumlu melekler.

13- Peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) ümmetinin selamını götürmekle sorumlu melekler.

Bu sebepten dolayı müslüman kişinin Peygambere selam vermek için (Medine'ye) yolculuğa çıkmasına hiç gerek yoktur. Nerde olursa olsun Peygambere salat ve selam getirmesi yeterlidir. Melekler selamını peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) ulaştırırlar. Peygamberimizin mescidine sadece içinde namaz kılmak için yolculuk edilebilir.

Meleklerin daha böyle bir çok vazifeleri vardır. Bu görevleri hakkında şu deliller gelmiştir: Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Allah'ın) arşının (tahtını) taşıyanlar ve çevresinde bulunanlar, Rablerini hamd ve tesbih ederler. Ve iman edenler için mağfiret dilerler." (Ğafir (Mümin) Suresi 7. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

"(Ey Muhammed! Onlara) deki: Kim Cebrail'e düşman olursa (bilsin ki) Muhakkak O Allah'ın izni ile Senin kalbine (Kur'an'ı) indirmiştir." (Bakara Suresi 97. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

"**Zalimler ölüm sekeratında Melekler (onlara) doğru ellerini uzatıp, haydi nefislerinizi çıkartın dedikleri. . . . andaki hallerini bir görseydin**." (Enam Suresi 93. ayet)

Altıncı Olarak: Meleklerin Adem Oğulları Üzerindeki Hakları

a- Onlara inanmaları iman etmeleri.

b- Onları sevip yüceltmeleri ve faziletlerinden bahsetmeleri.

c- Onlara sövmeyi, Onlarla dalga geçmeyi ve onları aşağılamayı haram görmeleri ve yasaklamaları,

d- Meleklerin hoşlanmadığı şeylerden uzak durmaları gerekir. Çünkü Adem oğluna eza veren her şey onlara da eza verir.

4) Meleklere İman Etmenin Semereleri Ve Sonuçları:

1-Sağlam bir imana kavuşulur.

2-Yaratıcılarının kuvvetine, gücüne ve büyüklüğüne şahit olunur. Çünkü Yaratılanın büyüklüğüne delalet eder.

3-Onların sıfatlarını hallerini ve görevlerini bilmekle müslümanın kalbindeki iman artar.

4-Allah'ın meleklerini, kullarının Dünya yaşantısında sabitleştirmesi, ayaklarını din üzere yere sağlam basması için kullanmasıyla müslüman kişi güven ve rahatlık hisseder.

5-En güzel bir şekilde yaptıkları ibadetler ve müslümanların bağışlanmaları için ettikleri dualar yüzünden onlara muhabbet ve sevgi duyulur.

6-Kötü ameller ve günahlara karşı bir buğz meydana gelir.

7-Allah'a kullarına olan alakasından dolayı şükür edilir. Çünkü Allah onları korumaları, amelleri yazmaları ve diğer bütün işleri için melekleri görevlendirmiştir.

İMANIN ÜÇÜNCÜ ŞARTI: KİTAPLARA İMAN

Kitaplara inanmak, imanın şartlarının üçüncüsüdür. Muhakkak ki Allahu Teala peygamberlerini apaçık delillerle göndermiş ve onlara insanlara rahmet ve hidayet edici, Dünya ve Ahiret mutluluklarını sağlayan kitaplar indirmiştir. Bu kitaplar insanların dünya hayatında üzerinde gidecekleri bir yol, ihtilaf ettikleri hususlarda başvuracakları, aralarında hükmedecek kaynaklardır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Biz peygamberlerimizi apaçık delilerle gönderdik. İnsanların adaletle hareket etmeleri için, onlarla**

birlikte kitabı ve adalet ölçüsünü indirdik." (Hadid Suresi 25. ayet). Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**İnsanlar tek bir ümmetti. (Daha sonra aralarına şirk girip parçalanınca) Allah (onlara) müjdeleyen ve korkutan peygamberler göndermiş. O peygamberlerle birlikte, insanların ihtilaf ettikleri hususlarda aralarında hükmetmesi için hak olan kitabı da indirmiştir**." (Bakara Suresi 213. ayet)

1)-Kitaplara İmanın Gerçekleştirilmesi

Kitaplara edilecek gerçek iman, Allah'ın bu kitapları peygamberlerine indirdiğini tasdik etmektir. Bu kitaplar O'nun kelamındandır. Onlar hidayet ve nur kaynaklarıdır. İçlerinde bulunan her şey hakikattir, doğrudur ve kesinlikle adalettir. O kitaplara tabi olmak, onların gerektirdiği gibi amel etmek vaciptir. (Kur'an indikten sonra vacip olan Kur'an'a tabi olmaktır). Allah'tan başka kimse bu kitapların sayısını bilmez. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Allah Musa ile (gerçekten söz ile, harfler ile) konuştu**." (Nisa Suresi 164. ayet). Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Eğer müşriklerden birisi Senden himaye, (sığınma) talep ederse, onu himaye et ki Allah'ın kelamını işitsin**" (Tevbe Suresi 6. ayet).

2)-Kitaplara İman Etmenin Hükmü

Allah'ın peygamberlerine indirdiği kitapların hepsine inanmak vaciptir. Muhakkak ki Allah bu kitaplarda geçen şeylerin hepsini gerçekten söylemiştir. Bu kitaplar Allah'ın katından indirilmiştir, mahluk yani yaratılmış değildir. Kim bu kitapları ya da bu kitapların bir kısmını ya da bu kitaplardan birinin bazı kısımlarını inkar ederse kafir olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Ey iman edenler ; Allah'a, Peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği Kitaba iman edin. Kim Allah'ı, Meleklerini, kitaplarını, Peygamberlerini, ve Ahiret Günü'nü inkar ederse doğru yoldan sapmış, uzaklaşmış olur (dinden çıkar)**." (Nisa Suresi 136. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

“**İşte bu (Kur’an) Bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. O’na uyun ve Allah’tan korkun. Umulur ki merhamet olunursunuz**.” (Enam Suresi 155. ayet)

3)-Kitaplara Olan İhtiyaç ve İndirilmelerinin Hikmeti

Birincisi: İnsanların dinlerini öğrenmeleri için peygambere indirilmiş bir kaynaktır.

İkincisi: İnsanların aralarında çıkan ihtilaflarda başvuracakları peygambere indirilmiş adil bir hakim olması içindir.

Üçüncüsü: Peygamber efendimizin davetinde olduğu gibi, peygamberin vefatından sonra, zaman ve mekan kavramı, Onun ölümünden uzak olsa da, dinin korunması görevini üstlenmesi içindir.

Dördüncüsü: Bu kitaplar Allah’ın kulları üzerine hüccetini ikame etmiş olması içindir. Kullar bu kitaplardan sonra, bu kitaplara muhalefet edemezler. Bu kitaptaki emirlerin dışına çıkamazlar. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**İnsanlar tek bir ümmetti (daha sonra aralarına şirk girip parçalanınca) Allah, (onlara) müjdeleyen ve korkutan peygamberler göndermiş, onlarla birlikte, insanların ihtilaf ettikleri hususlarda aralarında hükmetmesi için hak olan kitabı da indirmiştir**.” (Bakara Suresi 213 ayet).

4)-Kitaplara İman Ediliş Şekli

Kitaplara genel ve tafsilatlı olarak iman edilir.

Birincisi Genel iman: Allah’ın peygamberlerine kitaplar indirdiğine inanmaktır.

İkincisi Tafsilatlı iman: Allah’ın Kur’an’da ismini zikrettiği kitaplara inanmak, iman etmektir. O kitaplar, Kur’an, Tevrat, İncil, Zebur’dur. Ve bunun içine İbrahim ve Musa (aleyhim as selam) ’a indirilen sahifeler de girer. Allah’tan başka hiçbir kimsenin adlarını bilmediği peygamberlere ve Onlara indirilen (sayıların bilmediğimiz) kitapların tamamına inanılmasıdır.

Bu kitapların hepsi Allah'ın tevhidini, Onu yapılacak ibadetlerde birlemeyi ve salih ameller işlemeyi emretmek, yeryüzünde fesat çıkarmayı ve Allah'a şirk koşmayı yasaklamak için indirilmiştir. Bu kitapların şeriatleri ve hükümleri farklı olsa da bütün peygamberlerin daveti birdir. Oda tevhide davettir.

Kitaplara iman, onların önceki peygamberlere indirildiğini kabul etmekle, Kur'an'ı Kerim'e iman ise Onu (Kur'an'ı) kabul etmek ve içindekileri uygulamakla olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

`**Peygamber ve müminler, Rabbi tarafından peygambere indirilene iman etmişlerdir. Onların hepsi de Allah'a, Meleklere, Kitaplarına ve Peygamberlerine iman etmiş, Allah'ın Peygamberlerinin hiçbirini diğerlerinden ayırt etmeyiz demişlerdir**." (Bakara Suresi 285. ayet) : Ve şöyle buyurmuştur:

"**Rabbinizden size indirilene (bu kitaba) uyun. O'nun dışında dostlar edinip de onlara uymayın**." (Araf Suresi 3 ayet).

Kur'an, bazı özellikleriyle geçmiş kitaplardan daha üstün olmuştur. Bu özelliklerden bazıları şunlardır:

1- İlmi, kozmolojik (kevni) gerçeklerle Kur'an, mana ve lafız yönüyle mucizedir, acze düşürücüdür.

2- Peygamberimiz (aleyhis-salatu ves-selam)'ın peygamberliğiyle, peygamberlik halkasının son bulduğu gibi, Kur'an'da semavi kitapların sonuncusudur. Artık bundan sonra başka bir kitap gelmeyecektir.

3- Önceki kitapların değiştirilmesine ve tahrif edilmesine karşın, Kur'an Allah'ın korumasıyla bozulmaya ve değiştirilmeye uğramayacaktır.

4- O, geçmiş kitapların hepsini kontrolü altına almıştır.

5- Kendisinden önce gelen bütün kitapların hükmünü kaldırmıştır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**(Bu kıssalar) uydurulmuş bir söz değildir. Fakat kendilerinden öncekilerin tasdiki ve her şeyin açıklamasıdır. İman eden bir kavim için hidayet ve rahmettir**." (Yusuf Suresi 111. ayet)

5)-Önceki Kitaplarda Geçen Haberlerin Kabulü

Yakin olarak biliriz ki, önceki kitaplarda geçen, Allah'ın peygamberlerine vahyettiği haberler doğrudur, hakikattir, içlerinde şüphe yoktur. Bu, Ehli Kitabın (Yahudi ve Hıristiyanlar) şu anda ellerinde bulunan değiştirilmiş, tahrif edilmiş kitaplarını kabul edeceğimiz anlamına gelmez. Çünkü artık bu kitaplar Allah'ın peygamberleri üzerine indirdiği esaslar ve asıllar üzerine değildir.

Bu kitaplar hakkında yakin olarak bildiğimiz, Allah'ın Bize bildirdiği (Necm Suresi 36. -42. ayetlerinde geçen) "**Hiçbir günahkar başkasının günahını çekemez, insan için ancak çalıştığı kadarı vardır. Çalışmasının karşılığını mutlaka görecektir. Sonra bu karşılığı ona eksiksiz olarak verilecektir**." (Bu ayetler önceki kitaplarda Kur'an'ın haber verdiği üzere vardır.). Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Yoksa Musa'nın ve Allah'a verdiği sözü tutan (yerine getiren) İbrahim'in Sahifelerinde olan şu hususlar kendisine bildirilmedi mi? Hiçbir günahkar başkasının günahını yüklenmez. İnsan için ancak çalıştığı kadarı vardır. Çalışması mutlaka görülecektir. Sonrada karşılığı ona eksiksiz olarak verilecektir**." (Necm Suresi 36. -41. ayetler). Ve Allah şöyle buyurmuştur:

"**Fakat siz bu dünya hayatını üstün tutuyorsunuz. Oysa Ahiret (hayatı) daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Bütün bunlar ilk sahifelerde, İbrahim ve Musa'nın Sahifelerinde yazılıdır**. (A'la Suresi 16. -19. ayetler).

Önceki Kitaplarda geçen haberlerin kabulündeki hükümler:

Kur'an'da geçenlerle ibadette bulunmamız gerekir. Önceki kitaplarda geçen haberlere bakarız; Eğer Bizim şeriatimize (Dini hükümlere) muhalefet ediyorsa onlarla amel etmeyiz. Onlarla amel etmeyişimizin sebebi onların batıl olduğundan değil, kendi zamanlarında amel edilmiş olsalar dahi, Kur'an'ın onların hükümlerini kaldırmasından dolayıdır. Ve bizim şeriatımız onun doğruluğuna işaret ederse, bu sebepten dolayı onunla amel ederiz.

6)-Kur'an Ve Sünnet'te İsimleri Geçen Semavi Kitaplar

1- Kur'an-ı Kerim:

Yüce Allah'ın son peygamberi Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) indirdiği kitabıdır. O indirilen gönderilen son (kelam) kitaptır. Yüce Allah, Onun korunmasını kendi üzerine almış, bozulma ve değiştirilmeden (tahrifattan) uzak tutmuş, kendisinden önce gelen kitapların hükmünü kaldırmıştır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Kur'an'ı Biz indirdik ve Onu koruyacak olan da biziz.**" (Hicr Suresi 9. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

" **(Ey Muhammed) Sana da kendinden önceki kitabı tasdik edici ve ona şahit olmak üzere hak ile Kur'an'ı indirdik. O halde (kitap ehli) arasında Allah'ın indirdiği (bu) kitap ile hükmet**." (Maide Suresi 48. ayet).

2- Tevrat:

Allah'ın Musa (aleyhis-selam)' a indirdiği hidayet ve nur kaynağı olan İsrail oğullarının peygamberlerinin ve din adamlarının kendisiyle hükmettiği bir kitaptır. İman edilmesi vacip olan Tevrat Allah'ın Musa (aleyhis-selam)'a indirdiği Tevrat'tır. Bugün yahudilerin elinde bulunan bozulmuş ve değiştirilmiş Tevrat değildir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**İçinde doğruya rehberlik eden ve nur bulunan Tevrat'ı elbette biz indirdik. Kendilerini Allah'a teslim etmiş peygamberler Onunla Yahudilere hükmederler idi. Allah'ın Kitabını korumaları kendilerinden istenen, zahidler ve din adamları da O kitaba göre hüküm veriyorlardı**." (Maide Suresi 44. ayet).

3- İncil:

Allah'ın, İsa (aleyhis-selam)'a kendinden önceki semavi kitapları doğrulayıcı olarak indirdiği kitaptır. İman etmenin vacip olduğu İncil; Allah'ın İsa (aleyhis-selam)'a indirdiği doğru esaslar üzere olan kitaptır. Yoksa bugün ki Hıristiyanların elinde bulunan bozulmaya ve değiştirilmeye uğramış İncil'ler değildir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Onların izleri üzere gitmesi için, arkadan önceden gönderilmiş olan Tevrat'ı tasdik edici olarak Meryem oğlu İsa'yı göndermiş, Ona da hem kendinden önceki Tevrat'ı tasdik**

etmesi, hem de Allah'tan korkanlara hidayet ve öğüt olması için; içinde hidayet ve nur bulunan İncil'i vermiştik." (Maide Suresi 46. ayet)

Tevrat ve İncil'de peygamber efendimizin (aleyhissalatu vesselam) (risaleti) peygamberliği müjdeleniyordu. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**İşte bunlar yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı olarak buldukları ümmi peygambere (okuma yazma bilmeyen) resule tabi olanlardır. (O peygamber) onlara iyiliği emreder ve kötülüklerden onları sakındırır. Onlara iyi ve temiz olan şeyleri helal, kötü ve pis olan şeyleri de haram kılar. Üzerlerindeki ağırlıkları ve zincirleri kaldırıp atar**." (Araf Suresi 157. ayet).

4- Zebur:

Yüce Allah'ın Davud (aleyhis-selam)'a indirdiği kitaptır. İman etmenin vacip oluğu, Zebur Allah'ın Davud (aleyhis-selam)'a indirdiği, bozulmaya uğramamış, değiştirilmemiş, yahudilerin zarar vermediği kitaptır. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"**Davud'a Zebur'u vermiştik**" (Nisa Suresi 163. ayet).

5- İbrahim ve Musa (aleyhimas-selam)'ın Sahifeleri:

Allah'ın İbrahim ve Musa (aleyhimas-selam)'a verdiği, kaybolmuş olan haklarında Kur'an ve Sünnet'te geçen bilgilerden başka bir bilgi bulunmayan sahifelerdir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Yoksa Musa ve Allah'a verdiği sözü tutan (yerine getiren) İbrahim'in Sahifelerinde olan şu hususlar kendisine bildirilmedi mi? Hiçbir günahkar başkasının günahını yüklenmez. İnsan için ancak çalıştığı kadarı vardır. Çalışması mutlaka görülecektir. Sonrada karşılığı ona eksiksiz olarak verilecektir**." (Necm Suresi 36. -41. ayetler) Ve yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Kötülüklerden temizlenen, Rabbinin Adını zikreden ve namazı kılan mutlaka kurtulacaktır. Fakat siz dünya hayatını üstün tutuyorsunuz. Oysa Ahiret (hayatı) daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Bütün bunlar ilk sahifelerde İbrahim ve Musa'nın sahifelerinde yazılıdır.**" (Ala Suresi 14. - 19. ayetler).

İMANIN DÖRDÜNCÜ ŞARTI: PEYGAMBERLERE İMAN

1)-Peygamberlere İman Etmek

İmanın şartlarından biridir. Kulun İmanı Peygamberlere iman etmedikçe geçerli olmaz. Allah risaletini (indirdiği dinleri) tebliğ etmeleri için, insanlar arasından seçip ayırdığı elçiler olduğuna inanılması gerekir. Kim onlara tabi olursa hidayete, doğru yola erişir ve kim onlara asi olur, kabul etmezse doğruluktan ayrılır, aşırılığa gider. Onlar apaçık bir tebliğ ile Allah'ın kendileri üzerine indirdiklerini insanlığa açıklamışlardır. Kendilerine emanet edilen dini hükümleri, emanet sahibi olan insanlığa teslim etmişler ve o insanlığa nasihatte bulunmuşlardır. Allah'ın dini doğrultusunda küfürle savaşmışlar, Allah'ın indirmiş olduğu dini yaymaya, hükümlerini tatbik etmeye çalışmışlardır.

Bununla beraber Allah'ın insanlığa göndermiş olduğu hüccetini insanlığa ortaya koyabilecekleri bir mazeret kalmaması için ikame etmişler bu hüccette herhangi bir değiştirmeye (tağyire) gitmemişler, dini bir görevi, gerekliliği gizlememişlerdir. Allah'ın Bize isimlerini bildirdiği ve bildirmediği bütün peygamberlere iman eder, Onlara inanırız, Her peygamber kendisinden sonra gelecek olanı, müjdelemiş, sonra gelense kendisinden önce geleni doğrulamıştır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(**Ey Müslümanlar! Siz de) deyin ki: Biz Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilenle, Musa'ya, İsa'ya ve bütün peygamberlere Rableri (Allah) tarafından verilenlere iman ettik. Onların (Peygamberlerin) hiçbirisini diğerlerinden ayırt etmeyiz. Ve biz Allah'a teslim olanlarız**." (Bakara Suresi 136. ayet)

Kim bir peygamberi yalanlarsa, onu doğrulayan diğer peygamberi yalanlamış olur. Ve kim o yalanlanan peygambere asi olur, kabul etmezse, kendisine itaat etmeyi emreden diğer peygambere de asi olmuş olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur :

"**Allah ve Peygamberlerini inkar edenler, Allah ve Peygamberlerinin arasını açmayı isteyenler, bazılarına inanır, bazılarını inkar ederiz diyorlar. (İman ile küfür arasında) bir yol tutmak isteyenler, işte gerçekten kafir olanlar onlardır. Ve Biz (böyle) kafirler için, zelil edici, aşağılayıcı bir azap hazırladık**." (Nisa Suresi 150. -151. ayetler)

2)- Gerçek Peygamberlik

Peygamberlik yaratıcının şeriatını, kanunlarını, koyduğu hükümleri yaratılana tebliğ etmek için kullandığı vasıtadır, aracıdır. Yüce Allah kullarından dilediğine onu verir. Kulları arasından dilediğini bu iş için seçer. Allah'tan gayrı kimse bu konuda söz hakkına sahip değildir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Allah melekler ve insanlar arasından elçiler seçer. Muhakkak ki Allah çokça ve her şeyi duyan ve görendir**." (Hac Suresi 75. ayet).

Peygamberlik Allah tarafından verilir. Kulun çokça ibadet ve taat yapması ile elde edilemez. Peygamberlik, peygamber olan kişinin isteğine ya da seçimine bağlı değildir. Allah kulları arasından peygamberini seçer ve onu dini tebliğle görevlendirir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Allah (kulları arasından) dilediğini kendisine seçer, kendisine doğru yöneleni de hidayete. doğru yola iletir**." (Şura Suresi 13. ayet)

3)-Peygamberlerin Gönderilmesindeki Hikmetler

Peygamberlerin gönderilmesindeki hikmetler şu gelen hususlarla ortaya çıkar:

Birincisi: Kulu kula ibadet etmekten kurtarıp, yaratıcı olan Rabbine ibadet etmesini sağlamaktır. İnsanlığı kölelik zincirlerinden, Allah'a ibadetteki özgürlüğe kavuşturmaktır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey peygamber!) Biz Seni ancak alemlere rahmet olman için gönderdik" (Enbiya Suresi 107. ayet).

İkincisi: Allah'ın kullarını yaratma gayesini, sebebini kullarına bildirmektir. Allah'ın birlenebilmesi, O'na ibadet edilebilmesi, kulları arasında alemlerden üstün tuttuğu, seçtiği ve gönderdiği peygamberler olmaksızın bilinemez, anlaşılamaz. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak Biz her ümmete Allah'a ibadet etsinler, tağuttan (Allah'ın dininden uzaklaştıran ve Allah'ın dışında**

ibadet edilen her şeyden) sakınsınlar, uzaklaşsınlar diye bir peygamber gönderdik." (Nahl Suresi 36. ayet).

Üçüncüsü: Peygamberlerin gönderilmesi ile insanlığa hüccet ikame edilmesidir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Allah) insanlığa uyaran ve müjdeleyen elçileri, peygamberleri, peygamberler gönderildikten sonra ortaya koyacakları mazeret kalmasın diye göndermiştir. Allah izzet sahibidir ve hüküm sahibidir." (Nisa Suresi 165. ayet):

Dördüncüsü: Hakikati bilinmeyen, gaybe ait insanların akılları ile çözemeyecekleri, meleklerin tanınması Ahiret Günü, Allah'ın isim ve sıfatları gibi konuları beyan etmeleri ve açıklamaları içindir.

Beşincisi: Peygamberler güzel ahlaklarla donatılmış, şüphe ve şehevi istekleri (dünya malı, sulta, mertebe gibi) olmayan örnek insanlardır. Ve örnek alınmaları için gönderilmişlerdir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Onlar Allah'ın hidayet ettiği, doğru yola sevk ettiği insanlardır. Onların hidayetini kendine örnek al ve ona tabi ol**." (Enam Suresi 90. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Sizin için Allah'ın elçisinde güzel bir örnek (örnekler) vardır**." (Mumtehine Suresi 6. ayet).

Altıncısı: Nefislerin ıslahı, temizlenmesi, pisliklerden arındırılması, her türlü helak edici şeylerden uzaklaştırılması için gönderilmişlerdir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur.

"**Okuması, yazması olmayan ümmi bir topluma, kendi içlerinden olan ve onlara Allah'ın ayetlerini okuyan, (pisliklerden) temizleyen ve onlara kitabı (Kur'an) ve hikmeti (Sünnet'i) öğreten bir elçi, peygamber gönderen O'dur**." (Cuma Suresi 2. ayet).

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

إ ا بعثت لأ م مكارم الأخلاق

“Muhakkak ki Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim.”[22]

4) - Peygamberlerin Görevleri

Peygamberlerin çok önemli görevleri vardır. O görevlerin bazıları şunlardır:

a- İnsanları Allah’ın şeriatına, kanunlarına, hükümlerine, yalnızca Allah’a ibadet etmeye çağırmak, Allah’ın dışında ibadet edilenlerden onları kurtarmaktır. Yüce Allah Şöyle buyurmuştur:

“**İşte O peygamberler Allah’ın dinini (insanlara) tebliğ ederler. Ve ondan hakkı ile gerektiği gibi korkarlar. (Allah’tan) başka hiç kimseden de korkmazlar Allah hesap görücü olarak yeter**.” (Ahzab Suresi 39. ayet).

b- Dinin açıklanması, anlaşılır hale getirilmesidir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Sana Biz Kur’an’ı insanlara kendilerine indirileni açıklaman için indirdik Umulur ki düşünürler**” (Nahl Suresi 44. ayet).

c- Ümmeti kötülüklerden sakındırıp, hayra iyiliğe davet etmektir. Onları yaptıkları iyi amellerin karşılığı olarak sevap, kötü amellerinin karşılığı olarak ta azapla müjdelemektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Müjdeleyen ve uyaran (sakındıran, korkutan) peygamberler**.” (Nisa Suresi 165. ayet)

d- İnsanlara söz ve fiilleri ile güzel örnek olmaktır.

f- Allah’ın Şeriatının, kanunlarının yeryüzünde hayat bulması, işler hale gelmesi, yürürlükte kullanılmasıdır.

h- Peygamberlerin kıyamet günü ümmetlerine, üzerlerine yüklenen vazifeyi tebliğ ettiklerine şehadet etmeleridir.

---

[22] Ahmed(2/381) Buhari Tarihul Kebir(7/188) Edebul Müfred(1/104) Beyhaki(10/191) Müsnedi Şihab(2/192) İbni Abdilberr et-Temhid(16/254) Hakiym et-Tirmizi Nevadir(2/312) Mecma(8/188) sahihtir.

Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

‘**Her ümmetten bir şahit (peygamber) getirdiğimiz ve Seni de (peygamber efendimizi) bunlara (müşriklere) şahit olarak gösterdiğimiz, getirdiğimiz zaman (o kafirler ne yapacaklardır**).” (Nisa Suresi 41. ayet)

5)-İslam Dini Bütün Peygamberlerin Ortak Dinidir

İslam bütün elçilerin, peygamberlerin ortak dinidir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Muhakkak ki Allah’ın katında din İslamdır**” (Al-i İmran Suresi 19. ayet).

Kanunları şeriatleri farklı olsa da hepside sadece Allah’a ibadet etmeye, O’nun dışında ibadet olunan her şeyi terk etmeye davet etmişlerdir. Onların hepsi de Allah’ı birlemek olan asılda, davetleri aynı doğrultuda olmuştur. Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

الأنبياء إخوة لعلات

“Peygamberler babaları bir anaları ayrı kardeşlerdirler. (dinleri bir, şeriatleri farklı).”[23]

6)-Peygamberler İnsandırlar, gaybı Bilmezler

Gaybı bilmek Allah’ın uluhiyyeti ile alakalı hususlardandır, peygamberlerin sıfatlarından değildir. Çünkü onlarda diğer insanlar gibi normal insanlardırlar. Yemek yerler, içerler, evlenirler, uyurlar, hasta olurlar ve yorulurlar. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki yemek yememiş ve sokaklarda, çarşılarda gezmemiş, yürümemiş olsun**.” (Furkan Suresi 20. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

---

[23] Buhari(3/1270) İbni Hibban(15/225, 233) Hakim(2/648) Ahmed(2/402, 436) İbni Rahuye(1/124)

“**Muhakkak Senden önce (önceki kavimlere) peygamberler gönderdik ve onlara zevceler (eşler) ve zürriyet (evlatlar) verdik**.” (Rad Suresi 38. ayet).

Onlarda da aynı diğer insanlarda olduğu gibi hüzünlenmek, üzülmek, mutluluk duymak, yorgun ve zinde olmak gibi hasletler, sıfatlar vardır. Ğaybı, gözle görülmeyen şeyleri bilemezler. Ğaybı bilmeleri ancak Allah’ın onlara bildirdiği kadardır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“(Allah) ğaybı bilendir. O’nun ğaybe ait kıldığı hususları (kendisinden başka) hiç kimse bilmez. Ancak kendilerinden razı olduğu bazı peygamberler bu hükümden müstesnadır (Yalnız Allah’ın izin verdiği kadarını bilebilirler) Peygamberi (cinlerden) önlerinden ve arkalarından koruyacak, onları gözetecek (melekleri Allah) koyar.” (Cin Suresi 26. -27. ayet).

7)- Peygamberlerin İsmeti (Masumluğu)

Allah kulları arasından cisim, beden, akıl ve ahlak olarak en kamil olanını, en efdalini, risaletini tebliğ için seçmiş, Onu da Peygamber yapmış. O peygamberi büyük günahlardan korumuş bütün ayıplardan beri kılmıştır. Ki O peygamber Allah’ın kendisine vahyettiği dini ümmetine, gönderildiği kavme bildirsin, tebliğ etsinler. Onlar bütün ümmetin ittifakı ile Allah’tan kullarına tebliğ ettikleri dini hususlarda masumdurlar. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Ey peygamber! Rabbinden sana indirileni (insanlara) tebliğ et. Eğer Sen bu emredileni yerine eksiksiz getirmezsen (peygamberlik görevin olan) dini tebliğ vazifeni yerine getirmemiş olursun. Allah Seni insanlardan korur (kötülüklerinden korur)**.” (Maide Suresi 67. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

“**İşte o peygamberler Allah’ın dinini (insanlara) tebliğ ederler. Ve ondan hakkı ile gerektiği gibi korkarlar. (Allah’tan) başka hiç kimseden de korkmazlar**.” (Ahzab Suresi 39. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

“**Ki bu şekilde (Allah) peygamberlerinin, kendilerine Rableri tarafından gönderilen risaletleri, dinleri hakkıyla, gerektiği gibi tebliğ ettiklerini bilsin. (Allah) Onların yanında olan her şeyi ilmi ile kuşatmış (haberdar olmuş), her şeyi tek tek, bir bir saymıştır**.” (Cin Suresi 28. ayet).

Eğer o peygamberler dini tebliğle alakalı olmayan küçük bazı hatalar işlerlerse, Yüce Allah bu hatalarını onlara açıklar. Böylece süratle o yapmış oldukları hatalardan tevbe ederler. Bu şekilde hem hataları af olunur, hem de eskiye göre dereceleri daha da artmış olur. Çünkü Allah onları güzel ahlaklarla, iyi huylarla donatmış, kadir ve kıymetlerine zarar verecek, derecelerini düşürecek her türlü eksiklikten onları beri tutmuştur.

8)- Peygamberlerin Sayıları Ve En Faziletlileri

Yeni bir dinle gönderilmiş peygamberlerin üç yüz on küsur kişi olduğu sabittir. Bu konuda peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamberlerin adedi hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:

"Onlar üç yüz on beş (kişidirler); çok kalabalık bir topluluktur lar."[24]

Kendilerine yeni bir din verilmemiş peygamber bu belirtilen rakamdan çok daha fazladırlar. Bu peygamberlerin bazıları hakkında Allah Kur'an'da bazı kıssalarını zikretmiştir. Kur'an'da toplam olarak yirmi beş tanesinin ismi bulunmaktadır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Kıssalarını sana anlattığımız ve anlatmadığımız (kendilerine yeni bir din verilmiş) peygambere de (vahyettik)**." (Nisa Suresi 164. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

"**Şu İbrahim'e (kavminin getirdiği hüccetlere, (delillere karşı) verdiğimiz açık ve kesin bir delildir. Biz dilediğimizin derecesini artırırız. Muhakkak ki Rabbin çokca hikmet sahibi, hükmedici ve her şeyi bilendir. Biz ona (İbrahim'e), İshak ve Yakub'u (evlat olarak) verdik ve onlara hidayet ettik. Aynı şekilde ilk önce Nuh'a ve (sonra) zürriyetinden Davud'a, Süleyman'a, Eyyub'a, Yusuf'a, Musa'ya ve Harun'a hidayet ettik ve öylece ihsan sahiplerini, muhsinleri mükafatlandırırız. Ve Zekeriyya, Yahya, Yunus'a ve Lut'a hidayet ettik. Onları alemlere üstün kıldık. Onların babalarından, zürriyetlerinden ve kardeşlerinden olan (bazı kimseleri) seçip yücelttik ve onları dosdoğru yola yönelttik**." (Enam Suresi 83-87. ayetler).

---

[24] İbni Hibban(2/77) Bezzar(9/427) Ahmed(5/178, 179) Taberani(8/217) Haris(1/195) İbni Sad(1/32, 54) Tarihut Taberi(1/95) hadis hasendir.

Yüce Allah bazı peygamberleri diğerlerinden üstün tutmuştur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Biz bazı peygamberleri diğerlerinden üstün kıldık**.” (İsra Suresi 55. ayet).

Böylece Allah yeni bir şeriatle gönderdiği bazı peygamberleri diğer şeriat verdiği peygamberden üstün tutmuştur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**İşte bu peygamberler ki bazılarını bazılarının üzerine fazileti kıldık**.” (Bakara Suresi 253. ayet)

Peygamberlerin en efdalleri Ulül-azm’dır. (bu Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Peygamber efendimize verilen genel bir addır). Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“(Ey Muhammed!) Peygamberlerden Ulul-azm’in sabrettiği gibi Sen de sabret.” (Ahkaf Suresi 35. ayet). Ve şöyle buyurmuştur:

“(Hatırla Ey Muhammed!) Senden, Nuh’tan, İbrahim’den, Musa’dan ve Meryem oğlu İsa’dan ve diğer bütün peygamberlerden (görevlerinizi yerine getirmek ve dini tebliğ etmek üzere) ağır bir söz almıştık.” (Ahzab Suresi 7. ayet)

Peygamber efendimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) bütün peygamberlerden daha efdal ve üstündür. O son Peygamber, muttakilerin imamı, Adem oğullarının efendisi, bütün peygamberler kıyamet günü toplandığında onların önderi, ayrılıp gittiklerinde ise onların namına konuşandır. İlk önce gelenler ve sonra gelecek olanların ğıbta ettiği Makamul mahmud’un, kıyamet günü insanların gelip su içecekleri havuzun, vesile ve fadile’nin sahibidir. Bütün insanlığa kıyamet günü şefeat edecektir. Allah O’nu üstün bir şeriatla ve hükümlerle göndermiş ümmetini de insanlık içinden çıkan en hayırlı ümmet kılmıştır. Allah o ümmet ve peygamberleri için bütün güzellikleri toplamış, böylece önceki ümmetlerden farklı kılmıştır. Yaratılma hasebi ile en son yaratılmış olsalar bile ilk önce mezarlarından çıkıp haşr olunacaklardır.

Peygamber efendimiz (aleyhissalatu vesselam) şöyle buyurmuştur:

فضلت على الأنبياء بست

"Ben bütün peygamberlerden altı şey ile daha üstün kılındım."[25] Gene şöyle buyurmuştur:

أنا سيد ولد آدم يوم القيامة وبيدي لواء ا مد ولا فخر. وما من ن يومئذ آدم فمن سواه إلا ت لوائي يوم القيامة

"Ben kıyamet günü Adem oğullarının efendisiyim. Bu konuda herhangi bir böbürlenme söz konusu değildir. Elimde Hamd sancağını taşıyacağım ve bu sancak altında Adem'de dahil olmak üzere bütün peygamberler kıyamet günü toplanacaklardır."[26]

Peygamber efendimizden (aleyhis-salatu ves-selam) sonra faziletçe Ulul-azm arasında en üstün olanı Allah'ın dostu İbrahim'dir. Allah'ın iki dostu olan İbrahim ve Peygamber efendimiz (aleyhimas-selam) Ulul-azm'ın iki en üstün peygamberleridirler. Sonra geriye kalan üç peygamber gelir.

9)- Peygamberlerin Mucizeleri

Allah peygamberlerini mucizelerle insanlığa doğruluklarını ispatlamak üzere desteklemiştir. Kur'an'ın indirilmesi, ayın ikiye yarılması, asanın yılana dönüşmesi, çamurdan yapılan kuşun can bulması, bu mucizelere birer örnektir. Normal şartlar altında olması imkansız olarak gerçekleşen mucizeler, mucize verilen peygamberlerin doğruluğuna, kerametler ise doğruluğu ispatlanmış peygamberliğin hakikaten tasdikine delalet eder. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Biz peygamberlerimizi apaçık delillerle gönderdik.**" (Hadid Suresi 25. ayet).

Peygamber efendimiz (aleyhis salatu vesselam) şöyle buyurmuştur:

[25] Müslim(1/371) İbni Hibban(6/87, 14/311) Ebu Avane(1/330) Tirmizi(1553) Ahmed(2/411) Ebu Yala(11/377)

[26] İbni Hibban(14/398) Hakim(2/660) Ziyaul Makdisi Muhtare(9/455) Tirmizi(3148) İbni Mace(4308) İbni Ebi Şeybe(6/351) Ahmed(3/2) Ebu Yala(7/281) sahihtir.

ما من نبي من الأنبياء إلا وقد أوتي من الآيات ما آمن على مثله البشر وإنما كان الذي أوتيته وحيا أوحاه إلي فأرجو أن أكون أكثرهم تابعا يوم القيامة

"Hiçbir peygamber yoktur ki ona bazı mucizeler verilmiş olmasın. Benim mucizem ise vahiydir (Kur'an'dır) umuyorum ki Kıyamet günü en çok tabisi olan Ben olurum."[27]

10)-Peygamber Efendimizin Peygamberliğine İman

Peygamber efendimizin (aleyhis salatu vesselam) peygamberliğine inanmak iman esaslarının en büyüklerindendir. Kim buna inanmazsa imanı geçerli olmaz. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Kim Allah'a ve peygamberine (Muhammed'e) inanmazsa, muhakkak ki biz kafirler için ateşi çokça alevli bir Cehennem hazırladık**." (Fetih Suresi 13. ayet).

Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله وإني رسول الله .

"Ben insanlarla Allah'tan başka hakkı ile gerektiği gibi ibadet edilecek bir ilah yoktur ve Ben (yani peygamber efendimiz) Allah'ın (kullarına gönderdiği) elçisidir deyinceye kadar savaşmakla emrolundum."[28]

Peygamber efendimize şu hususlarda iman edilmedikçe gerçekten iman edinilmiş olmaz:

Birincisi: Peygamber efendimizin (aleyhissalatu vesselam) tam olarak tanınması gerekir. O'nun kim olduğu ve siyreti iyice bilinmelidir. O Haşim oğlu Abdulmuttalib oğlu Abdullah ve onun oğlu Muhammed'dir. Haşim Kureyş kabilesinden, Kureyş kabilesi ise Araplardandır. Ve bu kabile İbrahim'in oğlu İsmail'in (aleyhimas selam) soyundandır. Peygamber efendimiz atmış üç yıl yaşamıştır. O'nun kırk yılı peygamberlik gelmeden önce yirmi üç yılı ise peygamberlik geldikten sonradır.

---

[27] Buhari(Fezailül Kuran 1) Müslim(iman 239)
[28] Buhârî(İmân 17) Müslim(İman 36) Beyhaki Şuab(1/39)

İkincisi: Peygamberin her haber verdiği doğrulanmalı, her nehyettiği şeyden kaçınmalı, her emrettiği ise yerine getirilmelidir. Allah'a O'nun gösterdiğinden başka bir şeyle ibadet edilmemelidir.

Üçüncüsü: O'nun insanlar ve cinlere peygamber olarak gönderildiğine kimsenin ona ittibadan başka bir yolu olmadığına inanmaktır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey Muhammed!) De ki: Ey insanlar! Ben Allah'ın hepinize gönderdiği peygamberiyim." (Araf Suresi 158. ayet).

Dördüncüsü: Getirmiş olduğu dine inanmaktır. O en son peygamber ve peygamberlerin en üstün olanıdır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Fakat (O) Allah'ın rasulü ve peygamberlerin sonuncusudur**." (Ahzab Suresi 40. ayet)

Peygamber efendimiz Rahman olan Allah'ın insanlar içinden seçtiği dostudur. Bütün Adem oğlunun efendisidir. En büyük şefaatin, Kıyamet günü insanların su içecekleri havuzun sahibidir. O'nun ümmeti en hayırlı ümmettir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Siz insanların (İyiliği) için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz**." (Al-i İmran Suresi 110. ayet)

Cennet ehlinin çoğunluğu peygamber efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) ümmetinden olacaktır. Ve O'nun getirdiği din, önceki dinleri iptal etmiş, hükümlerini kaldırmıştır.

Beşincisi: Allah Onu en büyük mucize ile kuvvetlendirmiş, destek vermiştir. O mucizesi, bozulma ve değiştirilmeden korunmuş, Allah'ın kelamı Kur'an'dır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey Muhammed!) De ki: İnsanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere bir araya gelseler, (bu konuda) birbirlerine yardım da etseler gene de O'nun bir benzerini getiremezler." (İsra Suresi 88. ayet) Ve şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Kur'an'ı Biz indirdik, onu koruyacak, muhafaza edecek olan biziz**." (Hicr Suresi 9. ayet).

Altıncısı: Peygamber efendimizin dini tebliğ ettiğine, Allah'ın O'na emanet olarak verdiği dini, sahibi olan insanlığa ulaştırdığına, ümmete nasihatte bulunduğuna, nerde bir hayır varsa, ümmetini ona doğru yönlendirdiğine ve nerede bir şer varsa, o şerden de ümmetini sakındırdığına inanmaktır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey Müminler!) Size kendi içinizden, sıkıntıya düşmeniz kendisine ağır gelen, size düşkün, müminlere karşı çokça müşfik ve merhametli bir peygamber gelmiştir" (Tevbe Suresi 128. ayet).

Peygamber efendimiz (aleyhis selam) şöyle buyurmuştur:

ما من نـ بعثه ا أمة قبلي إلا كان حقا عليه أن يدل أمته على خـ ما يعلمه و ـذر أمته من شر ما يعلمه ـم

"Benden önce herhangi bir ümmete gönderilen hiçbir peygamber yoktur ki ümmetini onlar için hayır bildiği her şeye yöneltmesin, ona delalet etmesin ve onlar için şer bildiği şeylerden de sakındırmasın"[29]

Yedincisi: Kul O'nun sevgisini kendi nefsinden ve diğer bütün mahlukattan daha üstün tutmalıdır. O'na saygı ve hürmet göstermek, kadrini yüceltmek, emirlerini yerine getirmek gerekir. Bu Allah'ın kitabında zikrettiği peygamberin insanlar üzerindeki hakkıdır. Peygamberi sevmek Allah'ı sevmektir. O'na itaat etmek Allah'a itaat etmektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Deki: Eğer Siz Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah'ta Sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çokça mağfiret ve rahmet edendir**" (Al-i İmran Suresi 31. ayet). Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

لا يؤمن أحدكم حـ أكون أحب إليه من ولده ووالده والناس أ ـعـ

[29] Müslim(3/1472) İbni Hazm Muhalla(4/199) İbni Kesir(1/518)

“Ben içinizden birine, çocuğundan, babasından, ve bütün insanlardan daha sevimli olmadıkça, gerçekten iman etmiş olamaz”[30]

Sekizincisi: O’na çokça salatu selam getirmek gereklidir. Gerçekten cimri olan kişi, O’nun ismi anıldığında salatu selam getiremeyendir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Allah ve Melekleri peygamberi överler ve O’nun için dua ederler. (salatu selam getirirler) Ey iman edenler! Sizde O’nun için dua edin (salatu selam getirin)**.” (Ahzab Suresi 56. ayet).

Ve peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

من صلى علي واحدة صلى ا عليه ا عشر

“Kim bana bir kere salavat getirirse Allah’ta ona on defa salavat getirir (adını rahmetle anar ve övgü ile bahseder).”[31]

Kulun bazı yerlerde salavat getirmesi daha gerekli olur. Namazda teşehhüde oturduğunda, kunut duasında, cenaze namazında, Cuma hutbesinde, ezandan sonra, mescide giriş ve çıkış esnasında ve adı zikredildiğinde salatu selam getirmek gerekir.

Dokuzuncusu: Peygamber efendimiz ve diğer peygamberler, Allah’ın katında diridirler. Fakat onların hayatı, bizim şu hayatımıza benzemez, Onların bu hayatları, ölü olma sıfatını üzerlerinden kaldırıcı değildir. Biz Onların hayatlarının keyfiyetini bilemeyiz.

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

إن ا حرم على الأرض أن تأكل أجساد الأنبياء

“Allah yeryüzüne, (toprağa) peygamberlerin cesetlerini yemeyi yasak etmiştir.”[32] Ve şöyle buyurmuştur:

---

[30] Buhari(iman 9) Müslim(iman 69)
[31] Müslim(1/288) İbni Huzeyme(1/218) İbni Hibban(4/588) Ziya Muhtare(4/397) Ebu Davud(523) Nesai(2/25) Ahmed(2/168)
[32] sahih. Ebu Davud(1531) Beyhaki Hayatul Enbiya(s.88 no;10) İbni

ما من مسلم يسلم علي إلا رد ا علي روحي كي أرد عليه السلام

“Hangi müslüman bana selam gönderirse, muhakkak ki Allah O’nun selamına karşılık vermem için ruhumu bana geri verir.”[33]

Onuncusu: Peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) saygıdan dolayı yanında ses yükseltilmediği gibi, O’na kabrinde selam verirken de ses yükseltilmez. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamberin sesi üzerine yükseltmeyin. Farkına varmadan amellerinizin boşa gitmemesi için, birbirinize karşı bağırarak konuştuğunuz gibi Peygambere karşı da bağırarak konuşmayın**.” (Hucurat Suresi 2. ayet).

On birincisi: O’nun dostlarını, aile efradını ve hanımlarını sevmemiz bir kusur göstermeyip haklarını korumamız, Onlara küfür etmekten, sövmekten, haklarında küçük düşürücü konuşmaktan ve taan etmekten kaçınmalı uzak durmalıyız. Çünkü Allah onlardan razı olmuş, Onları peygamberine dost ve arkadaş kılmış ve ümmetine de Onları dost edinmeyi vacip kılmıştır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Muhacirler’den ve Ensar’dan (islam yolunda) yarışanların öncüleri ile Onlara güzellikle tabi olanlardan Allah hoşnut olmuştur. Onlarda Allah’tan hoşnut olmuşturlar**.” (Tevbe Suresi 100. ayet).

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

Mace(1085) Darimi(1/445) Nesai(3/75) Bezzar(8/411) İbni Ebi Şeybe(2/253) İbni Ebi Asım el Ahadu vel Mesani(3/217) Taberani(1/216) Ahmed(4/8) Hakim(1/278) İbni Hibban(2/132) İbni Huzeyme(3/118) Huseyni el-Beyan(1/177) Fethul Bari(6/488) Hakiym et-Tirmizi Nevadir(4/110) İbni Mülakkin Tuhfetul Muhtac(1/524) Telhisul Habir(2/72) Neylül Evtar(3/304) Sahihul Cami(2212)

[33] hasendir. Ebu Davud(2041) Ahmed(2/527) Beyhaki(5/245) Taberani Evsat(3/262, 9/130) Beyhaki Şuabul İman(2/217, 3/491) Mecmauz Zevaid(10/162) Fethul Bari(6/488) Feyzul Kadir(5/467) Zürkani Şerhul Muvatta(4/357) Tergib ve Terhib(2/326) Neylül Evtar(5/180) İbni Cevzi Safvetus Safve(1/233) Keşful Hafa(2/253) Mişkat(925) Beyhaki Hayatul Enbiya(no;15) Elbani Sahihul Cami(5679) Sahiha(2266)

لا تسبوا أصحا   فوالذي نفسي بيده لو أنفق أحدكم مثل أحد ذهبا ما بلغ مد أحدهم ولا نصيفه

“Benim arkadaşlarıma, dostlarıma sövmeyin. Nefsim elinde olan (Allah’a) yemin ederim ki içinizden biriniz Uhud Dağı kadar altın infak etse bile bu infakınız Onların bir avuç ya da yarısı kadar infakına ulaşmaz (ecir yönü ile eşdeğerde olmaz).”[34]

Allah sahabelerin ölümünden sonra gelen müslümanları, onlar hakkında dua ve istiğfar etmeye teşvik etmiş, onlar hakkında kalplerinde haset oluşmaması için Allah’a niyazda bulunmalarını istemiştir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Onlardan sonra gelenler de derler ki Rabbimiz, Bizi ve Bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla, iman edenlere karşı kalplerimizde bir hasetlik yaratma. Rabbimiz şüphe yoktur ki Sen çok merhametlisin, çok şefkatlisin**.” (Haşır Suresi 10. ayet)

On ikincisi: Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) hakkında aşırıya gitmemektir. Çünkü bu O’na yapılacak en büyük eziyettir. O, ümmetini kendisini övmede methetmede aşırıya gitmemeleri, Allah’ın O’na bahşettiği şeylerin dışında, Allah’a ait sıfatların O’na verilmemesi için uyarmıştır.

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur.

إ ا أنا عبد فقولوا عبد ا   ورسوله، لا أحب أن ترفعو   فوق منـزل

“Muhakkak ki Ben sadece bir kulum. Bana Allah’ın kulu ve elçisi deyin ve Beni hakkım olan yerden daha yükseklere çıkarmayın.”[35] Ve şöyle buyurmuştur:

لا تطرو   كما أطرت النصارى ابن مر

---

[34] Buhari(3/1343) Müslim(4/1967) İbni Hibban(15/455) Bezzar; Mecma(10/21) Deylemi(7299) Beyhaki Medhal(1/113)

[35] hasendir. Ziyaul Makdisi Muhtare(6/96) Taberani(3/128) Mecma(9/21) Hakim(3/196) Ahmed(3/153)

“Beni Hıristiyanların İbni Meryem’i (İsa’yı) övmekle aşırıya gittikleri gibi, methetmekte aşırıya gitmeyin.”[36]

Peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) dua edip Ondan hacetlerini talep etmek, yardım istemek, O’nun için adak adamak, kurban kesmek, kabrinin çevresinde tavaf etmek caiz değildir. Bunların hepsi şirktir. Allah bu ibadetlerin kendisinden başkası için yapılmasını nehyetmiştir. Öylede Peygambere saygısızlıkta bulunmak, derecesini hafife almak, hakkında kötü konuşmak, dalga geçmek küfürdür, dinden çıkmaktır, Allah’ı inkar etmektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“(**Ey Muhammed!) De ki: Siz Allah ile, ayetleri ile ve peygamberi ile mi dalga geçiyordunuz. Kendiniz için bir özür aramayın. Artık iman ettikten sonra küfre girdiniz**.” (Tevbe Suresi 66 ve 67. ayetler)

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)’e duyulacak gerçek sevgi; O’na gerçek manada tabi olmak, O’nu tam bir şekilde örnek almak ile belli olur. Bu sevgi kişiyi O’nun getirdiğine aykırı şeyleri terk etmeye sevk eder. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**De ki: Eğer siz Allah’ı seviyorsanız. Bana tabi olun ki Allah’ta sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çokça mağfiret eden ve rahmet edendir**. (Al-i İmran Suresi: 31. ayet)

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)’i yüceltmede aşırıya gidilmez ya da Onda kusurlar aranarak derecesi düşürülmeye çalışılmaz, O’na ilahlık özelliklerinden herhangi birisi verilmez, saygıda kusur edilmez. Bunların hiçbiri caiz değildir. Onu sevmek ancak O’nun getirdiğine tam manası ile tabi olup, yaşamakla ve gittiği yoldan gitmek, O’nun şahsiyetini örnek almakla olur.

On üçüncüsü: Peygambere iman ancak onu doğrulayıp, getirdiği ile amel etmek ile gerçekleşir. O’na itaat eden Allah’a itaat etmiş, O’na isyan edende Allah’a isyan etmiş olur. Onu doğrulayıp ancak O’na ittiba etmekle hakiki iman gerçekleşmiş olur.

---

[36] Buhari(3/1271) Darimi(2/412) Bezzar(1/300) Humeydi(1/16) Beyhaki Şuab(2/183)

İMANIN BEŞİNCİ ŞARTI: AHİRET GÜNÜ'NE İMAN

1)-Ahiret Günü’ne İman

Bu dünya yaşantısının bitip yeni bir hayatın başlayacağına, bu hayata geçişin ölümle ve kabir hayatı ile olduğuna, kıyametin kopması ve tekrar dirilme ile devam ettiğine, herkesin cezasını görmek için hesaptan sonra Cennet ya da Cehenneme gideceğine inanmaktır.

Ahiret Günü’ne inanmak imanın şartlarından biridir. Kulun imanı Ahiret Günü’ne inanmadıkça tam ve gerçek olmaz. Kim Ahiret Günü’nün varlığını inkar edecek olursa kafir olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Ve lakin gerçek iyilik Allah’a, Ahiret Günü’ne.... iman edenin iyiliğidir.**” (Bakara Suresi: 177. Ayet)

Cibril hadisinde de Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

أخ عن الإ ان ؟ قال أن تؤمن با وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وتؤمن بالقدر

خ ه وشره

“(Cibril): Bana İmandan haber ver? Dedi. (Peygamber efendimizde sallallahu aleyhi ve sellem) cevap olarak) Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, Ahiret Günü’ne, iyi ve kötü yönleriyle kadere inanmaktır, dedi.”[37]

Ahiret Günü’ne imandan olan, o günün başlangıcını gösteren, yaklaştığına delalet eden kıyamet alametlerine inanmak gerekir.

Kıyamet Alametleri:

Alimler kıyamet alametlerini iki kısma ayırmışlardır. Bunlar:

---

[37] Müslim(İman 1, (8) Nesâî(8/97, 101) Ebu Dâvud(4695) Tirmizî(2613) Beyhaki Şuab(1/52) Ahmed(1/27) Abdullah Bin Ahmed es-Sünne(s.14, 120, 121) İbni Mace(63) İbni Huzeyme(2244) İbni Hibban(mevarid-16) Beyhaki(10/203) Ebu Hanife Müsned(1/174) Esfahani Tergib(132) Darekutni(2/282)

a)-**Küçük Alametler**: Kıyamet gününün yaklaştığını gösteren bir çoğu meydana gelmiş alametlerdir. Bunlardan bazıları şunlardır: Peygamber efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) gelişi, insanlar arasından emanet mefhumunun kalmayışı, camilerin süslenmesi, çobanların yüksek binalar dikmede birbirleri ile yarışmaları, Yahudiler ile savaşılması, zamanın daralması, işin azalması, fitnenin çoğalması, ölüm olaylarının artması, zinanın ve fısk işlerinin çoğalması bu alametlerdendir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Kıyamet saati yaklaşmış ve ay ikiye ayrılmıştır**.” (Kamer Suresi: 1. Ayet).

b)-Büyük Alametler: Kıyametin kopacağı sırada vuku bulacak on adet alamettir. Bunlardan hiçbiri şu ana kadar meydana gelmemiştir. Bu alametlerin bazıları şunlardır: Mehdi’nin çıkması, deccalin çıkması, İsa (aleyhis selam)’ın semadan yeryüzüne adil bir hükümdar olarak inmesi, bu inişinde haçı kırıp Deccali ve domuzu öldürmesi, cizyeyi kaldırması, Ye’cüc ve Me’cüc çıktığında onların helaki için dua etmesi, doğuda, batıda ve Arap yarımadasında yer ve toprak çökmelerinin olması, gökyüzünden kalın bir duman tabakasının inip yeryüzünü kaplaması, Kur’an’ın yeryüzünden kaldırılması, güneşin batıdan doğması, dört ayaklı konuşan bir hayvanın peyda olması, Aden’de (Yemen yakınında bir şehir) bir ateşin çıkıp insanları Şam’a doğru sürmesi kıyamet alametlerindendir.

Müslim’in Huzeyfe bin Useyd el-Ğıfari’den rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyrulmaktadır:

اطلع الن صلى ا عليه وسلم علينا و ن نتذاكر فقال: ما تذكرون؟ قالوا: "نذكر الساعة" قال: "إ ا لن تقوم حـ ترون قبلها عشر آيات فذكر الدخان والدجال والدابة وطلوع الشمس من مغر ا ونزول عيسى بن مر صلى ا عليه وسلم ويأجوج ومأجوج ثلاثة خسوف خسف با شرق وخسف با غرب وخسف زيرة العرب وآخر ذلك نار رج من اليمن تطرد الناس إ شرهم"

“Peygamber efendimiz, Biz kendi aramızda bir mesele hakkında konuşurken çıka geldi. Bize neyi konuşuyordunuz diye sordu. Dedik ki: Kıyamet saati hakkında konuşuyoruz. O’da şöyle buyurdu:

“Kıyamet şu on alameti görmediğiniz müddetçe kopmaz. (Bu alametler ise) Duman, Deccal, Dabbe (dört ayaklı konuşan bir hayvan), güneşin batıdan doğması, İsa (Aleyhis selam)’ın inmesi, Ye'cuc ve Me'cuc’un çıkması, doğuda, batıda ve Arap yarımadasında olmak üzere üç yerde yeryüzünün çökmesi ve sonuncu olarak da Yemen’de bir ateşin çıkıp İnsanları mahşer yerine doğru kovması, sürüklemesidir.”[38]

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

رج آخر أم ا هدي يسقيه ا الغيث و رج الأرض نبا ا ويعطى ا ال صحاحا
وتكثر ا اشية وتعظم الأمة يعيش سبعا أو انيا يع حججا

“Mehdi ümmetimin son zamanında ortaya çıkacaktır. (O’nun zamanında) Allah çokça yağmur yağdıracak, yeryüzü bolca yeşillik ve nebat verecek ve O (Allah) malın sağlam ve güzel olanını (kullarına) verecektir. (Mehdi’nin zamanında) Davar, inek ve deve sürüleri çoğalır, ümmet büyür ve güçlenir. Bu şekilde yedi veya sekiz sene geçer.”[39]

Bu alametler arka arkaya meydana gelecektir. Biri meydana geldiğinde öbürü onu takip edecektir. Bu alametlerin hepsi vuku bulduğunda kıyamet kopacaktır.

Saat’den kastedilen : İnsanların Allah’ın emri ile kabirlerinden çıkıp hesap verecekleri, iyi olanın nimete, kötü olanın ise azaba kavuşacağı bir zaman dilimidir, günüdür. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**O gün kabirlerinden süratle çıkarlar, sanki dikili taşlara koşuyorlarmış gibidirler**” (Mearic Suresi 43. ayet)

2)- Ahiret Günü’nün İsimleri

[38] Müslim(Fiten 39) Ebu Davud(4311) Cemül Fevaid(9895-97) Tirmizi(2183) Taberi(6/293) Tayalisi(2769) İbni Kesir Nihaye(s.142) Ahmed(4/7) İbni Mace(fiten 28)
[39] Hakim(4/601)

Bu günün Kur'an'da bir çok ismi zikredilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: Kıyamet günü, Kari'a, Hesap günü, Din günü, Tamme, Vakı'a, Sahha, Ğaşiye ve buna benzer diğer isimler..

Kıyamet Günü: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Kıyamet Gününe yemin ederim ki**" (Kıyamet Suresi: 1, ayet).

Kari'a: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Kari'a nedir. O Kari'a**." (Kari'a Suresi 1-2. ayetler)

Hesap Günü: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Allah'ın yolundan sapanlara ise hesap gününü unutmaları sebebiyle şiddetli bir azap vardır**." (Sad Suresi 26. ayet)

Din günü: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "(**Günah sahipleri, kötü işler yapanlar ise) muhakkak ki cehennemdedirler. Din Gününde oraya varıp gireceklerdir**." (İnfitar Suresi 14-15. ayetler)

Tamme: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**O en büyük baskın olan kıyamet (Tamme) gelip çattığı zaman**." (Naziat Suresi 34. ayet)

Vakı'a: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Kıyamet (Vakı'a) koptuğu zaman**" (Vakı'a Suresi 1. ayet)

Hakka : Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Gerçekleşecek olan gün (Hakka) nedir. O gerçekleşecek, hakikaten olacak gün**" (Hakka Suresi 1-2. ayetler)

Sahha: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Büyük gürültü (Sahha) geldiği zaman**" (Abese Suresi: 33. ayet)

Ğaşiye : Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "(**Ey insanoğlu!) Ğaşiyenin haberi sana geldi mi**." (Ğaşiye Suresi 1. ayet)

3)- Ahiret Günü'ne İman Şekli

Ahiret Günü'ne genel ve tafsilatlı olarak iman edilir.

Genel (Mücmel) İman: Allah'ın bütün insanları bir yerde toplayacağı, herkese yapmış olduğu amelinin karşılığının verileceği, cennetlik olanların cennete, cehennemlik olanlarında cehenneme

girecekleri bir gün olduğuna inanmakla olur. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“(**Ey Muhammed!) De ki: Önceki ve sonraki bütün insanlar belirli bir günün buluşma vaktinde bir araya toplanacaklardır**.” (Vakı’a Suresi: 49-50. ayetler)

Tafsilatlı İman: Ölümden sonra vuku bulacak her şeye inanmakla olur. Bu iman aşağıdaki şu hususları içine alır.

Birincisi: Kabir Fitnesi

Ölüye kabrinde rabbi, dini ve peygamberi hakkında soru sorulacaktır. Yüce Allah, iman edenleri sorulan sorulara doğru cevap vermeleri ile ayaklarını İslam üzere yere sağlam basmalarını sağlar. Hadisi Şerifte geldiği üzere, Melekler ölüye sorularını yönelttiklerinde oda onlara cevap olarak :

ر ا , دي إسلام , ون مد صلى ا عليه وسلم

“Rabbim Allah’tır, dinim İslam, peygamberim ise Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)’dir der.”[40]

Hadiste geldiği gibi meleklerin sorularına, soruların soruluş şekline mümin kişinin cevabı ile, münafık kişinin cevabının nasıl olacağına inanmak gerekir.

İkincisi: Kabir Azabı ve Nimetleri

Kişinin kabir azabını ya da Cennet nimetlerini göreceğine inanması vaciptir. Kabir, ya Cehennem çukurlarından bir çukur ya da Cennet bahçelerinden bir bahçe olacaktır. Kabir Ahiret yolculuğunda durulacak olan ilk duraktır. Buradaki azaptan kurtulan için daha sonra göreceği her şey daha kolay gelir. Ve kim de bu azaptan kurtulamazsa ondan sonra gelecek olan daha şiddetli olacaktır. Kıyamet artık ölen herkes için kopmuş sayılır.

Kabir azabı ya da nimeti, ruh ve cesede aynı anda tesir edecektir. Ruha bazen tek başına muamele edildiği de olur. Kabirdeki azap zalimler için, nimetler ise sadık müminler içindir.

---

[40] Buhari(cenaiz 86) Müslim(Cennet 70)

Ölü kabir aleminde ya azap ya da nimet görür. Bunda onun toprağa gömülmüş olması ya da olmaması herhangi bir değiştirici faktör değildir. Yanmış, boğulmuş, vahşi hayvanlar tarafından yenilmiş olması değişik bir muamele görmesine neden teşkil etmez. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Onlar sabah akşam ateşe sunulmaktadırlar. Kıyametin koptuğu günde Firavun ailesini en şiddetli azaba sokun denilecektir**." (Ğafir Suresi 46.ayet)

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

لولا أن لا تدافنوا لدعوت ا أن يسمعكم من عذاب الق

"Eğer ölülerinizi gömmekten kaçınmayacağınızdan emin olsam, Allah'a kabir azabını size duyurması için dua ederdim."[41]

Üçüncüsü: Sur'a Üflenmesi

Sur İsrafil (aleyhis selam)'ın içine üflediği bir hayvan boynuzudur. Birinci üfleyişinde Allah'ın dilediği dışında bütün canlılar ölür. İkinci üflemesinde ise ilk yaratılandan kıyamete kadar yaratılmış olan bütün canlılar tekrardan diriltilirler. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"**Sur'a üflenince Allah'ın diledikleri dışında göklerde ve yerde olanlar baygın bir halde kendilerinden geçerler (ölürler). Sur'a tekrar üflenince işte o zaman dirilip kalkarlar. Ve bakınırlar**." (Zümer Suresi 68. ayet)

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyuruyor:

ينفخ الصور فلا يسمعه أحد إلا أصغى ليتا ورفع ليتا لا يبقى أحد إلا صعق
ي ل ا مطرا كأنه الطل فتنبت منه أجساد الناس ينفخ فيه أخرى فإذا هم قيام ينظرون

"Sonra Sur'a üflenir, O'nun sesini işiten herkes (ağaçların kuvvetli bir rüzgar karşısında eğilip doğruldukları gibi) eğilip

---

[41] Müslim(4/2199) İbni Hibban(3/281) Nesai(4/102) İbni Ebi Şeybe(3/50) Ahmed(3/103, 11, 153) Ebu Yala(5/353) Deylemi(5076)

doğrulurlar. Daha sonra bütün herkes ölür. Daha sonra Allah erkek menisine benzer bir yağmur yağdırır, bu yağmurla bütün insanlığın cesetleri (aynı bitkilerin topraktan çıkmaları gibi) topraktan çıkarlar. Daha sonra Sur'a yeniden üflenir. Bütün insanlar ayağa kalkıp bakışmaya başlarlar."[42]

Dördüncüsü: Ba's (Yeniden Dirilme)

Allah'ın, Sur'a ikinci defa üflenmesinden sonra bütün herkesi tekrardan diriltmesidir. Allah sur'a ikinci defa üflenmesine izin verince, ruhlar cesetlerine dönerler, herkes kabirlerinden kalkar, ayaklarına bir şey giymeden, çıplak ve sünnetsiz olarak, yanlarında hiçbir şey olmaksızın mahşer yerine doğru hızlıca giderler. Güneş insanlara doğru yaklaşır, sıcaklığı ve ateşi artırılır. İnsanlardan çıkan ter kimilerinin topuklarına, kimilerinin dizlerine, kimilerinin bellerine, kimilerinin göğüslerine, kimilerinin omuzlarına, kimilerinin ise gırtlaklarına, ağızlarına kadar ulaşır. Bu terin ulaştığı yer insanların dünyada iken yapmış oldukları amellere göre değişir.

Öldükten sonra tekrar dirilmek, Şer'i delillerle, akıl ve duyu organları ile sabittir.

Şer'i Deliller: Ölümden sonra tekrar dirilmenin gerçekten vuku bulacağına dair Kitap ve Sünnet'te bir çok delil zikredilmektedir. Bazıları şunlardır: Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey Muhammed!) Deki: Evet Rabbime yemin ederim ki, şüphesiz siz tekrardan diriltileceksiniz." (Teğabun Suresi 7. ayet) ve şöyle buyurmuştur:

"**Onu ilk yaratmaya başladığımız gibi (hesap için) yeniden yaratırız.**" (Enbiya Suresi 104. ayet)

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Daha sonra Sur'a üflenir, O'nun sesini işiten herkes (ağaçların kuvvetli bir rüzgar karşısında eğilip doğruldukları gibi) eğilip, doğrulurlar. Daha sonra Allah erkek menisine benzer bir yağmur yağdırır. Bu yağmurla bütün insanlığın cesetleri (aynı bitkilerin

[42] Müslim(4/2259) İbni Mende İman(2/959) ed-Dânî Sünenül Varide Fil Fiten(6/1289) İbni Kesir(3/575)

topraktan çıkmaları gibi) topraktan çıkarlar. Daha sonra sur'a yeniden üflenir. Bütün insanlar ayağa kalkıp bakışmaya başlarlar."[43]

Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Dedi ki: Çürümüş olduğu halde kim bu kemikleri yeniden diriltecek. (Ey Muhammed!) deki: Onları ilk defa yoktan var edip yaratan tekrardan diriltecektir**." (Yasin Suresi 78-79. ayetler)

Hissi (duyu organları ile hissedilebilen) deliller:

Yüce Allah kullarına ölüleri dirilttiğine dair Bakara Suresinde beş ayrı örnek vermiştir. Bu örnekler: Musa aleyhis selamın kavminin ölmelerinden sonra tekrar Allah tarafından diriltilmeleri, İsrail oğullarından öldürülen bir kişinin diriltilmesi, ölümden korkarak yerleşim yerlerini terk edip kaçmaya çalışanların öldürülüp tekrar diriltilmeleri, bir kasabaya uğradığında Allah'ın kudretini görmesi için öldürülüp tekrardan diriltilen kişi, İbrahim aleyhis selamın kuşları, bunların hepsi yeniden dirilmeye birer örnektirler.

Akli deliller: İki şekilde getirilebilir.

a- Yüce Allah yeri, göğü ve onların içindeki her şeyi yaratandır. Onları hiçbir şey yokken yaratmaya gücü yetenin, tekrardan yaratmaya da gücü yeter.

b- Nasıl Yüce Allah ölü toprağa gökyüzünden yağmur indirdikten sonra onu diriltir, yeşillendirir ve ona canlılık verirse aynı şekilde bu ölü toprağa can veren, ölmüş ve çürümüş cesetlere de can verebilir.

Beşincisi: Haşr, Hesap Ve Ceza

Cesetlerin diriltileceğine, herkesin bir yerde toplanacağına, yaptıkları işler hakkında sorguya çekileceklerine, aralarında adaletle hükmedileceğine, herkesin yaptığı işlerin karşılığını tam olarak göreceğine inanmak gerekir. Çünkü Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Biz onların hiçbirini geri bırakmadan, hepsini bir yerde toplarız.**" (Kehf Suresi 47. ayet)

---

[43] Müslim(4/2259) İbni Mende İman(2/959) ed Dânî Sünenül Varide Fil Fiten(6/1289) İbni Kesir(3/575)

Ve şöyle buyurmuştur:

“**Kitabı sağından verilen kimseler alın kitabımı okuyun, ben zaten hesabıma kavuşacağımı anlamıştım der. Artık o hoşnut edici bir yaşayış içindedir**.” (Hakka Suresi 19-21. ayetler)

Haşr: İnsanların tamamının toplanacakları meydana sürülmeleridir.

***Ba’s ise*:** Ruhların tekrardan cesetlerine dönmesidir.

Hesap ve Ceza: Yüce Allah bütün kullarını iki eli arasında toplar, her kula dünyada yapmış olduğu işleri gösterir. Böylece müminler yapmış oldukları amelleri görerek Allah’ın onlara tanımış olduğu minnetin farkına varırlar. Çünkü Yüce Allah onların dünyada yapmış oldukları hataları gizlemiş, Ahiret'te de onların bu hatalarını affetmiştir. Her mümin iman derecesine göre haşr olunur. Melekler onlar ile karşılaştıklarında cennet ile müjdelerler. Müminler bu korkutucu günün sıkıntılarından emindirler. Yüzleri parlak ve güleçtir.

Diğer yandan yalancı, inatçı, dine yüz çevirenler için ise çok zor, ince bir hesap vardır. İşlemiş oldukları küçük-büyük her günahtan hesaba çekileceklerdir. Zilletlerinin artması, daha fazla zelil olmaları için yüzleri üzerinde süründürüleceklerdir. Bu onların kendi elleriyle kazandıklarının, yaptıklarının ve dini yalanlamalarının cezasıdır.

Kıyamet günü hesaba ilk çekilecek olan peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)’in ümmetidir. Onlar tevhit inançlarında herhangi bir kusur olmadığından dolayı cennete hesapsız, sualsiz, azap görmeden girecek olan yetmiş bin kişidir. Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) onları şöyle vasfetmiştir.

لا يسترقون ولا يكتوون ولا يط ون وعلى ر م يتوكلون

“Onlar başkalarından kendilerine şifa olması için Kur’an okumalarını istemezler, dağlanmazlar (yaralarını ateş ile yakmazlar), herhangi bir şeyi uğursuz görmezler ve sadece Allah’u Teala’ya tevekkül ederler.” Cennete hesapsız, sorgusuz girecek olanlardan biride büyük sahabi Ukkaşe bin Mihsan (radıyallahu anh)’dır.[44]

[44] Müslim(1/198) Buhari(5/2157)

Kul Allah’a ait haklardan ilk olarak namaz hususunda hesaba çekilecektir. İnsanlar arasındaki hukuklarda ise ilk önce kanları ile alakalı haklarından hesaba çekileceklerdir (cinayet ve yaralanma gibi).

Altıncısı : Havuz

Cennet içeceklerinden ve Kevser nehrinden oluşan Arasat meydanında bulunan peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)’e ait çok büyük bir havuzdur. Bu havuzdan peygamber efendimizin ümmetinden mümin olanlar içeceklerdir.

Bu havuz şu özelliklere sahiptir: Havuzun suyu sütten daha beyaz, kardan daha soğuk, baldan daha tatlı, miskten daha güzel kokan, her bir kenarı bir aylık yol tutan büyük bir havuzdur. Bu havuzun iki oluğu bulunmaktadır. Su içme kapları gökteki yıldızlardan daha çoktur. Bu havuzdan kim bir kere içerse bir daha susamaz. Bu konuda peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

حوضي مسـ ة شهر وماؤه أبيض من اللـ ور ه أطيب من ا سك وكيزانه كنجوم السماء من شرب منه يظمأ أبدا

“Havuzum bir aylık yol kadardır, suyu sütten beyaz, kokusu miskten güzel, su kapları yıldızlar kadardır. Kim ondan bir kere içerse bir daha susuzluk hissetmez.”[45]

Yedincisi : Şefaat

İnsanlar Arasat meydanında sıkıntıları artıp uzun süre orada bekledikten sonra kendilerine Allah’ın katında bu sıkıntılarından kurtulmaları için şefaat edecek birini ararlar. Bütün büyük peygamberleri gezerler. Hepside acizliklerini belirtirler. En son olarak da Peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) gelirler. Çünkü O’nun bütün günahları Allah’u Teala tarafından affedilmiş, öncekilerin ve sonrakilerin övdüğü bir konuma gelmiştir. İşte O yüce peygamber arşın (tahtın) önüne gelir ve secde eder. Yüce Allah peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) secde halinde iken daha önce

[45] Buhari(5/2405) İbni Ebi Asım es Sunne(2/334) Rafii Tarihu Kazvin(1/143) Tehzibul Kemal(8/430)

bilmediği bir çok zikir, hamd ve şükrü O'na ilham eder. Oda bu ilham edilen zikir ve hamdlerle rabbinden şefaat edebilmek için izin ister.

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmaktadır:

إن الشمس تدنو يوم القيامة حـ يبلغ العرق نصف الأذن فبينما هم كذالك استعانوا بآدم بإبراهيم وسى بعيسى حمد صلى ا عليه وسلم فيشفع ليقضي بـ ا لمق فيمشي حـ يأخذ حلقة الباب فيومئذ يبعثه ا مقاما مودا مده أهل ا مع كلهم

"Kıyamet günü (güneşin sıcaklığından insanlardan çıkan ter o kadar çok olur ki) bu ter insanların kulaklarının yanına ulaşıncaya kadar güneş onlara yakınlaşır. İnsanlık bu halde iken Adem (aleyhis selam)'dan kendilerine yardımcı olmasını isterler. Daha sonra İbrahim (aleyhis selam)'dan, daha sonra Musa (aleyhis selam)'dan, daha sonra İsa (aleyhis selam)'dan yardım isterler. (Hepside bir mazeret öne sürerler) En son olarak peygamber efendimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'e gelirler. Peygamber efendimiz insanlar hakkında hüküm verilmesi için şefaat eder. (Cennetin kapısının) kulpunu tutuncaya kadar Cennete doğru yürür. O gün yüce Allah O'na Makam-el Mahmud'u (en büyük şefaati) verir ve bütün insanlık O'na övgüler yağdırır."[46]

Bu peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)'in edeceği büyük şefaattir. Bunun gibi peygamber efendimize ait başka şefaatlerde vardır.

1- Cennet ehlinin Cennete girebilmesi için olan şefaatidir. Buna delil ise peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şu sözüdür:

آ باب ا نة يوم القيامة فاستفتح فيقول ا ازن من أنت؟ قال فأقول مد فيقول بك أمرت لا أفتح لأحد قبلك

"Kıyamet günü cennetin kapısına gelirim ve açılmasını isterim. Cennetin bekçisi Sen kimsin? diye bana sorar. Bende O'na Ben

[46] Buhari(2/536) Beyhaki Şuab(3/269) Deylemi(3677) Tağlikut Ta'lik(3/28)

Muhammed'im derim. O da Senden önce hiç kimseye bu kapıyı açmamakla emrolundum, der."[47]

2- Günahları ile sevapları eşit olanların Cennete girebilmeleri için olacak şefaatidir. Bu görüşü bazı ilim adamları söylemiştir. Yalnız herhangi bir delili yoktur.

3- Cehenneme girmeyi hak etmiş bazı kimselerin ateşten kurtulup cennete girmeleri için olacak şefaatidir. Buna delil ise peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şu sözüdür:

شفاء لأهل الكبائر من أم

"Şefaatim ümmetimden büyük günah işleyenler için olacaktır."[48]

4- Cennet ehlinin cennetteki derecelerinin artması için peygamber efendimizin (sav) edeceği şefaatidir. Buna delil ise peygamber efendimizin şu sözüdür:

اللهم اغفر لأ سلمة وارفع درجته ا هتدين

"Ey Allah'ım! Ebi Seleme'ye mağfiret et ve O'nun derecesini hidayete erenler arasında yükselt."[49]

5 – Cennete hesapsız, sorgusuz ve azap görmeden girecek olan kimseler için peygamber efendimizin edeceği şefaattir. Bunun delili ise Peygamber efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) Ukkaşe bin Mihsan'ın cennete hesapsız ve azapsız bir şekilde girecek olan yetmiş bin kişiden biri olması için ettiği şu duadır.

اللهم اجعله منهم

---

[47] Müslim(1/188) Ebu Avane(1/138) Ahmed(3/136) Abd Bin Humeyd(1/379) Deylemi(1718)

[48] İbni Hibban(14/386) Hakim(1/139) Ziya Muhtare(4/382) Tirmizi(2435-36) Beyhaki(8/17) Ebu Davud(4739) Ahmed(3/213) Tayalisi(1669) Ebu Yala(6/40) Taberani(1/258) Deylemi(3578)

[49] Müslim(2/634) İbni Hibban(15/515) Ebu Davud(3118) Ahmed(6/297) Ebu Yala(12/459) Taberani(23/314) Nesai Kübra(5/77)

“Ey Allah’ım! Onu (Ukkaşe bin Mihsan’ı) onlardan (cennete azapsız ve hesapsız olarak gireceklerinden) eyle, demiştir.”[50]

6 - Cehenneme büyük günahları yüzünden girenlerin cennete girebilmeleri için Peygamber efendimizin edeceği şefaattir. Bunun delili ise Peygamber efendimizin şu sözüdür.

“Şefaatim ümmetimden büyük günah işleyenler için olacaktır.”[51] Ve şöyle buyurmuştur:

رج قوم من النار بشفاعة مد صلى ا عليه وسلم فيدخلون ا نة يسمون ا هنمي

“Cehennemden bir grup insan Muhammed’in (sallallahu aleyhi ve sellem) şefaati ile çıkar ve cennete girerler. Onlara cehennemlikler denir.”[52]

7- Cehennem azabını hak edenlerin azaplarının hafifletilmesi için peygamber efendimizin edeceği şefaattir. Buna örnek Peygamber efendimizin amcası Ebu Talib’e edeceği şefaattir. Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

لعله تنفعه شفاء يوم القيامة فيجعل ضحضاح من النار يبلغ كعبيه يغلي منه دماغه

“Umulur ki Kıyamet günü şefaatim O’na (Ebu Talib’e) fayda verirde ayak topuklarına kadar ulaşan bir cehennem ateşi ile (azap görür). Bu azapla O’nun beyni kaynayacaktır.” [53]

Şefaatin Allah’ın katında kabul olabilmesi için iki şart vardır.

a- Şefaat edecek ve kendisine şefaat edilecek olandan Yüce Allah’ın razı ve hoşnut olması gerekir.

b- Şefaat edecek kimseye Yüce Allah’ın şefaat edebilmesi için izin vermesi gerekir.

Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

---

[50] Müslim(1/197) Buhari(5/2189)
[51] yukarıda geçti.
[52] Buhari(5/2401) Ebu Davud(4740) Bezzar(9/61) Ahmed(4/434) Ruyani(1/109) Taberani(18/137)
[53] Buhari(menakıbul Ensar 40) Müslim(iman 360)

“(**Onlar) Allah’ın rıza gösterdiği kimselerden başkasına da şefaat edemezler**” (Enbiya Suresi 28. ayet)

“**Allah’ın izni olmadan O’nun katında kim şefaat edebilir**.” (Bakara Suresi 255. ayet)

Sekizincisi: Mizan (Terazi)

Yüce Allah kıyamet günü kullarının amellerini tartmak için bir terazi (mizan) koyacaktır. Bu terazi ile ameller tartılıp herkese yapmış olduğu amelin karşılığı verilecektir. Bu terazinin iki kefesi birde ölçü ayarı (dili) vardır. Bu terazi ile kulların yaptığı işler ya da kulların yaptığı işlerin yazıldığı sahifeler, ya da kulun kendisi tartılır. Bu saydıklarımızın hepsi tek tek tartılır. Fakat tartıda etkileyici olan kulun yaptığı işlerin ağırlığı ya da hafifliğidir. İşte bu şekilde terazinin (mizanın) varlığına inanmak gerekir. Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmuştur:

“**Kıyamet günü adalet terazilerini kurarız. Bu itibarla hiçbir nefis, hiçbir şekilde haksızlığa uğramayacaktır. (Kişinin ameli) hardal tanesi ağırlığı kadar bile olsa onu getirir (karşılığını veririz). Biz hesap görücü olarak yeteriz**.” (Enbiya Suresi 47. ayet) Ve şöyle buyurmuştur:

“(Kıyamet günü) kimin tartıları ağır çekerse işte onlar kurtuluşa erenlerdir. Kiminde tartıları hafif gelirse ayetlerimize küfretmiş olmaları dolayısıyla kendilerini ziyana uğratmış olanlarda onlardır.” (Araf Suresi 8-9. ayet)

Peygamber efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

الطهور شطر الإ ان فا مد لأ ا يزان

“Temizlik imanın yarısıdır. Elhamdulillah (sözü) ise teraziyi doldurur.”[54] Ve şöyle buyurmuştur:

يوضع ا يزان يوم القيامة لو وزن فيه السموات والأرض لوسعت

“Kıyamet günü terazi konur. (O kadar büyüktür ki)üzerine semalar ve yeryüzü tartılmak için konacak olsa gene de sığar.”[55]

---

[54] Müslim(1/203) Beyhaki Şuab(1/45)

Dokuzuncusu: Sırat Köprüsü

Cehennemin üzerine konulmuş üzerinden geçenlerin hesaptan sonra cennete girecekleri kıldan ince kılıçtan keskin bir köprüdür. Biz onun varlığına inanırız. Onun üzerinden insanlar Cennete doğru hareket ederler. Kimileri göz açıp kapayıncaya kadar, kimileri şimşek gibi, kimileri rüzgar gibi, kimileri kuş gibi, kimileri iyi koşan atlar gibi, kimileri hızlıca koşan insanlar gibi, kimileri hızlıca yürüyen kişiler gibi, kimileride sürünerek geçerler. Herkesin geçişi dünyadaki amellerine göredir. Bazıları da köprüyü geçişleri esnasında demir kancalarla hızlıca tutulup cehenneme atılırlar. Kim sırat köprüsünün üzerinden geçerse cennete girer. Sıratı ilk geçecek olan peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'dir. Daha sonra onu takiben ümmeti geçer. O gün peygamberlerden başka hiç kimse konuşmaz. Onların duası ise:

" Ey Allah'ım! Bizi selamete erdir" dir. Cehennem üzerindeki sırat köprüsünün kenarlarında büyüklüklerini yalnız Yüce Allah'ın bileceği kancalar vardır. Yüce Allah bu kancalar ile dilediğini tutar ateşe atar.

Sırat Köprüsünün Özellikleri:

Kılıçtan daha keskin, kıldan daha ince, ve kaygandır. Allah'ın dilediğinin dışında üzerinde kimse sabitçe duramaz. Köprü karanlıklar içine kurulmuştur. Köprünün iki yanında üzerinden geçenler için şehadette bulunmak üzere emanet (emanet edileni koruma sıfatı) ve sıla-i rahim (akrabalık) beklerler. Kim emanet ve sıla-i rahmin hakkını vermişse onun için iyi şehadette, kimde haklarına riayet etmemişse onun içinde kötü şehadette bulunurlar. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey insanlar!) içinizden hiç kimse yoktur ki cehenneme uğramamış olmasın. Bu Rabbinin yerine getirmeyi üzerine aldığı kesinleşmiş bir (hüküm)dür. Sonra biz korkup, sakınanları kurtarır, zalimleri ise cehennemde diz üstü bırakırız." (Meryem Suresi 71-72. ayet)

Peygamber efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

يضرب الصراط بـ ظهرا جهنم فأكون أنا و أم أول من يزه

---

[55] Hakim(4/629) Münziri Tergib(4/230)

“Cehennemin ortasına sırat köprüsü kurulur. Ben ve ümmetim onu ilk geçenler oluruz.”[56] Ve şöyle buyurmuştur:

ويضرب جسر جهنم فأكون أول من يزه ودعاء الرسل يومئذ اللهم سلم سلم

“Cehennem köprüsü (sırat köprüsü) kurulur. Ben onu ilk geçecek olanım. O gün peygamberlerin duası “Ey Allah’ım! Bizi selamete erdir” dir.”[57]

Ebu Said El-Hudri (radıyallahu anh) şöyle buyurmuştur:

بلغ أن ا سر أدق من الشعر وأحد من السيف

“Bana gelen habere göre sırat köprüsü kıldan daha ince, kılıçtan daha keskindir.”[58]

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

وترسل الأمانة والرحم فتقوم على جن الصراط ينا و الا فيمر أولكم كاا ق كمر الريح كمر الط وشد الرحال زي م أعما م ونبيكم قائم على الصراط يقول رب سلم سلم حـ تعجز أعمال العباد حـ يئ الرجل فلا يستطيع السـ إلا زحفا قال وعلى حف الصراط كلاليب معلقة مأمورة بأخذ من أمرت به فمخدوش ناج ومكدوس النار

“Emanet (emanet edilen bir şeyi koruma sıfatı) ve rahim (akrabalık bağı) gelir sırat köprüsünün sağ ve sol yanına durur beklemeye başlarlar. Köprüyü ilk önce geçenler tıpkı bir şimşek gibi, sonrakiler rüzgar gibi, sonrakiler kuş gibi ve hızlıca yolculuğa çıkan bir kişi gibi geçeceklerdir. Herkes ameline göre (köprüyü) geçişinin karşılığını görecektir. Ve sizin peygamberiniz (bütün bu olaylar olurken) köprünün başında

---

[56] Buhari(1/278) Hakim(4/628) Ebu Avane(1/139) İbni Mace(4280) İbni Ebi Şeybe(7/58) İbni Rahuye(1/93) Ebu Yala(11/241) Deylemi(8836) Buhari Tarihul Kebir(4/129)

[57] Buhari(ezan 129) Müslim(iman 299)

[58] Müslim(1/170) İbni Hibban(16/380) İbni Mende İman(2/802)

“Rabbim Sen selamete erdir” diye dua edecektir. Ta ki bazı kulların amelleri sırat köprüsünü geçişine izin vermeyinceye kadar bu şekilde devam eder. Hatta bir adam gelir, yürümeye gücü yetmediğinden arkası üzerine sürüne sürüne ilerler.” Peygamber efendimiz sözüne şöyle devam etmiştir:

“ Sırat köprüsünün iki tarafında asılı kancalar bulunmaktadır. Yakalamakla emrolundukları insanları yakalarlar. Kim arkasından itilirse cehenneme düşer ve kimde hafif yaralar alırsa kurtuluşa erer.”[59]

Onuncusu: Kantara

Müminler sırat köprüsünü geçtikten sonra kantara denilen bir yerde toplanacaklardır. Burası cennet ile cehennem arasında bir yerdir. Cehenneme düşmekten kurtulmuş müminler burada kendi aralarındaki ve birbirlerinden, haklarını alırlar. Bu haklardan da kurtulduktan sonra tamamen temizlenmiş olarak cennete girerler. Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

لص ا ؤمنون من النار فيحبسون على قنطرة ب ا نة والنار فيقتص لبعضهم من بعض مظا كانت بينهم الدنيا ح إذا هذبوا ونقوا أذن دخول ا نة فو الذي نفس مد بيده لأحدهم أهدى له ا نة منه له كان الدنيا

“Müminler ateşten kurtulduktan sonra, cennet ile cehennem arasındaki kantara denen bir yerde toplanırlar. Birbirlerine dünyada yapmış oldukları haksızlıkların, kul haklarının cezasını öderler. Herkes hakkını alıp iyice temizlendikten sonra cennete girebilmeleri için izin verilir. Muhammed’in nefsi elinde olana (Allah’a) yemin ederim ki (cennete) girenlerden her biri cennetteki evini dünyadaki evinden daha iyi bilir.”[60]

On birincisi: Cennet ve Cehennem

Biz müslümanlar cennet ve cehennemin hakikaten varolduğuna inanırız. Cennet ve cehennem ne yok olur ne de

---

[59] Müslim(1/187) Ebu Nuaym Müsnedül Mustahrac(1/270)
[60] Buhari(5/2394) Ahmed(3/13, 57, 63, 74) Abd Bin Humeyd(935) Beyhaki Şuab(1/304)

kaybolur. Ne cennet ehlinin nimetleri nede cehennem ehlinin azabı bitici ve zail olucu değildir.

Tevhit ehli olan Allah'ı birleyen müslümanlar eğer cehennemi hak edecek bir günah işlemişler ise Allah'ın rahmetiyle ve yine O'nun izni ile ve sonra şefaat edeceklerin şefaati ile cehennem azabından kurtulacaklardır.

Cennet: Allah'ın takva ehli insanlar için hazırladığı içinde nehirler, yüksek odalar, güzel hanımlar, nefsin arzu ettiği hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı, hiçbir kalbin hatırına gelmeyecek nimetler diyarıdır. Cennetin nimetleri hiçbir şekilde bitmez ve sona ermez. Cennette bir kırbaç kadar yer, dünya ve içindeki her şeyden daha hayırlıdır. Kokusu kırk yıllık yoldan duyulur. Cennette kula verilecek en büyük nimet kendi gözüyle Rabbi olan Yüce Allah'ı görmesidir.

Kafirler ise; Rableri olan Allah'ı göremeyeceklerdir. Buna izin verilmeyecektir. Kim Allah'ın müminler tarafından görüleceğini inkar ederse kafirlerle müslümanları bu yasaklamalarda bir tutmuş olur.

Cennetin yüz derecesi vardır. Her derece arası gökyüzü ile yeryüzü arasındaki mesafe kadardır. En yüksek derecede firdevs cenneti vardır. Bu cennetin çatısını Yüce Allah'ın arşı (tahtı) oluşturur. Cennetin sekiz kapısı vardır. Her kapının genişliği Mekke ile Medine arasındaki mesafe kadardır. Öyle bir gün gelecektir ki bu kapılarda kalabalıktan izdiham oluşacaktır. Cennetin en alt seviyesini hak eden kişiye dünya ve onun on katı kadar nimet verilecektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(Cennet) takva sahipleri için hazırlanmıştır." (Al-i İmran Suresi 133. ayet)

Yüce Allah cennet ehlinin ebedi olarak orada kalacağını, cennetin günün birinde yok olmayacağına dair şöyle buyurmuştur:

"**Onların (amellerinin) karşılığı içinde ebedi kalacakları altından ırmaklar akan Adn cennetleri olacaktır**." (Beyyine Suresi 8. ayet)

Cehennem: Allah'ın asiler, kafirler için hazırladığı içinde türlü türlü azapların, çeşit çeşit işkencelerin olduğu bekçileri sert ve tutumlu olan, kafirlerin ebedi olarak içinde kalacakları bir diyardır. Onların

yiyecekleri zakkum ağacının meyveleri, içecekleri ise kaynamış madendir. Dünyadaki ateş cehennem ateşinin hararetinden yetmiş kat daha hafiftir. Cehennem ateşi atmış dokuz kat daha güçlü ve şiddetlidir. Bu ateş içine atılanlardan hiç bıkmaz hatta daha yok mu diye söylenir. Cehennemin yedi kapısı vardır. Her kapı belli miktarda insanlardan nasibini içine alır. Yüce Allah cehennem hakkında şöyle buyurmuştur:

“(**Cehennem) kafirler için hazırlanmıştır.**” (Ali İmran Suresi 131. ayet)

Cehennem ehlinin orada ebedi kalacaklarına, ve cehennem ateşinin günün birinde yok olmayacağına dair ise Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Şüphesiz ki Allah kafirleri lanetlemiştir. Ve onlar için içinde ebedi kalacakları sair cehennemini hazırlamıştır**.” (Ahzab Suresi 64 ve 65. ayet)

4)-Ahiret Günü’ne İman Etmenin Faydaları

1- Allah’ın emirlerine itaat etmeye kişi istekli olur, sevap kazanmaya karşı arzulu ve ümitli olur.

2- Kişi masiyet ve günah işlemekten korkar.

3- Müslüman dünyada kaybettiklerinin karşılığını Ahirette alacağını düşünerek sıkıntı ve kederlerini unutur ve rahatlar.

4- Yeniden dirilişe inanış toplum ve fert açısından daima düzenleyici ve iyileştirici bir faktör oynar. Çünkü kişi yapmış olduğu amellerin karşılığını göreceğini bilerek o doğrultuda hareket eder buda onun ve toplumun kötülüklerden, haksızlıklardan arınmasına, toplumun düzelmesine neden olur. Kişi Allah’a karşı yapacağı ibadetlerde dosdoğru olur, bu da topluma ekilecek olan şer tohumlarının önünün kapanmasına, hayrın ve iyiliğin yayılmasına, toplumda huzur ve refahın hüküm sürmesine neden olur.

İMANIN ALTINCI ŞARTI: KADERE İMAN

1)-Kadere İmanın Tarifi Ve Önemi

Kader: Allah'ın kainattaki her şeyi ezeli ilmi ve hikmeti doğrultusunda takdir etmesi, o ilmine uygun bir şekilde düzenlemesidir. Kadere iman Allah'ın sonsuz ilmi ve gücü ile alakalı bir konudur. Yüce Allah her şeye gücü yeter ve O her istediğini de yapabilir.

Kadere inanç, Allah'ın rububiyetine inanmanın gereklerindendir. İmanın altı şartından biri olup, ona tam bir şekilde inanılmadan iman edilmiş olunmaz. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Şüphesiz ki Biz her şeyi belli bir kader üzerine yarattık**." (Kamer Suresi 49. ayet)

Peygamber efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

كل شيء بقدر حـ العجز والكيس أو الكيس والعجز

"Her şey belli bir kader üzeredir. Hatta (bir kişinin dünya ve ahiret işleri yapmada) acizlik göstermesi ya da istekli ve arzulu olması onun kaderindendir."[61]

2)-Kadere İmanın Mertebeleri

Kişinin kadere imanının tam ve uygun bir şekilde olabilmesi için şu dört mertebeyi gerçekleştirmesi gerekir.

Birincisi: Allah'ın herzeyi kuşatan ezeli bir ilmi olduğuna inanması gerekir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Sen Allah'ın göklerdeki ve yerdeki her şeyi bildiğini ve her şeyi bir kitapta kayıtlı olduğunu bilmiyor musun. Şüphesiz bunu yapmak Allah için çok kolaydır**." (Hac Suresi 70. ayet)

İkincisi : Her şeyin Yüce Allah'ın ilmine dahil olduğuna ve yaratılmış her şeyin, her olayın Levhi Mahfuz'da (her türlü

---

[61] Müslim(4/2045) İbni Hibban(14/17) Beyhaki(10/205) Malik(2/899) Ahmed(2/110)

noksanlıktan ve hatadan korunmuş levha) kayıtlı olduğuna inanmaktır. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“**Biz kitapta (levhi mahfuz’da) her şeyi eksiksiz olarak (kaydettik)”** (Enam Suresi 38. ayet)

Bu konuda Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

كتب ا مقادير ا لائق قبل أن لق السماوات والأرض مس ألف سنة

“Allah gökleri ve yeri yaratmadan elli bin yıl önce bütün mahlukatın kaderini yazmıştır.”[62]

Üçüncüsü: Yüce Allah’ın dilediğini dilediği gibi yaptığına iman etmektir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Alemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe siz hiçbir şey dileyemezsiniz**.” (Tekvir Suresi 29. ayet)

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem kendisine Sen ve Allah dilerseniz diyen kimseye şöyle buyurmuştur:

أجعلت ندا بل ما شاء ا وحده

“Sen Beni Allah’a ortak koşulan bir benzer mi yaptın? Bilakis Allah tek başına dileyendir.”[63]

Dördüncüsü: Yüce Allah’ın her şeyin yaratıcısı olduğuna inanmaktır. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Allah her şeyin yaratıcısıdır ve O her şeyi kavrayan, rızkını veren ve yönetendir**” (Zümer Suresi 62. ayet) Ve Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Allah sizi ve sizin yaptıklarınızı da yaratandır**.” (Saffat Suresi 96. ayet)

---

[62] Muslim(4/2044) Hakim(1/45) Lalkai İtikad(4/579) İbni Vehb el-Kader(s.101)
[63] Beyhaki(3/217) İbni Ebi Şeybe(5/340) Ahmed(1/214, 224) Taberani(12/244) sahihtir.

Bu konuda Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

إن ا يصنع كل صانع وصنعته

"Allah her sanatkarı ve yapmış olduğu sanatı yaratandır."[64]

3) – Kaderin Kısımları

a-Genel Kader: Allah'ın bütün kainat için koyduğu, gökleri ve yeri yaratmadan elli bin sene önce levhi mahfuz'da yazdığı hesabını yaptığı genel bir takdirdir.

b-Ömürlük Kader: Kulun ana rahminde ona ruh verildikten sonra ölünceye kadar başından geçecek bütün olayları içine alan bir takdirdir.

c-Senelik Kader: Kulun her sene Kadir gecesinde o sene başından ne geçeceğini belirleyen senelik bir takdirdir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**O gece kendi katımızdan bir emir ile her muhkem iş apaçık ayırt edilir**." (Duhan Suresi 4. ayet)

d-Günlük Kader: Yüce Allah'ın fiiliyatıyla alakalı olan; öldürme, diriltme, verme, çekip alma işleriyle alakalı olan günlük insanoğlunun hayatındaki takdiridir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Göklerde ve yerde kim varsa hepsi ondan (Allah'tan) ister. O her gün bir iştedir (yaratma, öldürme, rızıklandırma gibi**)" (Rahman Suresi 29.ayet)

4)- Selefin Kader İnancı Ve Akidesi:

Yüce Allah her şeyin yaratıcısı, sahibi ve yöneticisidir. Hiçbir şeyi daha yaratmamışken olacak her şeyin kaderini çizmiş, kullarının ve diğer bütün mahlukatın ölümlerini, ömürlerini, rızıklarını, yapacakları işleri, ahlaki durumlarını (iyi ya da kötümü olacaklarını) apaçık bir kitap olan levhi mahfuzda yazmış ve saymıştır. Allah neyi

---

[64] Hakim(1/85) Mecma(7/197) Bezzar(7/258) Mehamili Emali(s.309) Beyhaki Şuab(1/209) Lalkai İtikad(3/538) sahihtir.

dilerse olur. Neyi de dilemezse hiç kimsenin onu meydana getirmeye gücü yetmez. O'nun her şeye gücü yeter. Kimi dilerse hidayete, kimide dilerse sapkınlığa erdirir. O neyin olduğunu, neyin olacağını, neyinde meydana gelmediğini, eğer meydana gelse idi nasıl olacağını da çok iyi bilir. Kullarında Allah'ın kendileri için çizmiş olduğu kader doğrultusunda, yapmak istedikleri şeyleri dileme ve güçlerini bu doğrultuda kullanma hakları vardır. Tabi ki kulların ancak Allah'ın dilediği şeyleri dileyebileceklerine itikat edip buna inanmaları gerekir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Bizim uğrumuzda cihat edenleri muhakkak ki Biz kendimize ulaştıran yollara onları irşad ederiz**." (Ankebut Suresi 69. ayet)

Şüphesiz ki Allah kullarını fiillerini yaptığı işleri yaratandır. Fakat kullar bu işleri fiiliyatta yapanlardırlar. Kulun yapılması gerekli olan şeylerin terk edip, yapılması haram olan şeyleri fiiliyata dökmeleri hususunda Yüce Allah'a karşı kullanabilecekleri bir özürleri, hüccetleri yoktur. Bilakis hüccet kulların üzerine ikame edilmiştir. Kulun nefsine gelen musibetler için bu kaderdir demesi caizdir. İşlediği günahlar için bu Benim kaderimde vardı demesi caiz değildir. Eğer hatalarından tövbe ederse o zaman bu şekilde söylemek caiz olur. Peygamber efendimizin haber verdiği üzere Adem (aleyhis selam) ve Musa (aleyhis selam) arasında şu konuşma geçmiştir:

اج آدم موسى فقال موسى أنت آدم الذي أخرجتك خطيئتك من ا نة فقال له آدم أنت موسى الذي اصطفاك ا برسالاته وكلامه تلوم على أمر قد قدر علي قبل أن أخلق فحج آدم موسى

"Adem ve Musa aleyhim es selam arasında şöyle bir söyleşi geçer: "Musa aleyhis selam Adem aleyhis selama Sen bir günahının yüzünden cennetten çıkarılan Adem'sin dedi. Adem aleyhis selam da Musa'ya Sen Allah'ın dini ve kelamı ile seçip ayırdığı Musa'sın. Bütün bunlardan sonra Ben henüz yaratılmamışken Benim için takdir edilmiş bir şey yüzünden ayıplıyorsun dedi. Böylece Hz. Adem Hz. Musa'ya hüccet getirdi."[65]

[65] Buhari(6/2439) Mecma(7/191) et-Temhid(18/11)

Fakat bu; geçmişte yapılan hatalardan tövbe edildiği zaman geçerlidir. Nitekim Adem aleyhis selamın kıssası da bu şekilde cereyan etmiştir.

5)– Kulların Fiilleri

Yüce Allah'ın kainatta yarattığı fiiller iki kısma ayrılır.

Birincisi: Yüce Allah'ın mahlukatın fiillerini, onların istek, irade ve seçme hakları dışında yönlendirmesi, kendi isteğine göre şekillendirmesidir. Çünkü Yüce Allah sadece kendi dilediğini yapar. Öldürmek, diriltmek, hastalık ve şifa vermek gibi fiiller bu kabildendir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Allah sizi ve sizin yaptıklarınızı da yaratmıştır**." (Saffat Suresi 96. ayet) Ve şöyle buyurmuştur:

"**O ki; hanginizin daha güzel amel işleyeceğini sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır**." (Mülk Suresi 2. ayet)

İkincisi: İrade ve isteği olan her türlü mahlukatın kendi istek ve arzuları doğrultusunda yapmış oldukları fiillerdir. Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmuştur:

"**İçinizden doğruyu, dosdoğru olmayı dileyen kimse için**..." (Tekvir Suresi 28. ayet) Ve şöyle buyurmuştur:

"**Kim dilerse iman etsin ve kim de dilerse küfretsin, inkar etsin**." (Kehf Suresi 29. ayet)

Kul yapmış olduğu güzel işlerle övgü, kötü işlerle de zem ve kınama duyar. Şüphesiz ki Allah kimseye kendi elinde olmayan bir şey yüzünden azap edecek değildir. Çünkü Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Ben kullarıma zulmedici değilim**." (Kaf Suresi 29. ayet)

Kişi bir işin, bir olayın kendi isteği dışında cereyan etmesi ile kendi arzuları doğrultusunda vuku bulması arasındaki farkı anlayabilir. Şöyle ki bir kişinin binanın çatısından merdivenle aşağıya inmesi ile birinin onu çatıdan aşağıya zorla itmesi buna bir örnektir. Sonuç olarak ikisi de aşağıya inmiştir. Ama birincisi kendi arzusu, diğeri ise zorunlu olarak inmiştir.

6)- **Allah’ın Kulun Fiillerini Yaratması Ve Kulun Fiilleri İşlemesi:**

Yüce Allah kulu ve onun fiiliyatını da yaratmıştır. Ve ona o fiili yapabilme gücü ve isteğini de vermiştir. Kul o fiili gerçekte yapan, fiil ile temas halinde bulunandır. Kişi eğer iman ederse bu onun kendi gücü ve isteği ile yapmış olduğu bir şeydir. Şayet küfür ve inkar ederse buda yine O’nun isteği doğrultusunda meydana gelmiştir. Bu aynı bu meyve şu ağaçtandır, şu mahsul bu topraktandır dememiz gibidir. Yani ondan meydana gelmiş demektir.

Yüce Allah her şey için bir başlangıç noktası ve buna bağlı olarak yaşamını, devamını bu noktalardan sağlayan mahlukatı yaratmıştır. Ağacı yaratan Allah’tır, meyve ağaçtan Allah’ın dilemesi ile türemiştir. Meyve ağaçtandır ama onu yaratan Allah’tır. Bunun gibi daha bir çok örnek gösterilebilir. İşte bu şekilde Allah’ın yaratması ile kulun fiili işlemesi arasında bir bağlantı vardır, aralarında herhangi bir çelişki yoktur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Allah sizi ve sizin yaptıklarınızı da yaratmıştır**.” (Saffat Suresi 96. ayet) ve şöyle buyurmuştur:

“**Kim (malından) verir ve (Allah’ın azabından) sakınırsa, en güzeli tasdik ederse Bizde onu en kolaya (hesaptaki kolaylık) hazırlarız. Kimde cimrilik edip (malından) vermezse, kendisini zengin sayıp, en güzel olanı da yalanlarsa Bizde onu en zor olana yöneltiriz**.” (Leyl Suresi 5-10. ayetler)

7)- Kadere İnançta Gerekli Olanlar

Kulun kadere inancında iki şey ona gerekli ve farz olur.

Birincisi: Kulun yapılması kendisine yasaklanan şeylerden kaçınmasına ve kendisi için takdir edileni (farzları ve Sünnet’leri) fiiliyata dökmesinde Allah’tan yardım dilemesi, onu kolaya yöneltip, zorluktan uzaklaştırması için Allah’a dua etmesi ona farz olur. Böylece kul Allah’a tevekkül eder ve kötülüklerden O’na sığınır, hayra ulaşıp şerden sakınmada Allah’ın yardımına muhtaç olduğunu bilir. Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

احرص على ما ينفعك واستعن با ولا تعجز وإن أصابك شيء فلا تقل لو أ فعلت كذا لكان كذا ولكن قل قدر ا ما شاء فعل فإن لو تفتح عمل الشيطان

“Sana fayda verecek şeyleri hırsla talep et ve Allah’tan yardım iste, (yapacağın işlerde) acizlik gösterme. Eğer sana bir musibet gelecek olursa keşke şöyle yapsaydım şöyle olurdu deme. Ve lakin Allah takdir etti ve dilediğini de yaptı de. çünkü keşke şeytanın amelini açar (şeytanın işini kolaylaştırır).”[66]

İkincisi: Kul kendisi için takdir edilmiş musibetlere sabredip, umutsuzluğa kapılmamalıdır. Gelen musibetin Allah’ın katından geldiğini bilip, razı olmalıdır. Böylece dünyada selameti bulur. Bilir ki kendisine bir musibet gelecek olsa o musibeti ondan uzaklaştıracak hiçbir kuvvet yoktur. Aynı şekilde kendisi için takdir edilmemiş bir musibet kesinlikle ona isabet edecek değildir. Bu yüzden peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

واعلم أن ما أصابك يكن ليخطئك وأن ما أخطأك يكن ليصيبك

“Bil ki sana gelen musibet (muhakkak sana isabet edecektir) hata yapmaz ve (senin için takdir edilmemiş) musibette sana isabet edici değildir.”[67]

8)**– Kaza Ve Kadere Rıza Göstermek**

Kulun kendisi için takdir edilen kadere rıza göstermesi gerekir. Çünkü kadere olan rızası onun Yüce Allah’ın rububiyetine tam manası ile iman etmesinden ileri gelir. Her müslüman Allah’ın iradesine uygun bir şekilde cereyan eden kaderin fiiliyatı olan kazaya iman etmesi, rıza göstermesi imanın şartlarından biridir. Yüce Allah yaptığı her işi adalet ve hikmet çerçevesinde yapar, kulun kalbinin Allah’ın verdiği musibetin yanlışlıkla kendisine gelmeyeceğine, yanlışlıkla kendisine gelecek bir musibetinde Allah’ın iradesi ve kazası olmadan isabet etmeyeceğine inanması, onun meydana gelen olaylar karşısında tereddüde düşmesine ve hayretler içinde kalmasına engel olur. Stres ve huzursuzluktan arınır, emin olur. Kaybettiği şeylere üzülmez, geleceğinden korkmaz. Böylece insanların en huzurlusu, aklı ve fikri rahat olanı haline gelir. Her kim ömrünün sınırlı olduğunu, korkaklığın ömrünü uzatmayacağını, rızkının belli olduğunu, cimriliğin rızkını artırmayacağını bilirse kalbi

[66] Müslim(4/2052) İbni Hibban(13/28) Beyhaki(10/89) İbni Mace(79, 4168) Ahmed(2/366, 370) Ebu Yala(11/230) Hatib Tarih(12/223)
[67] İbni Hibban(2/506) Hakim(3/624) Ziya Muhtare(8/274, 351) Ebu Davud(4699) İbni Mace(77) Ahmed(5/182) Taberani(4/81) Mecma(7/198) Beyhaki(10/204)

ve gönlü rahatlar, mutmain olur. Kendisine isabet eden musibetlere sabreder, yapmış olduğu yanlış işler için tevbe eder, Yüce Allah'ın onun için takdir ettiğine razı olur. Böylece kendisine gelen musibetlere sabrettiği gibi emredilenleri de yapmış, bu ikisi arasını birleştirmiş olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Hiçbir musibet Allah'ın izni olmadıkça isabet etmez. Kim Allah'a iman ederse Allah'ta onun kalbine hidayet verir. Allah her şeyi en iyi bilendir**." (Teğabun Suresi 11. ayet) Ve şöyle buyurmuştur:

"(**Ey Muhammed!) sabret, muhakkak ki Allah'ın va'di gerçektir, haktır. Ve (Allah'tan) günahlarının bağışlanması için mağfiret dile**." (Ğafir Suresi 55. ayet)

9)- Hidayet Çeşitleri

Allah'ın kuluna nasip ettiği hidayet iki çeşittir.

Birincisi: Bütün insanlık için gerekli olan, Allah'ın kuluna doğru yolu, hakkı gösterdiği ve delalet ettiği hidayettir. Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmuştur:

"**Şüphesiz ki Sen dosdoğru bir yola iletiyor, delalet ediyorsun**." (Şura Suresi 52. ayet)

İkincisi: Yüce Allah'ın fazlı ve keremi ile muttaki (Allah'tan hakkıyla korkan) kullarına şer kapılarını kapatıp, hayır ve iyilik kapılarını, yollarını açması, kullarını bu hal üzerine sabit kılmasıdır. Bu hidayet Allah'tan başka kimsenin tasarrufu altında değildir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Şüphesiz ki Sen sevdiğine, dilediğine hidayet edemezsin. Fakat Allah dilediğine hidayet eder (hidayete erdirir**)." (Kasas Suresi 56. ayet)

10) – İrade Çeşitleri

İrade (dilemek, dilediğini yapmak) Yüce Allah'ın kitabında iki çeşit olmak üzere varid olmuştur.

Birincisi: Kevni İrade

Bu irade Yüce Allah'ın yarattığı bütün her şey için geçerlidir. Dilediği meydana gelir, dilemediği ise vuku bulmaz. Yüce Allah'ın murad ettiğinin muhakkak olması gerekir. Kainatta vuku bulan her şeyin Yüce Allah tarafından sevilmesi, hoşnut olunması meydana gelmesi için şart değildir. Kevni irade, Yüce Allah tarafından yerler ve gökler yaratılmadan önce takdir edilmiştir. Eğer kevni irade ile Şer'i irade bir yerde, bir noktada çakışırsa işte o zaman Yüce Allah o kevni iradeyi sever ve ondan razı olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Allah kimi hidayete erdirmek isterse onun göğsünü İslam'a açar**" (Enam Suresi 125. ayet)

İkincisi: Şer'i İrade

Şer'i irade Allah'ın istediği, dilediği, razı olduğu amellerin, hadiselerin vuku bulmasını sağladığı, bu sevdiği, istediği şeyleri yapanlardan razı olduğu iradedir. Yüce Allah'ın bir şeyi sevmesi vuku bulacağı manasına gelmez. Ancak kevni irade ile meydana gelmesi istenirse o zaman vuku bulması gerekli olur. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"**Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez**." (Bakara Suresi 185. ayet)

Kevni irade daha geniş kapsamlıdır. Allah'ın dilemesi sonucu vuku bulan şer'i irade aynı zamanda kevni iradedir. Mümin kulun iman etmesi kevni irade sonucudur. Fakat Yüce Allah'ın kulunun iman etmesini sevdiği ve istediği için imanının vukuu şer'i iradedendir. Öylede her kevni irade şer'i irade değildir. Yani Allah kevni olarak yarattığı her şeyi sevip, olmasını dilemek zorunda değildir. Bu kafirin küfretmesinin Allah'ın kevni iradesi sonucu olup, Yüce Allah'ın küfrü sevmediği için küfrün vukuu şer'i irade değildir. Ebu Bekir radıyallahu anhın imanı hem kevni hem de şer'i irade gereğidir. Fakat Ebu Leheb'in küfrü sadece kevni irade sonucudur. Yüce Allah onun küfrünü yaratmıştır ama ondaki bu küfür hasletini sevmez, razı olmaz. Bu sebepten onun küfrü şer'i irade sonucu değildir. Yüce Allah bu kainatta günahları yaratmış ama kullarından günah işlemelerini istememiştir. Günahlar kulların kendi iradeleri ile kesb edilen hasletlerdir. Yüce Allah günahları yasaklamış, günah işleyenleri cezalandıracağını bildirmiştir. Ezeli takdiri sonucu isteyen günah işler, isteyende günahlardan kaçınır.

Yüce Allah kulunun iman etmesini, itaatte bulunmasını, iyi ameller işlemesini ister, bunu arzular ve sever. Kullarına sevdiği işleri

yapmaları için emreder. Emirlere uyanları mükafatlandırır, güzel bir karşılık verir. Hiç kimse Allah'ın iradesi olmadan isyan edemez, asilik yapamaz. O'nun dilediğinden başka hiçbir şey vuku bulmaz. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"(**Allah) kullarının inkar etmelerine, küfür etmelerine razı olmaz**." (Zümer Suresi 7. ayet) Ve şöyle buyurmuştur:

"**Allah fesadı sevmez**." (Bakara Suresi 205. ayet)

11)- Kaderi Değiştiren Sebepler

Yüce Allah kulunun başına gelecek kaderin dua, sadaka, kulun yapmış olduğu işlerde dikkatli davranması, ilaç kullanması, yaptığı işi en sağlam bir şekilde yapması gibi sebeplerle değiştirilebileceğini başa gelecek olan kaderin bertaraf edilebileceğini bildirmiştir. Çünkü olacak her şey Allah'ın ezeli ilminde sabittir. Kader değişse de bu kulun kaderinde zaten vardır, çizilmiştir. Bu sadece bir kaderden diğerine geçiştir. Kulun acizliği ve başarılı olması dahi kaderinin bir parçasıdır.

12) – Kader Allah'ın Bir Sırrıdır

Kader Allah'ın yarattıklarından gizlediği bir sırrıdır. Kainattaki her şeyin gerçek halini Yüce Allah'tan başka hiç kimse bilemez. Kulun sapkınlığa düşmesi, hidayete ermesi, ölmesi, dirilmesi, kiminin bolca nimetlenip, kiminin de az rızık alması hepsi Allah'ın takdirindendir. Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

إذا ذكر القدر فأمسكوا..

"Kader zikredildiğinde (onun hakkında konuşulmaya başlandığında) kader hakkında konuşmayı bırakın."[68]

Bunun dışında alimler tarafından kaderin yönlerini, Allah'ın kaderdeki büyük hikmetlerini, kaderin derecelerini, mertebelerini, sonuçlarını insanlara açıklamak, onların bunu öğrenmelerini sağlamak caizdir ve gereklidir. Çünkü kadere iman, imanın altı şartından biridir. Bu yüzden onun hakkında yeterli bir miktar ilim gereklidir. Bu yüzden Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve

---

[68] Fethul Bari(11/377) Taberani(2/96, 10/198) Deylemi(1337) Hilye(4/108) Sehmi Tarihu Cürcan(1/358) Mecma(7/202)

sellem Cibril aleyhis selam ile aralarında geçen konuşmadan sonra şöyle söylemiştir:

.. هذا جِ يل أتاكم يعلمكم دينكم

“Bu gelen Cibril’dir. Size dininizi öğretmeye geldi.”[69]

13) – Kaderin Delil Olarak Kullanılması

Yüce Allah’ın ezeli ilmi ile olacakları ve olan her şeyi bilmesi insanlık için ğaybı bir meseledir. Gayb ise Allah’tan başka kimsenin bilemeyeceği bir ilimdir. Ve gayb kulların nazarında meçhul bir şeydir. Bu sebepten dolayı hiç kimse kaderi, yapmış olduğu günahlara “Kaderimde vardı” diyerek delil olarak getiremez. Eğer böyle bir şey olacak olsaydı, günah işleyenlere hesap sorulamaz, zalimlere ceza verilemezdi. Müşrikler öldürülemez, had cezaları uygulanamazdı. Zalimler zulmünden alıkonulamaz, din ve dünya fesada boğulurdu.

Eğer bir kimse yapmış olduğu günahlara kaderi delil olarak getirirse ona şöyle denir. Biliniyor ki Sen cennet ya da cehennem ehlinden olduğundan emin değilsin. Eğer bu konuda Senin tam bir bilgin olsaydı sana iyiliği emretmez, kötülükten alıkoymazdı. Fakat sana Allah’ın emirlerini yap, nehiylerinden kaçın umulur ki cennet ehlinden olursun deriz.

Sahabelerden bazıları kaderle alakalı hadisleri işitince şöyle söylerlerdi:

ما كنت بأشد اجتهادا م

“Ben şimdikinden daha fazla (dini vazifelerle) uğraşacak, yapmaya çalışacak değilim.” Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem kendisine kaderi delil olarak kullanmak hakkında soru sorulunca şöyle buyurmuştur:

“Amel ediniz. (dünya hayatı ve ahiret hayatı için koşuşturunuz) her kes yaratıldığı şey için (gidişatı) kolaylaştırılmıştır. Kim mutluluk ehlindense, ona mutluluk, saadet ehlinin ameli kolaylaştırılır. Ve kim kötülük, şekavet ehlindense ona şekavet ehlinin ameli kolaylaştırılır.” dedikten sonra şu ayetleri okumuştur: “**Kim**

[69] daha önce geçti.

(malından) verir ve (Allah'ın azabından) sakınırsa, en güzeli tasdik ederse Bizde onu en kolaya hazırlarız. Kimde cimrilik edip (malından) vermezse, kendisini zengin sayıp, en güzel olanı da yalanlarsa Bizde onu en zor olana yöneltiriz." (Leyl Suresi 5-10. ayetler)

14) – Sebeplere Sarılmak

Kul dünya yaşantısında iki türlü musibetle karşı karşıya kalır.

Birincisi: Kulun kendi elinden gelen musibeti bertaraf edecek gücü vardır. Böyle olduğu halde o musibet karşısında acizlik gösteremez, elinden geleni yapmak zorundadır.

İkincisi ise: Kul kendisine gelen musibet karşısında yapacak hiçbir şeyi yoktur. Böyle bir durumda ümitsizliğe, paniğe kapılmadan Yüce Allah'a yönelmeli, ondan probleminin çözümünü istemelidir. Çünkü Yüce Allah musibetleri daha vuku bulmadan nasıl ve ne zaman vuku bulacağını çok iyi bilir. Her musibet için meydana gelişi esnasında bazı sebepler yaratmıştır. Böylece musibetin bertaraf edilişinin yollarını da bize öğretmiştir. Dolayısıyla kul eğer sebeplere sıkı sıkı sarılırsa musibetleri bertaraf edecek gücüde kendisinde bulacaktır. Dinimiz sebeplere sarılmayı emretmiş, sebepler doğrultusunda hareket etmeyeni ayıplamıştır. Çünkü kul bu fiili ile kendisini tehlikelerden korumamıştır. Bütün bunların yanı sıra eğer kulda musibetlere karşı koyacak güç ve imkanı yoksa o zaman kul mazur olmuş olur.

Kulun sebeplere sarılması, Allah'a tevekkül etmesine engel değildir. Çünkü sebepler kaderin cüzlerinden biridir. Dolayısıyla kader sebepler ile bir bütündür. Her halükarda Allah'a tevekkül etmeyi gerektirir. Kul yapacağı işlerde sebeplere sarıldıktan sonra Allah'a tevekkül eder, ondan kaderinin hayırlı olmasını ister. Eğer başına bir musibet gelecek olursa da şöyle der: "**قدر الله ما شاء فعل**" "Allah takdir etti ve dilediğini de yaptı."

Kula musibet gelmeden evvel musibeti önleyecek sebeplere sarılması gerekir. Çünkü kader ancak başka bir kader ile defedilir. Şüphesiz ki bütün peygamberler kendilerini düşmanlarından koruyacak sebeplere sarılmışlardır. Halbuki Yüce Allah onları korumuş, onlara davetleri esnasında yardım etmiş ve vahiy ile desteklemiştir. Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Allah'a tevekkül edenlerin efendisi olmasına rağmen sebeplere sarılırdı. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“**Onlara karşı gücünüz yettiğince kuvvet ve bağlanıp beslenen atlar hazırlayın. (Böylece) onunla Allah’ın düşmanlarını ve kendi düşmanlarınızı korkutmuş olursunuz**.” (Enfal Suresi 60. ayet) Ve şöyle buyurmuştur:

“**O ki size yeryüzünü boyun eğdirendir. Şu halde yeryüzünün sırtlarında dolaşın ve Allah’ın rızkından yeyin. Dönüş ancak O’nadır**.” (Mülk Suresi 15. ayet)

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

ا ؤمن القوي خ وأحب إ ا من ا ؤمن الضعيف و كل خ احرص على ما ينفعك واستعن با ولا تعجز وإن أصابك شيء ولا تقل لو أ فعلت كذا لكان كذا وكذا ولكن قل قدر ا ما شاء فعل

“Güçlü kuvvetli mümin kul, zayıf ve iman sahibi kuldan Allah’a daha sevimli gelir. Ama ikisinde de hayır vardır. Sana fayda verecek işleri hırsla talep et. Allah’tan yardım dile, acizlik gösterme. Eğer sana bir musibet gelecek olursa keşke şöyle yapsaydım, şöyle şöyle olurdu deme. Ve lakin Allah takdir etti ve dilediğini yaptı de.”[70]

15) – Kaderi İnkarın Hükmü

Kaderi inkar eden dinin asıllarından birini inkar etmiş sayılır ve kafir olur. Bazı selef alimleri – Allah onlara rahmet etsin – şöyle demişlerdir.

ناظروا القدرية بالعلم فإن جحدوا كفروا فإن أقبلوا خصموا

“Kaderi inkar edenlerle ilim ile tartışın. Eğer inkar ederlerse, kabul etmezlerse kafir olurlar. Eğer kabul ederlerse husumet gösterirler.”

16)– Kadere İmanın Sonuçları

[70] Müslim(4/2052) İbni Hibban(13/28)

Kaza ve kadere iman beraberinden bir çok güzel semere, fert ve toplum açısından bir çok iyi sonuçlar doğurur. Bunlardan bazıları şunlardır:

a)-Bir çok güzel ibadetin hayat bulmasına sebep olur. İbadeti yalnızca Allah için yapmak, yalnızca Allah'a tevekkül etmek, Ondan korkmak, Ondan talep etmek, Allah hakkında iyi zanda bulunmak, zorluklara sabretmek, tahammül göstermek, ümitsizlik ile savaşmak, Allah'tan gelene razı olmak, sadece Allah'a şükretmek, Allah'ın rahmeti ile mutlu olmak, Allah için mütevazı olmak, kibri ve büyüklenmeyi terk etmek, Allah için infak etmek, cesaretli olmak, hayır işlerinde öncü olmak, kanaatli ve izzetli olmak, himmetini yüksek tutmak, işini sağlam yapmak, her işi yaparken ciddi olmak, üzüntü ve mutlulukta itidalli olmak, hasetten ve itirazdan kurtulmak, aklı batıl ve hurafelerden özgürlüğüne kavuşturmak, gönlün ve kalbin rahat ve huzurlu olması bunlara birer örnektir.

b)-Mümin kul kadere olan imanı ile dünya hayatını düzenli bir şekilde geçirir. Allah'ın ona bahşetmiş olduğu nimet onu azdırmaz, başına gelen musibetler onu yıldırmaz, ümitsizliğe düşürmez. Bilir ki gelen her zarar Allah'ın takdiri ile olmuştur. Bunu dünya imtihanı olarak görür ve telaşlanmaz. Bilakis sabreder ve ecrini Allah'tan bekler.

c)-Kadere iman kulu sapıklığa sürükleyecek her şeyden alıkoyar, kötü bir şekilde vefat etmesini engeller. Kul böylece doğru ve salih amel işlemek üzere bir uğraş verir. Günaha ve azaba götürecek şeylerden de kaçınır.

d)-Mümin kadere olan imanı sayesinde zorluklara karşı sağlam ve sabit bir kalple, sebeplere sarılarak dimdik ayakta durur.

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

عجبا لأمر ا ؤمن إن أمره كله له خ وليس ذلك إلا للمؤمن إن أصابته سراء شكر فكان
خ ا له وإن أصابته ضراء صـ فكان خ ا له

"Müminin işi çok gariptir (acayiptir). Bütün olanlar onun için hayırdır (hayra götürür). (Bu özellik) müminden başkası için geçerli değildir. O'na sevindirici, güzel bir şey gelse şükreder, bu onun için

hayırlıdır. Ve eğer başına bir musibet gelse sabreder, bu da onun için hayırlıdır."[71]

[71] Müslim(4/2295) İbni Hibban(7/155) Beyhaki Şuab(4/116) Fethul Bari(10/109)

2.HADİS: NAMAZIN ÖNEMİ

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

أن خ أعمالكم الصلاة

"**Sizin ibadetlerinizin en hayırlısı namazdır**." [72]

Bazı alimler bu hadisi açıklarken diyorlar ki; Yani namaz ecri ve sevabı en ziyade olan amelinizdir. Çünkü namaz ibadetlerin tüm çeşitlerini kapsar; kıraat, tesbih, tekbir, tehlil, beşeri kelamdan ve ibadeti bozucu davranışlardan kaçınma, kıyam, rüku, secde… Bu kapsayıcılık sebebiyle ki mü'minin miracı ve Allah'a yakınlaşma vesilesi olmuş ve diğer amellere üstünlük sağlamıştır. Nitekim hadisi şeriflerde buyrulur ki;

Sevban r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**Çok secde etmeye bak. Her secdeden dolayı Allah bir dereceni yükseltir, bir hatanı da affeder**."[73]

Bu hadis nafile namazların Hakk'a yakınlık vesilesi olması açısından gerçekten büyük bir müjdedir. Ancak hiçbir nafile ibadet Hakka yakın olma bakımından farzın yerini tutamadığı gibi, farz eda edilmeden nafile ibadetin de bir faydası yoktur. Mesela; beş vakitte farz kılınan namazı eda etmeyenlerin ne diğer amelleri, ne de nafilelerine itibar edilmez.

Şu iki hadis bu hususları anlamamıza yeter;

---

[72] Malik(2/36) Buhari(1/134) Müslim(1/90) Darimi(660-61) Ahmed(5/277, 280) Taberani Kebir(1444, 6270) Evsat (7015) Sagir(1/11, 2/88) İbni Mace(279) Beyhaki(457) Deylemi(275) Münziri Tergib(1/162) İbni Hibban(1037) Hakim(1/130) Zehebi Telhis(449) Begavi Şerhus Sünne(155) Mişkat(292) Cem'ül Fevaid(923) Mecmauz Zevaid(2/257) Camius Sagir(994) İbni Mübarek Zühd(367) Ahmed Zühd(1193) Cem'ül Cevami(3110-14) Tayalisi(46) İbniKesir (5/458) Dürrü Mensur(1/296) Kenzul Ummal(5474) Busiri İthaf(842) Ebu Hanife Müsned(84) Keşful Hafa(1614) Beyhaki Şuab(2713-15) Elbani Sahiha(115) İrvaul Galil(405) Abdurrezzak(11/190)

[73] Müslim(salat,225) Nesai(tatbik,81) Tirmizi(388) İbni Mace(1423) Abdurrezzak(5917) Ahmed(5/276) İbni Huzeyme(316) İbni Hibban(1732) Beyhaki(2/485) Zadül Mead(1/219) Fethul Kebir(10918) Hilye(5/130)

Kudsi hadis; "Kim Benim veli kuluma düşmanlık ederse Ben ona savaş açarım. Kulum Bana kendisine farz kıldığım amellerden daha sevimli bir amelle yaklaşamaz. Kulum nafile amellerle de yaklaşmaya devam ederse Ben onu severim. Onu sevdiğim zaman da onun duyan kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Ben'den bir şey istediğinde verir, Bana sığındığında korurum…"[74]

"Kulun ilk hesaba çekileceği şey namazdır. Kimin namazı düzgün çıkarsa o kurtulmuş, kiminde namazı bozuk çıkarsa o hüsrana uğramıştır. Kişinin farz namazlardan bir şey eksik çıkarsa Allah Teala; "Bakın kulumun nafile ibadeti var mı? " diye buyurur. Farzından eksik kalanlar böylece tamamlanır…"[75]

"**Hep Allah'a dönüp itaat edin, O'ndan korkun ve namaz'ı kılın da müşriklerden olmayın**." *Rum Sûresi: 31*

"Beş vakit namaz birinizin kapısının önünden akan nehir gibidir. Her gün beş kere yıkanılır da geriye bir eser kalır mı?"[76]

Allah Azze ve Celle kullarına beş vakit namazı farz kılmıştır.[77] yatsı namazını geç vakte erteleyerek kılmak faziletli ise de diğer namazları özellikle akşam namazını ilk vaktinde kılmalıdır.

---

[74] Buhari(rikak, 38, 11/292) Tirmizi(sevabul Kur'an,17) İbni Mace (fiten,16) Ahmed(5/268) Ebu Ya'la(12/7087) Taberani(8/264) Beyhaki Şuabul İman(6812) Ebu Nuaym Hilye(8/319) Münavi İthafatus Seniyye(61) Riyazus Salihin(387) Şevkani Velayetullah(s.9) Suyuti El-Havi(1/433) Heysemi Maksadu Ali(2022) Mecmauz Zevaid(10/269) İbni Hacer Metalibu Aliye(505) Zübeydi İthaf(8/102) Kenz(1157) Hakiym Tirmizi Nevadir(1/430) İbni Teymiye; "Evliyalar hakkında en sahih rivayet budur" der. El-Furkan(s.16) Mecmuul Fetava(3/355)

[75] Buhari(rikak 48/1) Müslim(kasame 28) Nesai(1/232) İbni Mace(ikame 2, 3, salat, 145) Tirmizi (salat, 413, 1396) Ebu Davud(Avnul Ma'bud 3/118) Darimi(1/254) İbni Ebi Şeybe İman(s.41) Hakim(1/262) Ebu Ya'la(4124) Deylemi(9) Tayalisi(264) Riyazus Salihin(1081) Cem'ül Fevaid(9998) Maksadu Ali(181) Mecmauz Zevaid(1/288) Dürrül Mensur(1/295) Tergib(1/359) Iraki El-Muğni(375)

[76] Buhari(2/11) Buhari Halku Ef'alil İbad(580) Müslim(1/463) İbni Ebi Şeybe(2/389) Ahmed(2/246) Darimi(2/267) İbni Mace(1397) Ebu Avane(2/23) Nesai(1/231) Tirmizi(2868) Bezzar (KeşfulEstar-347) Ebu Davud(4988) Taberani Kebir(8/192) Ebuş Şeyh Emsal(316) Beyhaki(1/360) Şuabul İman(2812) İbnu Hüzeyme(310) Hakim(1/200) Mecmauz Zevaid(1/297) Ramehürmüzi Emsal(s.90) Begavi Şerhus Sünne(2/175) Fesevi Ma'rife(1/419) Hilye(2/344)

[77] Bkz.:İsra suresi, 78-79., Hud suresi,14., Taha suresi,136., Rum suresi, 17-

NAMAZIN TERKİ

İbni Mes'ud radıyallahu anh; "***Ama onların ardından namazı zayi eden, şehvetlerine uyan bir nesil geldi…"***(Meryem 59.) ayetini tefsirinde;

"*Namazın zayi edilmesi geciktirilmesidir. Namazı büsbütün terk eden kafir olur*" buyurmuştur."[78]

İmam Nevevi der ki; "Rasulullah aleyhis salatu ves selamın getirdiği her şeye inanmak gerekir. Nitekim Ebu Hüreyre Radıyallahu anh'ın rivayetinde;

"Vallahi namaz hakkında itaat edip, zekatı inkar etmek veya vermemekle bu iki ibadeti birbirinden ayıranlarla mutlaka harp edeceğim."[79] Mealindeki cümle bu manayı icab ettirir. Namazın farz olduğuna itikad ettiği halde onu terk eden kimsenin öldürüleceğine bu hadis delildir. Cumhurun kavli budur."

Buhari şarihi Kirmani'ye kasten zekatı terk edenin hükmü sorulduğunda;

"*Namazla ikisinin hükmü birdir." Cevabını vermiş ve demiştir ki;*

"Ebu Bekir Radıyallahu anh zekat vermeyen kavimle harp etmiştir."[80]

İmam Şa'rani der ki; "İlim ehli mazeretsiz namazı terk edenin küfrüne hükmettiler."[81]

---

18. ayetleri, ayrıca; Buhari(İlm, 6) Müslim(İman, 10) Tirmizi(Zekat, 2) Nesai(Salat, 4) uzun bir hadiste geçer.

[78] İbni Teymiye Mecmuul Fetava(7/478) bkz: İbni Kesir Tefsiri Muhtasarı(3/1404)

[79] Buhari(itisam, 2) Müslim(iman 32) Ebu Davud(zekat, 1) Tirmizi(iman, 1) Nesai(zekat, 3) Taberi(1/413) Beyhaki(8/176) Ahmed(1/19) Begavi(5/488) Nisaburi El-İkna(2/670)

[80] Taberi Tefsiri(1/307) Mealimüs Sünen(5/58) Ahmed Davudoğlu Müslim Şerhi(1/189) İbni Abidin(1/62) İbni Kudame Muğni(8/457) El-İnsaf(10/327) Makdisi İkna(1/71) Acuri Şerhu Erbain(madde:18)

[81] Şa'rani El-Uhudül Kübra(s.751) bkz.:Nisaburi El-İkna(2/691)

Uyku, unutmak ve bayılmak gibi şuurun kaybolduğu meşru bir mazeret sebebiyle vaktinde eda edilememiş namazları ise kaza etmelidir. Hadiste buyrulur;

"Kaçırdığınız ibadetleri tamamlayıp ikmal ediniz"[82]

ÇÜRÜK BİR İDDİA

Çoğumuz şu iddia ile karşılaşmışızdır; "*Namaz kılmadığıma bakma kalbim temizdir*" Bunun değişik bir versiyonu bazı ilahiyatçılar tarafından şöyle dile geliyor;

"*Namaz Kur'anın sadece 83 yerinde geçiyor, iyilik,barış, güzel ahlak ile ilgili ayetler daha fazladır. Dolayısı ile güzel ahlak sahibinin namaz kılmaması önemli değildir(!)*"

Cevaben deriz ki; her şeyden önce; bütün mü'minlerin bildiği üzere; namaz şayet bir ayetle emredilmiş olsa dahi bunun farz olmasına yeter. Diğer taraftan tüm insanların her bakımdan en üstünü, kalbi en temiz olanı, ahlakı en güzel olanı Efendimiz Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem farz namazları asla terk etmediği gibi, şükreden bir kul olmak için ayakları şişene kadar da nafile namaz kılardı. Aynı şeyi Ashabı Kiram, Tabiin ve Salih insanlar devam ettirmiş, kalpleri en temiz olan onlar hiçbir zaman kalbim temiz diye namazı terk etmemiştir. Bilakis namazın terk edilmesi kalp kirliliği olmaya yeter.

Namazı ve İslam'ın diğer şartlarını bir evin duvarlarına benzetecek olursak, güzel ahlak ta o evin eşyaları mesabesindedir. Şu halde İslamın şartları olan farzları terk eden kişi ahlaki hasletlerle kendini süslese boş bir araziye eşyaları dizmiş olur. Dolayısıyla ne soğuktan, kardan, yağmurdan, doludan koruyabilir eşyalarını, ne de hırsızdan… "*Benim eve ihtiyacım yok, eşyalarımın güzelliği bana yetiyor* " dese, bu söze ne kadar hak verilebilir?

[82]Buhari(Mevakıt, 37) Müslim(mesacid, 309) İbni Mace(mesacid, 14) Ahmed(3/343) Ebu Davud(salat,11) Darimi(salat,26) Şafii Er-Risale(886) Tirmizi(salat,16) Nesai(muvalat 52) Beyhaki(2/456) Beyhaki Ma'rife(2/85) Ebu Avane(1/385) İbni Huzeyme(993) Begavi(2/241) Fethul Bari(2/70) Tahavi Müşkilül Asar(1/187) Meanil Asar(1/465)

NAMAZIN EHEMMİYETİ HAKKINDA HADİSİ ŞERİFLER

Cabir (R.A.)'dan; "Kişi ile şirk arasında namazın terki vardır." Diğer rivayetlerde; "Küfür ile iman arasında" ve "Kul ile küfür arasında" lafızlarıyla da gelmiştir.[83]

Enes (R.A.)'dan; "Kişi ile şirk arasında namazı terk etmekten başka bir şey yoktur. Onu terk ettiği zaman şirk koşmuştur."[84]

Sevban (R.A.)'dan "Bizimle kafirler arasındaki fark namazdır. Kim namazı terk ederse kafir olur."[85]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh'ten; "Biz namazdan başka amellerden herhangi bir şeyin terkini küfür saymazdık."[86]

"Kim namaza devam ederse onun için kıyamette bir nur, burhan ve kurtuluş vesilesi olur. Kim de devam etmezse onun için nur, burhan ve kurtuluş olmaz ve o kıyamet gününde Karun, Fir'avn, Haman ve Ubey Bin Halef'le beraber olur."[87]

Bu hadisin şerhinde İbni Kayyım şöyle der; "Namazı terk edeni, ya malı, ya reisliği, ya memuriyeti, yada ticareti engeller. Namaz kılmaktan malı engelleyenler Karun'la beraber, saltanatı engelleyenler

---

[83] Ahmed(3/370) Müslim(iman 134) Tirmizi(2618-19) Ebu Ya'la(1953, 2102) Ebu Avane(1/20) Acuri Şeriat(247-250) İbni Ebi Şeybe(11/33) Şerhus Sünne(2/179) Ebu Nuaym Hilye(8/256) Taberi(1/307) Hatib Tarih(10/180) Taberani Sagir(258) İbni Hibban(1451) Mişkat(569) Abdurrezzak(5009) Ebu Davud(4678) İbni Mace(1078) Darekutni(2/53) Darimi(1236) Beyhaki(3/366) Beyhaki Süneni Sagir(600) Tergib(1/520) Cem'ül Fevaid(983-85) Tahavi Müşkil(3175) İbni Kesir(1/495) İbni Abdilberr Temhid(4/299) Nisaburi İkna(235)

[84] İbnu Mâce (1080) Muhammed İbnu Nasr Kitabu's-Salat(897) Elbâni îbnu Mâce'nin sahihinde (880) tahric etmiştir

[85] Tirmizi(2621) Nesai(1/231) İbni Mace(1079) Hibetullah'it-Taberi Usulu's-Sünne(1521) Ahmed(5/346) Hakim(1/7) Beyhaki(3/366) İbni Ebi Şeybe İman(46) Kenz(7/325) Cem'ül Fevaid(986) Darekutni(2/52) İbni Hibban(3/10) Hallal(302) Temhid(4/339) Nisaburi Elİkna(2/689) İbni Teymiye Mecmuul Fetava(7/477)

[86] Tirmizi(2622) Hakim(1/7) Riyazus Salihin(1080) Cemül Fevaid(987) Tergib(1/522) İbni Kesir(3/4) İbnu Ebi Şeybe Musannaf(10495) ve İman(137) Muhammed İbnu Nasr Kitab'us-Salat(948) Elbani Terğib'in sahih'inde(564) tahric etmiştir.

[87] Ahmed(2/169) Tergib(1/531) Cemül Fevaid(992) Mecmauz Zevaid(1/292) Nebhani Er-Rahme(s.56) İbni Kesir Bidaye(1/475) Iraki Muğni(370) İhya(1/146) Mekki Kutul Kulub(3/329) Hasendir.

Firavunla beraber, memuriyet ve vezirliği engelleyenler, Haman ve Ubey Bin Halef ile beraber haşrolurlar."[88]

Enes (r.a.)'dan; "Kul ile iman ve küfür arasında ölçü olarak namaz vardır. Namazı terk ettiğinde şirke girmiş olur."[89]

Enes İbnu Malik (r.a.)'dan; "Namazın terki şirktir."[90]

İbnu Ömer (r.a.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi "Kim namaz kılmazsa onun dini yoktur."[91]

İbnu Mes'ud (r.a.)'dan, şöyle dedi: "Her kim ki, namazı terk ederse onun dini yoktur."[92]

Ebu Zerr radıyallahu anh'den; "Kim namazı terk ederse Allahın zimmetinden çıkar, küfre düşer."[93]

Ubeydu'l-Kelâi'den, şöyle dedi: "Mekhul (r.h.) elimden tutarak "Yâ Ebâ Vehb! Farz bir namazı kasten terk eden birisi için ne diyorsun?" dedi. Ben de "Âsi bir mü'mindir" dedim. Elimi daha fazla sıktı ve sonra şöyle dedi:

"Yâ Ebâ Vehb! İman'ın şa'nı nefsinde daha azim olsun. Kim ki bir farz namaz'ını kasten terk ederse Allah'ın zimmet'i ondan beri olmuştur. Kimden de Allah'ın zimmeti beri' olduysa o kâfir olur."[94]

---

[88] Abdulmennan Joulha Namaz(s.10)
[89] Muhammed İbnu Nasr Kitabus-Salat'ta (899) Hibetullah'it-Taberi Usulu's-Sünne(1521) Münziri, sahih kaydıyla; Tergib(1/522)
[90] Deylemi(2392) Abdurrezzak(5009) Kunuzul Hakaik(2898) Temhid(4/225) Nisaburi El-İkna(2/690) Heysemi Mecmau-Zevaid'de (1/295)
[91] Mervezi İman(47) Beyhaki Şuab(43) İbni Ebi Şeybe İman(47) Ahmed(134) Kunuzul Hakayık(7835) Taberani Mu'cemus'Sağir'de(60) hasen bir senedle rivayet etmiştir
[92] İbnu Ebi Şeybe Musannaf(10446) ve İman(47) Taberâni Mu'cemu'l-Kebir(8942) Muhammed İbnu Nasr Kitabu's-Salat(935) Beyhaki Şuabu'l-İman(42) rivayet etmişlerdir. Elbâni Terğib'in sahih'inde tahric etmiştir
[93] Ahmed(5/238) İbnu Mace(4034) Taberâni Mu'cemu'l-Kebir(20/233) Hibetullahi't-Taberi Usulu's-Sünne(1524) Busiri İthaf(2096) Hakiym Tirmizi Nevadir(2/152) Camius Sagir(1585) Mekasıdu Hasene(632) Dürrü Mensur(104) İbni Teymiye Mecmu(7/477) ve Muhammed İbnu Nasr Kitabu's-Salat(911) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir. Elbani İbnu Mâce'nin sahihinde(3259) tahric etmiştir.
[94] İbnu Ebi Şeybe İman(129) ve Abdurrezzak Musannaf(5008) sahih bir

Ömer Radıyallahu anh'den; "Namazı terk edenin İslam'dan nasibi yoktur."[95]

Ali radıyallahu anh'den; "Namaz dinin direğidir. Her kim ki namaz'ı kılmazsa o kâfirdir "[96]

Abdullah İbnu Amr (r.a.)'dan, dedi ki: "Namaz'ı terk edenin din'i yoktur."[97]

Ebû'd-Derda (r.a.)'dan, şöyle dedi:"Namazı olmayanın iman'ı da yoktur."[98]

Ebû'd-Derda (r.a.)'den şöyle dedi: Allah Resulü (S.A.V.) buyurdu ki: "Her kim ki bilerek namazı terk ederse bütün amellerini iptal etmiştir."[99]

"İman, namaz demektir. Kim ki namaz için kalbini boşaltır ve o namazı itina ile vakti ve sünnetine dikkat ederek muhafaza ederse mümindir."[100]

Ubade't-İbnu' es-Samit (r.a.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) bize şöyle tavsiyede bulundu. Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmayın. Namazı da bilerek terk etmeyin. Her kim ki, bilerek kasten "namaz'ı terk ederse İslâm millet'inden çıkmıştır"[101]

---

senedle rivayet etmişlerdir

[95] Malik(1/39) İbni Ebi Şeybe(11/25) Busiri İthaf(2099) Beyhaki(1/367) Darekutni(2/52) Abdurrezzak(5010) Nisaburi El-İkna(2/690)

[96] Deylemi(3795) İbni Hacer Telhisul Habir(1/173) Cem'ül Cevami(11116) Camius Sagir(5186) Zübeydi İthaf(8/393) Iraki Muğni(368) Kut-ul Kulub(3/329) Muhammed İbnu Nasr Kitabus-Salat(933) Acurri Şeria(135) İbnu Ebi Şeybe Musannaf(10485) ve İman(126) Beyhaki Şuabul' İman(41)

[97] Buhâri Tarihu'l-Kebir(7/95)

[98] Hibetu'llahi't-Taberi Usulu's-Sünne(1536) Muhammed İbnu Nasr el-Mervezi Kadru's-Salah(945) İbnu Abdil-Ber Temhid(4/225) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir. Ve Şeyh Elbâni de Terğib'in sahihin'de(574) tahric etmiştir.

[99] İbni Ebi Şeybe(1/377) Bu Hadis'i Ahmed Müsned'inde rivayet etmiştir. Heysemi, Mecmua'z-Zevaid de bu rivayetin Ravileri Sahih'in ravileridir demiştir.

[100] İbn Nasr Ta'zimu Kadris Salat(1/341) Ebuş Şeyh Tabakatul Muhaddisin(3/51) Hattabi Garibul Hadis(1/269) Ukayli Duafa(2/229) Zemahşeri el-Faik(1/333)

[101] Muhammed Ibnu Nasr Kitabu's-Salat(920) Hibetullah'i-Taberi Usulu's-Sünne(1523) Lalkai İtikad(4/882) Mecmauz Zevaid(4/393) Tergib(1/214)

“**Bizim Ayet'lerimize öyle kimseler iman ederler ki, Âyetlerimizle kendilerine öğüt verildiği zaman, "secdeye kapanırlar ve Rab'lerine hamd ile tesbih ederler de kibirlenmezler**." *Secde Sûresi: 15*

“**Bana ibadet etmekten büyüklenip yüz çevirenler, muhakkak ki küçülmüş kimseler olarak Cehennem'e gireceklerdir**.”Mu'min Sûresi: 60

Abdullah İbnu Mes'ûd (r.a.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) "Kalbinde hardal dânesi kadar imanı bulunan kimse Cehenneme girmez, kalbinde hardal dânesi kadar kibir bulunan kimse de cennet'e girmez" buyurdu[102]

Yahya Bin Ca'de r.a.'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Kim alnını Allah için yere koyarsa kibirden arınır."[103]

Allah Azze ve Celle; "***Sabır ve namazla yardım isteyin: Huşu edenlere hariç, o pek büyüktür***." (Bakara;45) ve "**Ailene namazı emret ve onda devamlı ol. Senden rızık istemiyoruz. Güzel sonuç takvaya bağlıdır**."(Taha 132) buyurarak ve daha birçok ayette namazın ehemmiyetini bildirmiştir. Hadislerin bir kısmını da nakletmiş bulunuyoruz.

Bu bölümü İbni Kayyım El Cevziyye hazretlerinin şu izahları ile bitirelim; "Namazın vücut ve kalp sağlığını koruyup onları güçlendirmesi ve kötü maddeleri def etmesi hususunda acayib bir tesiri vardır. Bir dert, bir bela, bir sıkıntıyla karşılaşan iki kişiden; namaz kılanın çektiği, daha az ve akibeti emin olur.

Namaz, rızkı çeker, sağlığı korur, ezaları defeder, dertleri uzaklaştırır, kalbi güçlendirir, göğsü genişletir, ruha gıda verir, kalbi nurlandırır, nimeti korur, belayı def eder, bereket getirir, Şeytanı uzaklaştırır, Rahman'a yaklaştırır.

Dünya şerlerini def etmede bilhassa zahiren ve batınen tekmil edilerek hakkı verilince, namazın acayib bir tesiri vardır. Namaz gibi hiçbir şeyle dünya ve ahiret şerleri def edilmemiş, onların menfaatleri de namaz gibisiyle elde edilmemiştir. Bunun sırrı şudur; Namaz Allah

---

Abdurrahman İbnu Ebi Hatim Sünen'inde ve Taberâni Mu'cem'inde rivayet etmişlerdir.
[102] Müslim (91)
[103] Ebu Nuaym Hilye(10/90) Haris-i Muhasibi Er-Riaye(s377).

ile kul arasında bir bağdır. Namaz kulun Rabbine bağlılığı derecesinde ona hayır kapılarını açar, ona gelecek şerlerin sebeplerini keser, kula Rabbinden muvaffakiyeti, afiyeti ve sağlığı, ganimet ve zenginliği,rahatı ve nimeti, sevinç ve süruru ulaştırır. Bunların hepsi O'nun katında hazırlanmış, ona doğru gelmektedir."[104]

[104] İbni Kayyım Zadül Mead(5/56)

3. HADİS:TESETTÜR

ما من إمرأة لع ثيا ا غ بيت زوجها إلا هتكت ما بينها وب ا من حجاب

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Her hangi bir kadın, dış elbisesini (çarşafını) kocasının evinin dışında bir yerde çıkarırsa kendisiyle Allah Azze ve Celle arasındaki perdeyi yırtmış olur."[105]

TESETTÜRÜN ŞARTLARI

1- **Örtü bütün vücudu eller ve yüz dahil örtmelidir**.

Cahiliye devrinde de kadınlar baş örtüsü kullanırlardı. Fakat yalnız enselerine bağlar veya arkalarına bırakırlar, yakaları önden açılır ve gerdanları olduğu gibi görünür ziynetleri ortaya çıkardı.[106]

Günümüzde çağdaşlık diye niteledikleri bu giyim şekli Nur suresi 31. ayeti ile yasaklanmıştır. "*Örtün de neyle ve nasıl örtünürsen örtün*" diyen bazı gafiller, ayetlere ve hadislere muhalefet etmektedirler. İnşallah bu konu aşağıda detaylı gelecek.

2- **Örtü; alttaki elbiseyi gösterecek kadar ince olmamalıdır.**

"Kalın, tenin rengini belli etmeyen elbiseyle avret yerlerinin örtülmesi gereklidir. Tenin rengini gösteren ince şeyle vücudu örtmek caiz olmaz, tesettür de hasıl olmaz, namaz da olmaz."[107]

"Hafsa radıyallahu anha ince bir başörtüsü ile Aişe radıyallahu anha'nın yanına girer. Aişe r.a. bu ince örtüyü parçalar ve kalın bir başörtüsü verir. Sonra der ki;

---

[105] Ebu Davud(4010) Tirmizi(2803) İbni Mace(3750) Hakim(4/288) Ahmed(6/173, 198) Darimi(2/365) Beyhaki(7/308) Tayalisi(1/212) Abdurrezzak(1/293) Ebu Ya'la(12/460) Cem'ül Fevaid(835) Heysemi Maksadu Ali(179) Mecmauz Zevaid(1/277) Deylemi(6134) İbni Cevzi İlel(1/343) Busıri İthaf(562-63) Beyhaki Şuab(7771) Mişkat(4475) Kayserani Tezkire(56) İbni Hibban Mecruhin(3/5) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.241) Elbani, Hakim ve Zehebi; sahih, Tirmizi hasen hükmü vermiştir.
[106] Kurtubi(7/230) Elmalılı(5/3506)
[107] Şirazi Mezahib(3/170)

"Nur suresini bilmiyor musun? Başörtüsü teni ve saçı göstermeyen örtüdür."[108]

3- **Örtünün kendisi bir ziynet olmamalıdır**.

Cazip renkli kumaşlar kullanılmamalıdır. Eğer üstten örtülecek örtünün kendisi ziynet sayılabilecek renk ve görünüşte olursa ona hicab denilemez.

Ahzab suresi 33. ayetinde mealen; "**Vakarla evinizde oturun. Önceki Cahiliye kadınlarının kırıla döküle, süslerini göstererek (teberrüc) yürüyüşleri gibi yürümeyin**." buyruluyor.

Ayette geçen teberrüc kelimesi; Zemahşeri'ye göre; "Genelde; gizlenmesi gereken şeyleri açmada çaba sarf etme, özelde ise; kadınların ziynetlerini ve güzelliklerini açıp yabancı erkeklere göstermesidir"[109]

İmam Suyuti; "Kadının endamlı endamlı yürümesi, başörtüsünü bağlamadan başına atıp kadınların tabii ve yapay güzelliklerini ve çekiciliklerini uygun olmayan yerlerde sergilemeleri, süs ve eylemleriyle kendilerinden yararlanma hakkı olmayanların dikkatini ve ilgilerini çekmeleridir" der.[110]

Alusi der ki; "Bana göre zamanımızda müreffeh kadınların evlerinden çıkarken üstlük olarak örtündükleri örtülerde yabancıya gösterilmemesi gereken ziynet kabilindendir. Çünkü bunlar rengarenk çekici giysilerdir.Sanıyorum erkeklerin karılarının bu şekilde çıkmalarına göz yummaları iman gayreti eksikliğinden kaynaklanıyor. Bütün bunlar Allah ve Rasulünün izin vermediği şeylerdir. "[111]

Ebu Uzeynetus Sadefi r.a.'den; "Kadınların şerlisi (açılıp saçılarak) teberrüc yapanlardır. Onlar münafıktırlar. Bu yüzden kadınların cennete çok azı girer."[112]

---

[108] Malik(libas 6) Mişkat(4375) İbni Sa'd(8/71-72) Beyhaki(2/235) İbni Habib Gaye ve Nihaye(s.213)
[109] Zemahşeri Keşşaf(2/9)
[110] Suyuti İklil(192)
[111] Alusi Ruhul Meani(18/146) Bkz.: Fethul Bari(10/106) Cessas(7/172) Kurtubi(7/229) Fethul Beyan(7/274) Elbani Hicab(41) Ferra Meanil Kur'an(2/342) İbni Kesir(3/283)
[112] sahihtir; Beyhaki(7/82) İbni Hacer el İsabe(7/9) Camiüs Sağir(4092, 9180)

İbni Abbas r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem teberrüc yapan (açılıp saçılan) kadınlara lanet etti.[113]

4- **Örtü, vücud hatlarını belli edecek ve fitneye sebep olacak kadar dar olmamalıdır.**

Zamanımızdaki mason mihraklı modacıların "tesettür modası" diye Müslümanlara yutturmaya çalıştıkları şeylere dikkat etmelidir. Vallahi onların yaptıklarının tesettür ile alakası yoktur! Tesettür vecibesini tahrif ediyorlar! Hadisi şerifte;

"İki sınıf insan vardır ki, onlar cehennem ehlidirler; Bunlardan biri ellerinde sığır kuyruğu gibi kamçılar olup insanları dövecekler. Diğeri; vücutlarını belli edecek elbise giyen, bu elbiselerle erkekleri meylettirmek için kırıtarak yürüyen, saçlarını deve hörgücü gibi başlarında toplayan kadınlardır ki; bunlar cennete giremeyecek ve çok uzak mesafelerden bile hissedilen cennetin kokusunu dahi duyamayacaklardır."[114]

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mısır kumaşından dar bir elbiseyi kadınlara yasaklayınca; "O altını gösteren ince (şeffaf) bir kumaş değildir ki" dediklerinde buyurdu ki;

"**Bu kumaş vücudun hatlarını belirtecek darlıktadır**"[115]

El-A'la Bin Ziyad der ki; "Kadının elbisesine bakmaya devam etmek, kalpte şehvete sebep olur"[116]

5- **Örtüye güzel koku sürülmemelidir**.

Elbani Sahihul Cami(1/3330) Feyzul Kadir(3/493) Tuhfetul Ahvezi(4/307) Muhlis El-Aşir(214/2) Hatib Tarih(3/358) Dürrü Mensur(5/197, 6/602) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.177) Harbi Garibul Hadis(5/185) Fethul Kebir(12528) Ebu Nuaym(8/376) Elbani Sahiha(632) Nesai(2/104) ibni Mes'ud r.a.'den benzeri rivayet edildi.

[113] Nesai Sünenül Kübra(5/396) İbni Adiy el-Kamil(2/408) isnadı hasendir.

[114] Malik(Libas, 7) Müslim(3/1680) Buhari(fiten, 6) Tirmizi(2149) Ahmed(2/355) Deylemi(3783) Beyhaki(2/234) Şuabul İman(7801) İbni Hibban (16/500) Suyuti Tenvirul Havalik Şerhu Muvattai Malik(3/103) Kayravani Muhtasarı Müdevvene(s.210) Taberani Evsat(2/224) Darimi(isti'zan, 15) İbni Teymiye Mecmu(4/402) İbnu Katan Kitabun Nazar(s177) İbni Habib El-Gayet ven-Nihaye(s.213)

[115] Beyhaki(2/234) Hakim(4/187) Zehebi Telhis(4/187) Ebu Davud(2/385) Ahmed(5/205) İbni Sa'd(8/184)

[116] İbni Ebi Şeybe(3/409)

Çünkü güzel koku erkekleri iğfal eder. Hadisi şerifte buyruldu ki; "Herhangi bir kadın koku sürünür de dışarı çıkarsa ve erkekler de bu kokuyu duyarsa o kadın zina etmiştir."[117]

Bu hadis kadının süslü ve kokulu olarak çıkmasının, kocasının yanında çıkmış olsa dahi haram olduğunu gösteriyor. Nitekim İbni Dakik El Iyd diyor ki; "Süslü bir örtü içinde dışarı çıkan da koku sürünmüş gibidir. Çünkü bu da dikkati celp etmektedir. Hatta erkekleri tahrik eder."

Ebu Musa r.a. der ki; "Leş kokusu benim için yabancı kadının süründüğü kokuyu koklamamdan daha iyidir."[118].

Meymune Binti Sad r.a.'dan merfuan; "Kendi ailesinden başkası için süslenen gururlu kadın kıyamet günü nursuz bir karanlıkta olacaktır."[119]

6- **Örtü erkek elbisesi veya kafir elbisesine benzememelidir.**

Mesela pantolon her iki benzeme çeşidine de girer. Doğrusu erkeklerin de dar pantolon giymesi caiz değildir. Rasulullah aleyhissalatu vesselam erkek elbisesi giyen ve erkekler benzemeye çalışan kadınlara ve kadın elbisesi giyen ve kadınlara benzemeye çalışan erkeklere lanet etti."[120]

---

[117] Müslim(salat,143) Ahmed(4/400) Hakim(2/396) Ebu Davud(4173) Tirmizi(2786) Nesai(8/153) Darimi(2649) Cem'ül Fevaid(5846) İbni Kesir(3/296) Deylemi(6133) Beyhaki(3/133) İbni Asakir(4/199)

[118] İbni Ebi Şeybe(3/410)

[119] Tirmizi(1167) Taberani(25/38) İbni Ebi Asım el-Ahadu vel-Mesani(6/209) İbni Hayyat Tabakat(1/331) İbni Hacer el-İsabe(8/130) Ebuş Şeyh Emsal(234-235) Camius Sağir(8132) Cem'ül Fevaid(5789) Kenz(45041) İbni Kesir Tefsir(3/297) İbni Esir Nihaye(2/247) Tuhfetul Ahvezi(4/276) Feyzul Kadir(5/507) Keşful Hafa(2/406) isnadında Musa Bin Ubeyde vardır ki, İbni Sa'd onu süka saymış, Yahya Bin Main; "Onda beis yok, Salih birisi, lakin Abdullah Bin Dinar'dan münker hadisler rivayet etti" demiştir. Yakub Bin Şeybe de; "saduk, hadiste zayıf" dedi. Çoğunluk onu hadiste zayıf saydı. Bkz.: İbni Sa'd(1/408) Tarihu İbni Main Bi Rivayetid Devri(3/60,247) Mizanul İtidal(6/551)

[120] Buhari(libas,61) Ebu Davud(4098) Tirmizi(2784) İbni Mace(nikah, 22) Ahmed(1/254, 330) Camius Sagir(7265) Darimi(2652) Tayalisi(s.349) Taberani(11/252) Mecma(8/103) Taberani Evsat(4/212) Nevevi Minhac(14/164) Abdurrezzak(4/319) İbni Ebi Şeybe(5/319)

7- **Evindeki ziynetlerini takınmış olarak dışarıda göstermemelidir**.

Dışarı çıkarken çarşaf, koyu renk pardösü, eldiven gibi örtüler giyilerek eller, yüz, bilezikler, yüzük gibi takılar örtülmelidir. Ahzab suresi 59. ayeti bunu gerekli kılar. Hadisi şerifte buyrulur ki;

"Herhangi bir kadın evinin dışında dış elbisesini (çarşafını) çıkarırsa Allah Azze ve Celle onun üzerinden hıfzu himayesini kaldırır."[121]

8- **Şöhret ve gösteriş elbisesinden sakınmalıdır**.

Bu erkek için dahi geçerlidir. Hadisi şerifte; "Kim dünyada şöhret için elbise giyerse Allah ona kıyamet gününde zillet elbisesi giydirir."[122] Buyrulmuştur. Diğer bir hadiste de; "Sade giyinmek imandandır."[123] Buyrulur.

KADININ SESİ VE DIŞARI ÇIKMASI İLE İLGİLİ MESELELER

İbni Ömer ve İbni Mes'ud r.a.'dan rivayet edilen hadiste buyrulur ki; "**Kadın örtülmesi gereken bir avrettir. Dışarı çıktığında şeytan bakışları ona çevirtir**."[124]

Buradaki "avret" lafzı mutlak olup kadının sesini de kapsar.[125]

---

[121] Ahmed(6/173) Beyhaki Şuab(7774) Ebu Ya'la(12/460) Maksadu Ali(179) Mecmauz Zevaid(1/277) Taberani(23/314) Hakim(4/321) İbni Mace(3750) Ebu Davud(4010) İshak Bin Rahuye(3/915) Nuaym Bin Hammad Fiten(2/620) Hatib Muvaddah(1/357) Abdurrezzak(1/294)

[122] Misbahuz Zücace(4/90) Ebu Davud(4029) Nesai Kübra(5/460) İbni Ebi Şeybe(5/205) Ma'mer Cami(11/80) Ahmed(2/139) Ebu Yala(10/62) Müsnedi İbnil Ca'd(1/315) Beyhaki Şuab(6227) Dolabi Zürriyeti Tahire(s95) Tergib(3/19) Nevafihul Atire(2291) Şevkani Neylül Evtar(2/110) Mecma(5/141) İbni Mace(3606) Hasendir.

[123] Sahihtir. Ahmed Zühd(29) İbni Mace(4118) Taberani(1/246) Hakim(1/9) Beyhaki Şuab(6173, 6470, 8135, 8136) Ebu Davud(4161) Serahsi Kitabul Kesb(s.95) Deylemi(2200) Kudai(6/2) Elbani Sahiha(341) Tahavi Müşkil(1/478) Humeydi(357) İbni Esir Nihaye(1/110) Zemahşeri Faik(1/90)

[124] Sahihtir. Tirmizi(1173) Deylemi(6713) Taberani(10/132) Mecmauz Zevaid(4/314) Beyhaki Şuab(7819) Nasbur Raye (1/298) İbni Hibban(Mevariduz Zaman s.103) İbni Huzeyme(3/93) Feyzul Kadir(6/267) Iraki Muğni(1572) Elbani Sahihul Cami(6/14) Nevafih(1855) İbnu Katan Kitabun Nazar(s137)

Ebu Hüreyre radıyallahu anh; “Kadın tırnağına kadar avrettir” demiştir.[126]

Kadının yabancı erkeklere şarkı, türkü söylemesinde yasak olduğuna dair delil olmadığını söyleyen cahillere karşı bu hadis delil olduğu gibi aşağıdaki şu hadis de delildir;

"Namazda yanılan imamı uyarmak için; erkekler tesbih eder, kadınlar ise el çırpar."[127]

Abdülkadir Geylani der ki; "Namaz için böyle olunca, şiir, gazel,insan tabiatını coşturmak için aşık maşuk hallerini anlatan, sevginin inceliklerini dile getiren kötü nefsi olanları dinlemeye çeken benzetmeler, dinleyeni heyecanlandıran ve kendisini harama koşturan şeyleri dinlemek nasıl caiz olur?. Hiç kimse için bunları dinlemek caiz değildir.[128]"

Ümmü Atiye r.a.'dan; "Musibet üzerine çığlık atmamak, ancak mahremimiz olan erkeklerle konuşmak, mahremimiz olmayanlarla konuşmamak üzere Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem bizden söz aldı.."[129]

Buraya kadar kadınların yabancı erkeklere nazik konuşmasının, şarkı söylemesinin caiz olmadığı anlaşıldı. Ahzab suresi 32. ayetinde;

"… **Eğer takvaca hareket istiyorsanız (yabancı erkeklerle) konuşurken yumuşak söylemeyin. Kalbinde maraz olan kimse kötü bir ümide kapılmasın…**" ve Nur suresi 31. ayetinde;

"…**Gizleyecekleri zinetleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar**.." buyruluyor. Ulema bu ayetlerden kadının sesinin avret olduğu hükmünü çıkarmıştır.[130]

---

[125] El-Harbi Ahkamulleti Tuhalif(s.114)
[126] İbni Habib el-Gaye ven-Nihaye(s.216) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.139) Ahmed Bin Hanbel Ahkamun Nisa(s.30) İbni Abdilberr Temhid(6/365)
[127] Malik(Kasrus Salat, 61) Buhari(1/99, 2/59) Müslim(Salat, 102) Ahmed(5/332) Nesai(8/243) İbni Mace(1416)
[128] Gunyetut Talibin(s.115)
[129] Taberani(25/168) Ahmed(5/85) İbni Sa'd(8/144) Hakim(4/39) El-İsabe(6/442)
[130] Bkz.: Sabuni Revaiul Beyan(2/178) Cessas Ahkamul Kur'an(3/393)

KADININ CİHADI EVDE DURMAKTIR

Bu konuda varid olan hadisler şu şekildedir;

İbni Ömer, Ümmü Seleme ve Aişe r.a.'dan rivayet edilen hadiste buyrulur ki; "**Kadınların cihadı evde oturmaktır"**[131]

Enes r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem, kadınlara buyurdu ki; “Sizin evlerinizdeki mihnetiniz Mücahidlerin Allah yolundaki ameline ulaştırır.” [132]

İbni Ömer r.a.'den; "Kadınların zaruret dışında sokağa çıkmaktan nasibleri yoktur. Onların kenarlar hariç yollardan da nasibleri yoktur."[133] Bu hadisin isnadı zayıf olup, aşağıdaki hadis bunun şahididir;

Ebu Amr Bin Hamas ve Ebu Hureyre r.a.'dan merfuan; "**Yolun ortası kadınlar için değildir**."[134]

Alusi(18/146) Tarhut Tesrib(8/21)

[131] hasendir. İbni Ömer'den; Ebu Ya'la, İbni Hacer Metalibu Aliye(1591) Ümmü Seleme'den; Taberani Evsat(6/198) Ebu Ya'la, İbni Hacer Metalibu Aliye(1590) Aişe'den; Ahmed(6/68) İbni Kesir(4/1953) İbni Kayyım İ'lamul Muvakkiin(4/221) Ebu Vakıd el-Leysi'den; Ahmed(5/218) İbnül Cevzi el-Hadaik(2/336)

[132] hasendir İbni Hacer Metalib(1595) Ebu Ya'la(6/140) Bezzar, İbni Ebi Şeybe, Mecma(4/304) Maksadu Ali(770) Dürrü Mensur(2/153) Busayri İthaf(3919) Kenz(45146) İlelül Mütenahiye(2/631) Taberani Evsat(3/163) Mizanul İtidal(3/91) İbni Adiy(3/143) Mecruhin(1/299) Beyhaki Şuab(8742-3) Lisanul Mizan(2/468) Camiüs Sağir(9162) isnadındaki Ruh Bin el-Müseyyeb hakkında İbni Main ve Bezzar güvenilir dediler. İbni Hibban ise zayıf dedi. Mecruhin(1/299) ancak hadisin şahitleri vardır. Esma Binti Yezid r.a.'dan benzer bir rivayet için bakınız; İbni Abdilberr el-İstiab(4/1788) İbni Hacer el-İsabe(4/229) İbni Sa’d(8/319) İbnül Esir Üsdül Gabe(7/19) Halebi İnsanul Uyun(1/149) Heytemi ez-Zevacir(2/121) Tergib(3/53) sahih kaydıyla Hakim, Taberani, Bezzar, İbnül Cevzi Ahkamun Nisa(65) İbnül Cevzi Telkihu Fuhum(s.158)

[133] Taberani, Kenz(45062) Camius Sagir(7657) Mecmauz Zevaid(2/200) İbni Adiy(3/454).

[134] Hasendir. İbni Hibban(1969) Deylemi(5255) Dolabi Kuna(1/45) Muhlis Fevaid(9/5) İbni Adiy(1/192) Beyhaki Şuab(7821-23) İbni Ebi Hatim Cerh ve Ta'dil(1/2/73) Heysem Bin Küleyb Müsned(1/190) Elbani Sahiha(856) Sahihul Cami(5425) Feyzul Kadir(7658) Busiri İthaf(2670) Metalibu Aliye(2685) Taberani(3/158) Semerkandi Bustan(854) Nevafihul Atire(1630)

"Allah'a ve Ahiret gününe iman eden bir kadının, bir gün bir gecelik yolu yanında mahremi bir erkek olmadan gitmesi helal olmaz."[135]

Buraya kadar kadınların ancak zaruret halinde kocalarının izniyle dışarı çıkabilecekleri, çıktıklarında yolun kenarından gitmeleri, sefer mesafesini ise yalnız gitmemeleri gerektiği anlaşıldı.

İmam Serahsi, İmam Muhammed'in Kitabul Kesb'ini şerh ederken der ki;

"Erkeklerin kadınlara su taşımaları için bazı kaplar temin etmeleri gerekir. Çünkü kadın abdest almak ve su içmek için suya muhtaçtırlar. Abdest yerine teyemmüm etse bile su içmeden edemez. Nehirlerden, kuyulardan ve havuzlardan su almak için çıkması mümkün olmaz. Ahzab suresi 33. ayeti ile kadınlar evde oturmakla emrolunmuşlardır. Bunları getirmek erkeğin vazifesidir. Şeriat nafaka teminini erkeğe yüklemiştir."[136]

İfadeye dikkat edilirse; içme suyu bulunan kadının abdest için çıkamayacağı belirtiliyor. Artık kadınlar, şehir şebekesinin de bulunduğu günümüzde ne gibi zaruretlerin çıkmalarını gerektireceğini hesap etsinler…

KADININ DIŞARI ÇIKABİLECEĞİ DURUMLAR

Ulema şu yedi yere kadınların çıkması hususunda cevaz vermişler, kendilerine gitmeleri haram olan (çalgılı, kadın-erkek karışık düğünler gibi) yerlere gitmelerine kocaları izin verdiği takdirde her ikisinin de günahkar olacağını beyan etmişlerdir;

1-Kadının hasta ebeveynlerini ziyareti,
2-Onlardan birini taziye etmek için çıkması,
3-Mahrem olan akrabalarını taziye ve ziyaretleri,
4-Kadının doktor, ebe veya ölü yıkayıcısı olması halinde,
5-Başkasında hakkı olup çıkmadan alamaması halinde,
6-Erkek bir mahremiyle farz olan hacca gitmesinde,

[135] Buhari(Mescidu Mekke, 6) Müslim(hac, 423) Darimi(2681) Ebu Davud(1724) Tirmizi(1170) İbni Mace(menasık, 7) Ahmed(3/7) Malik(1884) İbni Hibban(2714) Beyhaki(3/138) İbni Huzeyme(2523) Tahavi Müşkil(2/113) Tayalisi(2317) Kayravani Cami(256) İbni Hacer Rahmetül Gaysiyye(s.142) Leys Bin Sa'd Erbaun(36)
[136] Serahsi Şerhu Kitabul Kesb(s.89)

7-Kendisine dini bir mesele lazım olup, en güvenilir bir alime sormak için çıkabilir.[137] Kadının evinin balkonundan bir şey almak için dahi dış elbise (çarşaf veya pardösü) giymeden çıkması haramdır.[138]

Zamanın ucubelerindendir; belden daraltmalı, rengarenk, hatta yarım pardösüler, süslü, çiçekli, yaldızlı eşarplar dış elbisesi olarak giyilmekte, pantolon giyen, makyaj yapan, elini yüzünü açtığı yetmezmiş gibi dış elbise de giymeyen, yırtmaçlı etek giyen, peruk takarak çalışan ve kendilerinin bütün bunlarla tesettürlü olduğunu zanneden bayanlar var. Vallahi bunların hepsi Kur'an'daki ve hadislerdeki tesettür emrine muhalif şeylerdir. Ne olur ey Müslümanlar! Siz bari Allah'tan korkun! Namazlarınız bile kabul olmaz, lanete müstahak olursunuz! Kendi tercihiniz ile şeytanın tuzağı haline gelmeyiniz!

Ebu Şakra r.a.'den merfuan; "**Başlarını deve hörgücü gibi yapan kadınları gördüğünüzde onlara hiçbir namazlarının kabul olmayacağını bildiriniz**."[139]

Zeyd Bin Halid el Cüheni, Ukbe ve İbni Mesud r.a.'dan; merfuan; "**Gençlik delilikten bir şube ve kadınlar da şeytanın tuzaklarıdır**."[140] Buyrulmuştur.

YABANCI KADINA BAKMAK VE DOKUNMAK

İbni Mes'ud Radıyallahu anh dedi ki; "Günah, kalbin ona şehvetle meyletmesidir. Her bakışta şeytanın nasibi vardır."[141]

---

[137] Muhammed Rebhami Rıyadun Nasıhin(s.146) Kadızade Ahmed Cevheretül Behiyye(s.221) Hadımi Berika(5/72)
[138] Faruk Beşer Hanımlara Özel Fetvalar(1/82)
[139] Ahmed(2/223) Taberani(22/370) İbni Hacer el-İsabe(7/206) Camius Sagir(644) Mecmauz Zevaid(5/137) Berika (5/346) Dümeyri Hayatül Hayevan(s.133) isnadında bulunan Mahled Bin Ukbe hakkında bkz: Buhari Tarih(7/437) Cerh ve Ta'dil(8/348) İbni Hibban Sükat(9/185) İbni Hacer Lisan(6/9)
[140] sahihtir. İbni Ebi Şeybe(8/162) Ebu Nuaym Hilye(1/138) Heytemi Zevacir(2/450) Zübeydi İthaf(7/280) Dürrü Mensur(2/225) Keşful Hafa(1528) Münavi Camiül Ezher(2/334) Mekasıdu Hasene(586) Temyiz(92) Deylemi(3665) Camiül Kebir(10985) Feyzül Kadir ve Camius Sağir(4928) Darekutni(4/247) Fethul Vehhab(38) Lalkai Sünne(1058) Beyhaki Medhal(786) Kudai(56) Tergib(4/298) el-Amiri; sahih dedi, Suyuti ve İbnül Gırs hasen dediler.
[141] Metalibu Aliye(1531) Mecma(1/176) Busayri İthaf(3691) isnadı sahihtir.

Ebu Hüreyre radıyallahu anh'ın merfuan rivayetinde de buyrulur ki; "**Harama bakmaktan aslandan sakınır gibi sakının!**"[142]

Makıl Bin Yesar r.a.'den merfuan; "Kişinin başına demirden çivi çakılması yabancı kadına dokunmasından daha iyidir."[143]

Ali radıyallahu anh'e; "Ya Ali! bir bakışına bakış ekleme zira birincisi caiz ise de ikincisi caiz değildir."[144]

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kurban gününde Mina'da Fadl Bin Abbas radıyallahu anhı bineğinin arkasına almıştı. Bu esnada bir kadın fetva sormaya Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelmişti. Fadl bu kadına bakmaya başladı. Bunun üzerine Rasulullah aleyhissalatu vesselam Fadl'ın başını başka tarafa çevirdi."[145]

"Cerir radıyallahu anh der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e aniden (yabancı kadına) bakışın hükmünü sordum; "**Gözünü derhal başka tarafa çevir** " buyurdu."[146]

"Kadına bakış şeytanın oklarından bir oktur. Kim ki güzel bir kadın görür de Allah rızası için ona gözünü kaparsa bunun akabinde Allah ona ibadetinin zevkini duyurur."[147]

---

[142] İbnu Katan Kitabun Nazar(s.77)

[143] sahihtir. Taberani(20/212) Camius Sagir(7216) Elbani Sahiha(226) Sahihul Cami(5045) Beyhaki Şuab(5455) Ru'yani Müsned(2/323) Tergib(3/66) Deylemi(7859) İbni Sünni(43/b) İbni Ebi Şeybe(3/419) Ebu Nuaym Tıbb(2/33) Mecma(4/326)

[144] Ebu Davud(2149) Tirmizi(2777) Ahmed(5/353) Mesaid Bin Kasım Ahkamul Avret(s.80) Darimi(rikak,3) Beyhaki(7/90) Hakim(3/123) Deylemi(8312) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.73) Bezzar (Keşful Estar, 2/159) Mecmauz Zevaid(4/255) Aynısını Büreyde R.A.'den; İbnu Katan Nazar(s.72) Hakim(2/194) Ahmed(5/351) Ebu Davud(3/70) Tirmizi(5/101) sahihtir.

[145] Malik(841) Şafii El Ümm(2/97,7/196) Ebu Hanife Müsned(249/32) Ahmed(1/219, 251, 329, 346) Buhari(Hac, 1, Megazi, 77) Müslim (Hac, 407) Tayalisi(347) Darimi(1838-40) Ebu Davud(1809) Tirmizi(928) Nesai(5/117, 8/228) Ebu Ya'la(2384) İbnu Hüzeyme(3031-36) İbni Hibban(3979) Beyhaki(4/328) sahihtir

[146] Müslim(1699) Ebu Davud(2148) Tirmizi(2776) Hakim(2/396) Beyhaki(7/90) Ahmed(4/358) Tayalisi(s.93) Darimi(2646) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.71) İbni Ebi Şeybe(3/409) sahihtir

[147] Ahmed(5/264) Hakim(4/314) Deylemi(6872) Tergib(3/34) Mecma(8/63) Hakim Tirmizi(1/124) Camiul Kebir(1/402) Taberani(8/247) Münavi İthafatus Seniyye(28) Keşful Hafa(2863) İbni Kesir(3/293) Ebu Nuaym(6/101)

"Gözler zina ederler. Onun zinası harama bakmaktır. Eller ve ayaklarda zina ederler. Onların zinası yabancı kadına dokunmak ve harama gitmektir. Ferc (tenasül uzvu) onu ya tasdik eder yada tekzib."[148]

İbni Abdilberr der ki; "İmam Malik radıyallahu anh'a göre yabancı kadının yüzüne zaruret haricinde bakmak caiz değildir."[149]

Nur suresi 30. ve 31.ayetlerinde hem erkeklere hem kadınlara gözlerini haramdan sakındırmaları emrolunmuştur. Evla kıyas (veya kıyası celi=delaletün nas) ile dokunmak da yasaktır. Yukarıdaki hadisi şerifler de bu hususu daha açık bir şekilde ortaya koymuştur.

Ayrıca İsra suresi 32. ayeti ile sadece bilfiil zina değil, zinaya yaklaşmak bile yasaklanmıştır. Dolayısı ile İsra suresi 32. ayeti de erkeğin yabancı kadına veya kadının yabancı erkeğe bakmasının haram olmasına delildir. Haremlik selamlık hakkındaki izahata daha sonra geçeceğiz inşaallah.

Şunu da belirtmeliyiz ki; günümüzde kadınlar tesettüre riayet etmeden dışarı çıkmakta, gözleri haramdan sakınmak da müşkülleşmektedir. Bu durumda açılıp saçılarak hürmeti terk eden facir, fasık kadınlara şehvetsiz olmak şartıyla yani istemeden mecburen bakmak hakkında bir ruhsat vardır;

Ali r.a. rivayet ediyor; "Zimmet ehli (Müslüman ülkede yaşayan ehli kitab kafirlerin) kadınlarının hürmeti yoktur (yani cariye gibidirler). Onlara kastetmedikçe (şehvetsiz) bakmakta beis yoktur."[150]

"Ömer radıyallahu anh bir gün ağıt yerine baskın eder ve kamçısıyla ağıtçı kadının üzerine yürür. Bu arada;

"Kadının örtüsü açıldı" denilince;

---

[148] Buhari(6243) Müslim(kader 5/20) Ebu Davud(2153) Bezzar(1550) İbn Sa'd(7/77) Kudai(67) Ebu Ya'la(9/5364) Şerhus Sünne(75) Beyhaki Şuab(7060) Busıri İthaf(3696) Mecma(6/256) Maksadu Ali(840) Ahmed(1/412) Taberani(10/192) Ebu Nuaym Hilye(2/98) Tahavi Müşkil(3/298) Nasbur Raye(4/248) Hakim Tirmizi Nevadir(2/186) Beyhaki(10/186) Dürrül Mensur(5/41) Camius Sagir(5751) Fethul Bari(11/26) Metalibu Aliye(1529) İrvaul Galil(8/37) Yemeni Nevafihul Atire(841) sahihtir

[149] İbnu Rüşd el-Beyan vet-Tahsil(4/305) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.144)

[150] Deylemi(5264) bkz.:Abdurrazzak(7/287)

"Şeriat'te ona hürmet yoktur. Haramla meşgul olduğu için hürmetini kaybetmiştir ve tıpkı cariyeler gibi olmuştur." der."[151]

Ebu Bekir el Belhi de nehir kenarında kolları ve başları açık olan kadınların yakınından geçerken ona;

"Neden uzaktan geçmeyip buradan geçiyorsun" denilince dedi ki;

"Bunlara hürmet yoktur. Bunların imanından şüphe edilir. Onlarda tıpkı harbi kadınlar gibi cariyeler mesabesindedir. Çünkü bunlar mürüvvetlerini yitirmiş hafif meşrepli kadınlardır. Nitekim köleler için baş ve kollar avret değildir."[152]

AYETLERDE TESETTÜR TARİFİ

1- İbni Cevzi; Ahzab suresi 59. ayetinin tefsirinde İbnu Kuteybe'den naklen şöyle der; "Başlarını ve yüzlerini örtmelerini söyle ki; onların hür oldukları bilinsin. Ayetteki "celabib" kelimesinden maksat, normal elbiselerin üzerini kapatacak ve vücut hatlarını göstermeyecek bir örtüdür."[153]

2- Ebus Suud Efendi; "Cilbabdan maksat, çok geniş ve uzun bir örtüdür. Kadın bununla başını örttüğü gibi yüzünü ve göğsünü de örterek ayaklarına kadar salar. Buna göre ayetin manası; "Kadınlar dışarıya veya yabancı erkek karşısına çıkacağı zaman bu örtüyle yüzlerini ve bütün vücutlarını örtsünler " olur.

Es Süddî de ayetin tefsirinde "Kadın alnını ve yüzünü yalnız bir gözü açık kalacak şekilde örter" demiştir."[154]

3- Ebu Hayyan; "Endülüs'teki adet te Süddi'nin tarif ettiği gibiydi. Kadın bütün vücudunu örter, yalnız tek gözü açık kalırdı."

Ayet tepeden tırnağa bütün vücudun örtülmesini emreder ve ayetteki "üstleri" kelimesinden maksat yalnız yüzleridir. Yani ayet

---

[151] Abdurrazzak(3/557) Kurtubi(18/75) İbni Müflih Adabuş Şer'iyye(1/280) İbni Kayyım Medaricus Salikin(1/387) İbni Habib Gaye ve Nihaye(s.238)
[152] İbni Abidin(6/78) Hediyyetül Alaiyye(s.385)
[153] İbni Cevzi Zadül Mesir(6/422) Bkz.:Sabuni Revai(2/328) Alusi Ruhul Meani(12/88)
[154] Ebus Suud İrşadu Aklı Selim(6/801) Sabuni Revai(2/328) Mesaid Bin Kasım Ahkamul Avret(48)

yüzlerin örtülmesini emretmektedir. Çünkü Cahiliye devrinde hür kadınlar zaten saçları ve yüzleri hariç bütün vücutlarını örtmekteydiler."[155]

İbni Abbas radıyallahu anh derki; "Kadın cilbabını alnının üzerine indirir ve oradan sıkar. Alttan da burnunun üzerine kadar kapatır.Yalnız gözleri açık kalmalıdır. Yüzünün kalan kısmı ile göğsünü tamamen kapatmalıdır."[156]

4- Cessas; "Ayet genç kadınların yabancı erkeklere karşı yüzlerini örtmeleri gerektiğine delalet ediyor. Kadınlar dış örtülerine bürünmelidir ki, kötü niyetli kimseler onlardan bir şey umarak eziyet etmesinler.[157]

"Ümmü Seleme radıyallahu anha dedi ki; "Ahzab suresi 59. ayetinin nüzulünden sonra Ensar kadınları siyah çarşaflarına büründüler. Sanki hepsinin başlarında birer karga vardı.".[158]

Aişe radıyallahu anha'dan gelen rivayette; "Allah ilk muhacir hanımlara rahmet eylesin. Hicab emri gelince elbiselerinin bir parçası ile yüzlerini örttüler."[159]

5- Suyuti ve Taberi; "Cilbab; kadının bütün vücudunu örten örtüdür."[160]

İbni Sirin, cilbabın manasını sorunca Abide es Selmani, büyük bir çarşaf alarak onunla bütün vücudunu örttü. Başını ta kaşlarına kadar kapattı, yüzünü de tamamen kapattı. Yalnız sol gözü açık kaldı. Böylece ayeti fiili olarak tefsir etti.[161]

---

[155] Ebu Hayyan Bahrı Muhit(7/250)
[156] İbni Kesir Muhtasarı(4/1998) Taberi(10/118 no:21861) Ebu Hayyan Bahrı Muhit(7/250) Sabuni Revai(2/327)
[157] Cessas Ahkamul Kur'an(3/3729)
[158] Ebu Davud(4101-4) Beyhaki(2/234) Cessas(3/372) İbnu Katan Kitabun Nazar(s175) Cemül Fevaid(5730) Mecmaut Tefasir(5/138) Tac(4/315) Hakim(2/397) Suyuti Dürü Mensur(5/221) Ahkamul Avret(48) Razi Tefsiri Kebir(17/48) Nihaye(3/352) Taberi(22/29) İbni Kesir(3/1610) Kayrevani Cami(210) Beyhaki(7/88) Hamidullah İslam Peygamberi(1857) Ahmed(6/30) Belazuri(1/574)
[159] İbnu Katan Kitabun Nazar(s.173) Buhari(6/13) Fethul Bari(8/489) Ebu Davud(4102) Taberi(18/94) İbni Habib Gaye ve Nihaye(s.213)
[160] Celaleyn(s.515) Taberi(22/29)
[161] Taberi(no:21862) Cessas(3/458) Suyuti Dürrü Mensur(5/221) Ahkamul

6- Fahreddin Razi, Nisaburi, Nevevi ve Şerkavi; "*Bu ayette kadınlara yüzlerini örtmeleri emrediliyor"* derler.[162]

7- Beydavi; "Hür kadınlar ihtiyacları için dışarı çıktıkları vakit çarşaflarını giyer, başlarını, yüzlerini ve vücutlarını bununla örterler."[163]

8- İbni Kesir; cilbabın elleri ve yüzü de örtecek mahiyette olması gerektiğini belirtir;[164]

İbni Mes'ud radıyallahu anh; "Nur suresi 31. ayetinde geçen "**kendiliğinden *görünen kısım müstesna ziynetlerini açmasınlar***" ibaresi hakkında der ki; "Ziynet iki türlüdür; görünen ziynet ve gizli ziynet. Görünen ziynet; Arap kadınlarının giymeyi adet edindikleri elbiseleri üzerine giydikleri örtüler ile elbiselerinin altlarından görünen kısmıdır. Gizli ziynet ise kocasından başkasına göstermesi caiz olmayan; sürme, yüzük, bilezik gibi şeylerdir."[165]

İbni Mesud, Mahan, Ebul Ahvas, Ebu Salih, İkrime, Şa'bi ve İbrahim en Nehai r.anhum "görünen kısım; elbisedir" demişler, İbni Ömer, İbni Abbas, Said Bin Cübeyr, Abdulvaris ve Mekhul r.a. yüz ve ellerin örtülmesi emredilen ziynete dahil olduğunu söylemiştir.[166]

9- Elmalılı Hamdi Yazır; "Cilbab; baştan aşağı örten çarşaf, ferace, car gibi dış örtüsünün adıdır. Cilbabdan örtmek tabirinde iki durum vardır; birisi cilbablardan birisiyle, bütün bedenini sıkıca örtmek, diğeri de; bir cilbabın bir tarafıyla başından yüzünü örtmek demektir."[167]

10- Muhammed Mahmud Hicazi; Ahzab 59. ayetini şu şekilde manalandırmıştır; "Ey peygamber! Zevcelerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına deki; örtülerini üzerlerine salsınlar,

---

Avret(48) Sabuni Revai(2/327) İbni Kesir(4/1998)sahihtir.

[162] Tefsiri Kebir(17/48) Nisaburi Tefsiru Garibul Kur'an(22/32) Nevevi Fetava(210) Şerkavi Tahrir(1/37) Mesaid Bin Kasım Ahkamul Avret(49)

[163] Beydavi(4/168)

[164] İbni Kesir(2/283)

[165] İbni Ebi Şeybe(3/384) İbni Kesir(2/283) Beydavi(2/138) Taberi(18/92,119) Kurtubi(12/229) İbnül Arabi(3/1356) İbni Cevzi Zadül Mesir(6/31) İbnu Katan Kitabun Nazar(s136) Dürrü Mensur(5/41) İbni Habib Gaye ve Nihaye(s215)

[166] İbni Ebi Şeybe(3/383-384)

[167] Hak Dini Kur'an Dili(6/338) Bk.:Envarut Tenzil(2/252)

bedenlerinin tümünü örtsünler, yolu görebilecekleri kadar müstesna olmak üzere yüzlerini de örtsünler."[168]

11- Ömer Nasuhi Bilmen; "Cilbab, kadınların örtündükleri çarşaf, ferace, elbiselerinin üzerinden giydikleri elbiseler demektir."[169]

12- Savi ve Nesefi; "*Cilbab çarşaftır"* derler.[170]

13- Alusi; "Kadınlar cilbablarını bütün bedenlerini örtecek şekilde giyerler, bir parçasını da başörtüsü yapıp yüzlerini de örterler."[171]

14- Zemahşeri, Mahalli, Kasani ve İbni Abidin; "Cilbab; bir parçası ile başın ve yüzün, diğer parçasıyla bedenin üzerine bırakılmak suretiyle bütün vücudun örtüldüğü örtüdür." [172]

15- İsmail Hakkı Bursevi; "Cilbab; dış örtünün bir göz müstesna yüzü bile kapatması demektir"[173]

16- İbni Kudame; "Cilbab; giyilmeyerek, entari üzerine kuşanılır ve yüz örtülür"[174]

17- Ebu Şukka; Ahzab suresi 53. ayetini tefsir ederken; "Kadınlar ev içinde perde arkasından konuşmalı, ev dışında peçeli olmalıdır."der.[175]

18- Kasani;"*yabancı kadının yüzüne bakmak caiz değildir* derken, İbni Abidin, Haskefi, Mevkufati, Merginani, Halebi, İbni Nüceym, Iraki, Kevseri, Aliyyül Kari gibi Hanefi ulemasının kahir ekseriyeti; "*genç kadın erkekler arasında yüzünü açmaktan men edilir*" demişlerdir.[176]

---

[168] Hicazi Tefsirül Vadıh(5/112)
[169] Ömer Nasuhi Bilmen Tefsiri(6/2832)
[170] Nesefi Medarik(3/455)
[171] Alusi Ruhul Maani(22/89)
[172] Zemahşeri Keşşaf(1/221) Mahalli Şerhu Minhac(3/206) Kasani Bedayius Sanayi(5/118) İbni Abidin(5/320)
[173] Ruhul Beyan(7/240) Tenvirül Ezhan(6/484)
[174] İbni Kudame El Muğni(1/602) Belazuri Ensab(1/574)
[175] Ebu Şukka Tahrirul Mer'e(3/67) Said Şimşek G.Tefsir Problemleri(236)
[176] Bedayius Sanayi(5/123) Reddül Muhtar(3/261 Terc:2/113) Dürrül Münteka(2/542) Mülteka ve Mevkufat(4/88) Hidaye(4/139) Iraki Tarhut

19- Muhammed Said Bin Ramazan El Buti; "Bu gün ki Müslümanların durumu fısk-u fücurun kötü ahlak ve terbiyenin yaygınlaştığı göz önünde bulundurulursa bu durumda kadının yüzünü açmasının caiz olduğunu söylemeye imkan bulunmadığı anlaşılmış olur."[177]

20- Şeyhul İslam İbni Teymiyye'ye göre eller ve yüz avrettir[178]

21- Hanefi mezhebinin meşhur fıkıh kitabı Fetavayı Hindiyye'de; "Bir kadının facire bir kadın yanında dahi cilbabını ve başörtüsünü çıkarması caiz değildir."[179] kaydı vardır.

22- Muhammed Hamidullah "İslam Peygamberi" adlı eserinde, kadınların yüzünü örtmelerinin vacip oluşunu delilleri ile anlatmıştır.[180]

23- Mevdudi Nur suresi 31. ayetinin tefsirinde der ki; "Zinet; çekici elbiseler ve kadınların genellikle kullandığı diğer baş, yüz, el, ayak vs. süslerini içine alır ve modern manada makyaj kelimesi ile ifade edilir. Yani kadınlar bilerek ve kasten süslerini açığa vuramazlar"[181]

24- Kurtubi; "Gerçek şu ki; cilbab; bütün bedeni örten ve kabarık kısmını göstermeyen örtüdür."[182]

Nitekim bir kadın ; "Olur ki birimiz tüm bedenini örten örtüyü bulamaz, bu takdir de ne olur?" diye Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sordu bunun üzerine;

"Ona din kardeşi kendi cilbabından giydirsin" buyurmuştur.[183]

Tesrib(5/46) İbn Nüceym Bahrur Raik(1/284) Makalatı Kevseri(187-190) Mecmaul Enhur(2/541) Hediyyetül Alaiyye(310) El Muğni(1/601) İrşadus Sari(78)

[177] Fıkhus Siyre(243) Bkz.:Mevahibül Celil(1/499) El Muğni Ve Şerhul Kebir(1/637) Fetavayı Şeyhul İslam(4/409) Zuhayli Fıkhul İslami(1/459) Sabuni Safvetut Tefasir(2/335) Mehmed Talu İslama Göre Kadının Kıyafeti(350) Tecridi Sarih Şerhi(7/171)

[178] Fetava (4/409)

[179] Fetavayı Hindiyye(5/289)

[180] İslam Peygamberi(1856-71)

[181] Merdudi Tefhimul Kur'an(3/470)

[182] Camiu Lil Ahkamil Kur'an(14/244) Kayravani Cami(210)

[183] Buhari(hayz23) Müslim(İydeyn10) Ebu Davud(1136) Nesai(3/180) İbni Mace(1308) Humeydi(361) Elbani Sahiha(2/152) Fethul Bari(1/459)

Bu hadisin şerhinde birçok ulema dedi ki; "Zaruret icabı kadın dışarı çıkarsa din kardeşinin çarşafını ödünç alır ve onunla örtünür. İmkan bulduğu müddetçe evinde giymiş olduğu elbisesiyle dışarı çıkması caiz değildir.

Sahih bir rivayete göre Temim kabilesinden üzerlerinde ten gösteren ince elbise bulunan bir kadın cemaati Aişe radıyallahu anha'nın yanına gelmişler, Hazreti Aişe onlara demiş ki; "Eğer siz Allah'a iman edenlerden iseniz ince elbise mümin hanımlara asla yakışmaz."[184]

Başka bir haberde çok süslü ve renkli bir başörtüsü giyen kadına; "Herhalde sen hicab ayetlerine iman etmeyenlerdensin. Zira iman eden asla böyle giyinmez" buyurur.[185]

Görüldüğü gibi ulema tesettür ayetlerinden kadının dışarı çıkarken yüzünü ve ellerini çarşaf ile örtmesinin vacip olmasında ittifak etmişlerdir.

Rasulullah aleyhissalatu vesselam ihramlı iken şunları yasakladı; iki eldiven, peçe, vers yada zaferan ile boyanmış giysi"[186]

Bu yasak hacca mahsus olup, sahabe hanımlarının hac dışında eldiven ve peçe kullandığına delalet eder. Günümüzde bazı cahiller "*madem ki kadın ihramda yüzünü örtmüyor, öyleyse diğer zamanlarda da açabilir"* diyorlar. Bu iddia İslam fıkhını bilmeyenlerin sözüdür. Selef-i Salihin'in, sahabenin ve tabiinin kadınlarının yaşayışını inceleyen, araştıran herkes yüzün açılmasının mubah olduğunu söyleyenlerin hata ettiğini kesin olarak anlar.

Nur suresi 31. ayetinde kadının ziynetini yabancılara göstermesinin haram olduğu belirtilmiştir. Zira yüz ziynetin ve güzelliğin aslı, fitnenin kaynağı olduğu için onunda yabancılara karşı örtülmesi zaruridir. Kaldı ki sahabe hanımları ihramlı iken de yüzlerini örterdi;

Aişe radıyallahu anha der ki; "Binekli hacılar biz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanında ihramlı iken yanımızdan

---

Ahmed(4/84) Darimi(salat 223) Tirmizi(Cuma 36)
[184] Kurtubi(14/244)
[185] Kurtubi(14/244)
[186] Malik(730) Buhari(3/146) Ebu Davud(1827) Tirmizi(763) Müslim(2012) Nesai(2616) İbni Mace(2920) Ahmed(4252) Darimi(1730)

geçerlerken her birimiz başörtüsünü başından yüzüne indirirdi. Binekliler geçtiğinde yine açardık."[187]

Fatıma Binti Münzir radıyallahu anha derki; "Esma ile birlikte ihramlı iken yüzümüzü de örtüyorduk. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bizim bu halimizi yadırgamıyordu."[188]

Yüzün açılabileceğine dair hiçbir delil yoktur. Bazıları daha sonra kaydedeceğimiz Esma radıyallahu anha'ya Efendimiz aleyhis selam'ın el ve yüzü istisna eden haberini delil getirmeye çalışıyorlar. Ancak bu asla delil olamaz zira; bu haber hem çok zayıftır hem de hicab emrinden önce vuku bulmuş bir hadisedir. Sahih rivayette;

"Müslüman bir kadın Beni Kaynuka pazarında örtülü bir halde zaruri alışverişini yaparken Yahudilerden biri kadının örtüsü ile alay ederek yüzünü açmaya çalıştı. Kadın yüzünü açmayınca elbisesinin eteğini bir yere tutturdular ve avretini açtılar.

"yüzünü örtüyor, avretini açıyor" diye alay ettiler. Duruma şahit olan bir Müslüman o yahudiyi öldürdü. Yahudiler de toplanıp bu müslüman'ı öldürdüler. Bu olay üzerine Beni Kaynuka savaşı çıkmıştır."[189]

"Aişe radıyallahu anha der ki; "Peygamber aleyhis selam'ın hanımları sabah namazını mescidde kılarlar, sonra da karanlık sebebiyle tanınmadan önce çarşaflarına bürünmüş olarak evlerine dönerlerdi."[190]

İfk hadisesi de yüzü örtmenin vacip oluşuna delildir; "Aişe r.a. dedi ki;

---

[187] Ebu Davud(1833) İbni Rüşd Bidaye(2/166) İbni Sa'd(8/71) İbni Mace(2935) İbnu Katan Kitabun Nazar(s149) Ezraki(2/14)

[188] Malik(740) İbni Rüşd Bidaye(2/166) Ahkamul Avret(60) Terhut Tesrib(5/46)

[189] Belazuri Ensab(309) Süheyli Ravdul Ünf(5/392) El Buti Fıkhus Siyra(240) İbni Hişam(2/47) Taberi Tarih(2/480) Mahmud Şakir Siyer(264) Muinüddin Nedvi Asrı Seadet(1/87) İbni İshak(295) Kastalani Mevahibu Ledüniye(1/102) İbni Esir Kamil(2/65) Cevad Ali Tarihu Kablel İslam(6/144) İbni Kesir Bidaye(4/11) İbni Sa'd(8/321) Kettani Teratibul İdariyye(2/4) Üsdül Gabe(7/245) Vakıdi(3/67)

[190] Buhari(6/13) Müslim(mesacid 230) Malik(1/5) Beyhaki(7/88) Şafii ElÜmm(7/170) Humeydi(174) Nesei(1/271) İbni Huzeyme(350) Tahavi(1/176) İbni Hibban(1496) Ebu Davud(423) Tirmizi(153) İbni Mace(669) Darimi(1219) Ahmed(6/33) Cemül Fevaid(1014)

"Safvan'ın istirca'ı ile uyandım. Hemen çarşafım ile yüzümü örttüm. Safvan, hicab emredilmezden önce beni gördüğü için tanıdı…"[191] bu rivayet, hicab emriyle kadınlara yüzlerini örtmelerinin vacip kılındığını açıkça göstermektedir.

Yüzü açmak sonradan çıkmış çirkin bir bid'attir ve haramdır. Selef döneminde yüzü açmak vuku bulmamış, Hüseyin radıyallahu anh'ın kızı Sükeyne dışarıda yüzü açık dolaştığı için o günün Müslümanları bu fiilini çirkin bulmuşlardır.[192]

"*Memure ve öğrenci kadınlar peruk takabilirler* " şeklinde bir fetva kulağımıza gelmektedir. Bu asla itibar edilecek bir şey değildir. Zira peruk takanlara hadislerde lanet varid olduğu gibi, peruğun tesettürle de uzaktan yakından alakası yoktur. Bu Yahudi zihniyeti ile tesettüre bir darbedir. Peruk kadının güzelliğinden ve cazibesinden neyi gizleyecek? Sahte de olsa gerçek de olsa ortada bir saç görüntüsü yok mudur?

Kadının çalışması haram olmamakla beraber tesettüre riayet etmesi, yabancı erkeklerle nazik konuşmaması, süslenip kokulanmaması farzdır. Erkeklerle karışık çalışmasında bu şartları yerine getirmesi mümkün olmadığından çalışması sakıncalı görülmüştür. Ayrıca kadının çalışma sahası olarak ev tayin edilmiştir; Kur'an'da kadınlara hitaben; "**Evlerinizde oturun**..."(Ahzab 33) buyrulmuştur.

Ashab kadınları siyah çarşaf giyerdi. Şiirlerde gecenin karanlığı cilbaba benzetilmiş[193], daha önce nakletmiş olduğumuz gibi Ümmü Seleme ve Aişe radıyallahu anhuma çarşafa bürünen ashab kadınlarını "*başlarında karga varmış gibi"* diye tavsif etmişler ayrıca İbni Sa'd Habibe binti Abbad'dan şunu rivayet etmiştir;

"Aişe'nin üzerinde siyah bir başörtü gördüm."[194]

---

[191] Buhari(megazi 34) Müslim(tevbe 58) Tirmizi(3180) İbni Kesir(3/1584) Cemül Fevaid(7104) Taberi(2/111) İbni Hişam(4/10) Vakıdi(2/426) DürrüMensur(190) İbni Seyyidin Nas Uyunül Eser(2/128) Zadul Mead(3/1223) İbni Mace(1970) Beyhaki Delail(4/64) İbni Sad(2/65)
[192] Hamidullah İslam Peygamberi(1860)
[193] Bkz Lisanul Arab Cilbab maddesi.(1/273)
[194] İbni Sa'd(8/71,73) Sükeyne de aynısını söylemiştir. Bkz.: İbni Ebi Şeybe(6/18)

İbni Hallikan’ın rivayetine göre; İsa Bin Ömer, Ebu Amr Bin A’la’ya; şöyle bir beyit okumuştur;

“O kadınlar tesettür için yüzlerini örtüp gizlerlerdi,

Bugün ise bakanlara kendi yüzlerini gösterip açığa vururlar.”[195]

İşte bu, Ahzab Suresi 59. ayetinde geçen “la yübdiyne” kelimesinin izahıdır. Yani ayette yüzü açmak yasaklanıyor. Bu beyit, sahabe hanımların yüzü örtmeyi tesettür emri dahilinde gördüklerinin de delilidir.

---

[195] İbni Kesir el Bidaye(10/179)

4. HADİS: HEVAYI TERK, SÜNNETE İTTİBA

İbni Amr r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Kendi hevanız (arzu ve istekleriniz) Benim getirdiğime uymadıkça iman etmiş olmazsınız."[196]

Allah Azze ve Celle buyurur ki; "**Hevaya uyma, seni Allah yolundan saptırır**"(Sad suresi; 26)

"**Kim rabbinin azametinden korkup nefsini, heveslerin sevk ettiği kötülükten alıkoymuşsa, varacağı yer elbette cennettir**."(Naziat suresi 40-41)

"**Heva ve hevesini kendisine ilah edineni gördün mü?**"(Furkan;44)

Ahmed er-Rıfaî der ki; "Bu hadisi şeriften anlaşıldığına göre, kişinin heva ve hevesi, şeriatı garraya uymadıkça ve ona boyun eğmediği müddetçe kişi kamil bir imana sahip olamaz. Her kim nefsani istek ve arzularını Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in tebliğ ettiği şeriatı mutahharaya hor bir köle gibi boyun eğdirmezse, bu kişinin imanlı olduğu nasıl söylenebilir? Doğrusu himmet ve gayretler bu belirgin zıtlığın ayırt edilmesinde aciz kalmış, yorgun düşmüştür…"[197]

İmam Nevevi de der ki; "Efendimizin bu ifadesi kişinin amelini, Kitab ve Sünnetin ölçülerine vurup kendi arzularına muhalif davranmak suretiyle, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin getirdiklerine tabi olması gerekir. Bu Allah Tealanın şu ayetindekinin benzeridir;

---

[196] Hasendir. Beyhaki Medhal(1/188) Kurtubi(16/167) İbni Kesir(1/521) Fethul Bari(13/289) Feyzul Kadir(5/295) Hatib(4/368) İbni Cevzi Zemmul Heva(s18) Suyuti Miftahul Cenne(s47) Deylemi(7791) Begavi Şerhus Sünne(1/212 no:104) Nevevi Şerhu Erbain(41) Hakiym Tirmizi(4/164) Ahmed Rıfai Mecalis(s.40) Mişkat(1/55 no:167) Mesabihus Sünne(1/160) Mevahibu Ledunniye(2/129) İbni Ebi Asım Sünne(1/12) Züherül Firdevs(4/217) İbni Müflih Adabuş Şer'iyye(2/65) İbni Receb Cami(s386)

[197] Ahmed er Rıfai Mecalisus Seniyye(s40) Hulasatul İksir(s95)

"**Allah ve Rasulü bir iş hakkında hüküm verdiği zaman mümin erkek ve mümine kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur**."(Ahzab 36) Hiç kimseye Allah ve Rasulü ile birlikte uyacağı bir iş ve istek olamaz."[198]

Aliyyül Kari; hadisteki "mümin olmaz" ifadesini, imanın aslını nefyeden bir ifade olarak anlamanın mümkün olduğunu söylemektedir. Zira Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin getirip tebliğ ettiği inanç esaslarını benimseyememiş kişi mü'min değildir. Nitekim biz, dinin inanç esaslarını kabul ettiği halde hükümlerine uymayanlara fasık, hükümlerine uyar göründüğü halde aslını kabul etmemiş olanlara da münafık diyoruz.[199]

Allah Teala Zariyat suresi 56. ayetinde; "**İnsanları ve cinleri ancak Bana ibadet etsinler diye yarattım**" buyuruyor. Buna göre insanın gayesi de Allah Azze ve Celle'ye kulluk olmalıdır. Her işini ibadet kastıyla yapmalı, ibadet şuuru ile çelişen şeylerden uzak durmalıdır.

Dünyalık meşgalelerden fırsat bulunca ibadet değil, dünya ile Allah'a kulluk amacıyla meşgul olmalı, bu, kişiyi Allah ve Rasulünün emirlerini yerine getirmekten, nehiylerinden sakınmaktan uzak tutmamalıdır. Kulluk yolunda önüne çıkan engellerle mücadele etmeli, şeriata uymak daima birinci planda tutulmalıdır.

Müslümanlık ile vasıflanan insan, mensubu bulunduğu dini en iyi şekilde temsil etmek için Kur'an ve Sünneti iyi öğrenmeli, amel etmeli, yaşam tarzı olarak sadece şeriatı seçmelidir.

Burada bir husus daha ortaya çıkıyor; Tebliğin ancak İslam'ı hayata geçirmek suretiyle gerçekleşmesi. Bazıları hevalarına uyduklarından kafirlere güya dini tebliğ için onların kılıklarına girdiler, maskaralıkların adına tebliğ dediler. Sonunda hiçbir fayda elde edemediler. Ama sırf Allah rızası için İslam'ı hayata geçirenler, bazılarının çok önemsiz gördüğü detaylar ile amel etmeleri sayesinde birçok kafirin hidayet bulmalarına vesile olmuşlardır.

Şu kıssa bu konuda gayet manidardır; "Vaktiyle kendisine suyun dışında yaşamasını öğretmesi için yalvaran, karada yaşamaya can atan bir balığı eğitmeyi kabul eden bir adam vardı. Azar azar önce birkaç saniye, derken birkaç dakika, daha sonra bir defada saatlerce

---

[198] Muhyiddin Nevevi Şerhu Hadisi Erbain(s84)
[199] Aliyyul Kari Mirkatul Mefatih(1/201)

açık havada kalmaya alıştırdı onu. Hatta balık onun yanında yaşamaya başladı; adamın bahçesindeki rutubetli fakat açık havalı bir çiçek yatağında. Yeni hayatından çok memnundu ve sık sık adama; "ben yaşamak diye işte buna derim" demeyi alışkanlık haline getirmişti. Sonra bir gün çok ağır bir sağanak halinde yağmur yağdı ve bahçeyi sel bastı. Balık boğulmuştu…"[200]

İşte insan, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin talim ettiği hayata kendisini böyle alıştırmalı ve bunun dışına çıkmayı kendisi için ölüm gibi görmelidir.

Ahir zamanda bulunmamız hasebiyle Kitab ve Sünnete tabi olmak zor olduğu kadar, aynı zamanda tek kurtuluş çaresi olup, beraberinde getirdiği manevi faziletler, ecirler de fazladır. Belki asrın insanlarının kabullerine göre kişiye "deli", "gerici" gibi yakıştırmalarda bulunanlar olacaktır. Ancak Allah'a ve Rasulü'ne iman etmiş kişi için bunların kıymeti yoktur. Nitekim;

Hasen el Basri radıyallahu anh'a sahabenin hayatı sorulduğunda buyurmuşlar ki; "Siz onları görseydiniz “deli” derdiniz. Onlar sizi görselerdi Müslüman demezlerdi."[201]

Hevalarını şeriata uydurmuş olan ashab, müşrikler tarafından; "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edelim" diye kınanarak iman etmemek için bahane ediliyordu. Bunu bize Kur'an haber veriyor;

"**Onlara insanların iman ettiği gibi siz de iman edin" denildiği zaman "sefihlerin iman ettiği gibi mi iman edelim?" derler. İyi bilin ki asıl sefihler (beyinsizler) onlardır. Fakat bilmezler.**"(Bakara 13)

Ayette zikredilen "insanlar"; sahabelerdir. "sefih" ise; cahil, kıt görüşlü, malını gereksiz yere sarf eden, fayda ve zararını düşünmeyen kimse demektir. İbni Abbas, İbni Mes'ud, Rabi Bin Enes ve Abdurrahman Bin Zeyd radıyallahu anhum böyle izah ettiler.[202]

---

[200] İdris Şah Yolun Yolu(s95)
[201] Şa'rani Tenbihul Muğterrin(s187) Husamuddin Nakşibendi Şerhu Şemail(s380) Zühd-ü Semaniye(1/150) Kutul Kulub(2/251) Esad el Hatib El Butule(s28)
[202] Taberi(1/128) Mu'cemul Vasıt(1/434) Razi Mefatihul Gayb(2/43) İbni Kesir(1/20) Tefsirül Vadıh(1/25) Elmalılı(1/211)

Elmalılı der ki; "Yukarıda münafıklar "minen nas" diye insanlardan sayıldığı halde burada "*kema amenen nas"* diye insanlara karşılık tutuluyor, onlardan ayırt ediliyor ki, bunda ne güzel incelikler vardır; münafıklar, insanlar ile eşitliğe razı olmuyorlar ve kendilerini üstün ve aydın, akıllı bir ileri sınıf sanıyorlar ve bu zan ile onlara hile etmeye kalkışıyorlar. "*Amenu kema amenen nas"* karşılaştırma ve benzetmesi de onların beğenmedikleri insanların onlardan daha olgun olduklarını ve kendilerinin de onlar gibi iman ederek eşitliğe nail olmalarını ve böyle olması kendileri için gerileme değil, ilerleme olduğunu anlatıyor ki; onlara

"siz henüz insan değilsiniz, insan olunuz" mealinde bir hatırlatmayı içeriyor. Münafıklar da cevapta o insanları düşük görüyor, "o budalalar" diyor, eşitliğe razı olmuyorlar ve böyle yaparken hem bu ayırımda Allah'ın kendilerine iftira etmediğini halleriyle tasdik ediyorlar, hem de iman hususunda kendilerine bir sivrilmişlik hakkı verilmediğinden dolayı eşit iman teklifini reddediyor, fakat açıkça "biz iman etmeyiz" de demiyorlar. Kendilerinin özel ve başka bir imanları olduğuna ve olması gerektiğine işaret etmek istiyorlar…"[203]

Günümüz münafıklarını kıyaslayın; sahabenin imanını ve hayatını kendisine örnek edinmiş olan Müslümanları, dinin sınırlarını kendi hevaları doğrultusunda çizmek suretiyle; aşırılık, gericilik, bağnazlık, örümcek kafalılık, fundamentalizm gibi isimlerle yaftalıyorlar.

Türkçe ibadet, tesettürsüz, namazsız, içkili, faizli bir hayat tarzını seçmelerine rağmen kendilerinin gerçek Müslüman olduklarını iddia ediyorlar. Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'in ve ashabının yaşadığı hayatı "Arap Müslümanlığı, bedevilerin yaşamı" diye vasıflandırarak tıpkı ayette bahsedilen "***sefihler gibi mi iman edelim?***" diyen münafıkların durumuna düşüyorlar. Allah mü'minlere şu teselliyi vermiştir;

"**Gevşemeyin, üzülmeyin. Eğer iman ediyorsanız en üstün sizsiniz."** (Al-i İmran 139) Allah Teala münafıkların ithamlarına cevaben, aslında sefih tanımına uyan beyinsizlerin, karını zararını düşünemeyen kıt zekalıların kendileri olduklarını zira kalpleri ile iman ederek Allah'ın emir ve yasaklarına uymadıkları için kendilerini azaba sürüklediklerini ortaya koyuyor.

[203] Elmalılı Hamdi Yazır Hak Dini Kur'an Dili(1/212)

"Kafirler kendilerine mühlet vermemizin sakın kendileri için hayırlı olduğunu zannetmesinler. Biz onlara mühleti ancak günahlarını artırsınlar diye veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır."(Al-i İmran 178)

"İman edenlerle karşılaştıkları zaman "iman ettik" derler. Şeytanları ile baş başa kalınca da "şüphesiz biz sizinle beraberiz, onlarla sadece alay ediyoruz" derler." (Bakara; 14)

İnananlara "demokrasi, laiklik, inanç özgürlüğü, ibadet özgürlüğü" gibi kelimeleri telaffuz ederek taguti düzenlerine razı ederler, fakat bu hakların talep edilmesini, "*Dini siyasete alet etmek, halk arasında ayırım yapmak, sınıf, inanç farklılığı gözeterek kışkırtmak*" gibi sözlerle reddederler, başörtüsünün, Kur'an ve din eğitiminin aleyhinde yasalar koyarak akıllarınca Müslümanlarla alay ederler.

"**Allah da onların alaylarının cezasını verir, azgınlıkları içinde bırakır, bocalar dururlar**."(Bakara 15) İbni Abbas radıyallahu anh bu ayeti izah ederken;

"**Allah onlardan intikam almak için onları alaya alır**."[204] buyurmuştur.

SÜNNET'E İTTİBA

Hadisçiler Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den sadır olan söz, fiil ve takrirlere, yaratılış ahlakı ve gidişata dair her türlü sıfatı sünnet kabul ederler. Ahlak ve davranışlarındaki niteliklerinde peygamberliğinden önceki devresi ile sonrası arasında fark görmedikleri gibi bunlarla şer'i bir hükmün konulup konulmamasını da dikkate almazlar.[205]

Bazı yazarlar şeriat için vacip ve haram nitelikleri ile yetindi ve mendub, mubah ve mekruhu şer'i hükümler arasından çıkardı. Bazıları da mendub ve mekruhu da kattılar, sadece mubahı çıkardılar.

---

[204] Taberi(1/131)
[205] Nureddin Itr Menhec(s16) Kasımi Kavaidut Tahdis(s35-38) Tahir el Cezairi Tevcihun Nazar(s2) Sıbai Sünnet(s47) Accac Sünnet(s16) Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü(s213) Abdullah Aydınlı Sünnet(140) Kardavi Medhal(s24)Talat Koçyiğit Hadis Terimleri Sözlüğü(s430)

Böylece sünneti teşriiye ve sünneti gayri teşriiye diye ikiye ayırdılar. Muhammed Selim bunlardandır. Bu çok tehlikeli bir genellemedir. Çünkü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ibadet haricindeki işlerinden şer'ilik sıfatını kaldırmış olduğundan böyle bir genelleme kabul edilemez. Zira Rasulullah s.a.v. den yeme, içme, uyuma, elbiseyi uzatma ve kısaltma konularında varid olan sözlerin bazısı bu işlerin yapılmasını bazısı da yapılmamasını istiyor. Bu durumda bunları teşri'in dışında bırakmak insafa sığar mı?[206]

Dünya işlerinden olup emir ve yasak ifade eden hadisler hadis kitaplarında mevcuttur. Sahabenin, dini emirleri yerine getirmesi de sünnet sayılır ve onunla amel edilip ona müracaat edilmesi gerekir. Onların sözü muteber, amelleri rehber ve hüccettir.[207]

Hudeybiye'de sahabelerin bağlılığını müşahede eden Urve bin Mes'ud Kureyş'lilere şöyle demiştir; "Ey kavmim, vallahi ben bir çok krallar gördüm, heyet olarak Kaysere, Kisra'ya ve Necaşi'ye gittim. Vallahi Muhammed'in ashabının ona tazim ettiği kadar hiçbir kralın adamlarının tazim ettiğini görmedim…"[208]

Yine Hudeybiye sulhunu yenilemek için Medine'ye gelen fakat olumlu cevap alamayan Ebu Süfyan da Mekke'ye vardığında; "Size hepsinin kalpleri tek bir kalbe bağlı bir kavimden geldim" demiştir.[209]

Meymun Bin Mihran radıyallahu anh dedi ki; "Ebu Bekir radıyallahu anh'a bir dava geldiğinde Allah'ın Kitabına bakar, bulamazsa Sünnetten hüküm verirdi. Eğer Sünnette bulamakta güçlük çekerse ;

"Siz Rasulullah'ın sünnetinden bu hususta bir şey biliyor musunuz?" diye sahabelere sorardı. Sünnette de hüküm bulamazsa insanların en hayırlılarını toplar ve istişare ederdi. Onların görüşleri bir noktada toplanınca da karar verirdi."[210]

[206] Abdülkerim Fethi Sünnet(s44) Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü(s231)
[207] Şatıbi Muvafakat(4/54) Amidi İhkam(1/324) İbni Kayyım İlamul Muvakkiin(1/63) Necati Kara A.g.e(s206)
[208] Abdurrezzak(9720) İbni Ebi Şeybe(7/388) Ahmed(4/329) Vakıdi Megazi(2/816)
[209] Abdurrezzak(9739) Benzeri; Ebu Davud(4084)
[210] Darimi(mukaddime 20) İ'lam(1/61) Abdurrezzak(10/274) Ahmed(4/225) Hakim(4/338) Beyhaki(6/234)

Ömer Radıyallahu anh Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptıklarını sebebini araştırmaksızın aynen yapardı. O Haceri Esved hakkında;

"Çok iyi biliyorum ki sen bir taşsın, senin ne zararın olur, ne faydan. Eğer Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin seni öpüp selamladığını görmeseydim bunu yapmazdım."[211]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi anında sa'y yaparken müşriklere karşı güçlü görünmeleri için omuzlarını açıp harvele yapmalarını ashabından istemişti. İslam her tarafa hakim olduktan sonra da harvele(remel) yapılması hakkında Ömer radıyallahu anh der ki;

"Allah İslam'ı hakim kılıp küfrü izale ettiği halde neden hala harvele yapılıyor ve omuzlar açılıyor diye aklıma geldi. Fakat böyle olmakla birlikte Rasulullah s.a.v. zamanında yaptığımız bir şeyi asla bırakamayız."[212]

Osman radıyallahu anh Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken O'na hizmet ve bağlılıkta nasıl hassas idiyse, vefatından sonra da sünnetine ittibada da o ölçüde titiz ve gayretli olmuştur. Ahkamla ilgili konularda olduğu gibi günlük işlerinde de Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemi kendisine örnek almıştır. Bir defasında Mescidi Nebevinin ikinci kapısında oturup, kesilmiş hayvanın bir kürek kemiğini getirip yemiş, sonra kalkıp namaz kılmış ve şöyle buyurmuştur; "Rasulullah s.a.v. in oturduğu yerde oturdum, Onun yediğinden yedim ve Onun yaptığı gibi yaptım."[213]

Ali Kerremallahu vechehu da bir konuda sünnet varsa bu hususta onunla amel edip kıyası terk yoluna gitmiştir. Mesela;

---

[211] Ahmed(1/16) Buhari(2/579) Ebu Davud(1873) Müslim (2/925) İbni Carud Münteka(1/118) İbnu Huzeyme(4/212) İbni Hibban(9/130) Ebu Nuaym Müsnedul Mustahrec(3/358) Beyhaki(5/74) Malik Muvatta(36/115) Nesai Kübra(2/400) Mücteba(5/227) Taberani Evsat(2/201) Mucemus Sağir(1/117) İbni Mace(2943) Bezzar(1/249) Humeydi(1/7) Tayalisi(1/11) Beyhaki Şuab(3/451) İbni Abdilberr Temhid(22/256)

[212] Ahmed(1/45) Ebu Davud(1887) Nasbur Raye(3/45) İbni Huzeyme(4/211) Hakim(1/624) Ziya Muhtare(1/171) Beyhaki(5/79) İbni Mace(2952) Bezzar(1/392) Ebu Ya'la(1/168) Ed Diraye(2/16) Rafii Tarihu Kazvin(4/141)

[213] Ahmed(1/62) Mecmauz Zevaid(1/251)

"Eğer din re'y ile olsaydı ben ayakların üstündense altını meshetmenin daha uygun olacağını düşünürdüm. Fakat Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin üstüne meshettiğini bizzat gördüm." Diyerek sünnet karşısında kendi görüşünü terk etmiştir.[214]

Ömer radıyallahu anh'a; "insanlar bugün emniyettedir, o halde niçin seferde namazları kısaltıyoruz?" diye sorulduğunda buyurdu ki;

"Bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve selleme ben de sormuştum. Bana; "Bu Allah Azze ve Celle'nin sizlere bir ihsanıdır. Allah'ın ihsanını kabul edin" buyurdu."[215]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Cuma günü minbere çıktığında cemaate; "oturun" buyurur. Bu hitabı henüz yolda iken işiten Abdullah Bin Mes'ud radıyallahu anh bulunduğu yere oturuverir. Bunu öğrenen Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Ona;

"Allah senin itaatini artırsın" diye dua etmiştir.[216]

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin kendisine; "Köleleriniz sizin kardeşlerinizdir. Allah onları ellerinizin altına vermiştir. Kimin elinin altında böyle bir kardeşi varsa ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin, gücünün yetmediği işi ona yüklemesin…"[217] şeklindeki tavsiyelerine Ebu Zerr radıyallahu anh harfiyen uymak için sahip olduğu iki parça kumaşını hizmetçisiyle paylaşmış, ona ayrı bir kumaş satın almamıştır.[218]

---

[214] Ahmed(1/95) İbni Ebi Şeybe(1/318) Darekutni(1/199) Beyhaki Medhal(193) Beyhaki(1/292) Beyhaki Ma'rife(1/220) Beyhaki Suğra(1/108) Fethul Bari(13/289) İbni Abdilberr Temhid(11/150) Tuhfetul Ahvezi(1/274) Feyzul Kadir(5/295) Ed Diraye(1/80) Şeybani El Hucce(1/36) Bidayetul Müctehid(1/14) İbni Hazm Muhalla(2/111) El İhkam(6/780) Şerhus Sünne(1/464) Suyuti Miftahul Cenne(s139) Ebu Davud (162)

[215] Şafii el Ümm(1/179) Müslim (Müsafirin 4) Ebu Davud(salat 263) Tirmizi(tefsir 4) Nesai(havf 1) İbni Mace(ikame 73) Darimi(salat 179) Ahmed(1/25) Ebu Yala(1/163) Abdurrezzak(2/517) Fesevi Ma'rife(2/205) Beyhaki(3/134) Hatib El Fakih vel Mütefekkıh(1/118) Şerhus Sünne(4/168) Suyuti Miftah(s128)

[216] Ebu Davud(1091) Elİsabe(2/306) Kenzul Ummal(7/52) Usudül Gabe(3/235) Abdurrezzak(3/211) Hakim(1/423) Mecma(9/316) Beyhaki(3/206) Taberani Evsat(9/62) Müsnedi Haris(2/923) Buğyetul Bahis(1015) İbni Cevzi Tahkiku Ehadisi Hilaf(1/505)

[221] Buhari(iman 22) Tirmizi(1945) Ahmed(5/161)

[218] Ebu Davud(5157) Tergib(3/149) Fethul Bari(1/86) Tağlikut Ta'lik(3/345)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin verdiği bey'at esaslarından biri de insanlardan bir şey istememek idi. Bu şekilde bey'at alan sahabeler binekleri üzerinde kırbaçları bile düşse kimseden istemiyor, inip kendileri alıyorlardı.[219]

İbni Ömer radıyallahu anh'e "Ey Ebu Abdurrahman! Biz korku namazı ile hazarda kılınan namazı Kur'anda bulduğumuz halde, sefer namazını onda bulamıyoruz." Denilince; "Biz hiçbir şey bilmezken, Allah bize Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemi gönderdi. Biz ancak onun yaptığını yapıyoruz" buyurdu.[220]

Seleme Bin Ekva radıyallahu anh sırf Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem orada namaz kıldı diye sürekli belli bir yerde namaz kılmıştır.[221]

Itban Bin Malik radıyallahu anh bir özrü sebebiyle cemaate gelemez olunca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemden kendisi için evinde bir namaz yeri tayin etmesini istemiş, orada namaz kılmasını taleb ederek Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin kıldığı yerde kılmayı arzu etmiştir.[222]

İbni Ömer radıyallahu anh Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin Kabe içerisinde nerede namaz kıldığını Bilal radıyallahu anh’den öğrenmiş ve orada namaz kılmıştır.[223]

İbni Ömer R.A. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin Zi-tuva denilen yerde geceleyip, sabah olunca namazını kıldığını, guslettiğini ve Seniyyetül Ulya'dan Mekke’ye girdiğini haber vermiş, kendiside böyle yapmıştır.[224]

---

[219] Ebu Davud(1642) Müslim(zekat, 108) Abdurrezzak(20009) Kurtubi(9/308) Ebu Nuaym Mustahrec(3/110) Bezzar(7/193) Ru'yani(1/395) Temhid(18/324) Tehzibul Kemal(34/292) Siyeri Alamin Nübela(3/17)

[220] Malik(sefer 7) İbni Mace(1066) Abdurrezzak(4276) Ahmed(2/148) Nesai(taksiru salat 1) Hakim(1/258) Fesevi Ma'rife(1/372) İbnu Huzeyme(2/72) Beyhaki(3/136) Temhid(9/163) Suyuti Miftah(s129)

[221] Müslim(509) Buhari(502) Ahmed(4/54) İbni Sa'd(4/307) İbni Teymiye İktiza(s490)

[222] İbni Teymiye İktiza(s489) Buhari(425) Müslim(33)

[223] Malik(69/206) Buhari(salat 96) Müslim(hac 388) Humeydi(1/82)

[224] Buhari(hac 38) Ahmed(2/16)

İbni Ömer radıyallahu anh Mekke ile Medine arasında Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin gölgelendiği ağaca gidip onu sulamıştır.[225]

İbni Ömer radıyallahu anh Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin öyle yaptığını gördüğü için yakasının düğmeleri çözük vaziyette namaz kılardı.[226]

Cabir Bin Abdullah ikinci bir giysisi olduğu halde sünnete uymak için tek bir giysi ile namaz kılardı.[227]

Enes Bin Malik radıyallahu anh sırf Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem seviyor diye kabak yemeğine iştah duymaya başlamıştır.[228]

Meymune radıyallahu anha Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yemediği yemeği yememiş ve "ben ancak Rasulullah'ın yediğini yerim" buyurmuştur.[229]

İbni Ömer radıyallahu anh Mekke yolunda devesinin başından tutup çevirmiş ve "Belki devemin ayakları Rasulullah'ın devesinin ayak izlerine basar" demiştir.[230]

Ömer radıyallahu anh Beytullah'ı tavaf eden cüzamlı bir kadına rastladı. Ona ;

"Ey Allah'ın cariyesi! Eğer evinde oturup başkalarına zararın dokunmasa daha iyi olurdu" dedi. Bunun üzerine kadın derhal oturdu. Bundan daha sonra bir adam gelerek;

"Seni tavaftan men eden öldü, haydi tavafa çık" deyince kadın;

"Onun dirisine itaat edip ölüsüne asi olacak değilim" dedi.[231]

---

[225] Üsdül Gabe(3/341) Humeydi(2/293) Mecma(1/175) Kenz(7/59)
[226] İbni Sad(4/175) İbni Huzeyme(779) Beyhaki(2/240) Mecma(1/175) Ebu Yala(10/14) Metalibu Aliye(3057)
[227] Müslim(salat 283) Beyhaki(2/239)
[228] Buhari(Et'ime 33) Müslim(145) Tirmizi(1850) İbni Sad(1/391) Malik (nikah 51)
[229] Müslim(sayd 47) Ahmed(1/326) İbni Sad(1/395)
[230] Ebu Nuaym Hilye(1/310) Ahmed(2/32) Mecma(1/174) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/39) Suyuti Miftah(s155) Şeybani Muvatta(516) Malik(Hac 69)
[231] Malik (Hac 81/250)

Hasen el Basri radıyallahu anh der ki; "Allah'ın dinine göre şahsi kanaatlerinizi ve hevalarınızı bastırın. Dininiz ve nefsiniz için Allah'ın Kitabına kulak verin"[232]

İbni Abbas radıyallahu anh der ki; "Kim Allah'ın kitabında olmayan ve Rasulünün sünnetinde geçmeyen bir görüş ortaya koyarsa Allah Azze ve Celle ile karşılaştığı gün ondan olması gereken şekilde oraya gelmez."[233]

Talk Bin Ali radıyallahu anh babasından naklen, merfuan bildiriyor; "Ya Ali ! seni re'yden (şahsi görüşle dini yorumlamaktan) sakındırırım. Şüphesiz din Allah'tan re'y ise insanlardandır."[234]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Kim din hakkında kendi görüşü ile konuşursa Beni itham etmiş olur"[235]

İbni Abbas Radıyallahu anh'den merfuan; "Hevadan sakının. Şüphesiz heva kişiyi kör ve sağır eder"[236]

Za'ferani İmam Şafii'den; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin bir sünnetine rastlayınca ona tabi olun. Başkasının sözüne bakmayın"[237]

"Ümmetimin son demlerinde bir topluluk olacak, onlara öncekilere verilen sevaplar kadar sevab verilecektir. Onlar münkeri reddedip fitneci topluluklarla savaşacaklardır." Hadisinde bahsedilenlerin kimler olduğu İbrahim Bin Musa'ya (Ebu İshak er Razi el Ferra) sorulduğunda;

"Onlar Ehli Hadistir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şunu yapın şunu da yapmayın buyurdu diye söyleyeceklerdir."[238]

---

[232] Ahmed Zühd(1556) İbni Müflih Adabuş Şer'iyye(2/65)
[233] İbni Kayyım el Cevziyye Medaricus Salikin(3/392)
[234] Deylemi(8297) İbni Hacer Züherül Firdevs(4/309) Feyzul Kadir(1/271)
[235] Ebu Nuaym Tarihu İsfahan(2/222) Kenz(1048,1050) Deylemi(5518)
[236] Secezi İbane, Kenz(7831) Camius Sağir(2913) Feyzul Kadir(3/126) Suyuti sahih demiştir.
[237] Ebu Nuaym Hilye(9/107) Şehristani Milel ve Nihal(1/174) Eşari Makalat(1/85) Suyuti Miftah(s196) Herevi Zemmul Heva(1/47) İlamul Muvakkiin(2/363) Fulani İkaz(104) Mecmu(1/63) İbni Asakir(15/9)
[238] Ahmed(4/62, 5/375) Fesevi Ma'rife(1/535) Heysemi Mecma(7/271) Suyuti Miftah(s179) Suyuti El Havi Lil Fetavi(1/360) Hatib Şerefu Ashabil Hadis(91)

İmam Malik radıyallahu anh Ömer Bin Abdülaziz radıyallahu anh'ın şöyle dediğini naklediyor;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bize bir sünnet bıraktı, ondan sonra gelen halifelerde birer sünnet bırakmışlardır. Bu sünnetlere uymak, Allah'ın kitabını tasdiktir, Allah'a itaatin devamıdır, Allah'ın dini üzere güçlü olmaktır. Allah'ın mahlukatından hiç kimsenin bu sünnetleri değiştirme yetkisi yoktur. Onlara aykırı olan hiçbir şey önemsenmez. Kim bu sünnetleri izlerse, o hidayeti bulur. Kim onlara uyarsa muvaffak olur. Kimde onlara muhalefet eder, mü'minlerin yolundan başka bir yola uyarsa Allah Azze ve Celle onu döndüğüne döndürür ve Cehenneme yaslar. Ne kötü bir dönüş yeridir Cehennem!"(son cümle için bkz.: Nisa suresi 115)[239]

Hulasa: Hevalarına tabi olanlar, dini şahsi kanaatleri ile yorumlamaya kalkıyor, haramları helal, helalleri haram sayma yoluna gidiyorlar. Buna da aklın yolunu tutmak diyorlar. Allah Ümmeti şerlerinden muhafaza buyursun, tuttukları yolun öncüsü şeytandır. Zira Allah'ın emri karşısında aklıyla(!) kıyasta bulunup sapıtanların ilki odur. Yukarıdaki nakillerimizden onların yanlış bir yol tuttukları ayan beyan ortaya çıkmaktadır. Sünnetin zıddı heva ve bid'attir. Kişi imanını ancak sünnetlere tabi olmakla tamamlar.

Sahabenin sünnete ittibada gösterdikleri titizlik ile ilgili rivayetler naklettiklerimizden çok daha fazladır. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin her fiilini taklid hakkında bazıları edepsiz sözler etmektedir. Halbuki Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin tavır ve davranışlarına benzeme gayreti, O'na karşı muhabbeti artırır, Ona benzemenin bereketine nail olmaya vesile olur.[240]

Çeşitli insanların bazı meşhurlara duydukları muhabbetten dolayı aynen onların davranışlarını taklid etmeleri vakıa iken, alemlere rahmet olarak gönderilen Allah'ın Habibini (s.a.v.) her hususta örnek alan kimseyi imanlı bir kimse yadırgayabilir mi?

---

[239] Kayrevani Kitabul Cami(s117) Acuri Şeriat(s.48,64,307) Hatib Şerefu Ashabil Hadis(s7) Ebu Nuaym Hilye(6/324) İbni Abdilberr Cami(2/187) Hatib El Fakıh Vel Mutefekkıh(1/173) Suyuti Miftah(s124) İbni Teymiye Mecmuul Fetava(5/38)
[240] İbni Teymiye Fetava(10/410)

5.HADİS: ÖĞRENİLMESİ GEREKEN İLİMLER

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Allah Azze ve Celle, dünya işlerinin alimi, Ahiret işlerinin cahili olan kimseye buğz eder"[241]

Şunu esefle belirtelim ki; Müslümanlar kendilerine farz olan ilimleri öğrenmek için hiçbir gayret göstermedikleri halde, İslami ilimlerin verildiği medreseler Müslümanlar tarafından öksüz bırakıldığı halde nafile ilimler için okul öncesi eğitiminden yüksek okuluna kadar her türlü masraf ve çabaya katlanmaktadırlar.

Medreselerin kapanmasının vebalini sadece zalimlere mal etmek yanlış olur. Bunun hesabı maalesef biz Müslümanlara hesap gününde sorulacaktır. Allah'a iman ettiğini iddia eden bazıları Allah'ın kaderine iman etmemiş kafirler gibi, iş, aş, eş, prestij gibi menfaatlerin temini için dinden taviz vererek - buna bir de "İslam'a hizmet için okuyoruz" kılıfını uydurarak - farz ilimleri terk etmişlerdir. Bu samimiyetsizliklerin neticesi olarak imam hatip okulları kapandı, kızların tesettürlü olarak okuma hakları ellerinden alındı.

Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma diyor ki; "…Kur'an, Allah adıyla başlaması ve gelen ilk vahyin de insana "Rabbinin adıyla oku" diye hitap etmesi çok anlamlıdır. Ne var ki bu, en çok istismar edilen, Allah'ın davası dışındaki gayelere zaman zaman alet edilen bir husustur. Millete okuma mı öğretilecek; hemen siyah çerçeve gözlüklü bir profesör televizyon ekranlarına çıkartılır ve şöyle konuşturulur;

"Sayın dinleyicilerim, gerici olmayın; kız çocuklarınızı da okullara gönderin..başlarını açsınlar medeni olsunlar..Onun için okuma yazma seferberliği başlattık. Zaten Allah'ın ilk emri de, "oku" değil midir?... okumayı öğrenin..gazete, dergi okuyun da kültürünüz artsın!.. Kur'an kurslarına gidip gerici olmayın.. Medeni ve çağdaş insanlar olun!.."

---

[241] İbni Hibban(1/273) Mevariduz Zaman(1975) Beyhaki(10/194) Feyzul Kadir(2/285) Deylemi(558) Camius Sağir(1856) Tergib(1/252) Hatib(4/426) Elbani Sahiha(195) hasendir.

Diyelim ki; bunlar güzel şeyler de, bunun Allah'ın emriyle alakası yok! Allah, "Rabbinin adıyla oku!" diye emrediyor.. Rabbin adıyla okumak, Onun emrettiği şekilde okumak, Onun emrettiği şekilde de yaşamaktır. Kur'an'ın ilk emri olan "oku", dergi, gazete, magazin okumak değil, Rabbin kanunu olan Kur'anı okumak ve Onun istediği gibi yaşamaktır. Bir taraftan, yazdığımız bir kitabın başına Allah'ın adını, Besmeleyi koymayı yasaklayacaksınız, diğer yandan da, hangi kültüre hizmet ettiği bilinmeyen kitabınızı okutmak için Allah'ın "Oku!" emrini hatırlatacaksınız. Bu göz göre göre ayetin, Kur'anın sömürüsüdür, münafıklıktır. Allah'a savaş açmış bir zihniyet, bu zihniyeti işlediği kitabı satmak ve okutmak için Allah'ın emri olan "Oku"yu hatırlatıyor! Ve onların öyle yapabilmeleri, Müslümanların gerçek dinlerini bilmemelerinden, dinlerini, bu gibi Allah düşmanlarının yazmış oldukları "din kitapları"ndan öğrenmelerinden kaynaklanıyor…

…"İnsan, kendisini zengin olmuş görünce muhakkak azar." (Alak; 6-7) ayetinde geçen "gına", sadece zenginlik değil, aynı zamanda makamdır; ve Allah, beşeri makamların tehlikesine işaret ediyor ve diyor ki; "insan makamlara gelince, baği olur, yani sapıtır. O makama oturduktan sonra, sadece kendisini ve makamının devamını düşünür..

Günde beş defa namaz kılıyorsa da kıldığı o namaz, onu Allah'ın rızası dahilinde değil, makamının rızası dahilinde, düşünmeye, hareket etmeye sevk ve idareye götürür. Burada şu inceliği kaybetmemek lazım; insan ve insanın sahip olduğu bütün dünyevi makamlar Allah içindir, öyle olmak lazım… Çünkü hüküm, sadece O'na aittir. İnil hükmü illa lillah! İşte bu incelik unutulduğundan, bazı dünyevi makamlara gelen Müslümanlar; "Efendim, gerçi ben falan dinsizin emrine göre hareket ediyorum amma; beş vakit namazımı kılıyor, oruç tutuyor, hacca gidebiliyorum. Mühim olan, Müslüman'ın bu makamlara gelebilmesidir. Beynamaz birisi bu makama gelse, daha mı iyi olur?"

Ona diyoruz ki; namaz kılan bir Müslüman'ın, dinsiz bir amirin emirlerine göre oturup, kalkması elbette binamazın böyle hareket etmesinden daha büyük bir cinayettir! Namaz kılıyorsun amma amirinin emriyle Müslümanlar aleyhinde soruşturmalar açıyor, Müslüman üniversiteli kızların başörtülerini açıyor, Müslüman gençlerin sakalını kestiriyor, İslam'ı tebliğ etmek isteyen elemanına yasaklar koyabiliyorsan, kıldığın namaz, seni hiçbir şekilde yönetmiyor demektir. Sen, Allah'ın, tehlikesine işaret ettiği makamın

cazibesine kapılmış, Allah'ın değil, dinsiz amirinin hoşnutluğunu, rızasını gözetir olmuşsun!.."[242]

Yüksek öğrenim yapmak kişiye ancak üzerine farz olan ilimleri öğrendikten sonra mümkün olur. Demek istediğimiz budur.

İmam Şafii der ki; "Kur'an öğrenenin kadri yüce, hadisle uğraşanın delilleri kuvvetli, hesab bilenin görüşü keskin, Arapça ilimler öğrenenin tabiatı ince ve duygulu olur. Nefsini şehevi arzulardan men etmeyenin ise işleri boşa gider."[243]

İbni Ömer r.a. der ki; "İlim üçtür; şeriatı anlatan Kitab (Kur'an), Sünnet, bir de "bilmiyorum" demek."[244]

İLMİN GAYESİ

İmam Evzai der ki; "İlim, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den ve ashabından nakledilendir. Başkası değildir."[245]

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; "Kim tüm tasaları tek tasa; Ahiret tasası kılarsa, dünya tasalarına karşı Allah ona yeter. Kimin de dünya ahvali, tasalarını çoğaltırsa, Allah, dünya vadilerinin hangisinde helak olursa olsun, onunla ilgilenmez."[246]

"Kim ilmi, alimlerle çekişmek, sefihlerle cedelleşmek ve insanların teveccühünü kazanmak için taleb ederse Allah onu ateşe sokar."[247]

---

[242] İhsan Süreyya Sırma Mekke Dönemi ve İşkence(s.28-30)
[243] Ebul Hasen el Maverdi Edebid Dünya Ved Din(s.117)
[244] hasendir. Taberani Evsat(1/299) Hatib(4/24) Mecma(1/172) İbni Abdilberr Cami(2/24) İbn Hazm İhkam(8/1072) İbni Adiy(1/175) Temhid(4/266) Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(15/61) Cerh ve Ta'dil(6/128) Kayserani Tezkira(3/808) Feyzul Kadir(4/387) Suyuti Miftah(s.154) Camiüs Sağir(5710) el Fakih vel Mütefekkıh(2/172) Iraki elMuğni(162)
[245] İbni Kesir El Bidaye(10/197)
[246] İbni Mace(mukaddime,257) İbni Ebi Asım Zühd(s.80) Acurri Ahlakul Ulema(s.97) Metalibu Aliye(3269) Mecmauz Zevaid(10/247) Busayri İthaf(8150) İbni Ebi Şeybe(8/126) Hakim(2/443) Hakiym Tirmizi Nevadir(4/134) Hilye(2/105) Haşiyetu Sindi(1/168)
[247] İbni Mace(mukaddime,253) Tirmizi(ilm,6) Tergib(1/116) Mesabihus Sünne(1/172) Acurri Ahlakul Ulema(s.94) Darimi(373) Ahmed(1/190) Tenbihul Gafilin(s.503) Cem'ül Fevaid(257-258) Feyzul Kadir(6/108)

İmam Şafii der ki; "Kur'an'dan başka ilimlerin hepsi boş uğraştır. Ancak hadis ve dinde fıkıh hariç"[248]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem faydasız ilimden Allah'a sığınırdı.[249]

Süfyan es Sevri; "İlim, ancak Allah'a takva üzere kul olmak için öğrenilir. İlmin diğer şeylere karşı fazileti, kendisiyle Allah'tan korkulduğu içindir."[250]

Sihir, tılsım, hokkabazlık, ispritizma(ruh çağırma), astroloji, edebiyatın müstehcen sözler içeren, Allah'a isyan, kadere isyan gibi her türlü haram ihtiva eden şiir, hicviye, nesir gibi türleri, heykeltıraşlık, bale, müzik, opera gibi şeylerle iştigal caiz değildir.[251]

KADINLAR VE İLİM TAHSİLİ

Genç kızların şu altı ilmi tahsil etmekten başkasına zayıf bünyeleri ve nazik ruhları müsait değildir;

1- Dinden ihtiyaç kadarını ilk önce öğrenmelidirler.
2- Evin işini görecek kadar bilgiyi elde etmeleri gerekir.
3- Çocuk büyütmek, terbiye etmek bilgilerini öğrenmeleri gerekir. Kadın için bunlar mühimdir.
4- Hayat ortaklığından ibaret olan evliliğe devam etmek için, iki eş hukukunu öğrenmek gerekir. Ahlaktan bir parça, ilmihalden bir parça öğrenmek yeterlidir.
5- Nakış ve dikiş ilimlerini bilmeleri güzeldir.
6- Namus ve haysiyet dairesini korumak ve cemiyete yararlı olmak için ebelik, doktorluk yani tıp ilmini öğrenmek te kadınlar için fazilettir. Ancak bunları öğrenmek esnasında namus ve iffetin korunması farzdır. Dikkat edilsin ki, vacibi alel kifaye yahut faziletleri kazanmak için namaz, tesettür gibi farzlar terk edilemez. Zira namazı terk etmek dini, örtünmeyi terk etmek te ahlakı ihlal eder.("Kadın

---

[248] Ebu Nuaym Hilye(9/153) İbni Cevzi Sıfat us Safve(2/165) İbni Kesir el Bidaye(10/428)
[249] Müslim(zikr,73) İbni Mace(3837) Ebu Davud(1553) Nesai(istiaze,18) Tirmizi(3478) Deylemi(1833) İbni Hibban(2426) Mecma(10/182) Ahmed(2/340) Hakim(1/404,534)
[250] Şatıbi el Muvafakat(1/32) Şa'rani Tabakat(1/175) Ebu Nuaym Hilyetul Evliya(6/631) Şa'rani Tenbihul Muğterrin(s.29)
[251] Fetavayı Hindiye(12/191) Şiratul İslam(s.39) Berika(2/242) İbni Abidin(9/44-47)

doktora da ihtiyaç var, İslama hizmet için okuyorum bahanesi ile Allah'ın tesettür emrini hiçe sayarak, başını açıp, erkeklerin içinde okuyanlar ve İslam'a hizmet ettiğini zannedenler, İslam'a zarar vermesinler yeter. İslam onlardan böyle bir hizmet istemez.")

Nitekim (sahih) bir hadisi şerifte şöyle buyrulmuştur;**"Kadınları odalarda (erkeklerle karışık sınıflarda) oturtmayın, dışarı salmayın. Yazı yazmayı da öğretmeyin. Onlara Nur suresini öğretin."[252]** Yani onlar hakkında dışarıya çıkmaları ve saymış olduğumuz ilimlerin dışında ilim tahsil etmeleri mekruhtur.

Kurtubi diyor ki; "Kadın hakkında yazı yazmak mekruhtur." Zevacir ve Fetavayı Hadisiye adlı eserinde İbni Hacer Heytemi de aynısını söyler[253]. Nizamu Hükümetin Nebeviye ve Teratibul İdariye adlı eserinde Abdulhayy el Kettani, bu hadisin üzerinde özellikle durmuş ve demiştir ki;

"Kadınların yazı öğrenmeleri tenzihen mekruhtur. Yukarıdaki hadis sahihtir. Şu halde yazı öğrenmekten sakındırmak, ilim öğrenmekten sakındırmayı gerektirmemektedir. Yazı yazmadan da kendilerine lüzumlu olan bilgileri öğrenebilirler. Hayrete şayandır ki, bazı alimler devlet korkusundan bu hadisi inkar etmektedir…"[254]

Bu hadis, Aişe, İbni Mesud, İbni Abbas ve Ebu Hureyre r.a.'den rivayet edilmiş olup sahihtir.[255] Bazıları kadına yazı

---

[252] SAHİHTİR, Hakim(2/396=2/430) Beyhaki Şuab(2/477 no;2453-2454) Taberani Evsat(6/34) Deylemi(5/18 no;7318) Hatib Tarih(14/224) İbni Kuteybe Uyunul Ahbar(4/78) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.178,364) Mecmauz Zevaid(4/93) Balbeki Matla'(1/107) Kalkeşendi Subhul Aşa(1/64) Hakiym et Tirmizi Nevadir(2/117,3/82) Kenzul Ummal(44991, 44999) Kurtubi(4/29, 12/158, 20/121) Abdulhayy Kettani Teratibul İdariye(1/49) İbnül Kayserani Tezkira(979) İbni Müflih Adab(3/296) İbnül Cevzi Zadul Mesir(6/3) İbni Hibban Mecruhin(2/302) Mevduat(2/269) Fevaidul Mecmua(126) Tezkiratul Mevdua(129) Tenzihuş Şeria(2/208) Suyuti Lealiul Masnua(2/142) İbni Adiy(2/575) Suyuti el Havi(1/346) Bezlül Mechud(16/217) Avnul Mabud(10/268) Mizanul İtidal(6/33) Lisanul Mizan(2/162) Feyzul kadir(3/488) Neylul Evtar(8/240) Dürrül Mensur(6/124) Tefsiru Begavi(3/360) Fethul Kadir(4/3) Keşful Hasis(s.176) sahihtir. İspatı sonraki dipnotlarda gelecek.

[253] İbni Hacer el Heytemi Fetaval Hadisiye(s.85)

[254] Mufassal Medeni Ahlak(s.449) Teratibul İdariye(1/49 tercemesi; 1/132-133)

[255] Bu Hadisin Senedleri;

1- Taberani – Muhammed Bin Abdullah el Hadrami – Muhammed Bin İbrahim eş Şami – Şuayb Bin İshak – Hişam – Urve – Aişe R.A.

2- Beyhaki – Ebu Nasr Bin Katade – Ebul Hasen Muhammed Bin

öğretmenin mekruh olduğunu gösteren bu hadise karşı, Şifa R.A. rivayeti ile gelen;

"Hafsa'ya yazı öğrettiğin gibi nemle efsununu da öğret"[256] hadisini delil getirip bunun mekruh olmadığını iddia ediyorlar. Bu hadis hakkında İmam Suyuti; "zayıftır" dedi. Münavi de mürsel olduğunu belirtmiştir.

Eğer Şifa R.a. hadisi sahih kabul edilirse, ulema buna şöyle bir izah getirmiştir; İbnül Esir, en Nihaye'de; "Denildi ki, bu efsun Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yaşlı bir kadına

"Yaşlı kadın cennete giremez (yani Cennete genç bir halde girileceğini kastediyorlar)" demesinde olduğu gibi latife maksadıyla söylenen bir sözdür. Şöyle ki, nemle efsunu, kadınların yaptığı ve duyan kimsenin ne fayda ne zarar vermeyen bir söz olarak bildiği şeydir."[257]

Şeyh Muhammed Tahir el-Fetteni'nin Mecmau Biharil Envar adlı eserinde şöyle denir; "Burada yazı öğretmeyi reddetmek ve efsunu teşvik etmek ihtimali söz konusudur. Yani "zararlı olan yazıyı

Hasen es Serrac – Mutayr – Muhammed Bin İbrahim eş Şami – Şuayb Bin İshak – Hişam – Urve – Aişe R.A.

Bu iki isnada bulunan Muhammed Bin İbrahim eş Şami münker bir ravidir.

3- Hakim ve Beyhaki – Ebu Abdullah – Ebu Ali Hafız – Muhammed Bin Muhammed Bin Süleyman – Abdulvehhab Bin Dahhak – Şuayb Bin İshak – Hişam – Urve – Aişe R.a.

Bu İsnad da geçen Abdulvehhab'ın; müttehem ravi Abdulvehhab Bin Dahhak el Humusi olduğunu zanneden İbni Cevzi ve onun bu hatasına tabi olanlar bu hadisi inkar etmeye kalkışmıştır. Lakin Ebu Hatem bu isnaddaki Abdulvehhab'ın güvenilir bir ravi olan Nisaburlu Abdulvehhab Bin Dahhak olduğunu tasrih etmiştir. Bkz.: Ebul Vefa et Trablusi Keşful Hasis(s.176). Abdulvehhab Nisaburi hakkında Zehebi; "ma'ruf, güvenilir" dedi. bakınız.: Zehebi Muğni(3891) Takrib(1/368) Mizan(4/433)

4- İbnu Katan; Cafer Bin Nasr - Hafs Bin Gıyas – Leys – Mücahid – İbni Abbas R.a.bu isnadda bulunan Cafer müttehemdir. Hafs el Kari – Leys – Mücahid – İbni Abbas R.a. senediyle gelen tarike Münavi sahih demiştir. Suyuti Leali'de bu hadisin uydurma olmadığını belirtmiştir.

5- Deylemi; Ebu Hüreyre R.a.'den.

6- Hakiym üt Tirmizi ve Kurtubi; İbni Mes'ud R.a.'den rivayet ettiler.

[256] hadis mürsel olup isnadı da zayıftır. Hakim(4/414) Ebu Ubeyd Garibul Hadis(1/83) Ebu Davud(3389) Ahmed(6/372) el İstiab(4/340) el İsabe(4/341) Üsdül Gabe(5/162) Camiüs Sağir(5483)

[257] en Nihaye(5/20)

öğrettiğin gibi, kendisine faydalı olacak, kocasına karşı gelmekten sakınması hususunu öğretmeli değil miydin?" Demektir.[258]

Ümmü Seleme radıyallahu anha yazı bildiği halde yazmazdı.[259] Ali Radıyallahu anh, kadına yazı öğreten birine; "Şerrin şerrini artırma" buyurmuştur.[260] Ömer Radıyallahu anh; "Kadınlara yazı ve hat öğretmeyin, salonlarda oturtmayın" demiştir.[261]

Aliyyül Kari; "Kadınlara yazı öğretmek, selef için caiz, zamanımızda ise caiz değildir." Der.[262]

Hakiym et Tirmizi; "Hanımına yazı öğretmemelidir. Zira bunda fitne vardır." Demiştir.[263]

Seharenfuri ve İbni Müflih el Hanbeli gibi bazı ulema, bu hadisi yazı öğrenmesi halinde fesada düşmesinden korkulan kadınlara hamletmişlerdir.[264]

Kurtubi; "Kadınların yazı yazmayı öğrenmesi nice fitnelerin sebebidir. Kadın yazmayı öğrendiği zaman hevasının doğrultusunda mektup gibi şeyler yazar. Yazı gönderilen bir gözdür." Der.[265]

Merhum Elbani; "Burada kadına yazı öğretmenin yasaklığına gerekçe olarak, bunun fitneye düşmesinden korkulan kadınlara hamledilmesi gereksizdir. Zira aynı şey erkekler için de geçerlidir" diyor ve bazı sahabe hanımların yazı yazdığına dair rivayetleri göstererek "Kadına yazı öğretmeyin" hadisini inkara çalışıyor.[266]

Elbani'nin ilk şüphesine cevap olarak şunları söyleyebiliriz; bahsi geçen hadiste mekruh görülen yazı, eğer Arapça yazının kastedildiğini düşünürsek; ulemanın getirdiği izah gayet yerindedir. Zira kadınların muskalarla büyü yapan azgınların kapılarında kuyruğa

---

[258] Abdulhayy el Kettani Teratibul İdariye(1/133)
[259] Belazuri Fütuhul Buldan(458)
[260] Kalkeşendi Subhul Aşa(1/64) Teratibul İdariye(1/134)
[261] Rüşdül Lebib(s.83) Subhul Aşa(1/64) İbni Kuteybe Uyunul Ahbar(4/78) Teratibul İdariye(1/134)
[262] Mirkatul Mefatih(4/512) Avnul Mabud(10/268)
[263] Hakiym üt Tirmizi Nevadir ul Usul(2/118)
[264] Bezlül Mechud(16/217) İbni Müflih Adab(3/296) Fatma Temir Tarihte Kadın Ve Cilbab(s.49) Şevkani Neylul Evtar(9/103)
[265] Kurtubi(20/121) bkz.: Ehvani Ta'lim(s.96) Kınalızade Ahlakı Alai(2/73) Kabusname(s.209)
[266] bkz.: Elbani Sahiha(1/295 v.d.)

girdikleri, inkar edilemeyecek şekilde meşhurdur. Büyünün şirk olduğu söylenerek ikaz edilmelerine rağmen bunu ısrar ile talep eden kadınlara çok rastlanır. Bu, kadınların dirayet bakımından ne kadar zayıf olduklarını gösteriyor. Üstelik yine böyle zayıf oluşlarındandır ki, kadın ile kocasını ayıran büyüleri yapanlar, aşk büyüsü yapanlar, duyduğumuza göre ekseriyetle kadınlardır. Bu durumda içerisinde şirk ihtiva eden muska kitaplarının kolayca elde edilebildiği günümüzde onların fitneye düşmeleri kuvvetle muhtemeldir.

Kadınlara yazı öğretmenin mekruh oluşu, sadece Arapça yazı için geçerli değildir. Zira kadının hevası yönünde mektup yazabileceğine alimler dikkat çekmiştir. Erkeklere gelince, onların yoldan çıkmışları, kadınlara sataşmak için mektup yazmaya ihtiyaç hissetmeden de bu çirkinliği yapabiliyorlar. Fakat kadın böyle değildir.

Hadisin baş tarafında kadınların odalarda, salonlarda oturtulması yasaklanıyordu. Burada kastedilen şey de, kız erkek karışık şekilde olan sınıflardır. Allahu A'lem.

Zamanımızda ise kadının (hatta erkeğin de) okula gönderilmesinin caiz olması şu şartlara bağlıdır; tesettüre riayet etmesi, yanında mahremi olmadan yalnız başına sefer mesafesi yola çıkmaması, kız – erkek karışık olmaması, eğitim müfredatının İslam aleyhinde unsurlar içermemesi, Allah'tan başkasına yemin edilen and töreni, bayrağa veya başka bir şeye saygı duruşu gibi şirk unsurları bulunmaması…[267]

İşte tesettürlü kızların, üniversitelerde nafile ilim okumak uğruna, kendilerine farz olan tesettürü terk etmek yada okuldan atılmak arasında nasıl ikilemde kaldığını, bir kısmının takdire şayan bir şekilde Allah'ın emrini bir tarafa, dünyayı bir tarafa koyup, Allah'ın rızasını tercih ettiğini, bir kısmının alim zannedilen hain ve yağcılardan "tesettür füruattır" diye nefsin hevası ve şeytanın rızası için fetva aldığını, diğer bir kısmının da "peruk caizdir" diye heva ehlinden fetva alıp tesettürü terk ettiğini gördük. İşte fitneye düştüler!..

Bu kardeşlerimiz tesettürlü bir şekilde okuyabilseydi bile sınıflar kadın erkek karışıktır, mezun olmalarından sonra da tesettürsüz çalışamayacak, yada erkeklerle beraber çalışacaklardır.

Peki kadın doktora, ebeye v.s. ihtiyaç yok mu? Evet var. Daha

[267] Bkz.: Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi Kadınlarla İlgili Görüşüm(s.98)

sonra şerhini vereceğimiz sahih bir hadiste; "**Allah Teala İslam'ı, bu dinden nasibi olmayan kimseler ile de destekler**" buyuruluyor. Allah'a tevekkül etsek O en güzel bir vekil değil midir? Buna iman etmeyen var mı? Nitekim bayan doktor ve hemşireler her zaman vardır.

İslam'a hizmet için de tesettür terk edilemez. Kalpleri hidayet eden ancak Allah'tır. Öyleyse, Allah'ın dinine hizmet etmek, ancak O'nun ve Rasulü'nün istediği ve emrettiği, belirlediği çerçeve içerisinde olmalıdır. Herkesin kafasına göre bir hizmet anlayışı öngörülürse, Allah yoluna hizmet ediyoruz diyerek dinden taviz verenler sadece şeytan yoluna hizmet etmiş olurlar.

Elbani'nin ikinci şüphesine gelince, alimler buna da cevap vermişlerdir. Mesela Aişe radıyallahu anha'nın mektup yazdığına dair rivayette O'nun bizzat mı yazdığı, yoksa başkasına mı yazdırdığı hususu açık değildir. Katibe de yazdırmış olabilir. Hem bu husus Aişe radıyallahu anha'dan sabit olsa bile, başka kadınlar buna kıyas edilemez. Merfu hadise muhalif olduğunda sahabenin fiili veya kavli ile amel edilemez.[268]

Kur'ân ve Sünnetin Terkedilip, Değişik Hevâ ve Görüşlere Uymaya Dair

Bu esas şeytanın ortaya koymuş olduğu Kur'ân ve sünnetin terk edilip, farklı ve değişik görüş ve hevalara tabi olmayı öngören şüphenin reddedilmesi ile alakalıdır. Söz konusu şüphe şöyle ifade edilir: Kur'ân ve sünneti ancak mutlak müçtehid bilebilir. Mutlak müçtehid ise şu şu birtakım niteliklere sahib olan kimsedir. Belki bu niteliklerin tamamı Ebu Bekir'de de, Ömer'de de bulunmayabilir. Bir kimse bu halde olamayacağına göre o halde kesin ve kaçınılmaz bir fark olarak onlardan yüz çevirmek gerekir. Bunda da herhangi bir şüphe ve bir tereddüt söz konusu olamaz. Buna göre Kur'ân ve sünnetten hidayeti bulmak isteyen bir kimse ya zındık birisidir, yahut ta delidir. Çünkü bunları anlamak çok zordur.

Fesubhanallah! Allah'a hamd olsun ki yüce Allah hem şer'î olarak, hem haberi olarak, hem de emriyle bu lanetli şüpheyi o kadar değişik yönleriyle reddedip, çürütmüştür ki (bu şüphenin çürütülmüşlüğü) adeta genel ve kesin bilgiler seviyesine ulaşmıştır. Ancak insanların çoğu bilmezler.

---

268 Kalkaşandi Subhul Aşa(1/64) Teratibul İdariye(1/135)

“And olsun ki onların çoğunun üzerine o söz (azab) hak olmuştur. Artık onlar imana gelmezler. Şüphe yok ki biz onların boyunlarına, çenelerine varan demir halkalar koyduk. O bakımdan başlarını kaldırmış haldedirler. Hem biz onların önlerinden bir set ve artlarından da bir set çektik, gözlerini de perdeledik artık onlar görmezler. Onları uyarsan da, uyarmasan da onlar için birdir, artık onlar inanmazlar. Sen ancak zikre (öğüt dolu Kur’ân’a) uyan ve gayb ile (kimsenin görmediği hallerde) Rahmandan kalbinden saygı duyarak korkan kimseleri uyarırsın, işte böylesini bir mağfiret ve kerim bir ecirle müjdele.” (Yasin, 36/7-11)

İçtihad sözlükte zor bir işi gerçekleştirmek için olanca gayreti ortaya koymak demektir. Terim olarak: Şer’î bir hükmü öğrenebilmek için olanca gayreti harcamaktır.

İçtihadın birtakım şartları vardır. Bazıları şunlardır:

1- İçtihadında kendisine gerek duyacağı ahkam âyetleri ve ahkam hadisleri gibi şer’î delilleri bilmesi.

2- İsnadı, isnaddaki ravileri ve buna benzer hususlar gibi hadisin sıhhati ve zayıflığı ile ilgili hususları bilmesi.

3- Mensuh olan delil ile hüküm vermemek yahut ta icmaa muhalefet etmemek için. Nasihi ve mensuhu ve icma yapılmış hususları bilmesi.

4- Bu hususlarda muhalif hüküm vermemek için hükmün farklı olmasını gerektiren delillerdeki tahsis, takyid ya da buna benzer hususları bilmesi.

5- Amm, has, mutlak, mukayyed, mücmel, mübeyyen ve buna benzer delaletler gereğince hüküm verebilmesi için delaletler ile ilgili dil ve fıkıh usulü bilgilerine sahib olması.

6- Hükümleri, delillerinden çıkartabilecek imkanı kendisine veren bir güç ve kudrete sahib olmak.

İçtihad kısımlara bölünebilir. İlim bahislerinin herhangi birisinde yahut ta herhangi bir meselede içtihad bulunabilir. Önemli olan müçtehidin hakkı bilmek yolunda bütün gücünü ortaya koymakla yükümlü olmasıdır. Sonra da kendisince kuvvetli gördüğüne göre hüküm verir. Şâyet isabet ederse iki ecri vardır: İçtihad ettiği için bir

ecir, hakka isabeti dolayısıyla bir ecir. Çünkü hakka isabet etmesi hakkı güçlendirmesi ve hak gereğince amel etmesi söz konusudur. Şâyet hata ederse bir ecri vardır. Hatası da bağışlanır, çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Hakim içtihad edip, hüküm verir de sonra hakka isabet ederse onun iki ecri vardır. Eğer içtihad edip, hüküm verdikten sonra hata ederse onun için bir ecir vardır.”

Eğer hükmün hangisi olduğu onun için açığa çıkmayacak olursa, bu durumda hüküm vermekten kaçınması icab eder ve o vakit zaruret dolayısıyla ve yüce Allah’ın: *”Eğer bilmiyor iseniz, zikir ehline sorunuz.”* buyruğu dolayısıyla taklid etmesi caiz olur. Bundan dolayı Şeyhu’l-İslam İbn Teymiyye şöyle demiştir:

“Taklid leş eti yemek gibidir. Eğer bizatihi kişi kendisi delili ortaya koyabilecekse onun için taklid helal olmaz.” Merhum İbnu’l-Kayyım da en-Nuniye diye bilinen kasidesinde şöyle demektedir: “İlim hidayeti delil ile bilmektir. Elbetteki bu ve taklid eşit olamazlar.”

Taklid iki yerde sözkonusu olur:

1- Mukallid eğer bizatihi hükmü bilemeyen avamdan birisi olursa, onun için taklid farz olur. Bunun gerekçesi de yüce Allah’ın:*”Eğer bilmiyor iseniz, zikir ehline sorunuz.”* buyruğudur. Bu durumda olan bir kimse alim ve takvalı bulduğu en faziletli kimseyi taklid eder. Eğer ona göre iki kişi birbirine eşit ise ikisi arasından birisini tercih eder.

2- Müçtehid bir olay ile karşı karşıya kalır ve derhal onun hakkında hüküm vermesi gerekmekle birlikte meseleyi tetkik etmek imkanını bulamayacak olursa, o vakit onun için taklid etmek caizdir.

Taklid de genel ve özel olmak üzere iki türlüdür:

Genel taklid bir kimsenin muayyen bir mezhebe bağlı kalarak dini ile ilgili bütün hususlarda o mezhebin ruhsatlarını ve azimetlerini alıp amel etmesidir. Bu hususta ilim adamlarının farklı görüşleri vardır.

Kimisi müteahhirler arasında içtihadın imkansızlığı sebebiyle vacib olduğunu nakletmiştir.

Kimisi de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den başkaları hakkında mutlak bir bağlılık ihtiva ettiğinden dolayı haram olduğunu nakletmiştir. Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye de şöyle demektedir:

"Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in dışındakiler hakkında vermiş olduğu bütün emir ve yasaklarında itaat etme gereğini söylemek elbetteki icmaa aykırıdır. Bunun caiz olduğunu söylemek ise pek o kadar mümkün bir şey değildir."

Özel taklid ise belirli bir meselede, belirli bir kimsenin görüşünü alıp, kabul etmektir. Bir kimse eğer içtihad ile hakkı bilmekten yana aciz kalacak olursa caizdir. Onun bu acizliğinin gerçek bir acizlik olması ile pek büyük meşakkat ile birlikte bu işe güç yetirebilmesi anlamındaki bir acizlik olması arasında bir fark yoktur.

Ömer radıyallahu anh, ordu komutanlarına şöyle bir talimat göndermişti; "Dini iyice öğrenin. Zira kişinin hak diye batıla uyması, batıl diye hakkı terk etmesi özür kabul edilmez."[269]

Selman radıyallahu anh, Huzeyfe radıyallahu anh'e dedi ki; "Ey Beni Abs'ın kardeşi! İlim sonsuz, ömür kısa. Bunun için dini meselelerde ihtiyacın olan bilgileri öğren, diğer meselelerde uğraşma!"[270]

İlim ile ilgili olan bu bölümü "Mu'cem" adlı eseri ile meşhur olan hadis alimi Ebu Muhammed Dimyati'nin manidar bir şiiri ile kapatıyoruz;

"İlim ancak Kitap ve Sünnet'te mevcut olandır,
Cahillik ise, kelam ve mantık ilimlerindedir.
Hayır, ancak Allah için susmaktadır,
Şer ise ancak konuşma (Kelam ve mantık) dadır."[271]

---

[269] Ebu Yusuf Kitabul Harac(s.41) Kenzul Ummal(5/228) Hayatus Sahabe(2/501)

[270] Ebu Nuaym Hilye(1/189) Ahmed Zühd(158) Mecmauz Zevaid(10/324) Hayatus Sahabe(4/1523)

[271] Dehlevi Bustanul Muhaddisin(s.170) (Birinci beyitteki kelam ve mantık kelimeleri, kelam ve mantık ilimlerini, ikinci beyittekiler ise konuşmak manasına gelmektedir.)

6.HADİS: ÖLÜLERE KUR'AN OKUMAK

Ebu Hüreyre (radıyallahu anh) anlatıyor: Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdu ki: "Evlerinizi kabirlere çevirmeyin, içerisinde Bakara suresi okunan evden şeytan kaçar."[272]

Bu hadis kabirlerde Kur'an okumanın caiz olmadığını göstermektedir.

Ma'kıl Bin Yesar radıyallahu anh'dan merfuan rivayet edilen; "Ölülerinize Yasin suresini okuyun"[273] hadisine gelince bu sabit olmamıştır. Hakim ve İbni Hibban sahih derken, Münziri, İbni Mülakkin, San'ani, Şevkani gibi muhaddisler bunu ikrar etmiştir. Ne var ki isnad olarak illetten hali değildir. Tesahül sahibi olarak bilinen muhaddisler indinde hadis sahih kabul edilmiştir. İbni Katan ise ıdtırab ve vakf ile illetlendirir, Darekutni de, zayıf olduğunu söyler.

Ezkar şarihi İbni Allan Es Sıddıki, başkaları indinde geçersiz bir kaideye dayanarak sahih olduğuna hükmeder.[274]

Hadisin zayıf sayılma nedeni, isnadında Ebu Osman adlı mechul bir ravinin geçmesidir.

Kurtubi; "Bu hadis iki manaya muhtemeldir; sekerata girenlere ve kabirdeki ölülere."[275]

---

[272] Müslim(780) Tirmizi(2780)
[273] Ebu Davud(3121) Ahmed(5/26,27) İbni Ebi Şeybe(2/445) Nesai Amelül Yevm VelLeyl(1074) İbni Mace(1448) Hakim(1/565) İbni Hibban(7/269) Ru'yani(2/323) Taberi(1/100) Nesai Kübra(6/265) Tayalisi(1/126) Mişkat(1622) Taberani(20/219,220,230) Buhari Kuna(s.57) Asarus Sünen(6/117) Beyhaki(3/383) Beyhaki Sagir(1035) Şuabul İman(9232) Ebu Ubeyd Fezailu Kur'an(65) Kurtubi(4/298,15/1) İbni Ebi Hatem Cerh ve Ta'dil(9/408) Mizanul İtidal(7/398) Alai Camiüt Tahsil(1/313) Telhisul Habir(2/104) Neylul Evtar(4/52) Feyzul Kadir(2/67) Camius Sagir(1344) İbni Mülakkin Tuhfetul Muhtac(1/581) İbni Mülakkin Bedrul Münir(645) Busayri İthaf(6502) Mecmauz Zevaid(6/311) İbni Kesir(1/34, 3/564) Tergib(2/246) Tehzibul Kemal(35/78) Nevevi Tehzibul Esma(2/409) İbni Hacer Tehzib(12/370) Muhammed Alevi El Maliki Tahkikul A'mal(s.25) Ahmed elKürdi Tuhfetut Tahsil(1/369) Keşful Hafa(1/183)
[274] Fütuhatur Rabbaniye(4/119)
[275] Kurtubi(4/298)

Suyuti der ki; “Cumhuru Ulema birinci görüştedir. İbni Abdulvahid Makdisi ise ikinci görüşü savunmuştur. Muhibbut Taberi de hadisi umumi olarak iki görüşünde maksud olduğunu belirtmiştir.”[276]

Ümeyyetül Ezdi der ki; “Cabir Bin Zeyd, meyyit yanında Ra’d suresini okurdu.”[277]

Şa’bi der ki; “Ensar, meyyit yanında Bakara suresini okurlardı.”[278] Ancak bu rivayetler, ölüm anındaki kişi hakkındadır. Nitekim İbni Ebi Şeybe bu rivayetleri; “Hasta ölüm anında iken ne söylenir?” başlığı altında nakletmiştir.

İmam Şafii dışındaki üç mezheb imamı meyyit için Kur’an sevabının ulaşacağında ittifak etmişlerdir.[279]

Hanefiler de yukarıdaki hadise dayanarak; “Kişi amelinin sevabını bir başkasına bağışlayabilir” demişlerdir.[280]

Birgivi, Ziyaretil Kubur adlı eserinde de “Kur’anı evde okusa ve okuduktan sonra sevabını hediye etse bu sevab ona ulaşır. Çünkü bu dua gibidir. Duanın ölüye ulaştığı da hilafsızdır.” Der.[281]

İbni Kayyım el Cevziyye ve bir çok ulema dediler ki; “Ölüler adına hediye olarak verilen şeylerin en iyisi, ruhları için sadaka, istiğfar, dua ve hac yapmaktır. Kur’an kıraatine gelince, eğer ücretsiz okunursa onunda sevabı diğerleri gibi ulaşır.”[282]

İbni Teymiye; “Mevta, namaz, oruç, kıraat gibi bedeni ibadetlerle tıpkı sadaka v.b. mali ibadetlerle faydalandığı gibi faydalanır.” Demiştir.

---

[276] Şerhus Sudur(s436) Bkz. Taberi(7/33) Telhisu Habir(2/111) Kurtubi Tezkire(90) İbni Hibban(7/271) Tahkimi Sadat(3/414) Sübülüs Selam(2/254)
[277] İbni Ebi Şeybe(2/124)
[278] İbni Ebi Şeybe(2/123) Suyuti Şerhus Sudur(s.436) Tahkimi Sadat(3/425) Futuhatur Rabbaniye(4/120) Kurtubi Tezkira(s.93) İbni Kayyım ErRuh(s.19) İbni Abidin(1/797) Muhammed Alevi el Maliki Tahkikul Amal(s.54) Heraiti Kitabul Kubur'da.
[279] Suyuti Elİtkan(1/265)İbni Kayyım ErRuh(s.19,157)
[280] Feyzul Kadir(2/67) İbni Kayyım ErRuh(s.157,164,189)
[281] Risale-i Birgivi(s67) Birgivi Ziyaretil Kubur(s42) Bkz.: Kurtubi Tezkira(s86)
[282] İbni Kayyım ErRuh(s157,164,177,189,190) İbni Abidin Şifaul Alil(s175) Muhammed Haseneyn Mahluf Şer’i Fetvalar(1/157) Şeyh Alaaddin Şerhu Fetava-i Nevevi(s101)

“Ölüye Yasin suresi okunduğu zaman azabı hafifletilir veya kaldırılır.”[283] Hadisi de ölmek üzere olanlar hakkındadır.

Ancak kabirlere gidip okuma bidattir. Seleften bu nakledilmemiştir. Kendisinden hadis dinlediğim Muhammed Alevi El Maliki, Tahkikul A’mal isimli risalesinde bu meseleyi uydurma ve zayıf rivayetlere dayanarak tahkik etmiştir. Mezkur risaleden bir bölüm nakledelim;

“Bazı inatçı kimseler her meseleyi reddederek her yenilik için; “Selef bunları yapmadı, onlarda bu zuhur etmedi” diyerek delil bulunmadığı konusunda inad ederler. (***Bu söz yanlıştır. Bilakis selefin yapmadığı ibadet kabilinden bir şeyi reddetmek her müslümana vazifedir***.) Bazıları da ölülere Kur’an okunması hususunda Selefin bunu yapmadığını iddia ederek reddederler. Onlara biz deriz ki;

Birinci Delil; Bu iddia sahih değildir. İbni Ömer radıyallahu anhuma, Şa’bi radıyallahu anh ve İmam Ahmed Radıyallahu anh’den gelen rivayetler bunun selef tarafından yapıldığının delilleridir. (halbuki mezkur rivayetler uydurma ve zayıf rivayetlerden ibaret olup, delil olacak kuvvette değildir!)

İkinci Delil; Bu konuda Selefin uygulaması olmasaydı bile iddia edildiği gibi özel bir yasak gerekmezdi. Selefin ölüye Kur’an okunması hakkında tatbikatının olmaması delil olmaz. (***bilakis, delil olur***.) Selefin uygulamadığı fıkhi veya tali meselelerden her biri yasaklanmış değildir. Aksini iddia edenin delil getirmesi gerekir ki, buna delil de, yol da yoktur. (***bu söz su götürür. Zira sahihayn’da; “Kim bizim emrimiz olmayan şeyle amel ederse o reddedilmiştir” hadisi vardır.***)

Üçüncü Delil; Sahih hadiste sabit oldu ki; “Ölü, ehlinin (vasiyet üzerine) kendisi için ağlaması ile azaplanır.”[284] Yine kabirlerinde ölülerin azablandırılacağı Kur’an ile sabittir; “Onlara sabah akşam ateşle azab sunulur.”(Mü’min 46)

---

[283] İbn Hacer El-İsabe(5/324) Ahmed(4/105) Tahkimi Sadat(3/412) Muhammed Alevi Tahkikul Amal(s24) Telhisul Habir(2/104) Sübülüs Selam(2/91)

[284] Buhari(Cenaiz 1/227) Müslim(Cenaiz 6/228) Ebu Davud(3129) Ahmed(1/36) Nesai(4/16) Elbani İrvaul Galil(6/73) Tayalisi(755)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem iki kabre yapraksız iki hurma dalını dikmiş ve bunlar kurumadığı müddetçe azaplarının hafifletileceğini bildirmiştir.[285]

"Ademoğlunun ameli, öldüğü zaman üç şey hariç kesir; sadaka-i cariye, kendisinden faydalanılan ilim, kendisi için dua eden çocuk"[286] Öldükten sonra insana sevabının ulaştığı bu üç hasletin dışındaki özellikleri ihtiva eden hadisler çoktur.

İbni Abbas Radıyallahu anhuma'dan gelen rivayette; **"Sevab alacağınız en büyük pay Allah'ın Kitabıdır."[287]** Buyrulmuştur. (söylediği bu delilin kabirlerde ölülere Kur'an okumakla alakası yoktur.)

Hayatta olan akrabalarının kötü amellerinden dolayı ölülere kabirlerinde acı, ızdırab ve ceza vardır. Hayatta olanların hayırlarını onlara bağışlamalarından ölüler faydalanır. Bu hususta hadislerde ve Seleften gelen eserlerde hiçbir kısıtlama yoktur. Bunlardan bir kısmını İbni Kesir Rum suresi 52. ayeti tefsirinde zikretmiştir.

Dördüncü Delil; Ölülere Kur'an-ı Kerim okunması Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem'in emridir."[288](Bu konuda kabirlerde Kur'an okunmasını emreden sahih bir şey yoktur.)

Hadis metnindeki "Mevtaküm" kelimesini hakiki manasına hamleden ulema başta Ebu Hanife ve İmam Ahmed (radıyallahu

---

[285] Buhari(1/88) Müslim(8/235) İbni Ebi Şeybe(1/349) Fethul Bari(3/223) Şa'rani Tezkira(s124) Tayyibi Şerhul Mişkat(338) Tirmizi(1/102) İbni Mace(1/125) Nesai(4/106) Ebu Davud(1/6) Darimi(745) Ahmed(1/225,4/172) Taberi(8/387) Acurri Şeriat(795-99) İbni Kesir(4/430) Beyhaki Şuab(11099) Tayalisi(1/344) Ebu Yala(4/43) Abd Bin Humeyd(1/154) Nevevi Minhac(3/201) Dimyati İanetut Talibin(2/119) İbni Huzeyme(1/32) İbni Hibban(7/399) Mecmauz Zevaid(1/207) Nesai Kübra(1/663) Bezzar(9/101) Taberani Evsat(3/42)

[286] Buhari(11/6514) Müslim(vasiyet 3) Tirmizi(1376) Mişkat(203) İbni Kesir(1/189) Ebu Davud(vesaya 14) Nesai(3681) Beyhaki Şuab(3447) İbni Hacer Fetava(s31) Kurtubi(4/325) İbni Teymiye Tevessül(s241) İbni Cevzi Zadul Mesir(6/111, 7/10) Ahmed(5/261) İbni Nehhas Meşariul Eşvak(586) Kurtubi Tezkira(s91) Sübülüs Selam(871)

[287] Buhari(Tıb, 4/16) Müslim(selam 66) Keşful Hafa(149) Lealiul Masnua(1/188) İbni Adiy Kamil(5/1801) İbni Cevzi Mevduat(1/229) Beyhaki(1/430) Zübeydi İthaf(3/77) İbni Kesir(1/87) İbni Teymiye Sahihu Kelimit Tayyib(144)

[288] Seyyid Muhammed Alevi ElMaliki Tahkikul A'mal(s.19-22)

anhuma) olmak üzere cumhuru Ehli Sünnet; "Sadaka gibi hayırlı işlerin sevabının ölüye yahut diriye bağışlanması sahihtir. Bağışlayanın sevabı da eksilmez" diye ittifak etmişlerdir.[289]

Şafii İmamlarından Nevevi, Fetava'sında der ki; "İmam Ahmed ve İmam Şafii'nin bazı arkadaşları okunan Kur'an sevabı ölünün ruhuna ulaşır dediler"[290] Minhac'ın şerhinde İbni Hacer; "İmam Malik'ten bir rivayette, İmam Ebu Hanife ve İmam Ahmed'in Mezhebine göre okuyan kimsenin mücerred niyetiyle kıraetin sevabı ölüye ulaşır. Şafii ulemasından birçok imamlarımız bu sözü seçtiler" demiştir.[291]

---

[289] Sübki Menhelül Azbul Mevrud(8/259) İbnuAbidin(1/844) Zubeydi İthaf(10/369) Tahkimi Sadat(3/417)

[290] Nevevi Fetava(s101)

[291] Dört Mezhebden deliller için bkz.: ElMecmu(5/323) Futuhatur Rabbaniye(4/204) Haşiyetuş Şirvani kenarında Tuhfetul Muhtac(2/203,7/73) Tahkimi Sadat(3/418) İkmalul İkmal(3/143) Zürkani Şerhu Muvatta(4/456) ElMünteka(6/145) İbni Müflih Füru(2/557) Mecmaul Enhur(2/552) Kadı Iyaz Müslim Şerhi(2/125) Karafi ElFuruk(3/192) Bahrur Raik(3/159) İbni Kudame Muğni(2/425) Futuhi Müntehal İradat(1/171) İbni Müflih ElMebde'(2/279) İbni Teymiye Fetava(24/296) İbni Abdilberr Temhid(5/117)

7. HADİS:MİLLİYETÇİLİK

من تعزى بعزاء ا اهلية فأعضوه ن أبيه ولا تكنوه

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Kim babalarıyla iftihar ederek izzetini izhar ederse ona babasının şeyini ısırttırın (açıkça sövün). Ve ona kapalı söylemeyin."[292]

Allah Teala; "**Ey insanlar! Şüphesiz Biz sizi birbirinizi tanıyasınız diye bir erkek ve bir kadından yarattık, sizi şubeler ve kabileler kıldık. Hakikatte Allah indinde en şerefliniz takvaca en üstün olanınızdır.**"(Hucurat 13) buyuruyor.

Yani insanın değeri takvadan başka bir şeyle ölçülemez, ırk, soy sop, nesep gibi şeylerin faydası yoktur. Şuur altına gizlenen hubb-i zat yani kişinin kendi şahsını sevmesi ve şahsiyetini koruması veya övmesi için etrafının sevgisi, insanları dinden uzaklaştıran bir zehirdir. Bunun için yukarıdaki hadisle beraber, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Toplumlar ya cehennem tuğlaları olmuş babaları ile iftihar etmeye son verecekler yada Allah'ın nezdinde burnuyla necaseti yuvarlayan böcekten daha alçak olacaklardır. Şüphesiz Allah azze ve celle sizden Cahiliyye'nin kibrini ve babalarıyla iftiharını gidermiştir. Ancak o, takva sahibi mümin veya yalancı ve şakidir. Tüm insanlar Ademoğullarıdır, Adem de (aleyhis selam) topraktan yaratılmıştır."[293]

Bu hadis ırkçılığı ortadan kaldırmakta ve ırkçıları tehdit etmektedir. Ömer radıyallahu anh da;

---

[292] Ahmed(5/136) Buhari Edebül Müfred(963) İbni Hibban(3153) Nesai(5/272) Ebu Ubeyd Garibul Hadis(22/2, 53/1) Tahavi Müşkilül Asar(8/231) Taberani(1/199) Mişkat(4902) Mecmauz Zevaid(3/3) Elbani Sahiha(269) İbni Mahled Fevaid(3/1) Heysem Bin Küleyb Müsned(187/1) Begavi Şerhus Sünne(4/99) Ziyaul Makdisi Muhtare(1/407) İbni Sünni(427) Abdullah Bin Ahmed Bin Hanbel(5/133) Deylemi(1014) Camius Sagir(633) Keşful Hafa(2435) Zadül Mead(2/447) sahihtir

[293] hasendir Ebu Davud(5094) Tirmizi(3955) Ahmed(2/361) Beyhaki(10/232) Begavi Mesabih(3807) Mişkat(4899) Tergib(3/575) İbni Teymiyye İktizaus Sıratı Mustakim(S.93)

“Hakikaten biz Allah’ın İslam ile şereflendirdiği bir toplumuz. İslam’dan başkasıyla izzet arayanı Allah zelil kılsın”[294] buyurmuştur.

Kişinin kendi iradesi ile kazandığı bir meziyet veya eliyle yaptığı bir sanatla övünmesi belki ehvendir ama soyunun asil olması, zengin olması, Ehli Beyt’ten olması veya şeyhin oğlu olmasında ne gibi bir irade harcamıştır ki o ırkla övünebilsin?

Böyle şeylerle iftihar etmek, utancı gerektirir. Irkla övünen kimseden ahmağı yoktur. Zira Allah insana böyle bir nimet nasip etmişse şükretmesi gerekir, onunla övünmesi değil!...

“Kimi ameli geri bırakırsa nesebinin şerefli olması fayda sağlamaz.”[295] Hadisi şerifi bu meseleyi en güzel şekilde belirtir.

Irkçılık çok eski bir davadır. İslam’dan önce Arabistan’daki kabileler birbirlerine karşı neseple, soyla evlat ve mal çokluğu ile övünürlerdi. Her kabile haklı olsun olmasın kendi mensuplarını korur ve tarafgirlik gayreti ile savaşırlardı. Her kabile kendine has vasıfları ile üstünlük davasında bulunur ve bunu şairleri, edipleri vasıtasıyla panayırlarda dile getirirlerdi. Böyle ırkçılık ve sırf nesep şerefi iddiasıyla kabileler arasında çok kanlar dökülmüş, hak ve hukuklar çiğnenmiş, boş yere büyük zulümler işlenmiş olduğu tarihen sabittir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bu anlayışı kökünden reddetmiş, böyle bir davayı affedilmez bir suç saymıştır. Zira insanlar tek bir soydan üremişler, bütün beşeriyet Adem aleyhis selamın neslinden gelmiştir.

İnsanlar şeref ve kıymetlerini soylarından değil, ahlak ve yaşayışlarından, ulvi gaye ve imanlarından kazanırlar. Bütün müminler kardeş olduğuna göre hiçbir müminin diğer mümine soyca üstünlüğü olamaz. Allah katında üstünlük ve iyilik ancak takva iledir. Takvası yani Allah’ın emirlerine ve yasaklarına riayeti en ziyade olan Allah katında en iyi olan kimsedir. Allah katında makbul olan hak din İslamiyet’tir, bütün peygamberlere gelen Tevhid dinidir. Bu tek ve gerçek din şuuru içinde birleşmek ve yaşamak millet bütünlüğünü, birlik ve beraberliğini kardeşçe yaşama imkanı sağlar.

---

[294] Ebu Nuaym Hilye(1/49)
[295] Müslim(2699) Ahmed(2/252) Ebu Davud(3946) Tirmizi(4015) İbni Mace(225) Darimi(351) Hakim(1/89) Metalibu Aliye(3/103) Ruhul Beyan(Tenvirül Ezhan-1/250) İbni Hibban(78) Kudai(393) sahih

Kabile ve ırk ayrımları sayılamayacak kadar çok olduğundan ve kabilelere bağlı gerçek bir hayat nizamı bulunamayacağından, soylara bağlı olarak tarafgirlik iddiasında bulunmak, ilim ve şuurdan uzak kalan boş bir dava olur ve arkasından da cemiyet bütünlüğü darmadağın hale gelir. Bu takdirde meşrep, cemaat dine uymazsa meşrepçilik, cemaatçilik de ırkçılık hükmünde olur. İşte tahribat ve zararı affedilmeyecek kadar büyük olan kavmiyetçilik ve ırkçılık davasında bulunmak, kabile ve soylara bağlı kalarak hak ve adaleti çiğnemek suçunu işleyenlere en ağır şekilde sövmeye müsaade edilmektedir.

Bu hareketle kavmiyet davasında bulunanlar susturulmuş olurlar ve utandırılarak bir daha böyle yıkıcı bir iddiada bulunmaya cesaret edemezler.

Hadisi şeriflerde buyuruluyor ki; "Kim gayesi İslam olmayan kör bir bayrak altında bir asabiyete çağırırken yada bir asabiyete yardım ederken öldürülürse ölümü cahiliye ölümü üzeredir."[296]

MİLLET, MİLLİYET, DİN, ŞERİAT MEFHUMLARI

Bu kelimelerin hepsi birbirinin müradifidir. Yani biri diğerinin manasına gelir. Şeriat; din, din; millet ve kanundur. Biri söylenince diğeri anlaşılır. İnsanlık tarihinde ilk din Adem aleyhis selam'a gönderilen ve tevhidi bildiren İslam'dır. İlk kanun ise yine Adem aleyhis selam'ın tebliğine memur olduğu tevhid dininin on sahife olarak Allah Teala tarafından indirilen kutsal metindir.

İlk din de, ilk kanun da ilahi kaynağa dayanır. Tevhid esasına bağlıdır. Beşeri kanunlar sonradan çıkmıştır. Allah'ın emrine bağlanmayan kişiler Allah'ın din olarak gönderdiği kanunlar haricinde beşeri kanunlar yaparak insanları bunlarla idare etmeye kalkmışlardır. Ancak her an gördüğümüz gibi din kanunları sapasağlam, değişmeden durduğu halde beşer kanunları madde madde değişikliğe uğrayarak çok kısa devrede yamalı bohçaya dönmekte, birçok maddeleri işlemez, batıl hale gelmektedir.

Din Allah katında sadece İslam'dır. Allah'a ve O'nun emirlerine teslim olunan yoldur. Bütün peygamberler tarafından aynı temel

[296] Müslim(imaret 57) Nesai(7/123) Ebu Davud(5121) İbni Mace(fiten,7) Ahmed(2/306) İbn Teymiye İktiza(s.92) Cemül Fevaid(9797) Deylemi(5976) Nevevi Minhac(4/517) İbni Müflih Adabuş Şer'iyye(1/52) sahihtir

esaslar içerisinde tebliğ edilir. İslam'dan başka din Allah katında kabul olunmaz.

"**Kim İslam'dan başka bir din ararsa, o istediği din asla kendisinden kabul edilmez ve o Ahiret'te ebedi hüsrana uğrayanlardandır**."(Al-i İmran 85)

"**Bu gün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak İslam'ı seçtim.**"(Maide 3)

"**Şüphesiz Allah katında din İslam'dır.**" (Al-i İmran; 19)

İslam bölünmez bir bütündür. Onun bir kısmını kabul edip de bir kısmına inanmamak, tümüne inanmamak gibidir. Bu hususta hiçbir özre, bahaneye yer yoktur. Asrın, yaşanan çevrenin, hatır ve gönlün bu mevzuda öne sürülmesi insanı küfre düşmekten kurtarmaz. Dini tümüyle kabul etmedikçe kişi mümin ve Müslüman olamaz.

"**Dinlerini (bir kısmına inanıp bir kısmını inkar ederek) parça parça edenler, ayrı ayrı fırkalar olanlar (yok mu?) Sen hiçbir şekilde onlardan olamazsın. Onların cezası ancak Allah'a aittir. Sonra onların dünyada yaptıklarını Allah kendilerine anlatacaktır**."(En'am 159)

Millet ve Şeriat'ta din manasınadır. Ne yazık ki millet kelimesi asıl anlamı olan din manasından saptırılarak ırk manasına kullanılmış, şeriat de İslam'dan, Kur'an'dan ayrı bir şeymiş gibi gösterilmek istenmiş, bizzat Müslümanlar bu kelimeden ürker hale getirilmiştir. Millet kelimesinin din manasına geldiğini bizzat Kur'an-ı Kerim bildirmektedir;

"**Kendini bilmeyenden başka kim İbrahim'in milletinden (dininden) yüz çevirir?"** (Bakara 130)

"**Atalarım İbrahim'in, İshak'ın, Yakub'un milletine (dinine) uydum**." (Yusuf 37)

"**Sonra sana muvahhid bir Müslüman olarak İbrahim'in milletine (dinine) uy; O hiçbir zaman müşriklerden olmadı diye vahyettik**"(Nahl 123)

Ayrıca Bakara 120, 135, Al-i İmran 95, Nisa 125, En'am 161, Yusuf 38, Hacc 78, Sad 7, A'raf 89, İbrahim 13, Kehf 20. ayetlerinde

de hep millet kelimesi din manasında kullanılmıştır. Kur'an da millet kelimesinin dinden başka manada kullanıldığı vaki değildir. Hadisi şeriflerde de durum aynıdır.

Tefsir, hadis ve lügat alimi Zemahşeri Esas ül Belağa isimli lügat kitabında şöyle der; "Millet: Bu kelimenin asıl manası tarikatı mesluke (bir kimsenin benimseyip kabul ettiği yol, fikir, sistem) dir ki; eğri veya doğru olabilir. Bunun din ve şeriat manasında kullanılması ise herkesçe bilinen hakikatlerdendir."

Yine Ebul Feth Muhammed Eş-Şehristani El Milel Ven Nihal adlı meşhur eserinde ve Tarifat'ta Seyyid Şerif derler ki;

"*Din, şeriat ve millet denilen kelimeler aslında aynı şeylerdir. Fakat değer ve kavram olarak her biri bir haysiyetle tefrik olunur. İtikad haysiyetiyle; din, amel haysiyetiyle; şeriat, toplayıcılığı itibariyle de millet denilir. Bununla beraber itikad edilen ne ise esas itibariyle amel edilen odur. Binaenaleyh millet; cemiyet halindeki bir topluluğun etrafında toplandığı ve üzerinde yürüdüğü diğer bir tabirle cemiyet ruhunun tabi olduğu, cemiyet varlığının bağlı bulunduğu hükmedici prensipler ve bu prensipleri kabul edenlerin yoludur.*"[297]

Lügat konusunda otorite kabul edilen Ragıb İsfehani Müfredat'ında der ki;

"Millet ; tıpkı din gibi peygamberler vasıtasıyla kullarına ilettiği nizamın adıdır. Milletle din arasındaki fark şudur; Millet; tıpkı "İbrahim'in milletine uyun" dendiği gibi sadece peygambere nispet edilir. Bu nedenle "Allah'ın milleti", "milletim" veya "Zeyd'in milleti" denmez.[298]

Demek ki bugün milliyetçilik tabir ettikleri şey düpedüz ırkçılıktır. Klasik ve modern lügatlere bakınız, hepsinin aşağı yukarı naklettiğimiz manaları verdiklerini görürsünüz.

Bütün bu misallerden anlıyoruz ki, millet kelimesini doğrudan doğruya ırk manasıyla anlamaya imkan yoktur. Bu kelimelerin gerçek manası insanların dünya ve Ahiret saadetini hazırlayan prensiplere,

---

[297] Seyyid Şerif Tarifat(1/141) İbni Hazm Fusul FilMilel(5/72) Şehristani Milel ve Nihal(1/39) Firuzabadi Kamusul Muhit(3/45) İmam Ebu Hanife Fıkhul Ekber(s17) Bakınız; İsmail Kaya İslam Dini Ve İlmihali(10-15) Mustafa Asım Köksal İslam Tarihi(3/52)

[298] Ragıb Müfredat(s175,258) Bkz.Tuhfetul Mevdud İbni Kayyım(199)

dine bağlı bir içtimai yapıdır. Buna göre yeryüzünde iki millet vardır; İslam milleti, küfür milleti...

İslam milleti, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin izinde, O'nun Allah'tan getirdiği tevhid akidesini dünya ve Ahiret için yol edinenlerdir. Küfür milleti ise; "*Küfür tek millettir*" sözünde ifadesini bulduğu üzere İslam milleti dışında kalanlardır.

ARAPLARA BUĞZEDİLMEZ !

İki cihanın fahri Muhammed aleyhis salatu vesselam'ı devreden çıkarmaya çalışanlar insanların kalbine Araplara karşı buğz yerleştirmek için hakaretvari sözler, hikayeler uyduruyorlar, hatta bazıları daha ileri giderek; "*Muhammed(sallallahu aleyhi ve sellem')in hayatı çöl bedevilerinin hayatıdır, Arap İslam'ını, çöl kanunlarını kabul etmeyiz, bize Türk Müslümanlığı lazım*" gibi laflar ediyorlar.

Şüphesiz bu; cahillerin, millet kavramının manasından gafil olanların ve İslam düşmanlarının işleridir. Millet kelimesinin ümmet manasına geldiğini yukarıda naklettik, şimdi Araplara buğz edilmemesi gerektiğine dair hadisleri nakledelim;

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**Ya Selman! Bana buğz etme, dininden ayrılırsın**." Selman radıyallahu anh sordu; "Ya Rasulullah Sana nasıl buğz ederim?" Buyurdu ki; "**Araplara buğz edersen Bana buğz etmiş olursun**."[299]

İmam Beyhaki bunu üç ayrı tarik ile rivayet etmiş, Tirmizi; "hasen" Hakim; "sahih" demiştir.

Ali r.a.'den; "**Ya Ali! Sana Arablar hakkında hayır tavsiye ederim**"[300]

İbni Abbas r.a.'dan merfuan; "**Beni Haşim'e ve Ensar'a buğzetmek küfür, Araplara buğzetmek münafıklıktır**."[301]

---

[299] sahihtir Beyhaki Şuab(1607) Ahmed(5/440) Hakim(4/86) Tirmizi(3927) Deylemi(8512) Tayalisi(2708) Cemül Fevaid(9106) Cemül Cevami(Ziyaul Makdisi, Tahavi, Begavi, Beyhaki, ve Ru'yani'den naklen; 1/964) İbni Teymiye İktiza(s209) Taberani(6/238) İbni Kesir(2/174) Bezzar(6/482) Ebu Ya'la(1/75) Hilye(7/270) Siyeri Alamin Nübela(1/539) Ukayli(2/184) Hatib(9/248) İbni Ebi Hatem Merasil(1/50)

[300] Bezzar(2/318) Taberani(4/8) Mecma(10/52) Mehamili Emali(1/220) İbni Adiy(6/42) hasendir.

Bu konuda zayıf oldukları için nakletmediğimiz çok hadis vardır ve bu rivayetler birbirini kuvvetlendirir. Arabı sevmek hakkında Hafız Iraki **Mahaccetil Kurab İla Mahabbeti Arab** adlı bir risalede ilgili hadisleri toplamıştır. Ayrıca Zehebi, İbni Cevzi'nin de **"Fedailu Arab**" adlı bir eser yazdığını kaydetmektedir.[302] Bu kaydettiğimiz hadisler "Çöl bedevilerinin hayatı bize örnek olamaz" diyen art niyetli insanları reddetmektedir.

Bu hadislerde kastedilen Sahabe dönemindeki Araplardır ve onların hayatını örnek almak tavsiye edilmektedir. Zira o zaman İslam devletini Araplar temsil ediyordu. Halifenin de Kureyş'ten olması gerektiği malumdur;

İbn Ömer (r.a.) şöyle demiştir: Rasulullah (s.a.v.): **"Kureyş'ten iki kişi kaldığı müddetçe bu hilafet işi Kureyş'ten ayrılmaz"** buyurdu.[303]

Dolayısıyla İslam'ı Araplar temsil edecektir. İslam düşmanları, Müslümanları bölmek için Türklerin Araplardan, Arapların da Türklerden nefret etmelerini sağlamışlardır. İşte kaydetmiş olduğumuz hadisler düşünülürse, anlatılmak istenenin ne olduğu anlaşılır.

Hülasa: Milliyetçilik; Nebi Sallallahu Aleyhi Ve Sellem'in zamanındaki insanlara tebliğ ettiği kanunları kabullenmek ve dindar olmaktır. Hakiki milliyetçilik; Allah Teala'nın ahkamına boyun eğip teslim olmak, Din ve Şeriata tabi olanları, İlahi davete icabet edenleri ve İslam hudutlarını korumaktır.

İslam davetine icabet eden kim olursa olsun, ırkı ve cinsi, yeri ve yurdu nerede olursa olsun İslam milletindendir, Müslüman kardeştir. Öyleyse gerçek manada milliyetçilik; İslam davasını kabul etmek, İla-i Kelimetullah için birleşmek, çalışmak, teslimiyet, ihlas, Allah için sevmek ve Allah için buğz etmektir.

İman etmeyen soyda kardeşim değildir. Soyum ve ırkımdan olmasa da, dilimi konuşmasa da Muhammed Sallallahu Aleyhi Ve sellem'in Tevhid davetine icabet eden kardeşimdir. Nebi Sallallahu

---

[301] Sahihtir. Taberani(11/145) Mecmauz Zevaid(9/172,10/27) Heysemi; ricali güvenilir dedi. Münavi, Suyuti ve Iraki; hasen, sahih dedi. Camiüs Sağir(3155) Feyzul Kadir(3/205) Elbani zayıf dedi. Daiful Cami(234) Daife(3372)

[302] Tezkiratul Huffaz(4/93)

[303] Buhari(15/6989, 7/3304) Müslim(6/8 (1820)

Aleyhi Ve sellemin buyruğuna icabet etmeyen iman etmemiştir, öyleyse kardeşim değildir, babam değildir. Tevhid yok olmaya yüz tutarken İbrahim Aleyhis selam Tevhidi bildirmeye elçi olarak gönderilince kendinden sonraki peygamberlere bu hususta imam oldu ve Ondan sonraki peygamberler Onun Tevhidine nispet edildi. Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi Ve sellem Ondan üstün olmasına rağmen Tevhidi bildirme hususunda Ona ittiba ile emrolunmuştur.

8- GIYBET

قال رسول ا   كل ا سلم على ا سلم حرام دمه وماله وعرضه

Ebu Hureyre Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Her Müslim'in kanı, malı ve şahsiyeti diğer Müslime haramdır."[304]

Ebu Hureyre Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Birbirinize haset etmeyin, nefretleşmeyin, bir birbirinize sırt çevirmeyin ve bazınız diğerini gıybet etmesin! Allah'ın kardeş kulları olun!"[305]

Enes İbni Malik Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"İsra gecesi, tırnakları ile yüzlerini tırmalayan bir kavme uğradım. Dedim ki;

" Ey Cibril! Bunlar kimlerdir?" Dedi ki;

" Bunlar insanların gıybetini edenler ve onların gizli hallerini araştıranlardır."[306]

Süleym Bin Cabir Radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelip dedim ki;

"Bana Allah'ın beni faydalandıracağı bir hayrı öğret" buyurdu ki;

"Kendi kovandan su isteyen birine su vermek bile olsa, iyilikten hiçbir şeyi küçük görme. Kardeşini güler yüzle, güzel bir şekilde karşıla ve yanından ayrıldığında gıybetini yapma"[307]

---

[304] Müslim(3/1986) Tirmizi(1927) Ahmed(2/277) İbni Ebid Dunya Kitabüs Samt(162) İbn Ebid Dunya Kitabül Gıybet(3) isnadı sahih

[305] Buhari(7/88) Müslim(4/1983) Ebu Davud(4/278) Tirmizi(4/329) İbn Ebid Dunya Kitabüs Samt(163) İbn Ebid Dunya Gıybet (s.3-4) sahih

[306] Ebu Davud(4/269) Ahmed(3/180, 229, 231) İbni Kesir Tefsiri(1/122) İbn Ebid Dunya Kitabüs Samt(165) İbn Ebid Dunya Kıtabül Gıybet(4) Zübeydi İthaf(7/15) Elbani Sahiha(2/59-69) sahihtir.

Ebu Hureyre Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Riba (faiz) yetmiş günahtır. En düşüğü kişinin anasını nikâhlaması gibidir. En kötüsü ise Müslüman kişinin (gıybetini yapmaktır)" [308]

Haysiyetine hakaret etmek, ayıp aramak, namusuna halel getirmek bu hadisin nehyi kapsamındadır.

Enes Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bize, ribânın (faizin) dehşetinden bahseden bir hutbede bulundu. Buyurdu ki;

"Kişinin bir dirhem faize bulaşması Allah indinde; Kişinin otuz altı defa zina etmesinden daha büyük bir günahtır. Ribânın en çirkini ise, müslümanın gizli hallerini araştırmaktır."[309]

İbni Ebi Nüceyh'den; Mücahid Radıyallahu anh "**Her gıybetçiye ve yüze karşı eğlenene veyl olsun**"(Humeze 1) ayetindeki "**Humeze**" kelimesini; "İnsanlara huzurlarında hakaret eden ve onlarla alay eden kimsedir. "**lümeze**" ise gıybetlerini ederek etlerini yiyenlerdir" diye tefsir etmiştir.[310]

Katade Radıyallahu anh'den; "Bize kabir azabının üç şey sebebi ile olacağı anlatıldı; Üçte biri idrar (sıçrantılardan sakınmamak)tan, üçte biri gıybetten, üçte biri laf taşımaktan."[311]

İbni Abbas Radıyallahu anh dedi ki; "Arkadaşının ayıplarını anlatmak istediğin zaman, kendi ayıplarını hatırla."[312]

---

[307] Müslim(4/2026) Tirmizi(4/274) Ahmed(5/63, 173, 3/482) İbn Ebid Dunya Kitabül Gıybet(s.4) İbn Ebid Dunya Kitabüs Samt(166)
[308] Beyhaki(10/241) Abdürrezzak(20252) İbn Ebid Dunya Kitabüs Samt(173) İbn Ebid Dunya Gıybet(s.5) Suyuti Cem'ül Cevami(1/416) Keşful Hafa(1/422) İthaf(7/538) Elbani Sahiha(3/418) Muhtasar olarak; İbni Mace(2274) sahihtir.
[309] Ebu Davud(4/269) Ahmed(1/190) İbni Ebid Dünya Gıybet(s.5) Kitabüs Samt(175) Metalibul Aliye(2705) Busayri İthafüs Sadetil Mahare(2/152) isnadı sahihtir.
[310] Hennad Zühd(111) İbn Ebid Dunya Kitabüs Samt(185) Kitabul Gıybet(s.6) İhya(3/124) Zubeydi İthaf(7/536) Tefsiru Mücahid Bin Cebr(s.781) Kurtubi Tefsiri(20/182) ricali sahih ricalidir.
[311] İbn Ebid Dunya Kitabüs Samt(190) Kitabul Gıybet(s.6) İhya(3/124) İthaf(7/536) ricali sahih ricalidir.
[312] Buhari Edebül Müfred(328) İbn Ebid Dunya Kitabüs Samt(194) Gıybet(s.6) Gazali İhya(3/124) İthaf(7/537) ricali güvenilirdir.

Cabir Bin Abdullah r.a.'dan; "Biz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber iken rüzgar ile birlikte çirkin bir koku geldi. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Biliyor musunuz bu rüzgar nedir? Bu rüzgâr(daki koku) müminlerin gıybet edilmesi sebebiyledir."[313]

Buharî'nin Edebul Müfred'deki rivayetine göre, bazı münafıklar mü'minlerin gıybetini etmişler, bunun üzerine bu rüzgâr gönderilmiştir.

HARAM OLAN GIYBETE MİSALLER

Bedeni Gıybet; Şişko, şaşı, kör, kel, bodur, yüzü sivilceli, patlak gözlü, kepçe kulak, patlıcan burun, gibi duyduğu zaman adamın canının sıkılacağı ve üzüleceği şekilde vasıflandırmalar ve tanıtmalar…

Nesebi Gıybet; Babası fakir bir işçidir, annesi çamaşırcılık yapardı, dedesi eşkıya imiş gibi sülalesine ait şeylerle anmak…

Ahlaki Gıybet; cimridir, kibirlidir, riyakardır, korkaktır, yüreksizdir, merhametsizdir, acizdir gibi vasıflamalar…

Dini Gıybet; namazı güzel kılmaz, güzel abdest almaz, zekatı yerine vermez, Kur'anı baştan savma okur, gizlice içki içer, bundan senelerce önce çok günahlar işledi ama sonra tevbe etti, gibi konuşmalar…

Dünyevi Gıybet; çok yer, çok konuşur, çok uyur, çok şirrettir, milletin hakkına riayet etmez, komşularını rahatsız eder, mala düşkündür gibi halleri dile getirmek…

Kıyafetle İlgili Gıybet; lüks elbiseler alıp giyiminde israf eder, elbisesi çuval gibi geniştir, düttürü elbiseler giyinir, paltosu ne kadar kirliydi, ayakkabısını şu kadara almış, o paraya yazık değil mi? Gibi çekiştirmeler hep yasaklanmış, haram olan gıybete misal teşkil ederler.[314]

[313] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(217) Buhari Edebul Müfred(s.320 no;734) Ahmed(3/351) Mecmauz Zevaid(8/91) isnadı hasendir.
[314] Ubeydullah Küçük(Mehmed Şevket Eygi) Gıybet İlleti(s63-64)

Ebu Hureyre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Gıybet nedir bilir misiniz?" dediler ki;

"Allah ve rasulu bilir" buyurdu ki;

"Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle zikretmendir." Denildi ki;

"Söylenen şey eğer kardeşimde varsa?" buyurdu ki;

"Eğer kardeşinde olan şeyi söylersen bu gıybettir. Şayet onda olmayan şeyle zikredersen iftira etmiş olursun."[315]

Avn Bin Abdullah dedi ki; "Bir kimseyi kendisinde mevcut olan bir şeyle hoşlanmayacağı şekilde zikretmen gıybet, onda olmayan şeyle zikretmen ise bühtan(iftira)dır."[316]

Hişam Bin Hassan dedi ki; "Gıybet; kişide mevcut olup ta (yanında konuşulduğunda) hoşlanmayacağı şeyi (arkasından) söylemektir."[317]

İmam Nevevi der ki; "Açıkça günah işleyen veya bidatini ilan eden kimsenin aleni olan günahları ile gıybeti caiz olur. Aleni olmayan günahları ile gıybeti caiz olmaz." Bazı ulema gıybet çeşitlerini şu şekilde sıralamıştır;

Küfür olan gıybet: Müslümanı gıybet eden birisine; "gıybet etme" denildiğinde buna karşılık ; "bu gıybet değil, doğru söylüyorum" derse Allah'ın haram kıldığını helal saymak olacağından küfürdür.

Nifak olan gıybet: Gıybet yaparken kimin gıybetini ettiğini bildirmez. Bununla da vera sahibi gibi görünmek ister.

Masiyet olan gıybet: Müslümanı ismen belirtip, hoşlanmayacağı şekilde ardından konuşmak.

---

[315] Müslim(4/2001) Tirmizi(4/329) Darimi(2/299) Ahmed(2/230) Kitabus Samt(205) Kitabul Gıybet(s.7) sahihtir.
[316] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(211) Kitabul Gıybet(7) ricali güvenilir.
[317] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(215) Kitabul Gıybet(s.7) isnadı hasendir.

Mubah olan gıybet: Açıktan günah işleyenlerin gıybetidir. Fasıkların ve bid'at sahiplerinin halini anlatan, halkı onlardan korumak niyetiyle yaparsa sevab bile alır.[318]

MÜBAH OLAN GIYBET ŞEKİLLERİ

İmam Nevevi der ki; "Bil ki; gıybet aslında haram ise de bazı hallerde maslahat için mubahtır. Gıybeti caiz kılan sebep, gıybet etmeden ulaşılmasına imkan olmayan sahih ve şer'i bir maksaddır. Bu türlü maksatlar altı tanedir.

Tazallüm (zulme uğradığını söyleyerek yardım istemek); Mazlum'un sultana, hakime ve bunlar gibi idare yetkisi olan veya hakkını zalimden almaya gücü yeten birisine zulme uğradığını şikayet etmesi ve "filan bana zulmetti, şöyle yaptı, şu şeyimi aldı" gibi şeyleri söylemesi caizdir.

Kötüyü değiştirmek ve günahkarı yola getirmek için yardım dilemektir. Kötülüğü önlemeyi temin niyeti ile bu işe kudretinin yettiğini umduğu kimseye; "filan şöyle yapıyor, onu men et…" demek caizdir. Niyeti kötülüğü önlemek olmazsa bu haram gıybete girer.

Fetva istemek ve meselenin hükmünü anlamaya çalışmaktır. Bu tıpkı müftüye; "babam, kardeşim veya falan bana şöyle zulmetti. Buna hakkı var mı? Onlardan kurtulmak, hakkımı tahsil etmek, zulmü kendimden def etmek nasıl olur, bunun yolu nedir?" demesi veya; "karım bana böyle yapıyor, kocam bana şöyle davranıyor" demesi gibi. Bu ihtiyaç nedeniyle caizdir.

Fakat günaha girmemenin en sağlam yolu; "Durumu bu olan bir adam hakkında, şöyle yapan bir karı veya koca hakkında ne dersin?" demektir. Çünkü bu suretle şikayet edileni tayin etmeden, maksad hasıl olur. Mamafih tayin etmek de caizdir.

Çünkü hadiste Hind; "Ya Rasulullah! Ebu Süfyan cimri bir adamdır" dediği zaman onu Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem men etmedi.[319]

---

[318] Ebul-Leys Tenbihul Gafilin(s186) Hediyyetül Alaiyye(s324) Hadımi Berika(4/399) Elmalılı(7/209) Abdullah Aydınlı Darimi Şerhi(1/415) İbni Abidin(15/501)
[319] Buhari(5359) Müslim(1714) el Ezkar(s.532)

Müslümanları şerden korumak ve onlara öğüt vermektir. Bunun da çok şekli vardır. Mesela; sağlam olmayan hadis ravilerini ve şahidleri tenkit etmek, bu icma ile caizdir, hatta vacibdir.

Kız alıp vermede, ortaklık kurmada, emanet bırakmada, ilgili şahıs için biri sana danışırsa öğüt verme maksadı ile o adam hakkında bildiklerini söylemek üzerine vacibdir.

Satılan şey hakkındaki kusuru bilen kişilerin, bunu bilmeyen alıcıya söylemesi vacibdir. Öğrencinin bir bid'atçiden ders aldığını gören onun halini açıklamalıdır. Ancak bu niyete kıskançlık gibi şeyler karışmamalıdır.

Adam açıkça günah işliyor, Bid'atini açıkça ilan ediyorsa, mesela alenen içki içiyor, halkı soyuyor, zulüm ile mallardan vergi alıyor, satışlarından pay alıyor veya batıl işler çeviriyorsa onu, kendisinin de saklamadığı kötülükleri ile zikretmek caizdir. Fakat saydığımız diğer sebeplerden biri olmadıkça onun gizli hatalarını söylemek caiz değildir.

Kusurlarıyla tanınan birisini tarif etmek mesela gözleri akıntılı, topal, sağır, kör, şaşı, yassı burunlu veya buna benzer sıfatlar ile tanınıyorsa tarif maksadıyla onu bu şekilde tanıtmak caizdir. Fakat onun kusurunu belirtmek gayesi ile olursa bunları söylemek haramdır ve tarif niyeti ile de olsa kusurunu söylemeden adamı tanıtmak mümkünse öyle yapmalıdır.

İşte ulemanın zikrettiği bu altı sebep açıklamasını yaptığımız gibi, gıybet etmeyi helal kılan durumlardır. Bu sebeplerle gıybet etmenin caiz olduğunu söyleyenler arasında Ebu Hamid El-Gazali ve daha başka alimler vardır.

Bu sebeplerin gıybeti caiz kıldığını gösteren sahih ve meşhur hadisler vardır ve bu sebeplerin çoğu üzerinde icma vaki olmuştur…"[320]

Aişe r.a.'dan; "Bir adam peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girmek için izin istedi. Buyurdu ki;

"Ona izin verin. O, aşiretinin ne kötü bir mensubudur." Adam içeri girince ona yumuşak konuştu. Adam çıktıktan sonra biz;

---

[320] Muhyiddin Nevevi El Ezkar(s.529) İbni Abidin(15/503)

“Söylediğini söyledin, sonra da ona yumuşak konuştun!” dedik. Buyurdu ki;

“Ey Aişe! Kıyamet gününde Allah katında insanların en şerlisi, insanların şerrinden korktukları için ilişmedikleri kimsedir.”[321]

Kadı Iyaz der ki; “Bu izin isteyen kişi; Uyeyne Bin Hısn’dır. O esnada müslüman olmamıştı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, insanların onu tanıyıp ta ona aldanmamaları için durumunu açıklamak istemişti.” Uyeyne, irtidad hadisesinde dinden dönenlerle beraber olmuş, Ebu Bekir r.a.’ın yanına esir olarak getirilmişti. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in onu; “Kavminin kötü bir mensubudur” diye vasfetmesi, nübüvvet delillerinden bir mucizedir. Uyeyne Bin Hısn, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in vasfettiği gibi çıkmıştır. İslam’dan ayrılmaması için kendisine yumuşak davranmıştır. Aşiret ile kastedilen kabilesidir. Yani; “Bu adam, o kabilenin ne kötü bir mensubudur” manasına gelir. Bkz.: Nevevi el-Minhac Bi Şerhi Sahihi Müslim Bin Haccac(16/144)

Zeyd Bin Eslem r.a.’den; “Gıybet, ancak günahını açıkça işlemeyen için söz konusudur.”[322]

Yani açıkça günah işleyenin ardından konuşmak gıybet değildir. Nitekim diğer bir rivayet şu şekildedir;

أترعوون عن ذكر الفاجر م يعرفه الناس اذكروه ا فيه يعرفه الناس

Ömer radıyallahu anh'den Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Faciri anlatmaktan ne zamana kadar kaçınacaksınız? Onu anlatın ki, insanlar onu tanısınlar.”[323]

---

[321] Kitabus Samt(219) Buhari(7/81,86) Müslim(4/2002) Tirmizi(4/359) Kitabul Gıybet(s.7) sahihtir.

[322] Kitabus Samt(222) Kitabul Gıybet(s.8) isnadı sahihtir.

[323] Ebul Fadl Mukri Zemmul Kelam ve Ehlih(4/218) Muaviye Bin Hayde'den ve Ebu Hureyre'den rivayetleri için bakınız; Beyhaki(10/210) Taberani(19/418) Taberani Sağir(1/357) İsmaili Mucemuş Şuyuh(2/633) Mehamili Emali(1/266) Beyhaki Şuab(9666) Hakiym Tirmizi Nevadir(2/257) Zehebi Siyeri A’lamin Nübela(9/426) Mizanul İtidal(1/239) Lisanul Mizan(1/181) İbni Adiy Kamil(2/173) Ukayli Duafa(1/202) İbni Hibban Mecruhin(1/220) Tehzibüt Tehzib(1/437) Tarihu Cürcan(1/115) Rafii Tedvin(3/411) Hatib Tarih(1/382) Hatib Kifaye(1/42) İbni Cevzi İlel(2/779)

Hasen (el Basri) r.a.'den; "Fasık (günahkâr) ile senin aranda hürmet yoktur."[324]

Hasen r.a.'den; "Bidatçi hakkında konuşmak gıybet değildir."[325]

Hânî Bin Eyyub'dan; "Muharib Bin Disar'a Rafızilerin gıybeti hakkında sordum. Dedi ki; "Onlar doğru yolda olan bir grup mu sanki?"[326]

İbrahim dedi ki; "Birisinin hakkında isim belirtmeden konuşmayı (bizden öncekiler) gıybet saymazdı."[327]

Es-Salt Bin Tarif'den; "Hasen r.a.'e dedim ki; "Günahını açıkça işleyen faciri, kendisinde bulunan şeyle zikretmek gıybet olur mu?" "Hayır! Onun kıymeti yoktur." Dedi.[328]

Humeyd et-Tavil'den; Said Bin Cubeyr r.a.'ın yanında gıybetten bahsediliyordu. Dedi ki; "Kişinin yanında söylenen şeyi arkasından konuşmak gıybet değildir."[329]

Keşful Hafa(2/224) Nasbur Raye(3/310, 322) Tedribur Ravi(2/369) Ebu Yala Halili İrşad(2/807) Mecmauz Zevaid(1/149) İbni Ebid Dünya Kitabus Samt(221) İbni Ebid Dünya Kitabul Gıybet(8) Camiüs Sağir(7650) Esrarul Merfua(1340) Deylemi(2705, 5259) Daifetul Elbani(584) Ebu Şeyh Tarih(236) Ebu Bekr Bin Selman El-Fakih Meclisu Min Emali(2/15) Ebu Bekr Bin Dekkak El-Hadis(2/42) Herevi Zemmul Kelam(4/81) Kudai(1185) Tefsiru Vahidi(4/82) Ebu Nuaym Ahbaru İsfahan(2/239) İbni Kayyım Menarul Münif(s121) Daiful Cami(4918) Ğimari Fethul Vehhab(736) Semhudi Cevahirul Ikdeyn(1/223) İbni Müflih Adabuş Şer'iyye(1/244) Heysemi dedi ki; "Taberani'nin Evsat ve Sağir'deki İsnadı hasen olup ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf edildi ise de onlar da pek zararlı değildir." neticede hadisin pek çok tariki olup biz en sağlam rivayet senedine istinaden kaydettik, hasendir.

[324] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(224) İbn Ebid Dunya Kitabul Gıybet(s.8) Zubeydi İthaf(7/558) isnadı sahihtir.

[325] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(225) İbn Ebid Dunya Gıybet(s.8) Kurtubi(16/339) ricali güvenilirdir.

[326] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(226) İbn Ebid Dunya Gıybet(s.8) isnadı hasendir.

[327] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(228) İbn Ebid Dunya Gıybet(8) isnadı hasendir.

[328] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(232) İbn Ebid Dunya Gıybet(8) İhya(3/133) İthaf(7/557) Buhari Edebul Müfred(s.448) hasendir.

[329] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(234) İbn Ebid Dunya Gıybet(8) isnadı sahihtir.

Hasen r.a. dedi ki; "Günahı açık olanın gıybeti yoktur. Muhannes ve hariciler de böyledir. (yani bunlar hakkında konuşmak gıybet olmaz.)"[330]

Salt Bin Tarif'ten; Hasen r.a.'e; Günahını bildiğim ve kendisiyle ilimle uğraştığım kimseden bahsetmem gıybet olur mu?" diye sordum dedi ki; "Hayır, günahkâr için söz yumuşamaz."[331]

Haseni Basri Radıyallahu anh'a; "Facire lanet ve gıybette beis var mıdır?" diye soruldu, "Hayır" cevabını verdi.[332]

Enes r.a.'den; "Haya örtüsünü atanın ardından konuşmak gıybet değildir."[333]

Haseni Basri ve İbrahim Nehai den; "Üç grup insanın gıybeti haram değildir; açıkça günah işleyen, zalim idareci, dinde olmayanı dine sokan bidatçi."[334]

Süfyan Bin Uyeyne der ki; "Zalim yöneticinin, aleni günah işleyenin ve bidatçinin gıybeti yoktur."[335]

Ömer Radıyallahu anh der ki; "Facire (açıktan günah işleyene) hürmet yoktur"[336]

---

[330] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(237) İbn Ebid Dunya Gıybet(8) İthaf(7/557)
[331] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(238) hasendir.
[332] İbni Ebid Dünya Kitabus Samt(232) İbni Ebid Dünya Kitabul Gıybet(8) Gazali İhya(3/133) Zübeydi İthaf(7/557) Buhari Edebül Müfred(448) İbni Kesir Bidaye(9/540) İbni Müflih Adab(1/245) Hatib Kifaye(1/42) hasendir.
[333] Zayıftır. Kuşeyri Risale(s298) Aliyyul Kari Esrarul Merfua(761,1058) Beyhaki(10/355) Beyhaki Şuab(9664) Camius Sağir(8525) İhya(3/133) Kayravani Cami(s179) Deylemi(5925) Hatib Tarih(4/171) Kurtubi(16/339) Keşful Hafa(305) Zübeydi İthaf(4/117) Nehrevani Fevaid(1/41) Kudai(1/36) Kelabazi Miftahul Meani(2/120) İsa Bin Vezir Sittetu Mecalis(2/193) Tahricul İhya(1/217) Düreri Müntesira(177) Nevafihul Atira(2070) Fethul Vehhab(296) Berika(4/396) Maverdi Edebid Dünya Ved Din(s642) İbni Müflih Adab(1/245) Daiful Cami(5483) Sübülüs Selam(4/188) Herevi Zemmul Kelam'da hasen olduğunu söyler.
[334] Ahmed Zühd(1671) Camius Sağir(3516) İbni Ebid Dünya Samt(235) İbni Ebid Dünya Gıybet(8) İhya(3/133) Kurtubi(16/339) İthaf(7/557) Şemsul Hilafe Cafer Adab(33) Beyhaki Şuab(9669) Edebid Dünya Ved Din(s678) İbni Müflih Adab(1/244) Hasendir.
[335] Beyhaki Şuab(6792) Darimi(400) İbni Kesir Bidaye(9/539)
[336] İbni Ebid Dünya Samt(233) İhya(3/340) Zübeydi İthaf(7/558) ravileri

Bureyde r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Münafığa; "efendimiz" demeyin! Zira o sizin efendiniz olursa Rabbinizi öfkelendirmiş olursunuz."[337]

Gıybetin caiz olan çeşidine dair nakiller, ancak zararı başkasına dokunan veya dokunabilecek olan günahlar, bidatler hakkında olup, zarara düşmesi muhtemel olan kişinin korunması ve aynı zamanda açıkça günah işleyen kimsenin rezil edilerek o işinden vazgeçirilmeye çalışılması amacına matuftur. Günahını ilan etmeyen Müslümanlarda görülen kusurlar örtülmelidir ve asla kusur araştırma yoluna gitmemelidir.

Bütün bunların yanı sıra herhangi biri hakkında her söylenen söze de kulak asmamalıdır. Zira şahsi bir garazdan dolayı kişi karalanıyor olabilir. Hucurat suresi 6. ayetinde fasığın getirdiği habere tahkik etmeden, araştırmadan kıymet vermemiz tavsiye edilmektedir.

Hulasa; Hadımi, ruhsat verilen gıybeti şöylece toparlar; "Gıybet; ancak kardeşinin kötülüklerini, kendisiyle sövmeyi murad ettiği gazap veçhiyle zikretmesidir. Bu ikisinin dışındakiler de böyledir.

Münkeri değiştirmek veya müftüden fetva almak için veya başkasını oburluktan sakındırmak için, veya tarif için topal ve benzeri gibi ayıbı zikretmek ise gıybet değildir. Bu gibi şeyler için denilmiştir ki; satılan şeyin ayıbını söylemek gibidir ki onun ayıbını saklarlar. Nikah yapılması murad edilen ve ayıbı bilinmeyen bir kadının ayıbını zikretmek gibi. Çünkü bu vacip olan nasihattendir.

Yine eğer fıskı, zulmü aşikar eden birisi olur ve bunları zikrederse gıybet olmaz. Ama bu ikisinden her biri için diğer bir ayıp zikrederse gıybettir. Eğer bu diğer ayıbın sebebi zulüm ve fısk ise yine gıybet değildir. Nitekim zulmün ve fıskın nefsani bir garazdan dolayı zikri de gıybet değildir."[338]

Allah Azze ve Celle gıybet edeni ölü kardeşinin etini yiyene benzetmiştir. (Hucurat suresi 12. ayette) O halde kişi gıybet ettiği esnada canavarca ihtirasların etkisi altındadır.

---

güvenilirdir fakat Katade, Ömer r.a.'den işitmemiştir.

[337] İbni Ebid Dünya Kitabus Samt(366) Deylemi(7424) Ahmed(5/346) Ebu Davud(edeb 82) Kenz(810) İbni Sünni(385) Buhari Edebül Müfred(760) İhya(3/159) İthaf(7/577) isnadı hasendir.

[338] Muhammed Hadımi Berika(4/395) Abdullah Aydınlı Darimi Şerhi(1/414) Leknevi Er Raf Vet Tekmil(44-46) Elmalılı(7/209) İbni Abidin(15/502 v.d.)

Kadıhan Fetavasında; “Bir adam kardeşinin günah ve kusurunu ona özen gösterdiği için söylerse o gıybet olmaz. Gıybet ancak öfke şekliyle sövme kastedilerek anmaktır”[339] diye geçer.

“Evla olan kendisiyle dini bir fayda olmadıkça başkasının ayıbını zikretmekten sakınmaktır.”[340]

GIYBETİ EDİLEN MÜ’MİN KARDEŞİNİ SAVUNMAK

Ebud Derda r.a.’den; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Kim kardeşinin hakkında gıybet edilirken bu gıybete mani olursa, kıyamet gününde ırzının korunması Allah üzerine bir hak olur.”[341]

Cabir Bin Abdullah ve Ebu Talha r.a.’den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

“Bir yerde bir müslümanın şahsiyetine saldırılır ve şerefi noksanlaştırılır da, kardeşi ona yardımı terk ederse, Allah da onun yardım istediği yerde yardım etmez. Bir yerde de bir müslümanın şerefi düşürülür ve şahsiyetine saldırılır da, kardeşi ona yardım ederse, kendisinin yardıma muhtaç olduğu yerde Allah ona yardım eder.”[342]

Cabir Bin Abdullah r.a.’den; “Kim müslüman kardeşine gıyabında yardım ederse, Allah ona dünya ve ahirette yardım eder.”[343]

Ömer r.a.’den; Sefih kimseyi insanların şerefine dil uzatırken gördüğünüzde sizin onun sözlerini geri çevirmenize mani olan nedir?” dediler ki; “Bizler onun dilinden korkarız” bunun üzerine Ömer r.a. dedi ki; “Bu, ona tanık olmanızdan daha düşük bir şeydir.”[344]

---

[339] Elmalılı tefsiri(7/209) Fetavayı Hindiyye(12/148)
[340] Berika(4/397)
[341] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(240) Tirmizi(4/327) Ahmed(6/449) Taberani Mekarimul Ahlak(s.87 no; 134) Beyhaki(8/168) Kitabul Gıybet(s.8) Tergib ve Terhib(3/517) Mecmauz Zevaid(8/95) hasendir.
[342] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(243) İbn Ebid Dunya Gıybet(s.9) Ebu Davud(4/271) Beyhaki(8/167) Nevevi el-Ezkar(s.295) isnadı hasendir.
[343] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(246) İbn Ebid Dunya Gıybet(9) sahihtir.
[344] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(247) İbni Vehb Cami(s.59) İbn Ebid Dunya Kitabul Gıybet(s.9) Zubeydi İthaf(7/545) isnadı sahihtir.

Tarık'tan; Sa'd (bin Ebi Vakkas) ile Halid (Bin Velid) r.a. arasında bir konuşma geçmişti. Bir adam Sa'd r.a.'ın yanına giderek Halid Radıyallahu anh'ı ayıpladı. Sa'd Radıyallahu anh dedi ki;

"Sus! Bizim aramızdaki şey dinimize varmadı."[345]

Muaz Bin Enes el Cuheni r.a. babasından rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Kim Mü'min kardeşini, bir münafığın gıybetinden korursa, Allah, onun etini cehennem ateşinden korumak üzere bir melek gönderir. Kim de bir müslümanın ayıbını araştırmak için ardına düşerse, Allah onu cehennemin bir köprüsü üzerinde hapseder."[346]

Hazm (Bin Ebi Hazm)'dan; "Meymun Bin Seyyah gıybet etmezdi ve yanında kimsenin gıybet edilmesine de müsaade etmez, engel olurdu. Mani olamaz ise kalkar giderdi."[347]

Ebud Derda Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Kim bir kardeşinin şerefinden (gıybeti) reddederse, Allah da kıyamet gününde onun yüzünden ateşi geri çevirir."[348]

İbni Ömer Radıyallahu anhuma'dan; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Kim dilini (insanların malından ve namusundan) men ederse, Allah Azze ve Celle onun ayıplarını örter. Kim kızgınlığına hâkim olursa, Allah Azze ve Celle onu azabından korur. Kim de Allah'a mazeretini arz ederse, Allah Azze ve Celle özrünü kabul eder."[349]

---

[345] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(248) İbn Ebid Dunya Kitabul Gıybet(s.9) Ebu Nuaym Hilye(1/4) İbnul Cevzi Sıfatus Safve(1/360) İsnadı sahihtir. Bunu İbrahim el-Harbi de Garibul Hadis'te bunu tahric etmiştir.
[346] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(250) Ebu Davud(4/271) Ahmed(3/441) İbn Ebid Dunya Gıybet(s.9) Taberani Mekarimul Ahlak(s.87 no;134) İbni Hacer Tehzib(1/336) hasendir.
[347] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(251) İbn Ebid Dunya Gıybet(s.9) Zubeydi İthaf(7/545) sahihtir.
[348] İbn Ebid Dunya Kitabus Samt(252) Nevevi el-Ezkar(s.294) Tirmizi(4/327) hasendir.
[349] İbn Ebid Dunya Kitabus Kitabus Samt(21) İbnül Mübarek Zühd(745) İhya(2/94) Zübeydi İthaf(7/4529) Hasendir

Ebu Bekr Bin Ayyaş Radıyallahu anh'den; "Dört ülkenin; Hint, Çin, Kisra ve Kaysar hükümdarları bir araya geldiler ve bir kelime üzerinde konuşmaya başladılar. Birisi dedi ki;

"Ben konuştuğuma pişman olurum fakat konuşmadığım şeye pişman olmam" diğeri;

"Ben bir şey söylediğimde o söz bana hükmedici olur, ben artık ana hükmedemem. Eğer konuşmazsam o söz benim hükmüm altında olur o bana hükmedemez" dedi. Üçüncüsü;

"Sözü kendinse döndüğü zaman zarar veren, dönmediği zaman faydası olmayan konuşmacıya hayret ederim." dedi. Dördüncüsü de şöyle dedi;

"Konuşmadığım sözü reddetmek, bana konuştuğum sözü reddetmekten kolaydır."[350]

---

[350] İbn Ebid Dunya Kitabus Kitabus Samt(65) İhya(3/96) Suyuti Hüsnüs Semt(59) Zübeydi İthaf(7/457) İsnadı sağlamdır.

9.HADİS: HAYIRLI VEYA ŞERLİ OLAN BENZEME

من تشبه بقوم فهو منهم

"Kim bir kavme benzemeye çalışırsa onlardandır."[351]

İnsan yaratılış itibarıyla sevdiklerine benzemek, sevmediklerine benzememek ister. Bunun için insan kime benzemeye çalışırsa onu sevdiği ve beğendiği anlaşılır. Dinimiz, fasıkları ve kafirleri sevmememizi, onlara benzememizi emretmiştir. İnşallah bunun izahı ileride gelecek. Burada konu hadisi ile ilgili bazı izahlar yapacağız.

Tenvirül Ebsar'da şöyle geçer; "Allah'ın nimetlerini inkar eden, O'na inanmayanlarla karmakarışık olan Müslümanlar elbise durumu ve giyim kuşamlarında onlara benzemekle "kafirlerdendir" zannedilerek Müslümanlar tarafından öldürülürseler, o takdirde öldürenlere ne kısas, ne de diyetten hiçbir şey lazım gelmez. Çünkü onlar kafirlerin aralarına karışmak ve onlara benzemekle Müslüman olduklarını kendileri ıskat ettiklerini mezkur hadis ispat etmektedir."[352]

San'ani; "Kim kafirlere, fasıklara, bidatçilere, onların amelini işleyerek, elbiselerini taklid ederek, hey'et, görünüş, şekil olarak onlara benzerse onlardan sayılır. İnanç olarak ta benzerse fukaha

---

[351] Sahihtir. Ebu Davud(4031) Ahmed(2/50) Kurtubi(9/266) Taberani Evsat(9/151 no:8323) Hakiym Tirmizi Nevadir(1/292) Deylemi(2099) Mecmauz Zevaid(6/49) Mişkat(4347) Feyzul Kadir(6/105) Nasbur Raye(4/347) Tahavi Müşkilül Asar(1/231) Cem'ül Fevaid(5790) İbni Teymiye İktiza(82) Elbani Sahihul Cami(6025) Kastalani Mevahib(1/384) Camius Sagir(3152) Maverdi Edebid Dünya Ved Din(177) Ebu Hatem İlel(956) Zübeydi İthaf(6/49) İbni Teymiye Tevessül(s196) Semerkandi Bostanul Arifin(862) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(841) İbni Cevzi Telbis(282) Fethul Bari(6/98) İbni Ebi Şeybe(5/313) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan(1/129) İbni Kesir(1/153) Beyhaki Şuab(1199) İbni Kayyım Zadül Mead(1/55) İbni Mübarek Cihad(105) San'ani Sübülüs Selam(4/646) Büluğul Meram(1384) İbni Abdilberr Temhid(6/80) İbni Hacer Tağlikut Ta'lik(955) Herevi(45/1) Abd Bin Humeyd(92/2) Iraki Muğni(851) El İrvaul Galil(5/109) Nevafihul Atira(2107) Taberani Müsnedi Şamiyyin(216) İbnül Arabi Mu'cem(111/1) İbni Asakir(19/96) Zerkeşi Lealiul Mensura(12/1) Kudai(390) Fethul Vehhab(276) Hadisin hükmü hakkında; İbni Teymiyye; "ceyyiddir" İbni Hacer, Suyuti ve Münziri; "hasen" Ahmed Şakir, Elbani, Iraki ve İbni Kayyım; "sahih" Sehavi ; "şahidleri ile sahihtir" dediler.

[352] Bkz.:Molla Hüsrev Gurer Ve Dürer(2/25) Mülteka Mevkufat(3/27) İbni Abidin(8/440) El-Hidaye(2/310) Fetavayı Hindiyye(4/251)

indinde şüphesiz onlardandır. Tekfir edilmez, cezalandırılır diyen de olmuştur." Der.[353]

Allah Azze ve Celle buyurur ki; "**Siz Kitabın bir kısmına inanıp bir kısmına inanmıyor musunuz?**"(Bakara 85)

"**Onlar hala cahiliye hayatının hükmünü mü (kanun, adet ve değer hükümlerini esas almayı mı) arzuluyorlar? İyi bilen bir toplum için hükmü Allah'tan güzel olan kim olabilir?**"(Maide 50)

"**Sana indirilen Kur'ana ve senden önce indirilen kitaplara iman ettik diye boş iddiada bulunanlara bakmaz mısın? Onlar tagutun (İslam ile çatışan şahıs, ilke ve rejimin) ölçüleri ile muhakeme olmak istiyorlar. Halbuki onu tanımamakla emrolunmuşlardı. Şeytan ise onları çok uzak bir sapıklığa düşürmek ister**." (Nisa 60)

Peygamber Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur;

İbni Ömer r.a.'dan merfuan; **"(İnançta ve amelde) Bizden başkalarına benzemek isteyenler bizden değildirler**."[354]

"**Her kim bir kavmin (mal, can gibi şeylerle yardım edip) artmasına sebep olursa onlardandır**."[355]

İbni Abbas r.a.'dan; "**Bizden başkasının sünnetine uyan bizden değildir.**"[356]

"**İslam kendisinden önceki (itikad, amel ve sistem)leri keser atar(hükümsüz kılar)**."[357]

---

[353] San'ani Sübülüs Selam(4/646-7) İbnu Hümam Fethul Kadir(4/380)

[354] sahihtir Tirmizi(2696) Deylemi(5270) Tergib(3/434) Feyzul Kadir(7679) Camius Sagir(7679) Mişkat(4649) Mecmauz Zevaid(8/38) Fethul Bari(10/274) Elbani Sahihul Cami(5/101-5310) Kudai(1191) Fethul Vehhab(740) Şarani Hukukil Uhuvve(78) İbni Teymiye İktiza(1/148)

[355] Deylemi(5621) Zeylai Nasbur Raye(4/346) Keşful Hafa(2587) Haris'ten; Metalibu Aliye(1605) Zübeydi ithaf(6/128) Ali Bin Ma'bed Kitabut Taat'te, San'ani Nevafihul Atira(2282) İbni Hacer Diraye(2/267) Fethul Bari(4/341) Avnul Mabud(11/256) Tuhfetul Ahvezi(6/347) Nevevi Şerhu Müslim(18/7) Suyuti Şerhu İbni Mace(1/295) Feyzul Kadir(4/373)

[356] hasendir. Deylemi(5268) Sahiha(2194) Sahihul Cami(5439) Camiüs Sağir(7686) İbni Hibban

“**Herkes kendisi gibi amel eden toplulukla beraberdir**.”[358]

Huzeyfe r.a.'den; “**Kalıplar, giyim şekilleri benzeyince, kalpler de benzeşir.**”[359]

Şöyle rivayet olunur; “**Şüphesiz Allah’ın şekilleri te’lif etmekle görevli melekleri vardır**.”[360] Yani; bu melekler şeklen benzeyenleri birbirine yaklaştırır kalplerini benzetir Allahu A’lem.

“**İnsanlar içinde Allah’ın en ziyade nefretine müstehak olan şu üç sınıf insan tipidir; Mescid-i Haram’da zulmeden, kanını akıtmak için haksız yere bir Müslümanın kanını taleb eden ve Mümin olduktan sonra gayri İslami yaşayışı arzulayan kişi**.”[361]

Bütün bu hadislerden anlaşıldı ki; şerli insanlara şeklen bile olsa benzemek ve hakeza hayırlılara aynı şekilde benzemek onlardan sayılmaya yeterlidir. Ebu Talib Mekki diyor ki;

“Selef der ki; kulluğun başı giysidir…Bişr Bin Mervan bir defasında ince bir elbise ile hutbe vermişti Rafi Bin Hudeyc radıyallahu anh; “Emirinize iyi bakın! İnsanlara öğüt verirken kendisi fasıkların elbisesini giyiyor” diye alay etmiştir.

Amir Bin Rebia gösterişli elbisesiyle Ebu Zerr radıyallahu anh’ın yanına gitmiş ve Ona zühdden sormuştu. Ebu Zerr R.a. ona sırtını dönüp konuşmadı. Kureyş’in ileri gelenlerinden olan Amir Bin Rebia bu davranış karşısında bozuldu. Hırsla gitti ve Onu İbni Ömer radıyallahu anh’a şikayet etti. İbni Ömer R.A. ona dedi ki;

---

[357] sahihtir Ahmed(4/199,205) İbni Hişam(2/205) Keşful Hafa(363) Beyhaki Delail(4/346) İbni Sa’d(4/2) Zübeydi İthaf(9/609) İrvaul Galil(5/121) Müslim(1/78) Hakim(3/454) İbni Asakir(5/121, 7/436) İbni Kesir Bidaye(4/240) Deylemi(400)

[358] Hakim(2/516) İbni Kesir(4/508) Taberi Tefsir(9/20) Metalibu Aliye(3802)

[359] İbni Ebi Şeybe(8/162) Hafaci Nesimur Rıyad(1/590) Deylemi(7845) Zehrul Firdevs(4/226) Kutul Kulub(4/127) Bkz.:Keşful Hafa(1529) Aliyyül Kari Esrarul Merfua(533) Deylemi(7824) Nevafihul Atira(902)

[360] Deylemi(694) Camiül Kebir(6988) Keşful Hafa(2/5)

[361] Buhari(diyat 9) Mişkat (142) Deylemi(1460) Taberani(3/96) Camiül Kebir(151) Camius Sagir(57) Elbani Sahiha(778) Taberi(3/320) Kenz(43833)

“Sen kaşınmışsın! Ebu Zerr’e böyle bir elbiseyle gideceksin ve sonrada ona zühdü soracaksın ha!..”[362]

Demek ki kıyafet, şekil olarak ta Salihlere benzemeli, fasık ve kafirlere benzemekten sakınmalıdır. Zira şeklen benzeyiş kalben benzemenin mukaddimesidir.

Şerli insanlarla beraber bulunmak da yasaklanmıştır.

“Fakihler asırlar boyu gayrimüslimlerin kıyafetlerini giyerek ve onlara has alametleri taşıyarak bu şekilde görünmekten hoşlanan kimsenin akidesinin bozuk olduğuna hükmetmişlerdir. Bu böyle kimselerin o kıyafetleri giydikleri için akidelerinin bozulduğu değil, akidelerinin bozulduktan sonra o kıyafetleri giydikleri anlamına gelir.”[363]

Taftazani; isteyerek zünnar bağlayanın tekfirinde icma olduğunu söylemiştir. Gayrimüslimlere mahsus şiarlar konusunda da durum böyledir.[364]

İbni Teymiyye; “Aralarında Kadı Ebu Ya’la, İbni Akil ve Abdülkadir Geylani’nin de bulunduğu İmam Ahmed’in ashabından bazı ulema Arap geleneğine (sünnete) uymayan ve yabancıların taklidi olan her giyim tarzının mekruh olduğunu belirtmişlerdir” diyor.[365]

İmam Nevevi; “Müslüman bir kimsenin gayrimüslimlere gerek elbisesinde gerekse başka şeyde benzemesi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından yasaklanmıştır. Bu benzeme ile Müslümanın namazında noksanlık olur. Çünkü bu konuda meşhur ve sahih hadisler vardır.”[366]

Huzeyfe radıyallahu anh buyurur ki; “**Kim bir kavmin elbisesini giyerse o, onlardandır.**”[367]

---

[362] Ebu Talib Mekki Kutul Kulub(2/132)
[363] Makalat-ı Kevseri(s.296)
[364] Makalat-ı Kevseri(s.307) Fetavayı Hindiyye(4/342) Aliyyül Kari Şerhu Fıkhul Ekber(s.477)
[365] İbni Teymiye İktiza(s179)
[366] Nevevi Fetava(s73)
[367] Kutul Kulub(4/147) İbni Teymiye İktiza(s159) Mecma(10/271) Bezzar(7/368) Ahmed El-Vera(1/178)

Müminler batıl din ve ideoloji mensubu kafirlerin aşağılık, necis olduklarına inanmak, bunu fiilen belgelemek ile mükelleftirler. Allah Teala; "…**müşrikler ancak bir necistir.**"(Tevbe,28) buyuruyor.

Onlarla bazı ticari ilişkilerde bulunuyor olsalar dahi, onların hükmü altında olsalar dahi onları sevilen dostlar edinmemeleri ve onlardan hiçbir şekilde korkmamaları yine müminlerin vazifesidir. Ayette; "**Eğer iman ediyorsanız onlardan değil, Benden korkun**."(Al-i İmran 175)buyrulur.

Yine buyrulur ki; "**Sizden kim onları dost edinirse şüphesiz onlardandır**."(Maide 51)

Hadisi Şerifte; "**Sizler öncekilerin yoluna karış karış ve adım adım uyacaksınız. Öyle ki; onlar bir kelerin deliğine girseler onların peşinden gideceksiniz**." Sahabeler dedi ki;

"Bunlar Yahudi ve Hıristiyanlar mı?" diye sorduklarında

"**Ya kimler olacak**" buyurdular."[368]

Kuşkusuz bu deliller ve daha birçokları şu gerçeği amaçlamış olmaktadır; Kötülüğün gelebileceği kapıları ve yolları tıkamak esastır. Zira dış görünüş itibarıyla benzeşme giderek yapılan amellerde ve maksatta da benzemeyi getirir."[369]

Bu hakikatleri anlamaktan mahrum olan bazıları şu hadisi kullanmak ister; "**Allah sizin suretlerinize değil kalplerinize bakar**."[370]

Bu hadisi şeriften anlaşılan şudur; insanlar indinde itibar, suretlere, zenginliğe, kılık-kıyafetedir. Fakat Allah Azze ve Celle indinde kişi, bu sayılanlarla değil, takvası ve amelleri ile değerlendirilir. Şüphesiz dinimiz kılık kıyafet hususunda da birtakım

---

368 Buhari(7320) Müslim(2669) İbni Kesir(2/903) İbni Mace(fiten 17) Ahmed(2/327) Acuri Şeriat(30-31) Hakim(1/37) Cemül Fevaid(9786) Kayrevani Muhtasarı Müdevvene(106) Fethul Bari(13/301)

369 İbni Kayyım İlamul Muvakkiin(3/140) Said El Kahtani El Vela vel Bera(2/95)

370 Müslim(4/1978)Beyhaki Şuab(10477) Beyhaki Adab(1154) İbni Mace(3143) Deylemi(614)Mişkat(5314) Taberi(6/555) Cemül Fevaid(7925) Taberani(3/338) Mecma(10/231) Beyhaki Esma ve Sıfat(479) Zübeydi İthaf(10/6) Fethul Bari(10/483) Camiül Kebir(5144) Tergib(1/58) Hilye(4/98)

ölçüler koymuştur. Mesela; avreti örtmesi, kafirlere benzemekten sakınılması, kadın-erkek benzeşmesinden sakınılması, kibir, şöhret vesilesi olmaması, fıtri hasletlerin tağyir edilmemesi gibi. Bütün bunlar ortada dururken ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e her hususta benzemeye çalışmanın fazileti mevcutken nasıl olur da "*İslam şekilciliğe karşıdır, kılık kıyafet konusunda bir kriter koymamıştır*" denilebilir?...

İBNİ HALDUN DER Kİ;

"Yenilmiş kavimler, giyim ve kuşam, mezhep, diyanet ve başkaca hal ve itiyatlarında kendilerine galip gelen kavim ve hükümdarları örnek edinirler.

Bunun sebebi şudur; nefis ve kalp daima kendi kavimlerine galebe çalmış ve kendi kavmine boyun eğdirmiş olanların olgunluk ve üstünlüklerine inanır. Buda kendisine galebe çalanı ululamak, kalbinde yerleşmiş yahut kendisinin ona boyun eğmesinin tabii sebeplerinden olmayarak kendisini yenen kimsenin kemal ve fazilet sahibi olmasından ileri gelmiş olduğuna inanmasından ve bu hususta yanılmasından ileri gelir.

Yenilen kimse buna inandıktan sonra bütün iş ve hareketlerinde kendisini yeneni örnek edinir ve ona benzemeye çalışır… Oğulların babalarına benzemesi hususundaki hallerine dikkat edersen, oğulların daima babalarını kendilerine örnek edindiğini görürsün. Buda oğulların babalarının olgunluk ve üstünlüklerine inanmalarından ileri gelir…

Bu hal çağımızda Endülüs'te de görülmektedir. Bu ülkedeki Müslümanlar kendilerine galebe çalan Gal'leri örnek alarak giyim-kuşam, bir çok adet ve halleriyle onlara benzemeye çalışmaktadırlar. Bu durumu gören bunların birer istila belgesi olduğunu hikmet gözüyle görür…"[371]

SARIK SARMAK

Sarık sarmanın faziletine yahut tavsiye edildiğine dair bir hadis sabit olmuş değildir. Fakat Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sarık sardığı sahih hadislerle bilinmektedir;

[371] İbni Haldun Mukaddime(1/374)

“Amir Bin Hureys radıyallahu anh’ten; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’i başında bir ucunu omuzları arasına sarkıtmış bir siyah sarık olduğu halde gördüm.”[372]

“Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Fetih günü Mekke’ye başında siyah siyah sarık olduğu halde girdi.”[373]

“Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem son hastalığında başında bir siyah sarık ile hutbe irad eylemişlerdir.”[374]

“Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem başına sarık sardığı zaman ucunu iki omuzu arasına sarkıtırdı”[375]

Sahabeler ve melekler sarık sarmışlardır; “İbni Abbas Radıyallahu anh’tan;

“Melekler kendilerini sarı sarıklar sararak alametlendirmişlerdi. (Bedir’de) Ebu Dücane kırmızı, Zübeyr de (radıyallahu anhuma) sarı sarık sarmışlardı.” [376]

---

[372] sahihtir Müslim(Hacc 453) Ebu Davud(4077) Nesai(8/211) Tac(4/295) Tirmizi(1782) Tirmizi Şemail(17/2) İbni Mace(1104) Ahmed(4/307) Zadul Mead(1/125) Mevahibi Ledüniye(1/378) El Havi(1/358) Tarhut Tesrib(5/86) İbni Müflih Mebde(1/384) İbni Ebi Şeybe(5/178)

[373] sahihtir Müslim(1357) Tirmizi(1735) Tirmizi Şemail(17/1) Rıyazus Salihin(784) Şuabul İman(6246) Ebu Davud(4076) Nesai(5/201) İbni Mace(2822) Ahmed(3/363) Zadul Mead(1/125) Tac(4/294) Tayalisi(1797) Mişkat(2719) Mevahibi Ledüniye(1/378) Hilye(9/10) İbni Cevzi El Vefa(1097) Ebu Şeyh Ahlakun Nebi(110) İbni Adiy(1/200) Ziyaul Makdisi Muhtare(6/253) Tarhut Tesrib(5/83) Humeydi(1/257)

[374] sahihtir Müslim(1359) Buhari Tarih(7/418) Nesai(fedail 241) Beyhaki(6/371) Buhari(4/226) Ebu Davud(4/78) İbni Mace (2/1186) İbni Sad(2/251) Cemül Fevaid(2426) İbni Kesir Bidaye(5/230)

[375] Tirmizi(1736) Şemail(17/4) Müsnedi Ebu Hanife(253/36) İbni Cevzi El Vefa(1097-99) Ebu Şeyh Ahlakun Nebi (111) El Havi(1/359) Cüz’ü Ebi Tahir(1/41) İbni Hacer El İmta(1/115)

[376] Hakim(3/230) İbni İshak(3/19) İbni Hişam(1/634,3/182) İbni Kesir(1/411) Taberi(4/83) El Havi(1/358) İbni Kuteybe Garibul Kur’an(109) Kurtubi(4/196) Deylemi(7072) İbni Ebi Şeybe(5/160, 6/437, 7/361) Zehebi Siyeri Alamin Nübela(1/46) Elİstiab(2/513) İbni Sa’d(3/103) Elİsabe(2/555) Ahmed Fedaili Sahabe(2/736) İbni Kesir Bidaye(4/32) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(2/482) İbni Esir Nihaye(4/219) Hayatus Sahabe(2/24) Mecma(6/109) Mevahibu Ledüniye(1/110) Fıkhus Siyre(257) Said Bin Mansur(2530) Şevkani Fethul Kadir(1/379) Taberani(1/195)

“Allah Bedir’de ve Huneyn’de başlarına sarık sarmış meleklerle yardım etti.”[377]

Beyaz Gelinlik Kafirlerin Adetlerindendir

İmam Serahsi, “Kadınların vücutlarının girinti ve çıkıntılarını belli eden Kıpti elbiselerini giymeleri haramdır” der.[378]

Kadınlara tesettür farz olduğundan elbette gelinlik hususunda da buna dikkat etmelidirler. Günümüzde gaflet eseri olacak ki, hayatlarında İslami düsturları ikame etmeye gayret eden Müslümanlar dahi yabancı erkeklere gösterilmesi haram, ziynet kabilinden libasların en süslüsü olan gelinliği, yabancı erkeklerin nazarından koruma gibi önemli bir vecibeye dikkat etmiyorlar. Bu Ahzab suresinin 59. ayetine muhalefettir. Üzeri dış elbise (çarşaf, geniş ve vücudun tamamını örten siyah pardesü) ile örtülmeye en lüzumlu olanı gelinliktir.

Ayrıca batının örf ve adetlerini taklid eden zümreler tarafından eski Cermen toplumunun adeti olan beyaz gelinlik kıyafeti İslam diyarlarına yayılmaya başlamıştır.[379] Bol ve tesettüre uygun olsa dahi kafirlere benzememek için beyaz gelinlik giyilmemelidir.

Rasulullah Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem aşağıda nakledeceğimiz hadisi şeriflerinde görüleceği gibi beyaz rengi kefen olarak uygun görmüş, dirilere ise her an ölümden gafil kalmamaları, ölmeden önce ölmeleri, emellerini ahirete bağlamaları için tavsiye etmiştir. Allahu a'lem

“Elbiselerinizin hayırlısı beyaz olanıdır. Dirileriniz onu giysin ve ölülerinizi onunla kefenleyin.”[380]

---

[377] Busıri İthaf(4737) Metalibu Aliye(2158) Tayalisi(1181) İbni Kesir(1/411) Suyuti El İtkan(2/489) Taberi(6/16) Nisaburi Vedehül Burhan(1/271) Ebu Hayyan Bahrı Muhit(3/51)

[378] Serahsi El Mebsut(10/152)

[379] Bkz.:Yusuf Kerimoğlu Fıkhi Meseleler(c.2) Bayram Ali Öztürk Kadınlara Fetvalar(s229)

[380] İbni Hibban(12/242) Hakim(1/506) Temhid(22/145) Ziya Muhtare(10/201) Tirmizi(994-3/319) Beyhaki(3/245) Şafii Müsned(1/364) Ebu Davud(3878) Nesai Süneni Kübra(5/477) Nesai Mücteba(8/205) İbni Mace(1472) Müsnedi Rabi(1/192) Abdurrezzak(3/419) Taberani(12/45) Taberani Evsat(4/7) Ahmed(1/247) Ru’yani(2/44) Humeydi(1/240) Taberani Sagir(1/238) Kudai(2/232) İbni Şahin(1/450) Tergib(3/63) Deylemi(340, 4042) İbni

“**Dünyada geçip giden bir yolcu gibi ol, …ve kendini kabir ehlinden say**.”[381]

Bazıları *“kutlu doğum haftası kutlandığına göre haram işlemedikçe doğum günü de kutlanabilir”* diye fasit bir istidlalde bulunurlar. Doğum günü kutlama adeti de batıdan TV. vasıtası ile geçmiştir. Müslümanların böyle bir adeti olmadığı gibi bir ayrılık ve gurbet yeri olan bu dünyada matem tutmak bile gerekir! Ayet ve hadisler dünya hayatını ve dünyayı zemmederken kim doğum gününü kutlayabiliyor?..

Lakin bizler için yaşadığımız her gün bir ziyan değil de nedir? Alemlere rahmet olarak gönderilen Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bile doğum gününü kutlamak caiz değilken, sahabelerin hiç biri bunu yapmamışken, bizler nasıl doğum günü kutlarız! Hadis-i şerifte;

“**Vallahi eğer siz benim bildiklerimi bilseydiniz az güler çok ağlardınız. Yatak üzerinde lezzet bulamazdınız. Çöllere çıkıp haykıra haykıra Allah’a yalvarırdınız**.” Hadisin ravisi Ebu Zerr Radıyallahu anh der ki; “ Kesilen bir ağaç parçası olmayı isterdim.”[382]

Doğum günü kutlayan ne istiyor bilmiyoruz ama biz Allah Rasulü efendimiz ne istiyorsa onu istiyoruz.

<u>Hulasa:</u> Kafirlere benzemeyi yasaklayan bir çok hadis varid olmuştur. Biz bazılarını naklettik. Sakalın tıraşının haram olması hakkında ayrı bir hadisin şerhinde ilgili rivayetleri nakledeceğiz

---

Sa’d(1/449) Neylül Evtar(2/94) İbni Kudame Muğni(1/342) Sem’ani Edebül İmla(1/29) İbni Cevzi Tahkik Fi Ehadisi Hilaf(2/10) Fethul Bari(3/135) Mecma(5/131)

[381] Buhari(5/3358) İbni Hibban(2/471) Tirmizi(2333) Beyhaki(3/369) Fethul Bari(1/441) Kazvini Tarih(3/336) İbni Mace(4114) İbni Ebi Şeybe(7/75) Ahmed(2/24) Ru’yani(2/412) İsmaili Mucem(1/400) Taberani Müsnedi Şamiyyin(1/109) Taberani Sagir(1/59) Hakiym Tirmizi(2/73) Taberani(7/40) Kudai(1/373) Beyhaki Şuab(7/362) Beyhaki Zühd(2/193) İbni Ebi Asım Zühd(1/9) Hennad es-Seri Zühd(1/288) Ahmed Zühd(42) İbni Mübarek Zühd(13) Deylemi(8488) Hilye(1/313) Siyeri Alamin Nübela(9/149) Ukayli(3/239) Hatib(4/96) Sıfatus Safve(1/580) İbni Main Tarih(3/569) Cemül Fevaid(9653) Mişkat(5274) Şeceri Emali(2/193)

[382] Tirmizi(2312) Cemül Fevaid(9662-3) Deylemi(233) Kurtubi(4/284) Tefsiri Begavi(4/94) İbni Kesir(8/295) İbni Mace(4190) Durrül Mensur(3/265) Hakim(2/510) Suyuti Menahil(26) Hilye(2/238) hasendir.

inşaallah. Burada amerikan tıraşı diye moda olan tıraş biçimi hakkında bir rivayet nakletmek istiyoruz;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kaze'den (saçların bir kısmını uzun bırakıp diğer tarafını kısaltmaktan) nehyetti ve buyurdu ki; "**Ya saçların hepsini birden kısaltın veya tamamını bırakın**"[383]

Hac ve Umre dışında erkeğin saçını kazıtması mekruhtur, Mecusi adetidir.[384] Ayrıca bunun haricilerin alameti olduğu da bildirilmiştir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in ve sahabelerin saçlarının omuzlarına kadar olduğu bir çok sahih rivayetlerde sabittir. Bazı kafirlerin de saç uzatmayı adet edinmiş olması bu sünnetin iptaline sebep değildir. Zira saçların kınalanmak suretiyle teşebbühün önüne geçilmesi mümkündür.

Kadınlar için saçları tamamen kesmek ve erkeğe benzeyecek şekilde kısaltmak haramdır. Mecusilerde olduğu gibi konuşulmaması gereği inancıyla sofradakilerle konuşmamak, kabirlerde mum yakmak ve kurban kesmek, ağaçlara veya kutsallık ittihaz edilen yerlere çaput bağlamak, kafir oldukları bilinen kişilerin cenazesine katılmak, nikah ve düğün merasimlerinde ve ziyaretleşmelerde kadın-erkek karışık olması ve birbirleri ile tokalaşmaları, falcılık ve fala inanmak, yılbaşı eğlenceleri, bandolu, resimli, çelenkli cenaze törenleri, ta'zim maksadıyla ölü veya diri siyaset adamlarının, futbolcuların v.b. fotoğraflarının evlere, resmi dairelere, dükkanlara asılması şeklinde sayabileceğimiz kafirlerden intikal eden adetler yasaklanan benzeme çeşitlerine örnek teşkil etmektedir.

Hem önceki şeriatlarda ve hem de İslam'da mevcut olan şeylerde benzemek mekruhtur. Mesela aşure günü hakkında teşebbühten kurtulmak için bir gün evveli veya sonrasında fazladan oruç tutarak benzemekten kurtulmak sünnetin bize öğrettiği bir yoldur. Daha önce meşru olmasına rağmen sonradan tamamen neshedilen

---

[383] Müslim(3/1675) Buhari(5/2214) İbni Hibban(12/316) Beyhaki(9/305) Nesai Kübra(5/407) Mücteba(8/130) İbni Mace(3637) Müsnedi Rabi(1/350) İbni Ebi Şeybe(5/206) Ma'mer Cami(10/421) Ebu Hanife Müsned(1/177) Taberani Ewsat(2/74) Saydavi Mu'cem(1/89) Ahmed(2/4) Ebu Ya'la(1/209) Ruyani(2/416) İbnil Ca'd Müsned(1/393) Beyhaki Şuab(5/230) Ahmed El-Vera(1/181) Hakiym Tirmizi(1/82) Deylemi(6824) Buhari Tarih(1/240) Hilye(9/231) Ebuş Şeyh Tabakatul Muhaddisin(2/232) Tarihu Cürcan(1/167) Kazvini Tarih(4/117) Hatib(5/119) Ebu Zür'a Sualatu Berzai (1/355) İbni Main Tarih(4/115) Askeri Tashifat(1/328) Ramehurmuzi Muhaddis(s263) Muhalla(7/211) Ebu Davud(4193)

[384] Bkz.: İbnu Müflih Adabuş Şer'iyye(3/335) Geylani Gunyetut Talibin(1/60)

şeylerde benzemek haramdır. Mesela; cumartesi gününe kutsiyet atfetmek gibi. İbadetlerde ve geleneklerde yeni bir şey ortaya koymak yani bid'at türetmek en çirkinidir. Bu konuda ayrıntılı izah inşallah daha sonra "Kim bizim sünnetimizde mevcut olmayan bir şey ortaya atarsa reddedilmiştir." Hadisinin şerhinde gelecektir.

Zihinleri bulandırmak hususunu gaye edinmiş bazı güruh İslam ve İmanla hiçbir alakaları olmadığı halde bir takım reform çağrıştıran faaliyetler peşinde olmaktan hiç vazgeçmemektedirler. Anlaşılan deform'dan beri olan İslam dinini tahrif edilmiş dinler ile kıyaslamaktadırlar.

"Türkçe ibadet, camilere kiliselerde olduğu gibi sıralar koyma, tesettürün iptali" gibi hazımsızlık eseri barsak darazlanmalarını Amerikalı bir sosyologun; güya böyle yapıldığı takdirde camilerde cemaatin çoğalacağı, İslam dininin daha cazip bir görünüme gireceği şeklindeki görüşlerini kullanarak dikte etmeye çalışıyorlar.

Birinci bilinmesi gereken husus; Müslümanlar sadece Allah'ı razı etmek için ibadet ederler, kafirlere hoş görünmek için en ufak bir taviz vermeleri meşru değildir. Kalpleri hidayet eden de yalnız Allah'tır. Allah, kendisinin razı olmadığı bir hidayet vesilesini de kabul etmez! O Azze ve Celle nasıl emretmişse o şekilde davranmak mecburiyetindeyiz. Başkaları Müslüman olsun, veya İslamı beğensin diye dinimizi kuşa benzetemeyiz!

İkinci husus ise; İslam dinini ne Amerikalı bir sosyolog, ne İngiliz bir psikolog , ne Fransız bir biyolog, ne Türk bir diktatör ne de hevalarını ilah edinmiş ilahiyatçılar teşri kılmamıştır ki, onların direktifleri ile değişikliğe gidilsin! Bu dini Hayy ve Baki olan Allah Azze ve Celle, Rasulü Sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz vasıtası ile kıyamete kadar cari olan bir şeriatla tebliğ etmiştir. Yeni bir peygamber de gelmeyeceği malum olan bir husustur.

Müslümanların zulüm altında ezildiği, İslami unsurlara kısıtlamalar getirildiği, kafirlere benzemenin dayatıldığı diyarlarda nasıl hareket edilmeli? Takiyye yapılabilir mi? Denilirse;

Al-i İmran Suresi 28. ayetinde "**Mü'minler, mü'minleri bırakıp ta kafirleri dost edinmesin! Artık kim böyle yaparsa Allah'tan (onun için yardım namına) bir şey yoktur. Ancak (dost görünerek) onlardan (gelebilecek) bir tehlikeden sakınmanız hariç! Bununla beraber Allah sizi Kendisinden sakındırır! Dönüş ise ancak Allah'adır.**" Buyrulur.

Bu ayetin tefsirinde; İbni Abbas, İkrime, Ebul Aliye ve Dahhak radıyallahu anhum dediler ki; "takıyye ancak dil ile olabilir. Amel ile takıyye caiz değildir."[385]

Yani kafirlerin hakimiyeti altında bulunan kimseler, onlar tarafından hayati tehlikeye düşecek şekilde tehdit edildiklerinde sadece dilleriyle günah olan sözleri söyleyebilirler. Fakat fiilen günah işleme, müslümanı yaralama, öldürme, puta secde etme, kafirlerin kıyafetine bürünme caiz olmaz.

Şüphesiz kıyafetin ruha tesiri inkar edilemez. Tayyibi; "Zahiri eşyalar temiz nefislere bile tesir icra eder." Der.[386] İbni Kayyım da; "Elbise ile kalp arasında zahir-batın (iç-dış) ilişkisi vardır. Böyle bir ilişki olduğu için dışa giyilen elbise kişinin kalbini, halini gösterir. Kalp ve elbise karşılıklı olarak birbirinden etkilenir." der.[387] Bu kavilleri destekleyen hadisler daha önce geçmişti.

Bakın yukarıdan beri vurgulamaya çalıştığımız gerçeklere Doç.Dr. Nilüfer Göle nasıl değiniyor; "Yeni uygarlığın, yeni yaşam ve davranış biçimlerinin yüceltilmesinde, moda bir Truva atı gibidir. Batı usulü iskemleler, gramofonlar, korseler, pantolonlar ve Türk yaşamına giren benzeri başka eşya, Türklerin yeni davranış, hareket ve eğlence alışkanlıkları yaratmalarının belirleyici öğeleridir. Georg Simmel, kişinin yürüyüş ve davranış temposunu ve biçimlerini doğrudan belirleyen şeyin giyim eşyası olduğunu, benzer giyim eşyası kullanmanın benzer davranışlar doğuracağını savunur.[388] Öyleyse zamanın durduğu monoton Müslüman çevreye ve temelde gelenekleri, etik, sosyal ve yerel farklılıkları ortaya koyan giyim alışkanlıklarına, moda yoluyla batı giyimi ve yaşam biçimi aşılanacaktır…demek ki zevklerin değiştirilmesi masum bir girişim değildir; İslami uygarlıktan batı uygarlığına kaymayı vurgular[389]…"[390]

---

[385] Taberi Tefsiri(2/242) İbni Kesir Tefsiri Muhtasarı(1/259) Suyuti Dürrü Mensur(2/176) Sireti Halebiyye(3/61) Cessas Ahkamul Kur'an(2/10)
[386] Bkz.: Feyzul Kadir(4/351) Fethul Bari(2/29) Tuhfetul Ahvezi(5/482) Avnul Ma'bud(11/129)
[387] İbni Kayyım Medaricus Salikin(2/22)
[388] Georg Simmel Philosophie de la modernite(s.174)
[389] Pierre Bordieu, Distinction, Edition Minuit Paris 1979
[390] Doç Dr. Nilüfer Göle Otoriter Laiklik ve İslami Katılım(Yeni Yüzyıl Kitaplığı; Türkiye'de İslamcılık s.43-44)

10. HADİS: TEVBE VE ŞARTLARI

اتق ا حيثما كنت وخالق الناس لق حسن وإذا عملت سيئة فاعمل حسنة سحها

Ebu Zerr Radıyallahu anh, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etti; "**Nerede olursan ol, Allah'tan kork, insanlarla güzel ahlak ile muamele et. Bir kötülük işlediğinde peşinden hemen bir iyilik işle ki, o kötülüğü yok etsin**."[391]

Allah Teala buyurur ki; "…**Şüphesiz ki, iyi ameller günahları giderir**…" (Hud 114)

Ukbe Bin Amir radıyallahu anh'ın rivayet ettiği diğer bir hadiste buyrulur ki; "Kötülük işleyip sonra da iyilik yapmaya başlayan kimsenin durumu, dar bir zırh giyip boğulacak dereceye gelen adama benzer; bu kişi, bir iyilik yapınca zırhın bir halkası, bir iyilik daha yapınca diğer halkası çözülür. Nihayet zırh tamamen çözülerek yere düşer."[392]

Ebu Ubeyde radıyallahu anh dedi ki; "…geçmiş günahlarınızı yepyeni sevaplarla yok edin. Sizden biri yerle gök arasını dolduracak kadar günah işlemiş olsa ve samimi olarak tek bir iyilik işlese, o tek hayırlı iş, tüm günahların üstüne çıkar ve onları ezer."[393]

Bu rivayetler, işlenen hataları, iyi ameller ile gidermenin tevbenin şartlarından biri olduğunu gösteriyor. Yani tevbe, sadece dil ile bağışlanma dilemekten ibaret değildir. Nitekim Ali Bin Ebu Talib r.a. buyurur ki;

---

[391] Tirmizi(1987) Ahmed(5/169, 177, 3/5) Ahmed Zühd(141,143) Darimi(27494) Camiüs Sağir(115, 420, 764, 1226) Hakim(1/54) İbni Ebi Asım Zühd(1/27) Hennad es Seriy Zühd(2/521) Temhid(6/55) Hilye(4/218) Mecmauz Zevaid(10/81) Tergib(4/54) Beyhaki Şuab(6/245) Taberani(20/144) Gunyetut Talibin(s.194) Cemül Fevaid(9687) Kutul Kulub(1/350) Zadul Mead(3/476) Mişkat(5083) Suyuti el İtkan(2/497) Taberani Mekarimul Ahlak(13) Fethul Vehhab(415) Kudai(652)

[392] Taberani(17/284) Camius Sağir(2444) Mişkat(2375) İbni Hacer Heytemi ez-Zevacir(2/681) Tergib(4/106) Busayri İthaf(8015) Beyhaki Zühd(512) Mecmauz Zevaid(10/202) Ahmed(4/145) Begavi Şerhus Sünne(14/339)

[393] Ebu Nuaym Hilye(1/101)

“Tevbede dil çabukluğu, yalancıların tevbesidir. Tevbe ancak şu altı şeyi içerisinde toplayandır; günahlara pişmanlık duyman, farzlardan borçlarını eda etmen, zulümleri kaldırman, düşmanlarınla helalleşmen, günaha bir daha dönmemeye azmetmen, nefsini isyan ile büyüttüğün gibi, onu Allah’a taatte eritmen ve ona günahın tadını tattırdığın gibi, taatin acısını tattırmandır.”[394]

Yine Ali Radıyallahu anh şöyle buyuruyor; “*Kör olan kimse, zikri unutur, zanna tabi olur ve tevbe edip teslimiyet göstermeksizin bağışlanma diler.*

Tevbenin şartlarının başında gelen en temel esas ve tevbekarların sadık ve hakkı ika eden biri olmasının şartı, işlediği günahı ikrar edip zulmünü itiraf etmesi, hevasından dolayı nefsine kızıp kötülüklere dönük niyetini yok ederek gücü yettiği kadar gıdasını temiz tutmasıdır. Zira helal ve temiz yemek, Salihler için en mühim sıfatlardan biridir. Bunların ardından daha önce işlemiş olduğu günahlardan dolayı pişmanlık duyması gelir. Eğer pişmanlığı gerçek ise, bunun bir hakikati ve özü olması gerekir. Zira her hakkın bir hakikati vardır.

Pişmanlığın hakikati de, pişmanlık duyacağı işleri tekrar yapmama istikametinde kararlı olmasıdır. Bunun ardından da, emrolunduğu şeylerde istikamet üzere olduğu, yasaklardan ise kaçındığı yönünde bir inanca sahip olması gerekir. İstikametin hakikati, ömrünün kalan kısmında yolunu saptıracak şeyleri yapmayacağına dair azimli olmasıdır.

Bundan sonra ise, Allah Teala’ya yönelen her kulun izlemesi gereken yola tabi olup hiçbir cahille yoldaşlık etmemesi gelir. Zira cahil arkadaşlar, iyiye dönmüş insanı tekrar yoldan çıkarabilir.

Bunların yanı sıra, kötülüklerle geçirip ifsad ettiği şeyleri ıslah etme gayretini göstermeli ve bu suretle, tevbe edip, bozduklarını ıslah etmelidir. Allah Teala, ihsan sahiplerinin ecirlerini zayi etmediği gibi, bozguncuların amellerini de düzeltmeyecektir.

Bundan sonra kötülüklerin, iyilik ve hasenat ile yer değiştirmesi gelir. Tevbesi samimi olup Allah Teala’ya güzelce yönelen insanların kötülükleri, iyiliklere dönüşecektir. Bu değişme, dünya hayatında olacak ve kişi kötü amellerinin yerine iyi ve Salih ameller yapmaya

---

[394] Kutul Kulub(2/325) Feyzul Kadir(3/177) Hadımi Berika(4/305)

*başlayacaktır. Nitekim Allah Azze ve Celle buyurur ki; "**Allah bir kavmi, (onlar) kendilerindekileri değiştirmedikçe, değiştirmez**." (Ra'd 11) Allah Teala, bir kavmin kötülüğünü iyilikle değiştirdiği zaman, onların kötülükleri de iyiliklere dönüşür…"*[395]

Allah Azze ve Celle, Tahrim suresi 8. ayetinde mealen buyuruyor ki; "**Ey İman edenler! Allah'a nasuh tevbesi ile tevbe edin**." Bu ayette geçen nasuh tevbesinin anlamı şu hadiste beyan edilmiştir;

"Nasuh tevbesi; günaha bir daha dönmemek üzere kesin bir azimdir."[396] Yani günahı akıldan çıkarmaktır. İbni Mes'ud, Ömer, İbni Abbas, Mücahid ve Dahhak radıyallahu anhum'un da böyle tefsir ettikleri nakledilmiştir.[397]

Ebu Talib Mekki der ki; "Her günah on amelden oluşur. Kul, her günahından dolayı on tevbe etmedikçe Allah tarafından sevilen bir tevbekar olamadığı gibi, tevbesi de, Allah Teala'nın şart koştuğu ve peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem'in de tefsir ettiği nasuh tevbesi sıfatını haiz olamaz. Her günahtan dolayı edilecek on tevbe şunlardır;

O günahı işlemeyi terk ederek tevbe etmek,
Onu dile getirmekten tevbe etmek,
Günahı işlemeye sebep olan kişilerle bir araya gelmekten tevbe etmek
Benzer bir günahın ardına düşmekten tevbe etmek,
O günahı düşünmeye tevbe etmek,
Onun hakkında konuşanları dinlemeye tevbe etmek,
Ona niyetlenmeye tevbe etmek,
Tevbede olabilecek kusurdan dolayı tevbe etmek,
Ettiği tevbe ile terk ettiği şeylerin tamamını sırf Allah rızası için terk etmeyi istememiş olma ihtimalinden dolayı tevbe etmek,
Ettiği tevbe üzerinde düşünerek onunla teskin olmaktan ve onu delil olarak görmekten tevbe etmek."[398]

---

[395] Ebu Talib Mekki Kutul Kulub(2/160)
[396] Ahmed(1/446) Deylemi(2430) Beyhaki Şuab(7035-36) Tahavi Şerhu Maanil Asar(4/288) Busayri İthaf(8087) Mecmauz Zevaid(10/199) Nevafihul Atira(574) Ebulleys Semerkandi Tenbih(s.115)
[397] Taberi Tefsiri(8/359) İbni Kesir(5/2608) Suyuti Dürrül Mensur(6/245) İbni Mürdeveyh'in Tefsir'inden naklen.
[398] Kutul Kulub(2/197)

Tevbe suresinin 119. ayetinde mealen buyrulur ki; “**Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve sadıklarla beraber olun**.”

Ebû Saîd Sa`d İbni Mâlik İbni Sinân el–Hudrî *radıyallahu anh*’den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Vaktiyle doksan dokuz kişiyi öldürmüş bir adam vardı. Bu zât yeryüzünde en büyük âlimin kim olduğunu soruşturdu. Ona bir râhibi gösterdiler. Bu adam râhibe giderek: “Doksan dokuz adam öldürdüm. Tövbe etsem kabul olur mu? diye sordu. Rahip: “Hayır, kabul olmaz”, deyince onu da öldürdü. Böylece öldürdüğü adamların sayısını yüz’e tamamladı. Sonra yine yeryüzünde en büyük âlimin kim olduğunu soruşturdu. Ona bir âlimi tavsiye ettiler. Onun yanına giderek, yüz kişiyi öldürdüğünü söyledi; tövbesinin kabul olup olmayacağını sordu. Âlim:

“Elbette kabul olur. İnsanla tövbe arasına kim girebilir ki! Sen falan yere git. Orada Allah Teâlâ’ya ibadet eden insanlar var. Sen de onlarla birlikte Allah’a ibadet et. Sakın memleketine dönme. Zira orası fena bir yerdir,” dedi.

Adam, denilen yere gitmek üzere yola çıktı. Yarı yola varınca eceli yetti. Rahmet melekleriyle azap melekleri o adamı kimin alıp götüreceği konusunda tartışmaya başladılar. Rahmet melekleri: “O adam tövbe ederek ve kalbiyle Allah’a yönelerek yola düştü”, dediler. Azap melekleri ise: "O adam hayatında hiç iyilik yapmadı ki", dediler. Bu sırada insan kılığına girmiş bir melek çıkageldi. Melekler onu aralarında hakem tayin ettiler. Hakem olan melek:

“Geldiği yerle gittiği yeri ölçün. Hangisine daha yakınsa, adam o tarafa aittir,” dedi. Melekler iki mesâfeyi de ölçtüler. Gitmek istediği yerin daha yakın olduğunu gördüler. Bunun üzerine onu rahmet melekleri alıp götürdü.[399]

Muğis Bin Semmî’nin şöyle dediği anlatılır; “Sizden önceki ümmetlerden günahkar biri yürürken, halini düşündü, boşa geçirdiği kara günlerini hatırladı. Üç defa; “Allah’ım! Beni bağışla, merhametine sığındım” dedi. Eceli de o anda geldi, o hal üzere öldü. Allah onu bağışladı.”[400]

Hakim zatlardan biri tevbenin kabul işaretlerini şöyle saydı; “Kötü arkadaşlardan ayrılmak, onlara karşı direnmek ve iyi kimseler

---

[399] Buhârî(Enbiyâ 54) Müslim(Tevbe 46-48)
[400] Ebu Nuaym Hilye(6/67) Ebulleys Tenbih(s.105)

arasına katılmak, bütün günahları bırakıp taatlere dönmek, dünya sevgisini kalpten çıkarıp, Ahiret hüznü ile dolmak, kalben Allah'ın kefil olduğu rızık ile meşgul olmayı bırakmak, kendisine emredilenle meşgul olmak."[401]

İbni Abbas r.a. bir defasında şu ayeti okudu; "**İnsan önündeki kıyameti yalanlamak istiyor.**"(Kıyame 5) ve şöyle tefsir etti; "Günah işlemeye devam eder, tevbeyi de erteler. Ölüm gelinceye kadar "sonra tevbe ederim" der durur. Ölümü gelince de bulunduğu kötülük üzere gider.[402]

Allah Teala buyuruyor ki; "**Ancak tevbe eden, iman eden ve yararlı işler yapanlar hariç. Allah bunların kötülüklerini iyiliğe çevirir**."(Furkan 70) yani Allah o kulu değiştirir, kötü işlerden alır, iyi amellere yöneltir, bu işlerde muvaffakiyet ihsan eder. Tevbe eden kimse ecelini gözü önüne getirerek, tevbesinde sebat etmelidir. Sonra geçmişte işlediği günahları düşünüp bağışlanma dilemeli, kendisine tevbe nasip ettiği için Allah'a şükretmelidir.

Allah'a isyan içinde olduğu halde, "nasıl olsa la ilahe illallah diyen herkes cennete gircektir" bahanesiyle Allah'ın rahmetini uman boş hevesler içinde kendini aldatmış olur. Zira bu hususun bildirildiği hadisin İslam'ın emirleri ve yasakları konulmadan önce varid olduğunu imam Zühri bildirmiştir. Zeyd Bin Erkam r.a.'ın rivayetine göre hadisi şerifte buyrulur ki;

"Kim kalbini mahlukun övgülerinden ve kınamalarından arındırmış olduğu halde ihlas ile "La ilahe illallah" derse cennete girmiştir." Sahabeler dediler ki; "Ya Rasulullah! Onun ihlası nedir?" buyurdu ki; "Onu haramlardan koruyup engellemendir."[403]

---

[401] Abdulkadir Geylani Gunyetut Talibin(s.435) Tenbihul Gafilin(s.113) Gazali Mükaşefetul Kulub(s.68)

[402] Beyhaki Şuab(10685) Ahmed(2/165, 219) Taberani Evsat(Mecmaul Bahreyn 195) Deylemi(1564) Camiüs Sağir(9299) Harisi Muhasibi er-Riaye(s.271) Taberi(8/495) Tenbihul Gafilin(s.117) Gunyetut Talibin(388) Kayserani Tezkire(649) Ebu Hatem İlel(1/409) Kutul Kulub(2/343) Mecruhin(1/213) Şeceri Emali(1/195) Daife(722) İbni Kesir Tefsiri Muhtasarı(5/2693) İhya(4/21) Kenz(10291) Berika(3/89) Fahreddin Razi(22/288-Said Bin Cübeyr'den)

[403] İbni Hibban(mevarid-31) Taberani(5074) Taberani Evsat(1257) Ebu Nuaym Hilye(9/254) Hakiym et-Tirmizi Nevadir(1/91) Dürrül Mensur(2/724) Mecmauz Zevaid(1/18) Iraki el Muğni(1/388, 2/98) Zübeydi İthaf(5/11) Feyzul Kadir(6/189) Tergib(2/414) Ebu Ya'la(6222) Iraki; hasen dedi.

Allah Teala buyuruyor ki; “**Bedeviler iman ettik derler. De ki; “Henüz iman kalplerinize yerleşmedi. Lakin İslam olduk deyiniz**”(Hucurat 14)

İbni Mes’ud r.a.’den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “İsrailoğulları birtakım günahlar işlemeye başlayınca alimleri onları bu işlerden men ettiler. Ancak onlar dinlemediler ve vazgeçmediler. Zamanla alimler de onlarla beraber oturmaya, dayanışmaya ve beraber yemeye içmeye başladılar. Allah da bunun üzerine berikinin sapıklığını öbürüne katarak, biriyle diğerinin küfrünü artırdı. Allah Azze ve Celle; “**Davud’un ve Meryemoğlu İsa’nın diliyle onları lanetledi..**(Maide 78) hayır! Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, onları Hak adına kötülüklerden men etmezseniz, siz de rızaya eremezsiniz.”[404]

“…Sizden kim bir münker görürse, onu eliyle düzeltsin, buna gücü yetmezse diliyle düzeltsin, buna da gücü yetmezse kalbiyle buğzetsin. Bu sonuncusu imanın en zayıf derecesidir. Bundan sonra iman yoktur.”[405]

Bu hadis, küfre razı olmanın küfr, fıska razı olmanın fısk, zulme rızanın zulm olduğuna delalet eder. Kişi bir kötülüğü görüp ona an azından kalbiyle karşı çıkmazsa, o kötülüğü işlemese de günahı kendisine yazılır.

Allah Teala buyuruyor ki; “**Allah size Kitab (Kur'an)da: "Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetçe, o kâfirlerle oturmayın. Aksi halde siz de onlar gibi olursunuz" diye hüküm indirdi. Muhakkak ki Allah, münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır**.”(Nisa 140)

Allah Azze ve Celle, bu ayette “el mislu” kelimesini zikretmiştir. Bu, onlarla oturan kimsenin orada oturmaya razı olması halinde

---

[404] Ebu Davud(4336) Tirmizi(3050) İbni Mace(4006) Deylemi(5311) Cem’ül Fevaid(7900) Taberani(10268) Mecmauz Zevaid(7/269) Delilül Falihin(1/485) Mişkat(5148) Taberi(3/359) Riyazus Salihin(198) Ahmed(1/391) Beyhaki Şuab(7544)
[405] Buhari(melahim 17) Müslim(iman 78) Ebu Davud(1140) Tirmizi(2173) Nesai(8/111) İbni Mace(4013) Ahmed(3/10) İbni Hibban(306) Mişkat(5137)

böyledir. Ancak onlara içinden kızıp ta korktuğundan mani olamazsa böyle değildir.[406]

Hadiste buyrulur ki; “Alimlerle otur, hikmetli kimselere karış ve büyüklerle arkadaş ol”[407]

Allah Teala buyuruyor ki; “De ki: "Ey haddi aşarak nefislerine karşı israf etmiş olan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümid kesmeyin. Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."(Zümer 53)

“Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin; zira kâfir kavimden başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."(Yusuf 87)

“Ve onlar çirkin bir günah işledikleri, yahut nefislerine zulmettikleri zaman Allah'ı hatırlayarak hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler. Allah'tan başka günahları kim bağışlayabilir? Bir de onlar, bile bile, işledikleri (günah) üzerinde ısrar etmezler. İşte onların mükafatı (ödülleri) Rableri tarafından bağışlanma ve altından ırmaklar akan, ebedî kalacakları cennetlerdir. Çalışanların mükafatı ne güzeldir!(Ali İmran 135-136)

“(İnanmak için) ille meleklerin gelmesini, yahut Rabbinin gelmesini, ya da Rabbinin bazı âyetlerinin gelmesini mi bekliyorlar? Ama Rabbinin (azab) işaretlerinin geldiği gün, daha önce iman etmemiş, yahut imanında bir hayır kazanmamış kimseye, artık inanması bir fayda sağlamaz.(En’am 158)

“Ey müminler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki, kurtuluşa eresiniz.(Nur 31)

“O kâfirlere de ki: Eğer bu işe son verirlerse daha önce yaptıkları bağışlanacak. Yok yine karşı koymaya başlar, isyana dönerlerse, önceki ümmetlere uygulanan kurallar kendilerine de uygulanacak. (Artık o ilâhî uygulamayı beklesinler.)(Enfal 38)

---

[406] Fahreddin Razi(8/377)
[407] Malik(ilim 1) Mecmauz Zevaid(1/120) Kenz(24661) Cemül Fevaid(221) Medaricus Salikin(3/230) Nevafihul Atira(593) Zübeydi(6/265)

11- SAKALIN FARZ OLUŞU

İbni Ömer radıyallahu anhuma, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor; **"Bıyıkları kısaltın, sakalları uzatın. Müşriklere benzemeyin."**[408]

İnsanları en güzel biçimde yaratan Allah Teala, peygamberleri aracılığıyla kulluk vazifelerini onlara öğrettiği gibi kılık kıyafetlerini de tayin etmiş ve bildirmiştir. Yaratılış icabı ve hikmetleri gereği olarak insanların bedenlerinde saç, sakal ve diğer kılları yaratmıştır. Bunların bir kısmının giderilmesini veya kısaltılmasını, bir kısmının da kesilmeyerek uzatılmasını peygamberleri aleyhimus selam tebliğ etmişler ve uyarmışlardır. Hadisler, sakalın bırakılmasını, bıyığın kısaltılmasını emretmekte olup, bunun vacip olduğu hükmü anlaşılmaktadır.

Bu hükme delilsiz bir şekilde muhalif olan Mevdudi[409], Ebu Zehra[410], Muhammed Şeltüt[411], Yusuf el-Kardavi[412] gibi şaşkın zavallılar, sakalın sadece bir adet olduğunu, kesilmesinin haram olmadığını söyleyebilmişlerdir. Tabii ki insan Allah'tan korkmadıktan sonra dilediğini söyler. Ancak, alim, Allah'tan korkan kimsedir, Allah'tan korkmayan, kütüphaneleri yutmuş da olsa, kitap yüklü eşekten hiçbir farkı olmaz. Yukarıda ismi geçen zevat, burada iddialarının cevabını Allah'ın izniyle, hakkıyla bulacaklardır.

SAKAL FITRAT'TANDIR

"(Şeytan, Allah'a karşı;) "Elbette senin kullarından belli bir nasip edineceğim. Onları mutlaka saptıracağım, muhakkak onları boş kuruntulara düşüreceğim, şüphesiz onlara emredeceğim de, hayvanların kulaklarını yaracaklar, şüphesiz onlara emredeceğim de

---

[408] Malik Muvatta(şa'r,1) Buhari(libas,63-64) Müslim(taharet,52) Ebu Davud(4199) Tirmizi(2764) Nesai(taharet 14) Ahmed(2/16, 356, 365, 366, 387) Beyhaki(1/151) Camius Sağir(3878) Cem'ül Fevaid(5872-73) Suyuti Esbabı Vurudil Hadis(77) Beyhaki Şuab(6430-34) et Tac(4/319) İbni Ebi Şeybe(8/376) Cem'ül Cevami(4611) Tarihu Bağdat(5/11) Neylul Evtar(1/114) Zadul Mead(1/163)

[409] bkz.: Mevdudi Resail Mesail(1/147) Zaferullah Daudi Hindistan ve Pakistan'da Hadis Çalışmaları(s.263)

[410] Bkz.:Muhammed Ebu Zehra İslam hukuku Metodolojisi(s.51)

[411] Muhammed Şeltüt Fetava(s.227-229)

[412] Kardavi el Helal vel Haram(s.107)

Allah'ın yarattığını değiştirecekler" dedi. Kim Allah'ı bırakıp ta şeytanı dost edinirse, elbette apaçık bir ziyana düşmüştür**." (Nisa;118-119)**

Ebu Hüreyre radıyallahu anh'ın rivayet ettiği hadisi şerif; "Cuma günü gusletmek, misvak, bıyıkları kısaltmak, sakalı uzatmak, İslam fıtratındandır. Zira Mecusiler bıyıklarını uzatır, sakalı keserler. Şu halde onlara muhalefet edin."[413]

Aişe radıyallahu anha rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "On şey vardır ki, bunlar daha önceki peygamberlerin de sünnetlerindendir; bıyıkları kısaltmak, sakalı uzatmak, misvak kullanmak, buruna su çekip temizlemek, tırnakları kesmek, parmak aralarını yıkamak, koltukları yolmak, kasıkları tıraş etmek, taharet ve ağza su vermek."[414]

Bıyıkları uzun ve sakalları tıraşlı bir Mecusi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelmiş ve Rasulullah s.a.v., ona; "Böyle yapmanı sana kim emretti?" diye sorunca o Kisra'yı kastederek; "Rabbim" demişti. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; "Lakin benim Rabbim, bıyıkları kısaltmamı, sakalları salıvermemi emretti" buyurarak sakalın önemini ve Rabbimizin bir emri olduğunu belirtmiştir.[415]

Humeyd radıyallahu anh, Bakara suresi 228. ayetinde geçen; "…erkekler kadınlardan bir derece daha üstündür…" ifadesini, erkeklere sakalın lutf edilişi, kadınların ise bundan mahrum bırakılması şeklinde tefsir etmiştir.[416]

---

[413] İbni Sad(1/147) Müslim(taharet, 55) Beyhaki(1/150) Şafii el Ümm(1/21) Beyhaki Ma'rife(1/246) Nesai(Zinet, 2) Ahmed(2/52) Buhari Tarihul Kebir(1/140) Taberani Sağir(553) Hatib Tarih(6/247) Deylemi(2570) Fethul Bari(10/346) Suyuti Esbabı Vurud(212-214) Zadul Mead(1/166) Zübeydi İthaf(2/427)

[414] Müslim(361) Tirmizi(2758) Ebu Davud(taharet 29) Nesai(8/126) İbni Mace(293) Tahavi Müşkilül Asar(1/297) Darekutni(1/95) Ebu Ya'la(8/4517) İbni Ebi Şeybe(1/195) Beyhaki(1/36, 52) Ahmed(6/137) Ebu Avane(1/191) Zadul Mead(1/165) Neylul Evtar(1/110)

[415] İbni Sa'd(1/449) Said Bin Mansur Musannef(172) İbni Kesir el-Bidaye(4/264) Ebu Nuaym Delail(1/349) İbnül Cevzi el Vefa(2/460) Tarihut Taberi(2/654) Suyuti Dürrül Mensur(1/276) Suyuti Esbabı Vurud(213) İbni Hacer Metalibul Aliye(2206)

[416] Taberi Tefsiri(2/22) Bursevi Ruhul Beyan(1/235) Gazali İhya(1/388) Kutul Kulub(3/458) Zemahşeri Keşşaf.

Hafız İbnu Şahin de, sakal tıraşının müsle olduğunu belirtir.[417] (müsle; vücut azalarından herhangi bir yeri keserek eziyet etmektir.)

Sakalı emreden daha fazla hadis mevcut olup bazılarını nakletmiş olduk. Sakalı tıraş etmek, hem fıtratı değiştirmek, hem de kadınlara benzemek olur ki, bunlar lanetlenmiş fiillerdir.[418]

Ehli Sünnet alimlerinin tamamı, sakal tıraşını haram, bırakılmasının farz olduğu hususunda ittifak etmişlerdir.[419]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yaratılışı değiştirenlere, (dövme yapan ve yaptırana, cımbızla kaşları yolana ve yoldurana, güzel görünmek için dişlerini seyrekleştirene, törpüleyene ve törpülettirene, peruk takana ve taktırana) lanet etmiştir.[420]

Demek ki, fıtratı değiştirmek lanete müstahak olmaya sebeptir. Allah Teala, erkekleri bıyık ve sakalları ile, kadınları ise bıyıksız ve sakalsız yaratmıştır. Değiştirilmesine dinimizde yasak konulmayan, hatta emredilen; sünnet olmak, tırnak kesmek, etek ve koltuk tıraşı gibi, şeyler bundan müstesnadır.

Sakalını tıraş edenin cemaate imam olup namaz kıldırması halinde bu namaz mekruh olur.[421] İmam Tahavi der ki, "Kim sakalını keser veya bir tutam altında kısaltırsa, onun imamlığı caiz olmaz, kendi namazında ise kerahet vardır. O, dünyada ve ahirete mel'un ve merduttur."[422] Kurtubi Tefsirinde benzer ifadeler vardır. Sakalı

---

[417] İbnu Şahin en Nasih vel Mensuh(s.256)

[418] Bkz. Hattabi es Sübki Menhelül Azbul Mevrud(1/186) Kutul Kulub(3/457) Konyalı Mehmed Vehbi Sahihi Buhari Şerhi(4/326) Kandehlevi Sakal Risalesi(s.21)

[419] bkz.: el-Muhalla(2/220) Menhelül Azbul Mevrud(1/186) Kandehlevi Sakal(s.26 v.d.) Faruk Beşer Fetvalarla Çağdaş Hayat(s.232) Zuhayli Fıkhul İslami(4/372) Nevevi Şerhu Sahihi Müslim(1/147) İbni Abidin Reddül Muhtar(2/113,5/264) Dürrül Muhtar(2/155) Ceziri Fıkhu Mezahibil Erbaa(3/1121) Hamud İbni Abdullah Delailül Eser(s.61) İanetut Talibin(2/340) Saati Fethur Rabbani(17/313) Nüzhetul Muttakin(2/105) Neylul Evtar(1/114,4/190) İbni Teymiye İktiza(s.57) el-Iraki Tarhut Tasrib(2/145)

[420] Buhari(Tefsir, 59, Libas, 82) Müslim(libas, 120) Ebu Davud(tereccül, 5) Tirmizi(edeb 33) Nesai(Zinet, 24, 26) İbni Mace(nikah 52) Darimi(isti'zan, 19) Ahmed(1/415) İbni Abdilberr el-Cami(2/188) Hatib el-Kifaye(s.22) Beyhaki(7/312) Neylul Evtar(4/190)

[421] Bkz. İbni Nüceym Bahrur Raik(8/233) Ebus Suud Efendi Fetvalar(1985-86) İbni Abidin(2/412) Zuhayli Fıkhul İslami(2/307)

[422] Hadimi Berika(5/196) Seyyid Muhammed Hakkı Ahkamul Mezahib Fi

kısaltmak sahibinin izni veya emriyle bile olsa caiz değildir. Bu durumda berber de günaha girer. İbni Abidin; "Ulemadan sakal tıraşını mübah gören olmadı" demiştir.[423]

Ka'bul Ahbar dedi ki; "Ahir zamanda bir takım insanlar gelecek, sakallarını güvercin kuyruğu gibi çenesinde kesip düzenleyecek…"[424] bu şekil bir sakal, Yahudilere benzemek kapsamındadır.

Dış görünüşlerin benzeştiği takdirde, kalplerin de benzeyeceğine dair hadis daha önce geçmişti. Ben de şöyle bir hadise ile karşılaştım; bir kenarda otururken yoldan kültürlü gözükmek amacıyla teke sakalı bırakmış iki adamın geçmekte olduğunu gördüm ve onlara;

"İşte bu Yahudi sakalıdır!" dedim. Onlardan biri de bana dedi ki;

"Yahudiler büyük insanlardır." bunun üzerine ben de;

"Evet cehennemin en büyük insanlarıdırlar. Yalnız sen böyle söylemekle kendinin küçüklüğünü itiraf ediyorsun." Dedim. Hakikatte o adamların dış görünüş olarak benzemeleri, kalplerini de bozmuş, onlara muhabbet ederek kompleksli bir hale gelmişler veya kalpleri ifsad olduğu için onlara benzemişlerdi.

SAKAL HAKKINDA GEÇERSİZ MAZERETLER

Bazı aklı noksanlar; "Sakal bırakmak için kişi, hanımından izin almalıdır" diyorlar. Erkek, kadının iznine tabi değil, kadın, kocasının iznine tabidir! Nisa suresi 34. ayetinde; "erkekler, kadınlar üzerine hakimdirler.." buyruluyor. Sahih hadiste "Allah'a isyan olan bir hususta hiçbir mahluka itaat yoktur" buyrulduğuna göre, anne, baba, Müslüman yönetici gibi, emri bağlayıcı olan kimselerin sözüne bile uyularak haram işlenemez!

Sakalın seyrek olması yüzünden çirkin gözükmek, veya ihtiyar görünmek mazeret olamaz. Süfyan es Sevri radıyallahu anh, bir gün farkında olmadan hırkasını ters giymişti. Bu kendisine söylendiğinde

---

Etvaril Liha veş Şevarib(s.95) Ahmed Ünlü Fıtratı Tağyir(s.76) bkz.: Fetavayı Hindiye(12/133) Hediyyetul Alaiye(s.321) Mülteka(4/122)

[423] İbni Abidin(5/261) Fethul Kadir(2/86) el Fıkhu Mezahibil Erbaa(2/45)

[424] Gazali İhya(1/388) Kutul Kulub(3/462)

verdiği şu cevap çok manidardır; “Ben bunu Allah için giydim, kulları için çeviremem.”[425]

Hadisi şerifte buyrulur ki; “Gençlerinizin hayırlısı ihtiyarlara benzeyenler, yaşlıların şerlisi de gençlere benzeyenlerdir.”[426]

İbrahim Agah Çubukçu; “Cennet ehli sakalsız olacağına göre sakal bırakmak gerekli değildir” gibi fasit bir delil getirdi. Sahih hadiste; “Dünya müminin zindanı, kafirin cennetidir.”[427] Buyruluyor. Adam demek ki dünyasında cenneti, ahiretinde cehennemi yaşamak istiyor.! Agah Çubukçu tesettür aleyhindeki konferanslarını da mı acaba dünyayı cennet kabul ettiğinden veriyordu?

Çubukçu’nun iddiası aslında Ahmed Faruk Sirhindî zamanında da zuhur etmiş ve cevabını bulmuştu.[428] Bu iddia her bakımdan batıldır. Zira cennetliklerin bıyıksız ve sakalsız haşredilecek olmaları, bunların tıraş edilmiş olduğu manasında değildir. Bu konudaki hadislerin bütün siygalarında; “…bıyıkları yeni terlemiş..”[429] şeklinde varid olmuştur. Bu da cennet ehlinin genç yaşa döndürülerek haşr edileceğini göstermektedir.

Sakalı emreden hadislerin vücub değil de müstehab kılmak için varid olduğu iddia edildi. Bu iddia batıldır. Zira, emirde asıl olan, farz veya vaciplik ifade ediyor olmasıdır. Emir siygasının mendup veya müstehaba hamledilebilmesi için, bunu gerektiren bir karine olması gerekir.[430] Sakalın emredilmesinde ise böyle bir karine yoktur. Ne Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, ne ashabı, ne de selefi

---

[425] Ebu Talib el Mekki Kutul Kulub(4/58)
[426] Ebu Davud(4099) Ebu Ya’la(13/7483) Deylemi(2881) Heysemi Maksadu Ali(2001) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan(919) Beyhaki Şuab(7805-6) Zübeydi İthaf(2/420) Fethul Kebir(6212) Metalibu Aliye(2708) Mecmauz Zevaid(10/271) Camius Sağir(4071) hasendir.
[427] Müslim(zühd,1) Tirmizi(zühd,16) İbni Mace(zühd,3) Ahmed(2/197,323) İbni Mübarek Kitabuz Zühd(597-98) İbni Hibban(2488) Taberani(6/289) Hakim(4/315) Beyhaki Şuab(10461) Ahmed Zühd(152) Mecmauz Zevaid(10/288) Hilyetul evliya(8/177)
[428] bkz.: M.Mansur Numani Tezkiretu İmam Rabbani(s.69) Abdulhak Ensari Şeriat ve Tasavvuf(s.37)
[429] Buhari(menakıb,69) Asbahani Tergib(1417) Tirmizi(2545) Ebu Nuaym Hilye(3/56) Ebu Nuaym Sıfatul Cenne(2/104) İbni Kayyım Hadil Ervah(s.194) Taberani Sağir(2/140) İbni Ebi Davud el Ba’s(64) Ahmed(2/295,343) en Nihaye(2/201) Mecmauz Zevaid(10/398)
[430] bkz.: Vehbe Zuhayli Usuli Fıkıh(s.99,102,103) Şatıbi el Muvafakat(3/115 v.d.)

Salihin asla sakalını tıraş etmemişlerdir. Bunun caiz görüldüğü de vaki değildir. Ancak son zamanlarda bazı bid'at ehli caiz görmektedir.

Kafirlere benzememek kaidesinden hareketle; "günümüzde kafirler de sakal bırakıyor onlara benzememek için sakal kesilebilir mi?" denilemez. Zira hadisi şerifte; "Ey Ensar cemaati! Sakallarınızı kumral renge boyayınız . Böylece Yahudi ve Hıristiyanlara muhalefet edin." Buyrulmuştur. Demek ki, onlara muhalefet için dahi, sakal kesilmez, belki rengi değiştirilir. Bu da sakalın vacip oluşunu gösteren bir delildir. Hem başka kavme benzeme yasağı, onların dinlerinin asıllarında olan şeylerle ilgili olup, İslam dininin esasları arasında yer almayan hususlardadır. Yani ayet veya hadiste emir veya tavsiye edilen bir hususun, daha sonraki zamanlarda Müslümanlardan başkaları tarafından yapılmaya başlaması, Müslümanların bunu terk etmesini gerektirmez.

"Topluma uyum sağlamak için sakal kesilmeli, toplumdan kopmamalıdır" diye bir iddia sadır olursa, Kur'an'a muhalif bir şey iddia edilmiş olur. Zira En'am suresi 116. ayetinde mealen buyrulur ki; "(**Ey Peygamber!) Eğer sen yeryüzündekilerin çoğunluğuna uyarsan, onlar seni haktan saptırırlar**" Ümmetin fesada uğradığı zamanda İslami düsturlara bağlı kalan kişilere kat kat mükafat verileceği bildirilmiştir. Demek ki, İslam'ın emirleri çatışması halinde, toplumun kabullerinin bir kıymeti yoktur ve o toplumdan kopmak, onlara uyum sağlayıp helak olmaktan iyidir.

İslam'ın emirlerinden yan çizmek için çok duyduğumuz bir kılıf vardır; "Sakal bırakınca hakkını vermek lazım, namaz kılınca hakkını vermek lazım, hacca gidince hakkını vermek lazım, tesettüre girince hakkını vermek lazım…" Ey bir şeyin hakkını vermeye bu kadar önem verdiğini söyleyenler! Gelin, Allah'a bizleri Efendimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in ümmetinden kıldığı için, İslamiyet ile şereflenmiş olmanın hakkını verelim de, ne ile emrolunmuş isek onu yapalım. Aksi takdirde Müslüman olduğumuzu iddia etmeyelim, Allah'ın kulu olduğumuzu iddia etmeyelim! Bize kaş veren, göz veren, kulak veren, dil veren, el veren, ayak veren, hesaba gelmez nimetler ile bizi donatan Allah'a kul olmanın hakkını da vermek gerekmez mi? Allah bizleri kendisine ancak ibadet etmek için yaratmadı mı?(bkz.: Zariyat suresi 56. ayet)

Meşhur bir hocaya televizyon programında neden sakalsız olduğu sorulmuş, o da, bir dostunun kendisine; "peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellemi rüyasında gördüğünü, kendisinin sakal bırakmamasını tavsiye ettiğini" söylediğini belirtmiş.

Öncelikle, yalancılar ile dostluk edilmemesi gerekir. Eğer bu anlatılan doğru ise, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatında iken bildirdiği şeriat'a muhalif rüyalara itibar edilerek amel edilmez.[431] Belki de ümmeti yoldan saptırmakta olan bu hoca efendinin yüzünde şeriata muhalif bir alamet olsun ve basiret sahipleri ondan uzaklaşsın diye böyle bir tavsiye söz konusudur! O yüzden rüyada Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i kendisi değil de bir başkası görmüştür… Hem o kişinin rüyada gördüğü zatın Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem olduğu da kesin değildir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şemailini bilmeyen bir kimse, şeytan başka bir kimsenin kılığına girdiği halde onu Rasulullah s.a.v. zannedebilir!

"Haram olan, sakalı bir tutam bıraktıktan sonra kesmektir. Bu şekilde bırakılmadıkça sakal tıraşı olmak haram değildir" iddiasına gelince, bu tamamen mesnedsiz bir iddiadır. Kişi sakalını her kesişinde günah işlemektedir. Sakalı emreden hadisler gayet açık olup, bu şekilde bir ayrım da söz konusu değildir. Bir tutam gibi bir şarttan da bahsedilemez. Çünkü emredilen şey sakalı serbest bırakmaktır. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in sakalını kısalttığına dair hiçbir rivayet gelmemiştir.

Bir de İslami kılık ve kıyafet içinde olanları şekilcilik ile suçlayanlar var… Kendileri şekilci olmasalar, bunlar zaten gözlerine batmazdı. Gerçekte dinde şeklin de önemi vardır. Mekke'de hacıların ihrama bürünmeleri gibi. Önceki bahisleri okuyan bunu anlar. Ancak Müslüman kimliğinden utananlar böyle bir ithamda bulunur.

HARİCİLERİN ALAMETLERİNDEN BİRİSİ

Ebu Said el Hudri radıyallahu anh'ten rivayet edilen hadiste buyrulur ki; "Doğu tarafından bir takım insanlar zuhur edecek, onlar Kur'an okuyacaklar, fakat Kur'an onların gırtlaklarından aşağı geçmeyecek. Onlar, okun av hayvanını delip çıktığı gibi dinden çıkacaklar, ok bir daha kirişine dönmediği gibi, onlar da artık bir daha dine dönemeyeceklerdir. Onların alameti; tıraştır."[432]

---

[431] bkz.: Ayni Umdetul Kari(1/295) Kastalani İrşadus Sari(10/133) Feyzul Kadir(6/121)
[432] Buhari(tevhid, 57) Kastalani İrşadus Sari(4/480) Fethul Bari(13/546) Ayni Umdetul Kari(25/201)

12- CİHAD HER ÇEŞİTİYLE FARZDIR

Fudale Bin Ubeyd r.a. rivayet ediyor; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

“**Mü’min, diğer insanların malları ve canları hususunda güvendikleri kimsedir. Müslim, insanların dilinden ve elinden selamete erdikleri kimsedir. Mücahid, Allah Azze ve Celle’nin emrini yerine getirmekte boyun eğen ve nefsiyle çarpışandır. Muhacir, günahları ve hataları terk edendir**.”[433]

Ragıb el İsfehani el Müfredat’ta der ki; “Cihad ve mücahede; düşmana karşı yapılan savunmada bütün gücünü harcamaktır.”

Haris el Aşari r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Allah Teâla hazretleri, Yahya İbnu Zekeriya aleyhimâsselam'a, beş kelime söyleyip bunlarla amel etmesini ve onlarla amel etmelerini Beni İsrail'e de söylemesini emir buyurdu. Ancak O, bu hususta ağır aldı. İsa aleyhisselâm kendisine:

"Allah sana beş kelime öretip onlarla amel etmeni ve Beni İsrail'e de onlarla amel etmelerini emretmeni söyledi. Ya sen bunları onlara emredersin veya bunları onlara ben emredeceğim" dedi. Yahya aleyhisselam:

"Onları emretmede benden önce davranacak olursan yere batırılmam veya azab görmemden korkarım!" dedi ve halkı Beytu'l-Makdis'te topladı. Mescid ağzına kadar doldu. Mahfillere de oturdular. (Söz alıp):

---

[433] Tirmizi(1621) İbni Mace(3934) Ahmed(2/379, 6/21) Ahmed Zühd(2340) Abdullah Bin Ahmed Zevaid(6/22) Hakim(1/54) Begavi Şerhus Sünne(1/29, 10/353) Beyhaki Şuab(7/499) İbni Mende İman(1/452) Adeni İman(1/93) Humeydi(595) Abd Bin Humeyd(1/135) Şihab(1/109) İbni Hibban(10/484, 11/5, 204) Mecmauz Zevaid(3/268) Zadul Mead(3/20) Camiüs Sağir(9175) İbnül Mübarek Müsned(29) İbnül Mübarek Zühd(826) İbnül Mübarek Cihad(54) Bezzar(9/206) İbni Ebid Dünya Kitabus Samt(28) İbni Ebid Dünya Muhasebetun Nefs(s.102) Sehmi Tarihu Cürcan(s.201) Ebu Yala(7/4187) Hakiym et-Tirmizi Nevadir(2/234) Darimi(2/211) Deylemi(6629) Elbani Sahiha(549) Ebul-Hasen Tusi Erbain(1) Mizzi Tuhfetul Eşraf(8/262) Taberani(18/309) Beyhaki Zühd(356) İbni Teymiye Mecmuul Fetava(7/13) bkz.: Buhari(ilim 1) Müslim(1/49) Ebu Davud(2500) Nesai(iman 9) Beyhaki(10/187)

"Allah bana beş kelime gönderdi ve onlarla amel etmemi ve size de amel etmenizi emretmemi bana emretti:

-Bunlardan birincisi Allah'a ibadet etmeniz, ona hiçbir ortak koşmamanızdır. Allah'a ortak koşanın misali şudur: Bir adam, kendi öz malından altın veya gümüş mukabilinde bir köle satın alır ve:

"Bu benim evim, bu da işim. (Çalış kazandığını) bana öde!" der. Köle çalışır, fakat kazancını efendisinden başkasına öder. Kölenin böyle yapmasına hanginiz razı olur? Aynen bunun gibi, Allah da size namazı emretti. Namaz kılarken (sağa-sola) bakınmayın. Zira Allah yüzünü, namazda bulunan kulunun yüzüne karşı diker, o sağa sola bakmadığı müddetçe.

-Allah size orucu emretti. Bunun misali şu insanın misaline benzer; O bir grup içerisindedir. Beraberinde bir çıkın içinde misk var. Herkes onun kokusundan hoşlanmaktadır. Oruçlunun (ağzında hasıl olan) koku, Allah indinde miskin kokusundan daha hoştur.

-Allah size sadakayı emretti. Bunun misali de şu adamın misaline benzer: Düşmanlar onu esir edip ellerini boynuna bağlamışlar ve boynunu vurmaları için cellatlara teslim etmişlerdir. Adam: "Ben az veya çok (bütün malımı) vererek kendimi fidye mukabilinde kurtarmak istiyorum" der ve nefsini fidye ödeyerek kurtarır.

-Allah size, Allah'ı zikretmenizi de emretti. Bunun da misali, peşinden hızla düşmanın geldiği bir adamdır. Bu adam muhkem bir kaleye gelip, düşmandan kendini korur. Kul da böyledir. Şeytana karşı kendisini sadece zikrullah ile koruyabilir."

Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm (burada hikayeyi tamamlayarak) dedi ki: "Ben de size beş şeyi emrediyorum: Allah onları bana emretti. Dinlemek, itaat etmek, cihâd, hicret ve cemaat. Zira, kim cemaatten bir karış ayrılırsa boynundaki İslam bağını çıkarıp atmıştır, geri dönen hariç. Kim de Cahiliye (ırkçılık) davası güderse o cehennem molozlarından biridir!"

Bir adam: "Ey Allah'ın Resulü! O kimse namazını kılar, orucunu tutar idiyse (yine mi cehennemlik)?" diye sordu. Aleyhissalatu vesselam:

"Evet, namaz kılsa, oruç tutsa da! Ey Allah'ın kulları! Sizi müslümanlar, mü'minler diye tesmiye eden Allah'ın çağrısı ile çağırın!" buyurdular."[434]

Cihad etmenin iki büyük şartı vardır; ihlaslı iman ve eminlik, Allah Azze ve Celle için Allah'ın düşmanlarını yine Allah'ın ölçüsüyle terk etmektir. Bir mü'minde bu iki şart bulunmadığı takdirde, kafirlerle savaşırken muzaffer olsa dahi dünya menfaati uğrunda dinini kendi nefsine feda eder ve mağlup olur. Bu yüzden mümin daima ahireti tercih etmek zorundadır. Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e silahıyla gelip;

"Ben Müslüman mı olayım, yoksa savaşayım mı?" diye soran kimseye;

"**Önce mü'min ve Müslim ol, sonra savaş**"[435] buyurmuştur.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın emirlerine teslim olmayanın ve ölçülerine göre hareket etmeyenin cihadını reddetmiştir. Mümin önce Allah'a teslim olmakla eminlik vasfını kazanmalı, sonra cihada başlamalı ve her halukarda dinini dünyasına tercih etmelidir.

Ebu Zerr r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**En üstün cihad, kişinin nefsinin arzularıyla cihadıdır.**"[436]

Büreyde r.a.'den; "**Kişi, yetmiş şeytanın vesvesesini yenmeden sadaka vermez**"[437]

---

[434] Tirmizi(2867) İbni Huzeyme(salat 244, 2/64) İbni Hibban(298-99) Hakim(1/117, 235) Ahmed(4/202) Abdurrazzak(11/339) İbni Abdilberr İstiab(1/290) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(11) hasendir.

[435] Buhari(2163) Müslim(1900) İbni Hibban(4601) Beyhaki(9/167) Zadul Mead(3/72) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(1175) Ahmed(2/291) Said Bin Mansur(2555)

[436] sahihtir. İbni Neccar'dan; Camiüs Sağir(1247) Kenzul Ummal(11265) Ebu Nuaym Hilye(2/249) Deylemi(1/127) Hakiym et-Tirmizi Nevadir(2/234) Maverdi Edebid Dünya ved-Din(s.97) Serahsi Kitabul Kesb(s.98) Elbani Sahiha(1496) Sahihul Cami(1099) Münavi der ki; "Suyuti bu hadise zayıf rumuzu koyarken zuhul etmiştir. Zira Deylemi ve Ebu Nuaym'ın rivayetleri sahihtir." (feyzul kadir(2/31)

[437] sahihtir. Ahmed(5/350) İbni Huzeyme(2547) Beyhaki(4/187) İbni Nehhas(1273) Hakim(1/417) Deylemi(6315) Camiüs Sağir(8124) Nevafihul

Abdullah Bin Amr.r.a.'dan; "**Ey Hennan! İşe nefsinle cihad ederek başla! Ey Allah'ın kulu! Nefsinden başla ve onu temizle. Eğer savaştan kaçarken öldürülürsen Allah Azze ve Celle seni o şekilde diriltir. Eğer sabrederek ve sevabını da Allah Azze ve Celle'den umarak öldürülürsen Allah Azze ve Celle seni o şekilde diriltir.**"[438]

Şeddad Bin Evs r.a.'den; "**Akıllı kişi, nefsini hesaba çekip ölümden sonrası için çalışandır. Aciz olan ise, nefsinin heva ve hevesine uymasına rağmen, Allah'tan temenni edip bekleyendir.**"[439]

Hac suresi 78. ayetinde; **"Allah için hakkıyla cihad edin."** Buyruluyor. Hakkıyla cihad ibaresi hakkında Abdullah Bin Mübarek der ki; "Bu, nefis ve nefsin arzularıyla cihad etmek demektir."[440]

Ebu Hureyre r.a. merfuan rivayet ediyor; "**Cihad yapmadan ve nefsinde cihad isteği taşımadan ölen kimse, nifaktan bir şube üzere ölür.**"[441]

İbni Ömer r.a.'dan merfuan; "**İyne ile alışveriş yaptığınız(yani taksitle alıp peşin sattığınız), sığırların kuyruklarından tutunup çiftçiliğe razı olduğunuz ve cihadı terk ettiğiniz zaman, Allah üzerinize zillet musallat eder ve dininize dönünceye kadar da kaldırmaz.**"[442]

Atire(1830) Sahihul Cami(5814) Sahiha(1268)

[438] Ebu Davud(5219) Beyhaki Zühd(525) Ebu Ya'la'dan; Metalibul Aliye(1876) İbni Ebid Dünya Muhasebetun Nefs(s.97)

[439] Tirmizi(2459) Ahmed(4/124) Ahmed Zühd(206) İbni Mübarek Zühd(171) Taberani(7141) Hakim(1/57, 4/251) Taberani Sağir(2/290) Şerhus-sünne(14/308) Beyhaki(3/369) Şuabul İman(10546) İbni Mace(zühd, 31) Tayalisi(1122) Ebu Nuaym Hilye(1/265) İbnül Cevzi Telbis(s.524) İbni Kayyım Mesayıd(1/146) Fethul Bari(9/342) hasendir.

[440] Fahreddin Razi Mefatihul Gayb(16/376) İbni Kayyım Zadul Mead(3/23) Hicazi Tefsirul Vadıh(4/172)

[441] Müslim(imaret 158) Ebu Davud(2502) Ziyaul Makdisi Muhtare(11/439) Nesai(cihad 2) Tefsiri İbni Kesir(1/259) Beyhaki(9/48) Hakim(2/79) Cemül Fevaid(6154) Taberi(1/523) Deylemi(5575) Ahmed(2/374) Ebu Nuaym Hilye(8/60) Zadul Mead(3/25) Darimi(cihad 25) İbni Teymiye Mecmuul Fetava(7/19)

[442] Elbani Sahiha(no 11) Ebu Davud(3462) Dulabi Kuna'da(2/62) İbni Adiy Kamil'de(256/2) Beyhaki(5/316) Beyhaki Şuab(2/92) Ahmed(2/28, 84) Taberani(3/207) Ebu Nuaym(1/313) Ru'yani(s.247) İbni Ebid Dünya Ukubat(s.79) Camius Sağir(740) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(32) Cem'ül

Sebratul Fakihe r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Şeytan, ademoğlunun İslam yolunda oturup ona;

"Sen Müslüman olup dinini ve atalarının dinini mi bırakıyorsun?" der. O kimse Müslüman olursa günahları bağışlanır. Sonra şeytan onun hicret yolunda durur ve;

"Sen hicret edip evini, yurdunu mu terk ediyorsun?" der. Onu dinlemez ve hicret eder. Şeytan bu defa onun cihad yoluna oturur ve;

"Cihada mı gidiyorsun? Bu mal ve can cihadıdır. Savaşır ve öldürülürsen, karın ve malın başkalarına kalacaktır." Der.

Adam bunu da dinlemez ve cihad eder. Kim bunu yapar ve ölürse, hatta yolda atından düşüp ölse bile, Allah'ın onu cennete koyması bir hak olur."[443]

Osman r.a.'den ve başka sahabelerden gelen rivayete göre; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**Allah yolunda (cihatta) ayakları tozlanan kişiye ateş dokunmaz**."[444]

Ömer Bin el-Hattab r.a. ordu komutanlarına şu tavsiyede bulunmuştur; "Ben size ve yanınızdakilere takvalı olmayı emrediyorum. Zira takva, hem düşmana karşı yapılabilecek en iyi hazırlık, hem de harpte kurulabilecek en kuvvetli tuzaktır. Allah'tan, sizi düşmanınıza karşı muzaffer kılmasını istiyorsanız, nefislerinize karşı da O'ndan aynı şekilde yardım isteyin."[445]

Fevaid(6158) İbni Ömer r.a.'dan müteaddit tariklerle rivayet ettiler. Tariklerin tümüyle sahih olmaktadır. Ayrıca Aişe r.a.'nın, ıyne alışverişine karşı çıktığına dair rivayet için bkz.:Ahmed(4/180)

[443] hasendir. Ahmed(3/483) Nesai(6/21) İbni Hibban(1601) İbni Ebi Şeybe(5/293) Taberi(4/21) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(202) Beyhaki Şuab(2/95) Tergib ve Terhib(3/161) İbni Kayyım Mesayıduş Şeytan(1/383) Iraki Tahricul İhya(1389) Elbani Sahihul Cami(2/73)

[444] sahihtir. Buhari(cihad 259) Müslim(1891) Tirmizi(3/93) Nesai(6/12) Hakim(4/260) Bezzar(keşful estar-2/263) Fethul Bari(2/390,6/29) İbni Ebi Şeybe(5/305,334) Ahmed(6/85) Beyhaki(9/162) İbni Hibban(mevariduz zaman s.382) Mecmauz Zevaid(5/278) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(259-284)

[445] Beyhaki(9/170) İbni Nehhas Meşariül Eşvak(2/452) Kenzul Ummal(8/210) Hayatus Sahabe(4/258) Esad el Hatib el Butule(s.20)

13- ASA TAŞIMAK

طاف الن صلى ا عليه وسلم حجة الوداع على بع يسلم الركن حجن

İbni Abbas r.a.'dan**; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem veda haccında, Ka'be'yi deve üzerinde tavaf etti. Rüknü de elindeki başı eğri asa (mihcen) ile selamladı."**[446]

Asa, dini, siyasi, adli kudret ve salahiyet timsalidir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem daima asasını yanında bulundurur, genelde bu asayı İbni Mesud r.a. taşırdı.[447] Hatta vefat ettiğinde asasıyla birlikte defnedilmiştir.[448] Aynı zamanda bunun diğer peygamberlerin de sünneti olduğuna dair rivayetler vardır. Sahabeler, tabiin ve halifeler de asa kullanmaya devam etmişlerdir. İmam Suyuti, asa kullanmanın, peygamberlerin sünneti olduğuna dair "El İnba Bi Ennel Asa Min Sünnetil Enbiya" adlı bir risale yazmıştır.[449]

İnşallah biz burada, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ve ashabının asa kullandığına ve bunun faziletlerine dair rivayetleri inceleyeceğiz. Öncelikle belirtelim ki, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in insanlık gereği yaptığı adetlerine benzemeye çalışmak daha önce de açıkladığımız gibi, niyete göre sevap kazandırır. Zira kişi hemen hemen her işte iki şık arasında muhayyerdir; Allah rasulünün yaptığı ve yapmadığı… elbette sırf Allah rasulünün tercih ettiğini tercih etmiş olmak niyetiyle O'na muhabbet ile uymak faziletli bir iştir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yapmış olduğu bir şeyi hakir görmek, aşağılamak ise, imanı alıp götürür!

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; "**Beni kendi nefsinden daha çok sevmeyenin imanı tam değildir**."[450] Bu yüzden Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığı bir şeyden

---

[446] Müsnedi Ebu Hanife(242/25) Ahmed(1/248) Şafii el Ümm(2/149) Buhari(hacc 58,61) Müslim(hacc 253) Ebu Davud(1877) Nesai(2/47,5/223) İbni Mace(2948) İbni Huzeyme(2772-2780) İbni Hibban(3414-18) Beyhaki(5/84,99) Darimi(2/43) Tirmizi(865) Taberani(11985) Taberani Evsat(2/162) Tahavi Şerhu Meanil Asar(2/181) Said Bin Mansur Musannef(77) Fesevi el Marife(3/282)
[447] Ebu Hanife Müsned(374)
[448] Buhari(4/17) Ahmed(3/171) İbni Kesir el Bidaye(5/587)
[449] T.d.v.i.a.(3/451)
[450] Buhari(6235) Müslim(1619) Hakim(3/456) Beyhaki Şuab(1381) Kastalani Mevahib(2/165)

bahsedilince küçümseyerek “ben öyle yapmam” diyenin kafir olacağı söylenmiştir.[451]

Zünnun el Mısri der ki; “Allah Azze ve Celle’yi sevmenin alameti Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’in ahlakına, fiilerine ve sünnetlerine tabi olmaktır”[452]

Ebul Abbas Ahmed Bin Sehl el-Edemî der ki; “Nefsine sünnetin edeplerini prensip edinen kimsenin kalbini Allah Azze ve Celle marifet nuruyla doldurur. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetlerine, emirlerine, fiillerine ve ahlakına tabi olmaktan daha şerefli bir makam yoktur.”[453]

Ebu Hamza el Bağdadi der ki; “Allah Azze ve Celle’ye giden yolu bilen kimsenin, o yola süluku kolay olur. Allah’a giden yolda Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hallerine, fiilerine ve sözlerine uymanın ötesinde bir delil yoktur.”[454]

İmam İbrahim en Nehai der ki; “Ben öyle topluluklara (sahabeleri ve Tabiin’i kastediyor) yetiştim ki, şayet onlardan biri, tırnağını meshetseydi, ben de onlara muhalefet etmemek için tırnağımı meshederdim. Bir topluluğu küçümsemek için onlara aykırı davranmak yeter.”[455]

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, gönderilmeden önce, kahin Sutayh, Rasulullah’ın geleceğini anlatan şiirinde Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’i; “asa sahibi” diye vasıflamıştır.[456]

---

[451] bkz.: İbni Hacer el-Heytemi Fetaval Hadisiye(s.126) Haşiyetül Attar(2/128) Fevatihur Rahamut(2/97) Tahkimi Sadat(3/300)

[452] Kuşeyri(1/59) Sülemi Tabakat(s.21) Ebu Nuaym Hilye(9/331) Tezkiratul Evliya(s.185) Suyuti Miftahul Cenne(s.184)

[453] Hilye(10/302) Sülemi tabakat(s.268) Kuşeyri(1/146) Beyhaki Zühd(67)

[454] Sülemi Tabakat(s.298) Kuşeyri(1/150) Suyuti Miftah(s.187)

[455] Darimi(224) Kayravani el Cami(s.118)

[456] İbni Hişam(1/11, 14) Beyhaki Delail(1/126) Ebu Nuaym Delail(s.96,99) İbnül Cevzi el Vefa(105) Taberi Tarihi(2/132) Suyuti Hasais(1/51) İbni Manzur Lisanul Arab(3/312) Kilai el-İktifa(1/120) Zürkani Şerhul Mevahib(1/121) İbni Kesir el Bidaye(2/423) Ezheri, Mahzum Bin Hani’den gelen bu rivayetin Hasen olduğunu belirtir.

Ebu Said r.a. diyor ki; "**Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hurma çubuğundan olan urcun (denilen baston)ları sever, bir tanesi sürekli elinde olurdu**…"[457]

İbni Mes'ud r.a. der ki; "Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. O, bastonuna dayanmış bir halde idi…"[458]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, hurma ağacından bir baston kullanırdı.[459] Asasını namazda sütre olarak kullanırdı.[460] Hutbelerinde asasına dayanırdı.[461]

Helaya giderken bile asası ile gider, onunla tesettürünü sağlardı.[462]

Bilal r.a., bayram günlerinde ve yağmur duasına çıkıldığı zaman, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in önünde asa(aneze) taşırdı.[463]

Habeş Necaşi'si Zübeyr Bin Avvam'a bir aneze (baston) vermiş, Zübeyr r.a. de bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hediye etmişti. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem (sütre olarak) bu asanın ardında namaz kıldı.[464]

---

[457] Ebu Davud(480) Ahmed(3/9, 24) İbni Hibban(4/18) İbni Huzeyme(880) İbni Ebi Şeybe(2/3) Suyuti el Habaik Minel Melaik(80) Ebuş Şeyh Ahlakun Nebi(s.136) Kettani Teratibul İdariye(1/82) ayrıca bkz.: Buhari(cenaiz,2/99) Müslim(2647) Ebuş Şeyh Ahlak(147)

[458] Buhari(ilim 47, Tefsir, İsra, 13, İ'tisam, 3, tevhid 28) Müslim(sıfatul Münafıkun, 32) Ahmed(1/389, 444) Tirmizi(3141) Müsnedi Zeyd(s.122) Cem'ül Fevaid(7059)

[459] Haris Bin Ebi Üsame'nin Müsned'inden naklen: İbni Hacer Metalibu Aliye(2611) Busayri İthaf(6299) zayıftır.

[460] Buhari(menakıb 23, Sıfatun Nebi 3566) Müslim(fazail 81) Ahmed(3/107, 200) Beyhaki Delail(1/254) Ebuş Şeyh Ahlakun Nebi(129) Zadul Mead(1/121) Nasbur Raye(1/84) Kettani Teratib(1/344)

[461] Buhari(1/126) Müslim(s.359) Nesai(2/62) İbni Ebi Şeybe(2/64) Ebu Davud(223,243,1096) Ahmed(2/13,4/212,221,6/28) İbni Mace(1107,1305) Hakim(3/607) Beyhaki(3/206) Taberani Sağir(2/143) Camiüs Sağir(6657-58) Şafii Müsned(s.66) Mişkat(1445) Iraki el Muğni(184) İbni Hacer Telhis(2/65) İbnül Cevzi el Vefa(1366) Zadul Mead(1/401) Ebuş Şeyh Ahlak(s.136)

[462] Buhari(vudu 146) Müslim(taharet 399) Nesai(taharet 45) Ebu Davud(taharet 39) Ahmed(11657) Darimi(taharet 673)

[463] İbni Sa'd(3/235) Buhari(13/13) İbni Mace(5/161) Beyhaki(2/270) Beyhaki Ma'rife(2/117)

[464] İbni Şebbe Tarihu Medine(1/140) Münavi Feyzul Kadir(9/4682-Suud

Semure Bin Cündeb r.a'den Hasen isnad ile rivayete göre Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kıyamet gününde her peygamberin Havzı Kevser başında asasıyla hazır bulunacağını belirtmiştir.[465]

Abdullah Bin Üneys r.a. der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem beni evine götürdü ve bir asa hediye etti. Buyurdu ki;

"**Bunu daima yanında taşı ey Abdullah!**" ben de insanların arasına elimde asa ile döndüm. Bana asa hakkında sordular ve ben de durumu anlattım. Sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gidip bunun hikmetini sordum. Buyurdu ki;

"Bu asayı sana kıyamet gününde aramızda bir işaret olması için verdim. O gün insanların pek azı asa taşıyacaklar."

Ravi der ki; "Bunun üzerine Abdullah bin Üneys ölünceye kadar o asayı kılıcıyla birlikte taşıdı ve vasiyeti üzerine bu asa kefeni içine koyuldu."[466]

Bu rivayet Abdullah Bin Üneys r.a. özel bir hüküm ifade etmektedir. Sahabeler de asa taşımışlardır fakat asa taşımanın sevap kazandıran, faziletli bir iş olduğuna dair hiçbir rivayet sabit olmamıştır.

Osman r.a. minberde iken Cehcah el Gıfari O'nun asasını kırdı ve bunun üzerine bir sene geçmeden eli kanser oldu[467].

Karanlık gecede bastonlarından yayılan ışıkla sahabelerin yollarını bulduğuna dair rivayet[468] de onların asa kullandığını gösterir.

---

baskısı) Ahmed Naim Tecridi Sarih Şerhi(1/141)

[465] Taberani(7/259) Mecmauz Zevaid(10/363)

[466] Hasendir. Ziyaul Makdisi Muhtare(9/30) İbni Hibban(16/115) Ahmed(3/496) Ebu Ya'la(2/202) Beyhaki(3/256) İbni Hişam(6/31) Tarihut Taberi(2/208) Heysemi Maksadul Ali(1421) Mecmauz Zevaid(6/203) İbni Kuteybe el Maarif(s.182) Suyuti el-Havi(2/57) el-İsabe(2/271) Cem'ül Fevaid(1996-97) İbni Kesir el-Bidaye(8/102)

[467] İbni Kuteybe el-Maarif(222) Taberi Tarih(2/605) Vakıdi Megazi(11/435) İbni Kesir el-Bidaye(7/289) İbni Abdilberr el-İstiab(1/252) İbni Hacer el-İsabe(1/253) İbni Esir Üsdül Gabe(1/366) Lalkai Keramatul Evliya(s.124)

[468] İbni Sa'd(3/606) Ahmed(3/137) Buhari(3805) Abdurrazzak(20541) Begavi Mesabih(4651) Beyhaki el-İtikad(s.310) Ebu Nuaym Delail(s.205) Hakim(3/350) el-İsabe(4/130) Mecmauz Zevaid(2/167)

Ömer bin Abdulaziz r.a. elinde baston olduğu halde hutbe okurdu.[469]

Ebu Vail der ki; Ka'b r.a. Cerir'in elinde bir asa gördü ve dedi ki; "valiler ancak bununla ıslah olur"[470]

İmam Şafii daima yanında asa taşır ve derdi ki; "Dünyada bir yolcu olduğumu daima hatırlamalıyım"[471]

Hasen el Basri r.a.'den rivayet edilmiştir ki; "Asada altı haslet vardır; peygamberlerin sünnetidir. Salihlerin süsüdür. Köpek, yılan gibi zararlılara karşı silahtır. Zayıflara yardımcıdır. Münafıkların inadına itaati artırır. Sevabı artırı ve müminlerin alametidir."[472]

Şöyle derler[473]; "Bir müminde asa olunca şeytan ondan kaçar. Münafık ve facir ona sataşamaz. Namaz kıldığında kıblesine sütre olarak diker. Yorulduğu zaman ona dayanır. Bunun gibi pek çok faydaları vardır. Nitekim Allah Azze ve Celle Taha suresi 18. ayetinde buyurur ki;

"**Sağ elindeki nedir ey Musa? Musa şöyle dedi; "O benim asamdır. Ona dayanırım, onunla davarlarıma yaprak silkelerim ve benim onda başka ihtiyaçlarım da var**."

Yezid Bin Meysera der ki; "Büyük küçük, Beni İsrail'in alimleri yürüyüşlerinde gurur ve böbürlenme olmasın diye hep asa ile yürürlerdi."[474]

Malik bin Dinar r.a. der ki; "Sana gereken; yün bir kaftan ve çoban misali bastondur. Elinde baston ile Allah'tan yine Allah'a kaçar ve din kardeşlerini de Allah'a teşvik edersin"[475]

Davud a.s. demiş ki; "İlim talibine söyle demir bir asa ile bir çift demir çarık edinsin. Baston kırılıncaya, çarıklar parçalanıncaya kadar ilim öğrensin"[476]

---

[469] İbni Ebi Şeybe Musannef(2/64)
[470] İbni Ebi Şeybe Musannef(2/64)
[471] Şarani Tabakat(1/188) el Uhudül Kübra(s.234)
[472] Ebulleys Semerkandi Bustan(s.347) Gunyetut Talibin(1/111) Yahya Agah Mecmuatuz Zeraif(7/2-7) Şiratul İslam(s.305)
[473] Ebulleys Semerkandi Bustan(s.347) Gunyetut Talibin(1/111)
[474] Ebu Nuaym Hilye(3/122) Şa'rani Tabakat(1/164)
[475] Şarani Tenbihul Muğterrin(s.178)

Zahidlerden birine; “ne hastasın ne de ihtiyar, bu baston neyin nesi?” demişler, o da demiş ki; “Dünyada bir yolcuyum. Yolcuya da bastonun lüzumu malumdur”[477]

Ebu Muhammed Halef Bin Abdurrahman el Ekberi’nin otuz yüzüğü ve otuz bastonu vardı. Her gün farklı birini kullanırdı.[478]

Asa taşımak hakkında asılsız hadisler:

Merhum Elbani der ki; “Asa taşımak ibadet olan sünnetlerden değil, adet olan sünnetlerdendir. Bu konuda teşvike dair sahih hadis yoktur.”[479]

Enes r.a. merfuan rivayet edilen şu rivayet sahih değildir; “Asa taşımak müminin alameti ve peygamberlerin sünnetidir.”[480] Aynısını Meymun Bin Mihran, İbni Abbas r.a.’dan rivayet eder.[481]

Aslı olmayan diğer bir rivayet; Mücahid, İbni Abbas r.a.’dan; “Asaya dayanmak Peygamberlerin ahlakındandır. Allah için tevazu ile ona dayanırlardı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de asa kullanır ve tavsiye ederdi.”[482]

Ümmü Seleme r.a.’dan rivayet edilen şu hadisin de sahih bir aslı yoktur; “asa ile yürümek tevazudandır. Her adıma bir sevap

---

[476] Darimi(571) İbni Abdilberr Cami(125) Kuşeyri(s.463) Deylemi(497)
[477] Maverdi Buğyetul Ulya(s.326)
[478] İbni Kesir el Bidaye(11/195)
[479] Elbani Daife(2/20)
[480] uydurmadır. Deylemi(2750) Suyuti el Havi(2/43) Aliyyul Kari “aslı yok, manası doğru” kaydıyla; Esrarul Merfua(382) Suyuti Camiüs Sağir(3761) Hafız Sadiyyul Yemeni zayıf kaydıyla; Nevafihul Atira(664) Şarani el Bedrül Münir(1145) Keşful Hafa(1023) Kenzul Ummal(709) Şiratul İslam(s.204) Elbani Mevzu dedi; Daiful Cami(2741) Daife(535) Senedinde Yahya bin Haşim el Gassani vardır. Onun hakkında Nesai; “metruk” demiş, İbni Main yalancı olduğunu, İbni Adiy de hadis uydurduğunu söylemiştir. Nesai Duafa(638) Cerh ve Ta’dil(8/195) Zehebi Mizan(4/412) el-Muğni(7061) Lisan(6/279) Darekutni Duafa(582)
[481] Ebulleys Bustanul Arifin(s.346) Abdulkadir Geylani Gunyetut Talibin(1/111) Keşful Hafa(1023)
[482] uydurmadır. İbnül Cevzi el-Vefa(1368) Ebuş Şeyh Ahlakun Nebi(s.218) Keşful Hafa(1/383) Mizanul İtidal(6/479) İbni Adiy(6/372) Suyuti el Havi(2/57) isnadında Mualla bin Hilal vardır. O hadis uydurucudur. Bkz.: Zehebi el Muğni(6362)

yazılır ve bin derece yükseltilir"[483] Yine; "Kim kırk yaşına geldiği halde hala asa taşımıyorsa bu kibirdendir"[484] hadisi de uydurmadır.

Diğer bir uydurma rivayet; "Bir kimse sefere çıkarken eline acıbadem ağacından bir asa alıp beraber götürürse sağ salim döner"[485]

Muaz Bin Cebel r.a.'den merfuan rivayet edilene göre buyrulur ki; "**Peygamberler kuvvetli oldukları halde sırf Allah'a tevazu ettiklerinden ve Rablerine karşı acizliklerini göstermek istediklerinden dolayı ellerinde asa taşırlardı**."[486]

Zayıf bir hadiste Muaz Bin Cebel r.a.'den şöyle rivayet ediliyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**Benim minber kullandığım gibi İbrahim (a.s.) de kullanmıştır. Benim asa kullandığım gibi İbrahim ve Musa (a.s.) da kullanmışlardır**."[487]

Zeyd Bin Sabit r.a. evinde ve malının başına giderken bile elinde asa taşırdı."[488]

---

[483] münkerdir. Deylemi(6661) Zehrül Firdevs(4/96) Fetteni Tezkiratul Mevdua(191) Cafer Bin Muhammed'in Kitabul Arus'undan ve Deylemi'den naklen; Kenzul Ummal(41628) Fetteni der ki; Kitabul Arus'ta Cafer Bin Muhammedin isnadı vahi (çok zayıf) ve münkerdir."

[484] uydurmadır. Suyuti el Havi(2/43) Aliyul Kari Esrarul Merfua(no:383) Keşful Hafa(1/383)

[485] Yahya Agah Efendi Mecmuatuz Zeraif(7/2-7) Nurhan Atasoy Derviş Çeyizi(s.271) aslı yoktur. bkz.: Keşful Hafa(1/383)

[486] Deylemi(4836) Keşful Hafa(1/383)

[487] zayıftır. İshak Bin Rahuye'den naklen; İbni Hacer Metalib(616) Taberani(20/167) Bezzar'dan; Mecmauz Zevaid(2/181) Cem'ül Fevaid(1915) Keşful Hafa(1/287) Suyuti el-Havi(2/57) Kurtubi(2/98) İbni Kesir Tefsiri(1/171) Sühreverdi Avarif(s.177) İbni Kesir Camiül Mesanid(11/515) isnadında bulunan Musa bin İbrahim çok zayıf bir ravidir.

[488] zayıftır. Haris'in Müsned'inden naklen; Metalibu Aliye(2611) Busayri İthaf(6299) isnadında Muhammed Bin Ömer el Vakıdi vardır.

14- KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR

Enes r.a.'den merfuan; "Kişi sevdiğiyle beraberdir."[489]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; "**Şu üç şey kimde bulunursa, imanın tadını alır; Allah'ı ve Rasulünü, bu ikisi (Allah ve Rasulü) dışında her şeyden daha fazla sevmek, bir kimseyi yalnızca Allah için sevmek ve ateşe atılmaktan tiksindiği gibi küfre düşmekten tiksinmek."** [490]

Bunun için Müslüman, peygamberleri, velileri, sıddıkları, şehitleri ve Salihleri sever. Zira onlar, Allah'ın sevdiklerini yapmışlar ve bu sebeple Allah için sevilmişlerdir. Bu da sevileni (Allah'ı) sevmenin kemalindendir.

Kafirleri, münafıkları, bidat ve isyan ehlini ise sevmez, nefret eder. Zira onlar Allah'ın sevmediği şeyler yapmışlar ve onlara Allah için buğz edilmiştir.

Kim böyle yaparsa Allah için sevmiş ve Allah için buğz etmiştir.

Kişi dünyada kimi sever, kimi dost edinirse, onunla haşrolunur. Nitekim kudsi hadiste buyruldu ki; "Ey Ademoğlu! İyilik olarak kasdettiğin lehinedir ve kötülük olarak da bilfiil kazandığın aleyhinedir. Sevabını umduğun amelin sanadır ve sen sevdiğinle berabersin. Kim hangi yolda ölürse, o yolun yolcularından olur."[491]

Allah Teala buyuruyor ki; "**O gün Allah'tan korkanlar hariç dost olanlar birbirlerine düşmandırlar."(Zuhruf 67)**

---

[489] Buhari(edeb 91-96, ahkam 10, fezailul ashab 6) Müslim(birr 163-164, fiten 137-139) Ebu Davud(5127) Tirmizi(2385) Darimi(rikak 71) Ahmed(1/392) Bezzar(1/238) Ebu Yala(1/240) İbni Mübarek Müsned(12) Beyhaki Şuab(497) Darekutni(1/132) Taberani(8/65) Taberani Sağir(1/58) İbni Asakir(2/88) Dulabi Kuna(2/36) Hilye(4/112) Mişkat(5008) Camiüs Sağir(5669, 9190) Cemül Fevaid(7833-36)

[490] Buhari(1/60-Fethul Bari) Müslim(2/13-14- Nevevi şerhi) Enes Bin Malik r.a'den.

[491] İbni Asakir(67/205, 206) Taberani(8/148) Taberani Evsat(6/363) İbni Ebi Asım Cihad(2/687) Hakiymut Tirmizi Nevadirul Usul(3/193) Keşful Hafa(2/265) Kenzul Ummal(43524) Mecmauz Zevaid(10/281) Ebu Umame r.a.'den. Taberani'nin İsnadında Amr bin Bekir es Sekseki zayıftır. Ancak İbni Asakir bunu farklı bir tarikten rivayet etmiştir. Benzer bir rivayet için bkz.: Bezzar(5/328) Mecmauz Zevaid(10/280) Müsnedi İbnül Cad(1/463)

Evet, şüphesiz düşmanların dostlukları, şer üzerine toplanmış bulundukları dünyevi sevgiden kaynaklanıyor, birbirlerini sapıklığa sürüklüyorlardı. O günde ise birbirlerini kınayacaklar, birbirlerinin sapıklığına uydukları için kötü neticeyi, yine birbirlerine ısmarlayacaklardır. Birbirlerini seven kimseler iken, kurtulmak için birbirlerine söven düşmanlara dönüşeceklerdir. İşte o gün, sevgiyi layığı olmayan yere koyan zalim, kendi eliyle hasret, pişmanlık, esef yiyecektir. Ama o gün; pişmanlık için artık çok geç…

“O gün zalim kimse ellerini ısıracak: "Eyvah!" diyecek, "keşke Peygamberin yanında bir yol tutsaydım!" "Eyvah!" diyecek, "keşke falancayı dost edinmeseydim.Çünkü zikir (Kur'ân) bana gelmişken o, hakikaten beni ondan saptırdı. Şeytan insanı (uçuruma sürükleyip sonra) yapayalnız ve yardımcısız bırakmaktadır.”(Furkan 27-29)

Bütün dostlar, yanındakileri susturacak, sesini hüsran ile yükseltip, üzüntüsünden uzaklaşmaya çalışacak fakat kimse ona cevap vermeyecektir.

Bütün sevdikleri, yakın dostları ondan ayrılmış, o da pişmanlık ve üzüntüden elini ısırmaya başlamıştır…ısırmak için bir eli de yetmez, bir o elini, bir bu elini, yada pişmanlığının şiddetinden dolayı her ikisini birden ısırır.

Dostları, düşmanlıklarıyla ve kederleriyle meşguldürler. Güven, itminan ve huzur ile çırpınanlar ise; Allah için birbirlerini sevenler, Allah’ın celali için birbirini ziyaret edenler ve Allah’ın celali için birbirlerine nasihat edenlerdir.

“Allah, takva sahiplerine şöyle nida eder: "Ey âyetlerimize imân edip Müslüman olan kullarım! Bugün size hiçbir korku yoktur ve siz üzülmeyeceksiniz.”(Zuhruf 68-69)

Allah’ım! Kalplerimizi Senin yolunda birleştir. Bizleri sevdiklerinden ve Senin sevdiklerini sevenlerden kıl! Biliyoruz ki kişi, sevdiği kimseler ile beraber haşir olunacaktır.

Hayırlıları sevmek ve onlarla beraber olmak; onların eserlerine tabi olup, yollarını yol edinmek ile mümkün olur. Galinus dostluk hakkında şöyle der; "Kusurlardan kurtulmak isteyen kimse, kamil ve faziletli bir dost edinmelidir. Uzun arkadaşlık sonunda kendisine kusurlarını açıkça söylediği zaman onun gerçek dostluğuna inansın,

bir daha o kusuru işlemesin. "senin hiçbir kusurunu bilmiyorum" dediği zaman bununla yetinmesin. Hatta sitem etsin.."[492]

Ebu Hureyre r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem buyurdu ki; “Kişi dostunun dini üzeredir. Bu nedenle kiminle dost olduğuna dikkat etsin.”[493]

Allah için sevmek ve buğz etmek, iman akdinde sağlam bir kulptur. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; “**İmanın en sağlam kulpu Allah için sevmek ve Allah için nefret etmektir.”[494]**

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; “**Biriniz bir kardeşini sevdiği zaman ona sevdiğini bildirsin.”[495]**

---

[492] Galinus'un "İnsanın Kendi Kusurlarını Bilmesi" adlı eserinden naklen; İbni Miskeveyh Tehzibul Ahlak(s.168)

[493] sahihtir. Ebu Davud(4833) Tirmizi(3278) Hakim(4/171) Tayalisi(2108) Ahmed(2/303) Cemül Fevaid(7870) Semhudi Cevahirul Akdeyn(1/209) Mişkat(5019)

[494] Sahih ligayrihi; Ahmed(4/286) İbni Ebi Şeybe İman(110) Tayalisi(2/48-Minhatul Ma’bud) isnadı zayıftır. İsnadında Leys bin Ebi Süleym vardır. Lakin şahidlerle ve mütabaat ile bu isnadda beis yoktur.

Hadisin, İbni Mes’ud, Muaz, Ebu Zerr ve Amr Bin Cemuh r.a rivayetlerinden şahitleri vardır;

1- İbni Mesud r.a.’den iki tarik ile; Sauk Bin Hazen – Ukayl el Ca’di – Ebu İshak es Sebii – Süveyd Bin Gafele – İbni Mesud r.a. – merfuan tarikiyle;

“Ey Abdullah! İslam’ın en sağlam kulpu nedir bilir misin? Allah için dostluk, Allah için sevmek ve Allah için nefret etmektir.” Bunu Tayalisi(1/23) Taberani Evsat(11-12) Sağir(1/223) Hakim(2/180) Taberi Tefsiri(27/239) İbni Abdilberr Cami(2/43) Hakim sahih demiş, Zehebi onu eleştirmiştir.

İkincisi; Bükeyr Bin Maruf – Mukatil Bin Hayyan – Kasım Bin Abdurrahman – babası – İbni Mesud r.a. senediyle; Taberani(10357) İbni Kesir İbni Ebi Hatem’den(4/338) zayıftır. Bükeyr saduktur. Onda gevşeklik vardır. Bilcümle tarikleri hasendir.

2- Muaz r.a.’den; Ahmed(5/247,248)

3- Ebu Zerr r.a.’den; Ahmed(5/146)

4- Amr Bin Cemuh’tan; Ahmed(3/430),

5- Mücahid r.a’ın sözü olarak; İbni Ebi Şeybe İman(111) İsnadı sahihtir.

6- İbni Abbas r.a’dan; Taberani(11537) Begavi Şerhus Süne(13/53) isnadı cidden zayıftır. Metruk ravi Haneş el Huseyn Bin Kays er Rahabi vardır.

Hadis şahitleriyle sabit olmuştur. Vallahu a’lem.

[495] Sahihtir. Buhari Edebul Müfred(542) Ebu Davud(5214) Tirmizi(Tuhfetul Ahvezi-2502) ve başkaları Yahya Bin Said – Sevr Bin Yezid – Hubeyb Bin Ubeyd – Mikdam Bin Madikerb – merfuan tarikiyle rivayet ettiler. Tirmizi’nin

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu beyanıyla kalıcı ülfetin meydana geleceğini ve sevginin artmaya devam edeceğini haber veriyor. Buyuruyor ki;

"Biriniz bir kardeşini Allah için sevmişse, bunu ona bildirsin. Zira bu, ülfette kalıcılık ve sevgide sebattır."[496]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; "**İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olamazsınız. Dikkat edin! Sizlere uyguladığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz şeyi haber veriyorum; Aranızda selamı yayınız."[497]**

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**Hediyeleşin, birbirinizi sevin."[498]**

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki; "**Allah bir kulu sevdiği zaman Cibril'e;**

"Şüphesiz Allah falanı sever, onu sen de sev" diye nida eder. Cibril a.s. da onu sever ve sema ehline şöyle nida eder;

"Şüphesiz Allah falanı sever, sizler de onu sevin" bunun üzerine sema ehli onu severler. Sonra o kul için yer ehline kabul konulur.[499]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; "**Allah'ın kulları içinde öyle kullar vardır ki, peygamber olmadıkları halde peygamberler ve şehitler onlara gıpta ederler." Denildi ki,**

"Onlar kimdir, onları sevmek isteriz." Buyurdu ki;

---

dediği gibi sahihtir.

[496] Hasen ligayrihi. Veki Zühd(337)'de Ali Bin Huseyn'den mürsel olarak rivayet etti. Bunun şahidi; Buhari'nin Edebul Müfred(191)'de mürsel rivayetidir. Diğer bir şahidi; Yezid Bin Niame ed Dabbi'den gelmiş olup Elbani Silsiletus Sahiha'da(1199) tariklerin toplamına hasen hükmü verdi.

[497] Müslim(2/35-Nevevi) ve başkaları Ebu Hureyre r.a.'den

[498] hasendir. Buhari Edebul Müfred(594) Dulabi Kuna(1/105,2/7) Beyhaki(6/169) İsnadı hasendir.

[499] Buhari(6/303, 10/461-Fethul Bari) Müslim(16/183-184-nevevi şerhi) Ebu Hureyre r.a.'den.

“Onlar Allah’ın nuruyla, aralarında bir akrabalık veya soy bağı olmadığı halde birbirlerini sevenlerdir. Yüzleri nurdur ve nurdan minberler üzerindedirler. İnsanlar korktukları zaman onlara bir korku yoktur, insanlar mahzun olduğu zaman, onlar mahzun olmazlar.” Sonra şu ayeti okudu;

“Açın gözünüzü! Allah'ın dostları üzerine ne korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar.”(Yunus 62)”[500]

Allah için sevmek, Allah’ın nuruyla kalpleri düzenleyen bir bağdır. Onu muhafaza eden, sevgi, merhamet, şefkat, ziyaretleşme ve Allah’ın celali için buluşmadır. Eğer kul veya kardeşi bir günah işlerse, kalbinde gaflet olur ve diğer bir kalp ile arasındaki bağı keser. Bunun sonucu da ayrılık olur.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; “**Birbirini Allah için veya İslam için seven, sonra da ayrılan iki kimse ancak birinin işlediği günah sebebiyle ayrılmışlardır.”[501]**

Bunun için kul, kardeşinden uzaklık hissederse, önce kendisini araştırsın, bir kötülük işlemişse, derhal tevbe etsin ve kardeşiyle arasındaki sevgiyi düzeltsin.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; “**Biriniz, kendisi için sevdiği şeyi, kardeşi için de sevmedikçe iman etmiş olmaz.”[502]**

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki**; “Allah'a ve ahiret gününe inanan bir milletin, babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa Allah'a ve Resulüne düşman olanlarla dostluk ettiğini görmezsiniz.”(Mücadele 22)**

---

[500] Hasendir. İbni Hibban(2508-Mevarid) Ebu Hureyre r.a.’den. isnadı hasendir. Bu konuda Ömer ve İbni Ömer r.a. rivayetleri de vardır.

[501] Sahih ligayrihi. Buhari Edebul Müfred(401) hasendir. İbni Ömer r.a.’nın hadisi bunun şahididir. Ahmed(2/68) isnadında hıfzı kötü olup muteber bir ravi olan ibni Lehia vardır. Ebu Hureyre r.a. hadisi de bunun şahididir; Ebu Nuaym Hilye(5/202) isnadı zayıftır. Bilcümle şahidleriyle sahihtir. Vallahu a’lem.

[502] Buhari(1/56-57-Fethul Bari) Müslim(2/17-Nevevi) Enes r.a.’den. Ebu Avane(1/33) Ahmed(3/206,251,289)

Bu, iman için nefislerde hassas bir terazidir. Müminlerin ayrılmış safı için taraf olmanın sonu, bütün engellerden ayrılma, Allah'ın ipiyle sağlam kulpa bağlanmadır.

Allah bir kimsenin göğüs boşluğuna iki kalp koymamıştır. Bir insanın kalbinde iki sevgi; Allah, Rasulü ve müminler için sevgi ile Allah'ın, Rasulünün ve müminlerin düşmanlarının sevgisi bir araya gelemez. İster sevgi, ister nefret olsun, iki sevgi veya iki nefret bir kalpte toplanmaz.

Hasen el Basri r.a. diyor ki; "Kötü kimselerle düşüp kalkan, iyi insanlar hakkında suizanda bulunur."[503] Yine der ki; "Bir kimse Allah'a itaat ediyorsa, onu sevmek zorundasın. Iyi kimseyi seven Allah için sevmiş olur."[504]

Hadiste buyrulur ki; "Kulların günahlarına Rableri olmuşsunuz gibi bakmayın. Kul olduğunuz gibi bakın."[505]

Bu hadisten anlıyoruz ki, kul, birisinden bir kötülük işlediğini gördüğü zaman onun fiiline buğzeder, şahsına değil. Zira tevbe ettiğinde onu hiç işlememiş gibi olur. Öyleyse bize düşen, kötülük işleyen kimsenin tevbe etmesini sağlamak ve kusurunu gizlemektir.

---

[503] Sülemi Uyubun Nefs(s.71) Attar Tezkiratul Evliya(s.82)
[504] Şarani Tabakat(1/103)
[505] Malik(1793,56/8) Müslim(45/20) Hattabi Mealimus Sünen(4/294)

15- ALLAH'IN RIZASINI HERŞEYE TERCİH

عن عائشة قالت قال رسول ا صلى ا عليه وسلم من التمس رضى ا بسخط الناس رضي ا عنه وأرضى الناس عنه ومن التمس رضا الناس بسخط ا سخط ا عليه وأسخط عليه الناس

Aişe r.a.'dan; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem buyurdu ki; "Kim insanların öfkelenmesine rağmen Allahın rızasını tercih ederse, Allah Azze ve Celle onu halktan gelecek kötülük ve fitneye karşı korur, halkı da ondan razı eder. Kim de Allah'ı gazaplandırarak insanların hoşnutluğunu tercih ederse, Allah ona gazap eder ve halkı da ona düşman eder."[506]

İyiliği emretmek ve kötülüğe mani olmak üzerimize bir vazifedir. Bu vazifeyi yerine getirirken ve Allah'ın emirlerini yerine getirirken bazı insanların bundan hoşlanmaması hiçbir zaman bize engel teşkil etmemelidir.

Süfyan es Sevri r.a. bir alimin övüldüğünü duyunca; "komşuları ile geçimi nasıldır?" diye sorar. "iyidir" derler. Bunun üzerine der ki; "öyleyse bilin ki o yağcıdır."[507] Yani o kimse iyiliği emredip kötülüğü yasaklasaydı, komşuları ondan pek hoşnut olmazlardı. Demek ki o alim komşularından gördüğü münkere, arasının bozulmaması için karşı çıkmamıştır.

[506] Sahihtir. Benzeri Cabir ve İbni Abbas r.a.'dan da rivayet edilmiştir. İbni Hibban(1/510,511) Tirmizi(2414) İshak Bin Rahuye(2/600) Abd Bin Humeyd(1/440) Kudai Müsnedi Şihab(1/300) Beyhaki Zühdül Kebir(332) İbni Mübarek Zühd(199) Tergib(3/139) Cuzecani Ahvalur rical(s.31) Ebu Talib el Kadi İlelüt Tirmizi(s.332) Veki Bin Cerrah Ahbarul Kudat(1/38) Veki Zühd(3/844) Beyhaki el Esma ves Sıfat(s.460) Cemül Fevaid(9694) Heraiti(2/5) Taberani(11/214) Mecmauz Zevaid(10/224) İbni Ebi Şeybe(13/436) Ahmed Zühd(908) Humeydi(1/129) Hilye(8/188) Camiüs Sağir(2/144) Elbani Sahiha(2311) Sahihul Cami(6010) Ebubekr İbnül Arabi Mucem(82/2) İbni Bişran Emali(144) Fesevi Marife(s.500) Abdurrazzak(11/451) Bezzar(Keşful Estar-4/218)

[507] Ebu Talib el Mekki Kutul Kulub(3/160) Şarani Tenbihul Muğterrin(s.39) Feridettin Atar Tezkiratul Evliya(s.260) Bu manada Kabul Ahbar'ın bir sözü için bkz.: Haris el Muhasibi er Riaye(s.563)

Ebu Said r.a.'den merfuan; "İnsanlardan korkup hakkı söylemekten çekinmeyin. Bildiğiniz ve gördüğünüz hakkı söyleyin. Susmanız ne rızkı artırır ne de eceli geciktirir."[508]

Yine hadiste buyrulur ki; "En üstün cihad, zalim yönetici karşısında hakkı söylemektir."[509]

Bilicma Bin Emced ve Enes r.a.'dan; "İnsanlar üzerine bir zaman gelecek ki, günaha girmeksizin aralarında geçinmeye güç yetmeyecek. Hatta kişi yalan yere yemin edecek. Bu zaman gelince Allah'a, Kitabına ve Rasulünün sünnetine kaçın"[510]

Ebu Hureyre ve Huzeyfe r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem buyurdu ki; "Üzerinize bir zaman gelir ki, kişi acizlik ile günah işleme arasında şaşkın kalır. Kim bu zamana ulaşırsa acizliği, günaha tercih etsin. Zira acizlik, günah işlemekten hayırlıdır."[511]

Ebu Hureyre r.a.'den merfuan; "İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, kişi diniyle dağdan dağa kaçmadıkça dinini kurtaramaz. Allah'ı öfkelendirmedikçe geçinmek mümkün olmaz. İşte bu zamanda erkeğin helaki, eşinin ve çocuğunun elinden olacaktır. Evli değilse ana babasının elinden olacak, ana babası yoksa da, akrabaları onun

---

[508] hasendir. Ahmed(3/50, 87) Tirmizi(fiten 26) Taberani Evsat(3/162) Ebu Nuaym Hilye(3/98) İbni Mace(fiten 20) Ebu Yala(2/536) Tazimu Kadris Salat(2/976) Deylemi(7684) Ezdi Men Vafaka İsmuhu(s.28) Taberi(3/362) İbni Kesir Tefsiri(2/71) Beyhaki Şuab(7572) Heysemi Maksadul Ali(1807) Metalibul Aliye(4546-47) Mecmauz Zevaid(7/265,272) İbni Müflih Adab(1/156)

[509] sahihtir. Ahmed(3/19)Ziyaul Makdisi Muhtare(21/2) Tirmizi(fiten 13) Ebu Davud(melahim 17) İbni Mace(fiten 3) Nesai(biat 37) Kudai(1286) Humeydi(752) Hakim(4/505) Fethul Vehhab(787) Taberani(8081) Muhlis Fevaid(1/260) Ruyani(215) Ebu Bekr bin Selman el-Fakih Münteka min Hadis(96/1) Ebulkasım Semerkandi Fevaidul Münteka(112/1) İbni Adiy(2/860) Beyhaki Şuab(2/438) Elbani Sahiha(491) Hatib Tarih(7/239)

[510] Deylemi(8687) İbni Hacer Züherül Firdevs(4/387) Kenzul Ummal(1/998) Ramuzül Ehadis(504/6) Ebu Nuaym.

[511] Hakim(4/484-485) Deylemi(8673) Ebu Yala(11/287) Beyhaki Şuab(8332) Ahmed(2/278) Heysemi Maksadu Ali(1830) Mecmauz Zevaid(7/287) Beyhaki Adab(s.228) Beyhaki Zühd(2/129) Camiüs Sağir(4736) Busayri İthaf(8345) Feyzul Kadir(4/117) İshak Bin Rahuye(1/197) Nuaym Bin Hammad Fiten(1/188,191) Hennad Zühd(2/606) Alai Camiut Tahsil(s.96) Kayserani Mu'telef(s.165) Hakim Marifetu Ulumil Hadis(s.28) Ebu Hureyre r.a.'den gelen rivayette ismi mübhem olan ravi Beyhaki'nin Zühd'ünde Ebu Amr olarak, Hakimin rivayetinde Said Bin Cübeyr olarak belirtilmiştir.

helakine sebep olacaktır. Onlar onu fakirlikle ayıplayacaklar ve ona altından kalkamayacağı yükler yükleyeceklerdir. Bu sebeple kişi, dinini alıp götürecek yollara saparak helak olacaktır."[512]

Dini arkasına atmış olan kimseler, Kur'an ve Sünnet üzere amel etmeye çalışan kimseleri "dinde aşırı gitmek" ile suçlamaktadırlar. Hakikatte dinde aşırı gitmek iki türlüdür; ilmi detaylarıyla öğrenip amel etmemek ve ilmi olmadan çok amel etmek. Birincisiyle Yahudiler, ikincisi ile hristiyanlar helak oldu. Kur'an ve sünnet bu iki taşkınlıktan sakındırmıştır. Ama Allah Azze ve Celle kullarına güç yetirmeyecekleri bir şey yüklemediğini belirttiği halde, kişi, üzerine farz olan bir amele davet edildiğinde ve hiçbir mazereti olmadığı halde "doğru söylüyorsun da, biz onu yapamıyoruz işte" derse, bu Allah'a kafa tutmak değil midir?

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; "Amellerden gücünüz yettiğini yapın. Zira siz usanmadıkça Allah'ın ihsanında duraklama olmaz."[513]

Dinimiz, insanları ancak gücünün yettiği amellerden sorumlu tutar. Güç yetmeyecek şeyi yüklememiş, mükellef kıldığı vazifelerde de orta yolun tutulmasını istemiştir. Mazereti olmadığı halde Allah ve rasulünün emirlerini yerine getirmeyenler mesul olacaktır. Bu durumda herkes kendi vicdanında insaf ile kendisini sorgulamalıdır; "gücüm yettiği halde İslamın emirlerinden neyi yapmadım?" diye. Başkasını "dinde aşırı gitmek"le suçlamadan önce "acaba ben mi dünyaya dalmakta aşırı gidiyorum" diye kendini hesaba çekmelidir.

Şüphesiz şeytanın vesvesesi, nefisleri kuruntuya düşürmekte, hakkı batıl, batılı hak göstermeye çalışmaktadır. Kişiye doğru yaptığı zannı vererek, daha büyük yanlışlara sürüklerler. Bunu selefi salihinden Hasen Bin Salih r.a. şöyle ifade eder; "Şeytan insana bir tek kötülük yaptırmak için doksan dokuz iyilik kapısı açar."[514]

---

[512] Beyhaki Zühd(439) Münziri Tergib(3/299) Hattabi Uzlet(s.16) Sehavi Mekasıdul Hasene(s.329) Alusi Ruhul Maani(28/126) Kurtubi(18/142) Kutul Kulub(4/292) Sühreverdi Avarif(s.219) Suyuti Hasais(2/301) Berzenci el İşaa(s.144) Huzeyfe r.a.'den benzeri; Buhari(fiten 17) Müslim(iman 231) Tirmizi(2258)

[513] Buhari(iman 32) Müslim(müsafirin 215) Ebu Davud(tatavvu 27) Nesai(kıyamulleyl 17) İbni Mace(zühd 28) Malik(salatul leyl 4) Ahmed(6/40)

[514] İbnül Cevzi Telbisu İblis(s.49) Ebu Nuaym Hilye(7/329) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/160) Kevakibüd Dürriye(1/186) Şarani Tabakat(1/58)

Fudayl Bin Iyad r.a. der ki; “İnsanlar görsün diye amelde bulunmak riya, yapılması gerekli olan ameli insanlar için terk etmek şirktir. İhlas ise, Allah’ın seni bu iki hasletten kurtarmasıdır.”[515]

Hasen el Basri r.a. der ki; “Biriniz namaz kılarken gönlüne; “sen gösteriş yapıyorsun” diye gelirse, namazını uzatsın. Zira bu şeytanın vesvesesidir.”[516]

Ebu Hureyre r.a.’den merfuan; “Mümin şerri bilmez, iyi niyetli olduğu için aldanır. Fasık (günahkar) ise atılgan ve cesaretlidir. Kötü niyetli olduğu için aldatır.”[517]

Ömer r.a. der ki; “Mümin aldatıldığını fark eder ama güzel ahlakından dolayı kendini saf gösterir ve asla aldatmaz.”[518]

---

[515] İbni Kayyım Medaricus Salikin(2/83) Kuşeyri(s.115,355) Şarani Tenbihul Muğterrin(s.38)
[516] Kayravani Kitabul Cami(s.178) İbni Müflih Adabuş Şeriyye(1/266) Şarani Tenbihul Muğterrin(s.38)
[517] sahihtir. Tirmizi(1964) Elbani Sahiha(935) Buhari Edebul Müfred(418) Ahmed(2/394) Ebu Davud(4790) Hakim(1/43) Tahavi Müşkilul Asar(4/202) Kudai(133) Ebu Nuaym Hilye(3/110) Hatib Tarih(9/38) Hakim Marife(s.117) İbnü Mübarek Zühd(679) İbni Vehb Cami(s.39) Mecmauz Zevaid(1/82) Esrarul Merfua(983) Beyhaki(10/195) Şuabul İman(8115-8117) Şerhus Süne(13/86) Ebu Yala(2/215) Ebuş Şeyh Emsal(159) İbnül Arabi Mucem(69/1)
[518] Muhyiddin Arabi Vesaya(s.66)

16- SARHOŞLUK VEREN ŞEYLERİN HARAMLIĞI

كل مسكر حرام و ما أسكر كثيره فقليله حرام

Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem buyurdu ki; “Her sarhoş eden şey haramdır. Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır.”[519]

Allah Teala buyurur ki; ” Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar (putlar) ve fal okları şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki, kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla sizin aranıza düşmanlık ve kin sokmak ve sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz değil mi?”(Maide 90-91)

Abdullah İbnu Amr İbni'l-As (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm) sarhoşluk veren içkilerden, kumardan, davuldan, mısır şarabından yasakladı ve dedi ki: "Her sarhoş edici haramdır."[520]

İbnu Ömer (radıyallahu anhümâ) anlatıyor: "Ömer (radıyallâhu anh), Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın minberinde şu açıklamayı yaptı: "Emmâ ba'd, Ey insanlar! Hamr'ın haram olduğu

---

[519] Mütevatirdir. Bu lafızla sekiz ayrı sahabeden rivayet edilmiştir. İlk kısmı ise on sekiz sahabeden rivayet edilmiştir. Kettani Nazmul Mütenasire(166-167) Malik(eşribe 9) Buhari(vudu, 71, eşribe 4/1) Müslim(eşribe 67-69) Ebu Davud(3682) Tirmizi(1866) Nesai(8/297) İbni Mace(3383-87) Camiüs Sağir(6312) Müsnedi Ebu Hanife(423/34) İbni Carud Münteka(861) Tahavi Şerhu Maanil Asar(4/215-217,226) Hakim(3/413) İbni Hibban(1388) Hatib Tarih(1/11) Abdurrazzak(5959) Cemül Fevaid(5599-5601) Darimi(2103-2105) Darekutni(4/250-254) Ahmed(1/274, 289, 350, 2/16, 429, 501, 3/63, 66, 112, 119, 237,361, 4/410, 416-417) Beyhaki(8/293) Beyheki Şuabul İman(5572-79) Ebu Ya’la(7/3966) Heysemi Maksadul Ali(1536) Mecmauz Zevaid(5/56) Taberani(10/193) Begavi Şerhus Sünne(10/68) Metalibu Aliye(1784,1799) İbni Ebi Şeybe(7/458) Ahmed Bin Hanbel Eşribe(97) Hakim(4/148) Şafii Müsned(282) el-Ümm(6/181) İbni Abdilberr et-Temhid(1/252) Ebu Nuaym Hilye(6/353) Tayalisi(497-498, minhatul mabud; 1727-29) Nisaburi el-İkna(226) Ebu Dâvud'da gelen diğer bir rivâyette metin şöyledir: "Her sarhoş edici şey haramdır. Bir farak (küp) içildiği takdirde sarhoşluk veren bir şeyin tek avucu da haramdır." Tirmizi de gelen bir diğer rivâyette "tek yudumu da haramdır" diye gelmiştir. Bkz.:Buhârî(Eşribe 4, Vudu 71) Müslim(2001) Muvatta(2/845); Ebü Dâvud(3682, 3687); Tirmizî(1864,1867) Nesâî(298).

[520] Ebu Davud(3685) Ahmed(no:6190) isnadı hasendir. Merfu kısmı mütevatirdir.

hükmü inmiştir. Bilesiniz ki hamr (günümüzde ve çevremizde) beş şeyden yapılmaktadır: Üzümden, hurmadan, baldan, buğdaydan, arpadan. Hamr, aklı örten (her) şeydir."[521]

Bu hadisi şerif, müziğin de içki gibi haram olduğunu gösteriyor. Müziği haram kılan pek çok hadis vardır, lakin onları burada kaydetmeyeceğiz. Ayrıca bu hadisler gösteriyor ki, hangi maddeden yapılırsa yapılsın, çoğu sarhoşluk veren her şeyin zerresi de haramdır.

İçki Sebebiyle Laneti Hak Edenler

Hz. Enes (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalatu vesselam) hamrla ilgili olarak on kişiye lanet etti: "(Hammaddesinden şarap yapmak maksadıyla) sıkana ve sıktırana, içene ve sâkilik yapana, (imalathâneden veya depodan, toptancıdan perakendeciye kadar) taşıyana ve taşıtana, satana ve satın alana, bağışlayana, bunun parasını yiyene."[522]

Bu hadis, içki satan yerden alışveriş yapmanın ve içki satan birinin verdiği bir şeyi almanın da caiz olmadığını ortaya koymaktadır. Zira "parasını yiyene de lanet etti" ibaresi bunu ifade eder.

İbni Abbas r.a.'dan merfuan; "Allah bir şeyin kullanımını haram kılmışsa, ondan edinilen kazanç da haramdır."[523]

Üzerinde içki bulunan sofraya oturmak, içkili yerlerde, düğünlerde v.s. bulunmak da yasaklanmıştır;

Cabir r.a.'den merfuan; "Allah'a ve ahiret gününe iman eden, içkili sofraya oturmasın!"[524]

---

[521] Buhârî(Eşribe 2, 5; Tefsîr, Mâide 10) Müslim(zühd 33, Tefsir 32,3032) Nesâî(8/295) Ebu Dâvud(3669) Tirmizî(1873) Darekutni(4/248) Ahmed(2/118) Tahavi Meanil Asar(2/213).
[522] Hadisin isnadı hasendir. Metni sahihtir. Tirmizî(1295) İbnu Mâce(3381) yakın bir metin merfu olarak sahih senetle rivayet edildi; Ebu Davud(3674) Tirmizi(büyu 58) Ahmed(2/25,71,97) Camiüs Sağir(7253) Beyhaki Şuab(2/150) Hakim(4/145) Mecmauz Zevaid(5/23) Elbani Sahiha(839) İbni Mace(3380) Ebu Nuaym Hilye(3/353)
[523] sahih. Ebu Davud(3485, 3488) Ahmed(2111, 2546, 2809)
[524] hasendir. Taberani(11/191) Mecmauz Zevaid(1/278) Ahmed(2/321) Hakim(4/288) Tirmizi(2801) İbni Kesir Tefsiri(1/580) Deylemi(5585) Heytemi ez-Zevacir(2/446) Darimi(2000) Tergib(3/253) Ebu Ya'la(1925) Taberani

İçki İçen, Puta Tapan Gibidir

Ebu Musa (radıyallâhu anh) demiştir ki: "Bana göre, ha hamr içmişim, ha Allah'ı bırakarak şu sütuna tapmışım, ikisi de birdir."[525]

Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "İçki müptelası (=şarap düşkünü), (günah yönüyle) puta tapan gibidir."[526]

İçki İçenin Cezası

İbni Amr r.a'dan; "Bir kimse sabah içki içerse, akşama kadar şirk koşmuş gibi olur. Eğer gece içerse, sabaha kadar şirk koşmuş gibi olur. Kim sarhoş oluncaya kadar içki içerse kırk gün namazı kabul olunmaz. Kim damarlarında içkiden bir şey varken ölürse cahiliye küfrü üzere ölür."[527]

Hz. Cabir (radıyallâhu anh'den: "Allah, sarhoş ediciyi içen kimseye tînetu'l-habâl içirmeye ahdetmiştir."

"Tînetu'l-Habâl nedir?" diye sorulunca:

"Cehennemliklerin (vücudlarından, çıkan) irinleridir!" diye cevap verdi.[528]

İbni Ömer, İbni Amr, Ebu Said, Iyaz Bin Ganem, Esma binti Yezid ve İbni Abbas r.a.'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem buyurdu ki;

Evsat(1/35) Cemül Fevaid(837) İrvaul Galil(7/6)

[525] isnadı hasendir. Nesâî(Eşribe 42, (8/314) benzer rivayetler için bkz; Busayri İthaf(4490) Metalibul Aliye(1777) Haris Müsned(Buğyetul Bahis-524)

[526] sahihtir. İbni Mace(3375) Beyhaki Şuab(5597) Buhari Tarih(1/386) Cemül Fevaid(5614) Camiüs Sağir(2/39) Elbani Sahiha(2/294) Vahidi el Vesit(1/200) Ziyaul Makdisi Muhtare(278/2) Mehamili Emali(1/2) Abnusi Fevaid(3/2) Heytemi ez Zevacir(2/448) Tergib(3/255) Hilye(3/204) Kenzul Ummal(1316) Busayri İthaf(4492) İbni Abbas r.a.'dan merfuan; Busayri İthaf(4504) İbni Hibban, Abd bin Humeyd, Ahmed.

[527] sahihtir. Nesai(eşribe 44) Cemül Fevaid(5612) Nablusi Dehairul Mevaris(4497) Ebu Yala'dan; Busayri İthaf(4491) Mecmauz Zevaid(5/68) Heytemi ezZevacir(2/451) Taberani ve Hakim'den sahih kaydıyla; Tergib(3/258) Abdurrazzaktan; Ramuzül Ehadis(424/14) Lisanul Mizan(1/169)

[528] Müslim(Eşribe 72, (2002) Nesâî(Eşribe 49, (8/327) Ahmed(14351)

“Şuuru gideren her şey hamrdır ve her sarhoşluk veren şey haramdır. Kim böyle bir şey içerse kırk gün namazı kabul olmaz. Eğer tevbe ederse Allah onun tevbesini kabul eder. Bunu üç sefer tekrar edip dördüncü defa tekrar içki içerse Allah artık onun tevbesini de kabul etmez ve ona tıynetul habal nehrinden içirir. Tıynetul habal cehennemliklerin irinlerinden oluşan bir nehirdir.”[529]

İbni Kayyım bu hadisi şöyle izah eder; “İçki, içenin vücudunda kırk gün kaldığı için, bu süre içinde namazı kabul edilmez.”[530] Dördüncü seferden sonra tevbesinin kabul edilmemesine gelince, Allahu a'lem, tevbesinde samimi olmadığını kendisi ispatlamış olacağındandır. Gerçekten samimi bir tevbe ile tevbe ederse, inşallah dördüncü seferden sonra da tevbesi kabul edilir.

Sahih hadislerde içkiye devam edenin cennete giremeyeceği bildirilmiştir. İçki içmenin dünyadaki cezasına gelince;

Prof. Yves Morin, Dünya Kardiyoloji Kongresinde, bira imalatında kullanılan Kobalt-sülfat terkibinin kalp damarları ve kaslarını zedeleyen Kobalt kardiyomiyopatisi yapan bir madde olduğunu belirtmiştir.[531]

İbni Kayyım, Hipokrat'ın şöyle dediğini nakleder; “İçkinin başa zararı çoktur. Zira içki hızla beyne yükselir ve zihne zarar verir.”[532]

Hipokrat'ın bu sözünü modern araştırmalar da desteklemiştir. Amerika'da tabiplerin yirmi yetişkin insan üzerinde yaptığı bir deneyin sonuçları, Amj. Psichiyatri adlı dergide, “Hippocampal Volume İn Adolescent Onset Alcohol Disorders” başlığı ile yayınlandı. Bu yazıda alkol kullanımı ile beyindeki hipokampal volüm arasındaki ilişki incelenmiş ve şu neticeye varılmıştır; alkol, sağ ve sol hipokampal

---

[529] sahihdir. Ebu Davud(3680) Tirmizi(1862) İbni Mace(3377) Darimi(1999) Nesai(5570) Ahmed(2/35, no:2347, 2494, 3104) Taberani(12/392) Hakim(4/146) Ebu Ya'la(12/6827) Heysemi Maksadul Ali(1538) Mecmauz Zevaid(5/70) Dürül Mensur(2/322) Beyhaki Şuab(5580-81) Şerhus Sünne(11/357) İbnül Cevzi Mevduat(3/41) Suyuti el Havi(1/426) Cemül Fevaid(5610-11) Zadul Mead(4/1642) Busayri İthaf(4487-89,4494-97) Metalibul Aliye(1779)

[530] Zadul Mead(4/1462)

[531] Tercüman Gazetesi 29 Eylül 1970. biranın sağlığa faydalı olduğuna dair iddiaların reddi hakkında Prof.Dr. Sefa Saygılı'nın beyanatı için bkz.: Bira ve Alkolizm Raporu-Yeşilay Cemiyeti(s.93-95)

[532] Zadul Mead(4/374)

volümlerde küçülmeye, yani zihinsel işlevlerde gerilemeye sebep olmaktadır.[533]

Ayrıca alkolün, karaciğer, burun ve yutak kanserine, libido kaybına, zehirlenmeye, felçlere, kalp sektesine, unutkanlığa, sinirlerin ve gözün zayıflamasına, ırsi hastalıklara, sara hastalığına sebep olduğu, bilinmektedir.[534] Toplum hayatına zararlarını saymaya gerek yok galiba…

Sigaranın Zararlı oluşuna dair istatistikler dışında hiçbir somut delil olmamasına rağmen, sigaraya savaş açıldığı kadar, zararı kesin olan alkole karşı bu mücadelenin yapılmaması esef verici, hatta düşündürücüdür! Kim bilir belki de bu, global güç olmak isteyen A.B.D.'nin diğer ülkelere karşı bir stratejisidir. *Sigaraya zaafı olanları bundan vazgeçirip Alkole bağımlı kılmak!* Zira bir tane bile sigara içilmesine şiddetle karşı çıkmalarına rağmen, alkolün içilmesini, ama az içilmesini tavsiye etmektedirler.

Şunu söylemek isteriz ki, sigaranın tek başına kanserojen olma özelliği ispatlanmamış olup, sigaranın, alkol ile birlikte kullanıldığında, alkolün kanser yapıcılık özelliğini yükselttiği belirtilmektedir.[535] Ne hikmettir ki, alkolden vazgeçmek yerine sigaraya karşı savaş açarak, güya kansere karşı önlem alınıyor!

Başka İsimler Vererek İçkiyi Helal Sayanlar Olacak!

Ümmü Seleme r.a.'dan; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem her dalgınlık veren şeyi ve sarhoş eden her şeyi yasakladı."[536]

Ebu Ümâme el-Bahilî anlatıyor: "Resülullah aleyhissalatu vesselâm buyurdular ki: "Ümmetimden bir zümre, şaraba bir başka ad takarak onu içmedikçe geceler ve gündüzler tükenmeyecek (Kıyamet

---

[533] Amj. Psichiatry, yıl 2000, sayı 157 (s.737-744)

[534] bkz.:Abdullatif Bağdadi Tıbbun Nebevi(s.201) Şemsuddin Dımeşki Tıbbun Nebevi(s.101) Dr. Cemaleddin Mihran - Dr. Abdulazim Hıfni el Gıdau ved Deva(s.147)

[535] bkz.: Özefagus ve Mide Kanseri, Teresa Coluccio - Fethiye Erdil; Hemşireler İçin Kanser El Kitabı, Onkoloji Hemşireleri Derneği/Sağlık Bakanlığı yayını, s.219

[536] isnadı hasendir. Ahmed(6/309) Ahmed Kitabul Eşribe(4) Ebu Davud(3686) İbni Esir Nihaye(3/182) Cemül Fevaid(5604)

gelmeyecek)."[537] Bazı rivayetlerde şu ziyade varid oldu; "ve bunda da idarecileri onlara destek olacak"[538]

Bazen "alkolsüz bira" diye reklam yapıldığını işitiriz. Halbuki bira, alkolsüz olamaz. Dr. Mahmud Nazım Nesimi der ki; "Bira alkolsüz olamaz. Zira alkol, biranın temel maddesinde mevcuttur. Tesbitlere göre hafif birada alkol; % 2-3 nisbetinde, kuvvetli birada ise % 8-10 civarındadır. Bu durumda kuvvetli biradan bir buçuk kadeh, normal içkinin bir kadehine alkol yönünden denktir."[539]

Dr Erdal Atabek; "1960'lı yıllarda devlet, alkollü içkilerin reklamını yasaklayınca, özel bira şirketleri biranın bu hükümden hariç tutulabilmesi için % 4 alkol içeren biranın alkolsüz sayılması gerekçesi ile başvuruda bulunmuş, 1965-1969 yılları arasında bu kabul edilmiş, bira kahvelere, büfelere, kantinlere girerek su gibi tüketilmeye başlamıştır. 1974'te bu hüküm iptal edildiyse de daha sonra tekrar yürürlüğe girmiştir." Der ve "Biranın alkollü içki olduğunda şüphe yoktur." Diye ekler.[540]

Ali r.a.'den merfuan; "Peygamber sallallahu aleyhi ve selem, altın yüzük kullanmayı, ipekli elbiseyi, atın üzerine ipekli minder koymayı, arpa ve darı suyundan yapılan içkiyi yasakladı"[541]

Haram Maddelerle Tedavi

Ebud Derda r.a.'den; "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Allah Teâla Hazretleri hastalığı da ilacı da indirmiştir. Ve her hastalığa bir ilaç vermiştir. Öyleyse tedavi olun. Ancak haram olan şeyle tedavi olmayın."[542]

---

[537] Buhari(eşribe 6) Buhari Tarih(1/305) Ebu Davud(3688) Nesai(eşribe 41) Ahmed(5/432) İbni Mace(3385,4020) Darimi(eşribe,8) Camiüs sağir(7225) Beyhaki(8/290,10/221) Hatib(6/25) Zadul Mead(6/2640) Tayalisi(1725) Busayri İthaf(4440) Hilye(6/96) Heytemi Zevacir(2/457) Deylemi(8787)

[538] Hakim(4/147) Ebu Nuaym Tıbb(132/a) İbni Sünni Tıbb(64/b) Ebu Davud(3689) Camiüs Sağir(4665) Nesimi Tıbbun Nebevi(2/203)

[539] Nesimi Tıbbun Nebevi(2/205) Ali Rıza Karabulut Tıbbı Nebevi(s.107)

[540] Erdal Atabek Alkol ve İnsan(s.40-42) ayrıca bkz.: M. Şakir Arıtan Uyuşturucu Maddeler ve Alkol(s.96) Bira ve Alkolizm Raporu- Türkiye Yeşilay Cemiyeti yayını(s.15)

[541] sahihtir. Tirmizi(2808) Nesai(8/302) Ahmed(1104) Beyhaki(8/293) İbni Esir Nihaye(1/277)

[542] hasendir. Ebu Davud(Tıbb 11, 3874) Ebu Nuaym Tıb(14/a) İbni Sünni Tıb(6/a) Cem'ül Fevaid(7477) Camiüs Sağir(1696) Elbani Daiful Cami(1569)

Ümmü Seleme r.a.'dan merfuan; "Allah Azze ve Celle, size haram kıldığı şeylerde şifa yaratmamıştır."[543]

Tarık Bin Süveyd, "Şarabı ilaç olarak kullanabilir miyim?" diye sorunca Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem; "O ilaç değil, bilakis derttir" buyurdu.[544]

Ebu Hureyre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, habis (haram) ile tedaviyi yasakladı."[545]

Beyhaki(9/243) Ahmed(6/309) Hakim(4/401) Elbani ve Suyuti zayıf dediler. İsnadında Sa'lebe Bin Müslim Şamlı olup, mesturdur. İbni Hibban ve Zehebi onu süka saydılar. Ondan rivayet eden İsmail Bin Ayyaş'ın Şamlılardan rivayeti makbuldür.

[543] Hasen, Sahih ligayrihi. Taberani(23/749) Ahmed Eşribe(117) Ahmed(2/237,289) Ebu Yala(12/6966) İbni Hibban(2/335) Beyhaki(10/5) Camiüs Sağir(1773) Elbani Daife(1633) Heysemi Maksadul Ali(1571) Mecmauz Zevaid(5/86) İbni Hacer Fethul Bari(10/89) Telhisul Habir(4/74) Kurtubi(2/231) Abdurrazzak(9/250) Hakim(4/218) Ebu Nuaym Tıb(14/b) İbni Mes'ud r.'den; Buhari(10/68) Ahmed Eşribe(130) Zadul Mead(4/372)

[544] Müslim(eşribe 12) Ebu Davud(3873) Tirmizi(2046) Ahmed(4/311,5/293) İbni Mace(3500) İbni Hibban(1377) Darimi(2101) İbni Sad(6/64) Ebu Nuaym Tıb(14/b) Cemül Fevaid(7552) Zadul Mead(4/373)

[545] hasendir. Ebu Davud(3870) Tirmizi(2046) İbni Mace(3459) Beyhaki(9/332) Ahmed(2/305,446,478) Ebu Nuaym Hilye(8/375) Ebu Nuaym Tıb(129/a) İbni Sünni Tıb(62/a) Zadul Mead(4/373)

17- KUR'AN OKUMA ADABI

Berâ (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) şöyle buyurdu:

"**Kur'ân-ı Kerim'i sesinizle güzelleştirin**."[546]

Burada kastedilen kıraat sırasında sesi yükseltmektir.

Diğer bazı hadislerde; "Kur'an ile teganni etmeyen bizden değildir"[547] ve "Allah, Kur'an ile teganni eden bir peygamberi dinlediği kadar hiçbir şeyi dinlemedi"[548] buyrulmuştur."

Bu hadislerde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in teganni kelimesi ile kastettiği şey; Kur'an ile yetinmektir. [549] Bunu Süfyan Bin Uyeyne, Ebu Ubeyd, Şube, Eyyub, Tahavi, Darimi, Beyhaki, Kurtubi, İbni Kesir, Nevevi ve pek çok alim böyle izah etmişlerdir.

Bu en doğru manadır. Zira aksi takdirde Kur'an'ı teganni ile okumayan neden bu tehdide muhatap olsun?

Ebu Hureyre r.a. ile bazı alimler de; "Kur'an'ı yüksek sesle okumaktır" dediler.[550] Adı geçen alimler bazı bidatçilerin bu hadisteki "teganni" kelimesini kendilerinin ezgi gibi Kuran okumalarına delil getirmelerine şiddetle karşı çıkmışlardır.[551]

Nitekim böyle bir saptırmaya ihtimal vermeyecek kadar sarih ibareler vardır ve sesi dalgalandırarak elhan, ezgi ve melodilerle, bir

---

[546] Buhari(Tevhid 52) Ebu Davud(1468) Nesâî(2/179,180) İbnu Mâce(1342) Darimi(3504) Hakim(1/575) Beyhaki Şuab(2/386) Tayalisi(s.100) Ahmed(4/283) İbni Ebi Şeybe(2/251) Buhari Halku Efalil İbad(250) Yakub Bin Şeybe Marife(3/177) Beyhaki(10/229) Muhammed Bin Nasr Kıyamul Leyl(95) Ebu Ubeyd Fadailul Kur'an(34/a) İbni Hibban(Mevarid-661) Mecmauz Zevaid(1/171)

[547] Buhari(tevhid 44) Ebu Davud(vitr 20) Darimi(1498) Ahmed(1/172) Hakim(1/569)

[548] Buhari(6/107) Müslim(1/545) Darimi(1496)

[549] Darimi(1499, 3491) Beyhaki Şuab(2/529) Tahavi Müşkilül Asar(2/130) İbni Kesir Fezailul Kur'an(s.103 v.d.) Nevevi Tıbyan(s.78) Ahmed Davudoğlu Sahihi Müslim Şerhi(4/347) Kurtubi(1/10) Et Tizkar(s.123)

[550] Darimi(1496)

[551] bkz.:İbni Kesir Fezailul Kur'an(s.108)

harf eksilmek veya artırmak şeklinde uzatmayla Kur'an okumanın haram oluşunda icma vardır.[552]

Şu ayette, Kur'an'ı açık, anlaşılır ve acelesiz okumak emredilmiştir; "**Kur'an'ı tane tane (tertil ile) oku**"(Müzemmil 4)

Abis el Gıfari, Amr Bin Abese, Ebu Hureyre ve Avf Bin Malik r.a.'den rivayet edilen hadislerde; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendisinden sonra ümmeti için korktuğu bazı hasletler saydı, sonunda buyurdu ki; "…bir de şu kavimden uzağım; onlar Kur'anı şarkı gibi okurlar, bir kimseyi ilim sahibi olmadığı halde sırf şarkı gibi Kur'an okuduğu için imamlığa geçirirler."[553]

Sehl Bin Sad ve Cabir r.a.'dan; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bizler Kuran okuyorken yanımıza çıktı, aramızda arap da, acem de vardı. Buyurdu ki; "Okuyun, her okuyuş güzeldir. İleride bir kavim gelecektir ki bunlar, Kur'an'ın kelime ve lafızlarını okun yontulması gibi yontacaklar, ondan hasıl olacak ecri ahirete bırakmayıp dünyada alacaklar."[554]

Nevfel Bin Iyas'tan; Bizler Ömer r.a.'ın zamanında mescidte durur, grup grup olurduk. İnsanlar ise gruplardan en güzel sesli olanlara meylederdi. Bunun üzerine Ömer r.a.; "görüyorum ki Kur'anı nağmeler gibi okuyorlar. Vallahi şayet gücüm yetseydi onların bu hallerini değiştirirdim." Dedi.[555]

Enes r.a., insanların sonradan ihdas ettikleri bu ezgilerle Kur'an okuyan birini bundan nehyetmiştir.[556]

---

[552] İbni Kesir Fezailul Kuran(s.113) Kurtubi(1/16) et Tizkar(s.129) İbni Kudame el Muğni(1/459)
[553] sahihtir. Taberani(3/211, 18/34-37,51) Taberani Evsat(1/212,2/106) Abdurrazzak(2/488) Hakim(3/501) İbni Ebi Şeybe(7/329) Haris Bin Ebi Üsame Müsned(2/640) Ahmed(3/494,6/22) Beyhaki Şuab(2/541) Deylemi(2328) Buhari Tarihul Kebir(7/80) Bezzar, Mecmauz Zevaid(2/316, 4/199, 5/245, 7/323, 10/206) İbni Kesir Fezailul Kur'an(s.112) Suyuti el Havi(1/252)
[554] Ebu Davud(830) Beyhaki Şuabul İman(2/538-539) Buhari Tarihul Kebir(8/191) Cemül Fevaid(7354) İbni Ebi Şeybe'den; Metalibul Aliye(3492)
[555] Buhari Halku Efalil İbad(259) İbni Sad(5/59) Muhammed Bin Nasr Kıyamul Leyl(s.171)
[556] sahihtir. Darimi(3505) İbni Ebi Şeybe(10/466) İbni Kesir Fezailul Kur'an(s.112)

Muhammed Bin Sirin r.a. dedi ki; “Önceki alimler (sahabeler ve tabiin) şu ezgilerin sonradan ortaya çıkarılmış bidat olduğu görüşündeydiler.”[557]

Salim Bin Abdullah r.a, birisinin lahinlerle Kur’an okuduğunu işitince; “bu şarkıdır, bu şarkıdır” diyerek orayı terk etmiştir.[558]

Huzeyfe (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"Kur'ân'ı Arap lahn'ı ve Arap sesleri üzere okuyun. Sakın ha fasıkların ve Yahudilerle hristiyanların lahn'ı üzere okumayın. Bilesiniz, benden sonra bir kavim gelecek ki, onlar Kur'ân'ı okurken, şarkı ve mâtem tercîi gibi terci' ile okuyacaklar. Onların (imanları laftadır) gırtlaklarından öte geçmez. Kalbleri fitne ve fesada uğramıştır. Böylelerinden hoşlanan kimselerin kalpleri de fitne ve fesad içindedir."[559]

Ebud Derda r.a.’den; “Sizleri Kur’anı tahrif eden, onu okuyuşta haddi aşan, Kur’an ile dalga geçenlerden sakındırım!”[560]

Katâde (r.a.) anlatıyor: "Hz. Enes (radıyallahu anh)'e Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'in kıraatından sordum. Şu cevabı verdi: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) medleri (uzun heceleri) uzatırdı." Sonra örnek olarak Bismillâhirrahmânirrahim'i okudu ve uzatılacak yerleri belirgin şekilde uzattı: Bismillaahi'yi uzattı, er-rahmaan'ı uzattı, er rahiim'i uzattı."[561]

---

[557] sahihtir. Darimi(3506)
[558] Darimi(3498)
[559] Taberani Evsat(7/183) Beyhaki Şuab(2/540) Hakiym et Tirmizi Nevadir(3/255) Zehebi el Muktena(2/58) İbni Kesir Fezailul Kur’an(s.111) Kurtubi(1/17) et Tizkar(s.130) Mecmauz Zevaid(7/169) Suyuti el İtkan(1/256) Mişkat(2207) Rezîn’den; Cemül Fevaid(7361) Suyutî, Câmiu's-Sağîr(1339) Feyzu'l-Kadir(2/65) Beyhaki bunu birkaç tarikten rivayet etti. Zayıf olduğu da söylendi. Lakin şahitleri vardır.
[560] Beyhaki Şuab(2/541)
[561] Buharî(Fedaili'1-Kur'ân 42, 29) Buhari Halku Ef’alil İbad(298) Ebu Dâvud(1465) Begavi Şerhus Sunne(4/481) Muhammed İbnul Muzaffer Garaibu Şube(s.113)

Şu hadise gelince; Abdullah İbnu Muğaffel (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ı devesinin üstünde Feth süresini okurken gördüm. Sureyi terci' üzere okuyordu."[562]

Bu terci (sesi kaldırıp indirme) ile okuma, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerine binmiş olduğu devenin hareketinden kaynaklanmıştır. Bu sadece binek üzerindeyken istek dışı olarak terci yapmanın caiz oluşunu gösterir. Başka yerde caiz değildir.[563]

Esma (radıyallahu anhâ) anlatıyor: "Seleften hiç kimse Kur'ân-ı Kerim'in tilâveti sırasında bayılıp düşmezdi. Onlar ağlarlar ve ürperirlerdi. Sonra bedenleri ve kalpleri zikrullah için yumuşardı."[564]

İmam Nevevi'ye soruldu; "Şimdi Dımeşk'te bazı cahiller cenaze üzerine teganni ile, harfleri birbirine katarak, fazladan harf ekleyip uzatarak Kur'an okuyorlar. Bu kötü bir hareket midir? Cevabında dedi ki; cenaze üzerine bu şekilde Kur'an okunması çok çirkin bir şeydir. Alimlerin ittifakı ile haramdır. Bu hususta imam Maverdi ve başkaları icma olduğunu söylediler. Hatta yöneticilerin üzerine, bunlara mani olmaları, tevbeye çağırmaları ve cezalandırmaları gerekir. Bu her müslümana vaciptir."[565] "Kur'an'ı böyle haram tegannilerle okumak bir takım cahil, aşağılık ve zalim kimselerin müptela olduğu bir musibettir. Onlar cenaze ve mevlit gibi bidat merasimlerinin okuyucularıdırlar. İşte bu açıkça haram olan bir bidattir. Kadılar kadısı Maverdi'nin de dediği gibi böyle okuyuşu dinleyen de fasık olur."[566]

Ezanda bile lahin yapmak caiz olmaz; birisi Ömer r.a.'e geldi ve; "Ben seni Allah için seviyorum" dedi. Ömer r.a. ise; "Ben de sana Allah için buğzediyorum. Duyduğuma göre sen ezan okurken teganni ve lahin yapıyorsun."[567]

İmam Malik ve bir çok ulema dediler ki; "Toplu olarak hep bir ağızdan Kur'an okumak bidattir."[568]

---

[562] Buharî(Fedailu'l-Kur'ân 24, 30, Meğâzi 48, Tefsir, Feth 1, Tevhid 50) Müslim(Müsâfirin 237, (794) Ebû Dâvud(1467).
[563] Bkz.:İbni Kesir Fazailul Kur'an(s.139)
[564] Rezîn'den; Cemül Fevaid(7370) Bağavî Tefsiri(7/238).
[565] Nevevi Fetava(s.54-55)
[566] Nevevi Tıbyan(s.79)
[567] Abdurrazzak(1852) Taberani(13059) Tahavi(4/128) Serahsi Mebsut(1/138) Sahiha(42)
[568] Şatıbi el İtisam(2/40)

18-YEMEK YEMENİN SÜNNET VE EDEPLERİ

Aişe r.a.'dan; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek yiyeceği zaman diz çöküp oturur ve buyururdu ki; "Kul gibi yer, kul gibi otururum."[569]

Alemlere rahmet olarak gönderilen(Enbiya 107), bizim için en güzel bir örnek olan(Ahzab 21) peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bizlere hayatının her anında en güzeli göstermiş, bizleri şeytana, taguta, nefs ve dünyaya esir edecek davranışlardan sakındırmış, her alanda en güzel sünnetleri ortaya koymuştur.

Günlük hayatımızda en fazla uygulayabileceğimiz sünnetlerin bir kısmı yemek yeme edeplerinde toplanmıştır. Bu sünnetleri beyan edeceğiz ki, bunlar yapılırken Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine uymaya niyet edilerek sevap kazanılabilsin.

Hasen el Basri r.a. der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in önünde insanlara mani olacak kapıcılar dikilmezdi. O'na yemeği büyük tencerelerle getirilmezdi. O, açıkça görülür, gizlenmezdi. İsteyen O'nunla görüşürdü. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yere oturur, yiyeceği yere konur, kaba elbise giyer, merkebe biner, terkisine de başkasını bindirirdi. Yemek yedikten sonra parmaklarını da yalardı."[570]

Altın ve gümüş kaplardan yemek caiz olmaz: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Altın ve gümüş kaptan yiyen ve içen kimse, ancak karnına lıkır lıkır cehennem ateşi doldurmuş olur."[571]

---

[569] Buhari(et'ime 13) Ebu Davud(et'ime 16) Tirmizi(etime 28) Abdurrazzak(10/415) Darimi(et'ime 31) Ahmed(4/308) Ebu Ya'la(8/4920) Heysemi Maksadul Ali(1258) İbni Adiy el Kamil(5/1971) İbni Şahin Nasih ve Mensuh(612) Mecmauz Zevaid(5/37) İbni Sa'd(1/101) Zehebi Tıbbun Nebevi(s.38) Kadı Iyaz Şifa(1/88) Begavi Tefsiri(5/95) Şerhus Sunne(13/248) Mişkat(5835) Elbani Sahiha(544) Ahmed Zühd(s.5) Mervezi Zevaiduz Zühd(995) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan(2/273) İbni Mübarek Zühd(2/53) Nevafihul Atira(6)

[570] Ahmed Zühd(2343) Abdurrazzak(10/418) İbni Mübarek Zühd(575) İbnül Cevzi el Vefa(741)

[571] Malik(sıfatun Nebi 11) Buhari(eşribe 28) Müslim(libas 1) İbni Mace(2/1130) Ahmed(6/301) Tayalisi(s.223) Darimi(2135)

Yemeğe, besmele ile başlamalıdır; Aişe ve Ümeyye Bin Mahşi r.a.'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yemek yerken bir bedevi gelerek iki lokmada yemeği bitirdi. Bunun üzerine buyurdu ki; "Bilmiş olun ki, eğer bedevi "Bismillah" deseydi, yemek size yetecekti. Bu yüzden biriniz yemek yerken "Bismillah" ile başlasın. Şayet yemeğin başında bunu unutursa, hatırladığında; "Bismillahi fi evvelihi ve ahirihi" desin. Böyle yapılırsa şeytan, ortak olduğu bu yemekten yediklerini kusar."[572]

Yemeği ayrı ayrı değil, topluca yemelidir: Vahşi Bin Harb babasından, o da dedesinden rivayet ediyor; "Bir grup Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip; "yiyoruz fakat doymuyoruz" dediler. Buyurdu ki; "Öyleyse siz yemeği ayrı ayrı yiyorsunuz. Yemeği topluca (bir arada) yeyin ve besmele çekerek yeyin ki, yemeğiniz bereketlensin."[573]

Yemek yer sofrasında yenmeli, sofra yükseltilmemelidir; Enes r.a'den; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, ölünceye kadar ne masada, ne de sükürrüce denen (nihale dediğimiz) tahta sofra üzerinde yemedi. Deriden yer sofrası üzerinde yerdi."[574]

İbni Abbas r.a.'dan; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yere, toprağın üzerine oturur ve yerde yemek yerdi."[575]

Ebud Derda r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yaslanarak (bağdaş kurarak) yemekten ve kalbur (sofra altlığı) üzerinde yemekten yasakladı."[576]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Ben bir kulum, yerde yerim, yün giyer, dişi keçi besler, parmaklarımı yalar,

---

[572] sahihtir. Nesai Amelül Yevm vel Leyl(281) Ebu Davud(3767-68) İbni Mace(3255) Ahmed(6/208) Hakim(4/108) İbni Sünni(463) Darimi(2026) Tirmizi(1781) Tayalisi(s.219) Taberani(854)
[573] Ebu Davud(3764) İbni Mace(3286) Ahmed(15498) Cem'ül Fevaid(5465)
[574] Buhari(etime 8,26, rikak, 17) Tirmizi(1789) Cemül Fevaid(5458) İbni Mace(etime 20) Ahmed(3/130) Ahmed Zühd(38) İbnül Cevzi el Vefa(1193) Tirmizi Şemail(178/5, 181/8) Ebuş Şeyh Ahlakun Nebi(s.184) İbni Müflih Adabuş Şeriye(3/122)
[575] Begavi Şerhus Sunne(1/277) Ebuş Şeyh Ahlakun Nebi(64,197) Zebidi İthaf(5/213,7/101,9/351) İbnül Cevzi el Vefa(1194) İbni Şahin Nasih ve Mensuh(613)
[576] sahihtir. İbni Şahin Nasih(s.475) İbni Asakir(45/408) Taberani Müsnedi Şamiyyin(1/405) Mecmauz Zevaid(5/24)

kölenin davetine icabet ederim. Bu benim sünnetimdir ve benim sünnetimden yüz çeviren benden değildir."[577]

Sıcak yemek soğutulur; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemeğin soğumasını bekler, bunun berekete sebep olacağını belirtirdi.[578]

Çok yememelidir: Mikdam Bin Madikerb r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Ademoğlunun doldurduğu kapların en kötüsü tıkabasa doldurduğu midesidir. Ademoğluna belini doğrultacak birkaç lokma yeterlidir. Eğer bu kadarıyla yetinmezse, midesinin üçte birini yemek, üçte birini su için ve kalan kısmını da nefes almak için bıraksın."[579]

Yemeğe önce yaş ve ilim bakımından üstün olan başlar; Huzeyfe r.a.'den; "Biz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikteyken, yemeğe ondan önce kimse elini uzatmazdı."[580]

Yemek sağ el ile yenir; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Sağ elinizle yeyin, sağ elinizle için. Zira şeytan sol eliyle yer, sol eliyle içer, sol eliyle alır ve sol eliyle verir."[581]

Yemek, ortasından değil, kenarından yenir; İbni Abbas r.a.'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "önünüze konan yemeği, ortasından değil, kenarından yeyin. Zira bereket yemeğin ortasına iner."[582]

Yemekte kusur aranmaz: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir yemeği beğenmezlik etmemiş, canı çekerse yemiş, değilse bırakmıştır.[583]

---

[577] Haris Muhasibi er Riaye(s.497)
[578] Deylemi(327) Hakim(4/118) Camiüs Sağir(50) Mecmauz Zevaid(5/20)
[579] sahihtir. Tirmizi(2380) Ahmed(3/132) Serahsi Kitabul Kesb(s.91) İbni Mace(3349) Cemül Fevaid(5504)
[580] Müslim(3761) Ahmed(22165, 22284) Ebu Davud(3766) Ebu Ya'la(4/2425) Mecmauz Zevaid(5/81) Maksadul Ali(1520) Hakim(4/109)
[581] Malik Muvatta(sıfatun Nebi 6) Müslim(eşribe 105) Ebu Davud(3776) Tirmizi(1801) Ahmed(3/334) Darimi(2036-37) Kayrevani Kitabul Cami(217) İbni Mace(3268) Camiüs Sağir(482) Cemül Fevaid(5475)
[582] Ebu Davud(3772) Tirmizi(1805) İbni Mace(3263, 3277) Ahmed(1/270,343) Darimi(2052)
[583] Müslim(s.1633) Buhari(4/167,204) Ebu Davud(3763) Tirmizi(2031) Ahmed(2/427) İbni Mace(1085) Ebuş Şeyh Ahlakun Nebi(s.178)

Düşen lokmalar alınıp yenmelidir: Makıl Bin Yesar r.a. birgün sabah yemeğini yerken lokması düştü. Onu alıp üzerini temizledikten sonra yedi. Bunun üzerine bazı soysuzlar birbirlerine gözleriyle işaret ederek onunla alay ettiler. Makıl r.a.'ın arkadaşları; "Şu yabancıların sözlerine ne dersin?, onlar; "önünde bunca yemek var, bir lokma için yaptığına bak" diyorlar." Dediler. Makıl r.a.; "Şüphesiz ben, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den duyduğum şeyleri, şu yabancıların sözlerinden dolayı terk edecek değilim. Gerçekten bizler, birimizden bir lokma düştüğünde üzerini temizleyip yemekle emrolunduk."[584]

Yemek ellerle yenir: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yemeği üç parmağı ile yer, yemeği bitirdiğinde parmaklarını yalardı.[585] Buyurmuştur ki; "Yemek yediğiniz zaman parmaklarınızı yalayın. Zira bereketin nerede olduğunu bilemezseniz."[586]

İmam Kastalani der ki; "Bazı kimseler, kibirlerinden ötürü parmaklarını yalamazlar ve faydasını da bilmezler. Halbuki bu sünnettir. Sünnet olduğunu bildiği halde yalamaktan kaçınan kimse, saygısızlık yaptığını bilmeli ve kendisine zarar geleceğinden korkmalıdır. Bilerek sünnete uymaktan kaçtığı için küfre düşme ihtimali vardır."[587]

Yemeğe üflenmez; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yiyecek ve içeceklere asla üflemezdi."[588]

Ayakta yenilmez ve içilmez; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, ayakta yeme ve içmeyi yasaklamıştır.[589]

Et ve ekmek bıçakla kesilmez; Aişe r.a.'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki, "Eti bıçakla kesmeyin. Zira bu

---

[584] Müslim(eşribe 134) Ebu Davud(et'ime 49) Tirmizi(et'ime 11) Ahmed(3/100) Darimi(2035) İbni Mace(et'ime 13)
[585] Müslim(eşribe 131) Ebu Davud(3848) Ahmed(2/7) Beyhaki(7/278) Ebuş Şeyh Ahlakun Nebi(195)
[586] Müslim(eşribe 133) Buhari(etime 52) Ebu Davud(et'ime 49) Tirmizi(etime 10) Darimi(2031) Mecma(5/28) Ahmed(1/221)
[587] Mevahibu Ledüniye(1/366)
[588] Buhari(vudu 18, eşribe 35) Müslim(taharet 41) İbni Mace(eşribe 23) Ahmed(1/330)
[589] bkz.: Ahmed(3/182) Tirmizi(1879) Ebu Davud(3717) Darimi(2/120) Tayalisi(1682) Tahavi(4/272) Beyhaki(7/82) Ebu Ya'la(988) Taberani(2124) İbn Ebi Şeybe(8/18) Müslim(eşribe 13) Abdurrazzak(19590) Mecma(5/25) Maksadul Ali(1507) Sahiha(177)

yabancıların işidir. Siz dişlerinizle kemirerek yiyin. Bu daha sıhhatli ve daha iyidir."[590]

Sahihayn'de yer alan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in eti bıçakla kestiğine dair rivayet, çiğ et hakkındadır. Beyhaki der ki; "Etin bıçakla kesilmesi yasağı pişmiş et içindir."[591]

Safvan Bin Ümeyye r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile yemek yiyordum. Eti kemiğinden ayırıp yerken bana dedi ki; "Kemiği ağzına yanaştır, dişinle ısırarak ye. Zira böylesi daha kolay ve lezzet vericidir."[592]

"Ekmeği acemler gibi bıçakla kesmeyin. Et yemek istediğinizde onu bıçakla kesmeyin. Lakin elinizle alın ve ağzınızla koparın. Bu daha sıhhatlidir."[593]

Yemeğe sinek düşerse: Ebu Hüreyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Sizden birinizin (yemek) kabına sinek düşecek olursa, onu iyice batırın. Zira onun bir kanadında hastalık, diğerinde şifa vardır. O, içerisinde hastalık olan kanadıyla korunur."[594]

Yemekten sonra şükredilir: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemekten sonra; "Bizi yediren, içiren ve müminlerden kılan Allah'a hamdolsun" derdi.[595]

Yağlı yemekten sonra eller yıkanır; her yemekten önce ve sonra el yıkamak sünnet değildir. Süfyan es Sevrî'nin de dediği gibi, bu edepten de değildir. Bu hususta Tirmizi'nin süneninde bilgi vardır.

---

[590] hasendir. Ebu Davud(3778) Cemül Fevaid(5481) Tergib(3/132) Said Bin Mansur(159) Beyhaki Şuab(5898) Nesai(sıyam 42) Mişkat(4213) Deylemi(7377) Beyhaki(7/280)
[591] Beyhaki Sünen(7/280)
[592] hasen ligayrihi. Ebu Davud(3779) Tirmizi(1835) Hakim(4/113) Ahmed(3/400) Darimi(2076) Lealiul Masnua(2/191) Tergib(4/358) İbni Müflih Adab(3/213)
[593] Beyhaki Şuab(6007) Taberani, Kenz(40884) Deylemi(7376)
[594] Ebu Davud(3844) Buhari(Tıbb 58, Bed'ü'l-Halk 14) İbnu Mace(3504, 3505) Nesai(7/178).
[595] Buhari(et'ime 54) Ebu Davud(et'ime 52) Tirmizi(daavat 55) İbni Mace(zühd 10) Darimi(et'ime 3) Ahmed(5/252) Hakim(4/136) Metalibul Aliye(2353) Ebu Ya'la(13/7246) Mecma(5/29) Maksadul Ali(1511)

Ebu Hüreyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Şeytan muhakkak ki hassastır, cidden pek hassastır. Kendinizi ondan sakındırın. Kim elinde et kokusu olduğu halde geceler, sonra da kendisine bir fenalık ulaşırsa sakın ha nefsinden başkasını suçlamasın."[596]

Yemekten sonra dişler temizlenir; İbni Ömer r.a. dedi ki; “Dişler arasında kalan kırıntılar dişleri zayıflatır.”[597]

---

[596] Tirmizi(1861); Ebu Davud(3852).
[597] İsnadı sahihtir. Taberani, Mecmauz Zevaid(5/30) Cemül Fevaid(5558)

19. HADİS: PEYGAMBER S.A.V.'E İMAN ETMEYEN KAFİRDİR!

Ebu Hureyre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Muhammed'in(sallallahu aleyhi ve sellem) ruhu, kudreti ile yaşayan Allah'a yemin olsun ki, şu Yahudi ve Hristiyanlardan, beni işitip de haberdar olan, sonra beraber gönderilmiş olduğum hükümlere inanmadığı halde ölen bir kimse yoktur ki ateş ehlinden olmasın!"[598]

Allah Azze ve Celle buyurur ki; "**Ey İman edenler! Allah'a, Rasulüne ve peygamberine indirdiği Kitab'a ve daha önce indirdiği kitap(lar)a iman(da sebat) edin! Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse, o takdirde doğrusu (haktan) uzak bir dalalet ile sapmış olur**."[599]

"**Şüphesiz ki iman edip sonra inkar edenler, sonra inanıp, tekrar inkar eden, sonra da inkarında aşırı gidenler yok mu, (bu inkarlarında devam ettikleri müddetçe) Allah onları ne bağışlayacak, ne de doğru yola iletecektir**."[600]

Katade r.a. der ki; "Bu ayet Yahudiler hakkındadır. Onlar Hz. Musa'ya iman ettiler, sonra buzağıya tapmak suretiyle kafir oldular. Sonra Musa a.s. dönünce tekrar iman ettiler, daha sonra İsa a.s.'ı inkar ettiler, sonra da Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i inkarları sebebiyle küfürleri arttı." Taberi de bu şekilde tefsir etmiştir.

İbni Abbas r.a.; münafıklar da bu ayetin hükmüne dahildir demiştir.[601]

"**Allah'a ve Rasulüne sadık kaldıkları takdirde, zayıflara da, hastalara da sarf edecek bir şey bulamayanlara da (cihaddan geri kalmalarından dolayı) bir günah yoktur**."[602]

---

[598] Müslim(153,240) Ahmed(2/350) Cem'ül Fevaid(20) Şerhus Sünne(1/104) Mişkat(10) İbni Kesir Tefsiri(1/90,255) İbni Kesir Şemail(s351) İbni Mende İman(88) İbni Mende Tevhid(s194) Elbani Sahiha(157) Tayalisi(43) Taberi(2/235) Suyuti elHavi(2/145) Ebu Nuaym Hilye(4/308) Ebu Avane(1/104) İbni Teymiye Fetava(4/188) Nesai Süneni Kübra(1/241) Tarhut Tesrib(7/159) Busayri İthaf(94)
[599] Nisa; 136
[600] Nisa; 137
[601] Muhtasarı İbni Kesir(1/448)
[602] Tevbe; 91

Bu ayette Allah Azze ve Celle, mazeret sahiplerinin mazeretini, ancak kendisine ve Rasulüne bağlı kalmaları şartıyla kabul edeceğini beyan etmektedir.

“**Mü'minler ancak o kimselerdir ki; Allah'a ve Rasulüne iman etmişlerdir, ictimai bir iş için Onunla beraber bulundukları zaman ondan izin almadan gitmezler**…”[603]

Allah Azze ve Celle, rasulüne iman etmeyi ve rasulünden izin alınarak hareket edilmesini imanın özelliklerinden saymışken, O'na iman etmeyenlerin mümin olması düşünülebilir mi?

“(Ey Habibim!) De ki; “Ey insanlar! Muhakkak ki ben, sizin hepinize göklerin ve yerin mülkü kendisinin olan Allah'ın peygamberiyim. O'ndan başka ilah yoktur. O hayat verir ve O öldürür. Öyleyse Allah'a ve O'nun ümmi peygamber olan rasulüne iman edin; O ki, Allah'a ve O'nun kelimelerine (kitaplarına) iman eder, Ona tabi olun ki, hidayete eresiniz.”[604]

Bu ayet, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğinin bütün halk için umumi oluşunu açıklar.

“**Şüphesiz ki Biz seni, bir şahid, bir müjdeleyici ve bir korkutucu olarak gönderdik. Ta ki Allah'a ve Rasulüne iman edesiniz ve Ona (dinine ve peygamberine) yardım edesiniz**…”[605]

“**Celâlim için, sen o kitap verilmiş olanlara, bütün delilleri de getirsen, yine de senin kıblene tabi olmazlar, sen de onların kıblesine tabi olmazsın. Zaten onlar da birbirlerinin kıblesine tabi değiller. Celâlim hakkı için, sana gelen bunca ilmin arkasından sen tutar da onların arzu ve heveslerine uyacak olursan, o zaman hiç şüphesiz, sen de zâlimlerden olursun**.”[606]

Bu ayet, Ehli Kitabın boş ümitlerini kesmek için indirilmiştir. Çünkü Yahudiler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i aldatmak için; “eğer (Kudüs'e yönelerek) bizim kıblemize devam etseydin, senin beklemekte olduğumuz peygamber olacağını ümit ederdik” dediler. Yahudiler ve Hristiyanlar birbirlerinin kıblesine dönmezler. Zira her iki grup da

---

[603] Nur; 62
[604] A'raf, 158
[605] Fetih, 8-9
[606] Bakara 145

İsrailoğullarından olmalarına rağmen, aralarında şiddetli ihtilaf ve düşmanlık vardır.

“**Halbuki kim Allah’a ve Rasulüne iman etmezse, hiç şüphesiz ki Biz, o kafirler için alevli bir ateş hazırlamışızdır**.”[607]

Bu ayet, Allah’a iman etse bile, rasulüne iman etmedikçe kişinin kafir olduğunu belirtir.

“**Mü’minler ancak o kimselerdir ki, Allah’a ve Rasulüne iman ederler, sonra şüpheye düşmezler**…”[608]

“**O halde Allah’a , Rasulü’ne ve indirdiğimiz o nur’a iman edin!..**”[609]

Allah Azze ve Celle, kendisine, Rasulü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e ve Kur’anı Kerim’e iman edilmesini şart koşmakta, bunlara imanı, kendisine iman ile bir tutmaktadır.

“**Onlar için ister mağfiret dile, ister mağfiret dileme (fark etmez). Eğer onlar için yetmiş defa da istiğfar etsen, Allah onları asla bağışlamayacaktır. Bu şüphesiz ki onların, Allah’ı ve Rasulünü inkar etmeleri sebebiyledir**…”[610]

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’e iman; O’nun sadece bir peygamber olduğuna inanmanın ötesinde bir anlam ifade eder. Bu da; Onun Allah’tan alıp bize bildirdiklerinin bütününü, Onun her bakımdan örnek alınmasını ve Ona itaati de gerektirir.

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’e imanın farz olduğunu ifade eden hadis-i şeriflere gelince, bunlardan birkaçı şöyledir;

Ebu Hüreyre radıyallahu anh, merfuan rivayet ediyor; “İnsanlarla Allah’tan başka ilah olmadığına şehadet edinceye, Bana ve getirdiğim hükümlere iman edinceye kadar savaşmakla emrolundum…”[611]

---

[607] Fetih, 13
[608] Hucurat, 15
[609] Tegabün, 8
[610] Tevbe, 80
[611] Buhari(24,1321,2748) Müslim(22) Begavi ŞerhusSünne(1/67) Beyhaki(2/3,3/92,4/104) İbni Mace(3927) Ebu Davud(2623) Tirmizi(2606) Ahmed(2/314,345,377,384,4/8) Nesai(5/14) Darimi(siyer,10) Şafii

“Kul kabire konulup yakınları kabrin başından ayrıldıklarında ayaklarının sesini işitir. Ona iki melek gelir ve konuşturur; “Muhammed hakkında ne diyorsun?” derler…sonra kafir ve münafığa gelirler…kafir der ki; “Bilmiyorum, halkın söylediğini söylüyordum.” Sonra demir balyozlarla ensesine vurulur. Bir çığlık atar ki onu insan ve cinlerden başka her şey işitir.”[612]

“İslam beş (temel) üzerine bina edilmiştir; Allah’tan başka ma’bud olmadığına ve Muhammed’in O’nun kulu ve Rasulü olduğuna şehadet, namazı dosdoğru kılmak, hak sahiblerine zekatı vermek, Beyt’i haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak.”[613]

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’e imanı emreden birçok ayet varken, bunun aksini iddia edenler Bakara suresindeki şu ayeti delil gösteriyorlar;

“**Şüphesiz ki, (zahiren) iman edenler, Yahudi olanlar, hristiyanlar ve sabiilerden, kim Allah’a ve ahiret gününe iman edip Salih bir amel işleyenlerin Rableri katında mükafatları vardır. Onlara korku yoktur ve mahzun da olmazlar**.”[614]

Halbuki ayetin nüzul sebebi şöyledir; “Selman radıyallahu anh, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına gelince, kendi halkının ibadetlerinden ve dini yorumlarından haber vermeye başladı. Dedi ki; “Ey Allah’ın Rasulü! Onlar namaz kılıyor, oruç tutuyor, sana iman ediyor ve senin peygamber olarak gönderileceğine iman ediyorlardı.” Selman radıyallahu anh, onları övmeyi bitirince Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Ey Selman! Onlar cehennem ehlidirler.” Buyurdu. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu.[615]

İbni Abbas radıyallahu anhuma’nın tefsiri; “Bundan murad, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem gönderilmezden evvel, Yahudilik ve hristiyanlığın batıl itikadlarından uzak olarak Hz. İsa aleyhisselam’a inanmış olan kimselerdir. Mesela; Kuss Bin Saide, Rahib Bahira,

---

Müsned(s14) Mişkat(12) Hadis manen mütevatirdir.
[612] Buhari(cenaiz 87) Ebu Davud(sünnet,34) Ahmed(4/296) Tirmizi(kıyamet 36) İbni Teymiye Fetava(4/253)
[613] Buhari(7) Müslim(21) Tirmizi(2609) Ahmed(2/26, 92, 120, 143) Nesai(8/107) Şerhus Sünne(1/17) Mişkat(4)
[614] Bakara, 62
[615] Hakim(3/600) Vahidi Esbab-ı Nüzul(s.28-29) Taberi(1/229) Suyuti Dürrül Mensur(1/72) Lübabun Nukul(1/13) Abdulfettah el Kadi Esbabun Nüzul(s.13) Bedreddin Çetiner Esbabun Nüzul(1/23) İbni Ebi Ömer ve İbni Ebi Hatim’den naklen.

Habibun Neccar, Zeyd Bin Amr Bin Nüfeyl, Varaka Bin Nevfel, Selman-ı Farisi, Ebu Zerr el Gıfari ve Necaşi'nin heyetindeki kimseler gibi… Buna göre sanki Hak Teala şöyle demektedir;

"Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) gönderilmezden önce Yahudilerin batıl dini üzere ve hristiyanların batıl dini üzere olanlardan, Hz. Muhammed peygamber olarak gönderildikten sonra Allah'a, ahiret gününe ve Hz. Peygambere iman eden herkes için Rableri katında mükafat vardır."[616]

Bu ayetin nüzulünden sonra Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki; "Kim beni duymadan İsa'nın dini üzere, İslam üzere ölürse o, hayır üzeredir. Ama her kim bugün beni duyduğu halde bana iman etmezse şüphesiz ki o helak olmuştur."[617]

Kur'an, Kitap ehli olanlardan Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları elçiye tabi olanları över, onlar için ve bütün insanlar için kurtuluş yolunun ancak Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e iman ve ittiba etmek olduğunu belirtir;

"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmî Peygamber'e uyanlar (var ya), işte o Peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helâl, pis şeyleri haram kılar. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. O Peygamber'e inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a (Kur'an'a) uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır.

(Ey Habibim!) De ki; "Ey insanlar! Muhakkak ki ben, sizin hepinize göklerin ve yerin mülkü kendisinin olan Allah'ın peygamberiyim. O'ndan başka ilah yoktur. O hayat verir ve O öldürür. Öyleyse Allah'a ve O'nun ümmi peygamber olan rasulüne iman edin; O ki, Allah'a ve O'nun kelimelerine (kitaplarına) iman eder, Ona tabi olun ki, hidayete eresiniz."[618]

Ayrıca Ehl-i Kitap olanların Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e iman ettikleri takdirde rahmetten iki kat nasib alacakları belirtilir;

---

[616] Fahreddin Razi Tefsiri Kebir(3/54) Bkz.; İbni Kesir(1/48-49) Celaleyn(s12) Nisaburi Vedehul Burhan(1/136) Vahidi Esbabun Nüzul(s.23)
[617] Taberi(1/256) İbni Teymiye Mecmuul Fetava(7/430) İbni Hişam(1/214-220)
[618] A'raf, 157-158

“(**Ey geçmiş peygamberlere) iman edenler! Allah’tan korkun ve Rasulüne iman edin ki, size rahmetinden iki kat nasib versin ve sizin için bir nur kılsın ki onunla (doğru yolu bulup) yürürsünüz. Günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah, Gafurdur, Rahimdir**.”[619]

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’e uymayanlar sadece heveslerine uymuş olurlar ki, onlar şu tehdide muhatapdırlar;

“**Allah’tan bir yol gösterici olmaksızın kendi hevesine uyandan daha sapık kim olabilir**.”[620]

Ehli Kitab’ın Peygamber Efendimiz’e iman etmedikleri takdirde akibeti cehennemde sonsuza kadar kalmaktır;

“Kitab ehlinden ve müşriklerden kafir olanlar, kendilerine apaçık bir hüccet gelinceye kadar (bulundukları dinden) ayrılacak değillerdi.

(istedikleri bu delil) Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir ki (onlara) temiz kılınmış sahifeleri (Kur’an’ı) okur.

Onda dosdoğru yazılar (hükümler) vardır.

Böyleyken o kitap verilenler, ancak kendilerine o apaçık delil geldikten sonra ayrılığa düştü.

Halbuki ancak dinde ihlaslı olmaları, hakka yönelmişler olarak O’nun (rızası) için yalnız Allah’a kulluk etmeleri, namazı hakkıyla eda etmeleri ve zekat vermeleri emrolunmuştu.

İşte bu ise doğru dindir. Şüphesiz ki, kitap ehlinden ve müşriklerden inkar edenler cehennem ateşindedirler.

Orada ebedi kalacaklardır. İşte mahlukatın en şerlileri onlardır.”[621]

---

[619] Hadid, 28
[620] Kasas, 50
[621] Beyyine, 1-6

20.HADİS : EBCEDCİLİK VE CİFİR İLMİ

İbni Abbas r.a.'den rivayet edilen hadiste buyrulur ki; "**Yıldızlara bakan ve ebced harfleriyle uğraşan kimselerin Allah katında hiçbir nasibi yoktur**."[622]

Yine İbni Abbas r.a.'ın rivayet ettiği merfu hadiste buyrulur ki; "Kim yıldızlardan bir ilim elde ederse, sihirden bir şube elde etmiştir."[623]

Abbas r.a. der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Medine'den çıktım. Sonra Medine'ye dönüp baktı ve buyurdu ki; "Eğer onları yıldızlar saptırmazsa, Allah bu ülkeyi şirkten temizler."[624]

Cifr, ebced, cümmel vs. gibi adlar verilen rakam değerli harf sistemiyle olayların zamanını, yerini, durumunu, sırrını keşfetmek için yapılan bu hurâfecilik işlemine "hurûfîlik" adını verebiliriz. Tarihte bu adla ünlenmiş bir ekol de bulunmaktadır. İran'lı Fazlullah Hurûfî (ö. 1394) adlı bir şeyhin kurduğu bu tarikatta, görülmeyen güçleri harekete geçirmek ve tabiat üstü kuvvetleri kullanmak için birtakım harf, rakam ve şekillere özel anlamlar yüklenir.

İmam Şatıbi r.a. diyor ki; "Bir çok insan Kur'an üzerindeki iddialarında sınırı aşmışlar ve ona tabiat ilimleri, matematik, mantık, ilm-i huruf gibi öncekilerin – sonrakilerin bütün ilimlerini yüklemişlerdir. Bu iddia yanlıştır. Kaldı ki, sahabe, tabiun ve selefi Salihin, Kur'anı ve Kur'an ilimlerini, Kur'anda bulunan esrarı en iyi bilen kimselerdi. Bununla birlikte onlardan hiç kimsenin bu iddia doğrultusunda söz ettiği bize gelmemiştir. Onlar, Kur'andan sadece tevhid delilleri, teklifi hükümler, ahiretle ilgili hükümler ve bunlarla ilgili konuların ispatına çalışmışlardır. Eğer onların bu iddia doğrultusunda çabaları olsaydı meselenin esasına delalet edecek şeyler mutlaka bize ulaşırdı. Böyle bir şey ulaşmadığına göre bu iddianın onlarda mevcut olmadığı

---

[622] sahihtir. İbni Ebi Şeybe(6/129) Fethul Bari(11/351) Suyuti İtkan(2/26) merfuan zayıf senedle; Taberani(11/41) Deylemi(3250) Camiüs Sağir(4408) Durrül Mensur(3/331) Tysirul Azizil Hamid(s.363) Kenzul Ummal(29154) ancak bu rivayetin de şahitleri vardır.

[623] Sahihtir. İbni Ebi Şeybe(6/129) Elbani Sahiha(793) Ebu Davud(3905) İbni Mace(3726) Ahmed(1/227,311) Harbi Garibul Hadis(5/195)

[624] Ebu Ya'la(12/6709-6714) Heysemi Maksadu Ali(612-613) Mecmauz Zevaid(3/299) Metalibu Aliye(663-64) Taberani'den; Cemül Fevaid(7623) zayıf ravisi vardır.

anlaşılır. Bu da Kur'anda onların iddia ettiği gibi bütün ilimlerin esaslarının bulunmadığına bir delildir.

Evet Kur'an bazı ilimleri içermektedir, ancak bunlar Arapların bildikleri ilimlerdir. Yahut onların bildikleri ilimler üzerine kurulu olan ve akıl sahiplerinin taaccüp ettiği, işaretleri gösterilmedikçe yolları aydınlatılmadıkça üstün akıl sahiplerinin dahi kavrayamayacağı türdendir. Kur'anda bunların dışında başka bir şeyin bulunması noktasında ise cevap; hayır olacaktır.

İddia sahipleri muhtemelen kendilerine şu ayetleri delil getirirler; "**Sana; her şeyi açıklayan, hidayet ve rahmet, müslümanlara da bir müjde olan kitabı indirdik."(Nahl 89) "Biz, kitabta hiçbir şeyi eksik bırakmadık**."(En'am 38) Ayrıca onlar surelerin başında bulunan harfleri – ki bunlar Arapların yabancı oldukları şeylerdi – özellikle Ali r.a. olmak üzere seleften bazılarından nakledilen sözleri delil getirmektedirler.

Delil olarak kullandıkları ayetlerden maksat, müfessirlere göre yükümlülük ve Allah'a karşı kulluk icrasında gerekli olan hususlarla ilgili şeylerdir. İkinci ayette ise levhi mahfuzdan bahsedilir…

Sure başlarındaki harflere gelince, alimler bunlar hakkında Arapların bilgisi bulunduğunu gerektirecek şekilde açıklamalar getirmişlerdir. Mesela bunlara siyer müelliflerine göre, Arapların ehli kitaptan öğrendikleri cümmel hesabı gibi yorumlar yapılmıştır. Yahut bunların Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği müteşabihattan olduğu söylenmiştir. Bunları Arapların hiç bilmediği şeklindeki yorumlara gelince, bu asla caiz değildir ve seleften hiç kimse böyle bir iddiada bulunmamıştır. Dolayısıyla iddiacıların elinde kendi davalarına delalet edecek hiçbir delilleri yoktur. Ali r.a.'den ve başkalarından nakledilen şeyler sabit değildir. Kur'anın gerektirdiği şeylerin inkarı caiz olmadığı gibi, ona onun gerektirmediği şeylerin nispeti de caiz değildir. Dolayısıyla onu anlamak için özellikle Araplara nispet edilen ilimlerle yetinmek gerekir.

Kur'andaki hükümlere ancak bu yolla ulaşılır. Kuranı anlamak için bundan başka yollar arayanlar, onu asla anlayamayacaklar, Allah ve Rasulüne kasdetmedikleri anlamları nisbet edecekler, onlara söylemediklerini söyleteceklerdir."[625]

[625] Şatıbi Muvafakat(2/77-79)

Bazılarına göre sure başlarındaki bu harflerden maksat, bu ümmetin ecelini belirleyen sayı remizleridir.(cifir hesabı gibi) bu iddianın dikkate alınabilmesi için, Kur'an indiği sırada araplar'ın harflere belli sayılar yükleyerek tarih düşürme ya da zaman belirleme gibi bir usulü bildikleri sabit olmalıdır. Halbuki onların böyle bir şey bildikleri asla sabit değildir. Bunun aslı, siyer müelliflerinin dediği gibi Yahudilere dayanmaktadır…

İlme intisap ettiklerini, hatta eşyanın hakikatine keşif yoluyla vakıf olduklarını söyleyen bazı kimseler, bu görüşleri Kur'an hakkında ileri sürdükleri iddialarına hüccet kabul etmişler ve bunlardan bir kısmını da Ali r.a.'a isnad etmişlerdir. Bunlar, sözü edilen yorumları, ilimlerin aslı, dünya ve ahiret hallerine mükaşefe yoluyla vakıf olabilmenin kaynağı sanmışlardır. Gariptir ki bu kimseler, bu konuda hiçbir şey bilmeyen ümmi arap halkına yönelik olan ilahi hitaptan Allah'ın muradının bunlar olduğunu iddia etmişlerdir. Haydi diyelim ki onlar, kısmen sure başlarında murad olsun, peki onların çeşitli şekillerde terkip edilmesi ve birbiri ile çarpılması yoluyla her hal ve durum üzerine delalet ettiklerine, onların dört tabiata nispetine ve varlık aleminde etkin olduğuna, her mufassalın özü, her mevcudun unsuru olduğuna delil nerede? Onlar bu konuda çeşitli tertipler yapmaktadırlar ve onların hepsi de keşif ve gayba ıttıla esası üzerine dayandırılmaktadır. Keşif iddiası, şer'i konularda kesin olarak bir delil değildir. Kaldı ki şeriat dışında diğer hususlarda da delil sayılmamaktadır."[626]

Örnek verecek olursak; bazıları kıyametin "ansızın" manasına gelen "**بغتة**" kelimesinin ebced değeri olan "1407" hicri yılında kopacağını söylemişler, fakat kıyamet bu tarihte kopmamıştır. Şayet insanlar ebced ve cifir hesabını delil kabul edip "Kur'an kıyametin 1407 yılında kopacağını belirtiyor" diye iddia etselerdi, bu tarihte de kıyamet kopmayınca Kur'an yalanlansaydı kopacak fitne akla hayale gelmezdi.

Yine Muhyiddin Arabi "ج ف خ" geçtikten sonra mehdi çıkar demiş, bunun ebced değeri olan h.683 yılından beri mehdi çıkmamıştır. Şa'rani de mehdinin h.1255 yılı şaban ayında çıkacağını söylemiş, tarih aksini göstermiştir.

Cifir yoluyla haber verilen bazı şeylerin çıkmış olması, cifrin hak olduğunu göstermez. Çünkü bir kimse, olması muhtemel olan pek çok şeyi haber verirse, şüphesiz bunların bazısı doğru çıkar. Eğer cifir hak olsaydı, bu yolla verilen her haberin doğru çıkması gerekirdi.

---

[626] Şatıbi Muvafakat(3/383-384)

Allah Teala buyurur ki; “Onlar, ancak zanna uyarlar ve yalnız yalan söyleyip dururlar. “(En’am 116)

“De ki: Rabbım, açığıyla, gizlisiyle tüm hayasızlıkları, günahı, Allah'a şirk koşmanızı ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.”(A’raf 33)

“Hakkında bilgin olmadığı şey üzerinde durma. Çünkü kulak da, göz de, kalb de bütün bunlar ondan sorumludurlar.”(İsra 36)

“Rabbından apaçık bir burhan üzerinde bulunan kimse; işlediği kötülükleri kendisine güzel gösterilen ve heveslerine uyanlar gibi midir?”(Muhammed 14)

“Şeytanların kime indiğini size bildireyim mi? Onlar, 'gerçeği ters yüz eden,' günaha düşkün olan her yalancıya inerler.”(Şuara 221-222)

“Bununla beraber onların çoğu, sadece biz zan peşinde gider, ama zan gerçek adına hiçbir şey ifade etmez! Şüphesiz Allah onların ne yaptıklarını çok iyi biliyor.”(Yunus 36)

“Sana kitabı indiren O'dur. O'nun bazı ayetleri muhkemdir ki bunlar; kitabın anasıdır. Diğer bir kısmı da müteşabihlerdir. İşte kalblerinde eğrilik bulunanlar; fitne çıkarmak ve te'vile yeltenmek için müteşabih olanlara uyarlar. Halbuki onun gerçek te'vilini, ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar: Biz ona inandık, hepsi Rabbımızın katındadır, derler. Ancak akıl sahibleri düşünebilirler.”(Ali İmran 7)

“Acaba gaybın bilgisine sahiptir de o alemin sırlarını mı görüyor?”(Necm 35)

“Halbuki onların bu hususta bilgileri yoktur. Onlar, sadece zanna uyarlar. Zan ise hiç şüphesiz gerçekten bir şey ifade etmez.”(Necm 28)

Hurûfîlik, Ebcedcilik, Cifircilik Akımı*:*

İnsanlık tarihinde tevhid akîdesini bulandıran bir yığın hurâfe çeşidi olagelmiştir. Bunlar bazen ağaç, ırmak, inek, yıldız, güneş, ateş, yer, gök gibi müşahhas/somut varlıklar olabildiği gibi, bazen de peri, gulyabânî, dev, hortlak vs. gibi mücerret/soyut tasavvurlar da olabilmektedir. İnsanın, olmayan bir şeyi vehmetmesiyle, eşyada

olmayan bir gücü onda varmış gibi hissetmesi arasında temelde bir fark yoktur. Bunların tümü birer "tahrif"tir, imanın tahrifi...

Somut birer varlık olan eşyada güç vehmetmekten daha beter bir hurâfe olan soyut birer sembol olan harf ve rakamlarda birtakım sırlar ve manalar vehmetmek, insanoğlunun en eski hurâfelerinden biridir. Bu hurâfeler, kendisine inanan insanlarda gösterdiği etki sayesinde yaygınlaşmakta, bâtıl da olsa, insanın duyuları üzerindeki baskısı sonucunda gerçekleşen birtakım fizikî tezâhürler, "evhamlı" insanların hurâfelere inanmasına delil olmaktadır.

Din, her şeye gücü yeten bir varlığa (Allah); sihir ise, tabiattaki somut ya da soyut bir güce yönelmektir. Dinin bir cemaati, sihrin ise sadece müşterisi vardır. Dinde günah ve haram anlayışı varken, sihirde yoktur. Dinde açıklık ve anlaşılırlık, sihirde ise kapalılık ve gizem esastır. Dinde erdem, itaat ve bağlanma; sihirde ise menfaat vardır. Sihir, ilâhî otorite ve ahlâkî kuralların dışındadır. İddiası, tanrı(lar)ı zorlayarak bir şey yaptırmaktır. Sihirbaz, menfaati için her kutsalı kullanmakta bir beis görmez.

Hurûfîlik, tarihin en eski hurâfe yöntemlerinden biridir. Harfler ve rakamlarla insanların duyguları üzerinde baskı kurma, onları, tabiat üstü varlıkları harekete geçiren birer parola olarak kullanma işinin bir parçası olan rakam değerli harf sistemini (ebced, cifir), yahûdileşen İsrâiloğulları sistematik bir biçimde kullanmışlardır.

Sihirbazlık ve yıldız falcılığı Tevrat'ta yasaklanmasına rağmen (bkz. Levililer, 19/26, 31; 20/27; Çıkış, 22/18; İşaya, 47/ 8-14) yahûdiler bu işi yapagelmişlerdir. Hatta Kabala adı verilen ve ebced hesabına çok benzeyen bir rakamsal sihir sistemi yahûdilere atfedilir. Kur'ân-ı Kerim, Hz. Süleyman'ın "peygamber" değil de; büyücü olduğunu iddia eden yahûdileri reddederek sihrin ilk defa nasıl ortaya çıktığını Bakara sûresi, 102. âyette bildirir.

Yahûdiler, eski alışkanlıkları gereği hep gizemli şeylerin ardına düşüyorlar, tabiatta insanla uyum içerisinde yaşayan şeffaf güçleri, hasımlarının aleyhine kullanmanın yollarını arıyorlardı. Ayrıca "Ebû Câd hesabı" diye bilinip Türkçeye "ebced hesabı" olarak geçen rakam değerli harf sistemiyle, gelecekte vuku bulacak birtakım olayları bileceklerini iddia ediyorlardı.

İslâm âlimleri, ebced sistemine hurâfe olarak bakarlar. İbn Hacer bu sistemle varılan sonuçların bâtıl olduğunu, ona itimat etmenin câiz olmadığını söyler. İbn Abbas (r.a.)'ın da ebced

hesabından insanları sakındırdığı ve onu sihrin bir çeşidi sayarak "bu hesabın şeriatta yeri yoktur" dediği aktarılır[627]

EHLİ BEYTE ÖZEL BİR İLİM VERİLMİŞ MİDİR?

Şeyhul İslam İbni Teymiye rahimehullah diyor ki; "Rafıziler, Şiiler ve ilimlerini bunlardan alan kimselerin, Ehli Beyt'ten aldıklarını iddia ettikleri ya dini ilimlerle ya da tabii ilimlerle ilgili bir takım sırlar ve hakikatlara muttali olduklarını iddia ettiklerini görürsün. Onlar böyle bir iddiayı, gizlenmesinin öğütlenmesi ve hakikatı bilinemeyen bu sırlara iman edilmesi gerekli bir takım hususlardan dolayı ileri sürmektedirler. Halbuki iddialarının tamamı uydurulmuş bir yalan ve atılmış bir iftiradır.

Bu Rafıziler, çeşitli gruplar içinde en çok yalan uyduran ve en çok gizli ilim iddiasında bulunanlardır. Bu sebeple Batıniler ve karmatiler de Rafızi sayılmışlardır.

Rafıziler, ilk olarak Emirül Mü'minin Ali radıyallahu anh döneminde çıkmışlar ve Ali radıyallahu anhın özel olarak bazı ilimlere ait sırlara ve vasiyete sahip olduğu iddiasında bulunmaya başlamışlardır. Bunun üzerine Ali r.a. 'ın ileri gelen yakınları ona böyle bir şeyin olup olmadığını sormuşlar, Ali r.a. de, böyle bir şeyin olmadığını bildirmişti. Daha sonra çevrede böyle bir sözün söylendiğini öğrenen Ali r.a. halka bir konuşma yapmış ve kendisinin böyle bir sırra ve vasiyete sahip olmadığını açıklamıştı…[628]

Cafer es Sadık'tan geldiğini iddia ettikleri sırlar ve yalanlara gelince, bunlar en büyük yalanlardır. Hatta şöyle denebilir; Cafer es Sadık ra. 'a atfen yalan uydurulduğu ve iftira edildiği kadar, başka hiç kimseye iftirada bulunulmamıştır.

Ona nispet edilen hususlardan birisi Kitabul Cefr'dir. Ki bunlar, İmam Cafer'in bu kitapta bazı olayları, olacak şeyleri yazdığını iddia ederler. Cefr, keçi yavrusu, oğlak anlamına gelmektedir. Bunların iddiasına göre İmam Cafer bu hususları bir oğlak derisi üzerine yazmıştır. İmam Cafere atfen uydurulan Kitabul Heft, hilal ile ilgili olan Kitabul Cedvel, Mağrib ülkelerinden İbnul Hılli ve benzerlerinin iddia

---

[627] Fethul Bari(11/351) Süyûti, el-İtkan(2/26)
[628] bkz.: Buhari(cihad 171, Diyat 24,31, Cizye 17, Fadailu Medine 4) Müslim(İman 131, Hacc 464, Itk 20)

ettiği Kitabul Bitaka ve Kur'an tefsiriyle ilgili bir çok nakiller ve benzeri hususlarda da durum aynıdır…"[629]

Makrizi diyor ki; "Hattabiye fırkasına mensub olan Şiiler, Caferi Sadık Radıyallahu anh'ın kendilerine "cefr" denilen bir deri bıraktığını, bu deride ihtiyaç duydukları bütün gayb ilimleri ile birlikte Kur'an tefsirinin bulunduğunu iddia etmişlerdir."[630]

Zehebi der ki; "Yalancılar, İmam Cafer Radıyallahu anh'e, ebced, neseb, sinirsel bozukluklar ve yıldızname ilmini nisbet ettiler. İhvanı Safa'ya ait risalelerin Cafer Radıyallahu anh'den alındığını iddia ettiler. Halbuki bu risaleler ondan 200 sene sonra yazılmıştır."[631]

Piyasada İmam Cafer Radıyallahu anh'a nisbet edilen "ilm-i Cifr" adında bir risalenin tercemesi mevcuttur. Saçmalıklarla dolu olan bu eserin İmam Cafer Radıyallahu anh'e ait olmadığı malumdur. Bu tür safsatalarla uğraşan, hicri 272 senesinde vefat etmiş olan müneccim, astrolog Ebu Maşer Cafer Bin Muhammed Belhi'ye ait olan eserlerin, isim benzerliğinden dolayı, İmam Cafer Radıyallahu anh'e nisbet edilmiştir. Nitekim İbni Kesir der ki; ".. Şu da var ki, recez ilmi, söz sanatı ve azaların ihtilaclarına dair yazılan ve imam Cafer Radıyallahu anh'e nisbet edilen eserler aslında Cafer Bin Muhammed Ebu Maşer'e aittir. Cafer es Sadık'a ait olduğunu söyleyenler yanılmaktadır. Allahu a'lem."[632]

İbni Kuteybe der ki; "Talha Bin Musarrif şöyle dedi; "Eğer abdestli olmasaydım Şiilerin cefr'e dair sözlerini size anlatırdım."[633]

Cefr ilmi ile ilgili rivayetlerin çoğu, meşhur şii alimi Kuleyni adlı yalancı yoluyla gelmektedir.[634]

Şii ve Sünni kaynaklarda cefr ilmini Cafer es Sadık Radıyallahu anh'den rivayet eden kişinin Harun Bin Said el İcli olduğu nakledilir. Halbuki döneminde Zeydiye'nin ileri gelenlerinden olan

---

[629] İbni Teymiye Mecmuul Fetava(4/80 v.d.)
[630] Makrizi el Hıtat(2/352) bkz. İbnu Kuteybe Te'vil(s.70 v.d.)
[631] Zehebi el Münteka(s.128)
[632] İbni Kesir el Bidaye(11/102)
[633] İbni Kuteybe Uyunul Ahbar(2/145)
[634] bkz.: Kuleyni el Kafi Fil Usul(1/132) Musa Carullah el Veşia(s.99)

Harun el İcli, Cafer es Sadık Radıyallahu anh'a nisbet edilen cefri tenkid edip bunun asılsız olduğunu bildirmiştir.[635]

İmam Gazali r.a., Batınilere reddiye olarak yazdığı "Fadaihul Batıniye" adlı eserinde, harflerin belli anlamlar ve sayısal değerler ifade ettiği noktasında hiçbir tutarlı ve ilmi bir delil olmadığını belirtmiştir."[636] Ne var ki imam Gazali bile yalancıların şerrinden kurtulamamış, onun adına bile vefkler ve ebced ile ilgili eserler nisbet etmişlerdir.

Sihirin Doğuşu

Sihir, tabiat kuvvetleriyle insanlar arasında birtakım gizli ilişkilerin bulunduğu ve tabiattaki bütün varlıkların insanın anlayış gücünü aşan, bilinemeyen gizli kuvvetler tarafından yönetildiği inancından doğdu. Totem dinleri çağındaki din görevlileri ve rahipler kendilerinde gizli kuvvetlerle ilişki kurabilmek için bir gücün bulunduğunu ileri sürdüler. Her olayın bir totemin yönetiminde bulunduğunu ortaya atan, totemlerin kötü etkilerinden kurtulmak için onların iradesine bağlanmayı gerekli sayan bu görevliler birtakım otlardan, köklerden, kabuklardan, sıvılardan ilaç yapma yolunu buldular. Bu konuda en önemli etkiyi insan hastalıklarını gideren bitkiler, özü bilinmeyen maden suları yapıyordu. Bunlarda gizli güçlerin bulunduğu inancı doğdu.

İşte sihirin kaynağı bu bitkiler ve sulardaki yapılan ilk ilaçlardır. Zamanla bunların gizliliğine yalnız rahiplerin akıl erdirdikleri inancı yayıldı. Böylece tapınaklar ilk sihir yapma merkezleri durumuna geldi. İlk sihir yapanlar da bu rahipler ve din görevlileri oldu. Halk bunların tabiatüstü güçler taşıdığına, insanları etkileyen gizli güçlerle yakın ilişkiler kurduklarına inanmağa, onlara karşı korku ile karışık bir saygı duymağa başladı. Totemler, totemleri temsil ettiğine inanılan kalıntılar (kemikler, kabuklar, boynuzlar, bitkiler) ilk sihir yapma araçları oldu. Zamanla daha belirgin bir nitelik kazanan sihir tek tanrıcı dinlere de geçti. Din kitapları, kutsal sözler, bu konuda kullanılan birer araç niteliği kazandı. Eski İran'da, Çin'de, Hindistan'da, Mezopotamya, Anadolu ve Mısır'da, özellikle Keldanîlerde sihir gizli bir meslek

---

[635] İbni Kuteybe Te'vilul Muhtelefil Hadis(s.70) Bağdadi el Fark Beynel Firak(s.252)
[636] Gazali Fadaihul Batıniye(s.66-72)

durumuna geldi"[637] Adı geçen yerlerde büyücülüğün durumu kısaca şöyleydi.

Mezopotamya'da: Mezopotamya'da yaşamış olan Keldanîler yıldızlara taparlar, kâinatı idare edenlerin yıldızlar olduğunu, hayır ve şerrin onlardan geldiğine inanırlardı.

Semavi güçlerin yerdeki güçlerle birleşmesi sonucu mucizeler meydana geldiğini söylerlerdi.

Keldaniler büyücülüğün ve kâhinliğin sırrını bilmekle ün yapmıştı. Gerçekten, büyücüler Sümer-Akad medeniyetinden beri gelip geçmiş bütün bir büyücüler dizisinin mirasçılarıydı.

Büyücüler Mezopotamya'nın din adamları sınıfındandılar. Eridu Tanrısı Ea ile oğlu Babil Tanrısı Marduk'un koruyuculuğu altında bulunuyor ve insanların çevrili olduğu düşman güçlerle mücadele etmekle uğraşıyorlardı. Birtakım büyücüler, büyünün karşı durmak zorunda olduğu pek çok kötülüklerle suçlandırılıyordu. Birçok şeytanla da, okuyup üflemek veya şeytan kovma törenleri düzenlemekle mücadele ediliyordu.

Keldanileri Tevhid (tek Allah inancı) yoluna davet için Yüce Allah, Hz. İbrahim'i peygamber olarak gönderdi. Fakat onlar Hz.İbrahim'i kabul etmek istemediler. Nitekim Hz. İbrahim (a.s.)'i ateşe attıran da bunların krallarından Nemrut'tur[638]

Mısır'da: Mısırlılar caiz olan büyü ile caiz olmayan büyü ayırımı yaparlardı ve büyüyle, ölüm veya hayat konusunda etkili olabileceklerini, ruhlara başvurarak istediklerini elde edebileceklerini ve tabiatın güçlerini kendilerine bağımlı kılabileceklerini düşünüyorlardı. Bir bilime benzetilebilen ve meşru, yani caiz olan büyü, insanları zararlı hayvanlardan, hastalıklardan vb.den korumak amacını güdüyordu. Bu büyü, okuyup üfleyerek veya muskalar yazarak ve belirli törenlerle yapılırdı. Ölüleri ululamanın kökü de yine büyüye dayanıyordu.

İbraniler'de: Çok zaman yabancı halklardan duyulan korkunun yol açmış olduğu büyü uygulamalarından Tevrat'ta sık sık söz edilir:

---

637 Meydan Larousse, Büyü Maddesi.
638 Daha geniş bilgi için Bak: Tecrid-i Sarih(8/225-228)

"Ve Musa tunçtan bir yılan yaptı, ve onu sırık üstüne koydu ve vaki oldu ki, yılanın ısırdığı bir adam tunç yılana bakarsa yaşardı" (Tevrat).

Hintlilerde: Büyü, Veda dininin en gösterişli ve önemli törenlerinde yer alır. Bu törenlerde büyü uygulaması geceleri mırıltı halinde belli sözler söylenerek yapılırdı. Büyü için kullanılan araçlar da, çeşitli bitkiler, merhemler, ölülere ait eşya gibi şeylerdi. Aşk büyüleri, hastalıkların iyileşmesi ve şeytan kovmak için yapılan büyü ve uygulamalar da büyük bir yer tutar. Yoga çileciliği birçok bakımdan veda büyücülüğüne benzer.

Yunan ve Roma'da: Klasik eski çağ büyücülüğü sık sık yabancı tanrıların yardımına başvuruyordu. Ama Hekate yine de büyü tanrıçasıydı. Tesalya büyücülerle doluydu. İlkel Roma dinine çok sayıda büyü uygulaması miras bırakmış olan Etrüskler için de, durum bunun eşidir. Roma İmparatorluğu devrinde, doğu, özellikle de Mısır ve Keldani kaynaklı boş inançlar kendini göstermeğe başladı. Bunun üzerine birçok büyücü Roma'ya üşüştü. İmparatorlar, hizmetlerinden yararlanmakla birlikte, onlara kötü davranmaktan da geri kalmadılar. Tiberius, büyü yapmakla suçlanan azat edilmiş 4.000 köleyi Sardunya'ya sürdü. Apuleius, bir büyücülük suçlamasına karşı kendini savunmak zorunda kalmıştı.

Yahudi dininde: XII. yy.da birtakım kabbalacı'lar, tılsımlar kullanan mistik bir akımın doğmasına yol açtılar. Doğu Avrupa'da hahamların mucize yapmak gücünde olduğuna inanılıyordu.

İslâm dini öncesi Arabistan'da büyü, müslümanlıktan önce geçerli birtakım uygulamalarla, Arapların yakın ilişkisi olan (musevîler, İranlılar, Yunanlılar gibi) halklardan alınmış aynı çeşitten anlayışların bir karışımıdır. Bunlar, tütsüleme, tılsım ve muska, okuyup üflemek, yıldızlara bakarak geleceği söylemek, içine yerleştirilen sayılar yatay veya dikey olarak toplandığında hep aynı sayıyı veren büyülü kareler düzenlemek vb. gibi uygulamalardı. Sayıların ve harflerin gizli değerlerinden yararlanarak geleceği okumak demek olan cifir, bu konuda kitaplar yazılmasına yol açmıştır"[639]

Nitekim "CİFİR" ilmiyle uğraşanların iddia ettiklerine göre: her devirde nazil olmuş bulunan mukaddes kitabın orijinalini meydana getiren kelimelerin her birine 8 hadim (hizmetli) vazifeli kılınmıştır... Bunların 4'ü ulvî yani melek cinsinden; 4'ü de suflî yani cin cinsindendir.

---

[639] Meydan Larousse, Büyü Maddesi

Bu kelimelerin "Cifir ilmi" denilen bir ilmin verdiği hesaplara göre çeşitli rakamlarla tekrarlanışı o kelimenin vazifeli olan cinini harekete geçirir ve tesirini sevkedildiği kimse üzerinde icra eder...

İşte büyü denilen hâdise, bir kelime veya kelime grubunun belli bir sayıda, bazen de bazı yan çalışmalarla birlikte okunmasıyla birlikte meydana gelmektedir...

Ancak burada önemli bir faktör olan "zaman" mefhumunun da büyük rolü olmaktadır... Zira, zamanın yani günün 24 saatinin de ayrı ayrı rolleri bulunmaktadır bu işte...

İşte insan, bir kelimeyi veya kelime grubunu devamlı olarak okuduğu zaman, neşrettiği bu elektromanyetik dalgalan âdeta bir şifre şekline sokmaktadır ki bununla da o şifreye en yakın yapıdaki bir cin ile temas kurmuş olmaktadır...

İşte bu temas neticesinde o şifre durumundaki elektromanyetik dalgalar, kendisine en yakın yapıdaki cine tesir etmekte ve iyi düzenlenebildiği takdirde onu istenilen şey i yapmaya mecbur kılmaktadır...

İnsanın belirli bir kelime veya kelime grubuna belirli oranda devam etmesi sonunda beyin vasıtasıyla yaymış olduğu elektromanyetik dalgalar, o dalga boyuna uygun yapıdaki cinni istenilen şeyi yapmaya mecbur bırakıyor, demiştik... İşte cinnin kendisinden istenileni yapmaması halinde ise, o kişinin o duaya veya kelime grubuna devamlı halinde neşretmiş olduğu elektromanyetik güç yapısı bazı ışınlardan yapılmış olan cinin tahribine yani kaba bir tabirle yanmasına yolaçmaktadır...

Nasıl ki bir radyo istasyonunun yaptığı neşriyat, başka bir istasyonun daha kuvvetli şekilde yaptığı neşriyatla bozulmakta ise; aynı şekilde insanın bu çalışmalarla yaptığı elektromanyetik dalgalar da cinlerin ölümüne yolaçmaktadır.

Bu sebeple cinler, belirli bir çalışmaya devam eden ve kendisim yakıcı elektromanyetik dalgalar neşredebilecek güçteki kimselerin emri altına girmek zorunda kalmakta ve ister istemez "BÜYÜCÜ"

dediğimiz kişilerin emirlerini yerine getirme işine tabi olmaktadırlar..."[640] Böyle diyor CİFİR işleriyle uğraşanlar!..

Bir kimse falan şifreyi bir yere yazsa ve üzerine de "Ya Allah, Ya Hakim, Ya Adl, Ya Settar, Ya Kayyum", duasını 278 veya 518 defa okursa veya bir yere yazıp üzerinde taşırsa, Cenab-ı Hak o kimseyi her türlü tehlikeden korur. Her dileğini de yerine getirirmiş.

Yazdığı bir şifre hakkında; bir elbise üzerine çizilip onunla herhangi bir makam çıkılırsa, o makamda hiçbir işi geri çevrilmezmiş[641]

"Tılsımcılar, mal ve mülkün tılsım-muska ile her türlü âfet ve kazalardan korunacağını da telkin ediyorlar. "Seyyid" Süleyman el-Hüseynî şöyle diyor:

"Bu vefkı şerifi (tılsımı), bir kağıt üzerine yazıp, herhangi bir şeyin üzerine konulursa Cenab-ı Allah onu hıfz ve sıyanet buyurur."

Bu tılsımlarda esma-i hüsnâ, âyet-i kerime ve dualar sui-istimal edilmektedir. Bunların, cahil halkı kandırmak için kullanılmakta olduğuna şüphe yoktur. Mesela; şu gösterilen, koruyucu tılsımın Allah'ın "Hafiz" adı üzerine yapıldığı iddia edilmektedir. Esma-i hüsnânın her biri üzerine birer, ikişer tılsım yapılıp ayet-i kerime ile karışık efsunlar yazılmaktadır. Dini bütün mü'minlerin, bunlara karşı "haza buhtanün azim" yani, "bu çok büyük bir iftiradır" demeleri icabeder."[642]

Zira bu hurafeler, müslümanların inancına, sağlığına, malına ve canına zarar verecek zırvalardır.

Mü'minler bunlara kanmamalı ve inanmamalıdır.

"Görülüyor ki tılsımlar, harfler ve rakamlar ile yapılmaktadır. Efsun ve tılsım kitaplarına göre harfler ve onların ifade ettikleri rakamlar tabiatüstü esrarengiz kudrete mâliktir. Harfler "ebced, hevvez"deki sıraya göre adet ifade ederler...

---

[640] Ruh, İnsan, Cin, Ahmed Hulusi, 3. Baskı, s. 142-145
[641] Kur'ân-ı Kerimin Havas ve Esrarı, Imam-ı Yafiî s. 496-497
[642] Hurafeler ve Menşeleri, s. 65-66

Yazı tarihi tetkikleriyle ispat edilmiştir ki, "ebced, hevvez..." aslında hecâ harflerinin sırasını göstermek ve sırf harfleri hatırda tutmak için tertip edilmiş, manasız sözlerden (mühmelât) ibarettir. Her şeyde esrar arayan uydurma meraklıları bu "ebced" deki mühmelâtın Şuayib Peygamber zamanında yaşamış olan altı Medyen hükümdarının adları olduğunu söylemişler ve yazmışlardır. "Kelemen" de bunların başkanı imiş. "Ebced" bir rivayete göre Yunan hekimlerinden birinin adı imiş... Halbuki bu "ebced..." Aramî alfabesindeki harflerin sırasını gösteren manasız sözlerdir.

Bu alfabe sırası Aramîlerden, Nabatilara, onlardan da cahiliyet çağı Araplarına geçmiştir. Aynı kaynaktan gelen İbranî, Süryanî, Yunan ve Lâtin alfabelerinde de bu sıra, gelenek olarak, muhafaza edilmiştir. Araplar, biribirine şekil bakımından benzeyen harfleri yanyana koymak maksadıyla bu "a, b, c" sırasını bozmuşlarsa da, eski sırayı "abced hevvez" altı mühmelâtından muhafaza etmişlerdir. Harfleri, rakam gibi kullanırken de bu "ebced"deki sıraya riayet etmişler ve Arapçaya mahsus altı harf için de iki mühmel söz uydurup ilave etmişlerdir.

Yukarıda adı geçen üfürükçülük kitaplarında gördüğümüz harflerin büyük bir kısmı esma-i hüsnâ harfleri ve rakamları da, bu harflerin "ebced" hesabına göre ifade ettikleri sayıyı göstermektedir. Bazı tılsımlarda ise bu "ebced" hesabı tutmuyor."[643]

Yazı işaretlerinin (hiyeroglif, harf, rakam) esrarengiz sihri kuvvet ihtiva ettiğine inanan en eski kaynağı, tarihin karanlık devirlerine kadar uzanmaktadır.

Zira yazının mahiyetini bilmeyen kavimler, yazıyı keşfeden kavimlerin deri, tahta, tablet ve başka nesnelere çizdikleri çizgilerle konuşup gaipten haber aldıklarına ve bu acaip çizgilerde tabiatüstü esrarlı kudred bulunduğuna inanıyorlardı'[644]

Bu inanç ve korkunun cahil halk arasında bugün bile tesirini sürdürdüğünü görüyoruz. Bazı okuma-yazma bilmeyen cahil kimseler, herhangi bir muskayı alıp atmak, ya da kağıdını yırtmak istediğiniz zaman, "aman çarpılırsın" diyerek size muskalarını vermek veya açtırmak istemezler.

---

[643] a.g.e., s. 57-58
[644] a.g.e., s. 59-60

Muska tılsım kitapları incelendiğinde öyle anlamsız melek, cin, şeytan ve Peygamber adlarına rastlarsınız ki anlamlarını hiçbir dil ve lügatta bulamazsınız.İşte bunlara örnekler:

a) Melek Adları:"Hımtıhılgıyail, Similhiyail, Hırhıyail, Sıfıryail"

b) Cin ve Şeytan adları: "Hışıtışalkikuş, Keşikşeliğuş, Bihelhelşituş."

c) Peygamber Adlan:"Heryail, Tefyail, Beclail, Cerfiyail..."

Yukarıda örneklerim verdiğimiz melaike, cin ve peygamber adlarına bakılınca bunların genellikle "İL" ile biten yahudi adlarına benzediklerini görüyoruz. Sebebi ise; Şems'ül Maarif yazarı Ahmed El-Buni'nin, İspanya "KABBALİST'leriyle yakın ilişki kurduğu ve bu isimleri onlardan öğrenmiş olmasıdır.

Kabbalah[645]; yahudilerin mistik ve iskolastik felsefeleridir. Bu felsefeye göre Yahudi alfabesindeki 22 harfin ve ifade ettikleri rakamların mistik ve sihri mahiyetleri vardır. Din kitaplarında zikredilen Tanrı adları ve sıfatlarını iyi kullanmak şartiyle, her türlü harikalar yapmak mümkündür. Bu kabbalah marifetleri nesilden nesile gizli bilgi olarak, seçkin çömezlere öğretildi. 13. yüzyıldan sonra kitap halinde yazılmaya başlandı. İspanya ve Güney Fransa'daki en cahil yahudiler arasında yayıldı. İspanya yahudilerinden de müslümanlara geçti. İşte Ahmet El-Buni bu yol ile efsunları öğrendi.[646] Oysa yukarıda adları geçen melek, cin ve peygamber adlarının hiçbirisinin İslâmiyetle ilişkisi yoktur. Cümlesi uydurma ve hayali adlardır, hurafedir.

[645] Kabbalah: Rivayet, gelenek anlamına gelmektedir
[646] Hurafeler ve Menşeleri, s. 58-59

21.HADİS: KABİRLER ÜZERİNE BİNA BİDATTİR

Cabir Bin Abdullah radıyallahu anh'den; **"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, mezarlar üzerine bina yapılmasını yasaklamıştır."**[647]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ali Bin Ebu Talib radıyallahu anh'ı Yemen'e hiçbir put bırakmadan hepsini yok etmek ve yüksek olan her kabri yerle bir etmek için göndermişti.[648]

Kabirler üzerine mermer ve benzeri şeyler yapıp da kişilerin birbirlerine karşı iftihar etmeleri, (süslemeleri) övünüp böbürlenmeleri mekruhtur. Çünkü bunlar, ölülerine tazim etmek için cahiliyye'dekilerin yaptığı mantık dışı işlerindendir.[649]

Kabre ancak bilinmesi için işaret konulabilir. Nitekim hasen bir rivayette Enes radıyallahu anh der ki; "Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Osman Bin Ma'zun radıyallahu anh'ın kabrine alamet olması için büyük bir taş dikti."[650]

Peygamberler ve salih zatların kabirlerinin türbe yapılmasında, orada yatan zata faydası yoktur, kubbe yapılması mekruh ve bid'at görülmüştür. Sünnet olan, ancak tanınabilmesi için büyükçe bir taş dahi olsa bir alamet koymak, toprağını deve hörgücü gibi yerden bir karış yüksek yapmaktır.[651] Kabir taşına sadece mevtanın ismi yazılabilir.

İbni Ebi Şeybe; İbni Avn tariki ile Muhammed Bin Sirin'den rivayet ediyor; "İbni Sirin'e kabirlerin kerpiç ile sıvanması hakkında soruldu. Dedi ki; "Bunda bir beis bilmiyorum"[652]

---

[647] Müslim(cenaiz,32 no;970) Ebu Davud(3226) Nesai(4/86) İbni Mace(1562-1563) Hakim(1/370) Zadul Mead(1/499)

[648] Müslim(969) Tirmizi(1049) Ebu Davud(3218) Nesai(4/88) Hakim(1/369) Tayalisi(155) Ahmed(741,1064)

[649] İmam Şa'rani Muhtasarı Tezkiretül Kurtubi(s.89) Tezkiratul Kurtubi(s.100)

[650] İbni Mace(1561) Ebu Davud(3206) Beyhaki(3/212) Neylul Evtar(4/132) Keşşaful Kına(2/139) İbni Kudame Muğni(2/191) Mühezzeb(1/136) İbnu Hacer Telhisul Habir(2/133) İbni Mulakkin Hulasatu BedrilMünir(s.272) Zadul Mead(1/499)

[651] Bkz. Neylül Evtar(4/82-83) Şa'rani Mizanul Kübra(1/359)

[652] İbni Ebi Şeybe Musannef(3/28)

Kabri kireçle sıvamakta Hasen el Basri, Şafii ve Ahmed Bin Hanbel'e göre beis yoktur. İmam Malik'e göre kokunun önlenmesi gayesi haricinde mekruhtur.[653] Bunun mekruh görüldüğüne dair seleften rivayetler daha çoktur.

Kabirlerin mescid ve bayram yeri haline getirilmesi ise yasaklanmıştır;

"Allah'ın laneti yahudiler ve hristiyanlar üzerine olsun. Çünkü onlar Peygamberlerinin mezarlarını mescid edinmişlerdir."[654]

İbni Abbas radıyallahu anhuma dedi ki; "Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve selem, mezarları ziyaret eden kadınları, oraların üzerine mescid inşa edenleri ve kandil yakanları lanetlemiştir."[655]

"Mescid-i Haram, Mescid-i Aksa ve Benim mescidim olmak üzere üç mescidden başkasına semereler bağlanıp yola çıkılmaz."[656]

Sahih hadiste sabit olduğuna göre, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Kuba mescidini de her hafta ziyaret ederdi.[657] Onun bu mescidlerden başkalarını da ziyarete tahsis etmiş olduğu açıktır. Öyleyse bu hadisteki mana; *"Şu üç mescidin ziyareti için uzaklardan kalkıp gelmek, bunun için hazırlanmak, başka yerlere nazaran daha uygundur."* Yani buradaki tahsis izafidir.

"Allah Yahudilere lanet etsin, peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler" hadisine gelince bu kabir ziyareti ile ilgili değil,

---

[653] İmam Şa'rani Mizanul Kübra(1/360) Merğinani el Hidaye(1/209) Hediyyetul Alaiye(s.161) elİhtiyar(s.51 no;198) San'ani Sübülüs Selam(2/307-8) Haydar Hatiboğlu Süneni İbni Mace Şerhi(4/418) Kasani Bedayi(1/319) Gamravi Siracul Vehhac(s.114) ibni Kudame elMuğni(2/191,382-385) Sahnun elMüdevvene(1/189) Keşşaful Kına(2/139) Celal Yıldırım Ahkam Hadisleri(3/387)

[654] Buhari(salat,55) Müslim(Mesacid,3) Ahmed(5/184)

[655] Ahmed(1/229,287,324,337) Ebu Davud(3236) Tirmizi(320,1056) Nesai(4/94) İbni Mace(1574-76) İbni Hibban(789) Hakim(1/376) Beyhaki(4/78)

[656] Buhari(1197) Müslim(827) Tirmizi(236) Ebu Davud(2033) İbni Mace(1409) Ahmed(3/13) Taberani(2/311) Mecmauz Zevaid(4/3) Humeydi(750) Hatib(9/222) Ebu Hanife Müsned(1/302) İbni Ebi Şeybe(4/65)

[657] Buhari(2/57) Müslim(s.1016-17) Ahmed(2/30,58,65,80,108) Nesai(2/37) Malik(Kasrussalat 71) Ebu Davud(2040) İbni Hibban(1616,1628) Hakim(1/487) Beyhaki(5/248)

kabirlerin mescid edinilmesi, kabirdekilerden medet umulması, kabrin veya çevresinin namazgah edinilmesini yasaklamaktadır.

Ayrıca o mahalde süslü püslü görünme, yığılıp bağırıp çağırma, laubali hareket etme, yani bayram şenliğine gelmiş gibi davranmanın nehyedilmesini anlamak da mümkündür.[658]

Kabir ziyareti, genel anlamda bu meşru ve hoşlanılan bir şeydir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabrini ziyaret hususunda sahabe, tabiin ve onlardan sonraki dönemlerde ulemanın icmaı sabit olmuştur. Hatta O'nun Ravzayı şerifinden her geçişte O'na selam verilmesi gerektiğine dair hadisleri başta İbni Teymiye olmak üzere bütün seçkin İslam uleması nakletmişlerdir.

Sahabelerin de, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabrini sık sık ziyaret etmekte oldukları sabittir. Ceyyid isnad ile İbni Asakir'in nakline göre Bilal radıyallahu anh, bu ziyaretçilerden biridir. İmam Malik'in Muvatta'daki nakline göre de, İbni Ömer radıyallahu anhuma, İmam Ahmed'in nakline göre de Ebu Eyyub radıyallahu anh sık ziyaret edenlerden olup, hiç kimse de çıkıp onlara mani olmamıştır. Fakat ölülerden yardım istemek şirktir. Dua bir ibadettir ve ibadet ancak Allah'a yapılır.

Uymak için Allah ve Rasulü'nün yolundan daha güzel bir yol yoktur. Firuzabadi der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem zamanında kabirleri yükseltmezler, üzerine kiremitten, alçı taşından, taştan ve başka şeylerden türbe olarak bina inşa etmezler, kabirlerin üzerine ne bir örtü, ne bir kubbe bina etmezlerdi. Bunların hepsi çirkin ve bid'attir."[659]

---

[658] Said Ramazan el Buti Fıkhus Siyra(s.526-528)
[659] Firuzabadi Sifrus Saade(s.130)

22. HADİS: KANDİL GECELERİ BİDATİ

İrbaz (ra) dedi ki; “Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bize sabah namazını kıldırdı. Sonra bize döndü ve gözleri yaşartan, kalpleri ürperten etkili bir vaaz etti. Birisi dedi ki;

“Ey Allah’ın Rasulü! Sanki bu vaaz, veda eden bir kimsenin öğütleridir. Bizlere ne ahdediyorsunuz.?” Buyurdu ki;

“**Size Allah’tan korkmanızı, Habeşi bir köle olsa dahi (idarecinizi) dinleyip itaat etmenizi vasiyet ederim. Sizden kim Benden sonra yaşarsa bir çok ihtilaflar görecektir. Bu yüzden sünnetime ve hidayete erdirilmiş raşid halifelerin sünnetine sarılmanız gereklidir. Ona azı dişlerinizle ısırır gibi sarılıp, bırakmayın, sizleri sonradan ortaya çıkmış işlerden sakındırırım. Şüphesiz her sonradan icad edilmiş şey bid’at tir. Her bid’at de cehennemdedir**.”[660]

İmam Acurri bu hadisin şerhinde der ki; “Şüphesiz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, onları bidatten sakındırmış, bidatin sapıklık olduğunu, Kur’an’a Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’in raşit halifelerinin sünnetlerine ve sahabelerin kavline uygun olmayan her amelin veya konuşulan kelamın bidat olduğunu, onun sapıklık olduğunu, onu söyleyen veya yapan kişiye reddedilmiş olduğunu onlara bildirmiştir. Onlardan biri de; İbrad Bin Sariye’nin; “Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bize gözleri yaşartan, kalpleri titreten belagatlı bir vaaz etti” demesidir.

Bu kelamı iyi temyiz edin! Onun vaazında, bayıldık, bağırdık, başlarımıza vurduk, göğüslerimizi yumrukladık, kendimizi attık, (cahillerin çoğunun yaptığı gibi) raks ettik demiyor! (O cahiller) vaaz esnasında bağırır, bayılır düzenbazlık yapmaya çalışırlar. Bütün bunlar şeytanın onlarla oynamasıdır. Bunların hepsi bid’at ve delalettir.

Böyle hareket edenlere denilir ki; Bil ki şüphesiz Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem insanların en doğrusudur, Ümmetine en

---

[627] Ahmed(4/126, 127) Ebu Davud(4607) Tirmizi(2815, 2816) İbni Mace(42,44) İbni Ebi Asım Es Sünne(1/29-30) İbni Hibban(1/104) İbni Abdil Berr Cami(2/222, 224) Hakim(1/65, 96, 97) Taberani(18/537-602, 617, 625) Beyhaki(10/114) Cem’ül Fevaid(127) Darimi(95) Tahavi Müşkil(1/85-87) Tayalisi(2615-16) Sahihtir.

güzel nasihat edenidir. Kalbi en rikkatli olanıdır. Ashabı da kalbi en rikkatli olanlardır. Onlardan sonra gelen insanların en hayırlılarıdır. Akıl sahibi için bunda şüphe yoktur. Onlar vaaz esnasında çığlık atmazlar, bağırmazlar, raks etmezler, hoplayıp zıplamazlar idi. Bu doğru bir şey olsaydı buna insanların en hak sahibi, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında olanlar olurdu. Ancak bu, bid'attir, batıldır, münkerdir. Böylece bil! Onun sünnetine ve ondan sonra ki hidayete ermiş raşit halifelerin ve diğer sahabelerin (Rıdvanullahi aleyhim ecmain) sünnetlerine temessük edip sarılmalısınız."

Uydurma namazlar:

Aliyul Kari der ki; "… haber verilen, hafta içinde kılınacak özel namazların hiçbiri sahih değildir. Mesela: Cum'a gecesi, her rek'atta 10 ihlas okumak suretiyle 12 rek'at namaz kılmak, ayrıca her rek'aktta 15 veya 50 (İza zülzile) okumak suretiyle iki rek'at kılmak, yine Cum'a günü, 2, 4 veya 12 re'kat namaz kılmak, Cuma'dan önce her rek'atında 50 ihlas okumak suretiyle 4 rek'at namaz kılmak. Aşure, Regaib, Receb ve Receb'in 27 sine mahsus namazlar, Şaban'ın 15 inde kılınan ve her rek'atında 10 ihlas okumak suretiyle 100 rek'at namaz rivayetlerinin hepsi batıl, aslı ve astarı olmayan şeylerdir. (Kutu'l-Kulub, İhya-ı Ulum, Sa'lebi, Şerhu'l-Evrad) gibi kitaplarda yazılı olmaları seni aldatmasın" Başta Suyuti olmak üzere, hadis alimlerinin ittifakıyla bu namazlar uydurmadır.[661]

Receb-i şerifte kılınan namazlar hakkındaki bazı rivayetlerin mevzu olduklarında şüphe yoktur. Mesela:

1- "Receb-i şerifin ilk gecesinde, akşam namazını, müteakip 20 rek'at namaz kılan kimse, hesap görmeden Sırat'ı geçer."

2- "Receb'den bir gün oruç tutup, iki rek'at namaz kılan ve birinci rek'atında 100 Ayete'l-Kürsi, ikinci rek'aında 100 ihlas okuyan kimse, Cennet'teki yerini görmeden ölmez." rivayetleri hep uydurmadır. Bu hususta doğruya en yakın olan, "Receb ayında oruç tutmaktan Resul-i Ekrem'in men ettiği..." hakkında İbn-i Mace'nin Sünen'indeki rivayetidir. Ben de derim ki: Resul-i Ekrem'in bu ayda oruçtan men

[661] Aliyul Kari Esrarul Merfua(s.169) bkz. Fethul Bari(11/55) Tuhfetul Ahvezi(3/367) Nevevi Şerhu Müslim(8/20) Zehebi Mizan(5/172) Lisanul Mizan(2/403) Ebu Abdullah Razi Nakdul Menkul(1/82) Keşful Hafa(2/554-566)

etmesi, borç olduğuna inanarak oruç tutanlar içindir. Yoksa, Receb-i şerifte oruç tutmanın kerahetini bilen kimse için söylememiştir.

Şaban-ı Şerif'in 15 inci gecesinde kılınacak namazlara dair rivayetler de böyledir. Mesela:

"Ya Ali, Şaban'ın 15 inci gecesi bin ihlas okumak suretiyle 100 rek'at namaz kılan kimsenin, Allahu Teala o gece bütün dileklerini kabul eder ve kendisine birçok mükafatlar verir. Her hurinin etrafında 70 bin cariye ve gılman olduğu halde, kendisine 70 bin huri verir." ve devamla, "Anne ve babası 70 bin kişiye şefaat eder." şeklindeki rivayet gibi.

İlimden azıcık nasibi olanların bu gibi hezeyanlara kapılmayacaklarında şüphe yoktur. Bu gece ile ilgili namaz, Hicri 4 üncü asırdan sonra, Beyt-i Makdis'de icad edildi ve buna dair hadisler uyduruldu. (Hepsi yalan oldukları için onlar ile oyalanmayı lüzumsuz bulduk.)

Bu konuda bazı rivayetlerin Gunyetut Talibin adlı kitapta geçmesine aldanmamalıdır. Zira Allame Kannuci, Ebcedül Ulum'da der ki; "Bu uydurma rivayetleri Bağdatlılar, bu bidat namazları yerleştirebilmek için Abdulkadir Geylani'ye nisbet ederek onun Gunye adlı kitabına sokuşturdular."[662]

1) MEVLİT KANDİLİ:

Birçok mevlid toplantıları münkerden, bid'atlardan ve İslam'a muhalif olan şeylerden uzak değildir. Çünkü bunu ne Rasulullah (Sallallahu Aleyhi Vesellem), ne ashab, ne tabiin, ne dört büyük imamlar ne de islamı en iyi bilen ve en iyi yaşayan asırlardan birinde hiçbir kimse yapmış değildir. Çünkü bunun şer'i bir delili yoktur. Mevlithanlar çoğu kez şirke düşecek sözler söylerler. Mesela arada sırada "Meded ya Rasulullah!" veya "Bizlere imdat kıl!" "Ya Rasulullah yalnız sanadır itimadımız!" "Ya Nebiyullah kaldır bizden sıkıntıyı!" gibi yalnız Allah'a dua edip isteneceği şeyleri Rasulullah'tan (Sallallahu Aleyhi Vesellem) isterler.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi Vesellem) bu sözlere şahit olsaydı büyük şirkle onların üzerine hükmederdi. Zira darlıkta olan imdadına

[662] Ebcedil Ulum(2/349)

giden, sıkıntıları gideren, kendisine dayanılıp imdat istenilen yalnız Allah (Celle Celaluhu)'dır.

İşte bu konuda ayet ve hadisler :

1. "Yahut dua ettiği zaman darda kalmışa kim yetişiyor da kötülüğü (onun üzerinden kaldırıp) açıyor."(Neml, 62)

2. "De ki, doğrusu ben (kendi başıma) size ne zarar verme ne de fayda sağlama gücüne sahibim.(Cin, 21)

3. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi Vesellem) şöyle buyurdu: "(Manevi olarak) bir şey istediğin zaman Allah'tan iste! Yardım talep ettiğin zaman yine Allah'tan yardım talep et!"(Tirmizi, sahih ve hasendır)

Bir çok mevlidlerde Rasulullah (Sallallahu Aleyhi Vesellem) 'in kendi hakkında söylenmesini yasakladığı aşırı övgüler yapılmaktadır. Oysa ki, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi Vesellem) bu gibi aşırı övgüleri şu sözü ile yasaklamıştır:

"Hıristiyanların Meryem oğlunu İsa (Aleyhi Selam) abarık sözlerle övdükleri gibi beni de öyle övmeyin. Ben ancak bir kulum, bana Allah'ın kulu ve Rasulu deyin." (Buhari)

Düğün ve başka mevlitlerde Allah'ın; Muhammed'i kendi nurundan, bütün eşyayı da onun nurundan yarattığını zikretmektedir. Oysa ki, bunları şu ayetler yalanlamaktadır:

"De ki, ben ancak sizin gibi bir beşerim, bana vahyedildi ki, sizin ilahınız tek bir ilahtır."(Kehf, 116)

Bilinen şu ki: Allah'ın Rasulu (Sallallahu Aleyhi Vesellem) bir ana-babadan yaratılmış olup Allah'ın vahyi ile şereflenmiş bir kuldur.

Ayrıca mevlit kitaplarında bütün alem Muhammed (Sallallahu Aleyhi Ve sellem)'in hatırası için yaratıldığı zikredilmektedir. Halbuki Kur'an bu iddiayı şu ayeti ile yalanlamaktadır:

"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."(Zariyat, 56)

(Yani alemin bir parçası olan cinler ve insanlar Muhammed (Sallallahu Aleyhi Ve sellem)'in şerefi için değil, Allah'a ibadet etmeleri için yaratılmışlardır.)

(Başka bir ayette de: "(Rasulum!) Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiya, 107) ifade edilmektedir. Bu Kur'an'ı haber de alemin Muhammed (Sallallahu Aleyhi Ve sellem) için değil, Muhammed (Sallallahu Aleyhi Ve sellem)'in alem için yaratıldığını açıkça beyan buyurmaktadır.)

Hıristiyanlar Mesih'in ve aile efradlarını doğum günlerini bayram olarak kutlarlar. Müslümanların da nebinin veya bazı şahışların doğum günlerini kutlamaları hıristiyanlardan esinlenme bir bid'at'tır. Oysa ki Rasulullah (Sallallahu Aleyhi Ve sellem) şöyle buyuruyor:

"Kim bir topluma kendini benzetirse onlardandır." (Ebu Davud, sahihtir)

Çoğu kez mevlitlerde kadın, erkek karışık şekil bulunurlar ki, bu ayrıca islam'ın haram kıldığı bir davranıştır.

Ayrıca mevlit günlerinde yüz binlerce paralarla satın alınan rengarenk kağıtlar, kandiller biraz sonra yerlere atılarak ithal edildikleri kafir ülkelere para aşırmaktan başka hiç bir faydası yoktur. Halbuki, Allah'ın Rasulu (Sallallahu Aleyhi Ve sellem), boş yere malın harcanmasını yasaklamıştır.

Böylesi merasimlerde süslenip püslenme, yemek hazırlama ile geçirilen vakitler çoğu zaman namazın terkine bile müncer olmaktadır.

Mevlidin sonunda Rasulullah'ın huzura geldiği inancıyla ayağa kalkarlar ki, bu da uydurulmuş yalandan başka bir şey değildir.

Çünkü yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Onların (ölenlerin) gerisinde dirilecekleri güne kadar bir berzah (berzah dünya ile ahiret arasındaki engeldir) vardır."(Mu'minun, 100)

Enes İbn Malik (rahimehullah) diyor ki: **"Ashabın yanında Rasulullah'tan daha sevgili kimse yoktu, buna rağmen ashab**

onu gördükleri zaman hoşlanmayacağını bildikleri için Rasulullah'a kıyam etmezlerdi."(Ahmed, Tirmizi sahihtir)

Bazıları şöyle derler: "Mevlitte biz Rasullah'ın siretini okuyoruz bu suç mudur?"

Gerçek şu ki, onlar Rasulullah'ın siretine ters düşen yalan ve iftiralar kabilinden şeyler okuyorlar. Hem onun siretini senede bir defa değil, her zaman okunmalıdır. Ayrıca Rasulun doğduğu Rabiyel evvel ayı, onun ölüm ayıdır da. Dolayısıyla sevinç ayı olmaktan çok, üzüntü ayı olmalıdır. (Ki, islamda ne kimsenin doğumu için kutlama, ne de ölümü için matem törenleri tertipleme yoktur.)

Rasulullah'ın doğum gecesini kutlayanlar çoğu kez gece yarısına kadar uykusuz kalmakta, ya sabah namazını terk ediyorlar, ya da en azından cemaatla kılmayı kaçırıyorlar.

İnsanların çoğunun mevlit merasimine önem vermesi, onun şeriata göre uygun olmasını ifade etmez. (Çünkü islam bir demokrasi dini değil ki, çokluk nerdeyse, hak da orada olsun. Bütün insanlar hakka karşı çıkmış olsa, onu benimseyen tek bir kimse bulunmasa dahi "hak" yine haktır ve gerçek olan odur.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Yeryüzünde çoğunluğa uyarsan seni Allah'ın yolundan saptırırlar."(En'am, 116)

Huzeyfe (radiallahu anhu) diyor ki: "Bütün bid'atlar sapıklıktır insanlar onu güzel görse de."

Hasan el Basri (radiallahu anhu) de diyor ki: "Daha öncekiler arasında sünnet ehli azınlıkta idi, gelecekte de azınlıkta kalacaktır. Zira onlar nimet bolluğu zenginlik içinde şımarmış olanların arasına katılmadılar. Din adına ibadet uyduran bid'atçıların, bid'atlarına iştirak etmediler. Rableriyle karşılaşıncaya kadar İslam sünnetleri üzerinde hayatlarına devam etmeye sabrettiler. Ey müslümanlar sizlerde öyle olunuz."[663]

[663] Darimi(mukaddime 21)

2) REGAİP KANDİLİ*:*

Bu geceyi İhya etmek maksadıyla Recep ayının ilk Cuma gecesi yani akşamla yatsı arası kılınan on iki rek'atlık namazın ve bu gecenin fazileti hakkında dayanılan rivayet şudur:

Enes İbn Malik (radıyallahuanhu) Allah Rasulu (sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini rivayet eder:

"Recep ayında orucun faziletini zikrettikten sonra, devamla) "O ayda bulunan İlk Cuma gecesinden gafil olmayın. Çünkü o, meleklerin regaip diye isimlendirdikleri bir gecedir. Kim recep ayının ilk Perşembe gününü oruç tutar ve o günün, akşamla yatsı arası on İki rekat namaz kılarsa, (namazın keyfiyetini açıkladıktan sonra) Allah-u Teala o kimsenin günahlarını bağışlar"[664]

İbnu'l-Cevzi bu hadis hakkında şunları söyler: "Bu hadis Allah Rasulu (sallalahu aleyhi ve sellem) üzerine uydurmadır. Ali İbn Abdullah İbn Cahdami bu rivayetiyle ilim ehli tarafından itham olunup yalancı sayılmıştır. Şeyhimiz hafız Abdulvahhab'ı şöyle derken işittim: Bu hadisin ravileri meçhuldür. Ravilerle ilgili bütün kitaplarda onları aradım ve bulamadım".[665]

İbnu'l-Cevzi sözüne şöyle devam eder: "Bu hadisi uyduran kimse bid'atında çok aşırı gitmiştir. Çünkü bu namazı kılan kimse önce gündüz oruç tutacaktır. Belki de o günün gündüzü çok sıcaktır, oruçlu olunca da akşam namazına kadar haliyle yemek yeme imkanı bulamayacaktır akşam namazından sonra, bu namaz için uzun tesbihat sebebiyle kıyamda ve secdede duracak gayet eziyet çekmiş olacaktır. Ben doğrusu ramazan ve teravih namazlarına nazaran insanların bunda, nasıl izdihamlaştıklarını kıskandım. Bilakis bu namaz halk indinde diğerinden daha büyük ve değerlidir. Çünkü bu namazda diğer beş vakit namaza gelmeyenler hazır bulunuyor.[666]

Hafız Ebu'l-Hitab ise şunu söyler: "Regaib namazını uydurmakla ittiham edilen kimse Ali Ibn Abdillah İbn Cahdami'dir.

---

[664] Ebu Şame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s. 39-40
[665] Ebu Şame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s.40 İbnu'l-Cevzi, el-Mevdu'at c.2 s. 125-126
[666] Ebu Şame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s.30. İbnu'l-Cevzi. el-Mevdu'at c.2s. 127

Meçhul olan raviler üzerine uydurmuştur. Ki bunlar, kitapların hiçbirinde mevcut değildir.[667]

Hafız el-irakı şöyle der: "Rezin, kitabında bunu irad etmiştir. O uydurma bir hadistir"[668]

İmam Tartuşi şu sözünü ekler: "Receb ayındaki regaip namazı ise, Beyti'l-Makdis'de bizim bulunduğumuz yerde ancak h.448 senesinde ihdas (uydurulmuş) edilmiştir. Bundan Önce bu namazı ne gördük ve ne de duyduk".[669]

Görüldüğü gibi bu gecede mevlit okuma işi bu namaza nisbeten yeni sayılıp daha sonra uydurulmuştur.

3) Mİ'RAC KANDİLİ:

Recep ayının yirmi yedinci gecesidir. Sünnet ve Bid'atler kitabının yazarı (rh) recep ayındaki bid'atler bölümünde şunları söyler:

"Mi'rac kıssasını okuyup recep ayının yirmi yedinci gecesini kutlamak ve bazı insanların bu geceye has bazı zikir ye ibadette bulunmaları bid'attır. Recep, Şa'ban ve Ramazan aylarında okunan -gayrı sabît-dualar bid'at ve uydurmadır, şayet bunlarda bir hayır olmuş olsaydı bizden öncekiler bunda bizleri geçerlerdi.İsra, Mi'rac ve mezkur ayın ihyasına dair hiç bir delil kaim olmamıştır".[670]

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye'de Recep ayının yirmi yedinci gecesi ile ilgili olan namaz hakkında şöyle der:

"Muteber alimlerin belirttiği gibi; İslam alimlerin ittifakıyla bu, (namaz) meşru değildir. Bu ancak cahil ve bid'atçı kimseden sudur eder,"[671]

Bu gecede de mevlit okumak adet halini almıştır. Böylelikle bir bid'ata diğer bir bid'at eklenmiş olunmaktadır.

---

[667] Ebu Şame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s.40
[668] Şukayri, Es-Sunenu ve'l-Mubîede'at s. 140
[669] Tartuşi, El-Havadisu ve'l-Bid'a. S.133
[670] Şukayri, Es-Sunenu ve 'l-Mubtedi'at s.143
[671] Şukayri, Es-Sunenu ve 'l-Mubtede'at s.143

4) BERAAT KANDİLİ:

Beraat Kandili ise Şaban ayının ortasında olan geceye denilmektedir. Bu gecenin faziletiyle ilgili bazı rivayetler gelmiştir. Örnek olarak bir kaçını zikredelim.

Hz. Ali (radiyallahu anh)'dan Allah Rasulu (sallallahu aleyhi ve sellem) şunu demiştir:

"Şaban ayının ortasında olan gece olunca, gecesini ihya eden gündüzünü de oruçlu geçirsin"[672]

İmam Busiri şöyle der: "Bu rivayetin senedinde İbnu Ebi Sebure vardır. Asıl ismi, Ebu Bekr İbn Abdillah İbn Muhammed İbn Ebi Seburedir. İmam Ahmed İbn Hanbel ve Yahya İbn Ma'İn; bu adamın hadis uyduran bir kimse olduğunu söylediler."[673]

Diğer bir rivayet ise şöyledir: Ebu Musa el-Eş'ari (radiyallahu anh)'dan Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir:

"Şaban'ın ortasında bulunan gecede Allah-u Teala mahlûkatına nazar eder. Müşrik ile cimri müstesna olmak üzere bütün mahlukatını affeder.[674]

İmam Busiri der ki: "Ebu Musa'ya ait hadisin senedi zayıftır. Bu da Abdullah bin ebi Lehi'a'nın zayıf oluşundandır. Birde Velid bin Müslim'in tedlis yapması söz konusudur.[675]

Yine başka bir rivayette de şöyledir: Hz.Aişe (radiyallahu anha)'dan; Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir:

"Bu gecede Adem oğlundan her doğacak ve ölecek olan yazılır. Ve yine bu gecede onların amelleri yükselir ve rızıkları iner".[676]

---

[672] ibn Mace(1388) Beyhaki, Fedailu'l-Evkat(24) Şuabu'l-İman(3542) İbnu'l-Cevzi, El-ilelu'l-Mutenahiye(2/71)
[673] Busiri, age c.2s.10
[674] Busayri, Misbahu'z-Zucace fi Zevaidi İbn Mace c.2 s. 10
[675] age c.2 s.11
[676] İmam Beyhaki, Ed-Da'avatu'l-Kebir el yazma)EbuŞame el-Baisu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s. 35

Hz. Aişe'nin Ebu Musa'nın rivayetine benzeyen başka bir hadisi daha vardır. İmam Beyhaki, iki rivayeti de Da'avat'ul-Kebir kitabında tahric ettikten sonra şöyle der:

"Bu hadisin isnadında ve öncekinde de meçhul olan kimseler vardır. Diğeri birine inzimam edilince biraz kuvvet kazanır."[677]

Bid'at İle İlgili eserinde bu rivayetleri serd eden Ebu Şame akabinde şunu söyler:

'Bu rivayetlerde hususi bir namazın beyanı yoktur. Ancak bu gecenin faziletini belirtmektedir. Geceyi ihya etmek ise bütün senenin gecelerinde olduğu gibi müstehabtır. Mahzur ve münker olan şey. bazı geceleri hususi bir keyfiyette hususi bir namazla tahsis etmek, Cuma, Bayram ve Teravih gibi ve bunu da islam'ın şiarından olan mezkur ibadetler gibi izhar etmektir.[678]

Ancak bu rivayetlerde zikrettiğimiz rivayetlerden hiç birisi sahih değildir.

BERAAT KANDİLİNDE KILINAN NAMAZ

Allame Ali ibn İbrahim bu namaz hakkında şöyle der: "Şaban ayının ortasında geceleyin kılmak üzere ihdas edilen (Uydurulan) onar defa ihlas suresi okumak suretiyle cemaatle kılınan Cuma ve Bayramlardan daha fazla önem verilen yüz rek'atlık elfiye namazına gelince, hakkında ancak ya zayıf ya da uydurma haber ve eser gelmiştir. Kut'ul-Kulub ve Ihyau Ulumu'd-Din sahiplerinin zikretmesine veya Salebi tefsirin kadir gecesi olduğunu söylemesine aldanma.'[679]

Hafız İraki Şöyle der: 'Beraat namazı hakkındaki hadis batıldır[680]

İbnu'l-Cevzi'de: 'Şüphesiz bu hadis uydurma" demektedir'[681]

Şeyhu'l-İslam ibnu Teymiyye de buna benzer söz söylemiştir.[682]

---

[677] İmam Beyhaki, Ed-Da 'vatu'l-Kebir (el yazma)
[678] Ebu Şame el-Baişsu Ala inkari'l-Bida'i ve'l-Havadisi s. 35
[679] Muhanmed Tahir Bin Ali el-Hindi, Tezkiratil-Mevduat s.45
[680] Şukayri, Es-Sunenu ve'l-Mubtede'at s. 144
[681] ibnu'l-Cevzİ, el-Mevdu'at c.2 s. 127

BU NAMAZIN ÇIKIŞ TARİHİ:

İmam Tartuşi şöyle anlatır: "Bana Ebu Muhammed el-Makdisi haber vererek dedi ki: Bu, bizde ilk olarak 448 h. senesinin evvelinde ihdas edilmiştir. Nablus şehrinde İbnu Ebi'l-Hamra adıyla tanınan birisi Beyt'ül-Makdis'e geldi Güzel tilaveti vardı, kalktı ve Mescidi Aksa'da Şaban ayının ortasında (15'inde) bulunan gecede namaz kıldı arkadan ona birisi uydu ondan sonra bir başkası daha sonra bir diğeri eklendi, neticede namazı bitirinceye kadar kalabalık bir cemaat oldu. Gelecek sene yine geldi ve arkasında birçok insan bu namazı kıldı. Mescide bu yayıldı. Böylelikle Mescidi Aksa'da ve insanlarının evlerinde bu namaz intişar etti. Daha sonra bir sünnetmiş gibi günümüze kadar bu namaz devam edegeldi.[683]

Nitekim aynı şekilde bu gecenin İhyası için camilerde mevlit okunmaktadır. Bunun sebebi ise şeytanın bu cahillere amellerini süslü ve meşru göstermesidir.

Bazı kimseler insanların manevi gıdalarını tıkadığımız İddiasıyla bu makaleyi hoş görmeyebilirler. Ancak bu gibi kardeşlerimize Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)'in Hz. Aişe(radiyallahu anha)'dan gelen sahih bir hadisi şerifi hatırlatmak isteriz.

"Kim bizim üzerinde bulunmadığımız bir ameli işlerse, o amel merduttur'[684]

Binaenaleyh, sahih delillere dayanmayan herhangi bir amel manevi bir gıda değildir.

Cenabı Hak cümlemize hakkı hak bilip ona tabi olmayı ve batılı da batıl bilip ondan kaçınmayı nasip eylesin ve bizleri kendi rızasına uyguna ameller İşlemeyi nasip ve müyesser kılsın.

---

[682] İktidau's-Sıtatu'l-Mustakim c. 2 s. 632,639
[683] Tartuşi, El-Havadisu ve'l-Bida'u s. 132
[684] Buharı, Müslim

23- SÜNNET VAHİYDİR

Mikdâm İbnu Ma'dîkerib (radıyallahu anh) anlatıyor: Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: **"Haberiniz olsun, rahat koltuğunda otururken kendisine benim bir hadisim ulaştığı zaman kişinin: "Bizimle sizin aranızda Allah'ın kitabı vardır. Onda nelere helâl denmişse onları helâl biliriz. Nelere de haram denmişse onları haram addederiz" diyeceği zaman yakındır. Bilin ki, Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın haram kıldıkları da tıpkı Allah'ın haram ettikleri gibidir"**[685]

Öyle fitnelerin karanlığı içindeyiz ki, bu karanlık içinde tek ışığımız Allah'ın Kitabı ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin nuru olup, bizleri bu ışıktan mahrum etmeye çalışanların şerrinden Rabbimize sığınıyoruz.

Allah'ın apaçık hidayet yolu, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in mucizesi, hiçbir batılın yanaşamadığı kitap olan Kur'an-ı Kerim'e doğrudan tasallut edemeyeceğini anlamış bulunan İslam düşmanları, Kur'an'ın açıklaması mahiyetinde olan, Kur'an ile aynı kaynaktan vahyedilen Sünnet'i devreden çıkarıp, Kur'an'ı heva ve hevesleri doğrultusunda izah ettirebilmek ve böylelikle İslam Dini'ni geçersiz kılabilmek için sistemli bir çalışma içine girmiştirler.

Zira Ömer Bin el-Hattab radıyallahu anh buyuruyordu ki;

"Bir takım insanlar gelecek, Kur'an'ın (değişik şekillerde anlaşılabilecek olan) müteşabihleri hususunda sizinle mücadele

---

[685] Darimi(592) Ahmed(2/367,483,4/132,6/8) Ebu Davud(4604) Taberani(4/181,20/274,283) İbni Mace(2) İbni Hibban(13) Beyhaki Sünen(7/76,3/331,332,9/204) Beyhaki Delail(6/549) Beyhaki İtikad(625) Tirmizi(2664) Hakim(1/109) Şafii Risale(s.89,90,225,403) Şafii Müsned(150,234) Humeydi(551) İbni Hazm el İhkam(2/202, 1/151) Hatib, el Fakih vel Mütefekkıh(1/88, 89) Hatib, elKifaye(12, 16, 17) İbni Abdilberr Cami(2/189) İbni Abdilberr Temhid(1/149,151) Begavi Şerhus Sünne(1/200) Hazımi elİtibar(s.5) Mecmauz Zevaid(1/154-155) Cemül Fevaid(128) Ebu Ya'la(3/346) Kenz(1/577) Kadı Iyaz Şifa(s387) Hattabi Mealimus Sünen(7/8) Kurtubi(1/38) Mişkat(163) Metalibu Aliye(3081) Acurri Şeriat(92-94) Zadul Mesir(2/116) Tarhut Tesrib(2/35) ZadulMead(6/271) Tahavi Meanil Asar(4/209) İbni Kesir(1/4) Lealiül Masnua(1/195) Firuzabadi Sifrus Sade(s259) Müsnedi Şamiyyin(1061) İbni Kuteybe Te'vil(s307) Marifetus Süneni vel Asar(1/67) Abdurrezzak(8766) Suyuti El Havi(1/471) İbni Teymiye Tefsir Usulü(s99)

edecekler. O halde onların yakasına sünnetlerle sarılın. Çünkü sünnetleri bilenler, Allah'ın kitabını en iyi bilenlerdir."[686]

Bahsedilen bu sistemli çalışma için harekete geçen müsteşrikler, İslam tarihinden malzeme aramaya başladı ve Hicri 3. asırda ortaya çıkmış ve İslam uleması tarafından bertaraf edilmiş olan sünnet inkarcılığını yeniden gündeme getirdiler. Reinhart Dozy, Leone Caetani, Ignaz Goldziher, Schacht gibi bazı müsteşrikler Sahabeleri (özellikle Ebu Hureyre r.a. gibi hadislerin çoğunun kendilerinden geldiği sahabeleri) ve kıymetli hadis imamlarını iftiralarıyla itham etmeye başladılar. Onların bu fitnelerine yakın geçmişte ve günümüzde reddiyeler ile cevaplar verilmiş olmasına rağmen, kalplerinde nifak tohumu gizli bulunan, makam, şöhret gibi dünyalık mansıplar peşinde olan, ya da kafirlere hoş görünme kompleksi illetine tutulmuş zavallılar itibar etmiş, müsteşriklerin ve misyonerlerin ekmeğine bal sürmüşlerdir.

Irak, Mısır, Hindistan gibi dış tesirlerin altında kalmış İslam ülkelerinde bu akım neşvu nema buldu ve zamanla dar çaplı da olsa diğer İslam ülkelerinde menfi hareketler görüldü.[687] Mesela dini bir tahsil görmemiş olan Libya lideri Muammer Kaddafi, Yeşil Kitap adlı eserinde Kur'an'dan başka kaynak kabul etmediğini söyleyerek[688] şu hadisi doğrulamış oldu;

"Şunu kesin olarak biliniz ki; Bana Kur'an ve onun bir misli daha verilmiştir. Karnı tok olduğu halde rahat koltuğuna oturarak; "Şu Kur'an'a sarılınız; onda helal olarak neyi görüyorsanız onu helal kabul ediniz, neyi de haram görüyorsanız onu da haram biliniz" diyecek bazı kimseler gelmek üzeredir. Dikkat edin! Hiç şüphesiz Allah Rasulünün yasak ettiği şey de Allah'ın haram ettiği şey gibidir."[689]

---

[686] Darimi (Mukaddime,17) İbni Abdilberr Camiu Beyanil İlm(2/123) Suyuti el-İtkan(2/11) Kasımi Mehasinut Te'vil(1/68) Acurri Şeriat(s46,48, no:91) İbni Hazm İhkam(2/250) Hatib el Fakih(1/234) Bkz.: Lalekai Sünnet(203)

[687] Bkz.:Dirasat Fi Hadisin Nebevi(1/26v.d.)Tuhfetul Ahvezi(7/425)

[688] Rehber Ansiklopedisi (14/249)

[689] Bu hadis, Ebu Rafi, Mikdam bin Madikerib, İbraz bin Sariye, Ebu Hureyre, Cabir bin Abdullah, Halid bin Velid, Ebu Said el-Hudri, Tavus ve Muhammed bin el-Münkedir radıyallahu anhum'den merfuan rivayet edilmiş, sahih bir hadistir. Bkz.: Elbani Sahiha(882) Buhari Tarihul Kebir(7/288) Darimi(586) Ahmed(2/367, 483, 4/132, 6/8) Ebu Davud(4604-5) Taberani(1/386, 4/181, 20/274, 283) İbni Mace(12,13) İbni Hibban(13) Beyhaki Sünen(7/76, 3/331, 332, 7/76, 9/204) Beyhaki Delail(6/549) Beyhaki İtikad(s.228) Tirmizi(2663-4) Hakim(1/190) İbn Şahin Nasihul Hadis(s.695) Şafii Risale(s.89, 90, 225, 403)

Mısır’da Mahmud Ebu Reyye adında, hadisler etrafında kasıtlı olarak şüpheler uyandırmaya çalışan birisi zuhur etti.[690] Onun görüşlerini hatasıyla savabıyla, Türkiye’de birileri aynen iktibas etti. İşte bu da, şu hadislerin tezahürüdür;

Muaz Bin Cebel r.a. dedi ki; “Şüpheye düşenler helak oldu! Sizden sonra birtakım fitneler olacaktır. O zaman mal çoğalacak, Kur’an meydanda olacak, erkek, kadın, köle, hür, küçük, büyük, herkesin elinde Kur’an olacak. İçlerinden biri şöyle diyecek;

“İnsanlara ne oluyor da bana tabi olmuyorlar? Ben Kur’an okuyorum yine de bana kimse uymadı. Galiba ben onlara başka bir yenilik çıkarmadıkça bana uymayacaklar.” Böylece ne Allah'ın kitabında ne de Rasulü'nün sünnetinde olmayan şeyler ortaya atacaktır. Böyle bir kişinin uydurduklarından sakının! Zira ortaya çıkardığı (bidat) şeyler dalalet ve sapıklıktır. Hikmet sahibi kimselerin sürçmelerinden de sakının! Çünkü şeytan bazen, hikmet sahiplerinin dili üzerine dalalet ve sapıklık sözünü, münafıkların dili üzerine de hak sözü atar. Hikmet sahiplerinin şüpheli sözlerinden sakının ki, o sözleri işittiğinde "Bu da ne demek?" dersin. Bu seni ondan alıkoymasın. Zira o, bu hatasından dönebilir. Hak sözde ise aydınlık vardır.”[691]

Yaşar Nuri, Mi’rac gibi mütevatir hadisler ile sabit olmuş hususları inkar ederken, işine gelen yerlerde zayıf ve uydurma hadisleri delil getirmesi, ancak Arapça’dan ve hadis ilimlerinden habersiz kimselerin yapabileceği türden hatalar yapması, Yahudi ve Hristiyanların Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem’e iman etmeleri

---

Şafii Müsned(729,1154) Humeydi(551) İbni Hazm el İhkam(2/159, 202, 1/151) Hatib, el-Fakih vel-Mütefekkıh(1/88, 89) Hatib, el-Kifaye(12, 16, 17) İbni Abdilberr Camiul Beyanil İlm(2/189) İbni Abdilberr et-Temhid(1/149, 151) Begavi Şerhus Sünne(1/200) Hazımi el-İtibar(s.5) Mecmauz Zevaid(1/154-155) Ebu Ya’la(3/346) Kadı Iyaz Şifa(s387) Hattabi Mealimus Sünen(7/8) Mişkat(163) Metalibu Aliye(3081) Acurri Şeriat(92-94) Iraki Tarhut Tesrib(2/35) Tahavi Meanil Asar(4/209) Lealiül Masnua(1/195) Firuzabadi Sifrus Sade(s259) Taberani Müsnedi Şamiyyin(1061) İbni Kuteybe Te’vil(s307) Beyhaki Marifetus Süneni vel Asar(1/67) Abdurrezzak(8766) Suyuti El Havi(1/471)

[690] Ebu Reyye hakkında bkz.: Nureddin Itr ve Yaşar Kandemir; “Ebu Reyye” TDVİA (10/214)

[691] İsnadı sahihtir. Ebu Davud(4611) Hakim(4/466) Beyhaki(10/210) Beyhaki Şuabul İman(6/484) Firyabi Sıfatul Munafık(s.58) Lalkai İtikad(1/88) Abdurrazzak(11/363) Darimi(205) Acurrî eş-Şerîa(s.45) İbn Asakir Tarihu Dımeşk(65/337) Ebu Nuaym Hilyetul Evliya(1/230) Cem’ül Fevaid(302, 9790) İbni Teymiye Fetava(5/89) İbni Kesir Camiül Mesanid(11/487)

gerekmediğini iddia ederek Kur'an'a muhalefet etmesi[692], kafirlere hoş görüyü ön plana çıkardığı halde Müslümanlara insafsızca hakaretlerde bulunması, ülkenin siyasi atmosferine göre ani bir şekilde görüşler değiştirmesi ve daha bir çok açıklar vermesi ile samimiyetsizliğini tebeyyün ettirdi ve ipliği pazara çıktı.

Yukarıdaki rivayette geçen; "bazen şeytan münafığın dili üzerine de doğru sözü atar" ifadesi; bid'at ehlinin İslam'ı savunmak adına söyledikleri hak sözlere aldanmayıp, onlara itibar edilmemesi hususunda aydınlatıcı bir tavsiyedir.

İbnu Ömer radıyallahu anhuma merfuan rivayet ediyor;

"Süleyman aleyhisselam'ın bağlamış olduğu bazı şeytanların insanları din konusunda bilgilendirmek üzere ortaya çıkmaları yakındır."[693]

Bu hadis de bizlere, bir kimsenin her ne kadar din hakkında bilgisi çok da olsa, ona itibar etme hususunda bunun yeterli olmadığını, itikadının da araştırılması gerektiğini tavsiye ediyor ve birilerine körü körüne teslimiyetin en ciddi fitnelerden biri olduğunu belirtiyor.

Diğer bir hadisi şerifte de buyrulur ki; "Ümmetimden Ehl-i Kitab'dan bir cemaat ve Ehl-i Liben helak olacak!" Bunların kimler olduğu sorulduğunda Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Ehli Kitab; Allah'ın Kitabını öğrenip Müslümanların alimleri ile mücadele edecek, Ehli Liben(avam halk) ise şehvetlerine uyup namazı terk edecektir."[694]

---

[692] Yaşar Nuri Öztürk'ün dostlarından olan ve kendisini "İslam rölativizminin ve humanizminin çağdaş bir temsilcisi" olarak tanıtan Melami Şeyhi Avukat Yusuf Ziya İnan'ın da itikad çizgisi bundan pek farklı değildir. Y.Ziya İnan'ın Mesaj I adlı eseri Ehli Sünnet itikadından ayrılışının apaçık bir belgesidir. Bu kaymış düzlemde giden Zekeriya Beyaz, Süleyman Ateş gibi isimleri de herkes biliyor.

[693] Müslim(mukaddime;7 ,1/2) Darimi(434) Deylemi(3463) İbni Mace(4076) Cem'ül Fevaid(7943) Lealiul Masnua(1/228) İbni Adiy elKamil(1/208) Ukayli Duafa(2/213) Nuaym Bin Hammad Fiten(s391)

[694] Taberani(17/297) Hakim(2/374) Kenz(29137) Deylemi(6999) Ahmed(4/155) Ebu Ya'la(1746) Mecmauz Zevaid(2/194) Maksadu Ali(372) Buhari Halku Ef'alil İbad(615) İbni Abdilberr Cami(2/193) Fesevi Ma'rife(2/97) İbni Abdilhakem Futuhul Mısır(s293) RiyazusSalihin(169) İbni Kesir(3/135) Kasımi Mehasinut Te'vil(1/168)

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; “**Allah sana Kitab’ı ve hikmeti indirmiş ve sana bilmediğin şeyleri öğretmiştir. Allah’ın sana olan lütfu cidden büyük olmuştur**.”[695]

“**Nitekim kendi içinizden size ayetlerimizi okuyan, sizi (kötü inanç, fikir, söz ve fiillerden) arındıran, size Kitap ve hikmeti ve bilmediklerinizi öğreten bir peygamber gönderdik**.”[696]

“**Hakikaten Allah mü’minlere lütufta bulunmuştur. Çünkü onlara içlerinden bir peygamber gönderdi, onlara (Allah’ın) ayetlerini okuyor, onları (günahlardan) temizliyor ve onlara Kitab’ı ve hikmeti öğretiyor.**”[697]

“**Hem evlerinizde Allah’ın ayetlerinden ve hikmetten (size) okunanları düşünün!.**.”[698]

Allah Teala’nın Kur’an’da Rasulüne ve Müslümanlara öğrettiğini, yine onlara indirdiğini ifade ettiği **“hikmet”**; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetidir. Zira Allah’ın kitabında ifade ettiği “**Kitap”**; Kur’an’dır. Kitabın peşine de hemen hikmeti zikretmiştir. “**Hikmet**” i sünnetten başka bir şeye hamletmek caiz değildir.[699]

Evzai, Hassan Bin Atiyye’nin şöyle dediğini nakleder; “Cibril, Kur’an’ı indirdiği gibi sünneti de peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e indiriyordu.”[700]

“**O hevasından konuşmaz, O kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir**.”[701]

---

[695] Nisa, 113
[696] Bakara, 151 bkz.: Bakara, 129
[697] Al-i İmran, 164 bkz.: Cum’a, 2
[698] Ahzab, 34
[699] Bunu Katade, Hasan ve Yahya Bin Ebi Kesir radıyallahu anhum de rivayet etmiştir.; Şafii Risale(s45) Suyuti Miftahul Cenne(s.64) Taberi(2/99,4/163) Lalekai Şerhu Usulis Sünne(1/71) İbni Abdilberr Cami(1/17) Hatib elFakih(1/88) İbni Kesir(1/343) Razi Tefsir(3/474) İbni Teymiye Fetava(1/69) İbni Kuteybe Te’vil(s.307) Abdulgani Hucciyetus Sunne(s335) Necati Kara Kur’an- Sünnet Bütünlüğü(s222) Taberi(2/99)
[700] Darimi(1/117) İbnu Kuteybe Te’vil(s166) Kurtubi(1/33) Abdurrezzak(11/255) Fezari Siyer(315) Şatıbi Muvafakat(4/24) İbni Mübarek Zühd(2/23) İbni Abdilberr Cami(496) Hatib Kifaye(s12) Kasımi Kavaid(59) Ebu Zehv Hadis(s59)Miftahul Cenne(s74)İbni Teymiye Fetava(3/314) Suyuti elHavi(1/360) Mekhul bunu mürsel olarak rivayet eder;Ebu Davud Merasil(s361) Kurtubi(1/39) Ebu Zehv Hadis(s11)

Ayette peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in asla hevasından konuşmayacağı genel ifadesinden sonra yine genel bir hüküm ile Onun konuştuklarının vahiyden ibaret olduğu belirtilmiştir. Buna bağlı olarak ayette özellikle; "**nutk = konuşma**" fiilinin seçilmiş olması ve bu gibi makamlarda genellikle kullanılan "**tilavet** = okuma" ve "**kıraet** = okuma" fiillerinin tercih edilmemiş olması da dikkat çekicidir. Eğer burada sadece Kur'an kasdedilmiş olsaydı bu fiillerden biri kullanılabilirdi.[702]

Ebul Beka bu ayet hakkında der ki; "Kur'an ve Hadis, Necm suresi 3-4. ayetleri deliliyle Allah'tan inen bir vahiy olarak insanlığa meydan okuyorlar. Şu kadar var ki icaz ve tahaddi açısından Kur'an, sünnetten ayrılır. Çünkü Kur'an'ın lafızları levhi mahfuzda yazılıdır. Onda ne Cibril'in ne de Rasulullah'ın bir tasarrufu vardır. Hadislere gelince muhtemelen onlar, sırf mana olarak Cibril'e inmiş, o da onlara ifade elbisesini giydirerek Rasule açıklayıp ilham etmiş, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de onları fasih bir ibare ile kurallarına uygun olarak ifade etmiştir."[703]

Sünnet'in vahiy olduğuna delil olan diğer ayetler; "**De ki; (ben, bu hakikatleri beyan eden) o peygamberlerden farklı (şeyler söyleyen) biri değilim, ne bana, ne de size ne yapılacağını da bilmem. Doğrusu (ben) ancak bana vahyedilene tabi olurum ve ben sadece (Allah'ın azabından haber veren) apaçık bir korkutucuyum**."[704]

Bu ayetteki "**Ben ancak bana vahyedilene uyarım**" ifadesi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin vahye dahil olduğunu belirtmektedir.

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'de bir müddet Beyti Makdis'e doğru namaz kıldı. Halbuki Kur'an'da böyle bir emir olmadığına göre bu emir vahyi gayri metluv olan sünnet ile olmuştur. Zira namazda Rasulullah'ın ictihadı ile Kudüs'e yöneldiğini söylemek sahih olmaz.

Kıblenin değiştirilmesinden bahseden; **"(Ey Muhammed!) Biz senin yüzünün göğe doğru çevrilmekte olduğunu (yücelerden**

---

[701] Necm, 3-4
[702] Doç.Dr.Mevlüt Güngör, "Kur'an'ın Hz.Peygamberin Sünnetine Verdiği Değer" (sempozyum tebliği) Bkz.: Taberi(4/163) Lalekai Şerhu UsulisSünne(1/71) İbni Abdilberr Cami(1/17) İbni Kuteybe Te'vil(s307)
[703] Ebul Beka Külliyat (s.722)
[704] Ahkaf, 9

haber beklediğini) görüyoruz. İşte şimdi, seni memnun olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. (Ey müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin. Şüphe yok ki, ehl-i kitap, onun Rablerinden gelen gerçek olduğunu çok iyi bilirler. Allah onların yapmakta olduklarından habersiz değildir." (Bakara suresi 144.) ayeti, daha önce Beytul Makdis'in kıble olmasının emredildiğini ifade eder..

"**Hani peygamber zevcelerinden birine gizlice bir söz söylemişti. Bunun üzerine o zevce bunu haber verip Allah da ona bunu açıklayınca, (peygamber) bunun ancak bir kısmını bildirmiş, bir kısmından vazgeçmişti. Artık bunu kendi eşine söyleyince o zevce; "Bunu sana kim haber verdi?" dedi. Peygamber de; "her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan (Allah) haber verdi" dedi**."[705]

Kur'an'da, bu ayette geçen o hanımının ifşa ettiği haber açıklanmadığı gibi, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in söylediği söz de zikredilmemiştir. Şu halde o vahyi gayri metluv olan sünnet ile haberdar edilmiştir.

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün sözleri, fiilleri ve tasarrufları Yüce Allah'ın kontrolü altındadır. Kendi ictihadıyla ortaya koyduğu dini söz ve fiillerinde yanılsa bile, bunlar da Allah Azze ve Celle tarafından düzeltilmiştir.[706] Allah Teala Onun ictihadını kesinleştirdiği sırada onun ictihadı, hükmen vahiy olur.[707]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuştur ki; "Bana verilen şey, sadece Allah'ın bana verdiği vahiydir."[708]

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, hadislerini yazmak konusunda soran Abdullah Bin Amr r.a.'ya; "yaz, Allah'a yemin ederim ki benden hak sözden başkası çıkmaz" buyurmuştur.[709]

---

[705] Tahrim, 3
[706] Bunun örnekleri için bkz.: Tevbe, 43,84, Enfal, 67, İsra, 74, Ahzab, 2,37 Abese, 1-10,Yunus, 94, En'am,35,52, Tahrim,1, Nisa, 105, Münafıkun, 6.
[707] Bikai Nazm(19/43)Ebu Zehv el Hadis(s.13) Muhammed Süleyman Aşkar Ef'alirRasul(s.30)
[708] Buhari(fadailul Kur'an 1) Müslim(iman 239) Ahmed(2/341,451)
[709] Ebu Davud(ilim 3) Darimi(mukaddime 43) Ahmed(2/162,192)

Başka bir hadiste; “Cibril kalbime attı ki; hiçbir nefis, rızkını tamamlamadan ölmeyecektir. Öyleyse onu helal yollardan arayın” buyrulmuştur.[710]

Yine “Haberiniz olsun! Bana Kitap (Kur’an) ve onunla birlikte , onun gibisi (sünnet) verilmiştir.”[711] Sahih hadisi ve bir çok benzer rivayetler de, sünnetin Allah tarafından verilmiş bir vahiy olduğunu ifade eder.

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’den sadır olan, söz ve fiiller, O’nun sıfatı, sahabelerin yaptığına veya söylediklerine şahid olup buna karşı çıkmaması şeklindeki kabulü, “**sünnet**” kavramı dahilinde değerlendirilmektedir.

Hadislere karşı güvensizlik duyan kimseler, ancak hadis ilminden, hadis alimlerinin bu ilimdeki titizliklerinden, vahye dahil olan sünnetin Allah tarafından, bu alimler vesilesiyle korunmuş olduğundan habersiz kimselerdir. Yine bu kimseler, isnad (hadis rivayet zinciri) ilminin Müslümanlara mahsus bir sistem olduğunu, daha önceki semavi din mensuplarının bu sistemi uygulamadıklarından ötürü, dinlerini tahrife uğrattıklarını bilmeyen kimselerdir.

Bu yüzden Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e iman etmeyi ve sünnetine uymayı emreden ayetlerin açıklanmasına geçmeden önce, sünnet ve hadis usulü hakkında bazı özet bilgiler vermemiz gerekmektedir. Görülecektir ki, muhaddisler, hadisleri, - bazılarının önyargıda bulunduğu üzere - manavdan sebze alır gibi değil, ciddi ve sistemli kriterler uygulayarak tasnif etmişlerdir.

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’in zamanında okuma yazma bilmeyenlerin yanı sıra, yazı bilenler de çok sayıda mevcut idi. Tarihi vesikalar, Cahiliye dönemine ait şiirlerin yazılarak Kabe duvarlarına asıldığını, Kur’an’ın inmeye başladığı günden itibaren vahiy katiplerine yazdırıldığını, diğer taraftan hadislerin de yazıldığını göstermektedir. Bir ara hadislerin, Kur’an ayetleri ile aynı sayfaya yazılıp karışması endişesiyle, yazılması yasaklanmış ise de, bu umumi bir yasak olmamış, meseleyi iyi bilen sahabelerin hadis yazmaları serbest bırakılmıştır.[712]

---

[710] Müslim(münafıkun 64) Ahmed(3/50)
[711] Ebu Davud(sünnet 5, imare 33) Tirmizi(ilim 10) Ahmed(2/367,4/132)
[712] detaylı bilgi için bkz.: Necati Kara Kuran Sünnet Bütünlüğü(s.125v.d.) M.

Hadislerin bize kadar intikalinde ilk merhale hadislerin ezberlenmesi olmuştur. Kur'an ve sünnet, her ne kadar yazıldıysa da, birinci dercede ezber ile korunmuştur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken hadislerin yazıldığına dair sayıları tevatür derecesine varan büyük bir sahabe topluluğu tarafından bir çok rivayet nakledilmiştir.

Diğer taraftan, Kur'anın nazil olduğu dönemde ezber yeteneği Araplar'da çok güçlü idi. Ümmi (yani çoğunluğu okuma yazma bilmeyen) toplumlarda hafızalarının daima işlek kalması yadırganacak bir şey değildir. Nitekim Araplar çok uzun şiirlerden oluşan divanları, soy kütüklerini ezbere bilirlerdi.

Sahabelerin basit bir hayat tarzını seçmiş olmaları, çeşitli medeniyet bağlarından ve problemlerinden uzak kalmaları, onların temiz bir zihne sahip olmalarını sağlamış, şaşırtıcı bir zeka ve ender görülen bir ezber kuvvetiyle tarihe geçmişlerdir. Bu özellik, Araplardan başkasında belirgin olarak görülmemiştir.[713]

Sahabelerden sonraki dönemlerde de, hadisleri yazmak ezberlemek için bir vasıta görevi görmüş, hafızaya yazılanlardan daha fazla itibar edilmiştir. Ubeydullah Bin Ömer el Kavariri der ki; "Abdurrahman Bin Mehdi bana ezberinden yirmi bin hadis yazdırdı."[714]

Abdurrazzak, Ma'mer'den naklediyor; "Ben, Şube ve Sevri bir araya gelmiştik. Yanımıza bir hadis şeyhi geldi ve bize ezberinden dört bin hadis yazdırdı. Hiç hata etmedi. O şeyh; Talha Bin Amr idi."[715]

Ebu Davud el Haffaf dedi ki; "İshak Bin Rahuye bize ezberinden on bir bin hadis yazdırdı. Sonra bize onları okudu ve ne bir harf fazla ne de bir harf eksik söylemedi."[716]

Kemal Sandıkçı'nın "İlk Üç Asırda İslam Coğrafyasında Hadis" adlı eserine bakıldığında, şu gerçekler göze çarpar; hadisler, asrı saadetten itibaren yazılı ve sözlü rivayetler halinde zayi edilmeden, h.1. asırda ezber ve bazı özel sahifelerle, h.2. asırda yine ezber,

---

Zübeyr Sıddıki Hadith Literature/Hadis Edebiyatı(s.29)

[713] Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü(s.133-134); Zürkani Menahil(1/233) Nureddin Itr Menhecun Nakd(s.37)

[714] Ebu Nuaym Hilye(9/3) İbnül Cevzi el Hadaik(1/27)

[715] İbnül Cevzi El Hadaik(1/24)

[716] Hatib el Bağdadi Tarih(6/354)

kısmi tedvin ve tasnif faaliyetleriyle, h.3. asırda da ezber yanında zirveye ulaşmış tasnif hareketleriyle nesilden nesile aktarılmış ve yazıya geçirilerek zayi olmaktan kurtarılmıştır.

Hadislerin korunması konusunda hadis yolculukları da önemli bir yer tutar. Hadis tarihiyle ilgili kitaplara bakıldığında tek bir hadis, hatta tek bir harf için bile uzun yolculuklara çıkmaktan çekinilmediği, hadis rivayet eden kimselerin adalet ve zabt kabiliyetine dikkat edilip özen gösterildiği görülür.

Bahsi geçen "adalet ve zabt" hadis rivayet eden kimsede aranan iki önemli şarttır. Adalet; sahibini takvaya, Allah ve Rasulünün emirlerini yapıp yasaklarından sakınmaya, halk arasında kişiliği zedeleyici söz ve davranışlardan uzak durmaya sevk eden melekedir. Müslüman olmak, akıl baliğ olmak ve takva şartları da bu şartın kapsamı içindedir.[717]

Ravinin adaletinin tesbiti hakkında adil şahitlerin şehadeti belirleyici olmuştur. Ömer radıyallahu anh der ki; "İnsanlar, Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem zamanında vahye tanık oluyorlardı. (Rasul s.a.v'in vefatı ile) Vahiy kesildi. Şimdi amellerimizden ortaya çıkanlar ile muamele ederiz. Kim bize hayrı ortaya koyarsa, ona güvenir ve yaklaşırız. Gizli halleri bizi ilgilendirmez. Onların hesabını Allah sorar. Kim de bize şer açığa çıkarır, içimde sakladığım hayırdır derse, ona güvenip yaklaşmayız."[718]

Tabiin imamlarından Said Bin el Müseyyeb r.a. der ki; "Hiçbir şerefli şahıs, alim ve güçlü kimse yoktur ki, kusuru bulunmasın. Fakat insanlardan bazısı vardır ki, kusurları anılmaz. Kimin üstünlükleri kusurlarından fazla olursa, üstünlüklerinden dolayı noksanlığına göz yumun"[719]

Zapta gelince, ravinin, hadisi işittiği andan itibaren başkasına rivayet edinceye kadar koruması, ezberden rivayet ediyorsa onu ezberlemiş olması, kitabından rivayet ediyorsa onu değişikliğe

---

[717] bkz.: Hatib Kifaye(s.79-80) Amidi İhkam(1/4-8) İbnu Salah Ulumil Hadis(s.104) Nureddin Itr Menhec(s.79) İbnül Esir Cami(1/74)
[718] Buhari(5/251) Buhari Halku Efalil İbad(416) İbni Hazm Muhalla(6/394) Hatib Bağdadi el Kifaye(s.78)
[719] Hatib Kifaye(s.78)

uğratmaktan korumuş olması, mana ile rivayet ediyorsa kelimelerin manalara delalet eden farklarını ayırt edebilmesi demektir.[720]

Hadis ravilerinin zapt şartında, onun hafıza kuvvetine ve hadisleri kontroldeki hassasiyetine dikkat edilir. Bir ravinin, Müslüman olması, akıl baliğ ve takvalı olması yeterli değildir. Bu niteliklere sahip olan bir ravi, hafıza açısından zayıf, dikkatsiz ve anlayışı kıt birisiyse, onun nakledeceği hadislere itibar edilmez. Salih ve çok ibadet eden biri olsa bile, zapt ve dirayet ehli olmayan ve ahkamını bilmeyen kimselerden hadis alınmaz.[721]

Yahya Bin Said el Kattan der ki; "Salih (abid, vaiz ve zahid) kimselerin hadiste olduğu kadar hiçbir şeyde yanıldıklarını görmedim" bunlar yanlış söylemek istemedikleri halde ağızlarından yanlış çıkar demek istiyor.[722] Bunun sebebi de, hadis ehli olmadıkları için bunlar, bilmeden hadis diye uydurulmuş bazı sözleri rivayet ederler.[723] İnsanlar da bu kimseleri hayır ehli olarak tanıdıkları için, onların söylediği şeyler, halk tarafından daha fazla benimsenir.

Bu durumun önemine Eyyub es Sahtiyani şöyle dikkat çeker; "Kendisinden bana dua etmesini istediğim, bereket umduğum bir komşum vardır ki, şayet bakla tanesi hakkında şahitlik etse, onun şahitliğini kabul etmem."

Yine İmam Malik der ki; "Şu mescitte fazilet ve salah ehlinden seksen kişiye yetiştim, hepsi de hadis naklediyordu. Onların hiçbir rivayetini almadık. İbni Şihab (ez Zühri) bize geldiğinde ise, o genç olmasına rağmen kapısında izdiham yapardık. Zira o, bu işin (hadis ilminin) ehlinden idi."[724]

Özetle belirtecek olursak zapt bakımından şu kimselerin hadisine itibar edilmez;

- Hadisi yazılı sahih bir metinden rivayet etmediği zaman çok yanıldığı bilinen kimseden[725]

---

720 İbnül Esir Cami(1/72) Nureddin Itr Menhec(s.80)
721 Hatib el Kifaye(s.158) El Cami(1/21)
722 Müslim(mukaddime 5) Hatib el Kifaye(s.5)
723 bkz.: Hatib Kifaye(s.158-161) Hatib Cami(1/213)
724 İbni Teymiye el İstikamet(1/201-202)
725 Nureddin Itr Menhec(s.86)

- Hadis rivayetinde telkini kabul eden, yani “şu hadisi sen rivayet ettin” denildiğinde araştırmadan ve kendisinin olup olmadığını bilmeden “evet” cevabını veren[726]
- Şaz hadisleri rivayet ettiği bilinen (yani kendisinden daha sağlam ravilerin rivayetine aykırı rivayette bulunan[727]
- Hadis naklinde gevşek davranan[728]
- Çok hata eden kimselerden hadis alınmaz.[729]

Hadis alimleri isnada, yani hadisi rivayet eden kimseler zincirine de büyük önem vermişler, senedinin (kopukluk olmadan) muttasıl olmasını, ravilerinin adalet ve zapt sıfatlarına sahip olmasını, isnadın gizli kusurlardan salim olmasını şart koşmuşlardır.

Abdullah Bin Mübarek; “isnadsız din işini istemek, merdiven olmadan çatıya çıkmaya çalışmak gibidir.”[730] Ve; “İsnad dindendir. İsnad olmasaydı herkes dilediğini söylerdi” demiştir.[731]

İbni Sirin r.a.; “Allah’tan korkun! Bu hadisleri kimden aldığınıza dikkat edin. Zira onlar dininizdir” derdi.[732]

Muhaddisler, ölçüsüz cahil kimselerden, yalancıdan, gaflet ehlinden, utanmaz ciddiyetsiz, nefsine uyan, hadis rivayet ederken hafife alan, çok hata yapan, büyük günah işleyen, bidat ehlinden olan, hadis ilmi ile meşguliyeti bilinmeyen kimselerin rivayetini kabul etmemişlerdir.[733]

İsnadın makbul oluşu tesbit edildikten sonra hadisin metninde de; metnin şaz olmaması, gizli kusurun bulunmaması gibi şartlar aranmıştır. Hadisin metni, sağlam bir raviden, daha sağlam bir raviye muhalif olarak rivayet edilmişse, bu şaz bir rivayet olarak değerlendirilir.

---

[726] Hatib el Kifaye(s.148-151)
[727] bkz.: el Kifaye(s.148)
[728] el Kifaye(s.152)
[729] el Kifaye(s.143)
[730] Hatib Şerafu Ashabil Hadis(s.42) el Kifaye(s.393)
[731] Tirmizi İlel(s.47) el Kifaye(s.393)
[732] Ramehurmuzi Muhaddisul Fasl(s.415) Hatib Kifaye(s.122) Hatib Camiul Ahlakır Ravi(1/196)
[733] bkz.: el Kifaye(s.115-119,147,157) Suyuti Tedribur Ravi(2/339) Ramehurmuzi Muhaddisul Fasl(s.409)

İbni Ebi Hatem; “haberlerin sahih olanının, olmayanından ayırt edilmesi, her asır ve zamanda Allah’ın kendilerine bahşettiği bilgi ve üstünlüklerle has kıldığı mütehassıs alimlerin ayıklaması, kontrolü ve tenkitleriyle bilinir” der.[734] Ravilerin değerlendirilmesiyle ilgili bu işleme “Cerh ve Tadil” ilmi denilmiştir. Bu ilmin ürünü olarak, ravilerin adalet ve zapt durumlarına dair tespitler, ciltler dolusu eserlerle kaydedilerek (Buhari; Tarihul Kebir, İbni Ebi Hatem; Cerh ve Ta’dil, Mizzi; Tehzibul Kemal, İbni Adiy; el Kamil, Zehebi; Mizanul İtidal v.b.) günümüze kadar gelmiş, bu eserler, bizlere kimlerin rivayetlerine güvenilip güvenilmeyeceği hususunda birer kriter olmuştur.

Sahih hadis ihtiva eden (Sahihi Buhari, Sahihi Müslim v.b.) kitaplar tasnif edildiği gibi, asılsız rivayetlere karşı ümmeti ikaz eden derlemeler (İbnül Cevzi; Mevzuat, Suyuti; Lealiul Masnua, İbnu Arrak; Tenzihuş Şeria gibi), halk dilinde meşhur bazı sözlerin hadis olup olmadığını inceleyen (Aliyul Kari; Esrarul Merfua, Acluni; Keşful Hafa, Suyuti; Durerul Muntesira, Sa’diyul Yemani; Nevafihul Atira gibi) eserler de hadis alimlerince ortaya konulmuştur.

Sünnet’in Allah Tarafından Korunması

İbni Hazm der ki; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in din konusunda konuştuğu her söz, Allah’tan bir vahiydir. Bunda şüphe yoktur. Allah’tan inen vahyin hepsinin “**indirilmiş bir zikir**”[735] olduğu konusunda şeriat ve lugat alimleri ittifak etmişlerdir. Vahyin hepsi korunmuştur. Allah’ın korumasını üstlendiği her şeyin, zayi edilmeyeceği garantilenmiştir. Aksi halde Allah’ın kelamı, yalan olurdu. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in din konusunda konuştuğu şeylerin zayi edileceğine ve aralarına batılın karışacağına dair hiçbir yol yoktur. Buraya bir yol bulunsaydı, Allah Tealanın; “**O zikri biz indirdik, Onun koruyucusu da elbette biziz**.” Kavlinin yalan olması gerekirdi ki, bunu Müslüman söylemez…

Korunması vaad edilen **zikr**’i, yalnızca Kur’an’a hamledenlerin delili yoktur. Zikr, Allah’ın Kur’an’dan, Kur’an’ı açıklayan ve vahiy olan sünnetten, peygamberine inen her şeye verilen bir isimdir. Zira Allah Teala; “**Onları açık delillerle ve kitaplarla (gönderdik, sana da zikri indirdik ki, kendilerine indirileni insanlara açıklayasın, ta ki**

---

[734] İbni Ebi Hatem Cerh ve Ta’dil(2/5)
[735] Hicr 9; “O zikri biz indirdik ve onun koruyucusu da elbette biziz.”

düşünüp öğüt alsınlar."[736] ayetiyle Rasulullah'ı Kur'an'ı açıklamaya da memur kılmıştır." [737]

İbni Hazm haklıdır, zira Allah Teala, namaz, hac ve zekatla ilgili emirlerini hep mücmel olarak vermiştir. Mesela; Kur'an'da; "**namazı kılın**" emri vardır. Fakat namazla ilgili hiçbir malumat yoktur. Biliyoruz ki, Cibril gelmiş ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e beş vakit namazı ayrı ayrı, kıyam, kıraat, ruku, sücud ve rekat sayılarını da belirleyerek kıldırmıştır.[738] Şimdi namaz için getirilen bu tafsilatı vahyin dışında bir şey kabul etmemiz mümkün müdür? Öyleyse bunlar da vahiydir, korunmuştur.[739]

İbni Kayyım da şunları söyler; "**Cenabı Hak size gücünüzün yetmediği bir şey yüklemez**" ayetine binaen Allah'ın kullara bilmedikleri mechul bir şey veya imkansız bir şeyi farz kılması mümkün değildir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ittiba ve itaatin mükemmel manasının gerçekleşmesi için sünneti seniyye kıyamete kadar mahfuz, korunmuş olarak kalacak ve kıyamete kadar devam edecek demektir bunun manası. Allah Azze ve Celle, kevni emriyle Kur'an-ı Kerim'i koruma noktasını garantisi altına, aldığı gibi insanlardan hiç kimse bunu korumasa bile Allah'ın Kur'an'ı koruduğu gibi, aynı şekilde Kur'an'ın şerhi hüviyetindeki sünneti seniyyeyi de, Kur'an'ı, Sünneti himaye eden sünneti seniyye için gayret sarfeden alimleri vasıtasıyla koruma altına almıştır.

İbnu Kuteybe de, sünneti muhafaza yolundaki gayretlerden şöyle bahseder; "Ehl-i hadis hakikati bulabilecekleri yerlerde araştırdılar. Şarkta ve garbda, karada ve denizde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerini, eserlerini aramaları ve Onun sünnetine uymaları sebebiyle Allah'a yakınlık sağladılar. Onlardan biri bir tek hadis için yaya yola çıkar, ıssız çöllerde konaklar ve bunu sadece o hadisi nakledenin ağzından işitebilmek için yaparlardı. Sonra hadis alimleri, sahihini ve sakimini, nasihini ve mensuhunu, fakihlerden kimlerin hadislere muhalif

---

[736] Nahl,44
[737] İbni Hazm İhkam(1/117-118) Sıbai Sünnet(s.157)
[738] Bkz.: Buhari(bedulhalk,6) Müslim(mesacid,116) Ebu Davud(salat,6) Tirmizi(salat,1) İbni Mace(salat 1) Ahmed(1/333, 354, 3/30)
[739] Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü (s.219) bkz.: Hamedani Teysir(3/204) Kasımi Kavaid(s58) Sıbai Sünnet(s157) Şafii Risale(s53) Hucciyetus Sünne(s334) Ebu Zehv Hadis(s11)

görüş ileri sürdüğünü anlayasıya kadar hadisleri araştırmaya ve incelemeye devam ettiler…"[740]

İmam Şafii, El Ümm adlı eserinin, "Cimaul İlm" bölümünde, sünnetin fonksiyonunu iyi bilmeyen, onu zanni delil kabul eden, hatta inkar eden bir sözcü ile yaptığı münakaşayı nakleder. Oldukça uzun süren bu tartışmanın özeti şöyledir;

Muarız; "**Biz sana bu kitabı her şeyin açıklaması olarak indirdik**" ayeti her şeyin Kur'anda açıklandığını bildiriyor. Kur'anın bir kelimesini bile inkar eden kafir olur. Öyleyse neye dayanarak, herhangi bir emir hakkında; "burada bu farz manasınadır", "burada hassdır", "burada falan şeye delalet verdır" diye farklı hükümler ortaya çıkarılıyor? Sonra hadis ravileri hakkında zaman zaman "falanca hata etti" dersiniz. Şu halde biz de hadislerden bazısını kabul etmesek ne lazım gelir?"

İmam Şafii, önce Hikmet'in sünnet manasına geldiğini ispatlar ve der ki; "Allah'ın Kitabının ve ahkamının dili olan Arapçayı bilmek, kişiyi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den gelen haberleri de kabule sevk eder. Öyleyse bu bilgi de, ümmete nakledilen haberlerle ulaşacaktır. Dolayısıyla o haberleri kabul etmek gerekir.

Allah Teala Nisa suresi 65. ayetinde Rasulüne ittiba ve onun hükmüne teslimiyet gösterilmesini emretmiş, Nisa suresi 80. ayetinde Rasul'e itaat edenin Allah'a itaat etmiş olduğunu bildirmiştir. Demek ki Allah'ın hükmünü bildiren Kitap'tan ayrı olarak, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e vahyedilen hüküm de vardır.

Haşr suresi 7. ayeti, Rasul'ün emir ve nehyine sarılmamızı istiyor. Peki bu farz bize olduğu gibi bizden önce yaşamış olanlara ve bizden sonra yaşayacaklara da şamil değil midir? Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i görmeyenlerin bu farzlara ulaşmalarının, ondan nakledilecek haberlerden başka yolu var mıdır?"

Daha sonra İmam Şafii, Kur'an'da bulunan bazı umumi hükümlerden, husus kasdedildiğini, bunun ise ancak sünnetin tahsisi ile olduğunu anlatır. (namaz umumi emrinden hayızlı kadınların hariç tutulması, zekat hükmüne sadece bazı malların tabi tutulması, vasiyet hükmünün feraiz ayetleriyle nesh edilmesi, miras ayetlerinin bütün anne, baba ve çocuklara şamil olduğu halde, kafir olanların miras harici bırakılması gibi istisnaların sünnet ile yapılmasını buna misal verir.)

[740] İbni Kuteybe Te'vilu Muhtelefil Hadis(s.155)

Muarız; “Haklısın şimdiye kadar ki iddialarımın hatalı olduğunu kabul ediyorum. Bazıları da Kitab’da beyan olması halinde hadisi kabul etmiyorlar. Namaz emrini sadece bir rekat kılmakla yerine getireceğini düşünüyor. Ne namaz vakitleri, ne de rekat sayıları söz konusu değil. Fakat neyse, bunlardaki tutarsızlığı anladım. Peki zanni delil (sünnet) ile kat’i bir haramın nasıl olup da mübah kılındığını bana izah edebilir misin?”

İmam Şafii; “Elbette. Bak şu yanında duran adamın kanı ve malı dokunulmaz değil mi? İki şahit dese ki; “Bu kişi falancayı öldürdü ve elindeki malını aldı ve işte yanındaki mal da gaspettiği maldır.” Bu durumda ne yaparsın?”

Muarız; “Kısas olarak onun öldürülmesine hükmeder, malı da asıl sahibinin varislerine dağıtırm.”

İmam Şafii; “Peki bu şahitlerin yalan söyleme veya yanılma ihtimali var mıdır?”

Muarız; “Tabii ki.”

İmam Şafii; “Peki, kesinlikle dokunulmaz olan can ve malı nasıl oldu da kesin olmayan, iki şahidin şehadeti ile mübah kıldın?”

Muarız; “Mübah kıldım, çünkü şahitliği kabul etme emri var.”

İmam Şafii; “Peki Kur’an’da Katil işi hakkında şahitliğin kabulünü nass olarak bulyor musun?”

Muarız; “Hayır, lakin Allah’ın ancak mefhum ile emretmesinden istidlal ederek bunu çıkarıyorum.”

İmam Şafii; “Şahitlerin hakiki hallerine yalnız Allah Teala vakıf olduğu halde, zahire göre onları kabul durumunda isen, bil ki, biz hadis nakleden kimseden ondan daha fazlasını (Zabt, hıfz, adalet, tek kalmama gibi şartları) istiyoruz.”

Böylece İmam Şafii radıyallahu anh, kuvvetli bir istidlal ile muarızını ikna eder.[741]

---

[741] İmam Şafii el Ümm(7/250-252) Bkz.:Ebu Zehra, İmam Şafii(tercemesi, s.206 v.d.)

Dr.Bünyamin Erul, “Sahabenin Sünnet Anlayışı” adlı eserinde; “…Kur’an vahyi dışında Allah – Cebrail - Rasulullah arasındaki vahiy iletişimi gayet sınırlıdır, zannedildiği gibi o kadar fazla değildir.”[742] Diyor. Bünyamin Erul, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’in Cebrail aleyhisselam ile bütün görüşmelerine tanık olmuş gibi bir ifade kullanıyor. İnsana; “Sen nereden biliyorsun?” diye sormazlar mı?

Ayrıca, bilindiği gibi peygamberlerin rüyası da vahiydir. Gerçi Erul, bunu da kabul etmiyor.[743] Fakat bu konuda ısrarcı olmasının manası yoktur.

İbni Abbas ve İbni Ömer r.a. ‘dan gelen merfu hadiste; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; “**Peygamberlerin rüyaları vahiydir**” buyurmuştur[744]

İbni Abbas r.a.; “Bütün peygamberlerin rüyaları vahiydir” demiştir.[745] Aynısını Katade[746], Ubeyd Bin Umeyr[747], Enes[748], Muaz bin Cebel[749] İbni İshak[750], Ahmed Bin Hanbel[751] ve İmam Şafii de söylemiştir.[752]

Kur’an dışındaki vahyi Cebrail A.s.’ın getirmiş olması da şart değildir.

---

[742] Bünyamin Erul Sahabenin Sünnet Anlayışı(s226)
[743] İslamiyat dergisi ocak mart 2000 sayısı (s.162)
[744] İbni Abbas r.a.’dan merfuan; İbni Ebi Asım es Sunne(1/202) İbni Kesir Tefsiri(4/16) El Bidaye ven Nihaye(1/157) Taberi(1290) Şevkani Fethul Kadir(4/406) Suyuti Durrül Mensur(7/104) İbni Ömer r.a.’dan merfuan; Deylemi(3264) Keşful Hafa(1/518) Siyretul Halebiye(1/419)
[745] sahihtir. Hakim(2/468,4/438) Taberi Tefsiri(12/15) Tirmizi(3689) Taberani(12/6) Mecmauz Zevaid(7/176) İbni Hacer “sahih” kaydıyla; Fethul Bari(13/483) İbni Ebi Asım es Sünne(1/202) İbni Kesir Tefsiri(2/469) İbni Hacer ve Busayri; “ravileri güvenilirdir” kaydıyla İbni Muni’den naklen; İthaf(6740) Metalibul Aliye(2824) Suyuti Durrül Mensur(4/498)
[746] Taberi Tefsiri(23/78) Şevkani Fethul Kadir(4/403) Ebu Cafer en Nehhas Meaniyul Kur’an(3/283)
[747] Buhari(1/64,293) Beyhaki(1/122) Humeydi(1/224) Taberi(23/78) İbni Kesir(4/15) Müsedded’den naklen; Busayri İthaf(6739)
[748] Fethul Bari(1/239)
[749] sahih isnad ile Ahmed, İbni Ebi Asım esSünne(1/202) Fethul Bari(6/323) Tuhfetul Ahvezi(10/121)
[750] Kurtubi(15/102)
[751] Zadul Mead(3/37)
[752] Şafii el Ümm(5/127) Beyhaki(8/154) et Temhid(6/393)

Diğer bir hadisi şerifte; “Salih rüya Allah’tan, kötü rüya ise şeytandandır.” Buyrulmuştur.[753] Peygamberler dışındakilerin rüyaları şeytanın müdahalesinden korunmuş değildir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem dışında kimseye şeytanın teslimi vaki olmamıştır.

Ancak, sahabeler rüyalarını anlattıklarında, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in tasdikinden geçmesi suretiyle amel edilmiş, üzerine hüküm bina edilmiştir. Mesela ezan uygulaması sahabelerin rüyasının Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından onaylanması ise uygulamaya girmiş[754], Rasulullah, Tufeyl bin Sehbera’nın rüyası üzerine ashabına uyarıda bulunmuş[755], Ensar’dan birinin rüyası üzerine namazlardan sonraki tesbihatın sayısını indirmiş[756], sahabelerin rüyasıyla Kadir gecesini tesbit etmiş[757], Abdullah Bin Selam’ın rüyası üzerine onu cennetle müjdelemiştir.[758]

---

753 Müslim(rüya 3) bkz. Buhari(bedül halk 11, tıb 39, tabir 3,4) Muvatta(ruya 4)

754 Ebu Davud(421,430) Tirmizi(174) İbni Mace(706-7) Ahmed(10880-82) Darimi(1163)

755 sahih isnad ile; İbni Mace(2118) Ahmed(19773) Darimi(2583) Beyhaki Delail(7/22)

756 Nesai(3/76)

757 Buhari(tabir 8) Müslim(sıyam, 205-208) Muvatta(itikaf 14)

758 Müslim(fadailus sahabe 148) Buhari(menakıbul ensar 19)

24- HAREMLİK SELAMLIK VE MAHİYETİ

Ümmü Seleme radıyallahu anha der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanındaydım. Yanında Meymune R.a. da vardı. İbni Ümmü Mektum radıyallahu anh çıka geldi . Bu hicab ayetinden sonra idi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ;

"**Haydi ikinizde perde arkasına geçin**" buyurdu. Dedik ki;

"Ya Rasulullah! o a'ma değil mi? Bizi ne görür ne tanır?" Buyurdu ki,

"**Siz de mi körsünüz? Onu görmüyor musunuz**?"[759]

Hz. Aişe radıyallahu anha a'ma'dan örtünürdü. Ona;

"O a'ma'dır seni görmez" denilince;

"Lakin ben onu görüyorum" demiştir.[760]

Bu hadisler kadının da erkeklere bakmasının haram olduğunun delilidir.

KADINLARIN HAYIRLISI

Ali radıyallahu anh, Fatıma radıyallahu anha'ya; "Kadınların hayırlısı hangisidir?" diye sorar.

---

[759] Hasen. Ebu Davud(4112) Tirmizi(2778) Cem'ül Fevaid(4358) Heytemi Zevacir(2/148) Ahmed(6/396) Riyazus Salihin(1626) Beyhaki(7/91) Nevevi Şerhu Sahihi Müslim(10/97) Mizzi Tehzibul Kemal(3/703) İbnu Katan Kitabun Nazar(s208, 363) Hakim Tirmizi Nevadir(1/195) İbni Hibban(12/387) Tac(7/429) İbni Kesir(3/284) Beyhaki Sagir(2467) İbni Kayyım İlamul Muvakkiin(4/125) İbni Mülakkin Bedrül Münir(1490) Telhisu Habir(3/148) Razi Tefsiri Kebir(17/44) Taberi(6/138) Dürrul Mensur(6/181) İbnu Kuteybe Te'vil(348) Kurtubi(12/228) Nüzhetül Muttakin(1628) Amiri Ahkamun Nazar(263) Iraki Muğni(2806) İhya(3/99) İbni Sa'd (8/178) Neylül Evtar(6/125) Fethul Bari(9/337) Hatib(3/16) Tuhfetul Muhtac(2/360) Nesai Kübra(5/393) İshak Bin Rahuye(1/85) Ebu Ya'la(12/353) Taberani Kebir(23/302) İbni Abdilberr Temhid(19/154) Şerhu Zürkani(3/268) Tuhfetül Ahvezi(8/51) Siyeri A'lamin Nübela(9/455) İbni Kudame Muğni(7/81)

[760] Kayravani Muhtasarı Müdevvene(215) Neylül Evtar(6/125) İbni Hacer Telhisu Habir(1488) İbni Sad(8/178)

"Kendisini erkeklere göstermeyen ve onları görmeyen kadındır" diye cevap verir. Bu Nebi aleyhis selam'a iletildiğinde bundan memnun olur ve buyurur ki;

"Fatıma Benden bir parçadır."[761]

KISKANÇLIĞIN FAZİLETİ

Muhyiddin Arabi der ki; "Kadınların yabancı erkeklerle nazik konuşmaları, onlarla sohbet etmeleri, ziynetlerini göstermeleri caiz değildir. Bunu her Müslüman'ın hanımlarına anlatması mühim vazifesidir. Bazı hanımlar erkeklere hüsnü zan ederek konuşmakta beis görmezler. Lakin erkekler hanımların hüsnü zannı gibi değildirler. Şeytan da araya girince fena neticeler ortaya çıkar."[762]

Hadisi şerifde; "**Muhakkak ki ben kıskancım. Kıskanç olmayanın kalbi terstir**."[763] Buyruluyor.

"Ali radıyallahu anh der ki; "Duyduğuma göre kadınlarınız çarşı pazarlarda erkeklerin arasında dolaşıyormuş. Sizde kıskançlık duygusu yok mu? Şunu iyi bilin ki; kıskanmayanda hayır yoktur!"[764]

Ashabı Kiram kadınların aralıklardan yabancı erkeklere bakmamaları için pencere ve delikleri kapatırlardı. Hatta Muaz Bin Cebel radıyallahu anh delikten dışarı baktığı için eşini dövmüştür.[765]

"Bir kadının sadece yüz ve elleri açık olarak da olsa kadın erkek karışık bir mecliste oturduğunu düşünelim. Sesiyle ve davranışları ile erkeğin devamlı dikkatini çekecek ve sırf kalbinde de kalsa şeytanla nefsinin işbirliği yapmasına sebep olacaktır. Bu % 1

---

[761] Fethul Bari(9/324) İbnu Katan Kitabun Nazar(s138) Bezzar(Keşful Estar,2/150) Heytemi Zevacir(2/148) Ebu Nuaym Hilye(2/165) İhya(2/53) Mecmauz Zevaid(4/255) Darekutni (Efrad'da) Hakiym Tirmizi Nevadir(2/117) Iraki elMuğni(1502) Şarani Hukukil Uhuvvet(294) Kutul Kulub(4/327) son cümle; Müslim(4/1903)

[762] Muhyiddin Arabi Vesaya(95)

[763] İbni Ebi Şeybe(4/53) İbni Kudame Muğni(7/229) İhya(2/122) Ebu Ömer Tukani'nin Muaşereti Ehleyn Adlı eserinden; Iraki Muğni(1501) Şarani Hukukil Uhuvvet(153)

[764] Hayatus Sahabe(3/1245) Kutul Kulub(4/327) Şarani Hukukil Uhuvvet(153) Semerkandi Bustan(880)

[765] İbni Habib Gaye ve Nihaye(s.275) İbni Cevzi Ahkamun Nisa(s38) İbni Kayyım Ahbarun Nisa(s.83-84) İhya(2/54) Kutul Kulub(4/328) Şarani Hukukil Uhuvvet(153)

ihtimalle de olsa onu ileride nefsi arzularını gerçekleştirmenin planlarını yapmaya itecektir. Yada ilk bakışta bir şeyler düşünemediği yüzüne uzun uzun bakma imkanları bulunca yine %1 ihtimalde olsa kalbine bazı duygular uğrayıp uğrayıp geçecektir…

Böyle söyleyenleri kalbi pis olmakla suçlayanlar olabilir. Ama böylelerinin insan psikolojisini bilmeyen kalın kafalı duygusuzlar, yada bu tür meclislerden çaktırmadan lezzetlenen haramhorlar olmadıkları söylenebilir mi?"[766]

YİNE "*KALBİM TEMİZ*" İDDİASI

Haremlik selamlık uygulamasına yanaşmayanlar kalplerinin temizliğinden dem vurarak kalplerinde gizlediklerini açığa vurmuş oluyorlar. Zira insan fıtratı devam ettiği müddetçe iki cins birbirine karşı emin olamaz.

Bunu Allah Teala Yusuf aleyhis selam'ın dilinden; "**Ben nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü her nefis kötülüğü emreder**." (Yusuf 53) buyuruyor.

İmam Kurtubi bu ayetin tefsirinde derki; "*Allah'ın peygamberi dahi nefsinin temiz olmasını kerih gördüğü için "nefsimi temize çıkarmıyorum" dedi. Çünkü nefsi temize çıkarmak zemmedilmiş, hoş karşılanmamıştır.*"[767]

YABANCI KADINLA HALVET HARAMDIR

Hadisi Şerif; "Bir kadınla erkek yalnız kaldığında üçüncüleri şeytan olur."[768]

Kadının, kocasının akrabaları, kocasının kardeşleri, kocasının amca ve dayısı, hala ve teyze çocukları süt kardeşleri, yabancıdan daha tehlikelidir, onlarla halvet edemez. Hadiste;

"Sizleri kadınların yanına girmekten sakındırırım." Ensar'dan biri dedi ki; "Ya Rasulullah! Kocanın akrabalarına ne dersin?" Buyurdu ki; "Kocanın akrabaları ölüm (gibi kaçınılması gereken bir durum) dur."[769]

---

[766] Faruk Beşer Hanımlara Özel İlmihal(297)
[767] Kurtubi(9/210)
[768] Müslim(hac 1341) Tirmizi(2165) Nesai(3898) Ahmed(1/18,26) Hakim(1/114) Beyhaki Şuab(5454) Zeylai Nasbur Raye(4/249) Tarhut Tesrib(7/40)

Aişe R.A.dan; "Süt kardeşimle otururken Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gördü ve kaşlarını çattı, yüzü değişti. “süt kardeşlerinize dikkat edin" buyurdu[770]

Ümmü Seleme R.A. ile evlenmeden önce Nebi aleyhis selam onunla perde arkasından konuşurdu.[771]

KADIN-ERKEK KARIŞIK OTURMAK MÜNAFIKLARIN İŞİDİR

Hadisler; "Namus gayreti (kıskançlık) imandan, Kadın-erkek bir arada oturmak münafıklıktandır."[772]

"Bu günümden sonra bir adam beraberinde bir yada iki kişi olmadan kocası yanında olmayan kadının evine asla girmesin"[773]

MAHREMLER İLE OTURURKEN ÖLÇÜ

İmam Evzai der ki; "Kızına, oğluna ve diğer mahremlerine bile devamlı bakma. Çünkü nefsin en kuvvetli askeri gözdür. Bakarsın ki sevgi ve şefkat bakışı şehvet bakışına çevrilir. Allah korusun, eğer şehvet söz konusu olursa yabancıya karşı şehvetten daha fazla günahtır."

İbni Hümam der ki; "mahremler arasında şefkat ve sevgi ile bakmak ibadettir ancak ifrat derecesine varmamalıdır." İbni Cevzi de;

---

[769] Buhari(nikah 11/1) Müslim(selam 20) Tirmizi(1171) Darimi(2645) Ahmed(4/149) İbnu Katan Kitabun Nazar(s198) Cemül Fevaid(4347) Tergib(4/195) Beyhaki(7/90) Beyhaki Şuab(5437) Tac(3/615) Fethul Kebir(4871) Deylemi(1551) Makdisi Umdetul Ahkam(306) Nesai İşretün Nisa(338) Fethul Bari(9/330) İbni Cevzi Zadul Mesir(6/34) Rıyazus Salihin(1630) Iraki Tarhut Tesrib(7/39)
[770] Buhari(şehadet 3/150) Müslim(rıda 1455) Ebu Davud(2058) Nesai(3312) Ahmed(6/174) İbni Mace(1953)
[771] İbni Sa'd(8/90)
[772] Deylemi(4326) Feyzul Kadir(5824) Züherül Firdevs(2/346) Bezzar(1490) Kurtubi(12/226) Keşful Hafa(2/105) Mecmauz Zevaid(4/327) Cemül Cevami(11397) Semerkandi Bustan(879) Nevafihul Atira(1159) Kudai(154) Beyhaki Şuab(10798) Düreri Müntasıra(118) Taberi(4842) Fethul Vahhab(107) Hasendir.
[773] Müslim(selam 22) Tirmizi(2779) Beyhaki Şuab(5444) Buhari(9/290) Cemül Fevaid(4350) Rıyazus Salihin(1631) Tarhut Tesrib(7/40)

"Mahrem olan kadınlarla halvet, eğer şehvetten emin değilse haramdır."der.[774]

Ebu Hureyre r.a. merfuan rivayet ediyor; “Erkek diğer bir erkeğin, kadın diğer bir kadının, ana baba evladının, evlat da ana babasının avretine bakamaz”[775]

İkrime r.a. der ki; “Kişinin kız kardeşinin veya annesinin avretine bakması zinadan bir şubedir.”[776]

Hasen r.a. der ki; ”kadın, ne oğlunun, ne babasının ne de kardeşinin yanında avretini açamaz. Avretini sadece kocası görebilir.”[777]

Tavus, Şa’bi ve Amir r.a., kişinin, kızının ve kız kardeşinin saçına bakmasını çirkin görürlerdi[778]

Şehvetsiz olsa dahi mahremlerin öpüşmesi, sarılması tahrimen mekruhtur. Oğlan kardeşin kız kardeşinin yanağını öpmesi haramdır.[779] Buluğa ermemiş çocuklarla da müsafaha mekruhtur.[780]

Kişinin hanımının halası ve teyzesi, kendi yengesi, baldızı, amca ve dayı kızları namahremdir. Kadına da kocasının amcası, dayısı, kaynı ve kendi eniştesi namahremdir, bunlara gözükemez.

İbni Kesir der ki; "Şehvet söz konusu olsun olmasın kadın ve erkeklerin birbirlerine bakmaları cumhuru ulemaya göre caiz değildir"

İbni Kesir ve İbni Cevzi derler ki; "Kadın amcası ve dayısının yanında çarşafını çıkarmaz."[781]

Şa'bi radıyallahu anh şöyle der; "Allah Teala nın Nur suresi 31. ayetinde amca ve dayıyı zikretmemesi oğullarına anlatmamaları içindir.

[774] İbni Cevzi Telbisu İblis(324)
[775] İbni Ebi Şeybe(3/453)
[776] İbni Ebi Şeybe(3/416, 449)
[777] İbni Ebi Şeybe(3/448)
[778] İbni Ebi Şeybe(3/415)
[779] Fetavayı Hindiyye(12/170)
[780] Mufassal Medeni Ahlak(666)
[781] İbni Kesir(11/5863) İbni Cevzi Zadül Mesir(6/418)

Bunun izahı şudur; sair akrabalar mahremiyet konusunda babası ve oğlu gibidir. Oysa amca ve dayı ile bunların oğulları böyle değildir. Muhtemeldir ki amca yada dayı kendilerine mahrem olan kadınları gördükten sonra onları gidip kendi oğullarına anlatabilirler. Oysa oğulları onlar için mahrem değillerdir. Bu durumda anlatılanı dinleyen oğlanın o kadını hayalinde canlandırması ona bakmaktan farksız olur. İşte bu durumda kadınların örtünmede ihtiyatlı davranmalarının gerekli olduğuna güzel bir delildir."[782]

Tabiin müfessirlerinden Şa'bi ve İkrime r.a., amca ve dayıyı mahrem olmadığını, kadının bunların yanında başını açamayacağını söylemişlerdir.[783]

Bu izahlardan sonra amca ve dayı mahremlik hududunun sonunda yer almakta ve kadının onların yanında daha dikkatli olması istenmektedir."[784]

"**Hiçbir surette kocaları yokken kadınların yanına girmeyiniz. Çünkü şeytan sizin kan damarlarınızda dolaşır**."[785]

Şu halde bir müdürün sekreteriyle, öğretmenin kız talebesiyle, taksi şoförünün kadın müşterisi ile ve bunun gibi namahremlerin halveti haramdır. Çünkü Nebi aleyhis selam'dan başkasına şeytanın teslimi müyesser olmamıştır.

"**Bir erkekle bir kadın yalnız kalınca aralarına şeytan girer. Yabancı bir kadınla sıkışık durmak üstü pis hınzırla sıkışık durmaktan daha kötüdür**."[786]

Bu hadise göre özellikle otobüs yolculuklarına dikkat etmelidir. Bazıları bu hadis ile kadına hakaret edildiğini zannediyorlar. Halbuki burada belirtilen şey bunun günah olması açısından domuzla sıkışık

---

[782] İbni Kesir(11/5875)Fahreddin Razi Tefsiri Kebir(17/49)
[783] İbni Ebi Şeybe(3/417) Kurtubi(12/233) İbni Cevzi Zadül Mesir(6/418)
[784] Faruk Beşer Fetvalarla Çağdaş Hayat(179)
[785] Müslim(1341) Nasbur Raye(4/250) Tarhut Tesrib(7/41) Tirmizi(2165) Ahmed(3/156) Ebu Davud(2470) Nesai(işretün Nisa 4) Taberi(1/189) Cemül Fevaid(3082, 4342) Semerkandi Bostan(862) İbni Mace(1779) Mişkat(3102) Ayni Umdetul Kari(10/466) Darekutni(4/140) Hakim(4/219) Beyhaki(10/313) Buhari Edebül Müfred(1/177) İbni Sa'd(2/196)
[786] Taberani(8/205) Tergib(3/26) Heytemi Zevacir(2/421) benzeri; İbni Ebi Şeybe(3/417)

oturmaktan daha kötü olduğudur. Zira domuzla sıkışık oturmak haram değildir.

SALİHA KADININ ÜSTÜNLÜĞÜ

"Bir facire kadının fücuru bin erkeğin fücuru gibi ve bir iyi kadının iyiliği yetmiş sıddıkın iyiliği gibidir."[787]

EN TEHLİKELİ FİTNELER

"Benden sonra erkeklere kadından daha zararlı fitne (imtihan vesilesi) bırakmadım."[788]

Sahihayn'de geçen bu hadisi, sırf İlhan Arsel adlı imansızın eleştirmesi sebebiyle inkara kalkan, delilsiz olarak bu hadisin zayıf olduğunu iddia eden Ali Osman Ateş, her halde vitrin camına bir sinek pislese, onu temizlemek yerine, camı kırıp indiren bir zihniyete müdrik olmalı!!!

İlhan Arsel, beyin fonksiyonlarını kullanamadan yazdığı "Şeriat ve Kadın" adlı, ne kadar acınacak bir durum sergilediğini gösterdiği eserinde dediğine göre; güya bu hadis ile kadın, fitne olarak görülüyor ve aşağılanıyormuş!

Arsel, erkek olması ile kibirleniyor olmalı ki burada kadının değil, bilakis erkeğin aşağılandığını görememiştir!

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in buradaki sakındırması, gül koparmanın yasak olduğu bahçede gezinen kimsenin sakındırılmasına benzer. Tabi böyle durumda İlhan Arsel gibileri; "Bu güller çirkin mi ki koparmayayım" derse, böyle zavallılara acımaktan başka ne yapabiliriz?

---

[787] Bezzar Heysemi Buğyetul Bahis(488) Haris Bin Ebi Üsame Müsned(1/545) Busıri İthaf(3715) Mecmauz Zevaid (4/272) Metalibu Aliye(1572) Deylemi(2092) Kenz(45090) Ramuz(124/6) hadis hasendir.

[788] Buhari(7/11) Müslim(zikr 26) Tirmizi(2780) Ahmed(5/200) Beyhaki(7/91) Beyhaki Sagir(2470) Şuabul İman(5410) Taberani(1/133) Mişkat(3085) Kurtubi(12/311) İbniAsakir(2/395) Hatib(12/339) Hilye(3/35) Zübeydi İthaf(7433) Fethul Bari(9/137) Nevafihul Atire(1712) İbni Mace(36/19) Şiratul İslam(324)

Bu ve benzeri hadislerde kadın, mutlak manada fitne olarak vasıflanmıyor, ancak bazı olumsuz şartlarda ne kadar tehlikeli olabileceğine dikkat çekiliyor. Şu hadiste de olduğu gibi;

"Dünya ve kadın fitnesinden sakının. Zira ademoğlunun ilk fitnesi kadın olmuştur."[789]"

Fitne ile kastedilen şey, imtihandır. Dünya fitnesi ile kastedilen şey zenginlik, şöhret, makam, mevki peşinde koşup, Allah'a kulluğu geri plana itmektir. Yani burada niyetlerin ihlasa yönlendirilmesi vardır. Yoksa zenginlik, makam gibi şeyler mutlak manada yasaklanmış şeyler değildir. Kadın da böyledir. İslamiyet, evliliği, iffeti teşvik ederken, zinadan ve zinaya yaklaştırıcı her türlü fiilden şiddetle men eder. Zaten Arapça'da fitne kelimesinin manalarından birisi de; bir şeye kendini kaptırmaktır.

Hülasa: Namahrem olanların bir arada oturmaları haramdır. Namahreme karşı kadının takıları takılı olarak, çarşafsız görünmemesi, kremden ve kokulu şeylerden sakınması farzdır. Bu hikmete binaen ayeti kerimede iki defa "zinetlerini göstermesinler" buyruldu.

Evin içinde dahi çelibağasının, eniştesinin, kayınının ve sair namahremlerin yanında kadının takılarını, süslü elbiselerini çarşaf gibi dış elbise ile gizlemesi farzdır. Böylece erkeğinde çok süslü, keyifli, kokulu oldukları zamanlarda yabancı kadınların yanında oturmaktan sakınmaları farzdır. Aksi takdirde bakma kapısı kapatılamaz, ırz ve şeref korunamaz.

Dar pantolon giyen erkeğin diz ve göbek arasına bakmak haramdır. Özellikle haya yerlerine…

Bizim gençlerimiz, hatta bazı kırkı geçmiş ihtiyarlarımız bazen çok dikkatsiz olurlar, dar ve ince pantolon giyerler. Bazen de ıyali içerisinde çok dar pijama giyerler. Bu takdirde diz ve göbek aralarına bakmak haram olur. Bunda çok gafletler vardır.

---

[789] Müslim(2098) Tirmizi(2191) İbni Mace(4000) Ahmed(6/364) Mişkat(3086) Humeydi(353) Beyhaki Sagir(2471) Kübra(7/91) Şuabul İman(5413) Hakim(4/505) Mecma(10/246) Zübeydi İthaf(8/82) Taberani(19/350) Şerhus sünne(8/12) Tergib(4/162) Buhari Tarih(5/45) Hilye(2/64) Ebu Yala(13/7099) Sehmi Tarihu Cürcan(165) DürrüMensur(2/74) Hatib(5/191) İbni Hibban(852) Elbani Sahiha(911) İbni Hüzeyme(1699) İbni Ebi Şeybe(13/242) Ebu Nuaym Tarih(1319) Heysemi Maksadu Ali (2011) sahihtir.

Böylece dar elbise giyen kadına erkeğin bakması da haramdır."[790] Kadının kadınlar arasında dahi dar etek, pantolon gibi şeyler giymesi caiz olmaz.

İbni Hacer el-Heytemi ve İbni Abidin derler ki; "Şehvani düşünceler yani tasvir haramdır" dediler. Bu takdirde televizyon ve gazetelerdeki suretler dimağı meşgul edip şehveti tahrik ederse haramdır.

Namazda ve namaz dışında kadın, tülbendini bir dolamla dolar. Bu, kadının, erkeklerin sarık sarışına benzememesi içindir. Ümmü Seleme RA.dan rivayette buyrulur ki; "Bir dolamla dolandır iki dolamla değil"[791]

Bu takdirde saç üzerindeki dolamlar iki, diğer tarafta bir kat olur.

Mahalli örf olarak kadınların namahrem yanında saçlarını kundak yapmaları, dolamaksızın başörtülerini başlarına koyup gırtlaklarından bağlamaları yahut büsbütün salıvermeleri meşru değildir. Çünkü bu takdirde tahrik olabilir ve ziynetlerini gizlememiş olur. Helalinden ve mahremlerinden başkasının yanında kadının başını, yüzünü örtmesi farzdır. Terki haramdır.

Evin içinde entarilerin topuğa kadar inmesi farz olduğu gibi dışarıda da tepeden tırnağa geniş, uzun çarşaf yahut böyle pardösü ile beraber bir dolamla dolanmış, renkli ve süslü olmayan başörtüsünün örtülmesi farzdır.

Müslime bir kadının facire (günahkar) veya kafire bir kadının yanında bedenini göstermemesi farzdır. Çünkü ayette; "…***kendi(leriden mü'mine) kadınları***…" buyruldu. Fasıka ve kafire olan kadınlar erkek hükmünde oldukları yahut gördüklerini başka erkeklere tavsif edecekleri kuvvetli ihtimal olduğundan Müslüman bir kadının onların yanında dahi takılarını ve bedenlerini gizlemesi farzdır. Nitekim hadiste buyrulur ki;

"Bir kadın diğer bir kadını sanki görüyormuş gibi kocasına anlatmasın."[792]

---

[790] İsmail Çetin Ehli Sünnetin Nazarı (s.740)
[791] Ebu Davud(4115) Ahmed(6/294) Hakim(4/194) İbnu Katan Kitabun Nazar(s176) Cemül Fevaid(5733) Daifül Cami(4963)
[792] Buhari(nikah 6/160) Ebu Davud(2150) Ahmed(1/380) Tayalisi(35)

Mahremlerinin yanında dahi tenlerini gösterebilecek derecede ince, şeffaf elbiseleri giymemeleri farzdır.

Esma R.A. üzerinde ince elbiseler olduğu halde Nebi aleyhis selamın meclisine girmiş, Nebi aleyhis selam ondan yüz çevirerek **elinin parmaklarına ve gözlerine işaret edip**; "Ey Esma! Bir kadının buluğ çağına eriştiği zaman onun bundan başkasının görünmesi yaramaz"[793] buyurdu. Bu hadise hicab emrinden önce idi. Zira hicab emri ile haremlik selamlık uygulaması başlamıştır.

Tam örtülü olduğu halde zaruret icabı kadın evden çıktığı zaman yolun ortasından yürümemesi ve erkeklere değmekten sakınması farzdır. Nitekim Ebu Useyd RA. der ki;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yolda erkek ve kadınların karmakarışık yürüdüklerini görünce onlara sertçe;

"Geriden yürüyün! Çünkü gerçek şu ki sizin yolu daraltmaya asla hakkınız yoktur. Size yolun kenarından yürümeniz vaciptir." Bunun üzerine ashab kadınları o kadar kenardan yürürlerdi ki nerdeyse elbiseleri duvarlara takılıp kalırdı."[794]

Kadınlar erkeklerin oyunlarını, gösterilerini izleyemez, konferanslarda erkeklerle bir araya gelemez. Bunda beis görmeyen ilim erbabı Mescidi Nebevide harbe ile oynayan Habeşlileri seyretmesini delil gösterdiyseler de daha önce de belirttiğimiz gibi bu hadisenin hem hicab emrinden önce vuku bulmuş olduğuna, hem de Aişe radıyallahu anha o sırada buluğ çağına ermemiş olduğuna dair alimlerin itirazları vardır. Dolayısı ile bu konuda belirttiğimizin aleyhinde bir delil yoktur. Bilakis Ayette; "**Onlardan bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin**" (Ahzab 53) buyrulmuş, kadınlarla erkeklerin birbirine bakması yasaklanmıştır.

Deylemi(7822) Tirmizi(2792) Begavi Şerhus Sünne(9/19) Fethul Bari(9/338) Camius Sagir ve Feyzul Kadir(9723) sahihtir

[793] Ebu Davud(4104) Beyhaki(7/86) Beyhaki Suğra(2465) Şuabul İman(7796) Kurtubi(12/229) İbni Kesir(3/294)

[794] Ebu Davud(5272) Cemül Fevaid(4359) İbni Kesir(3/1614) Beyhaki Şuab(7822) Deylemi(8222) İbni Müflih Adabuş Şer'iyye(2/6)

25. KADININ YÖNETİM HAKKI VAR MI?

Ebu Bekre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**İşlerinin idaresini kadınlara veren bir kavim asla kurtuluşa ermez**."[795]

Nisa Suresi 34. ayetinin tefsiri:

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; **"Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için sâliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür."(Nisa 34)**

Alimler, devlet başkanının erkek olmasının şart olduğunda icma etmiştir.[796] Buna deliller, meali geçen, tefsiri gelecek olan Nisa suresi 34. ayeti ve kadının dışarı çıkmasını kısıtlayan Ahzab suresi 33. ayeti ile kaydedeceğimiz hadislerdir. Ehli Kıbleden hiçbiri kadının imamlığını ve emirliğini caiz görmemiştir. Buna sadece Haricilerden Şebibiye fırkası muhalefet etmiştir.[797]

Hadisin ravisi Ebu Bekre r.a., Cemel savaşında yer almayı istememiş, bu hadisi delil göstermiştir.[798] Cemel vakasında Aişe

---

[795] Buhari(fiten 18) Tirmizi(2262) Nesai(8/227) Fethul Bari(13/53) Tayalisi(2811) Ahmed(5/43) Hakim(3/118) Dulabi Kuna(1/18) Beyhaki(3/90) Kurtubi(1/355) Taberi(1/165) Neylul Evtar(8/263) İbni Kesir(1/405) Telhisul Habir(4/184) Sübülüs Selam(4/123) Cemül Fevaid(5959-60)

[796] Şankıti Advaul Beyan(1/55) Demici İmametul Uzma(s.225) İbni Hazm Meratibul İcma(s.125) Kurtubi(5/168) Ahmed Muhammed Şakir Umde(3/164) Gazali Fadaihul Batıniye(s.180) Vehbe Zuhayli Fıkhul İslami(6/693) İbni Hazm Faslul Makal(4/110) Begavi Şerhus Sunne(10/77) Ahmed Şibli el İslam(s.226) Bağdadi el Fark Beynel Firak(110)

[797] İbni Hazm Faslul Makal(4/110) Kurtubi(1/271) Demici(s.227)

[798] İbni Kesir el Bidaye(6/291) İbni Hacer Metalibu Aliye(4474) Nuaym Bin Hammad Fiten(s.97)

r.a.'nın lider olması, kadının idareci olması hakkında delil olmaz. Zira hadisi şerifte buyrulur ki;

"**Sizden alnı tüylü devenin sahibi Hav'eb'in köpekleri kendisine havladığı yere kadar gider. Çok kimse öldürülür. Kendisi de zor kurtulur**"[799]

Aişe r.a., Cemel vakasında Irak'a giderken Beni Amir sularından bir suyun yanına vardı. Orada köpekler havlamaya başladı. "Buranın adı nedir?" diye sorunca "Hav'eb'dir" dediler. Bunun üzerine Aişe r.a. "Ben dönüyorum" dedi.[800]

Cemel vakasına işaret eden diğer hadislerde; "Bir kavim çıkar helak olurlar, felah bulmazlar. Önderleri kadındır ve o cennete gidecektir."[801]

Huzeyfe r.a. dedi ki; "Ehlibeyt iki fırka olup birbirlerine kılıç salladıkları zaman Ali'nin emrinde olanlarla beraber olun. Zira o, doğru yolda olacaktır."[802]

Aişe r.a.'nın bu hareketinde hatalı olduğu, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından bildirilmiş, Aişe r.a. da ömrü boyunca bu hareketinin pişmanlığını çekmiştir.[803] Ayrıca Aişe r.a.'nın hilafet için değil, ara bulmak için çıktığı bilinmektedir.[804]

Hadiste buyrulur ki; "**Erkekler, kadınlara itaat ettiklerinde helak olmuştur**."[805]

---

[799] Ahmed(6/52) Suyuti Hasais(2/260) Suyuti Menahilus Safa(s.51) Kadı Iyaz Şifa(s.340) Kastalani Mevahibu Leduniye(2/268) Cemül Fevaid(9831) Mecmauz Zevaid(7/234) Taberi Tarihi(5/170) Heytemi Sevaiq(s.273) İbni Kesir el Bidaye(6/290) Berzenci el İşaa(s.29) Metalibul Aliye(4464)
[800] İbni Kesir el Bidaye(7/373) Ahmed(6/97) Taberi(5/171) İbni Sad(8/56) Kadı Iyaz(340) Menahilus Safa(s.51) Hasais(2/260) Cemül Fevaid(9830) Mecmauz Zevaid(7/234) Nuaym Bin Hammad(s.45)
[801] Beyhaki'den; İbni Kesir el Bidaye(6/291) Metalibu Aliye(4474)
[802] Bezzar'dan; Mecmauz Zevaid(7/236) Cemül Fevaid(9832) Hakim(4/459) Berzenci el İşaa(s.30)
[803] İbni Sad(8/56) Nuaym Bin Hammad(s.44) Asım Köksal Reddiye(s.49)
[804] bkz.: Kurtubi(14/181)
[805] sahihtir. Hakim(4/291) Ahmed(5/45) Esrarul Merfua(530) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan(2/34) İbni Masi Ahiru Cüz(11/1) Fethul Vehhab(1/197) Suyuti Durerul Muntesira(99) Lealiul Masnua(2/147) Hakim bu hadise sahih demiş, Zehebi de onu doğrulamıştır.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınlara; "**Sizin aklınız ve dininiz eksiktir**" buyurunca, bu eksikliğin ne olduğu soruldu. Buyurdu ki; "**İki kadının şahitliği bir erkeğin şahitliğine denktir. Bu aklın noksanlığıdır. Adet günlerinde namaz kılamayıp oruç tutamaması da dininin eksikliğidir**"[806]

Avrupa'da yapılan bir araştırmada erkek ve kadın deneklere, trende bir yaşlı adamla bir zenci adamın kavgasını karikatürize eden bir resim gösteriliyor. Daha sonra deneklere bu resimde bıçağın kimin elinde olduğu soruluyor. Kadınlar hissi davranıp yanılarak bıçağın zencide olduğunu söylerken, erkekler yaşlı adamda olduğunu söylüyorlar. Resimde bıçak, gerçekten yaşlı adamın elindedir. Bu örnekte, İslam'ın kadına şahitlik konusunda yarım pay verilişinin hikmeti görülüyor.[807]

Ayet ve hadisler, kadının idareciliğine açık bir kapı bırakmamıştır. Kadınlar; hislerine yenik düşmeleri, erkeklerin sahip olduğu idrak, fikir ve düşünceye sahip olamayışları, şefkat ve vicdan konularında erkeklerden farklı oluşları sebebiyle aklen de lider olamazlar.

Allame Ahmed Muhammed Şakir der ki; "Çağımızın kadınları dış etkilerin büyük tesiriyle kibir, gurur ve isyan ile doludur. Erkeklerle her alanda eşitlik peşindeymiş gibi görünüyorlarsa da temelde ev içinde ve dışında erkeklere tasallut ve görüşlerini dayatma peşindedirler. Kur'an ve sünnette açık naslar ile sabit olan İslam şeraitine karşı açık bir isyan ve eylem içerisindedirler. Kelimenin tam anlamıyla sorumluluk alanlarına girmeyen bölümlerde bile erkeklerin üzerinde sulta kurma peşindedirler."[808]

Kadın dövülür mü?

Allah Azze ve Celle, Nisa suresi 34. ayetinde saliha ve itaatkar kadınları övmüş, olumsuz davrandıklarında nasıl hareket edileceğini belirtmiş, son çare olarak dövülmelerini tavsiye etmiştir. Ayetin nüzul sebebi şöyle rivayet edilmiştir;

Ali r.a.'den; Ensardan birisi hanımını Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdi. Kadın;

---

[806] Buhari(hayz 7) Müslim(iman 132) Ebu Davud(sünnet 6) Tirmizi(iman 10) İbni Mace(fiten 19) Fethul Bari(1/405) Avnul Mabud(12/438)
[807] Bu araştırmayı Edip Yüksel İlginç Sorular adlı kitabında nakletmişti.
[808] Ahmed Muhammed Şakir(Umdetut Tefasir(3/164)

Ey Allah'ın Rasulü! Kocam beni dövdü ve yüzümde iz bıraktı." Diye şikayet etti. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem;

"**Buna hakkı yok**" buyurdu. Bunun üzerine Nisa suresi 34. ayeti nazil oldu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kadına;

"**Sen bir iş istedin ama Allah ondan başkasını murad etti**." Buyurdu.[809]

Kadının dövülmesi asla bir yol haline getirilemez. Hadiste buyrulur ki; "Adama ne oluyor da karısını köle döver gibi dövüyor?"[810]

Amr İbnu'l-Ahvas (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"**Kadınlara karşı hayırhah olun. Çünkü onlar sizin yanınızda esirler gibidirler. Onlara iyi davranmaktan başka bir hakkınız yok, yeter ki onlar açık bir çirkinlik işlemesinler. Eğer işlerlerse yatakta yalnız bırakın ve şiddetli olmayacak şekilde dövün. Size itaat ederlerse haklarında aşırı gitmeye bahane aramayın. Bilesiniz, kadınlarınız üzerinde hakkınız var, kadınlarınızın da sizin üzerinizde hakkı var. Onlar üzerindeki hakkınız, yatağınızı istemediklerinize çiğnetmemeleridir. İstemediklerinizi evlerinize almamalarıdır. Bilesiniz onların sizin üzerinizdeki hakları, onlara giyecek ve yiyeceklerinde iyi davranmanızdır**."[811]

Alimler kadının dövülebileceği hususları şöyle belirtmişlerdir; "kadının evden izinsiz çıkması, kocasına sövmesi, namahrem birine yüzünü açması, yabancı erkekle konuşması, kocasının evinden adetin üzerinde bir şey vermesi v.b."[812]

---

[809] İbni Ebu Hatem ve İbni Merduye'den naklen; İbni Kesir(1/406) İbnül Cevzi Mecmaul Beyan(3/48) Taberi(5/58) Sabuni Revaiul Beyan(1/398) Vahidi Esbabun Nuzul(s.188) el İsabe(2/27) Durrül Mensur(2/151) Suyuti Lubabun Nukul(s.73) Fahreddin Razi Mefatihul Gayb(8/18) Nisaburi Vedehul Burhan(1/300)

[810] Buhari(6/83) Müslim(cennet 49) Tirmizi(tefsir 80) Ahmed(4/17) İbni Mace(1/638) Darimi(2226)

[811] Tirmizi(3087)

[812] Hulasatul Fetava ve Kınye'den naklen; Berika(5/317) İbni Teymiye Tefsir(3/238) Ebu Hayan Bahru Muhit(3/241) Şankıti Advaul Beyan(1/288) Taberi(4/68) Sabuni Safvetut Tefasir(1/274) Şevkani Neylul Evtar(6/288) Şafii Ahkamul Kur'an(s.160) Said Şimşek Tefsir Problemleri(s.229)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Kadınlar marufta size isyan ettikleri zaman incitmeksizin dövün”[813]

“**Caiz olarak kadınları dövün, ancak onları dövmeyi kötülerinizden başkası adet edinmez**.”[814]

Diğer bir hadiste de korkutmak amacıyla; “**hane halkının görebileceği bir yere kırbaç asın. Bu da onlar için bir tür edeptir.**” Buyrulmuştur.[815]

Zübeyr Bin Avam r.a., evine girdi ve hanımı Esma ile diğer hanımına evi süpürmelerini emredip çıktı. Döndüğünde evi aynı halde buldu. Esma şöyle anlatıyor; “Saçlarımızı birbirine bağladı ve süpürgeyle acıtıcı şekilde vurmaya başladı. Diğer hanımı daha güzel olduğu için ona fazla vurmuyordu. Bende ise çirkin bir iz kalmıştı. Şikayet etmek için ablam Aişe’ye gittim. O da beni babam Ebubekr radıyallahu anh’e gönderdi ve dedi ki; “Kardeşime böyle ne yapmış?” bana babam Ebu bekr radıyallahu anh dedi ki; “Ey kızım! Şüphesiz o, Salih bir adamdır ve çocuklarının babasıdır. Umulur ki, Allah seni Cennet’te onunla evlendirecektir. Sabret ve evine dön.” [816]

Yahya bin Ebi Kesir’den; Süleyman Bin Davud aleyhisselam dedi ki; “Düşmanını kızdırmak istiyorsan evinden asayı uzak etme.”[817]

Ömer r.a.’den merfuan; “**Erkeğe hanımını niçin dövdüğü sorulmaz.**”[818]

---

[813] Taberi(5/41) Kenzul Ummal(44988) Sabuni Revaiul Beyan(1/401) Tahkimi Sadat(2/441) hadis hasendir.
[814] İbni Habib Gaye ve Nihaye(s.248) Camiüs Sağir(1093) Huseyni el Beyan vet Tarif(257) İbni Hibban(316) Şarani, Bedrul Münir(635) Kenz(44947) Tahkimi Sadat(2/441) isnadı hasendir.
[815] Taberani(10671) Abdurrazzak(20213) Edebul Müfred(1229) Hilye(7/332) Mecmauz Zevaid(8/106) hasendir.
[816] İbni Sad(8/251) Mamer el Cami(11/302) İbni Kesir en Nihaye(s.481) Kurtubi Tezkira(s.522) İbni Hacer Metalibu Aliye(1619)
[817] Ahmed Zühd(217) İbni Ebi Şeybe(6/130)
[818] Ebu Davud(2147) İbni Mace(1986) Ahmed(127) Tayalisi(2135) Hakim(4/175) Deylemi(8003) Beyhaki(7/305) Mişkat(3268) Cemül Fevaid(4302) Rıyazus Salihin(68) Zadul Mead(2/481) Camiüs Sağir(9778) Durrül Mensur(2/106) Nevevi Ezkar(333) İrvaul Galil(7/98) Nevafihul Atira(2657)

“**Şeytan Arap yarımadasında namaz kılanları kendine taptırmaktan ümidini kesmiştir. Lakin aldatmak ve arabozmak için kışkırtmaktan ümitlidir**.”[819]

Cabir r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

“**Şüphesiz iblis, arşını su üstüne kurar, sonra ekiplerini halkı fitneye düşürmeleri için gönderir. Onlardan iblise en yakını fitne olarak en büyüğüdür. Onlardan biri gelir ve “şöyle şöyle yaptım” der. İblis ona; “hiçbir şey yapmamışsın” der. Daha sonra bir başkası gelip; “adamla karısının arasını bozana dek bırakmadım” der. Bunun üzerine iblis onu kucaklar ve; “ne güzel bir iş becerdin” der**.[820]

[819] Müslim(2812) Tirmizi(1937) Ebu Yala(2095) Ahmed(14350) Mişkat(72)
[820] Müslim(2813) Ahmed(14361) Şerhus Sunne(4212) Camiüs Sağir(2613) Tergib(3/82) İbni Kesir(1/74) Beyhaki Şuab(8721)

26.HADİS: KADER

Ebu Said el Hudri r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**Allah bir şeyi yaratmayı dilediğinde hiçbir şey ona mani olamaz**."[821]

Hakim Muinuddin Çeşti, Amerika'da yayınlanan bir dergiden, vazektomi (kısırlaştırma) ve kürtaj uygulanmasına rağmen doğmasına engel olunamayan bir bebeğin dünyaya geldiğini nakletmiştir.[822]

Ubâde İbnu's-Sâmit radıyallahu anh oğluna ölümü sırasında demiştir ki: "Oğulcuğum, başına gelecek olan şeyin asla atlatılamayacağını, kaçırdıklarını da yakalayamayacağını bilmedikçe sen, imannın hakikatının tadını asla bulamazsın. Zira ben, Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ın şöyle söylediğini işittim:

"**Allah'ın ilk yarattığı şey kalemdir. Kalemi yarattı ve: "Kıyamete kadar olacak şeylerin miktarlarını yaz!"** dedi."

"Oğulcuğum, Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'dan şunu da işittim:

"**Kim bu inanç dışında olarak ölürse benden değildir**."[823]

İbnu Amr İbni'l-As radıyallahu anhüma anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm, elinde iki kitap olduğu halde yanımıza geldi ve:

"**Bu iki kitap nedir biliyor musunuz?"** buyurdular. Cevaben:

"Hayır, ey Allah'ın Resûlü! bilmiyoruz. Ancak bildirmenizi istiyoruz!" dedik. Bunun üzerine sağ elindekini göstererek:

"**Bu Rabbülâlemin'den (gelmiş) bir kitaptır. İçerisinde cennet ehlinin isimleri mevcuttur. Hatta onların babalarının ve kabilelerinin isimler de mevcuttur ve sonunda da icmal**

---

[821] Muvatta(talak,95) Buhari(nikah 96) Müslim(nikah 125) Ebu Davud(2172) Tirmizi(1138) Nesai(nikah 58) Ahmed(3/49) Camiüs Sağir(407) Beyhaki(7/229) İbni Abdilberr Temhid(3/140) Durrül Mensur(1/2670) Cem'ül Fevaid(4269)

[822] Çeşti Sufi Tıbbi(s.28)

[823] Ebu Davud(4700) Tirmizi(2156).

yapmıştır. Bunlara asla ne ilave yapılır, ne de onlardan eksiltmeye yer verilir. Hiç değişmeden ebedi olarak sabit kalır" buyurdular. Sonra sol elindekini göstererek:

"**Bu da Rabbülâlemin'den bir kitaptır. Bunun içinde de ateş ehlinin isimleri, onların atalarının isimleri ve kabilelerinin isimleri vardır. En sonda da icmâllerini yapmıştır. Bunlara asla ne ziyade yapılır, ne de eksiltmeye yer verilir**!" buyurdular. Ashabı sordu:

"Öyleyse ey Allah'ın Resûlü, niye amel ediliyor? Madem ki her şey önceden olmuş bitmiş, yazılmış ve artık yazma işinden fariğ olunmuş (bir daha yapma gayreti de niye)?"

Resûlullah şu cevabı verdi:

"**Siz amelinizle doğruyu ve istikameti arayın! İtidali koruyun, Zira, cennetlik olan kimsenin ameli, cennet ehlinin ameliyle sonlanır; (daha önce) ne çeşit amel yapmış olursa olsun. Keza cehennemlik olanın ameli de cehennem ehlinin ameliyle sonlanır, hangi çeşit amel ile amel etmiş olursa olsun!"**

Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm, sonra elindeki kitapları atıp, elleriyle işaret ederek dedi ki:

"**Rabbiniz kullardan artık fariğ oldu, bir kısmı cennetlik, bir kısmı da cehennemliktir**."[824]

İbnu Mes'ud radıyallahu anh anlatıyor: "Sâdık ve Masdûk olan Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

"**Sizden birinin yaratılışı, annesinin karnında kırk günde cem olur. Sonra bu kadar müddetle "alaka" olur. Sonra bu kadar müddette "mudga" olur. Sonra Allah bir meleği dört kelimeyle gönderir: (Bu melek) rızkını, ecelini, amelini, şaki veya said olacağını yazar, sonra ona ruh üflenir. Kendinden başka ilah olmayan zâta yemin olsun, sizden biri, (hayatı boyunca) cennet ehlinin ameliyle amel eder. Öyle ki, kendisiyle cennet arasında bir zirâlık mesafe kaldığı zaman ona yazısı galebe çalar ve cehennem ehlinin ameliyle amel ederek cehenneme girer. Aynı şekilde sizden biri (hayatı boyunca) cehennem ehlinin amelini işler. Kendisiyle cehennem arasında bir ziralık mesafe kalınca**

[824] Tirmizi(2142)

yazısı ona galebe çalar ve cennet ehlinin amelini işleyerek cennete girer."[825]

Buyrulmuştur ki; “Allah Azze ve Celle kader ve kazasını gerçekleştirmek istediğinde onlar hakkında kader ve kazası yerini buluncaya kadar akıl sahiplerinin akıllarını alır. Hükmü gerçekleşince iade eder, onlar da pişmanlık duyarlar.”[826] Bu zayıf hadisle ilgili olarak hanım hadis ravilerinden Emetulhalık şöyle bir şiir söylemiştir;

Bunlar kaderdir, beni ister çağır, ister bırak
Sen hata etsen de kader hata etmez
Allah bir kimse için bir şey dilerse
O kimse akıllı ve işitir olsa bile
Kulağını sağır, gözünü kör eder
Tereyağından kıl çeker gibi aklını alıverir
Ne zaman ki hükmünü onda icra eder,
Artık o zaman aklını iade eder ki ibret alsın[827]

Kuşeyri; “**Onların kalplerini ve gözlerini hak ve gerçeği görmekten çeviririz de önce ona inanmadıkları gibi şimdi de inanmazlar**”(En’am 110) ayetini tefsir ederken der ki;

“Kader meselesinde (her şeyin Allah Azze ve Celle’nin ezeldeki hüküm ve kazasıyla, şimdi de yani bu dünyada yine O’nun ilmi, iradesi ve idaresiyle olduğunda) kalbinde şüphe olanlara hayret ediyorum. Hak ve gerçek olan Allah Azze ve Celle’nin sözüdür. Allah ise, en açık ifadeyle

“**Onların kalplerini ve gözlerini hak ve gerçeği görmekten çeviririz de, önceden ona inanmadıkları gibi, (şimdi de) inanmazlar**” buyurmaktadır. Allah’ı tenzih ederim. Bu apaçık olan hükmünden bir çok akıl sahiplerini hayrete düşürmüş, hakikatte

---

825 Buhari(Kader 1, Bed'ü'l-Halk 6, Enbiya 1, Tevhid 28) Müslim(Kader 1) Ebu Davud(4708) Tirmizi(2138).
826 Hatib Tarih( )İbni Ebi Şeybe( ) Deylemi(966) Camiüs Sağir(406) Hakim(2/405) Beyhaki Şuab(250) Nevafihul Atira(83) Mizanul İtidal(8141) Lisanul Mizan(5/93) Tezkiratul Mevdua(2) Dumeyri Hayatul Hayevan(s.326) Keşful Hafa(195) zayıftır.
827 Suyuti’nin Kitabul Muncem’den naklen; Mehmed Zihni Meşahirun Nisa(1/60) Beyhaki Şuab(1/233) Keşful Hafa(1/70)

kendisi bizzat kalpleri evirip çevirir, idare eder. Lakin bir çok mahluk bunu müşkül görmektedir."[828]

Yukarıda geçen ayette bahsedilen "önceden inanmadıkları gibi" ifadesi şu ayette anlatılandır;

"**Kıyamet gününde, biz bundan habersizdik demeyesiniz diye Rabbin Adem oğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (Onlar da), Evet (buna) şâhit olduk, dediler. Yahut "Daha önce babalarımız Allah'a ortak koştu, biz de onlardan sonra gelen bir nesildik (onların izinden gittik). Bâtıl işleyenlerin yüzünden bizi helâk edecek misin?" dememeniz için (böyle yaptık)**."(A'raf 172-173)

İbni Abbas r.a.'dan merfuan; "**Allah Azze ve Celle Arafat'ta Adem'in arkasından ahd-u misak aldı. Sonra karşısına alıp şöyle dedi;**

"Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" onlar da; "evet, sen bizim Rabbimizsin, şahid olduk" dediler. Kıyamet gününde

"Gerçekte biz bu misaktan gafil idik" dememeniz için yahud "ancak daha önceden babalarımız şirke düştüler. Biz de onlardan sonra gelen nesil idik. Acaba batıl işleyenlerin işi sebebiyle bizi de mi helak edeceksin?" demeyesiniz diye bunu yaptık" buyurdu.[829]

Hadisi şerifte; "**Ashabımdan bahsedildiğinde kendinizi tutunuz, yıldızlardan bahsedildiğinde kendinizi tutunuz, kaderden bahsedildiğinde kendinizi tutunuz**."[830]

Her insanın başından geçecek olaylar, mutlaka bir zaman ve yer içinde ezeli irade tarafından çizilmiş olmaktadır. Her müminin kazaya

---

[828] Kuşeyri Letaiful İşarat(1/494-495)

[829] Nesai(6/347) Hakim(1/27) Taberi(9/114) Ahmed(1/172) Mecmauz Zevaid(7/25) Tahavi Müşkilül Asar(3889) İbnul Cevzi Zadul Mesir(3/283) Sahiha(48) İbni Kesir(2/273) İbni Sad(1/30,7/417) İbni Hibban(1806) Kurtubi(7/817) Beyhaki el Esma ves Sıfat(s.413)

[830] Taberani(10/198) Hilye(4/108) Elbani Sahiha(34) Lalkai Şerhu Usulis Sünne(239/1) İbni Asakir(14/155) Ebu Tahir Zeyyadi Selasetu Mecalis(191/2) Sehmi Tarihu Cürcan(315) Abdurrazzak Emali(2/39) Deylemi(1337) Ebulleys Bustanul Arifin(s.959) sahih.

inanması ve rıza göstermesi vaciptir. O kaza, gerek hayır, gerek şer olsun, yani hoşa gitsin veya gitmesin hepsi de Allah'ın takdiridir diye inanmak lazımdır. Fakat kazaya rıza gösterirken, olana razı olmayı gerektirmez. Şöyle ki; kaza ve kader ilahi sıfattır ki, hükmetmek ve belirtmektir. Kaza olunan şey ise, o hükmün ilişkisidir. Bu ilişki de küfür veya isyan olabilir. Küfre, isyana, itaatsizliğe rıza göstermek ise küfürdür. Onun için Kur'anda; "**Şüphesiz ki Allah, kullarının küfre gitmelerine rıza göstermez**."(Zümer 7) buyruluyor.

Rıza, iradeden ayrıdır. Her iradi fiilde rıza olmaz. Fakat her rızada irade olur. Çünkü razı olduğunuz şey, istenen ve sevilendir. Razı olmadığınız şey de, istenmeyen, çirkin olan ve tiksinilen şeydir. İstenmeyeni savmak ve olmamasını sağlamak için dua etmek lazımdır. Çünkü istenmeyen şey, kaçınmakla önlendiği gibi, dua ile de önlenmesi mümkündür. "Ya Rabbi! Fena ve zararlı kazayı üzerimizden def et" diye dua etmek, kazayı yaptırana dönmektir. Zira kazanın kendisi Allah'ın sıfatı olduğundan kötü olmaz. Aksi halde haşa Allah'a fenadır demeye dönülmüş olur. Aslında duada istenen şudur;

"Ya Rabbi! Levhi mahfuzda benim için yazılmış fena bir şey varsa iyisiyle değiştir ve beni kötü gözlerden koru."

Mukadderat iki türlüdür; birisi kısaltılmış geneller, diğeri genişletilmiş cüz'iler. İnsana mahsus olan mukadderat dört şeydir; ömür, rızık, ecel, saadet veya şekavettir.[831]

Ebud Derda r.a.'den merfuan; "**Şüphesiz Allah Azze ve Celle mahlukatından her bir kulunun beş şeyini bitirmiştir; ecelini, amelini, ölüp gömüleceği yeri, bütün hareketlerini ve rızkını**"[832] bunlar ne eksilir, ne artar.

Ehli Sünnet'e göre; Öldürülen eceliyle ölmüştür. Zira ecel birdir. Gerçi ölümün çeşitli sebepleri vardır; öldürme, boğulma, yanma, kolera, veba gibi. Fakat bu sebeplerin hepsi levhi mahfuzda çizilmiş, yazılmıştır.

---

[831] Bkz.: Ayni Umdetul Kari(10/331) Feyzul Kadir(5/22) Taberi Tefsiri(13/101) Mealimüt Tenzil(3/361) İbni Kesir(4/389)Fethul Bari(11/442) Muharrarul Veciz(3/317) Zadul Mesir(4/337)

[832] Ahmed(21716) Mecmauz Zevaid(7/195) İbni Hibban(6150) Deylemi(4329) Camiüs Sağir(5847) Mişkat(113) Cem'ül Fevaid(7647) Zebidi İthaf(7/332) Sahihul Cami(1496) Tahkimi Sadat(113)

Yukarıda belirtilen dört şey, insan ana rahminde iken ve ona ruh üfürülürken o anda görevli melek tarafından alnına yazılır. Onun için hiçbir sebep ve şarta bağlı değillerdir. Yani yazıldıkları şekilde aynen meydana gelir, değişmezler. Genişletilmiş cüz'iler denilen mukadderat ise böyle değildir. Yani eğer dua, kazanç, çalışma üzerine kurulmuş, onlara bağlanmışlarsa, o zaman duanın ve çalışmanın faydası olur.

Kaderiye fırkası, kitap hükümlerinin dışında kaldıkları için bunlar, kitapsız olan Mecusiler gibi oldular. Hasen el Basri r.a. demiştir ki; "Allah Azze ve Celle, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i gönderdiği zaman Araplar cebri ve kaderi idiler. Yani bütün günahları yaptıran Allah'tır diye inanıyorlardı. Nitekim Ayette;

"**Onlar günah işlediklerinde; "Biz bunu babalarımızdan böyle gördük. Allah bize böyle hareket etmemizi emretmiştir" derler. Onlara de ki; "Allah hiçbir zaman günah işlemenizi emretmez.**"(A'raf 28) buyrulmaktadır.

Kaderin sırrı ahirette asilere belirecek ve bu gerçeği öğrendikten sonra cehenneme gireceklerdir. Yani herkese gözüne görünmeyen haller ve ezeli hükümler üzerindeki perde sıyrılıp açılacak, kaza ve kaderin gereği ne ise anlaşılacak ve ondan sonra kendisine yapılan muameleye hiçbir itirazı olmayacak, haline, düştüğü duruma razı olacaktır. Gerçek hareket ettiricinin yalnız Allah olduğundan habersiz olanlar; "Ya Rabbi! Kaza ve kaderi tayin eden sensin, sen hareket verdin, biz de mecbur kaldık yaptık, o halde neden bize azap veriyor, sorumlu tutuyorsun?" diyenler bilmezler ki, o azap ve sebepleri hep kendilerinin istidatları gereğidir. Allah daima yaratıcıdır.

İblis Allah'a der ki; "Ya Rabbi! Secde etmeyeceğimi takdir ettin ve secde etmemi emrettin." Allah Azze ve Celle der ki; "Böyle takdir ettiğimi "secde et!" emrinden önce mi biliyordun, sonra mı?" İblis; "Emrinden sonra öğrendim" der. Bunun üzerine Allah buyurur ki; "İşte Ben de seni bu sebepten sorumlu tuttum."

Ahmed Rıfai der ki; "Bütün kapılar yüzüne kapandığında sen yine de Fettah olan Allah'tan bir kapının açılmasını bekle. Esasen kullar, her zaman bir yolu kapadıklarında Allah onu mutlaka açar. Bu, Rububiyetinin bir icabı ve Uluhiyetinin izzetidir. Öyleyse O'nun rahmetinden ümidini kesme. Yardımından yeise düşme. Sana Allah'a

yönelmek düşer. “**Hakiki bir dost (veli-sahip) olarak Allah yeter**.”(Nisa 45)”[833]

Abdulkadir Geylani der ki; “Mukadderatta olan şeyler başa gelmeye başlayınca Allah’a itirazda bulunmak, dinin ölmesi, tevhidin ölmesi, tevekkül ve ihlasın ölmesi demektir. İnanan bir kalp, kader karşısında “niçin, nasıl, neden?” gibi şeyler bilmez. Allah’ın takdirine karşı asla böyle sorular sormaz. Bilakis o, mukadderat vuku buldukça şöyle der; “Evet, Allah’ın takdiri gerçekleşti.”[834]

---

[833] Hikemur Rıfaiye(s.96)
[834] Fethur Rabbani(s.5)

27. HER HUSUSTA PEYGAMBERE UYMAK

Rafi Bin Hadic r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Medineliler hurmalarını aşılarken Medine'ye geldi ve onlara;

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu. Onlar;

"hurmaları aşılıyoruz" dediler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem;

"Belki aşılamazsanız daha hayırlı olur" buyurdu. Bunun üzerine aşılamaktan vazgeçtiler. Fakat o sene meyveler kötü oldu. Bu neticeyi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdiler. Buyurdu ki;

"Ben bir kulum. (dünya işlerinde her kul gibi ben de isabet etmeyebilirim.) Dünya işlerini siz daha iyi bilirsiniz"[835]

Bazıları bu hadisi çirkin emellerine alet ederek, Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in ashab tarafından eleştirildiğini, bu yüzden kendilerinin de eleştirebileceklerini iddia ediyorlar. Bu sapmadan Allah'a sığınırız.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, herhangi bir konuda isabet etmezse, Allah Azze ve Celle onu vahiy ile düzeltiyordu. Şayet bir düzeltme yapılmamışsa, bu hükmen vahiy hükmünü alır. Sünnetin vahiy olduğunu daha önce delilleriyle belirtmiştik. Dünya işlerinde ise durum biraz daha farklıdır. Yukarıdaki hadisi İmam Müslim üç ayrı lafızla rivayet etmiştir ve hepsinde de Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in zan ile tavsiyesi söz konusudur. Ne emretmiş, ne de yasaklamıştır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in din konusunda söylediği her şey Allah tarafından olup itaati vaciptir. Burada ise mesele, dünya işi hakkındadır.

Şüphesiz ki vahiy ve nübüvvet meselesine ek olarak, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberlik dışındaki hususlarda şahsi ve insani aklı vardır. Bu anlamdaki akıl, diğer insanlardaki gibidir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dünya işleri konusundaki

[835] Müslim(fezail 140) Ahmed(6/123) İbni Mace(2471) Beyhaki(2/495) Tahavi Müşkilül Asar(3/48) Ebu Nuaym Hilye(4/372) Cemül Fevaid(4580) İbni Haldun Mukaddime(393) Tac(4/869) Camiüs Sağir(2714) İbni Kayyım el Menar(s.82) Zadul Mead(5/463) Kadı Iyaz Şifa(602-603) Suyuti Menahil(80) Aliyul Kari Esrarul Merfua(1234) İbni Müflih Adab(3/40)

ictihadi, vahye ve nübüvvete dayanmadığından hata ihtimali taşıyabilir.[836]

Hurmaların aşılanması meselesinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, dünya işi sayılan bu işte, zan ile tavsiyede bulunmuştur. Ama din işlerinde olsun, dünya işlerinde olsun, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kesin ifadede bulunduğu bir hususta, şahsi görüş arzetmek hiçbir mümine yakışmaz;

"Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur."(Ahzab 36)

Ebu Said r.a.'ın rivayeti bu meselenin anlaşılmasına yardım eder; Birisi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve

"kardeşim ishal oldu" dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; "Bal şerbeti içir" buyurdu. Adam da içirdi. Sonra yine geldi;

"Kardeşime bal şerbeti içirdim fakat sadece ishali arttı." Dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, üç defa tekrar gelen adama her defasında bal şerbeti içirmesini tavsiye etti. Adam dördüncü kez geldiğinde;

"Gerçekten hastaya şerbet içirdim fakat sadece ishali arttı" dedi. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem;

"Allah doğru söyler[837] lakin kardeşinin karnı yalancıdır." Buyurdu. Adam tekrar bal şerbeti içirince hasta iyileşti.[838]

Bir yemekte Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir kuzu eti yerlerken, Talha r.a.'den üçüncü defa kol parçasını isteyice, Talha r.a.; "Ya Rasulullah! Bir kuzunun ancak iki kolu vardır" der. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki;

---

[836] Bkz.: Kadı Iyaz Şifa(s.603)
[837] Bkz.: Nahl suresi 68-69. ayetler
[838] Müslim(selam 91) Buhari/tıp 7/12) Tirmizi(2082) Ahmed(3/19) Elbani Sahiha(243) Hakim(4/402) Beyhaki(344) Beyhaki Delail(6/164) İbni Ebi Şeybe(7/464) Abdurrazzak(20173) Taberi(5/216) Fethul Bari(10/68) Zadul Mead(4/273) Cemül Fevaid(7516)

“Şayet susmuş olsaydın, bana kuzunun kolunu vermeye devam edecektin”[839] şayet sahabe, itiraz etmeseydi, mucize devam edecekti. Hurma aşılanması meselesi de böyledir. Aşılanmadan meyve vereceğini söyleyen Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ziraat bilgilerine dayanarak kulak vermediklerinden, mucizenin önüne sed çektiler. Halbuki bilinen teknik bilgiler ve adetlerin dışında harikalar, mucizeler olabileceğini düşünmediler. Onun için “siz dünya işlerinizi daha iyi bilirsiniz” buyurdu.

Muhammed Ebu Zehra der ki; “Peygamberin hatası Allah tarafından düzeltilmeden bırakılmaz. Hele bu şeriat ile ilgili olursa… bazıları burada ileri giderek peygamberin ictihadıyla olan bir hükme uymak gerekmez diyorlar. Biz de diyoruz ki; bu çok ağır bir sözdür ve gerçeğe uymaz. Zira Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in şer’i prensipleri beyanında hata olmaz. O, emri Rabbinden almaktadır. O halde vahiyle olsun, ictihadla olsun, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, insanlara nasıl yanlış bir tebliğde bulunur? O ictihadında hata etse bile, vahiyle düzeltilir.

Bir takım sapık kimseler hurma ağaçlarının aşılanması ile ilgili hadisi çığırından çıkarıp şer’i hükümlerin hepsini iptal edecek kadar ileri gittiler. Bu kimseler Kur’anın ve peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in emirlerini, şer’i prensipleri hurma çiçeklerinin aşılanması mesabesinde görerek sanat, ziraat, iktisat, içtimai ve ailevi dünya meseleleri hakkında insanların daha iyi bir bilgi sahibi olacaklarını ve aynı zamanda Kur’an ve sünnetin naslarına aykırı bile olsa istedikleri gibi hükümler koymaya, haramı helal, helali haram saymaya yetkileri olacağını iddia ettiler. Böyle bir anlayış, Allah ve Rasulüne iftira etmektir. Onlar şu ayeti unutuyorlar;

“Dillerinizin uydurduğu yalana dayanarak "Bu helâldir, şu da haramdır" demeyin, çünkü Allah'a karşı yalan uydurmuş oluyorsunuz. Kuşkusuz Allah'a karşı yalan uyduranlar kurtuluşa eremezler.”(Nahl 116)[840]

---

[839] sahihtir. Tirmizi Şemail(s.202 no;158)
[840] Ebu Zehra Mezhepler Tarihi(2/22)

28- MÜJDELENMİŞ GARİPLERİN VASIFLARI

Ebu Hureyre r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Şüphesiz İslam garip başladı, tekrar başladığı gibi garip haline dönecektir. Gariplere müjdeler olsun**."[841]

Bu konuda bir grup sahabeden rivayetler vardır:

a- Abdullah Bin Mesud r.a. hadisi; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**İslam garip olarak başladı, tekrar başladığı garip haline dönecektir. Gariplere müjdeler olsun**."

"Garipler kimdir?" diye sorulunca buyurdu ki;

"(Sünnete sarılma yolunda) kabilelerinden ayrılanlardır."[842]

Yani; bidatleri hayat tarzı haline getirmiş olan insanlar, sünneti ihya etmeye çalışan garipleri dışlarlar.

Diğer rivayette; "**Onlar insanların bozduklarını düzeltirler**"[843] lafzıyla gelmiştir.

b- Abdullah Bin Ömer r.a. hadisi; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Şüphesiz İslam garip başladı, tekrar garip haline dönecek, iki mescid (Mescidi Haram ile Mescidi Nebevi) arasına, yılanın yuvasına sığındığı gibi sığınacaktır**."[844]

---

[841] Müslim(1/130) Ebu Avane(1/95) İbni Mace(3986) İbni Ebi Şeybe(7/83) Taberani Evsat(3/156) Ahmed(2/389) Ebu Yala(11/52) Kudai(2/137) Lalkai İtikad(1/112) İbni Mende İman(1/520)

[842] şahidiyle hasendir. Ahmed(1/398) Devraki Müsnedi Sad(s.164) Ebu Yala(8/388) Taberani(10/99) Darimi(2/402) İbni Ebi Şeybe(7/83) İbni Mace(3988) Bezzar(5/433) Müsnedi Şaşi(2/170) şahidi için bkz.: Sehmi Tarihu Cürcan(1/216)

[843] sahihtir. İbni Ebi Şeybe(8/134) Tahavi Müşkil(689) Taberani(6/164)

[844] Müslim(1/131) Ebu Nuaym Müsnedül Müstahrac(1/212) Kudai(2/138)

c- Abdullah Bin Amr Bin el As r.a. hadisi; "Bizler bir gün Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanındaydık. Buyurdu ki;

"**Gariplere müjdeler olsun**."

Denildi ki; "Garipler kimlerdir?"

Şöyle buyurdu; "**Kötü insanlar içindeki Salih insanlardır. Onlara isyan edenler, itaat edenlerden fazladır.**"[845]

Diğer rivayette; "**Dinleriyle birlikte firar edenlerdir. Allah Azze ve Celle onları kıyamet gününde İsa a.s. ile birlikte haşredecektir**."[846]

d- İbni Abbas[847], Ebu Said[848], Selman[849] Ebu Musa el Eşari[850] ve Enes Bin Malik[851] r.a. hadisleri, Ebu Hureyre r.a. hadisinin aynısıdır.

e- Cabir Bin Abdullah[852] ve Sehl Bin Sad[853] r.a. hadisleri, İbni Mesud r.a. hadisinin ikinci rivayetinin aynısıdır.

f- Abdurrahman Bin Senne r.a hadisi; O, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle derken işitmiştir;

"**İslam garip olarak başladı, sonra tekrar başladığı gibi garip haline dönecektir. Gariplere müjdeler olsun**."

Denildi ki; "Ey Allah'ın Rasulü! Garipler kimlerdir?"

Beyhaki Zühd(2/115) Mecmauz Zevaid(7/278)

845 rivayet yollarıyla sahihtir. Ahmed(2/177,222) Taberani(17/16) Taberani Evsat(9/14) İbni Mübarek Zühd(s.267) Deylemi(3937) Iraki el Muğni(108) Gazali İhya(1/101) İbni Kayyım Medaric(3/169) Mecmauz Zevaid(7/278)

846 zayıftır. Ahmed Zühd(806) Ebu Nuaym Hilye(1/25) Cemül Cevami(626) Beyhaki Zühd(352) İbni Kayyım Medaricus Salikin(3/170)

847 hasendir. Taberani(11/70) Taberani Evsat(6/65) Mecmauz Zevaid(7/278)

848 zayıf. Taberani Evsat(7/206) Mecmauz Zevaid(7/278)

849 zayıf Hatibul Bağdadi Muvazzahu Evham(1/399) Mecmauz Zevaid(7/278)

850 zayıf Mecmauz Zevaid(7/279)

851 rivayet yollarıyla sahihtir. İbni Mace(3987) Taberani evsat(2/261) İbni Adiy(5/177) Ebuş Şeyh Tabakatul Muhaddisin(3/226) Hatib Tarih(12/256)

852 Hasendir. Taberani Evsat(5/149,8/308) Lalkai İtikad(1/112) Mecmauz Zevaid(7/278)

853 Taberani(6/164) Taberani Evsat(3/250) Taberani Sağir(1/183) Kudai(2/139) İbni Adiy(2/29) Mecmauz Zevaid(7/278)

Buyurdu ki; "**Onlar, insanlar (sünnetimi) bozduğu zaman düzeltenlerdir. Nefsim elinde olana yemin olsun ki, iman, selin aktığı gibi Medine'ye akacaktır. Nefsim elinde olana yemin olsun ki, İslam, yılanın deliğine sığınması gibi, iki mescid arasına sığınacaktır**."[854]

g- Sad Bin Ebi Vakkas r.a. hadisi; Abdurrahman Bin Senne hadisinin benzeridir.[855]

h- Amr Bin Avf el Muzeni r.a. hadisi; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Şüphesiz din, yılanın deliğine sığınması gibi, Hicaz'a sığınacaktır. Ve muhakkak din, dağ keçisinin dağın zirvesine süratle sığınıp gizlendiği gibi Hicaz'a tutunacaktır. Şüphesiz din, garip olarak başladı, garip haline dönecektir. Gariplere müjdeler olsun. Onlar; insanların benden sonra sünnetimden bozduklarını düzelteceklerdir**."[856]

Garipler hakkındaki hadisler Suyuti'nin Tedribur Ravi(2/180)'de, Sehavi'nin Mekasıdul Hasene(s.114)'te, Gımari'nin Mekasıdul Hasene dipnotunda(s.114) ve Kettani'nin Nazmul Mutenasir(s.34-35)'te belirttiği gibi mütevatirdir.

İkincisi: "Garipler" kelimesinin açıklaması;

Garipler kelimesini açıklayan ziyadeler gelmiş olup, tek bir şeyi ifade etmektedir. Aralarında ayrılık olan kelimeleri birleştireceğiz;

1- "**Kabilelerinden ayrılanlar**"

---

[854] zayıftır. diğer bir rivayet yoluyla ve diğer bir lafızla sahihtir. Ahmed(4/73) İbni Adiy(4/307) İbni Kani Mucemus Sahabe(2/171) El İsabe(4/312) Mecmauz Zevaid(7/278)

[855] Sahih. Ziyaul Makdisi Muhtare(2/263) Bezzar(3/323) Ahmed(1/184) Devraki Müsnedi Sad(s.156) Ebu Yala(2/99) İbni Mende el İman(17521) Mecmauz Zevaid(7/277)

[856] zayıftır. Hadisi Tirmizi hasen saymıştır(2930) Ahmed(4/73) Taberani(17/16) Mecmauz Zevaid(6/68) Deylemi(2185) Beyhaki Zühd(112) Mişkat(170) Şeyh Ahmed Muhammed Şakir, Süneni Tirmizi Şerhinde(2/362) Tirmizinin hasen hükmünü onaylamıştır.

Abdullah Bin Mesud r.a. hadisinde geçer. Bu rivayetin isnadında Ebu İshak es Sebii vardır. Onun müdellis oluşu ve hafızasının kötülüğü sebebiyle hadis zayıftır.

2- "**Onlar insanların bozulduğu zaman düzeltirler**."

Abdullah Bin Mesud r.a.'den sahih isnad ile gelmiştir. Ebu Hureyre r.a.'den gelen rivayet ise isnadında Bekir İbn Suleym es Savvaf bulunması sebebiyle zayıftır. Lakin ona itibar edilebilir. Aynı şekilde Sehl Bin Sad es Saidi ve Cabir Bin Abdullah r.a.'den rivayet edilmiş olup bunların isnadında Leys'in katibi Abdullah Bin Salih zayıftır. Onunla şahit getirilebilir. Abdurrahman Bin Senne r.a. hadisinin isnadında ise metruk ravi İshak Bin Abdullah Bin Ebi Ferve vardır. Sad Bin Ebi Vakkas r.a. rivayetinin isnadı sahihtir. Yahya Bin Said'den mürsel olarak da gelmiştir fakat bunda zayıflık vardır.

Bunların hepsi dikkate alındığı zaman sahih olduğu anlaşılır.

3- "**Kötü insanlar kalabalığı içindeki Salih insanlardır. Onlara isyan edenler, itaat edenlerden fazladır**."

Abdullah Bin Amr Bin el As r.a. hadisinde sahih olarak gelmiştir. Fakat Sübkî'nin bütün hadislerdeki ziyadeleri tek bir yerde zikretmesi faydadan uzaktır. O bunu İhyau Ulumid Din bahsinde, Tabakatuş Şafiye(4/145)'te Ebu Hamid el Gazali'nin hal tercemesini verirken yapmıştır ve aslı yoktur. Bu rivayeti imam Ahmed'in Müsned'ine izafe etmesi ise çirkin bir hatadır.

4- "**Onlar sizin üzerinizde olduğunuz şeye sıkı sarılanlardır**."

Gazali bunu İhya(1/38)'de zikretmiştir. Hafız el Iraki der ki; "Gariplerin vasfı hakkında bunun aslını görmedim."

Sübkî, İhya'da geçen asılsız hadisleri, Tabakatuş Şafiye(4/145)'te bir araya getirmiştir.

5- "**Dinleriyle kaçanlardır. Allah Azze ve Celle onları kıyamet gününde İsa a.s. ile beraber diriltir**."

Abdullah Bin Amr r.a.'den zayıf isnad ile gelmiştir.

6- "**Onlar, insanların benden sonra sünnetimden bozduklarını ıslah edenlerdir**."

Kesir Bin Abdullah'ın babası ve dedesi tarikiyle rivayet ettiği hadiste gelmiştir. Çok zayıftir.

7- "**Onlar insanların eksilttiklerini artırırlar**."

Muttalib Bin Hantep'ten mürsel olarak gelmiştir.

8- "Dediler ki; "Ey Allah'ın Rasulü! Nasıl gariplerden olunur?" Buyurdu ki;

"**Kişiye memleketinde şöyle şöyle derler. Şüphesiz o gariptir.**"

Hasen el Basri'den mürsel olarak gelmiştir.

9- "**Terk edildiği zaman Allah'ın kitabına sarılırlar, kaybolduğu zaman sünnetle amel ederler**."

Bekir Bin Amr el Meafiri'den mu'dal olarak rivayet edilmiştir.

10- "**Allah'ın dini hakkında tartışmazlar, kıble ehlini günah sebebiyle tekfir etmezler**."[857]

Ebud Derda, Enes ve Vasile r.a.'un birlikte rivayet ettikleri hadiste gelmiş olup isnadı çok zayıftır.

Garipler kelimesinin izahında merfu olarak sadece şu ikisi sahih olarak gelmiştir;

1- "**Onlar insanlar bozulduğu zaman ıslah ederler**"

2-"**Kötü insanlar kalabalığı içindeki Salih insanlardır. Onlara karşı çıkanlar, itaat edenlerden fazladır**."

Garipler ile Kurtuluş Fırkası ve Yardım olunmuş fırka birbirinden farklı mıdır?:

Bu isimlendirmeler arasında fark yoktur, tek bir gerçeği ifade ederler. Bu, seleften ilim ehlinin açıklamasıdır.

El Âcurrî r.a., "Sıfatul Gurabai Minel Mü'minin"(s.27)'de der ki;

---

[857] Beyhaki Zühd(2/114) Hatib Tarih(12/481)

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in "Garip haline dönecektir" kavlinin manası –Allahu a'lem- saptırıcı arzular çoğalacak ve insanların çoğunu saptırarak, insanlar içinde İslam şeriatı üzere olan hak ehli garip kalacaktır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in;

"**Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacak, biri dışında hepsi ateştedir**." Buyurduğunu işitmedin mi?

"O kurtulanlar kimlerdir?" denilince buyurdu ki;

"**Bugün benim ve ashabımın üzerinde olduğu yolda olanlar.**"

Derim ki; el Âcurri r.a.'ın garipleri kurtuluş fırkası olarak izah ettiğini görmüş oldun.

Hafız İbnu Receb el Hanbeli r.a., Keşful Kerbe Fi Vasfı Hali Ehlil Gurbe(s.22-27)'de diyor ki;

"Saptırıcı hevaların şüpheleri fitnesine gelince; bunun sebebi kıble ehlinin fırkalara ve birbirlerini tekfir edecek boyuta gelmeleridir. Kardeşler iken, kalpleri tek bir kişinin kalbi üzere olduktan sonra, düşmanlara, fırkalar ve gruplara döndüler. Bu fırkalardan sadece kurtuluş fırkası kurtulacaktır. Onlar, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavlinde zikredilmişlerdir;

"**Allah'ın emri(kıyamet) gelinceye kadar ümmetimden bir taife hak üzere zahir olmaya devam edecek, muhalefet edenler onlara zarar veremeyecektir**."

Ve onlar şu hadislerde anlatılan gariplerdir; "Onlar insanlar bozulduğu zaman düzeltenlerdir, onlar, insanların sünnetten bozduklarını ıslah edenlerdir. Onlar; dinleriyle fitnelerden kaçanlardır. Onlar; aşiretlerinden ayrılanlardır. Şüphesiz onlar; azınlıktır. İslam'ın başlangıcında olduğu gibi. Hatta bazı kavimlerde onlardan kimse bulunmaz.

İşte bunlar, imamların bu hadise getirdikleri izahtır.

El Evzai, "İslam garip başladı, tekrar garip haline dönecektir" hadisi hakkında der ki;

"Şüphesiz İslam kaybolmayacak, sünnet ehli kaybolacaktır. Hatta bir belde halkında onlardan sadece bir kişi kalacaktır."

Bu anlamda selefin sünneti öven ve onu gariplik ile ve azınlık olmak ile vasfeden pek çok sözü bulunmaktadır.

El Hasen r.a. ashabına şöyle derdi; "Ey sünnet ehli! Allah size rahmet etsin, rıfk ile muamele ediniz. Zira şüphesiz sizler, insanların azınlığısınız."

Yunus Bin Ubeyd der ki; "Sünnet'ten daha garip kalan bir şey yoktur. Bundan daha garibi ise sünneti bilenlerdir."

Süfyan es Sevrî der ki; "Birbirinize ehli sünneti tavsiye edin. Zira onlar gariplerdir."

Onlardan kastedilen sünnet imamlarıdır, şüphelerden ve şehvetlerden salim olan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabının üzerinde olduğu yoldur.

Bu yüzden Fudayl Bin Iyad r.a. şöyle derdi; "Ehli sünnet, midesine helal girmeyeni tanıyandır."

Zira helal yemek, üzerinde peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabının üzerinde olduğu sünnetin en büyük özelliğidir.

Sonraki alimlerin hadis ehlinden ve diğerlerinden çoğu sünneti, itikadlarda şüphelerden kurtarmak için tarif ettiler. Özellikle Allah'a, Meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, Ahiret gününe iman meselelerine, kader, sahabelerin fazileti gibi meselelerde, bu ilmi sünnet ismiyle sınıflandırdılar. Zira bunun önemi büyüktür ve bunlara muhalif olanların helakine bunda şifa vardır.

Sünnete gelince, o kamildir ve Hasen, Yunus Bin Ubeyd, Süfyan, Fudayl ve başkalarının dediği gibi şüphelerden, şehvetlerden salim bir yoldur. Ahir zamanda onların az olmaları sebebiyle, sünnet ehli gariplik ile vasıflanmıştır."

Hafız İbni Receb'in garipler ile kurtuluş fırkası ve yardım olunmuş fırka arasında fark görmemesini iyi düşünün.[858]

Hadis Ehli:

Hadis ehli hakkında çeşitli açılardan açıklama vardır;

Birincisi: ilim ve iman ehli kurtuluş fırkası ve yardım olunmuş taifeyi hadis ehli olarak açıklıyorlar;

Ehli ilim, hadis ehlinin yardım olunmuş taife ve kurtuluş fırkası olduğunda ittifak ettiler.

Ben burada senin önünde bu dev topluluktan bahsedeceğim. O zaman onların yolunu tutmaktan, izlerine katılmaktan, anlayışlarına tabi olmaktan kaçamayacaksın. Onlar, alemlerin Rabbinin dininin dostlarıdır. Kitap onlarla konuşur, onlar da onunla konuşurlar. Sünnet onları ayağa kaldırır, onlar da onunla kalkarlar. Kim onların yolundan başkasına uyarsa, kendisini rezil eder;

1- Abdullah Bin Mübarek r.a.(v.181 hicri)

2- Ali İbnul Medini r.a.(v.234)

3- Ahmed Bin Hanbel r.a.(v.241)

4- Muhammed Bin İsmail el Buhari r.a.(v.256)

5- Ahmed Bin Sinan r.a.(v.258)

6- Abdullah Bin Muslim Bin Kuteybe r.a.(v.267)

7- Muhammed Bin İsa et Tirmizi r.a.(v.276)

8- Muhammed Bin Hibban r.a.(v.354)

9- Muhammed Bin Huseyn el Acurri r.a.(v.360)

10- Muhamme Bin Abdullah el Hakim en Nisaburi r.a.(v.405)

11- Ahmed Bin Ali Bin Sabit el Hatib en Nisaburi r.a.(v.463)

---

[858] Böylece kurtuluş fırkası ve yardım olunmuş taife, aralarında fark olmayan tek bir şey olarak sayılıyor. Nitekim kurtuluş fırkasını, yardım olunmuş taife hadisiyle açıklıyor. Bu , ikisini ayrı değerlendirenleri reddetmektedir.

12- el Huseyn Bin Mes'ud el Begavi r.a.(v.516)

13- Abdurrahman İbnul Cevzi r.a.(v.597)

14- Ebu Zekeriya Yahya Bin Yahya Bin Şeref en Nevevi r.a.(v.676)

15- Ahmed Bin Abdulhalim Bin Teymiye Şeyhul İslam r.a.(v.728)

16- İshak Bin İbrahim eş Şatıbi r.a.(v.790)

17- Ahmed Bin Ali Bin Hacer el Askalani r.a.(v.852)

Bütün bu imamlar ve onların dışındaki pek çokları, kurtuluş fırkası ve yardım olunmuş taifeyi ehli hadis olarak açıkladılar. Onların sözleriyle hidayet bulanlar, Allah'ın izniyle sapıtmazlar ve onların yoluna uyanlar, kendileriyle oturanların nasipsiz kalmayacağı topluluktur.

Nitekim en Nevevi r.a., Tehzibul Esma vel Luga(1/17)'de ilim ehlinin bunda ittifak ettiğini nakletmiştir.

"Bununla beraber onların faziletleri apaçıktır. İlmi korumalarının parlak delilleri vardır. Buhari ve Müslim'in sahihlerinde, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur;

"**Ümmetimde hak üzere zahir olan ve onları terk edenlerin onlara zarar veremeyeceği bir taife bulunmaya devam edecektir**."

"Bütün alimler veya çoğunluğu onların ilmi yüklenenler olduğunu söylediler."

Onlar, kitap ve sünnete sarılmada sahabenin ve onlara en güzel şekilde uyanların yoluna katılanlardır. Onlar, gerek akide, ibadet, muamele, ahlak ve siyasette olsun, gerekse hayatın küçük veya büyük meselelerinden bir sözde olsun, bütün hepsini kitap ve sünnete arz edenlerdir.

Onlar, dinin usulünde ve fürunda Allah'ın kulu, rasulü ve halkından seçtiği olan Muhammed Bin Abdullah sallallahu aleyhi ve sellem'e indirdiği vahiyde sabittirler.

Onlar, Allah'ın Kitabına ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine kavlen, fiilen ve amelen ciddiyetle, azimle, sıdk ve sebat ile davette kaim olanlardır.

Onlar ilmin kılıcını çekip çıkaran, hakkın zirvesine çıkan, dinden ve din ehlinden aşırı gidenlerin tahrifini savan, batıl ehlinin sahiplenmesine mani olan ve cahillerin te'vilini engelleyenlerdir.

Onlar, sahabenin yolundan dönmüş olan mutezile, Cehmiye, Havaric, Şia, Rafıziye, Mürcie, Sufiyye veya Batınîler gibi fırkalarla cihad edenlerdir. Hidayeti terk eden herkesle, hevalarına uyanlarla her zaman ve her mekanda, kınayıcıların kınamasına aldırmadan mücadele ederler.

Onlar; "**Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın**" ayetini gerçekleştirmek için çalışanlardır.

Onlar; "**Onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir belâ gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar.**"(Nur 63) ayetini uygulayanlardır.

Ve; "**Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.**"(Ahzab 36) ayetine uyarlar.

Onlar, Allah'ın ve Rasulünün emrine aykırı davranmaktan insanların en uzak olanlarıdır ve fitnelerin gizlisinden ve açığından en uzak olanlardır.

Onlar; "**Hayır, Rabbine and olsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar."(Nisa 65)** ayetini düstur edinirler.

Kitap ve sünnet delillerini hakkıyla takdir ederler, onları bütün beşerî sözlerden üstün tutarlar. Onun hükümlerine tam anlamıyla razı olurlar. Göğüslerinde hiçbir sıkıntı ve zorluk hissetmeden onunla rahat bulurlar. Akaidlerinde, ibadetlerinde, muamelelerinde, ahlaklarında ve hayatlarının bütün meselelerinde Allah'a ve rasulüne tam anlamıyla teslim olurlar.

Hadis ehlinin selefi bu manada dairelerini genişletmişler, isimlerini sayan tarih, ilimleriyle amil aolan alimlerin binlere ulaşan isimleriyle dolmuş, ilimleriyle, faziletleriyle, amelleriyle zamanın zirvesine yükselmişlerdir.

Kim onların hakikatine vakıf olmak isterse, bu kitaplara, sifirlere ve tabakat kitaplarına bakarak öğrenebilirler.

Onların hepsi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabeleridir. O'na iman etmişler, O'nu görmüşler, İslam üzere ölmüşlerdir. Başlarında raşid halifeler ve sonra cennetle müjdelenen on kişi vardır.

Onlar, Tabiin'in efendileridir; başlarında Uveys el Kareni, Said Bin el Museyyeb, Urve İbnu Zübeyr, Salim Bin Abdullah Bin Ömer, Ubeydullah Bin Abdullah Bin Utbe Bin Mesud, Muhammed Bin el Hanefiyye, Ali Bin Huseyn Zeynel ağabeydin, Kasım Bin Muhammed Bin Ebu Bekir es Sıddık, Hasen el Basri, Muhammed Bin Sirin, Ömer Bin Abdulaziz ve Muhammed Bin Şihab ez Zuhri vardır.

Onlar Etbaut Tabiin'dir. Başlarında; Malik Bin Enes, el Evzai, Süfyan es Sevri, Süfyan Bin Uyeyne el Hilali ve Leys Bin Sad vardır.

Onlar bunlara tabi olanlardır; başlarında; Abdullah Bin Mubarek, Vekî, Şafiî, Abdurrahman Bin Mehdi ve Yahya el Kattan vardır.

Sonra onların yoluna uyan öğrencileridir; başlarında; Ahmed Bin Hanbel, Yahya Bin Main ve Ali İbnül Medini vardır.

Sonra onların öğrencileridir; başlarında; Buhari, Müslim, Ebu Hatem, Ebu Zur'a, Tirmizi, Ebu Davud ve Nesai vardır.

Sonra onların yoluna katılan; geçtikleri yerden geçenlerdir; İbni Cerir et Taberi, İbni Huzeyme, İbni Kuteybe ed Dineveri, Hatib el Bağdadi, İbni Abdilberr en Nemeri, Abdulgani el Makdisi, İbnus Salah, Şeyhul İslam İbni Teymiyye, Mizzi, İbnu Kesir, ez Zehebi, İbni Kayyım el Cevziyye ve İbni Receb el Hanbeli gibi.

Sonra onlardan sonra Kitap ve sünnete sarılmada onların yolunu izleyen, kıyamet gelinceye kadar Kitap ve sünneti sahabe r.anhum'un anlayışı ile anlayanlar ve sonuncuları deccal ile savaşacak olanlardır.

Onlar; bizim hadis ehli selefimizdir.

Her kim bu nispetin hakiki değil, ancak nebevi yola mutabık ameli olmasıdır diye şüphe ederse,

Akıl sahibi, bu nispetin kaldırılmasının zor olduğunu düşünebilir mi? Faziletini ispatlamak mücerred iddia ile mümkün olur mu? Bu ismin alınması ve iade edilmesi sahibinin tercihine mi kalmıştır?

Bu nispeti iddia edenin, davasında İslam ile tasdik edilmesi gerekir. Ta ki kusursuz şekilde davasında sadık olsun.

Geçen asırlarda topluluklara tabi olan insan, onlara nispet davasını ancak, akidesinde, yolunda, ibadetinde ancak nebevi yolu kaynak alması ve Rabbiyle karşılaşıncaya kadar bunu terk etmemesiyle tasdik etmiştir.

Allah şeyhulislam'a rahmet etsin, o bunların hepsini nefis bir cümlede toplamıştır. Mecmuul Fetava'da(4/95) diyor ki;

"Biz hadis ehli derken, sadece hadis dinlemeyi, yazmayı veya rivayet etmeyi kasdetmiyoruz. Aksine, onun korunması, bilinmesi, iç ve dış yüzünün anlaşılması, zahiren ve batınen ona uyulmasını kastediyoruz. Bu aynı zamanda Kur'an ehlinin de vasfıdır.

Onların özelliklerinin en azı; Kur'an ve hadisi, onları araştırmayı, manalarını, ondan öğrendiklerinin gereğince amel etmeyi sevmektir. Hadis fakihleri, Rasul sallallahu aleyhi ve sellem'i diğer fakihlerden daha iyi tanırlar. Onların sufileri[859] Rasul sallallahu aleyhi ve sellem'e diğer sufilerden daha fazla uyarlar. Onların idarecileri, nebevi siyasete diğerlerinden daha layıktırlar. Onların tamamı, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dostluğuna diğerlerinden daha layıktırlar."

Şeyhul İslam Mecmuul Fetava'da(3/157) şöyle açıkladı; "Ehli sünnet vel cemaatin yolu; zahiren ve batınen Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yoluna uymak, muhacirlerden ve Ensar'dan önde gidenlerin yoluna tabi olmak ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in; "Size sünnetimi ve hidayet olunmuş raşid halifelerimin yolunu vasiyet ederim. Ona azı dişlerinizle sıkıca sarılınız. Sizleri

[859] Burada kastedilen sufiler ile, akaidleri ve fikirleriyle İslamdan ayrılmış taifeler kastedilmiyor! Şeyhulislamın kastettiği zahidlerdir. Allahua'lem.

sonradan çıkan işlerden sakındırırım. Zira her sonradan çıkan şey bidat, her bidat de sapıklıktır."şeklindeki vasiyetine uymaktır.

Bilirler ki; sözlerin en doğrusu Allah'ın kelamı, yolların en hayırlısı Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. Allah'ın kelamını başka insan sınıflarının sözlerine tercih ederler. Onlar Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in yolunu herkesin yolunun önünde tutarlar. Bu sebeplerle ehli kitap ve sünnet diye isimlendirildiler.

Ve onlar cemaat ehli diye adlandırıldılar. Zira cemaat; ictima(toplanma, birleşme)dir. Bunun zıddı ayrılıktır. Bir topluluk kendi arasında birleştiği zaman ismi cemaat olur.

İcma; üzerinde ilim ve dinde dayanılan üçüncü bir esas olduğu için onlara cemaat ehli denmiştir. Onlar, din ile ilgili olan zahiri ve Batıni şeyleri ve insanların yaptığı her şeyi bu üç esas ile ölçerler. Kabul edilmeye en layık icma ise selefi salihinin yaptığı icmadır. Zira onlardan sonra ihtilaf artmış, ümmet dağılmıştır.

"Minhacus Sünne"'de onun kadim mezhep olduğunu beyan etti. Herhangi bir ferde veya taifeye nispet edilmemiştir. Der ki; "Ehli sünnetin mezhebi kadimdir. Allah Ebu Hanife'yi, Malik'i, Şafii'yi ve Ahmed'i yaratmadan önce bilinirdi. Zira o, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaşmış sahabelerin mezhebidir. Kim onlara muhalefet etmişse, Ehli sünnete göre o bidatçidir."

Sonra imam Ahmed Bin Hanbel r.a.'a ehli sünnet vel cemaatin nispet edilme sebebini şöyle açıkladı; "Ahmed Bin Hanbel, mihnet'te sabrı sebebiyle Ehli sünnetin imamı olarak meşhur olmuştur. Sözüyle tek kalmış veya yeni bir söz ortaya atmış değildir. Bilakis kendisinden önce bilinen sünneti öğrenmiş ve ona davet etmiş, sünnetten ayrılanların mihnetlerine sabretmiştir.

Sevadul Azam; el Cemaattir:

İbni Hibban Sahihinde(8/44) der ki; "Cemaat ile emir genel olup, kastedilen özeldir. El-Cemaat; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabının icmasıdır. Kim onların yoluna uyar ve onlardan sonrakileri terk ederse cemaatten ayrılmış olmaz. Kim de onlardan sonrakilere uyar ve sahabeleri terk ederse cemaatten ayrılmış olur. Sahabelerden sonra el-Cemaat; kendilerinde din, akıl, ilim ve hevayı(şahsi arzuları) terk etmenin bir araya geldiği kavimlerdir.

Sayılarının azlığı önemli değildir. Onlara muhalefet edenlerin çokluğu, kalabalıklığı da önemli değildir."

İshak Bin Rahuye diyor ki; "Cahillere sevadı azamı sorsan, "İnsanlar topluluğu" derler. Bilmezler ki el-Cemaat; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in izine ve yoluna sımsıkı sarılan alimdir. Onunla beraber olan ve ona uyan el-Cemaattir."[860]

İmam Şatıbi, kıymetli kitabı el İtisam'da(2/267) sünnete uygun olan bu sahih anlayışı desteklemektedir; "el-Cemaatin içlerinde alim bulunmasa bile insanlar cemaati olduğunu zannedenlerin hata ettiğini açıklayan rivayete dikkat ediniz! Bu alimlerin anlayışı değil, avamın anlayışıdır. Bu zillete uygun olarak doğru yoldan sapılmıştır. Muvaffakiyet ancak Allah'tandır."

El Lâlekaî, Şerhu Usuli İtikadı Ehlis Sunne vel Cemaa(1/25)'te yardım olunmuş taife ve kurtuluş fırkasının vasıfları hakkında der ki; "Öfkelenenler onlarla savaşırlar. Zira onlar sevadı azam ve büyük çoğunluktur.onlarda ilim, hikmet, akıl, hilim, hilafet, yönetim, mülk ve siyaset vardır. Ve onlar; cemaat ve nezaret ashabıdır. El-Cemaat ashabı; mescidler, hac, hac menasikleri, bayramlar ve cihad cemaatidir. İyiliği ilan için gayret sarf ederler, gediği kapamak için servet feda ederler, Allah yolunda hakkıyla cihad ederler."

Şeyhul İslam Mecmuul Fetava'da(3/345) der ki; "Bunun için kurtuluş fırkasının vasfı ehli sünnet vel cemaattir. Yine onlar büyük çoğunluk ve sevadı A'zamdır."

Derim ki; ey kardeş! Bu cümleleri iyi düşün ve ezberle. Zira bu, fırkalar hakkında geçen hadisleri avamın çoğunluğu olarak yorumlayan fakihlerin kuruntuları konusunda senden şüpheleri giderecektir. Bunun vakaya muhalif olduğunu, İslam ümmetinin çoğunluğunun cehenneme gireceğine hükmetmemek manasına geldiğini iddia ederek bu hadisleri inkar eden sapıklık fırkası davetçilerinin bıraktığı şüpheleri senden giderecektir. Bu onların bidatlerini ve sapıklıklarını din edinmiş İslam ümmeti çoğunluğunun bir zannıdır. Onlar, İslam ümmetinin çoğunluğunun selim fıtratının –inşaallah- sahih akideye yöneleceğini kavrayamıyorlar. Bu yüzden halef mezhebinin öncüleri acuzelerin dini üzere ölmeyi temenni ederler.

---

[860] Ebu Nuaym Hilye(9/239)

Şüphe yok ki, bu yardım olunmuş taife, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ve ashabının üzerinde olduğu yolda olanlardır. Muhakkak ki onlar hak üzerindedirler ve hak, peygamber ve ashabının olduğu yerdedir. Fırkalara bölünme olmadan önceki cemaat üzerinde kim devam ederse, yalnız bile olsa o cemaattir.

Bu kurtuluş fırkasının ve yardım olunmuş fırkanın metodunun özelliklerini ortaya çıkarıyor; ümmetin selefinin anlayışı ile Kitap ve Sünnet. Ümmetin selefi ise; Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, O'nun beraberindekiler ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle tabi olanlardır.

Ümmeti, bu anlayış üzere tevhide çağırmak, Allah'ın ipine sarılmaktır. Kaybolmuş ümmetin izzetinin iadesinin ve elde etmek istediği emelinin gerçekleşme yolu budur. Şüphesiz din, fıtrat üzere kurulmuştur ve Allah emrini tamamlayacaktır.

Kurtuluş fırkası ve yardım olunmuş taifenin haline gelince; o dört vasıfla övülmüştür;

1- "Yok olmayacak taife"
2- "Hak üzere zahir olur." Yani yardım görür.
3- "Onlara muhalefet edenler zarar veremez." Yani bidat ehli ve kafirler onlara karşı çıkarlar.
4- "biri dışında hepsi ateştedir" yani bu fırka ateşten kurtulan fırkadır.

Kalıcı oluşu ve yardım olunmasına gelince; hadisler ittifakla belirtiyor ki; yardım olunmuş taife kıyamete kadar İslam üzere kalıcı olacaktır.

Bu önemli sıfatı ilim ehli izhar eder. Muhakkak ki bunda Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in beyan ettiği bir mucize vardır. Haber verdiği gibi zuhur etmiştir.

El Munavi, Feyzul Kadir'de(6/395) der ki; "Bunda açık bir mucize vardır. Şuana gelinceye kadar sünnet ehli her asırda zahir olmaya devam etmiştir. İhtilaf üzere bidat zuhur ettiği zaman Haricilerden, Mutezile'den, Rafıza'dan ve başka sınıflardan hiç birinin devleti kaim olmamış, şevketleri devam etmemiştir. Bilakis hepsi de harp için ateş hazırlamış, Allah, Kitap ve Sünnet nuruyla onları söndürmüştür. Hamd ve minnet Allah'adır."

Ehli Sünnet vel Cemaat; kurtuluş fırkası, yardım olunmuş taife ve ehli hadistir:

Şeyhul İslam Mecmuul Fetava(3/129)'da der ki; "Bu yardım olunmuş kurtuluş fırkasının itikadı kıyamet gününe kadar ehli sünnet vel cemaat olacaktır."

Yine (3/159)'da der ki; "Onların yolu; Allah'ın Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ile gönderdiği İslam dinidir. Lakin peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ümmetinin yetmiş üç fırkaya ayrılacağını, bunlardan biri dışında hepsinin ateşte olduğunu, kurtulan tek fırkanın da cemaat olduğunu bildirince ve diğer bir hadiste; "Onlar bugün benim ve ashabımın üzerinde olduğumuz yolda olanlardır" buyrulunca, islam'a sıkı sarılanlar şaibelerden uzak olanına sarıldılar ki, onlar Ehli sünnet vel cemaattir. İçlerinde sıdıklar, şehidler, Salihler, hidayet fenerleri, karanlığı aydınlatan kandiller, etkileyici menkıbe sahipleri, unutulmayan faziletler vardır ve ebdal onlar arasındadır. Bütün Müslümanların hidayetlerinde ve dirayetlerinde icma ettiği imamlar olan ebdal vardır.

Onlar, haklarında Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in;

"**Kıyamet gününe kadar ümmetimde hak üzere zahir olan bir taife bulunmaya devam edecek, onlara karşı çıkanlar bir zarar veremeyecektir**" buyurduğu yardım olunmuş taifedir.

Azim olan Allah'tan bizi onlardan kılmasını, doğru yolu bulduktan sonra kalplerimizi kaydırmamasını, bize katından bir rahmet bağışlamasını dleriz. Zira şüphesiz o; Vehhabdır. Allah'u a'lem.

Yine Mecmuul Fetava(3/345)'de der ki; "Kurtuluş fırkasının vasfı; ehli sünnet vel cemaattir. Onlar büyük çoğunluk ve sevadı azamdır."

Yine der ki(3/347); "Kurtuluş fırkası olmaya insanların en layığı ehli hadis ves sünnedir. Onlar için Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem dışında kendisine taassup ile tabi olunacak kimse yoktur. Onlar O'nun sözlerini, hallerini en iyi bilenlerdir. Sahihi ile sakimini ayırt ederler. Bu hususlarda fekahet sahibi imamlardır. Onlar Rasululah sallallahu aleyhi ve sellem'in sözleri ve davranışlarının manalarını en iyi bilen kişiler ve tasdik etme, uygulama, bu esaslara yakınlık gösterenleri dost bilme ve onları sevme, düşmanlık besleyenleri düşman edinme gibi yönlerden sünnete en fazla uyan

kimselerdir. Onlar, mücmel ve müphem olan sözleri ve görüşleri, Rasulullah'ın getirdiği kitap ve sünnete arz ederler. Eğer bir söz ve görüş, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiği esaslar içinde yoksa, onu asla dinin esaslarından saymazlar ve sözlerinin hulasası kılmazlar. Bilakis kendisiyle Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in gönderildiği Kitap ve Sünneti itikad ve itimad ettikleri asıl kabul ederler."

İbni Abbas r.a'nın rivayet ettiği hadiste buyrulur ki; "**Ahir zamanda ağırbaşlı olan, insanların gözünde şaşkındır. İçlerinde iyiliği tavsiye eden itham altındadır. Aralarında mümin horlanır, fasık onurludur, el üstünde tutulur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yolu garibdir. Bidat sünnetin yerini almıştır. İşte bu sırada Allah kötülerini başlarına musallat eder, iyilerin duası kabul edilmez.**"[861]

Ey bu zamanda garip kalmış Müslüman! İşte alemlere rahmet olarak gönderilmiş olan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in nurlu hadislerini okudun. O, senin bu zamanda düşeceğin durumu haber vererek irşad etmekte, Allah'ın Kitabına ve Rasulünün sünnetine sarılmaktan başka hiçbir kurtuluş yolu olmadığını, şartlar ne olursa olsun, bunun değişmez bir gerçek olduğunu ısrarla ifade ediyor.

Öyleyse hiçbir musibet, hiçbir sıkıntı, münafığın kınayıcı dili, zalimin senin canına kasteden eli, kadın kılığındaki şeytanın beli, pembeye boyanmış dünya seli, bu ayan beyan görünen gerçekten, hak yoldan seni alıkoymamalıdır. Allah de ve onları bırak bataklıklarında.

Allah Azze ve Celle ne güzel vekil ve ne güzel yardımcıdır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ne güzel nasihatçı, ve negüzel bir yol göstericidir. Şeytan ne kadar alçak, nefis ne kadar hain, dünya ne kadar yalancı ve çirkindir.

Allah Azze ve Celle buyurur ki; "**Kim Allah'tan korkarsa Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder ve ona ummadığı yerden rızık verir. Kim Allah'a tevekkül ederse O ona yeter**."(Talak 2-3)

İmran Bin Husayn r.a.'ın rivayet ettiği hadiste de buyrulur ki;

---

[861] Taberani Mucemus Sağir(597) Suyuti Hasais(2/300)

“**Allah Azze ve Celle, kendisine samimiyetle bağlanan kişiye bütün zorluklarında yardım edecektir ve onu ummadığı yerden rızıklandıracaktır. Ahireti unutup dünyaya dalan kişiyi de dünyada kendi haline bırakır, yardımını keser**.”[862]

[862] Darimi(2728) Taberani Evsat(3383) Taberani Sağir(221) Tergib ve Terhib(5/324)

29. MÜZİĞİN HARAMLIĞI

Ebu Amir –ya da Ebu Malik- el-Eş'ari'den dedi ki: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu;

"Ümmetim arasında fercleri, ipeği, şarabı ve çalgı aletlerini (meazif) helal kabul edecek bir topluluk olacaktır. Ve birtakım kimseler bir alemin yakınına konaklayacaklar. Kendilerine ait davarlarla yanına gidecek, bir ihtiyacı sebebiyle onlara varacak. Onlar (ona): Bize yarın tekrar gel diyecekler. Yüce Allah geceleyin onlara hükmünü geçirecek ve alemi koyacak, diğerlerini ise tanınmaz hale çevirerek kıyamet gününe kadar maymunlara ve domuzlara dönüştürecektir."[863]

Ebu Umame ve İbni Abbas r.a.'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Çalgıları kırmakla emrolundum"[864]

Enes b. Malik (r.a)'dan dedi ki: Rasûlullah (s.a) buyurdu ki:

"Dünyada da, ahirette de lanetlenmiş iki ses vardır: "Nimet sırasında zurna sesi ve musibet sırasında bir inleme."[865]

---

[863] Sahihtir. Buhari(10/51-Fethul Bari) İbn Hibban Sahih'inde (8/265 no:6719) Taberani, el-Mucemu'l-Kebir(3/319 no:3417) Taberani, Müsnedu'ş-Şamiyyin(1/334,588) el-İsmaili, el-Mustahracu ale's-Sahih'de onun rivayet yoluyla Beyhaki, Sünen(10/221) İbni Hacer Tağliku't-Talik (5/17-19) İbnu'l-Kayyim el-İğase(1/260) İbn Asakir, Tarih-u Dımaşk (18/156) İbn Mace(4020); Beyhaki(8/295, 10/231) İbn Ebi Şeybe(8/107 no:3810) Ahmed(5/342) el-Mehamili, el-Emali(101/61) İbnu'l-Arabi, Mucem(vr.182/a) Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahiha(1887) İbn Teymiye, el-İstikame(1/294) Hafız Irakî el-Muğni an Hamli'l-Esfar (2/271) İbnu's-Salah Mukaddimetu Ulumi'l-Hadis(s.72)

[864] hasendir. Ahmed(5/257,268) Deylemi(1608) Telbisu İblis(336) Zebidi İthaf(6/472) Tuveyciri Faslul Hitab(45)

[865] sahihtir. Bezzar(1/377,NO: 795, Keşfu'l-Estar) Ebu Bekr eş-Şafii er-Rubaiyyat'da(2/22/a ez-Zahiriye kütüphanesinde el yazma) Ziya el-Makdisi, el-Ehadisu'l-Muhtare(6/188, no: 2200-2201) el-Münziri'nin Tergib(4/177)'de belirttiği üzere ravileri sikadırlar. El-Heysemi de Mecmauz Zevaid(3/13)'de ona tabi olmuştur. Fakat Şebid b. Bişr hakkında ihtilaf vardır. Bundan dolayı hafız (İbn Hacer) onun hakkında "Muhtasaru Zevaidi'l-Bezzar(1/349)"da şunları söylemektedir: "Şebid'in sika bir ravi olduğu söylenmiştir." Et-Takrib'de de şöyle demektedir: "Doğru sözlü birisidir. (Bazen) hata da ettiği olur" demektedir. Derim ki: O halde sened hasendir. Hatta bundan sonraki senet dolayısıyla da sahihtir. Bu hususta İsa b. Tahman, Enes'den diye ona mutabaat da etmiştir.

İbni Ömer r.a. türkü söyleyen küçük bir kıza rastladı ve dedi ki; "Şayet şeytan bir kimseyi terk edecek olsa, bu kızcağızı terk ederdi."[866]

Saib bin Yezid r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şarkı söyleyen bir kadın hakkında; "Onun burun deliğine şeytan üflemiştir" buyurdu.[867]

Muaviye r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, ağıttan, şiirden, resim çizmekten, yırtıcı hayvan derilerinden, kadınların açılıp saçılmasından, şarkıdan, altından ve ipekli elbiselerden yasakladı."[868]

İbni Avf r.a.'den; Rasûlullah (s.a) buyurdu ki:

"Ben ağlamayı yasaklamadım. Fakat ben ahmak ve günahkar iki sesi yasakladım: Birisi oynama ve oyalanma namesi sırasındaki ses ve şeytan zurnaları, diğeri ise musibet halindeki ses yüzlere vurmak, yakaları yırtmak ve şeytan inlemesidir."[869]

Abdullah b. Abbas (r.a)'dan dedi ki: Rasûlullah (s.a) buyurdu ki:

"Muhakkak Allah bana şarabı, kumarı, kube'yi (davul ya da zar)ı haram kıldı –ya da bana lafzı olmadan- haram kıldı. Sarhoşluk verici her şey de şüphesiz haramdır."[870]

Abdullah b. Amr b. el-As (r.a)'dan rivayete göre Rasûlullah (s.a) şöyle buyurmuştur:

"Muhakkak aziz ve celil olan Allah içkiyi, kumarı, kubeyi ve el-ğubeyrayı (darıdan yapılan bir içki) haram kılmıştır. Sarhoşluk veren her şey de haramdır."[871]

---

[866] Buhari Edebul Müfred(784) Beyhaki Şuab(5102)
[867] Ahmed sahih isnad ile; Mecmauz Zevaid(8/130) Cemül Fevaid(8015)
[868] Tuveyciri der ki; sahihtir. Ahmed ve Tarihinde Buhari rivayet ettiler. Faslul Hitab(s.37)
[869] Hakim(4/40) Beyhaki(4/69) Şuabu'l-İman(7/241) İbn Ebi'd-Dünya, Zemmu'l-Melahi(vr.159/1-Zahiriyye kütüphanesi) el-Acurri Tahrimu'n-Nert(201, 63) Beğavi, Şerhu's-Sünne(5/430-431) Tayalisi(1683) İbn Sad, Tabakat(1/138) İbn Ebi Şeybe(3/393) Abd bin Humeyd, el Muntehab(1044) Zeylai Nasbu'r-Raye(4/84) İbnu'l-Kayyim, el-İğase(1/254) Heysemi, Mecmau'z-Zevaid (3/17)
[870] Ebu Davud(3696) Beyhaki(10/221) Ahmed(1/274), Ahmed el-Eşribe(193) Ebu Ya'la(2729) İbni Hibban(5341) Ebu'l-Hasen et-Tusi, el-Erbain(vr.13/a zahiriyye) Taberani(12/101/a-b, 12598 ve 12599)

İmran b. Husayn'dan dedi ki: Rasûlullah (s.a) buyurdu ki:

"Ümmetim arasında kazf (semadan atılan helak edici atışlar), mesh (suret değişimi) ve hazf (yerin dibine geçirilme) görülecektir."

Ey Allah'ın Rasûlü bu ne zaman olacak diye sorulunca şöyle buyurdu:

"Çalgı aletleri ortaya çıkar. Şarkıcı cariyeler çoğalır ve şaraplar içileceği vakit."[872]

Ebu Umame'den dedi ki: Rasûlullah (s.a) buyurdu ki:

"Şarkıcı kadınların satılması, satın alınmaları, onların ticaretinin yapılması helal değildir. Onlar karşılığında alınan bedel haramdır. –Şunları da söyledi-: Şu: "**İnsanlardan kimisi... boş sözleri satın alırlar**." (Lokman, 31/6) ayetini sonuna kadar okuyup, bu ayet bu hususta indirildi dedikten sonra şunları söyledi:

Beni hak ile gönderene yemin olsun. Bir adam yüksek sesle şarkı söyledi mi mutlaka yüce Allah o vakit ona omuzlarına çıkan iki şeytan gönderir. Sonra onun göğsü üzerine ayaklarını aralıksız vururlar. –Bu arada kendi göğsüne işaret etti- ta ki o susuncaya kadar."[873]

Müslüman kardeşim bil ki geçen hadisler bütün şekilleriyle ve türleriyle müzik aletlerinin haram olduğuna delalet hususunda pek açıktır. Bu hadislerde zurna, davul ve ud gibi bazılarının açık nass ile ifade edilmesi, diğerlerinin de onlara katılıp, onlar gibi değerlendirilmesi suretiyle bu açık delalet söz konusu olur. Bunun da iki sebebi vardır:

---

[871] sahihtir. Ebu Davud(3685) Tahavi, Şerhu Meani'l-Asar(2/325) Beyhaki(10/221-222) Ahmed(2/158,170) Eşribe (207) Yakub el-Fesevi, el-Marife(2/519) İbn Abdi'l-Berr, et-Temhid(5/167) el-Mizzi, et-Tehzib(31/45-46) Taberani, el-Mucemu'l-Kebir(13/51-52, 127) Abdu'r-Rahman b. Abdullah b. Abdi'l-Hakem Futuh-u Mısır(s. 273) İbn Ebi Şeybe(8/197)

[872] Tirmizi(2213); İbn Ebi'd-Dünya, Zemhu'l-Melahi (vr. 1/b); Ebu Amr ed-Dani, es-Sunenu'l-Varide fi'l-Fiten(vr. 39/a ve 40/b), İbnu'n-Neccar, Zeylu Tarih-i Bağdad(18/252) İbn Ebi Şeybe(15/164) İbn Asakir Tarih-u Dımeşk(12/582) ed-Dulabi, el-Kuna(1/52) Taberani el-Evsat(6901) Hakim (4/515), Beyhaki, Şuabu'l-İman (5/16); Ahmed (5/329) Asbahani, et-Terğib (1/498-499) Tayalisi (155, 1137) Ebu Nuaym, el-Hilye (6/295)

[873] Taberani el-Mucemu'l-Kebir (VIII, 7749, 7805, 7825, 7855, 7861, 7862) es-Sahiha(2922)

Evvela “el-Meazif: müzik aletleri” lafzı sözlükte bütün müzik aletlerini kapsar.

İkinci husus neşe vermek ve oyalayıp eğlendirmek bakımından anlam itibariyle anılmayanlar açıkça anılanlar gibidir. Bunu Abdullah b. Abbas (r.a)’ın şu sözleri de desteklemektedir:

“Def haramdır, çalgı aletleri haramdır, davul haramdır, zurna haramdır.”[874]

Her şeyden önce “helal belleyecekler” buyruğu sözü geçen dört şeyin şer’an helal olmadığı hususuna açıkça delalet etmektedir. Bunlardan birisi de “çalgı aletleri: el-meazif”dir. Sözlüklerde –bu arada el-Mucemu’l-Vasit’de- şu ifadeler yer almaktadır:

“İstehalle’ş-Şey’a: Onu helal saydı, helal bildi.”

Bundan dolayı büyük ilim adamı şeyh Ali el-Kari el-Mirkat (V, 106)’da şunları söylemektedir:

“Yani birtakım şüphelerin gevşek delilleri söz konusu ederek bu haram olan şeyleri helal sayacaklar. Bunlardan birisi de kimi alimlerimizin (hanefi mezhebi alimlerini kastetmektedir) sözünü ettikleri şu husustur: Güya ipek ancak doğrudan doğruya tene değdiği takdirde haram olur. Elbiselerin üzerinde giyilecek olursa bunda sakınca yoktur. Bu nakli olsun, akli olsun hiçbir delili olmayan bir kayıtlamadır. Peygamber (s.a)’ın: “Kim dünya hayatında ipek giyinirse, ahirette onu giyinmeyecektir.”[1] hadisinin mutlaklığı dolayısıyla böyle bir kayıt söz konusu edilemez. Aynı şekilde bazı ilim adamları açıklaması uzun sürecek “el-Meazif: çalgı aletleri” hakkında bu kabilden iddiaları vardır. Halbuki bu hadis yüce Allah’ın: *“***İnsanlardan kimisi (insanları) bilgisizce Allah’ın yolundan saptırmak ve o ayetleri bir eğlence edinmek için boş sözleri satın alırlar.***”* (Lokman, 31/6) buyruğu ile desteklenmektedir.”

Ebu Bekr el-Hallal, el-Emr bi’l-Maruf (s. 32) adlı eserinde İbnu’l-Cevzi Telbisu İblis (s. 244)’de Müslim’in ravilerinden sika bir ravi olan İshak b. İsa et-Tabba’dan sahih bir senet ile şöyle dediğini rivayet etmektedir:

---

[874] Beyhaki (X, 222)

1 Enes’den gelen rivayet yoluyla hadis Buhari ve Müslim tarafından rivayet edilmiştir. Bu hadisin yer aldığı kaynaklar el-Ehadiysu’s-Sahiha, 383’de ve Ğayetu’l-Meram 78’de gösterilmiştir.

Malik b. Enes'e, Medinelilerin şarkı hususundaki ruhsat vermelerine dair soru sordum da o şöyle dedi:

"Bizde bu işi ancak fasıklar yapar."

1. Kadı Şureyh: Ebu Hasin dedi ki: Bir adam bir başkasının tamburunu kırdı. Şureyh'e gidip onu dava etti. Şureyh tamburu kırana herhangi bir tazminat ödetmedi.

Bunu İbn Ebi Şeybe, el-Musannef (VII, 312, 3275)'de rivayet etmiş olup, senedi sahihtir. Beyhaki (VI, 101), el-Hallal (s. 26)'da rivayet etmiş ve akabinde şunları söylemiştir:

"Hanbel dedi ki: Ben Ebu Abdullah'ı şöyle derken dinledim: O bir münkerdir. Bu hususta (tazminat olarak) hiçbir hüküm vermedi."

Ebu Abdullah, İmam Ahmed'in kendisidir. Ebu Davud da Mesail(s. 279)'de Ahmed b. Hanbel'den ona yakın bir rivayet kaydetmiştir.

2. Said b. el-Müseyyeb dedi ki:

"Ben şarkıya buğz ederim. Recez türünden söylenen sözleri severim."

Bunu Abdu'r-Rezzak, el-Musannef (XI, 6, 19743)'de sahih bir senedle rivayet etmiştir.

3. eş-Şabi (Amir b. Şerahil)'den, İsmail b. Ebi Halid'in rivayetine göre o şarkıcı cariyenin ücretini mekruh görmüş ve:

"Ben böyle bir ücreti yemeyi sevmem" demiştir.

Bu rivayeti İbn Ebi Şeybe (VII, 9, 2203)'de sahih bir sened ile rivayet etmiştir. İleride onun: Şarkı kalpte münafıklığı... yeşertir sözü gelecektir.

4. Malik b. Enes: Ondan sahih senet ile şarkı hakkında: "Bu işi bizde (bize göre) ancak fasıklar yapar" dediğini de kaydetmiş bulunuyoruz. Bununla birlikte Şevkani, el-Kaffal'den, İmam Malik'in çalgı aletleriyle şarkı söylemeyi mübah gördüğünü nakletmektedir.

Durum böyle olmakla birlikte Şevkani'nin aktardığı görüşlerin bazı sözlerin senedi sahih olabilir fakat bu sözlerin mübahlığa delalet edip etmediği hususunda metni açısından su götürür. Ben bunların ikisinin senedini tespit ettim:

Birincisi İbn Hazm'a es-Sema adlı risalesinde İbn Sirin'e kadar ulaşan senet ile kaydettiği şu sözleridir: Bir adam birkaç cariye ile birlikte Medine'ye geldi. Abdullah b. Ömer'e misafir oldu. Aralarında çalgı çalan bir cariye de vardı. Bir adam gelip onunla pazarlık yaptı, fakat onlardan hiçbirisini beğenmedi. (Abdullah b. Ömer) kendisine bundan daha güzel şartlarla satabileceğin bir adamın yanına git dedi. O bu kimdir deyince, (Abdullah b. Ömer): O Abdullah b. Cafer'dir dedi. Ona gidip cariyelerini satmak istediğini söyledi. Onlardan birisine "udu al" dedi. Cariye de udu alıp şarkı söyledi ve ona sattı. Sonra İbni Ömer'e geri döndü... deyip olayı anlatmaktadır.

Benim bu hususta iki mülahazam var:

Birinci mülahaza: İbn Hazm'ın matbu risalesinde (s. 100) "ud" lafzı bulunmamaktadır.

İkinci mülahaza: Bu olay el-Muhalla'da da kaydedilmektedir. Fakat bu hususta şüphe ya da "def" ile "ud" lafzı hakkında tereddüt ile rivayet edilmiştir. El-Muhalla da (IX, 62-63)'de Hammad b. Zeyd ile Eyyub es-Sahtiyani, Hişam b. Hassan ve Seleme b. Kuheyl yollarından rivayet etmiştir. Birinin rivayeti öbürüne girmiştir. Hepsi de Muhammed b. Siyrin'den diye rivayet etmektedirler. Buna göre bir adam... diyerek olayı anlatmışlardır. Bu anlatımda şunlar da vardır:

"Cariye –Eyyub'un demesine göre defi, Hişam'ın demesine göre udu- aldı. Nihayet İbn Ömer'in buna dikkat ettiğini anladı. İbn Ömer dedi ki: Şeytanın zurnasından bugün için sana bu kadarı yeter. Sonra onunla pazarlığa girişti..." İbn Hazm bu rivayetin senedinin sahih olduğunu belirtmektedir. Eğer bu senet adı verilen dört kişiye kadar sahih ise –ki büyük bir ihtimalle öyle olduğunu zannetmekteyiz- dediği gibi senedi sahihtir.

Maksat Eyyub ile Hişam'ın cariyenin çaldığı aletin tayininde ihtilaf ettikleridir. Her birisi de sika ravidirler. Birincisi def, ikincisi ud demiştir. Ben birincisini şu iki sebepten dolayı tercih etme eğilimindeyim:

Birinci sebep: Eyyub'un İbn Sirin ile birlikteliği daha eskidir ve bütün hocalarından nakletmekte ondan (Hişam'dan) daha sika

(sağlam ve güvenilir)dir. Hişam ise faziletine, ilmine ve sika bir ravi oluşuna rağmen böyle değildir. Nitekim her ikisinin de tercümelerini tetkik eden araştırıcı bunu açıkça görür. Bilhassa Siyer-u Alami'n-Nubela'nın altıncı cildi tetkik edilirse... Eyyub hakkında (VI, 20) şöyle demektedir:

"Derim ki: İtkan (sağlam ve noksansız rivayet) hususunda varılacak son nokta odur."

Diğer mülahazaya gelince: Abdullah b. Cafer (r.a)'a yakışan odur. Çünkü defin hükmü daha önce geçtiği –biraz sonra da geleceği- üzere düğünde kadınlar tarafından çalınmasının mübah olması itibariyle hükmü bütün çalgı aletlerinden farklıdır. Bundan dolayı ilim adamlarının telef edilmeleri bakımından def ile diğer müzik aletleri arasında fark gözettiklerini görüyoruz. El-Hallal (s.28)'de Cafer –İbn Muhammed-'den şöyle dediğini rivayet etmektedir:

Ebu Abdullah'a tambur, ud ve davulun kırılması hakkında soru sordum. Bundan ötürü herhangi bir sorumluluk görmedi. –Az önce buna yakın bir hüküm Ahmed ve Şureyh'den nakledilmiştir.-

Cafer dedi ki: Ona: "Peki ya defler hakkında ne dersin diye soruldu. Defe müdahalede bulunulmayacağını gördü ve şöyle dedi: Peygamber (s.a)'dan düğünde (çalındığı) rivayet edilmiştir."

O bununla "helal ile haram arasındaki ayırıcı çizgi..." hadisine işaret etmekte olup bu daha önce mukaddimede Muhammed Ebu Zehra hoca efendinin bu hadis ile ilgili hatalarına da dikkat çekilerek geçmiş bulunmaktadır. Sanki imam Ahmed bununla hadisin defe telef edilmek suretiyle müdahalede bulunulmaması gerektirdiğine işaret ediyor gibidir. Çünkü bu aletin nikah (düğün)de kullanılması mübah kılınmıştır. Bu da onun –Allah'ın rahmeti üzerine olsun- ince fıkhının ve anlayışının bir sonucudur. Mübah olmayan hususlarda kullanılanlar hakkında farklı mütalaada bulunmuştur. İşte el-Hallal'ın (s.27), el-Hasen'den (Hasen-i Basri'den) naklettiği şu sözü de buna göre yorumlanır:

"Deflerin müslümanların işleriyle hiçbir ilgisi yoktur. Abdullah'ın arkadaşları –İbn Mesud'u kastetmektedir- defleri derilerini yırtıyorlardı."

Benim bu zikrettiğimi el-Hallal'ın (s.28'de) Yakub b. Buhtan'dan naklettiği şu rivayet desteklemektedir: Abdullah'a şarkı olmadığı sürece zifaf dolayısıyla def çalmanın hükmü soruldu. Bunu mekruh

görmedi. Ölünün yanında def çalmaya dair soru soruldu, defin kırılmasında bir sakınca görmedi ve dedi ki: Abdullah'ın arkadaşları sokaklarda defleri çocuklardan alıp, onları parçalıyorlardı.

Bütün ashab bunu İbn Ebi Şeybe'den (IX, 57) diye de sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.

Hulasa bizler Abdullah b. Cafer (r.a)'ı daha önce geçen tercih sebebiyle ud çaldığı için bir cariyeyi satın almaktan uzak kabul ediyoruz. Aksi takdirde Allah'ın kitabı ve peygamberin sünneti dışında kalanlarda delil olacak bir taraf yoktur. Bilhassa Abdullah b. Ömer –ki o ondan daha fakih ve daha alimdir-: "Şeytanın zurnasından bugün için bu kadarı sana yeter" demiştir.[1]

Bu hususta söyleyeceklerimiz bunlar su götürür diğer görüş ise Şevkani'nin, Şube'ye nisbet ettiği meşhur muhaddis el-Minhal b. Amr'ın evinde tambur dinlediğine dair zikrettiği husustur.

Derim ki bunun aslı el-Ukayli'nin ed-Duafa (IV, 237)'de Vehb (b. Cerir) yoluyla onun Şube'den şöyle dediğine dair kaydettiği rivayettir:

El-Minhal b. Amr'ın evine gittim. Ona (ne olduğunu) sormaksızın geri döndüm. Ben (Vehb b. Cerir): Niye sormadın? Belki de bilmiyordu dedim.

Derim ki: Bu rivayetin Şube'ye kadar senedi sahihtir. Bundan burada sözü geçen el-Minhal'in kullanılmaları bir tarafa müzik aletlerinin dinlenmesine cevaz verenlerle birlikte sayılmasının caiz olmadığı açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü bu işin onun bilgisi ya da rızası dışında meydana gelmiş olma ihtimali vardır. Şube'nin bu hususta ona soru sormaması (gerekçe olarak) reddolunur. Bundan dolayı Vehb b. Cerir ona itiraz etmiştir. Hafız onun tercümesini mukaddime (s. 446)'de kaydederken şöyle demektedir:

"Bu doğru bir itirazdır. Şüphesiz ki bu el-Minhal hakkında tenkitte bulunmayı gerektirmez." Ondan önce de Zehebi el-Mizan'da şöyle demiştir:

---

1 İbn Teymiye, el-İstikame (I, 281-282)'de İbn Cafer'den gelen bu rivayete işaret ettikten sonra şunları söylemektedir: "Abdullah b. Cafer'in sözünün din hususundaki -fiili uygulaması bir tarafa- sözünün dahi İbn Mesud, İbn Ömer, İbn Abbas, Cabir ve benzerlerinin sözleri ile çelişkili olması uygun görülemez."

“Bu şeyhin (hadis aliminin) kusurlu görünmesini gerektirmez.”

Üstelik bu rivayetin müzik aletlerini dinlemeye ruhsat verenlerin aleyhine kullanılması da mümkündür. Çünkü Şube tambur sesine tepki göstermiştir ve o bu tepkisinde isabetlidir. El-Minhal’in buna ruhsat verenlerden birisi olduğunu sanmasında hata etmekle birlikte bu hususta isabetlidir.

Hulasa: İlim adamları ve fukaha –ki aralarında dört imam da vardır- nebevi hadislere ve seleften gelen rivayetlere uyarak müzik aletlerinin haram olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Bazılarından bunun aksi sahih olarak rivayet edilmiş olsa bile sözü edilen hususlarla bu kimselere karşı delil gösterilir. Esasen yüce Allah da şöyle buyurmaktadır: *“***Hayır, Rabbine and olsun ki aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden dolayı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar***.”* (en-Nisa, 4/65)

Birisi şöyle diyebilir: Artık biz çalgı aletleriyle birlikte şarkı söylemenin hükmünü ve bayram ve düğünde çalınan def dışında haram olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Peki çalgı aleti kullanmadan şarkı terennüm etmenin hükmü nedir?

Buna cevap olmak üzere şunları söyleyebiliriz: Bunun haram olduğunu mutlak olarak söylemek doğru olamaz. Çünkü böyle bir mutlak ifadeye delil bulunmamaktadır. Geçmişte ve şimdiki dönemlerde bazı sufilerin ve onların dışında kalan birtakım heva ehlinin yaptığı gibi mutlak olarak mübah olduğunu söylemek de doğru değildir. Çünkü şarkı adeten şiir ile olur. Şiir de mutlak olarak haram kılınmış değildir. Hem Peygamber (s.a): “Şüphesiz şiirin bir kısmı hikmettir.” diye buyurmuşken bu nasıl söylenebilir ki. Bu hadisi Buhari rivayet etmiş olup, kaynakları Silsiletu’l-Ahadisu’s-Sahiha (2851)’de gösterilmiştir. Hatta Peygamber (s.a) mesela Abdullah b. Revaha (r.a) gibilerinin şiirlerini bazan kısmen okurdu:

“Ve senin azıklandırmadığın kimse sana haberleri getirir” gibi.

Bundan dolayı Peygamber (s.a)’a şiire dair soru sorulunca o şu cevabı vermişti:

“Şiir bir sözdür. Güzel olanı güzel, çirkin olanı da çirkindir.”

Bu da yine Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahiha (447)'de kaynakları gösterilmiş bir hadistir. Aişe (r.anha) validemiz de böyle demiştir:

"Sen hasen olanı alıp kabul et, çirkin olanı bırak. Kab b. Malik'in şiirlerinden bir bölümünü rivayet ettim. Bunlardan birisi de kırk beyitlik bir kasidedir. Bundan daha az olanları da vardır." (Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahiha)'da yine kaynakları gösterilmiştir.

Peygamber (s.a)'ın şiir dinlediğine dair hadisler pek çoktur. İleride yüce Allah'ın izniyle bir bölümü gelecektir. Aişe (r.anha) da şöyle demiştir:

"Rasûlullah (s.a) Medine'ye geldiğinde Ebu Bekir ile Bilal ağır bir hastalığa yakalanmışlardı. Ebu Bekir'in ateşi yükseldi mi şöyle derdi:

"Her kişi kendi ailesi arasında sabahı etmektedir.
Ölüm ise o kimseye ayakkabı bağından dahi daha yakındır."
Bilal de hastalığı rahatlayınca şu beyitleri terennüm ederdi:
"Acaba bir gece olsun geçirecek miyim
Bir vadideki etrafında ise izhir ve celil (?) bulunacak.
Bir gün acaba Mecenne sularına varacak mıyım
Ve bana bir şame (?) ve tafil (?) görünecek mi?"
Allah'ım Utbe b. Rebia'yı ve Ümeyye b. Halef'i bizi Mekke'den çıkardıkları için rezil ve rüsvay kıl.

Bu hadisi Ahmed (VI, 82-83)'de sahih bir senedle rivayet etmiş olup, ayrıca Buhari, Müslim ve başkalarında "terennüm ederdi" lafzı bulunmaksızın rivayet edilmiştir. Hadisin kaynakları Silsiletu'l-Ahadiysi's-Sahiha (2584)'de gösterilmiştir.

Enes b. Malik'ten rivayete göre o kardeşi el-Bera'nın yanına girmiş. Bu sırada sırtüstü yatmış, ayaklarından birini diğerinin üzerine koymuş ve şarkı terennüm ettiğini görmüş. Bu işten vazgeçmesini isteyince şöyle demiş: Ortak olarak öldürdüklerim bir tarafa tek başıma yüz kafir öldürmüşken yatağımın üzerinde öleceğimden mi korkuyorsun?

Hadisi Hakim (III, 291); Abdu'r-Rezzak (XI, 6, 19742)'de rivayet ettikleri gibi Abdu'r-Rezzak'ın rivayet yoluyla Taberani el-Mucemu'l-Kebir (II, 12, 1178)'de ondan Ebu Nuaym, el-Hilye (I, 353)'de rivayet etmişlerdir. Hakim: "Buhari ve Müslim'in şartına göre sahihtir" demiş. Bu hususta Zehebi ona muvafakat etmiştir. Hadis dedikleri gibidir. Onun rivayet yolu ise Abdu'r-Rezzak'ın rivayet yolundan farklıdır.

Abdullah b. Haris el-Haris b. Nevfel dedi ki: Ben Üsame b. Zeyd (r.a)'ı meclisde otururken Akirasını (?) kaldırmış olarak bacak bacak üstüne atmış halde gördüm. (Abdullah b. el-Haris) dedi ki: Zannederim en-Nasb (türlü) şarkı söylüyordu.

Bunu Abdu'r-Rezzak (19739)'da onun yoluyla Beyhaki (I, 224)'de rivayet etmiştir. Senedi Buhari ve Müslim'in şartına göre sahihtir.

Vehb b. Keysan'dan dedi ki: Abdullah b. ez-Zübeyr –yaslanmış halde iken- dedi ki: "Bilal teğanni etti."

(Vehb) dedi ki: Bir adam kendisine: "Teğanni mi etti" diye sordu. Abdullah oturdu, sonra şunları söyledi:

"Ben nasb türü teğanni ettiğini duymadığım muhacirlerden bir adam var mı ki?" Bunu Abdu'r-Rezzak (19741) –muhtasar olarak- rivayet etmiştir. Beyhaki (X, 230)'de –anlatım ona ait- rivayet etmiştir. Senedi Buhari ve Müslim'in şartına göre sahihtir.

Said b. Yezid dedi ki: Abdu'r-Rahman b. Avf ile birlikte hac yolunda idik. Bizler Mekke'ye doğru giderken Abdu'r-Rahman yoldan uzaklaştı. Sonra da Rebah b. el-Muterif[3]'e şöyle dedi: Ey Ebu Hassan bize şarkı söyle. Ebu Hassan nasb türü güzel şarkı söyledi. Rabah ona şarkı söylemekte iken halife olan Ömer b. el-Hattab (r.a) onlara yetişti ve bu ne oluyor dedi. Abdu'r-Rahman: Bunda bir sakınca yoktur. Onunla oyalanıyor ve böylece yolu fark etmiyorum dedi. Ömer (r.a) şöyle dedi: Eğer bu işi yapacaksan o zaman Dırar b. el-Hattab'ın şiirlerini terennüm et. Dırar, Muharib b. Fihr oğullarından bir kişiydi.

Hadisi Beyhaki (X, 224)'de ceyyid bir isnad ile rivayet etmiş ve şunları söylemiştir:

"Nasb: Arapların şarkı türlerinden bir çeşittir. Fida diye bilinen türe benzer bu açıklamayı Ebu Ubeyd el-Herevi yapmıştır."

Kamus'ta da şöyle denilmektedir: "Arapların nasbı: Fidadan daha yumuşak şarkı türlerinden birisidir."

Derim ki: Bu hadiste ashabdan gelen rivayetlerde (asar) bazı münasebetlerde çalgısız olarak şarkı söylemenin caiz olduğuna

3 Bk. İbn Makula, el-İkmal, VII, 276

açıkça delalet bulunmaktadır. Ölümü hatırlamak, ailesine, vatanına özlem duymak, nefsi bir parça rahatlatıp yolculuğun zorluk ve meşakkatlerinden uzaklaşıp oyalanmak ve benzeri hallerde fakat meslek edinilmeyip, itidal sınırının dışına çıkılmayan türden olmalıdır. Onunla birlikte hareket etmek, kırılıp bükülmek, kişinin mertliğini ihlal eden türden ayağı yere vurmak gibi hareketlerde olmamalıdır. Aişe (r.anha)'ın azatlısı Um Alkame'nin rivayet ettiği şu hadisteki gibi:

Aişe (r.anha)'ın kardeşinin kızları sünnet edildi, bundan dolayı acıları oldu. Aişe'ye: Ey mü'minlerin annesi onları eğlendirecek kimseleri bunlara çağırmayalım mı denildi. O çağırın dedi. (Um Alkame) dedi ki: Şarkı söyleyen filan kimseye haber gönderdi. O yanlarına geldi. Aişe (r.anha) odanın içinde onun yanına girdi. Onun şarkı söylediğini ve neşeyle başını salladığını gördüm. Çokça şiir bilen birisi idi. Aişe (r.anha) dedi ki:

"Üf be bu bir şeytandır. Onu dışarı çıkartınız. Dışarı çıkartınız."

Onu dışarı çıkardılar.[875]

Beyhaki bu hadis ve rivayetlerin bulunduğu bahsin başına şu sözleriyle başlık açmıştır:

"Kendisini şarkıcı kabul etmeyen, bunun için yanına gidilmeyen, kendisi de şarkı meclisine gitmeyen fakat derhal neşelendirdiği bilinip, şarkı terennüm etmekle tanınan kimse."

Şeyh Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzi'nin bu mesele hakkında Telbisu İblis adlı eserinde yaptığı güzel açıklamalar vardır. Bu açıklamaları bir fasıldan daha çok yer tutmaktadır. Bu husustaki bilgilere tamamlayıcı olmak üzere onun bu açıklamalarını özetlemek yerinde olacaktır. O (s. 237-241)'de şunları söylemektedir:

"İnsanlar şarkıya dair uzun uzadıya sözler söylemişlerdir. Kimileri bunu haram kılmış, kimileri kerahat söz konusu olmaksızın mübah görmüş, kimileri ise kerahet ile birlikte mübah kabul etmiştir.

---

[875] Hadisi Beyhaki (X, 223-224) rivayet etmiştir. Buhari de el-Edebu'l-Müfred(1247)'de muhtasar olarak hasen bir senedle ya da hasen derecesine gelmesi ihtimali olan bir senedle rivayet etmiştir. Sahihu'l-Edebi'l-Müfred (no: 945) Hafız İbn Receb ise Nüzhetu'l-Esma(s. 55)'da sahih olduğunu belirtmektedir.

Bu hususta durumu açıklığa kavuşturacak şekilde söylenecek sözler şunlardır:

O şeyin mahiyetine bakmak sonra hakkında haram, mekruh yada daha başka hüküm vermek gerekir. Şarkı, ğına bazı şeyler hakkında kullanılır:

Birisi: Hacıların yollardaki nağmeli sözleridir. Arap olmayan bazı topluluklar hacca gelirler. Yollarda kabeyi, zemzemi, makam-ı İbrahim'i anlatan şiirler okurlar. Bu gibi şiirleri dinlemek mübahtır. Onların okudukları bu gibi şiirler neşelendiren ve insanı itidal sınırlarının dışına çıkartan türden değildir. Gazaya gidenler de bu kabildendir. Onlar da gazaya gitmeye teşvik edici birtakım şiirler söylerler.

Savaşta teke tek çarpışmak üzere meydana atılanların öğünerek şiir söylemeleri de bu kabildendir.

Mekke yolunda hida okuyanların okudukları şiirler de bu kabildendir. Onlardan birisinin söylediği şu beyit gibi:

"Kılavuzu ona müjde verdi ve dedi ki
Yarın sen dikenli (talh ?) ağaçları ve dağları göreceksin."

Bu deveyi de, insanı da tahrik eder. Ancak böyle bir tahrik itidal sınırı dışına çıkartacak bir sevinç ve neşeyi getirmez.

Rasûlullah (s.a)'ın Enceşe diye bilinen ve Hida okuyan develerin hızlıca yol almalarına sebep olan bir muhannisi vardı. Rasûlullah(s.a):

Ey Enceşe sen canları sürerken (develeri üzerinde binmiş hanımları kastediyor) yavaş ol."[4]

Seleme b. el-Ekva rivayet ettiği hadiste şunları söylemektedir:

Rasûlullah (s.a) ile birlikte Hayber'e gitmek üzere yola çıktık. Orada bulunanlardan birisi Amir b. el-Ekva'a: Bize söylediklerin o sözlerden bir şeyler dinletmez misin? Amir şair birisi idi. Devesinden inip, yolculara hida okuyarak şunları söylemeye koyuldu:

---

4 Buhari, Müslim ve başkaları Enes'den rivayet etmişlerdir. Hadisin kaynakları Silsiletu'l-Ahadisi'd-Daife, 6059 numarada gösterilmiştir.

“Sen olmasaydın eğer hidayet bulmazdık.
Sadaka vermez, namaz kılmazdık.
Üzerimize bir huzur ve sükun indir
Düşmanla karşılaşacağımız vakit sebat ver ayaklarımıza”

Rasûlullah (s.a) şöyle buyurdu: “Bu gidici kimdir?” Ashab: Amir b. el-Ekva dediler. Peygamber: “Allah ona rahmet eylesin” diye buyurdu.[5] Şafii –Allah’ın rahmeti üzerine olsun-‘den bize gelen rivayete göre o şöyle demiştir: Hida ve bedevilerin marşlarını dinlemekte ise bir mahzur yoktur.” (İbnu’l-Cevzi’den yapılan özet nakil) burada sona ermektedir.

İmam Şatibi, el-İ’tisam (I, 368)’de Enceşe hadisine değindikten sonra bazı sufilere reddiyede bulunurken şunları söylemektedir:

“Bu güzel bir şeydir fakat arapların nağmeleri güzelleştirmekteki uygulamaları bugün insanların yaptıkları uygulama türünden değildir. Bilakis onlar kendilerinden sonra ortaya çıkmış çeşitli nağme türlerini öğrenmeksizin mutlak olarak şiir söylerlerdi. Hatta onlar musiki sanatlarını bilmeyen, arapların ümmiliğine yakışacak şekilde sesi inceltir ve uzatıyorlardı. Onların bu söyleyişlerinden başkaları zevk de almaz, eğlendirecek kadar neşelendirmezdi. Bir dereceye kadar onlar bu işten zevk alırlardı. Abdullah b. Revaha’nın Rasûlullah (s.a)’ın huzurunda hida okuduğu gibi ensarın hendeği kazdıklarında söyledikleri gibi söylüyorlardı:

“Bizleriz Muhammed’e bey’at edenler
Cihat üzere hayatta ebedi kaldıkça”
O da kendilerine şöylece cevap veriyordu:
“Allah’ım ahiret hayrından başka yoktur bir hayır
Ensarla muhacirlere mağfiret buyur.”

Daha sonra İbnu’l-Cevzi, el-Hallal’ın kaydettiği bir rivayeti –ki bu el-emr bi’l-maruf (s. 34)’dedir- Aişe (r.anha)’dan gelen senedi ile zikretmektedir. Buna göre Aişe şöyle demiştir:

---

5 Hadisi Müslim ve başkaları rivayet etmiştir. Sahih-i Ebi Davud (2289)’da kaynakları gösterilmiştir. Ömer (r.a)’ın rivayet ettiği şu hadis ona şahit olarak gösterilebilir: Peygamber (s.a), İbn Revaha’ya: “İn de develeri harekete geçir” diye buyurmuştur. Hadisin kaynakları Silsiletu’l-Ahadiysi’s-Sahiha (3280)’de gösterilmiştir.

Yanımızda ensardan yetim bir kız vardı. Onu ensardan birisiyle evlendirdik. Ben o kızı kocasına zifafa götürenler arasında idim. Rasûlullah (s.a) şöyle buyurdu:

"Ey Aişe şüphesiz ensar bir parça gazele düşkün kimselerdir. Neler söyledin? Aişe: Bereketli olması için dua ettik dedi. Peygamber şöyle buyurdu: "Ne diye şöyle demediniz?:

"Size geldik, size geldik
Selamlayın bizi, selamlayalım sizleri
Ve eğer kırmızı altın olmasaydı
Bu hanım vadinize uğramazdı
Ve eğer esmer tane olmasaydı
Kızlarınız kilo almazdı."[6]

Kendilerini zühde verenlerin neşelendirici ve nağmeli bir şekilde kalpleri ahireti hatırlamaya iten türden söyledikleri ve zühdiyyat adını verdikleri şiirler de bu kabildendir. Bir şairin söylediği şu sözler gibi:

"Ey gaflet içinde giden ve gelen
Ne zamana kadar güzel göreceksin çirkinlikleri
Daha ne zamana, ne zamana kadar korkmayacaksın
Allah'ın azaları konuşturacağı bir konumu
Sen gördüğün halde hayret sana
Apaçık yoldan nasıl uzak düştün."

Bu da aynı şekilde mübahtır. Mübahlık hususunda İmam Ahmed buna benzer şeylere işaret etmiştir.

Daha sonra İbnu'l-Cevzi (s. 240)'de Ebu Hamid el-Hulkani'de senedi ile şunları söylediğini rivayet etmektedir:

Ben Ahmed b. Hanbel'e sordum. Ey Abdullah'ın babası şu cennet ve cehennemi hatırlatmaya dair kalpleri incelten kasideler hakkında neler söylersin? Ne gibi dedi? Dedim ki: Onlar şöyle diyor:

"Rabbim bana diyecek olursa:
Bana isyan etmekten utanmadın mı
Yarattıklarımdan günahı gizlerdim de
Bana isyanla gelmekten sıkılmadın mı?"[7]

6 Hasen bir hadis olup, kaynakları el-İrva (1995) ile Adabu'z-Zifaf (s. 181)'de gösterilmiştir.
7 Derim ki: İmam Şatıbi bu kabilden şiir ihtiva eden bir başka kıssa daha

Bana: Bana bir daha tekrar et dedi. Ben de ona bir daha tekrar ettim. Kalktı, evine girdi, kapıyı kapattı. Evin içinden iki beyti okuyarak ağladığını duydum:

Şarkı söylemek üzere hazırlanan güzel kızları, şarabı ve daha başka insan tabiatını tahrik eden itidalin sınırları dışına çıkartan, derinliklerinde saklı bulunan eğlenceye düşkünlüğü harekete getiren, şarkıcıların söyledikleri şiirlere gelince –ki bu günümüzde bilinen şarkı söylemektir- şairin şu sözleri gibi:

“Altın tenlidir o sanırsın ki
Ateş onun yanağından çakmaktadır
Ondan dolayı rezil olmakla korkuttular beni
Keşke ahdine vefa gösterse de rezil olsam.”

Bu şarkılar için çeşitli besteler yaptılar. Bu bestelerin hepsi de dinleyiciyi itidal sınırının dışına çıkartıp, heva sevgisini tahrik eder. Bunların kalpleri yavaş yavaş harekete getiren “fasi” adını verdikleri bir türleri vardır. Arkasından meşid söylerler ve bu kalpleri tozunu dumanına katar. Buna okunan nağmelere uygun, ritimli çalma ve vurmaları da, zilli defleri, zurnanın yerini tutan kavalı da ilave ettiler.

Daha sonra İbnu’l-Cevzi (s.244)’de Malik’ten şarkının haram olduğunu belirttiğini rivayet etmektedir ki buna dair rivayetler daha önceden geçmiş bulunmaktadır. Ebu Hanife’den de aynı görüşü nakletmiştir. (s. 245)’de şunları söylemektedir:

“Taberi dedi ki: İslam diyarının çeşitli bölgelerindeki bütün ilim adamları şarkının mekruhluğunu ve men edilmesi gerektiğini icma ile kabul etmişlerdir. İbrahim b. Sad ile Ubeydullah el-Amberi cemaatin görüşünden ayrılmıştır. Oysa Peygamber (s.a): “Her kim cemaatten ayrılırsa cahiliye ölümü ile ölür diye buyurmuştur.”[8]

---

zikretmekte ve sonra (I, 270) şunları söylemektedir:
“Bu ve buna benzer hususlar onların yaptıkları işler idi. Bununla birlikte onlar sadece nefisleri gayrete getirmekle mücerred şiir ile vazetmekle yetinmediler. Aksine onlar kendilerine her türlü öğüdü verdiler. Şiirleri hatırlamak için şarkıcıları huzura getirmezlerdi. Çünkü bu onların istedikleri bir şey değildi. Ayrıca günümüzde uygulanan şarkılardan herhangi bir şeyi de bilmiyorlardı. Bu İslama onlardan sonra acemler müslümanlara karışınca girdi.” İmam caiz olan fıtri şarkı ile mustala ve yasak şarkı arasındaki farka işaret etmektedir ki men olunan da budur.

8 Bu İbn Abbas’ın şu lafızla rivayet ettiği hadisin bir parçasıdır: “Her kim emirinden hoşuna gitmeyecek bir şey görürse sabretsin çünkü cemaatten...

İbnu'l-Cevzi dedi ki: Şafii mezhebinin ileri gelenleri sema dinlemeyi kabul etmezlerdi. O mezhep mensublarının mütekaddimunları arasında görüş ayrılığı olduğu bilinmemektedir. Müteahhirunun ileri gelenleri ise bunu kabul etmemek kanaatindedir. Ebu't-Tayyib et-Taberi bunlardandır. Şarkıyı yermek ve onun yasaklığına dair tasnif ettiği bir kitabı vardır.[9]

Daha sonra İbnu'l-Cevzi şunları söylemektedir:

"Bu şafii alimleri ile onlardan mütedeyyin olanların görüşüdür. Bu hususta onların müteahhirunlarından ilmi az ve hevasına yenik düşen bazı kimseler ruhsat vermişler ise de bizim mezhebimize mensup (Hambeli) fukahası şöyle demişlerdir:

"Şarkıcının ve raks edenin şahitliği kabul edilmez. Tevfik Allah'tandır."

Müslüman kardeşim! Şuna inanmalısın ki yüce Allah'ın kulları hakkında teşri buyurduğu emir, nehiy ya da mubah olan herbir hususta sonsuz bir hikmeti hatta hikmetleri vardır. Bunları bilenler bilir, bilmeyenler bilmez. Bazıları bu hikmetleri açıkça görür, diğer bazıları bunu göremezler. Bundan ötürü gerçek müslümana düşen Allah'a itaate koşmak ve hikmeti açıkça görünceye kadar itaati savsaklamamaktır. Çünkü böyle bir davranış hikmeti sonsuz şaria (şeriat koyucuya) mutlak teslimiyet demek olan imana aykırı hususlardandır. Bundan ötürü yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır: "**Hayır Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem seçip, sonra verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan bütünüyle boyun eğip teslim olmadıkça iman etmiş olamazlar**." (en-Nisa, 4/65)

Bizim salih selefimiz bu esas üzere yaşadı, buna bağlı olarak Allah onları aziz kıldı. Ülkeleri fethetmeyi, kulların kalplerine taht kurmayı onlara nasip etti. Bu ümmetin sonradan gelenleri ise ancak ilkleri ne ile ıslah olmuşlarsa, onunla ıslah olabilirler. Ebu Bekir es-

---

ayrılan..." hadis Buhari ve Müslim tarafından rivayet edilmiş olup, kaynakları el-İrva (2453)'de gösterilmiştir. Fakat onun burada bu hadisi zikretmesinin uygun olmadığı açıkça görülmektedir. Bunu düşünmek gerekir. "Siz en büyük kalabalığa uymaya bakınız" hadisine gelince bu da Zilalu'l-Cenne (no: 80)'de belirtildiği üzere zayıf bir hadistir.

9 Bu kitap: "er-Reddu ala men yuhibbu's-sema" adı altında basılmıştır. İbnu'l-Cevzi az önce belirtilen sözleri oradan nakletmektedir. Bu ifadeler bu eserde (s. 31-32)'de özetle kaydedilmiş bulunmaktadır.

Sıddiyk (r.a) bu hususta en ileri giden birisidir. O başkasına oldukça güzel bir örnekti. Nitekim Hudeybiye barışı kıssasında onun göz kamaştırıcı tavrı bunu göstermektedir. Sehr b. Huneyf (r.a) bu husustakik rivayetinde şöyle demektedir:

Ey insanlar! Siz kendi nefislerinizi itham altında tutunuz. Andolsun ki bizler Hudeybiye gününde Rasûlullah (s.a) ile birlikte bulunuyorduk. Eğer bir savaş görseydik şüphesiz savaşırdık. Bu Rasûlullah (s.a) ile müşrikler arasındaki barış görüşmesinde böyle idi. Ömer b. el-Hattab gelip Rasûlullah (s.a)'a şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü bizler hak üzere değil miyiz? Onlar da batıl üzere değil midirler? Peygamber evet öyledir diye buyurdu. Ömer: Bizden öldürülenler cennette, onlardan öldürülenler cehennemde olmayacak mı? Peygamber: Evet öyle olacak diye buyurdu. Bu sefer Ömer şöyle dedi: Peki dinimizde niçin aşağılanmayı gerektirecek şartları kabul ediyor ve Allah bizlerle onlar arasında hüküm vermeden dönüyoruz. Peygamber şöyle buyurdu:

"Ey Hattab'ın oğlu! Şüphesiz ben Allah'ın Rasûluyüm. Allah ebediyen beni zayi etmez."

(Sehl) dedi ki: Ömer gitti. –Öfkesini yenemediğinden ötürü- Ebu Bekir'e vardı. Ey Ebu Bekir dedi. Biz hak üzere değil miyiz, onlar da batıl üzere değil midirler? Ebu Bekir: Evet öyledir dedi. Ömer: Bizden öldürülenler cennette, onlardan öldürülenler cehennemde değil midir? Ebu Bekir: Evet öyledir dedi. Ömer: Peki niçin dinimizde düşüklüğü kabul ediyor ve Allah bizlerle onlar arasında hükmünü vermeden geri dönüyoruz deyince Ebu Bekir şu cevabı verdi: "Ey Hattab'ın oğlu o Allah'ın Rasûlüdür. Allah ebediyen onu zayi etmez."

(Sehl) dedi ki: Kur'an Rasûlullah (s.a)'a "fetih (zafer müjdesini veren suresi)" indi. Peygamber (s.a) Ömer'e haber gönderdi. Ona Kur'an'ın bu bölümlerini okudu. Ey Allah'ın Rasûlü bu bir fetih midir diye sordu. Peygamber: "Evet" diye buyurdu. Ömer'in gönlü hoş olup geri döndü.[876]

Hafız (İbn Hacer) (XIII, 288)'de şunları söylemektedir: "Şöyle demiş gibidir: Sünnete muhalif ettiği takdirde görüşünüzü (reyinizi)

[876] Hadisi Buhari (Fethu'l-Bari, 3182); Müslim (V, 175-176)'da rivayet etmişlerdir. Anlatım Müslim'e aittir. Ahmed (III, 486)'da rivayet etmiştir. Müslim ve Ahmed'in Sehl'den naklettikleri ifade de şöyle denilmektedir: "Ey insanlar! Kendi görüşlerinizi itham ediniz..." şeklindedir. Bu rivayeti Said b. Mansur (III, 2, 374), İbn Ebi Şeybe (XV, 299)'da rivayet etmişlerdir.

itham ediniz. Tıpkı bizim Rasûlullah (s.a)'ın bizlere ihramdan çıkmamızı emrettiği halimizde olduğu gibi. Bizler ihramlı kalmayı sevdik, ibadetimizi tamamlamak, düşmanımızı kahretmek için savaşmayı arzuladık. Ancak Peygamber (s.a)'ın daha sonraları ortaya çıkıp kendisinin açıkça gördüğü hususlar bize gizli kalmıştır."

Peygamber (s.a)'ın kendi hevalarına, kişisel maslahatlarına muhalif olmakla birlikte ona itaati tercih ettiklerine delalet eden ashabının siyretinde gördüğüm en parlak örneklerden birisi de Zuheyr b. Rafi'in söylediği şu sözlerdir:

"Rasûlullah (s.a) bizim için faydalı olan bir hususu bize yasak etti. Fakat Allah'a ve Rasûlüne itaat etmek bizim için daha faydalıdır. O bize ziraat ortakçılığı yapıp, topraklarımızı (mahsulün) üçte biri, dörtte biri ve adı konulmuş miktardaki buğday karşılığında kiralamamızı yasakladı."

Bu hadisi Müslim ve başkaları rivayet etmiş olup, el-İrva (V, 299)'da kaynakları gösterilmiştir.

Bu itaate bağlılık bana cin mü'minlerinin hayrete düştükleri peygambere gösterilen öbür itaati hatırlatmıştır. Onlar Peygamber (s.a)'a gelerek sabah namazında cin suresinin baş taraflarında işaret edilen Kur'an okumasını dinlemişlerdi: *"***Deki: Cinlerden bir topluluğun (Kur'an'ı) dinleyip, sonra şöyle dedikleri bana vahyolundu: Gerçekten biz hayret verici bir Kur'an dinledik. Doğru yola iletiyor. Bu sebeple ona iman ettik ve artık hiç kimseyi Rabbimize asla ortak koşmayacağız***."* (el-Cin, 72/1-2) Cinler Peygamber (s.a)'ın ashabını, onunla birlikte namaz kıldıklarını, onunla rükua varıp, onunla beraber secde ettiklerini gördüler. İbn Abbas (r.a) dedi ki:

"Onlar ashabının kendisine itaatle uymalarına hayret etmişlerdi."[877]

Maksadımız şudur: Bu itaatkarlığın her müslümanda gizli ve açık olarak tahakkuk etmesi icab eder. Böyle bir itaat onun hava ve hevesine ister uysun, ister uymasın. Bunun bir gereği de Allah'a karşı ve hükümlerine karşı birtakım örnekler vermemesi. İnsandan çıkan nağmeli sesleri bülbüllerin, kuşların seslerine kıyasa kalkışmaması mesela şöyle dememesi: Nağmesiz bir şekilde şiir okumak caiz

[877] Hadisi Ahmed (I, 270) ve başkaları sahih bir senetle rivayet etmişlerdir.

olduğuna göre nağmeli olarak o şiiri okumak da caiz olur. Çünkü ayrı ayrı mubah olan şeyler bir araya gelecek olurlarsa bunların toplamından meydana gelen de mübah olur. Nitekim Gazali –Allah onu affetsin- musiki nağmelerini ya da en azından bir bölümünü[1] mubah olduğu sonucuna ulaşmak için böyle yapmış ve bunları kuşların seslerine kıyas etmiştir. Üstelik o fıkıh usulüne dair eser telif etmiş ve orada nassın bulunduğu yerde kıyas olmadığını belirtmiştir.

Bundan dolayı İbnu'l-Cevzi, İbn Teymiye, İbn Kayyim el-Cevziye ve başka alimler ardı arkasına hem ona, hem de sufiler arasında onun gibi kanaat sahibi olanlara reddiyeler yazmışlardır.

Değindiğimiz bu kıyas bana ondan daha da kötü bir başka kıyası hatırlatmaktadır. Bu kıyası yapan kişi sarhoşluk veren nebizin (şarap noktasına ulaşmış meyve suyunun) helal olduğunu söylemek noktasına gelmiştir. Bunu İbnu'l-Kayyim sözü geçen kıyasın benzeri ile nağmeli semaı helal kabul eden sufilerin görüşlerini reddederken zikretmiştir. Merhum sema meselesinde (s. 270-271)'de şunları söylemektedir:

"İkinci şekil: Eğer ayrı ayrı şiir ve nağmeli söyleyişin tek başlarına mubah olmaları her ikisinin bir araya gelmeleri halinde mubah olmalarını gerektirmediğine göre böyle bir terkibin (ikisinin bir arada oluşunun) birlikte oluş sebebiyle hükmü değiştirecek bir özelliği söz konusudur. Bu delil şöyle diyenin delili seviyesindedir:

Vahid haber tek başına ilim ifade etmiyor ise onun başkası ile bir arada olması halinde de ilim ifade etmez.[2]

Bu aynı zamanda Iyaz b. Muaviye'den nakledilen şu olayın da bir benzeridir:

Bir adam kendisine: Su hakkında ne dersin? O helaldir demiş. Adam: Ya hurma hakkında ne dersin? diye sormuş. Iyaz yine helaldir demiş. Peki nebiz denilen şey su ve hurmadır, onu nasıl haram kılarsın? diye sorunca, Iyaz ona şu cevabı vermiş:

Bana görüşünü söyle eğer ben sana bir avuç toprak atacak olursam seni öldürebilir miyim? Adam hayır demiş. Bu sefer: Peki ben

---

1 el-Gazali, İhya-u Ulumi'd-Din, II, 273
2 Eğer hadisin zayıf senedi tek başına hadisin sabit olduğunu ifade etmiyor ise yollarının toplamı da onun sabit olduğunu ifade etmez diyenlerin sözleri de buna benzer. Bazı yıkıcı ve cahillerin söyledikleri gibi.

sana bir avuç saman atıp durursam seni öldürebilir miyim diye sormuş. Yine adam hayır demiş. Bu sefer ona şunu sormuş: Peki su, saman ve toprağı alıp, bunları çamur yapsam, kuruyuncaya kadar bıraksam ve onunla sana vursam seni öldürebilir miyim? deyince adam evet demiş. Bu sefer Iyaz: İşte nebiz de böyledir diye cevap vermiş.[3]

Sözünün anlamı şudur: Sarhoşluk veren güç bu terkibin sonucunda ortaya çıkandır. İşte bizim konumuz da budur. Nefisleri sarhoş edip, eğlendiren, onu Allah'ı zikretmekten, namaz kılmaktan alıkoyan böyle bir terkip ve onların toplamından ortaya çıkan bir kuvvettir. Bir araya gelen seslerin nefisleri galeyana getirmesi tek bir ses ayarında değildir. Aynı şekilde muayyen bölümlemeler ve muayyen vuruşlarla şarkıların yapılıp, bestelenen seslerin durumu da böyledir. Bilhassa bunlarla beraber çalgı aletleri de katkıda bulunursa, bütün bunlardan soyutlanmış şiir okumak gibi değildir. Hiç böyle bir şüphe ilim ve bilgi bakımından zayıf, her ikisinden de oldukça az paya sahip olan kimseler dışındakilerce kabul edilebilir mi?"

Denilse ki: Hikmet ister bilinsin, ister bilinmesin şeriatın hükümlerine teslim olmak ile ilgili açıklamalarımız elbette yeterli bir husustur. Hiçbir müslümanın bunda bir şüphesi yoktur. –Maalesef-bazıları bu konuda ameli olarak muhalefet ediyorsa bile bu böyledir. Aynı şekilde faiz ve benzeri hususların haram kılınmış olduğu hükmüne teslim olmanın gerektiği hususunda hiç kimse şüphe etmez. Ameli olarak çoğu müslümanlar bunu helal gibi uyguluyor iseler de özellikle bu zamanda. İlgili yerde açıklanan şarkının haram olduğuna dair geçen delillere binaen ameli olarak ondan yüz çevirmek ve onu dinlememek icap eder. Fakat –günümüzde de söylendiği gibi-kendiliğinden gündeme gelen bir soru vardır. O da şudur: Acaba şeriatta onun haram kılınması hikmetini açıklayan bir nass sabit midir?

Evet haram kılınışın hikmetine delil olan ashab-ı kiram'dan ve diğerlerinden olan selefe mensup pek çok kimseden birtakım rivayetler gelmiştir. Bu hikmet ise bunun yüce Allah'ı anmak, O'na itaat etmekten oyaladığı şer'i görevleri yerine getirmeyi engellediğidir. Onlar bunu şanı yüce Allah'ın musikiye "sözün oyalayıcı olanı" adını vermesinden ilham alarak bunu söylemişlerdir. Bu adlandırmanın yer aldığı ayet şöyledir: "**İnsanlardan öylesi vardır ki bilgisizce Allah yolundan saptırmak ve onu alaya almak için sözün oyalayıcı olanını satın alır. İşte alçaltıcı ceza bunlar içindir."** (Lokman, 31/6)

---

3 İbn Asakir, III, 330-331, İbn Ebi'd-Dünya'nın rivayet yoluyla

Onlara göre bu ayet şarkı ve benzeri şeyler hakkında inmiştir. Şimdi ben bu husustaki rivayetlerden onlara kadar sabit senetle ulaşanlarını kaydetmek istiyorum:

1. Bunların ilki Kur'an'ın tercümanı Abdullah b. Abbas (r.a)'a aittir. O dedi ki:

"(Bu ayet) şarkı ve benzeri hususlar hakkında inmiştir."[4]

2. İkincileri Abdullah b. Mesud'dur. Ona sözü geçen bu ayet-i kerime hakkında soru sorulmuş, o da şu cevabı vermiştir:

"Kendisinden başka hiçbir ilah olmayan hakkı için yemin ederim ki o şarkıdır." O bu sözlerini üç defa tekrarladı.[878]

---

4 Bunu Buhari, el-Edebu'l-Müfred (1265)'de, İbn Ebi Şeybe (VI, 310)'da, İbn Cerir, Tefsir (XXI, 40)'da, İbn Ebi'd-Dünya, Zemmu'l-Melahi'de, Beyhaki, Sünen (X, 221 ve 223)'de ondan gelen çeşitli yollarla rivayet etmişlerdir.
İbn Abbas'tan sahih olan budur. Cuveydi'nin ondan rivayet ettiği ayetin en-Nadr b. el-Haris hakkında indiğine, onun şarkı söyleyen bir cariye satın alıp, müslüman olmak isteyen bir kimsenin bulunduğunu duydu mu hemen onu cariyesinin yanına götürdüğü ve: Bu adama yedir, içir ve ona şarkı söyle. İşte bu Muhammed'in seni yerine getirmeye çağırdığı namaz kılmak, oruç tutmaktan ve onun önünde savaşmaktan daha iyidir. -ed-Durru'l-Mensur, (V, 159)'da işaret edildiği şekliyle- gelen rivayetlere gelince, bu oldukça zayıftır. Burada sözü edilen Cuveybir hakkında Darakudni ve başkaları -metruktur" demiştir. El-Vahidi'nin, Esbabu'l-Nuzul (s. 259)'da zikrettiği de bunun gibidir: el-Kelbi ve Mukatil dedi ki: Ayet en-Nadr b. el-Haris hakkında inmiştir. Şöyle ki o fars diyarına ticaret maksadıyla gider, acemlere dair haberleri satın alır, bunları rivayet eder ve Kureyş'e anlatır ve onlara şöyle derdi: Muhammed size Ad ve Semud'a dair hususları anlatıyor. Ben de sizlere Rüstem'in İsfendiyarın başından geçenleri, Kisralara dair haberleri anlatıyorum. Kureyşliler onun anlattıklarından hoşlanır, Kur'an'ı dinlemeyi terkederlerdi. İşte bu ayet-i kerime onun hakkında inmiştir. el-Kelbi ile Mukatil de aynı şekilde metruk iki ravi olup, yalancılıkla itham edilmişlerdir. Üstelik her ikisinin rivayetlerinde Cuveybir'in rivayetine muhalefet sözkonusudur. Suyuti bu rivayeti Beyhaki'ye, İbn Abbas'tan, el-Kelbi ile Mukatil'in rivayetlerine yakın Şuabu'l-İman'da rivayet ettiğini belirtmektedir. Fakat senedini tetkik etmek üzere bunu tespit edemedim. Bu rivayetin sahih olduğu kanaatinde değilim. Muhtemeldir ki İbn Cerir, İbn Kesir ve diğer muhakkık hafızlar bundan ötürü onu zikretmemişlerdir. Hatta Kurtubi (XIV, 52)'de: "Denildiğine göre ayet en-Nadr b. el-Haris hakkında inmiştir..." sözleriyle bu rivayetin zayıf olduğuna işaret etmektedir. Daha önceden ez-Zemahşeri de (III, 210)'da böyle yapmıştır. Hafız buna dair bir açıklama yapmamış ve bu rivayetin tahricine kalkışmamıştır. Ondan önce selefi Zeylai de Tahricu'l-Keşşaf'da aynı şekilde hareket etmiştir.

3. Üçüncüleri İkrime'dir. Şuayib b. Yesar dedi ki: Ben İkrime'ye yüce Allah'ın: "Boş sözler"e dair soru sordum da o:

"O şarkıdır" cevabını verdi.[879]

4. Dördüncü olarak yine Mücahid'den onun gibi gelen rivayettir.[880]

İbn Cerir'in, İbn Cüreyc, o Mücahid'den diye kaydettiği bir rivayette Mücahid:

"Boş söz" davuldur dediği kaydedilmektedir.

Bunun ravilerinin tamamı sikadırlar. Eğer İbn Cüreyc bunu Mücahid'den işitmiş ise senedi sahihtir.

Bu hususta Hasan-ı Basri'den de bir rivayet bulunmaktadır. Buna göre o şöyle demiştir: "İnsanlardan kimisi..." (Lokman, 31/6) ayeti şarkı ve zurnalar hakkında inmiştir.[881]

Bundan dolayı el-Vahidi, el-Vasit adlı tefsirinde (III, 441) şunları söylemektedir:

"Müfessirlerin çoğu "boş sözler" ile şarkıların kastedildiği kanaatindedir. Meani alimleri şöyle demişlerdir:

---

[878] Bunu da yine İbn Ebi Şeybe aynı şekilde İbn Cerir ve İbn Ebi'd-Dünya rivayet etmişlerdir. Hakim (II, 411) ondan Beyhaki ve Şuabu'l-İman (IV, 278, 5096); İbnu'l-Cevzi, Telbisu İblis (s. 246)'da rivayet etmişlerdir. Hakim: "Senedi sahihtir" demiş, bu hususta Zehebi de ona muvafakat etmiştir. Senet dedikleri gibidir. İbnu'l-Kayyim sahih olduğunu belirtmiştir.
[879] Bunu Buhari, Tarih, (II, 2, 217). Yine İbn Cerir; İbn Ebi Şeybe ve -lafız kendisine ait olmak üzere- İbn Ebi'd-Dünya; onun rivayet yoluyla Beyhaki rivayet etmişlerdir. Ravileri burada sözü geçen Şuayb'in dışında sikadırlar. Ondan sika iki kişi rivayet etmişlerdir. İbn Hibban (IV, 355)'de sika olduğunu belirtmektedir. Buna göre Allah'ın izniyle senedi hasendir. Özellikle İbn Ebi Şeybe'de (1175 nolu rivayette) Üsame b. Zeyd'in ona bir mutabaatı olduğu gibi, İbn Cerir (XXI, 4140)'da da mutabaat etmiştir.Buradaki Üsame b. Zeyd el-Leysi diye bilinen kişi olup, rivayeti hasendir. İşte bu güçlü mutabaat ile -Allah'a hamdolsun- rivayet sahih mertebesine ulaşmaktadır.
[880] Bunu İbn Şeybe (no: 1167 ve 1179)'de, İbn Cerir; İbn Ebi'd-Dünya (4/a ve 5/b)'de ondan gelen kimileri sahih çeşitli rivayet yollarıyla rivayet ettikleri gibi Ebu Nuaym de el-Hilye (III, 286)'da rivayet etmiştir.
[881] Suyuti, ed-Durru'l-Mensuf (V, 159)'da, İbn Ebi Hatim tarafından rivayet edilmiştir. Çoğunlukla görülen adeti üzere hakkında bir şey söylememiştir.

Her ne kadar ayetin lafzında “satın alırlar” ifadesi zikredilmiş olmakla birlikte bunun kapsamına eğlenceyi, şarkıyı, zurnaları ve çalgı aletlerini, Kur’an-ı Kerim’e tercih eden herkes girer. Çünkü böyle bir lafız çoğunlukla değiştirme ve daha iyi bulup, tercih etme anlamında da kullanılır.”

Haramlığın hikmetine delalet eden seleften gelen diğer bazı rivayetler arasında şunları da kaydedebiliriz:

1. İbn Mesud’dan dedi ki: “Şarkı kalpte münafıklığı yeşertir.”[882]

---

[882] Bunu İbn Ebi’d-Dünya, Zemmu’l-Melahi (vr. 4/b)’da, onun yoluyla Beyhaki, Sünen (X, 223)’de, Şuabu’l-İman (IV, 278, 5098, 5099)’da, Hammad, İbrahim’den yoluyla: Abdullah dedi ki diyerek bunu zikretmektedir. Bu sahih bir isnaddır. Ravileri sikadırlar. Ancak dış görünüşü (zahiri) itibariyle munkatıdır. Çünkü İbrahim -ki b. Yezid en-Nehai’dir- Abdullah b. Mesud’a yetişmemiştir. Çağdaş kimseler arasında5 şarkının yerilmesine dair hadisleri tahric edenlerden bazıları bunun bu yönüyle illetli olduğunu söylemiş, ancak İbrahim’in el-Ameş’e kendisine: Bana İbn Mesud’dan senedini zikret deyince, sahih olarak şunu söylediğini unutmaktadır: “Ben sizlere bir adamdan o Abdullah’tan diye hadis rivayet edersem benim işittiğim rivayet şekli odur. Şayet sizlere: “Abdullah dedi ki” diyecek olursam o vakit o rivayet birden çok kimseden onlar Abdullah’tan diye naklettiğim bir rivayettir.”
Bilindiği gibi İbrahim en-Nehai, tabii, sika ve üstün bir şahsiyetti. O hocalarından birden fazla kimseden diye rivayette bulunduğu takdirde en azından bu kendi emsali tabiinden diye yaptığı bir nakildir. Eğer yaşça ondan büyük değil iseler. Dolayısıyla onun bunlardan yaptığı rivayet insanın ruhuna rivayetlerine karşı güven ve huzur bırakır. Çünkü bunlar bir topluluktурlar. İbn Mesud’dan -açıkça görüleceği gibi- yalan söylemek üzere ittifak etmeleri şöyle dursun İbn Mesud’dan naklettikleri rivayetlerinde vehme kapılmaları (yanılmaları) gerçekten uzak bir ihtimaldir. Özellikle de tabii oluşlarından dolayı bu böyledir ve bilhassa onlar İbrahim’in hocaları arasında olup, o kendilerinden rivayette bulunmaktadır. Hele onun tercemesinde (biyografisinde) hadis sarrafı olduğu belirtilmektedir. Nitekim el-Ameş’e de böyle demiştir. Dolayısıyla onların doğru söylediklerinden ve hıfzlarından (iyice bellemiş olduklarından) emin olmadan onlardan rivayette bulunması kesinlikle makul bir iş olamaz. Üstelik onlar bizim için cehaletleri (kimliklerinin bilinmeyişleri) halinin telafi edileceği bir topluluktурlar. Ondan ötürü hadis imamlarından bir topluluk İbrahim’in naklettiği mürsellerin sahih olduğunu belirtmişlerdir. Beyhaki ise özellikle onun İbn Mesud’dan naklettiği mürselleri böyle kabul etmiştir. Nitekim “Merasilu’l-Alai” (s. 168)’de böyledir. Hafız (İbn Hacer) et-Tehzib adlı eserinde de bunu kabul etmektedir. Bu ifade “Abdullah dedi ki” demesinden daha umumidir. Bu ifade “Abdullah’tan” ifadesini de kapsar. Bunu şu husus desteklemektedir: Her şeyden önce iki ibare arasında burada açık bir fark sözkonusu değildir. Diğer taraftan o bu ibarelerin herbirisinde de -kendi zimmetini ibra etmek (kendisini sorumluluktan kurtarmak) maksadıyla- “bir adamdan...” ifadesini kullanmamıştır. Dolayısıyla

Bunun bir başka rivayet yolu daha vardır. Bunu Said b. Kab el-Muradi, Muhammed b. Abdu'r-Rahman b. Yezid'den, o İbn Mesud'dan bundan daha mükemmel bir lafızla şöylece rivayet etmektedir:

"Su ekini nasıl yeşertiyorsa, şarkı da kalpte münafıklığı böylece yeşertir. Zikir ise suyun bakliyatı yeşerttiği gibi imanı yeşertir."[883]

2. Şabi'den dedi ki: "Suyun ekini bitirdiği gibi şarkı da kalpte münafıklığı öylece yeşertir. Yine suyun ekini bitirdiği gibi zikir de kalpte imanı yeşertir."[884]

Şarkı Bütün Masiyetler Arasında Niçin Münafıklığı Yeşertir?

İbnu'l-Kayyim –Allah'ın rahmeti üzerine olsun- daha önce geçen sözünü açıklarken (İğasetu'l-Lehfan, I, 248) şunları söylemektedir:

---

hüküm itibariyle her ikisi de birbirine eşittir.

[883] Bunu İbn Ebi'd-Dünya (vr. 4/b)'de, onun rivayet yoluyla Beyhaki (X, 223)'de rivayet etmişlerdir. Bu ise munkatı bir rivayettir. Çünkü Muhammed b. Abdu'r-Rahman b. Yezid -ki o en-Nehai el-Kufi'dir- İbn Mesud'a yetişmemiştir. Bununla birlikte sika bir ravidir. Ben onun bu rivayeti İbrahim en-Nehai'den almış oluşunu uzak bir ihtimal olarak görmüyorum. Çünkü o da bu tabakadandır. Said b. Kab el-Muradi'nin ise İbn Hibban (VIII, 362)'den başkası sika olduğunu söylememiştir. Hadisin birinci bölümü bir hocadan, o Ebu Vail'den, o İbn Mesud'dan diyerek merfu olarak da rivayet edilmiştir.
Fakat burada sözü geçen hoca (şeyh) meçhuldür (kimliği bilinmemektedir), adı verilmemiştir. Bundan dolayı ben bunu Silsiletu'l-Ahadiysi'd-Daife'de (no: 2430) tahriç etmiş bulunmaktayım. İbnu'l-Kayyim, İğasetu'l-Lehfan (I, 248)'de buna işaret etmiş ve şunları söylemiştir: "Bu İbn Mesud'un bir sözü olarak ondan sahih olarak nakledilmiştir." Fakat bu ifade merfu hükmündedir. Çünkü böyle bir şey mücerred görüşe dayanılarak söylenmez. Nitekim Aluşi, Ruhu'l-Meani (XI, 68)'de söylediği gibi.

[884] Bunu İbn Nasr, Kadru's-Sana (vr. 151/b-152/a)'da Abdullah b. Bukeyn, Firas b. Yahya'dan (asılda hatalı olarak İbn Abdullah diye yazılmıştır). O Şabi'den yoluyla rivayet etmiştir. bu rivayetin senedi hasendir. Ravileri Buhari ve Müslim'in ravileri olup, sikadırlar. Ancak Abdullah b. Bukeyn öyle değildir. O da Ebu Ömer el-Kufi el-Bağdadi diye bilinir, hakkında görüş ayrılığı vardır. Zehebi el-Muğni'de şöyle demektedir: "Şube'ye çağdaştır, bir topluluk onun sika olduğunu belirtirken Ebu Zür'a zayıf olduğunu söylemiştir." Hafız (İbn Hacer) et-Takrib'de: "Oldukça doğru fakat bazen hata eden birisidir" demiştir. Bu rivayet Peygamber (s.a)'a merfu olarak da nakledilmiş olmakla birlikte bunun senedinde kezzab (yalancı) birisi vardır. Bkz. Silsiletu'l-Ahadisi'd-Daife (no: 6515)

“Eğer: Diğer masiyetler arasından şarkının münafıklığı yeşertmesi nasıl açıklanır diye sorulursa, şöylece cevap verilebilir:

Bu ashab-ı kiramın kalplerin hallerini ve amellerini en iyi şekilde fıkh ettiklerine (derinlemesine kavradıklarına), kalbin hastalıklarını ve tedavi yollarını en iyi bildiklerine, onların kalplerin tabibleri olduklarına en açık delillerden birisidir. Kalp hastalıklarını en büyük hastalığı ile tedavi etmeye kalkışan, yollarını bırakıp sapanlar gibi değildirler. Onlar bu yanlışlıklarıyla hastalığı öldürücü zehirle tedavi etmeye kalkışan gibi olmuşlardır. Allah’a yemin ederim ki onlar terkib ettikleri devalarla çoğu kimseye veya çoğu tedavileriyle bunu yaptılar. Böylelikle tabiplerin azlığı ve hastaların çokluğu buna karşılık geçmişlerde görülmeyen müzmin yeni hastalıkların ortaya çıkması, şariin meydana getirdiği faydalı ilaçtan yüz çevirip, hastanın hastalığın ana maddesini güçlendiren hususlara meyletmesi hep bir arada ortaya çıktı. Bunun sonucunda bela ağırlaştı, iş daha da içinden çıkılamaz bir hal aldı. Evler, yollar, çarşı-pazarlar hastalarla dolup taştı, her katmerli cahil insanları tedavi etmeye koyuldu.

Şunu bil ki şarkının kalbi münafıklıkla boyamakta ve ekinin su ile yeşermesi gibi münafıklığı orada yeşertmekte etkin birtakım özellikleri vardır.

Bu özelliklerinden bazıları şunlardır: Şarkı kalbi oyalar. Kur’an’ı kavramaktan, onun üzerinde düşünmekten, Kur’an’daki hükümler gereğince amel etmekten alıkoyar. Şüphesiz Kur’an ve şarkı –aralarındaki çelişkiden ötürü- ebediyen bir kalpte bir arada bulunamaz. Çünkü Kur’an hevaya uymayı yasaklar, iffeti nefislerin şehvet ve arzularından uzak kalmayı, sapıklığın yollarından uzaklaşmayı emreder. Şeytanın adımlarının peşinden gitmeyi yasaklarken şarkı bütün bunların aksini emreder. Bunları güzel gösterir. Nefislerde sapık arzuları galeyana getirir. Bunların gizli saklı olanlarını harekete geçirir. Sakin duranlarını galeyana getirir, nefsi çirkin her bir şeye doğru tahrik eder. Güzel her kadına veya güzel her erkeğe karşı vuslata sürükler. Şarkı ve şarap aynı sütü emmişlerdir. Çirkinliklere arzu uyandırmakta birbiriyle yarışır dururlar. Şüphesiz şarkı içkinin dengi ve onun süt kardeşi, onun vekili, onun antlaşmalısı, onun dostu, onun arkadaşıdır. Şeytan bu ikisi arasında asla bozulamayacak türden bir kardeşlik bağı gerçekleştirmiş, aralarından asla nesh olmayan vefakarlık hukukunu pekiştirmiştir. Şarkı kalbin casusu, ondaki mertliğin çalıcısı, aklın kurdudur. Kalplerin gizliliklerine doğru nüfus eder, kalplerdeki gizlilikleri keşfeder, muhayyileye doğru sessizce ilerler. Kalpte bulunan heva, şehvet, bayağılık, yüzsüzlük, mantıksızlık, ahmaklık gibi halleri harekete geçirir. Bir adamın vakarlı,

güzel akıllı, parlak imanlı olduğunu, üzerinde İslamın vakarının, Kur'an'ın tatlılığının alametlerini taşıdığını görürsünüz. Aynı kişi şarkı dinleyip, ona meylettiği takdirde aklının azalmaya, hayasının gitmeye, mertliğinin kaybolmaya yüz tuttuğunu, göz alıcı özelliklerinin ondan ayrıldığını, vakarının onu bırakıp gittiğini, şeytanının bu haline üzüldüğünü, imanının ise Allah'a şikayette bulunduğunu, Kur'an okumanın ona ağır geldiğini, Kur'an'ın: Rabbim beni ve senin düşmanının Kur'an'ı mesabesindeki şeyi aynı kalpte bir araya getirme dediğini, artık o kimsenin şarkı dinlemeden önce çirkin gördüğünü güzel görmeye başlayıp, içinde gizlediği sırları açığa vurduğunu, vakar ve ağır başlılıktan çokça konuşmaya, yalan söylemeye, büyüklenmeye, parmaklarını çatırdatmaya doğru geçiş yaptığını görüverirsin. Başını sağa-sola eğer, omuzlarını sallar, ayaklarını yere vurur, eliyle başının tepesine vurur, ayılar gibi zıplar, dolap beygiri gibi döner, kadınlar gibi ellerini çırpar, şevke geldiğinden öküzlerden daha beter böğürür, kimi zaman kederli gibi ah çeker, kimi zaman deliler gibi feryad basar. Bu işin erbabından olup, bu hususu iyi bilen bir kişi şu beyitleri söylerken doğru söylemiş:

"Hatırlar mısın bir gece birlikte idik
Sabaha kadar güzel şarkılar dinledik.
Şarkı kaseleri dolaşıp durdu aramızda
Canlarımız içkisiz sarhoş olmuştu o zaman da
Sen aralarında yalnızca sevinçten sarhoş olanları görürdün
Oysa sevinç orada ayıktı
Zevklerin kardeşi orada seslendiğinde
Eğlence haydi semaha gelin toplanın diye cevap verir
Orada canlardan başka bir şeye sahip değildik
Biz onları güzel bakışlara feda ettik."

Kimi arifler şöyle demiştir: "Sema (şarkı dinlemek) kimilerinde münafıklığı, kimilerinde inatçılığı, kimilerinde yalancılığı, kimilerinde hayasızlığı, kimilerinde de ahmaklığı var eder."

Daha sonra şunları söyler:

"O halde şarkı kalbi ifsad eder. Kalp ifsad oldu mu münafıklık da dizginsizce yol alır.

Özetle basiret sahibi bir kimse şarkı dinleyen kimseler ile zikir ve Kur'an ehlinin hallerini iyice tetkik edecek olursa, ashab-ı kiram'ın kalplerin hastalıklarını ve tedavilerini ne derece büyük bir ehliyetle bildiklerini açıkça görür. Başarı Allah'tandır.

kaydettiğimiz rivayetlerden şarkının haram kılınmasının hikmeti açıkça ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu hikmette şarkının Allah'a itaat ve Allah'ı anmaktan alıkoyduğudur. Bu ise görülen bir şeydir. O halde gerek dinleyerek, gerek başkalarına dinleterek onunla oyalanıp, vakit geçirenlerin her birisinin şu ayet-i kerime'de sözü geçen yerilmekten kendine göre bir payı vardır:

*"***İnsanlardan kimisi bilgisizce Allah'ın yolundan saptırmak ve o ayetleri bir eğlence edinmek için boş sözleri satın alırlar***..."* (Lokman, 31/6) Bu ise az veya çok miktarda onunla oyalanıp, vakit geçirme miktarına göredir. Daha önceden "satın alma"nın değiştirmek ve tercih etmek anlamında olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Şu önemli noktayı da göz önünde bulundurmak gerekir. "Saptırmak... için" anlamındaki buyruğun başında yer alan "lam" harfi el-Vahidi'nin tefsirinde de belirtildiği üzere akıbet lam'ıdır. Yani sonunda böylesinin işinin varacağı nokta sapıklıktır. Nitekim İbnu'l-Cevzi de "ez-Zadul Mesir" (VI, 317)'de böyle demiştir. Bazılarının söyledikleri gibi bu lam talil için değildir. Allah'ın ayetlerini oyun ve eğlence edinen kafirler için talil için kabul edilmesi halinde açıklanır bir tarafı da vardır. Bundan dolayı İbnu'l-Kayyim –Allah'ın rahmeti üzerine olsun- (I, 240) şunları söylemektedir:

"Bu husus anlaşıldığına göre şarkıcılar ile onu dinleyenlerin bu yergiden Kur'an-ı Kerim'i bırakarak şarkı ile oyalanmalarına göre –yerginin tamamı haklarında söz konusu olmasa bile- bir payları vardır. Çünkü ayet-i kerimeler boş sözlerle oyalanmayı, bilgisizce Allah'ın yolundan saptırmak ve Allah'ın ayetlerini alay konusu edinmek için Kur'an ile değiştirenleri yermektedir. Böylelerine Kur'an okunduğu takdirde sanki onu dinlememiş gibi, sanki kulaklarında bir ağırlık, bir sağırlık varmış gibi büyüklenerek yüz çevirir. O kitaptan bir şeyler öğrense bile onunla alay eder.

Bütün bunları ancak insanlar arasında küfrü en ileri derecede olan kimseler yapar. Eğer bunun bir kısmı şarkıcılarla onları dinleyenlerce yapılacak olursa, şüphesiz onların da bu yergiden bir payları vardır.

Bunu şöylece açıklayabiliriz: Şarkıya ve çalgı aletlerini dinlemeye itina gösteren bir kimse mutlaka ilim ve amel itibariyle hidayet yolundan bir miktar sapma vardır. Kur'an'ı dinlemekten bir parça yüz çevirip, şarkı dinlemeye bir yöneliş söz konusudur. Öyle ki eğer aynı anda şarkı dinlemek ile Kur'an dinlemek ile karşı karşıya kalırsa, onu bırakıp ötekine yönelir, Kur'an dinlemek ona ağır gelir. Hatta Kur'an okuyanı susturmaya kadar dahi onu itebilir ve Kur'an

okuyanın okumasını uzun bulurken, şarkıcının daha da söylemesini ister, onun şarkı söyleme süresini kısa bulur. Böyle birisi hakkındaki asgari hal eğer bu yerginin tamamına maruz kalmıyor ise de bunun önemli bir payına maruz kalır.

Bu hususta söylenecek sözler kalbinde bir parça hissettiği hayat bulunan kimselere fayda verir. Kalbi ölmüş maruz kaldığı fitne oldukça büyük kimseler ise kendi yüzlerine nasihat kapısını kapatmış olurlar: *"***Allah'ın fitneye düşürmek istediği kimse için sen Allah'a karşı bir şey yapamazsın. Onlar Allah'ın kalplerini temizlemek istemediği kimselerdir. Dünyada onlara zillet vardır, ahirette de onlara pek büyük bir azap vardır***."* (el-Maide, 5/41)

Derim ki: Bu hususta seleften gelmiş rivayetlerden ve İbnu'l-Kayyim'in onlara dair oldukça faydalı ve gerçekten güzel açıklamalardan İbn Hazm'ın bu rivayetlerin birçoğunu kaydettikten sonra kullandığı şu ifadelerin yanlışlığı çok açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır:

"Bu sözde birkaç bakımdan delil olacak taraf yoktur:

Birincisi: Rasûlullah (s.a) dışında hiçbir kimsenin (sözü) delil olamaz."

2. Bu ashab ve tabiinden oluşan diğerlerine muhalefet etmiştir.

3. Ayetin nassı onların bu ayeti delil göstermelerini çürütmektedir. Çünkü ayet-i kerime'de: *"***İnsanlardan kimisi bilgisizce Allah'ın yolundan saptırmak ve o ayetleri bir eğlence edinmek için boş sözleri satın alırlar. İşte onlar için horlayıcı bir azap vardır***."* (Lokman, 31/6) buyrukları yer almaktadır. Bu ise yapanı kafir kılan bir niteliktir. Bir kimse Allah'ın yolu ile alay edecek olursa kafir olacağında görüş ayrılığı bulunmamaktadır..."

Onun bu sözlerine cevap olmak üzere şunları söyleyebiliriz:

Birinci husus batıl bir maksat güdülen hak bir sözdür. Çünkü o bu ifadesiyle bu hususta gelen rivayetlerin ayetin tefsiri hakkında Rasûlullah'tan gelenlere aykırı oldukları vehmini vermektedir. Fakat kesinlikle böyle bir şey yoktur. Bu rivayetler sadece onun donuk tefsirine aykırıdır. Anlayışlı okuyucuya onun hatalı olduğunu tespit edebilmek için delil olarak şu gerçeği düşünmesi yeterlidir: Seleften gelen rivayetler bir tarafta, İbn Hazm diğer taraftadır.

İkincisi anlamsız bir yaygaradan ibarettir. Zira bu hususta onlara muhalefet eden yoktur. Eğer böyle bir şey olsaydı muhaliflerine cevap verip, görüşlerini reddetmekte kullandığı üslubu bilen kimselerce de bilindiği üzere adet edindiği üzere mutlaka bunu hemen zikrediverirdi.

Üçüncü hususa gelince bu da İbnu'l-Kayyim'in son aktardığımız sözlerinde cevabı geçmiştir. Sanki merhum İbnu'l-Kayyim bu açıklamalarıyla İbn Hazm'ın bu görüşünü reddetmek istemiş gibidir. Onun bu açıklaması da oldukça güçlü ve açıktır. Bugün müslümanların meclislerinde ve toplantı yerlerinde dünyevi sözlerle oyalandıkları, sigaralarını tüttürdükleri, tavla oynamakla vakit geçirdikleri, hatta kahvehanelerde ve başka yerlerde kumar oynadıkları, aynı zamanda da radyodan: *"Ey iman edenler! İçki, kumar, putlar ve fal okları şeytanın pis işlerindendir. Artık bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz."* (el-Maide, 5/90) buyruğunu dinlemektedirler. Onlar bu ve benzeri Allah'ın ayetlerini dinlerken kendi konuşmalarını, oyalanmalarını da sürdürüp gitmektedirler. Sanki kulaklarında da bir ağırlık vardır. Söyle bize ey İbn Hazm bunlar kafir midir? Hayır fakat bunların tavırları ve oyalanmaları sanki bana İbn Abbas'ın ve onun dışında seleften olan diğer kimselerin söyledikleri kimi küfür, kimi küfürden daha aşağı mertebededir."[6] sözlerini açıklamaktadır. Her tür küfür elbetteki dinden çıkartmaz, bundan dolayı bu gibi kimseler ve benzerlerinin ayet-i kerime'de geçen yerilmekten bir payları vardır. Herkesin payı kendi durumuna göredir. Büyük ilim adamı ünlü müfessir, Endülüslü İbn Atiyye, el-Muharrar el-Veciz (XIII, 9) adlı tefsirinde –sanki o da İbn Hazm'ın görüşünü reddedercesine- bu hususta şöylece işaret etmektedir:

"Ayet-i kerime mana itibariyle ümmet-i Muhammed arasında devam etmektedir. Fakat küfre girmek suretiyle Allah'ın yolundan sapmaları, Allah'ın ayetlerini alay konusu edinmeleri manasıyla değildir. Böyle bir tehdit onlar hakkında sözkonusu değildir fakat onlar bir ibadeti yerine getirmemek, mekruh bir işle bir zaman geçirmek ve isyankarlar ile karakterleri eksik kimseler arasından olmak üzere (bu işi sürdürürler)..."

Ben İbn Hazm'ın içine düştüğü bir çelişkiye dikkat çekmek istiyorum. Onun sözleri arasında kaydettiğimiz birinci husus kendisinin ayet-i kerimenin İbn Abbas, İbn Mesud ve diğerlerinden nakledilen tefsir ve açıklama şeklinin sabit olduğunu kabul etmiş olmasını gerektirmektedir. Aksi takdirde bu görüşün zayıf olduğunu hemen söyleyiverir ve: "Kimsenin delili yoktur" demezdi. Bundan

6 Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahiha(2552)

dolayı o eğlencelere dair “risale”sinde buna büsbütün muhalefet etmekte ve önce sözü geçen o noktayı dile getirmemektedir. İkinci olarak da zayıf olduğunu açıkça belirterek (s. 97) şunları söylemektedir:

“Ashab-ı kiramdan herhangi bir kimseden (bu söz) sabit olmuş değildir. Bu söylediği söz delil olmayanlardan müfessirlerden birisinin sözüdür sadece.”

Fakat bu onun az önce değindiğimiz kabulü ile çelişmektedir. Bu kendisinde şüphe bulunmayan bir haktır. Nasıl böyle olmasın ki. Selefin söyledikleri sözler ittifakla halefin sözlerinden önceliklidir. Özellikle bu görüşü belirten selef çok, halefler az ise. O halde müfessirlerin çoğu daha önceden el-Vahidi’nin tefsirinden naklettiğimiz gibi selefin açıklamalarına da uygun düşüyorsa ne söylenebilir? Durum Kurtubi’nin (XIV, 52) dediği gibidir:

“Bu ayet-i kerime hakkında söylenen en üstün açıklama ve buna dair Abdullah b. Mesud’un kendisinden başka hiçbir ilahın bulunmadığı Allah adına üç defa yemin ettiği husus bunun şarkı olduğudur.”

El-Alusi’den bu sözün merfu hadis hükmünde olduğunu belirttiği daha önce geçti.

Sufilerin Şarkıları

Allah’ın kitabına, peygamberinin sünnetine, seleften gelen rivayetlerle, imamların sözlerine dayanarak çalgı aletleriyle birlikte olsun ya da olmasın her iki kısmıyla haram olan şarkı türlerini açıkladıktan sonra artık sufilerin müzikleri ile günümüzde İslami ya da dini marşlar olarak bilinen tür hakkında gerekli açıklamaları yapmanın zamanı gelmiş bulunduğundan Allah’ın yardımını dileyerek şunları söylemek istiyoruz:

Şüphe olmayan hususlardan birisi de şudur: Bizler Allah’tan başka hiçbir ilah olmadığına dair şehadeti tahkik etmek üzere Allah’tan başka herhangi bir kimseye ibadet etmemiz caiz olmadığı gibi Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna dair şehadetimizi tahkik etmek üzere Allah Rasûlünün getirdikleri dışında herhangi bir yolla Allah’a ibadet etmeyiz veya ona yakınlaşmaya kalkışmamız da aynı şekilde caiz değildir. Mü’min bu iki hususu tahkik ettiği takdirde o Allah’ı seven, Allah’ın Rasûlüne tabi olan birisi olur. Allah da sevdiği ile beraberdir ve ona yardımcı olur.

Merhum el-Izz b. Abdi’s-Selam’ın “Bidayetu’s-Suud fi Tafdili’r-Rasûl” risalesine dair düştüğüm notların mukaddimesinde Allah ve Rasûlünün sevgisine ve imanın tadını almak üzere kişide bulunması gereken hususlara dair bilinen iki hadisten sonra şunları söylemiştim:

“Şunu bil ki müslüman kardeşim! Allah ve Rasûlüne sevginin bu mertebesine herhangi bir kimsenin yükselebilmesi ancak ibadette sadece Allah’ı tevhid etmek, Allah’ın kulları arasından da yalnızca Peygamber (s.a)’a uymakla ulaşılabilir. Çünkü yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *“***Peygambere itaat eden gerçekte Allah’a itaat etmiş olur.”** (en-Nisa, 4/80);

*“***Deki:’Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.***”* (Al-i İmran, 3/31) Peygamber (s.a)’ın şu buyruğu da bunu gerektirmektedir:

“Nefsim elinde olana yemin ederim ki şayet Musa hayatta olsaydı, o dahi bana tabi olmaktan başka hiçbir şey yapamazdı.”[7]

Derim ki eğer kelimullah olan Musa gibi bir kimse Peygamber (s.a)’a tabi olmaktan başka bir şey yapamayacağına göre ondan başkası başkasını yapabilir mi? İşte bu tabi olmak noktasında yalnızca Peygamber (s.a)’a uymanın farz oluşunun kesin delillerinden ve “Muhammed, Allah’ın Rasûlüdür” şehadetinin gereklerindendir. Bundan ötürü şanı yüce Allah az önce kaydedilen ayet-i kerimede yalnızca peygamberine tabi olmayı, Allah’ın onu sevdiğine bir delil olarak tespit etmiştir. Şüphe bulunmayan hususlardan birisi de Allah birisini sevecek olursa, şu kutsi sahih hadiste belirtildiği üzere Allah her hususta o kimseyle beraber olur:

“Kulum benim kendisine farz kıldığım şeylerden daha çok sevdiğim herhangi bir şey ile bana yaklaşamaz. Kul nafilelerle bana yakınlaşmayı sürdürürse, sonunda ben de onu severim. Onu sevdim mi de kendisiyle işittiği kulağı, kendisiyle gördüğü gözü, kendisiyle yakaladığı eli, kendisiyle yürüdüğü ayağı olurum. Benden bir şey isterse şüphesiz ona veririm. Benden kendisini korumamı isterse şüphesiz onu himayeme alırım...”

Hadisi Buhari rivayet etmiş olup, Silsiletu’l-Ahadisi’s-Sahiha’da (1640) kaynakları gösterilmiştir.

---

7 Hasen bir hadis olup, kaynakları el-İrva(1589) ile Silsiletu’l-Ahadisi’s-Sahiha (3207)’de gösterilmiştir.

Bu ilahi inayet ancak Allah tarafından sevilen Allah'ın kulu hakkında söz konusu olduğuna göre her bir müslümanın Allah tarafından sevilmesini sağlayacak yolu izlemesi gerekir. Bu ise sadece ve sadece Allah Rasûlüne tabi olmaktır. Yalnızca bu yolla kul şanı yüce ve mübarek mevlasının özel inayetine mazhar olur. Nitekim yalnızca Peygamber efendimize tabi olmak ile ancak farzlar bilinebilir ve farzlar nafilelerden ayırt edilebilir. Bunun başka yolu yoktur."

Bu husus böylece bilindiğine göre ben Peygamber (s.a)'ın: "Din nasihatten ibarettir."[8] buyruğundan hareketle kendimi kim olurlarsa olsunlar, nerede bulunurlarsa bulunsunlar. Müslüman kardeşlerimden sufi semaları ya da dini marşlar adı verilen ezgileri dinlemek ya da dinletmekle müptela olan kardeşlerime şu hususları hatırlatmak istiyorum:

1. Gerçek anlamda kitap ve sünnet fıkhını bilen, yüce Allah'ın: *"***Kim doğru yol kendisine apaçık belli olduktan sonra Peygambere karşı gelir, mü'minlerin yolundan başkasına uyup giderse, onu döndüğü o yolda bırakır ve cehenneme atarız. O ne kötü bir dönüş yeridir***."* (en-Nisa, 4/115) buyruğunda olduğu gibi izledikleri yola sımsıkı sarılmakla emrolunduğumuz, yollarına muhalefet etmemizin yasaklandığı selef-i salihin yolunu bilen herhangi bir İslam alimi sözü geçen bu müzik ve ezgi türlerinin sonradan ortaya çıkıp, hayırlı olduklarına dair şehadette bulunulan nesiller döneminde bilinen bir husus olmadığını açıkça bilir.

2. Yine bu alimler şunu kabul ederler. Yüce Allah'a –az önce açıklanan sebeplerden ötürü- Rasûlullah (s.a)'ın getirdikleri dışında bir yolla yakınlaşmaya kalkışmak caiz değildir. Şeyhu'l-İslam İbn Teymiye belirttiğimiz hususu insaflı ilim sahibi herkesin önünde pekiştiren birtakım örnekler vermiştir. Yüce Allah'ın rahmetine mazhar olmasını dilediğimiz Şeyhu'l-İslam şunları söylemektedir:

"Bilindiği gibi dinin iki tane esası vardır. Ancak Allah'ın teşri buyurduğu bir hüküm dinidir ve ancak Allah'ın haram kıldığı bir husus haramdır. Allah, Allah'ın haram kılmadığı hususları haram kıldıkları ve Allah'ın izin vermediği bir dini teşri ettikleri için müşrikleri ayıplamıştır.

Herhangi bir alime iki dağ arasında koşan bir kimsenin böyle bir işi yapması mübah mıdır? diye sorulacak olursa, o alim evet diyecektir. Şayet: Safa ile Merve arasında sa'y ettiği gibi ibadet olsun

---

8 Hadisi Müslim, Temim ed-Dari (r.a)'dan rivayet etmiş olup, kaynakları el-İrva (26) ile Ğayetu'l-Meram, 332)'de gösterilmiştir.

diye bu koşma işini yapıyor denilecek olursa şöyle diyecektir: Eğer bu işini bu maksatla yapacak olursa bu münker bir haramdır. Bu işi yapanın tevbe etmesi istenir, tevbe ederse mesele yok, aksi takdirde öldürülür.[10]

Şayet böyle bir ilim adamına başı açmanın ve belden aşağısını örtecek peştamal ve üstünü örtecek ridayı giymenin hükmü sorulacak olursa, bunun caiz olduğuna dair fetva verecektir. Eğer: Bu kimse bu işi hacının ihrama girmesi gibi ihram olsun diye yaptığı söylenirse bu haramdır ve münkerdir diyecektir. Şayet güneşte duran adamın durumuna dair sorulursa bu caizdir diyecektir. Eğer bu kimse bu işi ibadet olsun diye yapar denilirse, bu münkerdir diyecektir. Nitekim Buhari İbn Abbas (r.a)'dan rivayet ettiğine göre Rasûlullah (s.a) güneşte ayakta duran bir adamı görünce:

"Bu kimdir?" diye sormuş. Ashap ona şu cevabı vermişti:

- Bu Ebu İsrail'dir. Güneşte ayakta durup oturmamayı, gölgelenmemeyi ve konuşmamayı adadı. Bunun üzerine Peygamber (s.a) şöyle buyurdu:

" Ona emir verin konuşsun, otursun, gölgelensin, orucunu da tamamlasın."[11]

Böyle bir işi dinlenmek yahut mubah bir maksat için yapacak olursa, bu işi yapmaktan alıkonulmaz fakat bunu ibadet maksadıyla yapmaya kalkışınca bu işi yapması nehyolundu.

Aynı şekilde bir adam evine evin arka tarafından girecek olursa, bu davranışı ona haram kılınmaz. Fakat o bu işi cahiliye döneminde yaptıkları gibi ibadet olsun diye yaparsa... günahkar ve yerilmiş bir bid'atçi olur. Bid'ati ise iblis masiyetten daha çok sever.[12] Çünkü Allah'a isyan eden bir kimse kendisinin isyankar bir kimse olduğunu bilir ve tevbe eder. Bid'atçi ise yaptığı bu işin itaat olduğunu zanneder ve tevbe etmez. Bundan dolayı her kim oyun ya da bir eğlence olsun diye semada hazır bulunursa, bu işi salih amelleri arasında saymaz ve bu yolla sevap kazanacağını da ümit etmez.

---

10 Bugün anka kuşu gibi sadece adı duyulan Allah'ın hududlarını uygulayan hakim ve yönetici tarafından kastetmektedir.
11 Hadisin kaynakları el-İrva (VIII, 218, 2591)'de gösterilmiştir. Orada "güneşte" ifadesinin Buhari'de yer almadığı da açıklanmıştır. Hadis sahihtir.
12 Bu kişi Süfyan es-Sevri'dir. Bunu İbnu'l-Cad müsnedinde (II, 748, 1885) rivayet etmiştir.

Ancak bu işi yüce Allah'a götüren bir yol olarak yapan bir kimse bunu din edinir. Ona böyle bir iş yapması yasaklanacak olursa, dininin gereğini yerine getirmekten alıkonulan bir kimse gibi kendisini görür. Böyle bir işi terkedecek olursa, Allah'tan uzaklaştığını ve Allah'tan payından mahrum edildiğini zanneder.

Böyleleri İslam alimlerinin ittifakıyla sapıktırlar. Müslümanların önder ilim adamlarından hiçbir kimse: Böyle bir işi yüce Allah'a giden bir yol ve bir din edinmek mübahtır demez. Aksine böyle bir işi yüce Allah'a giden bir yol ve bir din edinen bir kimse hem sapıktır, hem saptırıcıdır, müslümanların icmaına muhalefet eden bir kimsedir.

Amelin zahirine bakıp, onun hakkında söz söyleyerek amel edenin fiiline ve niyetine bakmayıp, gözü önünde bunu bulundurmayan bir kimse ise din hakkında bilgisizce söz söyleyen cahil bir kimse demektir." (Mecmuu'l-Fetava, XI, 631-633)

3. İlim adamlarınca kesinlikle kabul edilmiş hususlardan birisi de şudur: Yüce Allah'ın şeriat olarak tesbit etmediği herhangi bir hususla –aslı meşru olsa dahi- Allah'a yakınlaşmak caiz değildir. İki bayram namazı için ezan okumak, regaib namazı diye adlandırılan namaz, hapşırma esnasında Peygamber efendimize salavat getirmek, satıcı olan bir kimse malını müşterisine takdim ettiği zaman aynı şekilde salavat getirmek ve buna benzer İmam Şatıbi'nin –Allah'ın rahmeti üzerine olsun- "el-Bidau'l-İdafiyye: Eklenen bid'atler" adını verdiği daha pek çok bid'atler. O gerçekteten pek büyük kitabı olan "el-İ'tisam" adlı eserinde bütün bu bid'atlerin Peygamber (s.a)'ın: "Herbir bid'at sapıklıktır, herbir sapıklıkta cehennem ateşindedir."[13] buyruğunun genel çerçevesi içerisine girdiğini tespit etmiş bulunmaktadır.

Bu durum böylece bilindiğine göre şanı yüce Allah'ın haram kıldığı bir işle yakınlaşmaya kalkışmak öncelikli olarak haram olur. Hatta bunun haramlığı çok ağırdır. Çünkü böyle bir davranışta hem Allah'ın şeriatine muhalefet, hem ona karşı çıkmak söz konusudur. Şanı yüce Allah böyle yapan kimseleri de: "**Kim Allah'a ve Rasûlüne karşı gelirse (bilmeli ki) muhakkak Allah cezası çok şiddetli olandır**." (el-Enfal, 8/13) buyruğu ile tehdit etmektedir.

Buna böyle bir davranış ile yüce Allah'ın haklarında: "**Dinlerini bir eğlence ve bir oyun edinip de dünya hayatının kendilerini**

---

13 Nesai, İbn Huzeyme, Sahih'inde sahih bir isnad ile rivayet etmiş olup, İbn Teymiye birkaç yerde sahih olduğunu belirtmiştir. Hutbetu'l-Hace(s. 37)

aldattığı kimseleri" (el-Araf, 7/51) diye buyurduğu hristiyan ve diğer kafirlere haklarında: "**Onların beytin yanında duaları ıslık çalmaktan ve el çırpmaktan başka bir şey değildi**." (el-Enfal, 8/35) diye buyurduğu müşriklere bir benzeyiş olduğunu da buna eklemek gerekir. İlim adamlarının dediklerine göre ayet-i kerimede kastedilen onların ıslık çalarak ve el çırparak ibadet ettikleridir.[14]

Bundan ötürü eskiden de, sonraları da ilim adamlarının bu gibi kimselere karşı tepkileri çok çetin olmuştur. İmam Şafii –yüce Allah'ın rahmeti üzerine olsun- şöyle demiştir:

"Ben orakta "tağbir" diye adlandırılan zındıkların icad ettikleri ve kendisiyle insanları Kur'an'dan alıkoydukları bir şey bıraktım geldim."[15]

Ahmed'e ona dair soru sorulmuş, o: "Bir bid'attir" diye cevap vermiştir. (Bir rivayette: Onu mekruh görmüş ve dinlenilmesini nehyetmiştir) ve şöyle demiştir: [Onlardan birisini bir yolda görecek olursan sen bir başka yoldan git.][16]

"Tağbir" denilen şey dünyaya karşı rağbeti azaltan ve bir şarkıcının nağmeli olarak söylediği bir şiir türüdür. Hazır bulunanlardan birisi de bir çubuk ile söylediği şarkının maktalarına göre bir deriye ya da bir yastığa vurur. İbnu'l-Kayyim'in ve başkalarının dedikleri gibi.

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiye –Allah'ın rahmeti üzerine olsun- Mecmuu'l-Fetava (XI, 570)'de şunları söylemektedir:

"Şafii –Allah ondan razı olsun-nin sözkonusu ettiği bu işin zındıkların icadları olduğu şeklindeki açıklamaları İslamın esaslarını çok iyi bilen bir imamın bir sözüdür. Şüphesiz böyle bir sema İbnu'r-Ravendi, Farabi, İbn Sina ve onlara benzer zındıklıkla itham edilmiş kimseler dışında bunu esasen teşvik etmez ve ona davet etmez.

---

14 Bk. İbn Kesir, Tefsir, (III, 306); İğasetu'l-Lehfan, (I, 244-245)
15 el-Hallal, el-Emr bi'l-Maruf (s. 36); Ebu Nuaym, el-Hilye, (IX, 146)'da, ondan İbnu'l-Cevzi (s. 244-249 (245?)) rivayet etmiş olup senedi sahihtir. İbnu'l-Kayyim, İğasetu'l-Lehfan (I, 229) bunun Şafii'den mütevatir olarak nakledildiğini belirtmekte, sonra da "et-Tağbir" lafzını metinde zikrettiğimiz şekilde açıklamaktadır.
16 Yine bunu el-Hallal ondan gelen çeşitli rivayetlerle zikretmiştir. Fazlalık: Mes'eletu's-Sema (s. 124)'dandır.

Nitekim Ebu Abdu'r-Rahman es-Sülemi, Mes'eletu's-Sema'da İbnu'r-Ravendi'den şöyle dediğini nakletmektedir:

"Fukaha sema hakkında farklı görüşlere sahiptir. Kimileri bunu mübah kabul etmiş, kimileri bunu mekruh görmüştür. Ben ise onu vacip kabul ediyorum –ya da onu emrediyorum-" Böylelikle bu işi emretmek suretiyle ilim adamlarının icmaına muhalefet etmiş olmaktadır.

Farabi'de musiki adı verilen şarkı türünde oldukça maharetli idi. Şarkı sanatını bilenlere göre bu hususta kendine has bir usul ve yöntemi vardır. İbn Handan ile başından geçen olay da ünlüdür. Musiki aletini çalınca, önce onları ağlatmış, sonra onları güldürmüş, sonra onları uyutmuş ve çıkıp gitmiştir."

(s. 565)'de şunları söylemektedir: "İslam dininde kesin olarak bilinen husus şudur ki: Peygamber (s.a) ümmetinin salihlerine, abidlerine ve zahidlerine el çırpmak yahut çubuk vurmak ya da def çalmak ile birlikte nağmeli okunan beyitleri dinlemek için bir araya gelip toplanmalarını onlara teşri etmiş değildir. Aynı şekilde herhangi bir kimseye kendisine tabi olmanın dışına ve getirdiği kitap ve hikmetin dışına çıkmayı da –ne batınen, ne zahiren, ne avamdan kimse için, ne de havastan kimse için- mubah kılmamıştır."

Daha sonra Şeyhu'l-İslam (s. 573-576) şunları söylemektedir: "Dinin hakikatlerinden, kalplerin hallerinden, marifetlerinden, zevklerinden ve vecdlerinden haberdar olan bir kimse ıslık ve el çırpmayı dinlemenin –ondan daha büyük zarar ve fesadı ihtiva etmeksizin- kalplere herhangi bir fayda ve bir maslahat sağlamadığını da bilir. Şarap, içki, beden için ne ise semada ruh için odur. İçki kaselerinin yaptıklarını sema da nefislerde yapar.

Bundan dolayı semaa düşkün olanları şarabın sarhoşluğundan daha büyük ölçüde sarhoş eder. Onlar içki içenin duyduğu şekilde herhangi bir fark bulunmadan bir lezzet alırlar.Hatta içki içenin duyduğundan daha çok ve daha büyük bir zevk alırlar. Bu onları Allah'ı anmaktan ve namazdan içkinin alıkoyduğundan daha çok alıkoyar. İçkiden daha çok aralarında düşmanlığı ve kini salar. Öyle ki el değmeksizin aksine şeytanlardan kendileri ile birlikte bulunanlarla birbirlerini öldürürler. Onların öyle şeytani birtakım halleri olur ki bu halde iken şeytanlar üzerlerine iner, saraya tutulmuş olan kimsenin ağzı ile cinnin konuştuğu gibi şeytanlar da onların dilleriyle konuşurlar. Bu konuşmalar ya dilleri anlaşılmayan Türk, Farisi ya da başkalarının dilleri ile olur ve bu durumda şeytanın içine girdiği insan

o dili iyice konuşamayan bir yabancı olur. Hatta konuşma o şeytanların kardeşlerinden sayıldığı kimsenin konuşması türünden bir konuşma olur ya da bu konuşmalar aklın ermediği, herhangi bir mananın anlaşılmadığı türden olur. İşte mükaşefe ehli bu işi ayan beyan bilir ve buna şahit olurlar.[19]

Bunlar şeriatten çıkmakla birlikte cehenneme giren kimseler bu kabilden olan kimselerdir. Şeytanlar onlardan birisinin içine girer ve öyle ki o kişinin bedeni hissi ortadan kalkar. Öyle ki saraya kapılmış bir kimseye oldukça ağır darbeler indirildiği halde o bunu hissetmez ve bu bedenine etki edip iz de bırakmaz. İşte şeytanlar bunların da içine öyle girer, onların içinde oldukları halde birlikte ateşe dalarlar. Bazen onları alıp havada uçurabilirler. Şeytanın saraya kapılmış olan kimsenin içine girdiği gibi, aklını başından alarak böyle birisinin içine girer.

Hint ve mağripte her bir fertlerine "el-masli" denilen zutlardan bir çeşit kimseler vardır. Böyle bir kimse de öbürlerinin ateşe girdikleri gibi ateşe girer. Ateşi içine alır, o ateşe girer ve havada uçar. Mızrağın sivri ucu üzerinde durur ve diğerlerinin yaptıklarından daha ileri derecede bazı işler yapar. Bunlar ise hiçbir iyi tarafları bulunmayan zutlardandır. Cinler pek çok insanı kapar ve insanlar tarafından görülmeyecek şekilde onları kaybettirir ve onları havada uçurtur. Burada anlatılması uzun sürecek pek çok hususları bizzat müşahede ettik. İşte bu meczupların ve bazı şeyhlere müntesip olan kimselerin sema ile vecde geldikleri vakit yaptıkları da budur. Bunlar ıslık çalmayı ve el çırpmayı işittiklerinde kimileri havada uçar, kimisi mızrağın sivri ucu üzerinde durur ateşe girer, ateşte kızdırılmış demiri alır, sonra onu bedenine koyar ve bu kabilden çeşitli işler yapar.

---

19 Bu hususta bir uyarıda bulunmamız gerekir. Çağdaş bazı kimseler şeytanın insana gerçek manada dokunup, zarar verdiği inancını insanın bedenine girip, onu sar'aya düşürmesini kabul etmeyerek kimileri bu hususta bazı eserler de telif etmiştir. İnsanlara karşı gerçekleri uyandırmışlar, daha önce sözü edilen ve sahih hadisleri zayıf kabul eden şahıs yine büyüklenmesini sürdürerek el-Ustura (efsane) adını taşıyan kitabında -adeti üzere- bu hususta gelen sahih hadislerin zayıf olduğunu ileri sürmüş, kendisi ve başkaları mutezilenin tevillerine meyletmiştir. Başkaları bu hususta aşırıya giderek bu sahih akideyi istismara yöneldiler ve onun hakikatini değiştirecek şekilde başka hususları ona kattılar ve bu yolla onu inkar edenlere yardımcı oldular. Bunu etraflarında insanları toplamak için bir yol edindiler. Güya kendi iddialarıyla göğüslerindeki cinleri çıkarmak için böyle yaptılar. Bunu insanların mallarını batıl yollarla yemek için meslek edindiler. Nihayet kimileri büyük zenginlerden oldu. Hak ise bu işi batıla sürükleyen bu gibi kimseler ile diğer inkarcılar arasında kaybolup gitmektedir. Bkz. Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahiha(2918)

Fakat namaz kılarken, zikir ederken, Kur'an okurken bir türlü onda bu hal ortaya çıkmaz. Çünkü bunlar şer'i, imani, islami, nebevi ve muhammedi ibadetlerdir. Bunlar şeytanları kovarlar. Öbürleri ise bid'at, şirk, şeytani, felsefi ve şeytanları celbeden uydurma ibadet türleridir.

Peygamber (s.a) sahih hadiste şöyle buyurmuştur: "Allah'ın evlerinden herhangi birisinde bir topluluk Allah'ın kitabını okumak üzere biraraya gelir ve kendi aralarında bu kitabı okuyup incelerlerse mutlaka rahmet onları bürür. Sekinet (huzur) üzerlerine iner, melekler etraflarını kuşatır. Allah da onları kendi katındakiler arasında anar."[20]

Yine sahih hadiste sabit olduğuna göre "Useyd b. Hudayr Kehf suresini okuyunca melekler içinde kandiller bulunan gölge (ya da bulut) gibi o sureyi dinlemek üzere indiler."[21]

Bundan dolayı ıslık çalmak ve el çırpmak hayasızlıklara ve zulme çağırır. Yüce Allah'ı gerçek manada anmaktan ve namazdan alıkoyar. Tıpkı içkinin yaptığı gibi yapar. Selef ise buna "tağbir" adını verirlerdi. Çünkü "tağbir" denilen şey çubuk ile herhangi bir deri üzerine vurmaktır. Bu insan sesini nağmeli bir şekilde bir çeşit değişikliğe uğratır. Bazen insan sesine ya elleri çırpmak yahut ta bir çubuk ile baldıra ve deriye vurmak da eşlik edebilir. Yahut ta eller çırpılır ya da def yahut davul gibi –hristiyanların çanı gibi- başka şey çalınır. Yahudilerin borazanı gibi bir düdüğe üflenebilir. Her kim dindarlık maksadı ve Allah'a yakınlaşmak amacıyla bu gibi oyalayıcı, eğlendirici şeyleri yapacak olursa, böyle birisinin sapık ve cahil oluşunda da şüphe yoktur.

Sufilerin semalarına tepki göstermekte ileri giden alimlerden birisi de Kadı Ebu't-Tayyip et-Taberi [22]'dir. O şöyle demektedir:

---

20 Hadis Sahih-i Müslim'dedir. bkz.: Nakd-u Nufusin Hadisiyetin (s. 36)

21 Hadisin aslını İmam Buhari Sahih'inde (5011), Müslim, Sahih'inde (597) rivayet etmişlerdir. Fakat hadiste bu olayın başından cereyan ettiği şahıs olan -Useyd-in adı zikredilmemektedir. Fakat Hafız İbn Hacer, Fethu'l-Bari'de (IX, 57): "Bunun Useyd b. Hudayl olduğu söylenmiştir" demektedir. İbn Kesir, Tefsir'inde, (III, 115) bunu kat'i bir ifade ile söylemektedir. Muhtemeldir ki o bu hususta el-Hatib el-Bağdadi'nin el-Esmau'l-Mübheme(s. 4)'deki açıklamalarına dayanmaktadır. Bütün bunlar ise ihtimale mebnidir. Bu şekilde tayini kesin olarak yapabilmeye elverişli ortada kat'i bir nass bulunmamaktadır.

22 Bu Şafii fukahasının büyüklerindendir. Zehebi ondan Siyer-u Alami'n-Nubela (XVII, 668)'de şöylece nitelendirmektedir: "İmam, büyük ilim adamı,

"Bu kesim müslüman cemaate muhalif konumdadır. Çünkü bunlar şarkıyı din ve itaat haline getirdiler. Bunun mescidlerde, camilerde, diğer şerefli yerlerde ve değerli mekanlarda açıktan yapılmasını uygun gördüler."[23]

Bunlardan birisi de İmam Tartuşi[24]'dir. Ona bir yerde bir parça Kur'an okuduktan sonra bir kimsenin kalkıp onlara şiir okuduğum bunun üzerine raks edip, neşeye gelen def ve kaval çalan kimselerin durumu hakkında soru sorularak bunlarla birlikte bulunmak helal midir, değil midir diye sorulması üzerine şu cevabı vermiştir:

Sufilerin gittikleri bu yol tembellik ve sapıklıktır. İslam sadece Allah'ın kitabı ve Rasûlünün sünnetidir. Raks ve vecde gelmeye gelince, onu ilk ihdas eden kimseler Samiri'nin yandaşlarıdır. Samiri onlara böğürtüsü olan cansız bir cesed olarak bir buzağı heykeli yapınca, kalkıp onun etrafında raksa koyuldular ve vecde geldiler. Raks ise kafirlerin ve buzağıya tapanların dinidir. Peygamber (s.a)'ın ve ashabının meclisi ise vakarlarından ötürü başlarında kuşlar duruyormuş gibi bir hal içindeydiler. Dolayısıyla İslami devlet otoritelerinin ve onların yetkililerinin bunları mescid ve benzeri yerlerde bulunmalarını engellemeleri gerekir. Allah'a ve ahiret gününe iman eden herhangi bir kimsenin onlarla birlikte bulunması, batılları üzere onlara yardımcı olması helal değildir. Malik'in, Şafii'nin, Ebu Hanife'nin, Ahmed'in ve müslümanların diğer imamlarının kabul ettiği budur."[25]

Bunlardan birisi de İmam Kurtubi'dir.[26] O hareketsizi harekete geçiren, gizli duyguları ortaya çıkartan ve kadınlardan, içkiden ve benzeri haram olup, haramlığı hususunda ihtilaf edilmeyen şeyleri niteleyen şarkıyı söz konusu ettikten sonra şunları söylemektedir:

Şeyhu'l-İslam... aklı sağlam, kavrayışı yerinde olduğu halde 450 h. Yılında 102 yaşında iken vefat etti. Allah'ın rahmeti üzerine olsun).

23 İbnu'l-Kayyim, Mes'eletu's-Sema (s. 262). Bu Risaletu't-Taberi (s. 32)'de bulunan bilgilerin bir özetidir.

24 Kurtuba'da, Malikilerin en ileri gelen ilim adamı idi. Zehebi (XVIIII, 490)'da şunları söylemektedir: "İmam, büyük ilim adamı, uyulan önder, zahid... 520 yılında vefat etti."

25 Fakih el-Heysemi, Keffu'r-Rua an İstinai Alati's-Sema, s. 50, ez-Zevacir ile; Kurtubi, (XI, 237-238)

26 Ünlü Ahmed b. Ahmed el-Ensari el-Kurtubi olup, el-Cami li Ahkami'l-Kur'an'ın müellifidir. 671 yılında vefat etmiştir. Birinci satırı el-Cami'de buna yakın ifadelerde (XIV, 54)'de yer almaktadır.

"Sufilerin bu hususta ortaya koydukları bid'at ise haramlığı hususunda görüş ayrılığı bulunmayan şeyler kabilindendir. Ancak şehvani nefis hayra nispet edilen pek çok kimseye baskın gelmiştir. Öyle ki onların bir çoğunda delilere ve çocuklara yakışır davranışlar ortaya çıkar. Nihayet bunlar uyumlu hareketlerle ve peş peşe gelen matta ve figürlerle raksettiler. Bazıları yüzsüzlüğü o kadar ileri dereceye götürdüler ki bu işleri Allah'a yakınlaştırıcı işler ve salih ameller olarak değerlendirdiler. Bunun üstün hallere ulaştırdığını söylediler. Bu ise hiç şüphesiz zındıklığın etkilerinden, hurafecilerin sözlerindendir. Allah'tan yardımcı olmasını dileriz."[27]

İmam Hafız İbnu's-Salah[28]'de uzunca cevabi bir fetvasında buna benzer şekilde fetva vermiştir. Bu fetvasını def ve kaval ile birlikte şarkı söylemeyi, bununla beraber raks edip ıslık çalmayı helal kabul eden, böyle bir işin helal olmakla birlikte Allah'a yakınlaştırıcı bir amel olduğuna ve bunun ibadetlerin en faziletlilerinden olduğuna inananların hükmü hakkında yöneltilen bir soruya cevap olmak üzere bu fetvayı vermiştir.

Merhum İbnu's-Salah burada uygun düşecek kadarıyla fetvasını özetlediğimiz cevabında şunları söylemektedir:

"Bunlar şanı yüce Allah'a iftira etmişlerdir. Onlar bu sözleriyle inkarcı, batınilerin yolundan gitmiş, müslümanların icmaına muhalefet etmişlerdir. Müslümanların icmaına muhalefet eden bir kimse hakkında ise yüce Allah'ın şu tehdidi söz konusudur: *"***Kim kendisine doğru yol apaçık belli olduktan sonra peygambere karşı gelir, mü'minlerin yolundan başkasına uyup giderse onu döndüğü o yolda bırakır ve cehenneme atarız. O ne kötü bir dönüş yeridir***."* (en-Nisa, 4/115)[29]

Bunlardan birisi de İmam Şatıbi –Allah'ın rahmeti üzerine olsun-'dir.[30] O sufilere müntesip olan bir araya gelip, tek bir ses halinde

---

27 Allame Alûsi, Ruhu'l-Meani (XI, 70)
28 İmam, büyük ilim adamı Şeyhu'l-İslam Takıyu'd-Din, ünlü Mukaddimetu Ulumi'l-Hadis'in müellifi, Zehebi, Siyer-u Alami'n-Nubela'da şunları söylemektedir: "Çağında tefsir, hadis ve fıkıhta... fazilet sahibi kimselerden birisi idi. 643 yılında vefat etti."
29 Bk. Fetava, İbni's-Salah (300-301), Dr. Kalaci'nin tahkiki. İbnu'l-Kayyim ondan İğasetu'l-Lehfan (I, 228)'de bundan daha geniş bir bölüm iktibas etmiştir. Onun iktibasında bunun bir bölümü de yer almaktadır.
30 Büyük ilim adamı, muhakkik, İbrahim b. Musa el-Lahmi Ebu İshak el-Gırnati olup, son derece üstün ve nefis eserlerin müellifi olup, 590 yılında vefat etmiştir.

yüksek sesle Allah'ı zikreden, sonra da şarkı söyleyip, raks eden bir topluluğa dair kendisine yöneltilen bir soru ile ilgili olarak şu cevabı vermiştir:

"Bütün bunlar Rasûlullah (s.a)'ın yoluna, ashabının ve onlara güzel bir şekilde tabi olanların gittikleri yola muhalif, sonradan uydurulmuş bid'atlerdendir. Allah bununla (bu açıklama ile) kullarından dilediği kimselere fayda ihsan etsin."

Daha sonra verdiği bu cevabın bazı şehirlere ulaşması üzerine bu bid'atler ile amel edenlerin başına kıyametin koparıldığını ve bunların tarikatlerinin silinip gitmesinden ve bu yolla ekmek yemelerinin kesileceğinden korktukları için bunları kendi bid'atleri lehine istismar etmek üzere dönemin bazı alimlerinin fetvalarına sığındıklarını, Şatıbi'nin bunların bu fetvalarını reddedip, esasen bu fetvaların aleyhlerine bir delil olduğunu genişçe açıkladığını söz konusu etmektedir.

Bu hususa dair yaklaşık otuz sahife kadar (358-388) oldukça geniş açıklamalarda bulunmaktadır. Daha geniş bilgi edinmek isteyenler oraya bakabilirler.

Bundan önce ise bid'at ve heva ehlinin dayanak kabul ettikleri birtakım usul ve dayanakları da söz konusu etmekte, arkasından bunların batıl olduğunu, şeriate de aykırı olduğunu geniş ve yeterli bir şekilde açıklamaktadır. Önemi dolayısıyla ben okuyuculara bundan bir özet sunmayı uygun gördüm. Diğer taraftan usul alimleri bizzat kendisinin de söylediği gibi genişçe açıklamalarda bulunmamışlardır. (I, 297) bu özeti dipnottan takip edebilirsiniz.[31]

---

31 1. Rasûlullah (s.a)'a yalan ihtiva eden ve zayıf hadislere güvenmeleri... Zayıf hadislerin ise Peygamber (s.a) tarafından söylendiğine dair zan galip değildir. Dolayısıyla bunlara bir hüküm isnad etmeye imkan yoktur. Durum böyle olunca ya yalan oldukları bilinen hadisler hakkında ne denilir? (s. 299-300)
2. Maksatlarına uymayan sahih hadisleri reddederek bunların akla muhalif olduğunu ileri sürerler. Kabir azabını, sıratı, mizanı, ahirette Allah'ın görülmesini ve benzeri hususları inkar edenler gibi bunların akla aykırı olduğunu ileri sürerler. (s. 309)
3. Allah'tan ve Rasûlünden gelenlerin kendisi vasıtasıyla anlaşılabildiği arapça ilmini bilmemekle birlikte, arapça olan Kur'an ve sünnet hakkında söz söyleme cesaretini göstererek, şeriatı geride bırakıp, ilimde derinleşmiş olan kimselere muhalefet etmeleri.
4. Apaçık usulü bırakıp saparak, akılların çeşitli tavırlar takındığı

Bunlardan birisi de büyük ilim adamı, muhakkik, edip, dahi İbnu'l-Kayyim el-Cevziyye[32]'dir. O şarkı, eğlencelerin ve sufilerin semalarının haram kılınması ile ilgili delil getirmekte büyük kitabı: "el-Kelamu fi Mes'eleti's-Sema" adlı eserinde ulaşılabilecek en ileri noktaya kadar gitmiştir. Kitap, sünnet, seleften gelen rivayetler, ilim adamlarının görüşlerine dair açıklamalar, bunlar arasında tercih ve Allah'ın haram kıldığını helal kabul edenlerin görüşlerini reddetmeye dair delillendirmeyi alabildiğine geniş tutmuştur. Güzel bir hususta şu ki o şarkıya müptela bir kimse ile Kur'an okumaya düşkün bir kimse arasında oldukça göz kamaştırıcı ve insana güzel vakit geçiren bir karşılıklı tartışma meclisini söz konusu etmiştir. Bu tartışma meclisinde bu işi helal kabul eden ve bid'atçi kimselere karşı deliller açıkça ortadadır. Yüce Allah'tan ona hayırlı mükafat vermesini dileriz. Sufi semaı reddine dair özlü açıklamalarında özetle (s. 106-108) şunları söylemektedir:

---

müteşabihata tabi olmaya yönelmeleri. (s. 320)
5. Mutlaklara kayıt getiren hükümleri tetkik etmeden, mutlak ifadeleri alıp kabul etmek. Tahsis edici buyrukları var mıdır, yok mudur düşünmeden umumi buyrukları anmak. Aynı şekilde bunun aksini de yaptıkları olur. Mesela nass mukayyed ise mutlak alınır yahut has ise başka herhangi bir delil olmadan mücerred görüş ile umumi kabul edilir. (s. 329) (a)
6. (s. 334): Delilleri kullanılacakları yerlerden uzaklaştırarak tahrif etmek. Mesela delil herhangi bir menata dair varid olmuş iken bir başka menata yönlendirilerek her iki menatın aynı olduğu vehmini vermekle delilleri tahrife kalkışmak. Bu ise sözleri yerlerinden kaydırmak suretiyle yapılan gizli tahriflerdendir. Bundan Allah'a sığınırız. Büyük bir ihtimalle İslamı kabul ettiğini ifade etmekle birlikte sözlerin yerlerinden tahrif edilmesini yeren bir kimse bu işe ancak karşı karşıya kaldığı bir şüphe ya da kendisini haktan alıkoyacak bir bilgisizlik olmadan açıkça sığınması. Bununla birlikte o kimsede delilin gerçek yerinde kullanılmasını alıkoyacak bir hevası da sözkonusu olur. Bu sebeple böyle bir kimse bid'atçi olur.
7. (s. 348) Şeyhlerini tazimde çok ileri derecede giderek sonunda onları haketmedikleri seviyeye ulaştırmaları. Onların aşırıya gitmeyip, orta hallileri filandan daha büyük Allah'ın hiçbir velisinin olmadığını iddia eder. Bazen velayet kapısını bu sözü eden kişi dışında diğer ümmetin yüzüne kapatırlar. Bu ise katıksız bir batıldır... (s. 349): Orta halli mutedil olanları ise şeyhinin Peygamber (s.a)'a eşit olduğunu ileri sürer, ancak ona vahiy gelmediğini ifade eder.
a. Derim ki: Daha sonra İmam Şatibi buna dair faydalı, ilmi birtakım örnekler vermektedir. İbnu'l-Kayyim ise sözü geçen bu kanaati ters çevirmeyi, sufilerin kendi şarkılarını mubah kabul etmekteki hatalarının esası kabul etmektedir. Bunun için yukarıda belirtilen eserine (s. 360) başvurulabilir. Benzeri bir yanlışlıkla çağdaş Gazali musikiyi mubah kabul etmiştir. Bk. es-Sünnetu'n-Nebeviyye (s. 70)
32 Bu herhangi bir kimse tarafından bilinmemesi sözkonusu olmayacak kadar meşhur bir kimsedir. 751 yılında vefat etmiştir.

“Bu şekilde böyle bir sema haramdır, çirkindir. Müslümanlardan hiçbir kimse onu mübah görmez. Yüzünden haya perdesini ve din örtüsünü sıyırıp atmış, Allah’a, Rasûlüne, dinine ve kullarına karşı açıkça çirkin işler kimseden başkası onu güzel görmez. Bu gibi hususları kapsayan bir semaın çirkinliği insanların fıtratında da yer etmiş bulunmaktadır. O kadar ki kafirler bile bundan ötürü müslümanları ve dinlerini ayıplamaktadırlar.

Evet müslümanların havassı ve İslam dini akıl ve din hususunda mahrem kadınlar ve çocuklar hakkında pek çok mefsedete sebep olan bu semadan beridir, uzaktır. Böyle bir sema dini ne kadar ifsad etmiş, kaç sünnetin ölümüne sebep olmuş, kaç tane hayasızlık ve bid’atin canlanmasına sebep olmuştur kim bilir?

Şayet bu semaın Kur’an’ın, Kur’an ehlinden dinlenmesinin ağır görülmesi ve semalarından önce Kur’an okunduğu takdirde uzun gelmesi ve ayetleri karşısında kör ve sağır gibi geçip gitmeleri dışında hiçbir kötülüğü olmasaydı bile bu kadarı yeterdi. Hatta Kur’an okunmasında hazır bulunanların çoğu ya da onlardan çoğu kimse Kur’an’ı dinlemez, anlamlarını doğru dürüst fark etmez, Kur’an okunduğu vakit seslerini kısmazlar bile...

“Kitap (Kur’an) okundu da başlarını eğdiler, fakat korkudan değil
Bu dikkat etmeyen ve başka şeyle oyalanan kimsenin baş eğmesidir.
Şarkıya gelince sinekler gibi raksettiler
Allah’a yemin olsun ki onlar Allah için raksetmediler.
Def, zurna ve şarkı söyleyenin bir nağmesi
Eğlence ve çalgı aletleriyle bir ibadet nerde görülmüştür?
Kitap ağır geldi onlara gördüklerinde
Birtakım emir ve nehiylerle kendilerini sınırlandırdığını
Raks ise hafif geldi onlara şarkıdan sonra
Ey kendisine benzeyenlere yakışan batıl
Ey ümmet! Muhammed’in dinine kimse hıyanet etmedi
Ve kimse ona karşı cinayet işleyip ondan usanmadı, ondan başka.”

“Özetle böyle bir semaın kalplerde, ruhlarda ve dinlerde sebep olduğu fesatlar sayılamayacak kadar pek çoktur.”

Bu alimlerden birisi de müfessir, muhakkik Alûsi’dir.[34] O “boş sözleri...” (Lokman, 31/6) ayetini oldukça uzun bir şekilde tefsir

ettikten, bu husustaki rivayetleri ve müfessirlerin görüşlerini, bunların şarkının haramlığına delaletleri ve bu husustaki fukahanın görüşlerini kaydettikten sonra (XI, 72-73) şunları söylemektedir:

"Diyorum ki diğer İslam ülkelerinde ve çeşitli bölgelerde sema ve şarkı belası her tarafı kaplamıştır. Mescidler ve başka yerler bu işlerden korunmamaktadır. Hatta şerefli özel vakitlerde minarelerde şarkı söyleyen şarkıcılar tayin edilmiştir. Bunlar içkiyi, meyhaneleri ve haram sayılan daha başka şeyleri anlatan muhtevada şiirler okurlar. Bununla birlikte bunlara vakfın gelirinden belli bir pay da ayrılmıştır. Bunlara ise temcid ediciler adı verilmektedir. Mescidlerde bu gibi kimselerin bulunmaması dine aldırışsızlık olarak sayılmaktadır. Bundan daha da ilerisi sufilerin iblislerinin ve azgınlarının yaptıkları işlerdir. Diğer taraftan onlar –Allah onları kahretsin- söyledikleri şarkıların ve okudukları şiirlerin ihtiva ettiği batıl ile kendilerine itiraz edilecek olurlarsa şu cevabı verirler: Bizler şarap ile ilahi aşkı, sarhoşluk ile bu aşkın baskın gelmesini yahut ta meyye, leyla ve sadi derken mesela en büyük sevgili olan yüce Allah'ı kastediyoruz derler. Ancak böyle bir anlayış oldukça saygısızlıktır. Çünkü *"***En güzel isimler Allah'ındır. O halde ona bunlarla dua edin. Onun isimlerinde eğriliğe sapanları terk edin.***.."* (el-Araf, 7/180) diye buyurulmaktadır.

Daha sonra değerli simalardan birisinden (s. 75) şöyle dediğini nakletmektedir:

"Haram kılınan semalardan birisi de çağımızdaki sufilerin semaıdır. İsterse onunla birlikte raks bulunmasın. Çünkü bunun sebep olduğu fesadlar sayılamayacak kadar çoktur. Onların okudukları şiirlerin pek çoğu okunabilecek en kötü türdendir. Bununla birlikte onlar bu işin Allah'a yakınlaştırıcı bir amel olduğuna inanır ve bu işi en çok isteyip, arzu edenlerinin Allah'ın nimetini en çok arzu eden, azabından en çok korkan kimseler olduklarını iddia ederler. Kahretsin Allah onları nasıl da iftira ediyorlar."

Bundan önce de (s. 73) el-Izz b. Abdi's-Selam'dan sufilerin semalarını, rakslarını ve el çırpmalarını reddettiğini nakletmekte, sonra da onların vecdlerini ve ilim adamlarının vecd hakkındaki sözlerini söz konusu ederek acaba bundan dolayı sorgulanıp, sorgulanmayacaklarını gündeme getirmektedir. Kendisi onların bu

---

34 Büyük ilim adamı Ebu'l-Fadl Şihabu'd-Din es-Seyyid Mahmud el-Alûsi Bağdat müftüsü olup, pekçok eseri vardır. En meşhurları ve büyükleri Ruhu'l-Meani adını taşıyan bu tefsiridir. 1270 yılında vefat etmiştir.

hallerini reddetmektedir. Çünkü böyle bir iş Peygamber (s.a) döneminde yoktu. Daha sonra minarelerde söylenen ve "temcid" diye adlandırılan nağmeli şiirlere dönmekte ve bunun münker olduğunu ifade etmektedir.

Arkasından çalgı aletlerinin haramlığını ifade eden hadisleri zikretmektedir. Bunlardan birisi de Buhari'nin rivayet ettiği hadistir. Daha sonra bu gibi işlerden herhangi birisinin yapıldığı bir mecliste oturmanın hükmünü ve bu hususta ilim adamlarının sözlerini kaydederek (s. 79)'da şunları söylemektedir:

"Diğer taraftan sen eğer bunlardan herhangi bir kısmı ile sınanarak karşı karşıya kalacak olursan, sufiler arasından herhangi bir ilmi değeri bulunmayan kimselerin inandıkları gibi böyle bir işi yapmanın ya da dinlemenin Allah'a yakınlaştırıcı bir iş olduğuna inanmayasın. Eğer durum onların dedikleri gibi olsaydı, Peygamberler bu işi yapmayı ihmal etmez ve kendilerine uyanlara bunu emretmekten geri kalmazlardı. Ancak hiçbir peygamberden böyle bir şey nakledilmiş değildir. Semadan indirilen herhangi bir kitap da buna işaret etmemiştir. Yüce Allah: *"***Bugün sizin için dininizi tamamladım***."* (el-Maide, 5/3) diye buyurmaktadır. Eğer eğlendirici lehin aletlerini çalmak yahut dinlemek dinin bir parçasını teşkil etse ve alemlerin Rabbine yakınlaştırıcı olsalardı, elbetteki Peygamber (s.a) bunu açıklar ve ümmetine en mükemmel şekilde izah ederdi. Peygamber (s.a) da şöyle buyurmuştur: "Nefsim elinde olana yemin ederim ki sizi cennete yakınlaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak her ne varsa mutlaka onu size emrettim ve sizi cehenneme yaklaştıracak, cennetten uzaklaştıracak her ne varsa mutlaka onu size yasakladım."[35]

Sufi semaı red ve onun bid'at ve dalalet olduğunu açıklamaya dair ilim adamlarının bizim için mümkün olan görüşlerini naklettik. Önceden de kitap ve sünnet ile şarkının haram olduğunu tespit ettik. Daha önceki fasıllarda Şeyhu'l-İslam İbn Teymiye gibi diğer ilim adamlarının görüşleri de geçmiş bulunmaktadır.

Son olarak şunları söylemek istiyorum: Eğer sufi şarkı ve semaın onlardan herhangi bir kimsenin: "Şarkı dinlemek altı ya da yedi bakımdan Kur'an dinlemekten mürid için daha faydalıdır." Başka hiçbir kötülüğü bulunmasaydı bu dahi yeter.

---

35 Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahiha, 1803

Ben bu sözü İbnu'l-Kayyim'in "Mes'eletu's-Sema" adlı eserinde okuyunca müslüman bir kimsenin böyle bir sözü söyleyebileceğini kabul edemedim. Nihayet ben bunu Gazali'nin, İhya-u Ulumi'd-Din adlı eserinde (II, 298) ve "mürid" kaydı bulunmadan. –Maalesef-mutlak bir ifade halinde görünceye kadar kabul edemedim. Ayrıca o bunu kendi kendisine sorduğu bir soru ya da bir itiraz ile pekiştirmektedir, özü de şudur:

Yüce Allah'ın kelamı kesinlikle şarkıdan daha faziletli olduğuna göre ne diye onlar Kur'an okuyan bir kimsenin etrafında toplanmıyorlar. O bu itiraza şöylece cevap vermektedir:

"Şunu bil ki şarkı Kur'an'a göre vecdi yedi açıdan daha fazla harekete geçirir..."

Daha sonra bunu iki sahifeden daha uzunca açıklamaktadır. Araştırıcı bir kimse Şafii fukahasının büyüklerinden bir fakihin böyle bir sözü nasıl söyleyeceğine hayret eder. Hatta saygı duyduğumuz kimseler onun hakkında "Huccetu'l-İslam" adını vermişlerdir. Bununla birlikte bu husustaki açıklamaları oldukça tutarsızdır. Bu açıklamalarında ilim ve fıkıh namına bir şey göremezsiniz. Şu sözlerinden bu açıkça anlaşılmaktadır:

"Altıncı şekil: Şarkıcı bazen dinleyicinin haline uymayan bir beyit söyleyebilir. Dinleyici bundan hoşlanmadığı için bunu söylememesini ve başka bir şey söylemesini ister. Çünkü her söz, her hale uygun düşmez. Eğer bu dinleyiciler Kur'an okuyanın etrafında davetlerde toplanacak olurlarsa belki Kur'an okuyan onların haline uymayan bir ayet okuyabilir. Çünkü Kur'an değişik hallerine rağmen bütün insanlara bir şifadır... O halde okunan Kur'an'ın hale uygun düşmemesinden ve kişinin ondan hoşlanmayacağından emin olunamaz. Yüce Allah'ın kelamından karşısına duramayacağı bir sebep dolayısıyla hoşlanmamak gibi bir tehlikeye maruz kalır... Şairin sözüne gelince, onun maksada uymayan bir şekilde değerlendirilmesi mümkündür... Yüce Allah'ın kelamının ise böyle bir işe karşı korunması ve ona saygı duyulması icab eder. İşte şeyhlerin Kur'an dinlemeyi bırakıp, şarkı dinlemeye yönelmelerinin gerekçeleri hakkında hatırımıza gelenler bunlardır."

Derim ki: Suphanallah iş bu noktaya kadar varmış. Musibet alabildiğine ilerlemiş bulunuyor. Eskiden daha önce İbnu'l-Kayyim'den naklettiğimize göre müridlere münhasır iken bir de baktık ki Gazali bu halin şeyhlerde de söz konusu olduğunu açıkça ifade etmekte ve anlatılması bile reddedilmesine ihtiyaç bırakmayacak bu gevezece

gerekçelerle onları savunmaya kalkışmaktadır. Allah'tan yardım dileriz.

Bizzat Gazali Kur'an-ı Kerim'in hallerinin değişikliğine rağmen bütün insanlar için şifa olduğunu açıkça belirttiğine göre sufilerin Kur'an'ı dinlemekten yüz çevirmelerini kendisi sebebiyle uygun bulduğu o vecd bizi ne ilgilendirir? O vecd ki onun en güzel halinde kişi mesela hapşırmak gibi iradesine hakim olamaz. En kötüsü ise riyakarlık ve münafıklık olur. Peki bunların Kur'an-ı Kerim'deki şu buyruğa karşı durumları nedir: *"***Deki: 'O iman edenler için bir hidayet ve bir şifadır. İman etmeyenlerin ise kulaklarında bir ağırlık vardır ve o onlar için bir körlüktür.***'"* (Fussilet, 41/44)

Allah İbnu'l-Kayyim'e rahmet ihsan eylesin, ona hayır mükafatlar versin. O bu şeytani semaın zararlarını çok iyi biliyordu. Bunun Kur'an dinlemekten pek çok yönden farklı olduğunu açıkça ortaya koymuş ve bunu gerçekten birçok ilmi bölümde, faydalı fıkhi araştırmalarla göstermiş, bu semaa sımsıkı yapışanların haktan alabildiğine uzak bir sapıklık içerisinde olduklarını daha önce kaydettiğimiz "Mes'eletu's-Sema" ile yine buna benzer açıklamalarıyla İğasetu'l-Lehfan adlı eserlerinde ortaya koymuş.

30- VELİ KİMDİR

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, şöyle buyurdu; Allah Azze ve Celle buyurur ki;

"Kim Benim veli kuluma düşmanlık ederse Ben ona savaş açarım. Kulum Bana kendisine farz kıldığım amellerden daha sevimli bir amelle yaklaşamaz. Kulum nafile amellerle de yaklaşmaya devam ederse Ben onu severim. Onu sevdiğim zaman da onun duyan kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Ben'den bir şey istediğinde verir, Bana sığındığında korurum…"[885]

Yüce Allah'ın Gerçek Dostları ve Onlara Benzemeye Çalışan Allah Düşmanları

Yüce Allah gerçek dostlarının kim olduklarını açıkladığı gibi kendileri ile onlara benzemeye çalışan münafık ve günahkâr olan Allah düşmanlarını da birbirinden ayırdetmiştir. Bu hususta şu âyet-i kerimeler yeterli açıklamaları ortaya koymaktadır:

"De ki Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin." (Âl-i İmran, 3/31)

"Ey iman edenler! İçinizden kim dininden dönerse... kendisinin onları seveceği, onların da kendisini seveceği bir topluluk getirir..." (el-Mâide, 5/54)

"Haberiniz olsun ki Allah'ın velilerine hiçbir korku yoktur. Onlar kederlenecek de değillerdir. Onlar iman edip, takvalı davrananlardır." (Yunus, 10/62-63)

Bundan sonra ise ilim sahibi olduğunu, insanları hidayete ileten ve şeriati koruyanlardan olduğunu iddia eden kişilerin büyük çoğunluğu evliya olan kimselerin rasûllere uymayı terketmelerinin

---

[885] Buhari(rikak,38,11/292) Taberani(8/264) Münavi İthafatus Seniyye(61) Riyazus Salihin(387) İbni Mace (fiten,16) Nüzhetül Muttakin(1/298) Ahmed(5/268) Şevkani Katrul Veli(s.9) Suyuti ElHavi(1/433) Beyhaki Şuabul İman(6812) Ebu Nuaym Hilye(8/319) Tirmizi(sevabulKur'an,17) Ebu Ya'la(12/7087) Heysemi Maksadu Ali(2022) Mecmauz Zevaid(10/269) İbni Hacer Metalibu Aliye(505) Zübeydi İthaf(8/102) Kenz(1157) Hakiym Tirmizi Nevadir(1/430) İbni Teymiye; "Evliyalar hakkında en sahih rivayet budur" der. ElFurkan(s.16) Mecmuul Fetava(3/355)

kaçınılmaz olduğunu, rasûllere uyan kimselerin ise evliyadan olamayacağını, cihadı terketmenin kaçınılmaz olduğunu, kim cihad ederse onlardan olamayacağını, imanı ve takvayı terketmenin kaçınılmaz olduğunu, kim iman ve takvayı sürekli gözönünde bulunduracak olursa onlardan olamayacağını ileri sürecek hale geldiler.

Rabbimiz biz senden affını ve esenliğini dileriz. Şüphesiz ki sen duaları işitensin.

Yüce Allah'ın velileri (gerçek dostları) ona iman eden, ondan sakınan, dini üzere dosdoğru yürüyen kimselerdir. Onlar yüce Allah'ın: *"Haberiniz olsun ki Allah'ın velilerine hiçbir korku yoktur. Onlar kederlenecek de değillerdir. Onlar iman edip, takvalı davrananlardır."* (Yunus, 10/62-63) buyruğu ile nitelendirdiği kimselerdir.

Dolayısıyla Allah'ın velisi (dostu) olduğunu ileri süren herkes veli demek değildir. Aksi takdirde Allah'ın veliliğini herkes iddia edebilirdi. Fakat velilik iddiasında bulunan herkes ameli ile bu iddiası ölçülür. Eğer onun yaptığı ameller iman ve takva esasına dayanıyor ise o kimse bir velidir. Aksi takdirde veli değildir. Böyle bir kimsenin velilik iddiasında bulunması kendisini temize çıkarması demektir. Bu da yüce Allah'a karşı takvalı olmaya (O'ndan korkup, sakınmaya) aykırıdır, çünkü yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Artık kendinizi temize çıkarmayın. O kimin takvalı davrandığını en iyi bilendir." (en-Necm, 53/32)

Bir kimse kendisinin Allah'ın velilerinden olduğu iddiasında bulunacak olursa, kendisini temize çıkarmaya çalışmış demek olur. O vakitte bu kişi Allah'a isyana ve Allah'ın kendisine yasakladığı şeyin içine düşmüş olur, bu da takvaya aykırıdır. Allah'ın gerçek dostları, velileri böyle bir tanıklıkta bulunarak kendilerini temize çıkarmaya çalışmazlar. Onlar Allah'a iman ederler, O'ndan korkarlar, sakınırlar. O'na en mükemmel şekliyle itaatin gereklerini yerine getirirler. İnsanları Allah'ın yolundan saptırsınlar diye böyle bir iddia ile kandırmazlar, aldatmazlar. Kimi zamanlar kendilerinin seyyid, kimi zaman evliya olduğunu iddia eden bu gibi kimselerin insan gerçek hallerini dikkatle inceleyecek olursa, velilikten, seyyidlikten en uzak bir yerde olduklarını göreceklerdir. O bakımdan müslüman kardeşlerime öğüdüm şu ki: Velilik iddiasında bulunan kimselerin hallerini yüce Allah'ın dostlarının niteliklerine dair naslarda varid olmuş buyruklar ile kıyaslamadıkça o kimselere aldanmasınlar.

“De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız, bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin.” (Al-i İmran, 3/31) Bu âyet-i kerime mihnet yani imtihan âyeti diye adlandırılır. Çünkü bazıları yüce Allah’ı sevdiklerini iddia etmişlerdi. Bunun üzerine yüce Allah da bu âyet-i kerimeyi indirmişti. Kim Allah’ı sevdiğini ileri sürecek olursa, biz de onun ameline bakarız. Eğer o Rasûlullah *sallallahü aleyhi vesellem*’a uyan bir kimse ise doğru sözlü bir kimsedir, aksi takdirde o kişi bir yalancıdır.

“Ey iman edenler! İçinizden kim dininden dönerse, Allah... kendisinin onları seveceği, onların da kendisini seveceği bir topluluk getirir...” (el-Maide, 5/54)

Bu iki âyet-i kerime ile yüce Allah gerçek dostlarını birtakım nitelikler ile sözkonusu etmektedir ki bunlar da Allah’ı sevmenin belirtileri ve sonuçlarıdır:

1- Bu gibi kimseler müminlere karşı alçak gönüllüdürler, onlarla savaşmazlar. Karşılarında durmazlar ve hiçbir şekilde onlarla çatışmazlar.

2- Kâfirlere karşı onurlu ve şiddetlidirler. Yani onlara karşı güçlüdürler, onları yenik düşürürler.

3- Allah yolunda cihad ederler yani Allah’ın adı en yüksek olsun diye Allah düşmanları ile savaşmak uğrunda bütün gayretlerini, imkanlarını ortaya koyarlar.

4- Allah yolunda kınayan kimsenin kınamasından çekinmezler. Yani Allah dininin gereklerini yerine getirdiklerinden ötürü herhangi bir kimse onları kınayacak olursa, onun bu kınamasından korkmazlar. Bu da onların Allah’ın dininin gereklerini yerine getirmelerine engel olmaz.

”Haberiniz olsun ki Allah’ın velilerine hiçbir korku yoktur. Onlar kederlenecek de değillerdir. Onlar iman edip, takvalı davrananlardır.” (Yunus, 10/62-63)

Yüce Allah, Allah dostlarının bu iki niteliğe sahib kimseler olduklarını açıklamaktadır: İman ve takva. İman kalbtedir, takva ise bedenin azaları ile ortaya çıkar. Bu iki niteliğe sahib olmadığı halde Allah dostu (velisi, evliyası) olduğunu ileri süren bir kimse yalancıdır.

İlim sahibi olduğunu, insanları hidayete ileten şeriatı muhafaza eden kimselerden olduğunu ileri sürenlerin çoğunun nezdinde iş, tam aksi bir hal almıştır. Böyle bir kimseye göre veli peygamberlere uymayan, Allah yolunda cihad etmeyen, O'na iman etmeyen, O'ndan sakınmayan kimsedir.

Burada Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye'nin "el-Farku Beyne Evliyai'r-Rahman ve Evliyai'ş-Şeytan"[886] adlı risalesinde yazdıklarını aktarmak ve mümkün olan bölümlerini burada iktibas etmek yerinde olacaktır. Müellif şunları söylemektedir:

"Şanı yüce Allah kitabında ve Rasûlü de sünnetinde Allah'ın insanlar arasından birtakım velilerinin (dostlarının) şeytanın da birtakım dostlarının bulunduğunu açıklamış bulunmaktadır. Rahmanın dostları ile şeytanın dostları arasında fark olduğunu belirterek yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Haberiniz olsun ki Allah'ın velilerine hiçbir korku yoktur. Onlar kederlenecek de değillerdir. Onlar iman edip, takvalı davrananlardır. Onlar için dünya hayatında da, ahirette de müjde vardır. Allah'ın sözlerinde asla değişiklik olmaz. İşte bu en büyük kurtuluşun ta kendisidir." (Yunus, 10/62-64)

Yine yüce Allah şeytan dostlarını da sözkonusu ederek şöyle buyurmaktadır:

"Kur'ân'ı okuyacağın zaman o kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. Doğrusu iman edip, yalnız Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun hiçbir hakimiyeti yoktur. Onun hakimiyeti ancak kendisini dost edinip de onu Allah'a ortak koşanlar üzerinedir." (en-Nahl, 16/98-100)

O halde Allah ve Rasûlü nasıl her ikisi arasında fark gözetmiş ise bu iki kesimin arasında da gerekli farkın gözetilmesi gerekir. Allah'ın dostları mümin ve takva sahibi olan kimselerdir... Onlar, O'na iman eden, O'nu dost bilen, O'nun sevdiğini seven, nefret ettiği şeylere nefret eden, O'nun razı olduğu şeylerden hoşnut olan, O'nun gazablandığı şeylere gazablanan, O'nun emrettiğini emreden, yasakladığını yasak bilen ve yasaklayan, verilmesini sevdiği hususları veren, engellenmesini alıkonulmasını sevdiği şeyleri de engelleyip, alıkoyan kimselerdir... O halde ona (peygambere) ve onun getirdiklerine iman eden, zahiren ve batınen O'na uyan kimselerin

---

[886] Mecmuu'l-Fetava, I, 156.

dışında hiçbir kimse Allah'ın velisi olamaz. Allah'ın sevdiğini, Allah'ın velisi olduğunu iddia etmekle birlikte, ona yani Rasûle tabi olmayan bir kimse Allah'ın dostlarından değildir. Aksine kim ona muhalefet ederse, o Allah düşmanlarından, şeytanın dostlarından olur. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki Allah da sizi sevsin." (Al-i İmran, 3/31)

İnsanlar iman ve takva bakımından üstünlüklerine göre Allah'ın velisi olmak bakımından da birbirlerinden üstündürler. Aynı şekilde küfür ve nifaktaki ileriliklerine göre de Allah'ın düşmanlıkları bakımından biri diğerinden ileridirler...

Allah'ın dostları iki tabakadır: Sabikun (ileri geçenler) ve mukarrebun (yakınlaştırılmış olanlar) ashab-ı yemin ise orta halli olanlarıdır. Yüce Allah onları kitab-ı azizinin birkaç yerinde sözkonusu etmiştir. el-Vâkıa suresinin başında ve sonunda, el-İnsan suresinde, el-Mutaffifîn ve Fâtır surelerinde... Cennette biri diğerinden çok büyük çapta üstün dereceler halindedir. Allah'ın mümin ve takva sahibi dostları ise bu derecelerde iman ve takvalarına göre yer alacaklardır.

Yüce Allah'a yakınlaşmayan, iyilikleri işleyip, kötülükleri terketmeyen bir kimse hiçbir zaman Allah'ın dostlarından olamaz... Bilhassa bu husustaki delili kendisinden işitilen bir mükaşefe yahutta bir tür tasarruftan ibaret olan kimselerin kendilerinin Allah'ın velisi olduklarına inanmaları hiç kimse için caiz olamaz... Bir kimsenin Allah'ın velisi olduğuna dair sadece bunları delil diye sürmesi caiz değildir. İsterse o kimsenin Allah'ın velisi olduğunu çürütecek herhangi bir hali bilinmemiş olsun. Hele onun Allah'ın velisi olmakla çelişecek bir hali bulunursa, durum ne olur? Mesela böyle bir kimsenin zahiren ve batınen peygambere tabi olmanın farziyetine iman etmiyorsa, aksine kendisinin batıni hakikat bir tarafa, zahiri şeriata uyduğuna inanıyorsa yahutta Allah'ın veli kulları için peygamberlerin getirdiği yolun dışında özel bir yollarının olduğuna inanıyor ise... Buna göre her kim veli olduğunu ortaya koymakla birlikte farzları eda etmiyor, haramlardan uzak durmuyorsa, aksine bazan bunlarla çelişecek işler yapıyor ise hiçbir kimsenin böyle birisi hakkında bu Allah'ın velisidir demek hakkı yoktur... Allah'ın veli kullarının mübah işlerden zahir olanlarında insanlardan kendilerini ayırdedebilecek hiçbir özellikleri yoktur... Allah'ın velisinin hata yapmayan, yanlışlık yapmayan masum bir kişi olması şartı da yoktur. Aksine bu kimsenin şeriatın bazı bilgilerini bilememesi mümkün olabildiği gibi, dinin bazı hususlarının içinden çıkamaması da

mümkündür... İşte bundan dolayı Allah'ın veli kulunun yanlışlık yapması mümkün olabildiğine göre, insanların Allah'ın velisinin söylediği bütün sözlere inanması gerekmez ki bir peygamber olarak görülmesin... Bunun yerine onun bütün hallerini Muhammed *sallallahü aleyhi vesellem*'ın getirdiklerine arzedilmesi, sunulması gerekir. Onlara uygun düşeni kabul eder, onlara aykırı olanı kabul etmez. Şâyet uygun mudur, değil midir bilemeyecek olursak o takdirde bu durum hakkında da hüküm vermez.

İnsanlar bu hususta üç gruba ayrılmışlardır. İki uç nokta ile orta yol. Bunlardan kimisi bir kişinin Allah'ın velisi olduğuna inanacak olursa, kalbinin kendisine Rabbindendir diye sezdirdiği herbir hususta o kimseye büsbütün muvafakat eder ve bütün yaptıklarının doğru olduğunu kabul eder. Kimileri de şeriate uygun olmayan herhangi bir iş yaptığını ya da bir söz söylediğini görecek olursa, tamamıyla Allah'ın velisi olmanın sınırının dışına çıkartır. İsterse bu kimse hata eden bir müçtehid olsun.

Ancak işlerin en hayırlıları onların orta yollu olanlarıdır. Bu da böyle bir kimseye masum (asla günah işlemez, hata etmez) nazarıyla da bakmayacak, hata eden bir müçtehid olduğu takdirde de günahkar görmeyecek, bütün söylediklerinde ona uymayacak, içtihad ile bir iş yaptığı takdirde onun kâfir ya da fasık olduğuna hüküm vermeyecek. Çünkü insanlar hakkında vacib olan da Allah'ın Rasûlü ile gönderdiği şeylere uymaktır.

Ümmetin selefi ve imamları Rasûlullah *sallallahü aleyhi vesellem* dışında herkesin sözlerinin bazısının anılacağını, bazısının da terkedilebileceğini ittifakla kabul etmişlerdir. İşte bu peygamberler ile diğerleri arasındaki farklardandır. Peygamberlere yüce Allah'tan aldıklarını haber verdikleri bütün hususlarda iman etmek gerektiği gibi, verdikleri bütün emirlerde de onlara itaat etmek gerekir. Evliyalar ise böyle değildir. Onlara verdikleri bütün emirlerde itaat vacib olmadığı gibi, haber verdikleri herşeye iman etmek de icab etmez. Aksine onların durumları ve haberleri kitab ve sünnete sunulur. Kitaba ve sünnete uygun düşenin kabul edilmesi gerekir. Kitab ve sünnete uymayan ise red olunur. Eğer bu söz ve halin sahibi Allah'ın evliyasından olmakla birlikte müçtehid birisi ise söylediklerinde mazur olur, içtihadı dolayısıyla da ecri vardır, fakat kitab ve sünnete muhalefet etmiş ise hata etmiş olur ve bu eğer elinden geldiği kadarıyla Allah'tan sakınmış ise bu hatası da bağışlanır...

Allah'ın velilerinin kitab ve sünnete sımsıkı sarılmaları gerekir. Onlar arasında kitab ve sünnet gözönünde bulundurulmaksızın

kalbine doğan herşeye uymayı gerektirecek şekilde günahtan korunmuş (masum) bir kimsenin varlığı ne onlar arasında sözkonusu olabilir, ne de başkaları arasında. Bu da yüce Allah'ın gerçek dostlarının ittifak ile kabul ettikleri bir husustur. Bu hususta muhalefet eden kimse ise Allah'ın kendilerine uymayı emretmiş olduğu Allah dostlarından olamaz. Aksine böyle bir kimse ya kâfir birisidir, yahutta cahillikte aşırı giden birisidir...

Çoğu insanlar bu hususta yanlışlık yapmakta, bir şahsın Allah'ın velisi olduğunu ve Allah'ın velisinin söylediği herşeyin kabul edilmesi gerektiğini zanneder, söylediği herşeyini kabul eder, yaptığı herşeyi kabul eder. Şâyet kitaba ve sünnete aykırı hareket ederse, onun bu halini de uygun görür. Allah'ın Rasûlü ile gönderdiklerine de muhalefet eder. Oysa Allah bütün insanlara Rasûlünün haber verdiği hususlarda tasdik edilmesini, verdiği emirlerde ona itaat edilmesini emretmiştir. Onu gerçek dostları ile düşmanlarının ayırıcı çizgisi cennet ehliyle cehennemliklerin, bahtiyar kimselerle bedbahtların arasındaki ayırıcı çizgi kılmıştır. Kim ona uyarsa, Allah'ın takva sahibi velilerinden, onun kurtuluşa eren askerlerinden ve salih kullarından olur. Kim de ona uymazsa Allah'ın hüsrana uğrayan ve günahkar düşmanlarındandır. Allah Rasûlüne muhalefet etmek ile böyle bir şahsa muvafakat etmek herşeyden önce kişiyi bid'ate ve sapıklığa sonunda da küfre ve münafıklığa kadar sürükler... Bu gibi kimselerin çoğunun böyle birisinin Allah'ın velisi olduğuna dair inanışlarındaki dayanak noktalarının ondan bazı hallerde birtakım keşiflerin sadır olmasını yahutta olağan üstü birtakım tasarruflarının varlığını gösterdiklerini görürsünüz... Halbuki bütün bu hususlar arasında bu işleri yapanın Allah'ın velisi olduğuna delalet eden hiçbir şey bulunmaz. Çünkü Allah'ın velileri ittifakla şunu kabul etmişlerdir ki bir kimse eğer havada dahi uçsa yahut suyun üzerinde yürüyecek olsa, Allah Rasûlüne tabi oluşuna, onun emir ve yasaklarına uygun hareket edilmesine bakılmadıkça bunlara aldanmamak gerekir. Allah dostlarının kerametleri bu hususlardan daha büyüktür. Bu olağanüstü hususları gösteren şahıs eğer Allah'ın velisi ise mesele yok, fakat bunları gösteren bir kimse bir Allah düşmanı da olabilir. Çünkü bu gibi olağanüstü haller birçok kâfir, müşrik, kitab ehli ve münafıklar tarafından da gösterilebilir. Bid'at ehli olan kimseler de, şeytanlar da böyle şeyleri gösterebilirler. Dolayısı ile bu hususlardan herhangi birisini ortaya koyan bir kimsenin Allah'ın velisi olduğu asla zannedilmemelidir. Aksine Allah'ın velileri kitab ve sünnetin delalet ettiği nitelikleriyle, fiilleriyle ve halleriyle bilinirler. Onlar iman ve Kur'ân nuru ile imanın gizli hakikatleri ile İslam şeriatının açık hakikatleri ile bilinirler... Ümmetin selefi, imamları ve sair Allah'ın veli kulları ittifakla şunu kabul etmişlerdir: Peygamberler kesinlikle peygamber olmayan

velilerden daha üstündürler. Yüce Allah kendilerine nimet ihsan olunmuş bahtiyar kullarını dört mertebe olduklarını belirtmektedir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

”Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, işte onlar Allah’ın kendilerine nimetler verdiği peygamberler, sıddıyklar, şehidler ve salihlerle birliktedirler. Onlar ne iyi arkadaştırlar.” (en-Nisa, 4/69)

Bu gerçek velilerin Allah’ın takva sahibi velilerini kendileriyle taltif ettiği birtakım kerametleri vardır. Allah’ın velilerinin en hayırlılarının kerametleri ise ya dine dair bir delil ortaya koymak içindir, yahutta müslümanların ihtiyacı dolayısı ile olur. Tıpkı onların peygamberlerinin mucizelerinin bu maksatla ortaya çıkması gibi. Allah’ın velilerinin kerametleri de esasen Allah’ın Rasûlüne tabi olmanın bereketi ile ortaya çıkar. Dolayısıyla bu kerametler gerçekte Allah Rasûlünün mucizeleri kapsamı içerisindedir... Bilinmesi gereken hususlardan birisi de şudur: Kerametler bazan kişinin ihtiyacına göre ortaya çıkabilir. Eğer imanı zayıflığı dolayısıyla keramete ihtiyaç duyarsa yahutta buna ihtiyaç duyan bulunursa, imanını pekiştirecek ve ihtiyacını karşılayacak şekilde kerametler ona ihsan edilir. Bununla birlikte Allah’a velayet mertebesi ondan daha mükemmel derecede olan bir diğerinin ise buna ihtiyacı bulunmayabilir, bundan dolayı mertebesinin yüksekliği ve ona ihtiyacı olmadığından dolayı -yoksa velilik mertebesi eksik olduğundan ötürü değil- benzeri bir hali de olmayabilir. İşte bundan dolayı tabîin arasında bu gibi hususlar ashaba nisbetle daha fazla görülmüştür. İnsanları hidayete iletmek ve onları ihtiyaçları dolayısı ile olağanüstü birtakım haller gösteren insanların durumundan farklı idiler. İşte onlar derece itibariyle daha büyüktür. Olağanüstü haller hususunda insanlar üç kısımdır:

Kimileri peygamberlerin dışındaki şahısların bu gibi halleri göstermelerini yalanlarlar. Bazan icmali olarak bunları tasdik etmekle birlikte kendisince Allah’ın veli kullarından olmadığı için insanların çoğu hakkında kendisine anlatılanları yalanlayabilmektedirler.

Kimisi de birtür olağanüstü bir hale sahib olan herkesi Allah’ın velisi olduğunu zanneder. Halbuki her iki yaklaşım tarzı da yanlıştır... Bundan dolayı bu gibi kimselerin müşriklerin de, kitab ehlinin de müslümanlara karşı savaşlarında kendilerine yardımcı olan yardımcılar olduğunu ve bunların Allah’ın veli kullarından olduklarını söylediklerini görebiliriz. Bunlar bu gibi kimselerle birlikte olağanüstü hali bulunan kimselerin olacağını kabul etmezler.

Doğru olan ise üçüncü görüştür. O da şudur: “Onlarla birlikte Allah’ın dostlarından değil de kendi cinslerinden kendilerine yardım edecek kimseler bulunur...”

Yaptığımız bu kadar nakil Allah’ın izniyle yeterlidir. Başarı Allah’tandır.

31- BİD'ATLERİN ÇİRKİNLİĞİ

Âişe (r.a), Peygamber (s.a.s.)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir :

(من أحدثَ فِي أمرنا هذَا ما لَيس مِنه فَهو رد)

«Kim bu işimizde (dinimizde) onda olmayan şeyleri icad ederse, o şey reddolunur»[887]

eş-Şevkânî bu konuda şöyle demektedir: " Bu hadis, dinin esaslarındandır. Zira sayılamayacak kadar hükümler ihtiva eder. Bu hadis aynı zamanda aklî ve naklî hiçbir tahsis olmaksızın bid'atleri hasene ve seyyie olarak gruplandıran fukâhaya yönelik açık bir delildir "[888]

Bugün İslâm toplumunun yaşadığı en büyük problemlerden birisi de, İslâm dünyasının dört bir yanına yayılan bid'atlerdir. Bid'atler o kadar yaygınlaşmıştır ki, neredeyse hiçbir bölge ve hiçbir insan bundan kendini kurtaramamıştır.

Bid'at, (dini hayat açısından) son derece kötü ve tehlikeli bir olaydır. Zira sonuçları itibarıyla küfre götürebilecek bir yapısı vardır.

Bid'atçı, Allâh'ın hükümlerini tartışmaya açan kişidir[889], dolayısıyla tövbe etmeye muvaffak kılınmayacaktır.

Abdullâh b. Abbâs (r.a.) şöyle demiştir: «Allah nezdinde en çirkin işler sonradan ortaya çıkarılmış bid'atlerdir »[890]

Süfyan-ı Sevrî[891] ise, şöyle der: « Bid'at iblis'e, günahdan daha sevimlidir, zira günahdan tevbe edilir, ama bid'at'ten tevbe edilmez»[892].

---

[887] Buhari, h. n°: 2697; Müslim, h. n°: 1718
[888] Şevkânî, Neylu'l-Evtâr, c.2, s.69.
[889] Bkz; Mahmûd Şeltût, el-Bid'a-esbâbuhâ ve medârruhâ, s.45.
[890] el-Beyhaki, Sünen el-Kübra, c.4, s.316
[891] el-Lalekâî, c.1, s.132, Ebu Nuaym, Hilye, c.7, s26, el-Begavi, Şerh's-Sünne, c.1, s.216.
[892] Bunun sebebi ise, bid'atçı, amelini güzel görür, bunu Allâh'a yaklaştıran bir yol olarak addeder, dolayısıyla da bundan tevbe etmeye teşebbüste bulunmaz, bilakis bu amelinde Allâh'tan sebat ister. Allâh Teâlâ böylelerinin

Bid’atlerin İslâm dünyasında yayılmasının en önemli sebeplerinden biri de, insanların çoğu onları “ *bid’at-ı hasene* ” diye isimlendirip, caiz ve makbul görmeleridir. Bid’atler konusunda böyle düşünen insanlarla tartışıldığında söyledikleri tek şey bunun *bid’at-ı hasene* olduğudur.

Dolayısıyla bid’atlerin tamamının kötü ve sapıklık olduğunu, güzel ve faydalı olan bid’at diye bir şey olmadığını açıklamak istedik.

Bütün Bidatlerin Sapıklık Oluşu ve Bunlarda Hiçbir Güzellik Olamayacağının Delilleri:

Bidatin güzel ve çirkin diye ikiye taksim edilmesinin dinde bir dayanağı yoktur. Nasıl olsun ki, Kur’an’a ve sahih hadislere zıttır bu?

1- İnanılması ve bilinmesi mutlaka şart olan din esaslarından biri; İslam’ın Allah Teala tarafından bina edilmiş ve tamamlanmış olmasıdır. İnsanlara düşen şey ancak dinlemek ve itaat etmektir. Bu apaçık ortada olan bir gerçektir.[893]

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; “**Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı beğendim**.”(Maide 3)

Bu ayeti kerime şeriatın tam ve kamil olduğunu, ihtiyacı olan herkese Allah’ın indirdiğinin yeterli olduğunu gösterir. Nitekim Allah Teala; “**Cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım**”(Zariyat 56) buyurmuştur.

İmam İbni Kesir Tefsirinde der ki; “Bu, Allah Teala’nın bu ümmete lutfettiği en büyük nimettir. Allah bu ümmetin dinini kemale erdirmiştir. Artık dinlerinden başka bir dine ve peygamberlerinden başka bir peygambere ihtiyaç duymayacaklardır. Bu yüzden Allah peygamberini, peygamberlerinin sonuncusu kılmış, insanlara ve cinlere elçi göndermiştir. Onun helal kıldığından başka helal, onun

---

durumunu şöyle nitelendirir: “Kötü iş kendisine süslü gösterilip de onu güzel gören kimse “(Fâtır, 8). Ama kendini hatalı ve amelini kötü gören günahkar böyle değildir. Eğer kendisine tevbe etmesi nasihat edilirse, bunu yerine getirir. Buna rağmen, gerek bid’atçı ve gerekse günahkar tevbe ederlerse, Allah günahları affeder, ve tevbeleri kabul eder. Allah’dan selâmet, afiyet, tevfık ve hidâyet dileriz.

893 Suleym bin Iyd el-Hilalî el-Bid’a ve Eseruhus Seyyie(s.7)

haram kıldığından başka haram yoktur. Onun getirdiği dinden başka da din yoktur."[894]

Dinin yeterli olmadığını, kemale erdirilmediğini ve sonradan çıkarılan bidatlere ihtiyaç olduğunu iddia etmek çirkin bir cürettir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı ve onlardan sonraki alimler asla böyle bir anlam çıkarmamışlardır. İbni Mesud r.a. diyor ki; "Tâbî olunuz, bidat çıkarmayınız. Bu size yeter. Her bidat sapıklıktır."[895]

İmam Buharî, Huzeyfe bin el-Yeman r.a.'den rivayet ediyor; "Ey Kurrâlar topluluğu! İstikamet üzere olunuz. Böyle olursanız öne geçersiniz. Sağa sola ayrılırsanız büyük bir sapıklığa düşersiniz."[896]

Sözün kısası, bidati güzel görüp ona devam eden kimselere göre "Din tamamlanmamıştır" ve onlara göre Allah'ın; "**Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım"**(Maide 3) ayetine itibar edilmez" demektir(!)[897]

Şayet böyle olursa, bidatçi; "Din tamamlanmamıştır, onda eksik kalan bazı şeyleri eklemek gerekir." demiş gibi oluyor. Zira dinin kemale ermiş olduğuna iman etseydi, bidat çıkarmazdı. Böylece bunu diyen kimse dosdoğru yoldan sapmış olur.

2- Şüphesiz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, risalet görevini eksiksiz olarak, hakkıyla yerine getirmiştir. Allah Teala buyuruyor ki; "**İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için ve düşünüp anlasınlar diye sana da bu Kur'an'ı indirdik."**(Nahl 44) O da bunu yapmış ve kendisinden razı olunmuş bir halde Rabbinin katına intikal etmiştir. Din kemal bulmuş olup ziyadeye ihtiyacı yoktur.[898]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de şu hadisinde buna işaret etmiştir; "Benden öncekiler içinde hiçbir peygamber yoktur ki, ümmetine bilmedikleri hayrı göstermek ve bilmedikleri kötülüklerden onları sakındırmak üzerine vazife olmasın."[899]

---

894 Ibni Kesir Tefsiri(2/19)

895 Lalkaî es-Sünne(1/96) Mervezî es-Sunne(s.28) İbni Vaddah el-Bid'a(s.43) Darimi(mukaddime 205) El-Hilalî el-Bid'a(s.23)

896 Buhari(7282)

897 Şatıbi el-İtisam(1/147)

898 El-Hilali el-Bid'a(s.13)

899 Müslim

Ebu Zerr r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Sizi cennete yaklaştıracak her şeyi ve sizi cehennemden uzaklaştıracak her şeyi size açıkladım."[900] Yine buyurdu ki; "Sizleri gecesi de gündüzü gibi olan bir aydınlık yolda bıraktım. Benden sonra kim bu yoldan saparsa helak olur."[901]

Aişe r.a. dedi ki; "Kim size peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in vahiyden bir şey gizlediğini söylerse onu tasdik etmeyin. Zira Allah Teala buyuruyor ki; "**Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun.**"(Maide 67)"[902]

Bazı müşrikler Selman el-Farisî r.a.'e; "Görüyoruz ki arkadışınız size hela edeplerine kadar her şeyi öğretiyor" deyince, o da; "Evet, bize kıbleye dönmememizi, sağımızla intinca etmememizi, üç taştan azıyla yetinmememizi, kemik ve tezekle de istinca etmememizi öğretti." Demiştir.[903]

İbnul Macişun der ki; "İmam Malik'in şöyle dediğini işittim; "Kim güzel bularak islam'da bir bidat çıkarırsa, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in risalet görevine ihanet ettiğini iddia etmiş olur. Zira Allah Teala; "Bugün dininizi kemale erdirdim" buyurmuştur. O gün dinden olmayan bir şey bugün de dinden olamaz."[904]

3- Şeriat koymak beşerin değil, alemlerin Rabbinin hakkıdır. Şayet şeriat koyma insanlara bırakılsaydı, şeriat nazil olmaz, peygamber gönderilmezdi. Bu yüzden dinde bidat ortaya koyan, kendini Allah'a denk görmüş olur. Böylece ihtilaf kapısını da açar.[905]

Allah Teala buyuruyor ki; **"Rabbinizden size indirilene uyun. O'nu bırakıp da başka dostların peşlerinden gitmeyin. Ne kadar da az ibret alıyorsunuz!"**(A'raf 3)

"**Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği bir dini getiren ortakları mı var?"**(Şura 21)

---

900 Taberani(1647) isnadı sahihtir.

901 Elbani Sahihu Süneni İbni Mace(1/32)

902 Buhari, Müslim

903 Müslim

904 Şatıbi el-İtisam(1/64)

905 El-Hilali el-Bid'a(s.16)

“**Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. (Başka) yollara uymayın. Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır. İşte sakınmanız için Allah size bunları emretti.”**(En’am 153)

Tabiinin büyüklerinden imam Mücahid r.a. dedi ki; “Bu ayette geçen “Sizi ondan ayıracak yollara uymayın” kavlindeki “yollar” bidat ve müteşabihlerdir.[906]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Kim bu işimizde (dinimizde) olmayan şeyler çıkarırsa o reddolunur.”[907]

“Kim emrimiz üzere olmayan bir şeyle amel ederse o reddolunur.”[908]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendi nefsinden şeriat koyucu değildir; Allah Teala buyuruyor ki; “**Allah'ın sana gösterdiği şekilde insanlar arasında hükmedesin diye sana Kitab'ı hak ile indirdik.”**(Nisa 105)

“**İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için ve düşünüp anlasınlar diye sana da bu Kur'an'ı indirdik.”**(Nahl 44)

“**O hevayu hevesinden konuşmaz, o ancak kendisine bildirilen bir vahiy ile konuşur**.”(Necm 3-4)

“De ki: "Ben, ancak Rabbimden bana vahyolunana uyuyorum.”(A’raf 203)

“Rabbinden sana vahyolunana uy. O'ndan başka tanrı yoktur. Müşriklerden yüz çevir.”(En’am 106)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah’ın emretmediği şeyler yapanları kötülemiştir; İbni Mesud r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu; “Allah Azze ve Celle’nin benden önce gönderdiği her peygamberin kendi sünnetine uyan ve emrine sarılan seçkin havarileri ve ashabı vardı. Bunlardan sonra gelenler ise yapmadıklarını söyleyen ve **emrolunmadıklarını yapan** kimseler oldular. Onlarla eliyle cihad eden mümindir, diliyle

906 Beyhaki Medhal, Ali el-Halebi Ilmu Usulil Bid’a(s.40)

907 Buhari(2697) Müslim(1718)

908 Müslim

cihad eden mümindir, kalbiyle cihad eden mümindir. Bu kadarını da yapmayan kimse de artık hardal tanesi kadar bile iman yoktur."[909]

Kim kendiliğinden bir ibadet yaparak bidat çıkarırsa, bu sapıklık kendisine reddolunur. Zira şüphesiz Allah, kendisine yaklaştıraak olan ibadetleri koymaya hak sahibi olandır.

İbni Kayyım der ki; "Bilinmektedir ki, Allah ve Rasulünün bildirdiğinden başka haram, Allah ve Rasulünün kötü gördüğü dışında kötülük olmadığı gibi, Allah'ın vacip kıldığından başka farz da yoktur. Allah'ın koyduğundan başka şeriat olamaz. İbadetlerde asıl olan, onun meşru olduğunu gösteren bir delil olmadığı müddetçe o ibadetin geçersiz oluşudur. Akidler ve muamelelerde asıl olan ise, yasaklığına dair bir delil olmadığı müddetçe sahih olmasıdır. (Eşyada asıl olan mübahlıktır.)"[910]

Şeyhulislam İbni Teymiye der ki; "Şer'î bir delil olmaksızın hiç kimse için bir ibadet veya bir yakınlık vesilesi edinme imkanı yoktur."[911]

İmam İbni Kesir, Kuran okuma sevabının ölüye hediye edilmesi meselesindeki ihtilaf hakkında der ki; "Kuran okuma ölünün amelinden ve kazancından değildir. Bu sebepledir ki, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ümmetini ölüler için Kuran okumaya, ne açık bir ifadeyle ne de îmâ ile teşvik etmemiştir. Sahabelerin hiçbirisinden de bu konuda bir nakil yoktur. Şayet bu hayırlı bir amel olsaydı, şüphesiz onlar bu hayırda bizi geçerlerdi. Allah'a yaklaştıran ameller ancak nass ile sabit olur ve bu hususta kıyas ile veya birtakım görüşlerle karar verilemez."[912]

Sahabe ve Tabiinden salih selefimiz işte bu yol üzere idiler."[913]

Ali Bin Ebu Talib r.a. der ki; "Şayet din, görüş ile olsaydı mestlerin üzerini değil, altını mesh ederdim. Fakat ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in mestlerinin üzerini mesh ettiğini gördüm."[914]

---

909 Müslim(iman 80)

910 İ'lamul Muvakkiin(1/344)

911 Mecmuul Fetava(31/35)

912 İbni Kesir Tefsiri(4/401)

913 Ali el-Halebi İlmu Usulil Bid'a(s.70-73)

914 Elbani Sahihu Ebu Davud(1/53) İbni Hacer Telhisul Habir(1/160)

Ömer bin el-Hattab r.a. hacerul evsedi öptükten sonra şöyle demişti; “Şüphesiz biliyorum ki, sen faydası ve zararı olmayan bir taşsın. Şayet Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in seni öptüğünü görmeseydim seni öpmezdim.”[915]

Bir kadın Aişe r.a.’ya; “Bizden biri temizlenince namazını neden kaza etmiyor?” diye sorunca; “Sen harûrî (Hâricî) misin? Biz peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in zamanında hayız olduğumuz zaman bize bunu emretmezdi.”[916]

Nafi anlatıyor; İbni Ömer r.a.’nın yanında birisi hapşırdı ve “Elhamdulillah ves selamu ala Rasulih” dedi. Bunun üzerine İbni Ömer r.a.; “Ben de derim ki, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bize öğrettiği böyle değildir. Biz deriz ki; “Elhamdulillahi ala kulli hal”[917]

Bu nebevî hadisler ve seleften gelen rivayetler, şeriatı anlamadaki doğru yolu açıklamaktadır. Şüphesiz aklın bunun aksini güzel görmesine veya şahsi görüşün bunun zıddını süslemesine mecal yoktur. Şüphesiz şer’î naslar bu şekilde varid olmuştur.

İmam Şafiî r.a. der ki; “Kim bir konuda istihsan ile (Şahsi görüşle güzel bularak) hükmederse şeriat koymuş olur.”[918]

4- Şüphesiz bidat çıkarmak, hevaya tabi olmaktır. Zira akıl, eğer şeriata tâbî değilse, onda heva ve şehvetten başka bir şey yoktur. Bilirsin ki hevâya uymak, apaçık bir sapıklıktır. Allah Teala’nın şu kavlini görmez misin; “**Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık. O halde insanlar arasında adaletle hükmet. Hevâ ve hevese uyma, sonra bu seni Allah'ın yolundan saptırır. Doğrusu Allah'ın yolundan sapanlara, hesap gününü unutmalarına karşılık çetin bir azap vardır.”**(Sa’d 26)

Neticede hüküm, hak ve heva olmak üzere iki şık arasındadır. Bir üçüncü şık yoktur. Yine Allah Azze ve Celle buyuruyor ki;

“Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme.”(Kehf 28)

915 Buhari ve Müslim.

916 Buhari ve Müslim

917 Tirmizi(2738) Hakim(4/265) isnadı hasendir.

918 Gazalî el-Menhul(s.374) Mahalli Cemul Cevami(2/395) Ali el-Halebi İlmu Usulil Bid’a(s.70-73)

“Allah'tan bir yol gösterici olmaksızın kendi hevesine uyandan daha sapık kim olabilir!”(Kasas 50)

“Sonra da seni din konusunda bir şeriat sahibi kıldık. Sen ona uy; bilmeyenlerin isteklerine uyma.”(Casiye 18)

İbni Mesud r.a.’den; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bize bir çizgi çizdi ve buyurdu ki; “İşte Allah’ın yolu” sonra bu çizginin sağına ve soluna da çizgiler çizerek buyurdu ki; “İşte bu yollardan her birinin üzerinde şeytan vardır ve kendisine çağırır.” Sonra şu ayeti okudu; “**Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. (Başka) yollara uymayın. Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır. İşte sakınmanız için Allah size bunları emretti.”**(En’am 153)[919]

İbni Mesud r.a. dedi ki; “Şüphesiz bizler, uyarız, yenilik çıkarmayız, tâbî oluruz, bidat çıkarmayız. Emre sarıldığımız sürece sapıtmayız.”[920]

5- Amelin kabul olunması için ihlâs yeterli değildir. Zira şüphesiz, İslam iki dînî esas üzere kuruludur; ortağı olmayan tek Allah’a kulluk etmemiz ve dinde meşru olan, Rasulün emri olan şeyle ibadet etmemiz.[921]

Yani sahih amel iki şart ile makbul olur; ihlâs ve Rasule tâbi olmak. Fudayl bin Iyaz r.a. der ki; “Şüphesiz amel samimî olup doğru olmazsa kabul edilmez. Yine amel, doğru olup samimi olmazsa kabul edilmez. Samimi olması; yalnız Allah için yapılmasıdır. Doğru olması ise sünnete uygun olmasıdır.”[922]

Bunun delilleri çoktur. İbadetin Allah’a has kılınması şu ayetlerle vaciptir; “**Halbuki onlara ancak, dini yalnız O'na has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri, namaz kılmaları ve zekât vermeleri emrolunmuştu. Sağlam din de budur.**”(Beyine 5)

Bir adam Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gelerek; “Hem sevabını hem de övülmeyi umarak savaşan kimse hakkında ne dersin?” dedi. Buyurdu ki; “Ona karşılık yoktur” adam bunu üç sefer sordu ve hepsinde aynı cevabı aldı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve

---

919 Hasendir. Elbani Zılalul Cenne(1/13)

920 Lalkaî Şerhu Usuli İtikad(1/96)

921 Mecmuul Fetava(1/189)

922 Ebu Nuaym Hilye(8/95) İlmu Usulil Bida(s.61)

sellem sonunda şöyle buyurdu; “Şüphesiz Allah ancak kendisi için halis olarak yapılan ameli kabul eder.”[923]

Rasule tabi olmanın gereğine gelince; Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur; **“(Resûlüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir.”**(Âl-i İmran 31)

“Allah'a ve Allah'ın bütün kelâmlarına iman etmiş bulunan o ümmî peygambere, evet ona uyun ki, hidayete erebilesiniz.”(A’raf 158)

Enes (radıyallahu anh) anlatıyor: Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'in zevce-i pâklerinin hâne-i saâdetlerine bir gurub erkek gelerek Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın (evdeki) ibadetinden sordular. Kendilerine sordukları husus açıklanınca sanki bunu az bularak:

"Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) kim, biz kimiz? Allah O'nun geçmiş ve gelecek bütün günahlarını affetmiştir (bu sebeple O'na az ibadet de yeter) dediler. İçlerinden biri: "Ben artık hayatım boyunca her gece namaz kılacağım" dedi. İkincisi: "Ben de hayatımca hep oruç tutacağım, hiç bir gün terk etmeyeceğim" dedi. Üçüncüsü de: "Kadınları ebediyen terk edip, onlara hiç temas etmeyeceğim" dedi. (Bilâhere durumdan haberdar olan) Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm) onları bularak:

"Sizler böyle böyle söylemişsiniz. Halbuki Allah'a yemin olsun Allah'tan en çok korkanınız ve yasaklarından en ziyade kaçınanınız benim. Fakat buna rağmen, bazan oruç tutar, bazan yerim: namaz kılarım, uyurum da; kadınlarla beraber de olurum. (Benim sünnetim budur), kim sünnetimi beğenmezse benden değildir" buyurdu.[924]

Muaviye r.a. Kabe’nin dört rüknünü selamlayınca İbni Abbas r.a.; “Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu iki rüknü selamlamazdı” dedi. Muaviye r.a.; “Bu ikisi Kabe’den ayrı değil ki” dedi. İbni Abbas r.a.; “Sizin için Allah Rasulünde en güzel örnek vardır” dedi. Bunun üzerine Muaviye r.a.; “Doğru söyledin” dedi.[925]

923 Elbani Sahihu Süneni Nesai(2/384)

924 Buhârî(Nikah 1) Müslim(1401) Nesâî(6/60)

925 Ahmed

Amr b. Yahya’dan; “babamı, babasından (naklen) şöyle rivayet ederken duydum: "Babam dedi ki; "Sabah namazından önce Abdullah b. Mes'ûd'un kapısının önünde otururduk. Çıktığında, onunla beraber mescide giderdik. Neyse (bir gün) Ebû Musa el-Eş'arî yanımıza geldi ve; "Ebû Abdirrahman (yani Abdullah b. Mesûd) şimdiye kadar yanınıza çıktı mı?" dedi. "Hayır" dedik. O da bizimle beraber oturdu. Nihayet (Abdullah) çıktı. Çıkınca toptan ona ayağa kalktık. Sonra Ebû Musa ona şöyle dedi:

"Ey Ebû Abdirrahman! Biraz önce mescidde yadırgadığın bir durum gördüm. Ama yine de, Allah'a şükür, hayırdan başka bir şey görmüş değilim." (Abdullah) "Nedir o?" diye sordu. O da; "Yaşarsan birazdan göreceksin. Mescidde halkalar halinde, oturmuş, namazı bekleyen bir topluluk gördüm. Her halkada (İdareci) bir adam, (halkadakilerin) ellerinde de çakıl taşları var. (idareci): "Yüz defa Allahu ekber deyin" diyor, onlar da yüz defa Allahu Ekber diyorlar. Sonra, yüz defa La İlahe İllallah, deyin diyor, onlar da yüz defa La ilahe İllallah diyorlar. Yüz defa Sübhanallah deyin diyor, onlar da yüz defa Sübhanallah diyorlar."

Abdullah b. Mes'ûd; "Peki onlara ne dedin?" dedi. "Senin görüşünü bekleyerek -veya "senin emrini bekleyerek" -onlara bir şey söylemedim." dedi.

Dedi ki; "onlara kötülüklerini hesab etmelerini emredip (bununla) iyiliklerinden hiçbir şeyin de zayi edilmeyeceğine dair onlara güvence verseydin ya!" dedi. Sonra gitti, biz de onunla beraber gittik. Nihayet o, bu halkalardan birine geldi, başlarında durdu ve şöyle dedi: "Bu, yaptığınızı gördüğüm nedir?"

Dediler ki; "Ey Ebû Abdirrahman! Bunlar çakıl taşları. Onlarla Allahu Ekber, La ilahe İllallah ve Sübhanallah deyişleri sayıyoruz." (Bunun üzerine Abdullah b. Mes'ûd) dedi ki;

"Artık kötülüklerinizi sayıp (hesab edin)! Ben, iyiliklerinizden hiç bir şeyin zayi edilmeyeceğine kefilim. Yazıklar olsun size! Ey Ümmet-i Muhammed, ne çabuk helak oldunuz! Peygamberinizin -salallahu aleyhi ve sellem- şu sahabesi içinizde hâlâ bolca bulunmakta. İşte onun elbiseleri, henüz eskimemiş; kapları, (henüz) kırılmamış. Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki, sizler kesinlikle ya Muhammed'in dininden daha doğru yolda olan bir din üzerindesiniz (-ki bu imkânsızdır-) veya bir sapıklık kapısı açmaktasınız."

Onlar; "Vallahi, ey Ebû Abdirrahman, biz, başka bir şey değil, sadece hayrı (elde etmeyi) İstedik" dediler.

O da şöyle karşılık verdi; "Hayrı (elde etmek) isteyen niceleri vardır ki onu hiç elde edemeyeceklerdir. Resûlullah -salallahu aleyhi ve sellem- bize haber vermişti ki; Kur'an'ı okuyacak olan bir topluluğun bu okuyuşları sadece dilde kalacak, onların köprücük kemiklerini ileriye geçmeyecek. Vallahi, bilmiyorum, belki onların çoğu sizdendir." Sonra Abdullah onlardan yüz çevirdi.

(Amr b. Yahya'nın dedesi) Amr b. Selime, bundan sonra şöyle dedi: Bu halkalardaki (insanların) tamamını, en-Nehrevân olayında, haricîlerin yanında bize karşı vuruşurken gördük." [926]

Bu kıssa, alim sahabelerin, ibadetlerin vesile ve maksatları hakkındaki anlayışlarını göstermektedir. Bir topluluk, Allah Azze ve Celle'yi tesbih, tekbir, tehlil ve tahmid ile zikrediyor, bu zikredişlerini saymak için taş kullanıyorlar. Bu amellerinde niyetleri Allah'a ibadet etmek olduğu halde İbni Mesud r.a. bunları sünnete muhalif bir bidat görerek onlara karşı çıkmıştır. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem böyle yapmamıştır. Onların niyetlerinin güzel oluşu, yaptıklarının sahih olduğunu göstermiyor. Zira niyetin güzel olması, bidatı sünnete çevirmez ve çirkini güzel yapmaz. Güzel niyetin yanında sünnete ve selefe uyma şartı da kaçınılmazdır.[927]

Said bin el-Müseyyeb radıyallahu anh, fecrin doğuşundan sonra namaz kılmaya devam eden birini gördü ve onu uyardı. Adam; "Ey Ebu Muhammed! Namaz kıldım diye Allah bana azab eder mi?" diye aklınca haklı bir gerekçe zikretti. İbnül Müseyyeb; "Hayır, fakat Allah sana Sünnet'e aykırı hareket ettiğin için azab eder." Dedi.[928] Benzeri İbni Abbas r.a.'dan da rivayet edilmiştir.[929]

Elbanî r.a. der ki; "Said Bin el-Müseyyeb'in bu veciz cevabı, bidatleri güzel görene karşı ve sünnet ehlini "zikri ve namazı inkar etmekle" suçlayanlara karşı kuvvetli bir silahtır. Halbuki, sünnet ehli

---

926 Darimi(1/68) Taberani bunu hasen bir isnad ile rivayet etmiştir. Bkz.: Taberâni(9/125) Mecmau'z-Zevâ'id, (1/181). Hadisin merfû kısmı için bkz. Müslim(1/663); İbn Mâce(1/59); Ahmed b. Hanbel(1/380, 404)

927 Halebi İlmu Usulil Bid'a(s.244) Hilali el-Bida(s.15) Ebu Şame el-Bais(s.63)

928 İsnadı ceyyiddir. Darimi(1/116) Abdurrezzak(3/52) Beyhaki(2/466) Hatib el Fakih(1/147)

929 İbni Abdilberr Cami(s.559) Şatıbi Muvafakat(4/18)

sadece sünnete muhalif olan namaz, zikir v.b. şeylere karşı çıkmaktadır."[930]

Birisi imam Malik'e; "Ey Ebu Abdullah! Nerede ihrama gireyim?" dedi. O da; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in girdiği yer olan Zul-Huleyfe'den itibaren" dedi. Adam; "Ben, kabrin yanında, Mescidin yanından girmek istiyorum" dedi. İmam Malik; "Öyle yapma! Fitneye düşmenden korkarım." Dedi. Adam; "Bunda ne gibi bir fitne olabilir ki? Ben daha fazla mesafeden ihrama gireceğim." Deyince imam Malik; "Hangi fitne senin kendini Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i fazilette geçmiş görmenden daha büyük olabilir? Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; "**O'nun emrine muhalefet edenler kendilerine bir fitnenin veya elîm bir azabın isabet etmesinden sakınsınlar."**(Nur 63)"[931]

6- Sahih deliller bidati mutlak olarak kötülemektedir. Bidatın; "hasene=güzel" ve "seyyie=kötü" diye ikiye taksim edilmesinin delili yoktur.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; "Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bid'attir ve her bid'at sapıklıktır. Her sapıklık ta ateştedir." Buyurmuştur.[932]

Yine şöyle buyurmuştur; "Sizden kim Benden sonra yaşarsa bir çok ihtilaflar görecektir. Bu yüzden sünnetime ve hidayete erdirilmiş raşid halifelerin sünnetine sarılmanız gereklidir. Ona azı dişlerinizle ısırır gibi sarılıp, bırakmayın. Sizleri sonradan çıkarılanlardan sakındırırım. Zira şüphesiz her sonradan çıkarılan şey bidattir ve her bidat sapıklıktır."[933]

"Kim şu emrimizde olmayan bir şey çıkarırsa o reddolunur."[934]

"Kim emrimiz olmayan bir şeyle amel ederse, o reddolunur."[935]

930 El-Elbani el-İrva(2/236)

931 Hatib el-Fakih(1/148) Ebu Nuaym Hilye(6/326) Beyhaki Medhal(236) İbni Batta el-İbane(98) Halebi İlmu Usulil bida(s.72)

932 Müslim ve Nesai

933 Ahmed(4/126, 127) Ebu Davud(4607) Tirmizi(2815, 2816) İbni Mace(42,44) İbni Ebi Asım Es Sünne(1/29-30) İbni Hibban(1/104) İbni Abdilberr Cami(2/222, 224) Hakim(1/65, 96, 97) Taberani(18/537-602, 617, 625) Beyhaki(10/114) Cem'ül Fevaid(127) Darimi(95) Tahavi Müşkil(1/85-87) Tayalisi(2615-16) Suyuti el-Emru bil-İttiba(s.34) Elbani Sahihu Ebu Davud(3/119) Sahihtir.

934 Buhari ve Müslim

Bu hadislerde olduğu gibi bidatler arasında bir ayrım söz konusu değildir. Nekre (belirsiz) olarak gelen izafe umum ifade eder. ancak bir istisna varsa o başka. Peki burada istisna nerede? Bazılarının istisna iddialarına cevap inşallah ileride gelecek.

Bu, bütün salih selefin anlayışıdır. Nitekim İbnu Ömer r.a.; "İnsanlar güzel görse de bütün bidatler sapıklıktır." Demiştir.[936]

İbni Mesud r.a.; "Ey İnsanlar! Sizler hadis anlatıyorsunuz ve size hadis anlatılıyor. Bir bidat gördüğünüz zaman ilk duruma sarılın."[937]

İşte bu iki sahabe bidati umum manada almışlar, güzel-çirkin ayrımı yapmamışlardır. Usul ilminde sabit olmuştur ki; şeriatın küllî delili, pek çok yerde, farklı zamanlarda ve farklı durumlarda tekrar ederse, o tahsis edilmez ve sınırlandırılmaz. Böylece delilin getirdiği hüküm, mutlak olarak genellik ifade eder. Bidati kötüleyen ve ondan sakındıran hadisler de bu kabildendir. Nitekim peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, minber üzerinde Müslüman topluluğuna pek çok zaman ve farklı hallerde bütün bidatlerin sapıklık olduğunu belirtmiş, ne bir ayette, ne de bir hadiste bu konudaki genelleştiren ifadeyi sınırlandıran bir delil gelmemiştir. Bu da genel ifadenin, mutlak oluşunu gösterir.

Salih selef de bidatin kötülenmesinde icma etmiş, bundan hiçbir şeyi istisna etmemişlerdir. Sabit olan icma; bütün bidatlerin kötü oluşunu, hiçbir bidatin güzel olamayacağını göstermektedir.[938]

7- bidatın güzelinin de olduğunu iddia edenlerin, yapılan işin zahirde taat olduğunu mazeret göstermeleri geçersizdir. Aslında o tam aksine masiyettir. Zira mücerred akıl, mesela öğlen namazını neşeli zamanlarda beş rekat kılmayı daha güzel görür. Bu, diğer farzlar için de aynıdır. Bidati güzel görenin, güzelini çirkininden ayırmaya şiddetli bir ihtiyacı vardır. Biz ittifakla diyoruz ki; zahiri taat olan her şey taat olmadığı gibi, zahiri masiyet olan her şey de masiyet değildir. Neticede bidatçi, isabet ettiği güzel bidat ile hatta ettiği çirkin bidat arasında döner durur. Durum böyle olunca, bu bidatin güzel olduğunu iddia etmek ancak Kitap ve Sünnet'ten bir delil ile mümkün olabilecektir. Hâlbuki Kitap ve Sünnet'ten delil bulunan şey bidat değildir. O halde "güzel bidat" iddiası batıldır.

---

935 Müslim

936 Lalkai(126) İbni Batta(205) Beyhaki Medhal(191) İbni Nasr es-Sunne(70) isnadı sahihtir; Ali el-Halebi İlmu Usulil Bida(s.92)

937 Darimi(1/61) Lalkai(1/77) Fethul Bari(13/253) sahihtir; İlmu Usulil Bida(s.226)

938 Abdulkayyum es-Suheybanî el-Lum'a Fir Reddi Ala Musiniyil Bid'a(49-51) Şatıbi el-İtisam(1/187-188)

Herhangi bir amelin “güzel bidat” olduğunu iddia edene; “bir bidatin güzel mi, yoksa çirkin mi olduğunu nereden anladığını sorarız.

Güzel zannedilen pek çok amelin aslında çirkin bidat olduğuna sıkça şahid oluruz. Mesela Sahihu Müslim’de; Ukbe bin Amir r.a.’den şu rivayet gelmeseydi anlayamazdık; “Üç vakit vardır ki, Resülullah (aleyhissalatu vesselâm) bizi o vakitlerde namaz kılmaktan veya ölülerimizi mezara gömmekten nehyetti:

— Güneş doğmaya başladığı andan yükselinceye kadar.

— Öğleyin güneş tepe noktasına gelince, meyledinceye kadar.

— Güneş batmaya meyledip batıncaya kadar."[939]

Sahihayn’daki rivayette Aişe (radıyallâhu anhâ) anlatıyor: "Allah namazı (ilk defa farz ettiği zaman iki rek'at olarak farz etmişti. Sonra onu hazer için (dörde) tamamladı. Yolcu namazı ilk farz edildiği şekilde sabit tutuldu."[940] Bu hadis ulaşmasaydı, seferde namazı tam kılmanın caiz olmadığını anlayamazdık.

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, abdest alırken azalarını üçer kere yıkadıktan sonra; “İşte abdest budur. Kim bundan fazla yaparsa kötülük ve zulüm etmiş olur.” Buyurmuştur.[941] Bu hadis olmasaydı abdest alırken azaları beş kez yıkamanın, akıl güzel gördüğü halde caiz olmadığını anlayamazdık.

İbni Abbas r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Dikkat edin! Ben rükû ve secdelerde Kuran okumaktan nehyolundum”[942] bu hadis olmasaydı bu fiilin caiz olmadığını nereden anlayacaktık? Şeriatta taat zannedilen birçok şey aslında masiyettir ve ceza gerektirir.

8- insanların çoğu, genel manada gelen nasları bidatleri için delil getiriyorlar. Bu ise büyük bir hata olup, usul ilminin önemli kaideleri ile çelişmektedir.

---

[939] Müslim(831) Ebu Davud(3192) Tirmizi(1030) Nesâi(1/275, 26)
[940] Buhârî(3935) Müslim(685) Muvatta(1/146) Ebu Dâvud(1198) Nesâî(1/225).
[941] Elbani Sahihu Ebu Davud(1/46)
[942] Müslim

Mesela; birkaç kişi mescide namaz kılmak için gelseler, içlerinden biri öne geçip onlara cemaatle tahıyyetul mescid namazı kıldırsa, içlerinden bazısı da buna karşı çıksa, diğerleri de kişinin cemaatle kıldığı namazın yalnız başına kıldığı namazdan daha faziletli olduğuna dair hadisleri delil getirse, iki ayrı görüşe bölünmüş olmazlar mı? Bunlardan birisi bu istidlale uygun, diğeri muhaliftir. Halbuki bu delil başka bir konuda varid olmuştur. Peki, burada ayırıcı kavil hangisidir?

Şeyhulislam İbni Teymiye, Tefsir Usulü'ne Giriş adlı eserinde diyor ki; "Şu bilinmelidir ki, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ashabına Kuran'ın manalarını, onun lafızlarını nasıl açıkladıysa öyle açıklamıştır. Çünkü Allah Teala'nın; "**Biz sana zikr'i indirdik ki, insanlara ne indirildiğini açıklayasın**."(Nahl 44) ayeti, hem lafzın, hem de mananın açıklanmasını içine alır.

(Tabiîn'den) Ebu Abdurrahman es-Sulemî demiştir ki; "Osman bin Affan ve Abdullah bin Mesud gibi, bize Kuran okutanlar bildirmişlerdir ki, onlar peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den on ayeti ilim ve amelce öğrenmeden geçmezlerdi. Onlar bize dediler ki; "Bizler Kuran'ı ilim ve amel ile birlikte öğrendik."[943]

Bundan dolayıdır ki, onlar, bir sureyi bellemek için uzun bir müddet o sure üzerinde dururlardı. Enes r.a. şöyle demiştir;

"Bizim zamanımızda birisi Bakara ve Al-i İmran surelerini okuduğu zaman gözümüzde büyürdü."[944]

Abdullah bin Ömer r.a., Bakara suresini öğrenmek (ezberlemek) için birkaç yılını, bir rivayete göre sekiz yılını vermiştir. Bunu İmam Malik rivayet etmektedir.[945]

Çünkü Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur; **"Sana bu mübarek Kitab'ı, ayetlerini düşünsünler ve aklı olanlar öğüt alsınlar diye indirdik."**(Sad 29)

"Hâla Kur'an üzerinde gereği gibi düşünmeyecekler mi?"(Nisa 82)

[943] Taberi(1/80) Kurtubi(1/39)
[944] Sülasiyatu Müsnedil İmam Ahmed(2/276)
[945] Muvatta(1/205) Kurtubi(1/39)

“Onlar bu sözü (Kur'an'ı) hiç düşünmediler mi?”(Müminun 68)

Bu ayetlerde sözedilen “tedebbür; iyi düşünmek”, Kur’anın manalarını anlamadan gerçekleşmez. Yine Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur;

“**Akıl erdiresiniz diye biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik.**”(Yusuf 2) Bir söze akıl erdirmek için, onu anlamak gerekir. Malumdur ki, her söz mücerred lafızlarından öte, manasının anlaşılması için söylenir. Kuran ise anlaşılmaya daha layıktır.

Tıp, hesap gibi fen dallarıyla ilgili kitap okuyan bir topluluğun, okuduklarını anlamak istememeleri düşünülemez. O halde kurtuluşlarına, din ve dünya saadetlerine sebep olacak olan Allah Kelamı nasıl olur da anlaşılmak için okunmaz?”[946]

İmam Şatıbî de el-Muvafakat’ta genel manadaki delillerle selefin anlayışına muhalif istidlalde bulunanlara ve delili, varid oluş sebebinden başka konulara hamledip onunla amele çağıranlara reddiyede bulunarak der ki;

“İlk nesillerin hiçbir şekilde amel etmedikleri deliller: Sonra gelenlerin (müteahhirûn) kendi kuruntularına bunları delil olarak kullanmaları asla yerinde değildir ve onlar hiçbir şekilde delil olamazlar. Zira eğer delil olsalardı, sahabe ve tabiîn nesillerinin değerlendirmelerinden uzak kalıp da şunların onu anlaması gibi bir sonuç asla ortaya çıkmazdı. İlk nesillerin amel ettiği veya terk ettiği şey, delil sanılan şeyin gereğine nasıl ters düşer ve onunla nasıl çatışabilir?

Sonra gelen nesillerin bu türden delillerle amel etmeleri, ilk nesillerin icmâına muhalefet olmaktadır. İcmâa muhalefet eden her kim olursa olsun hatalıdır. Zira Muhammed ümmeti hata üzerinde görüş birliği etmez. Onların üzerinde bulundukları fiil ya da terk, sünnettir ve muteber bir durumdur, hidâyettir. İnsan ya hata eder ya da isabet eder. Selefe muhalefet eden kimseler hata üzerindedir. Bu kadarı delil olarak yeterlidir…

İşte bu noktadan hareketledir ki, ehl-i sünnet âlimleri Râfızîlerin “Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kendinden sonra halife olmak

---

[946] İbni Teymiyye Mukaddimetun Fi Usulit Tefsir(s.8-9)

üzere Hz. Ali'yi tayin etti” şeklindeki iddialarına kulak asmamışlardır. Çünkü bütün sahabenin bu iddia aksine hareket etmiş olmaları, onun batıl ve dikkate alınmayacağına açık bir delildir. Çünkü sahabe hata üzerinde görüşbirliği etmez. Çoğu zaman bid'at ve sapık mezhep sahiplerinin Kitap ve sünnet ile iddialarını desteklemeye çalıştıklarını görürsün; bunlar keyfî yorumlar yaparlar, onların müteşâbihlerine sarılarak havayı bulandırmak ve böylece halka karşı kendilerinin hak üzere oldukları intibaını vermek isterler.”[947]

Yine aynı eserde der ki; “Bundan dolayı, şer’i deliler üzerinde duran kimselerin, mutlaka o delillerden selefin ne anladıklarını gözönünde bulundurmaları bir mecburiyettir. Onların amel edegeldiklerine uygun düşen mana, doğru olmaya en layık olandır; ilim ve amel için en uygunudur.”[948]

Hafız İbn Abdilhadi r.a., der ki; "Bir ayeti veya bir hadisi, Selef zamanında onların bilmediği ve ümmete açıklamadıkları halde te'vil etmek caiz değildir. Aksi halde "selefin bu gerçeği bilmedikleri ve bu konuda sapmış oldukları, sonraki asırlarda çıkmış olan bu iddia sahibinin ise hidayet üzere olduğu" gibi bir anlam çıkar."[949]

İbn Kayyım r.a. diyor ki; "Allah'ın Kitabındaki bir ayeti Selef ve imamların açıkladıklarına muhalif şekilde yorumlayan kişi iki halden biri içindedir; ya kendisi hata etmiştir ya da bunu kendisinin söylediklerine muhalif olarak açıklayan selef hata etmiştir. Akıl sahibi bir kimse, bu kimsenin hata yapmaya seleften daha layık olduğunda şüphe etmez.

Bu konuda "Onlar bu işin ehli ise, biz de onun ehliyiz" diyerek gururlanan kişi, küstahlık ederek kapıları kendi yüzüne kapamıştır. Doğru yola eriştirecek olan Allah'tır." [950]

Derim ki, bu kaideyi anladıysan, bahsettiklerimiz içinde hangi fırkanın hidayet üzere olduğu ortaya çıkmış demektir.

İşte bu umumi delil, Selef r.a'un amelinde veya anlayışında varid olmayan bir şeyin (Farz namazlar ve teravih gibi cemaatle kılınan namazların diğer nafilele namazlara kıyaslanarak cemaatle kılınamayacağı gibi) cemaate delil getirilmesinde geçerli olmadığını

---

[947] El-Muvafakat(3/72)
[948] El-Muvafakat(3/77)
[949] Sarimul Menkî Fir Reddi Ales Subkî(s.318)
[950] Es-Savaikul Mürsele Alel Cehmiye vel Muattıla muhtasarı(2/128)

gösteriyor. Öyleyse, umumun bir parçasında geçerli olan olan şey, bütün parçaları için geçerli olmayacaktır. Selefin uygulamasında bunun bir başka örneğini görelim;

Ebu Davud, Sünen'inde Mücahid r.a.'den rivayet ediyor; "İbni Ömer r.a. ile beraber idim. Bir adam öğle veya ikindi vaktinde tesvib yaptı. Bunun üzerine İbni Ömer r.a.; "Benimle gel de gidelim. Zira bu bidattir" dedi.[951]

Tesvib; onların mescidlerin kapılarında durup "Namaza! Namaza!" diye nida etmeleridir.[952]

Birisi gelip; "Namazı hatırlatmakta ne zarar var? Allah Teala; "**Hatırlat, zira hatırlatmak müminlere fayda veri**r"(Zariyat 55) buyurmuştur." Derse, onun sözü kabul edilmez, bu anlayışı reddolunur. Çünkü Selef radıyallahu anhum bu ayeti genele yorumlayarak anlamamıştır. Malumdur ki, İbn Ömer r.a. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e uymada en dikkatli olan ve sünneti en iyi gözeten sahabelerden biridir.

Buna diğer bir örnek daha önce geçen şu rivayettir; Nafi anlatıyor; İbni Ömer r.a.'nın yanında birisi hapşırdı ve "Elhamdulillah ves selamu ala Rasulih" dedi. Bunun üzerine İbni Ömer r.a.; "Ben de "Elhamdulillah ves selamu ala Rasulillah diyorum ama, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bize öğrettiği böyle değildir. Biz deriz ki; "Elhamdulillahi ala kulli hal"[953]

Burada İbn Ömer r.a., "**Şüphesiz Allah ve melekleri peygambere salat ederler, ey iman edenler siz de ona salat ve selam verin**"(Ahzab 56) ayeti umum ifade ettiği halde, bu adama karşı çıkıyor. Demek ki ayet umum ifade etmesi yanında, sahabenin ve onlardan sonra gelen salih selefin anlayışı önceliklidir.

Allah ona rahmet etsin, İmam el-Evzaî ne güzel demiş; "Sünnet üzere olmaya sabrediniz! Sahabelerin durduğu yerde durunuz ve onların söylediklerini söyleyiniz. Onların açıklama yapmadığı şeyi açıklamaya çalışmayın. Salih selefin yolunu tut! Onlara geniş gelen şey sana da geniş gelir."[954]

---

[951] Ebu Davud(538) isnadı hasendir.
[952] Et-Tartuşi el-Havadis vel Bid'a(s.149)
953 Tirmizi(2738) Hakim(4/265) isnadı hasendir.
[954] Lalkai Şerhu Usuli İtikadi Ehlis Sunne vel-Cemaa(1/174) Beyhaki

Bunun üzerine diyoruz ki; Öncekilere muhalefet etmekten şiddetle sakın! Faziletli gibi görünse bile buna yanaşma! Onda bir fazilet olsaydı selef bunu yapmaya daha layıktır. Yardımcımız Allah'tır.[955]

9- Bidat'a "bidat-ı hasene" demek, kötülük getirir.

Birincisi; bir bidatın güzel görülmesi, onlar tarafından; Allah'ın kulları için tamamladığı ve razı olduğu bu dinde müstehap görülmesi demektir. Böyle bir iddianın batıl oluşu ise ortadadır. Zira ne Allah kullarına bu bidatı emretmiş, ne de Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem emretmiştir. Raşid halifeler, diğer sahabeler ve onlara tabi olan Tabiin de bunu yapmamışlardır. İşte böylece, kim bir bidati dinde güzel bulursa, Allah'a, Kitabına ve Rasulüne bilmeden iftirada bulunmuş olur.

İkincisi; Peygamber sallallhu aleyhi ve sellem ve ashabının bazı amelleri terk etmeleri de övülmüş, güzel ve bereketli sünnetlerdir. Zira Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabı ondan uzak durmuşlardır.

Üçüncüsü; bidatı hasene diye iddia ederek yerleştirmek isteyenler, ne Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in övülmüş, mübarek sünnetinde ne de Sahabelerinin fiilinde olmayan bir şeyle amel etmeyle, sünnet ile amel etmenin kazandırdığı şeyin kazanılacağını iddia etmiş olurlar. Bunu ise, akıl ve din sahibi biri söylemez."[956]

Allah'tan bize hakkı hak olarak gösterip ona tâbi olmayı, batılı da batıl olarak gösterip ondan uzak durmayı nasip etmesini niyaz ederim.

Medhal(233) Acurri Şeriat(2/673-674) İsnadı sahihtir.

[955] Ali el-Halebî İlmu Usulil Bid'a(s.137-145)

[956] Şeyh Hamud et-Tuveycirî er-Reddul Kavî Aler Rıfaî vel Mechul ve ibni Alevi ve Beyanu Ahtanihim Fil Mevlidin Nebevî(16-17)

32- İHTİLAT

İhtilat meselesi, batılılaşma akımına kapılmış münafıkların İslam ülkelerine soktuğu meselelerin en başında gelmektedir. Zira bu, Müslüman toplumun, dinlerinden ve ahlaklarından sıyrılıp çıkmalarını kolaylaştırmakta, böylece kendisine uyanları ve bağlananları yüce işlerden yüz çevirten haram şehvetlerin ortasına gömerek, zillet içinde bir batı uydusu olmakta ve onların istediği şekli almaktadırlar.

Çalışmamızın konusu, ters yüz edilerek Müslümanların kafasına sokulan şu şüphelerdir;

1- Diyorlar ki; "İslam, kadın – erkek birlikteliğini (ihtilatı) yasaklamamıştır(!). Bilakis, ilk Müslümanlar mescitlerde, ilim meclislerinde, cihad alanlarında, Müslümanların meselelerinin istişare edildiği toplantılarda bir arada bulunuyorlardı."!!!

2- Hezeyanlarından bir diğeri; "İslam, ne sedd-i zerayi (kötülüklerin önünü tıkama prensibi) ile ve ne de iki cinsin arasını ayırarak, kadınları evlere hapsetmek suretiyle değil, iki cinsin karşı karşıya eğitilmesi suretiyle kadın – erkek arasındaki ilişkilerin temiz tutulmasını hedefler."(!!!)

3- Diyorlar ki; "Kadının çalışmak için çıkması, ilerlemenin ve çağdaşlaşmanın kaçınılmaz gereklerindendir."(!)

Allah'a hamd olsun ki, bu gibi şüphelere, sadece kalpleri şehvet hastalığına yakalanmış olanlar düşmektedir. Fakat yine de, isyankarların yolu açığa çıkıp, gafil Müslümanların mahremiyetlerine ve namuslarına kurulan tuzaklara karşı uyanık olmaları için bu iddiaların çürütülmesi gerekmektedir.

Allah'tan dilerim ki bu eseri faydalı kılsın, Müslümanlara basiret versin.

Kur'an ve Sünnet, kadınların ve erkeklerin karışık bulunmalarını yasakladığı gibi, buna vesile olan her şeyi de haram kılar. Bunun Kur'an-ı Kerim'deki delilleri;

1- Allah Teala buyuruyor ki; "**Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Resûlüne itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden,**

sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır."(Ahzab 33-34)

Allah Azze ve Celle'nin bu emri, bütün mümin ve Müslüman kadınları kapsamaktadır. Böylece fesat vesilelerinden uzaklaşarak korunmuş olacaklardır. Zira kadınların ihtiyaç haricinde dışarı çıkmaları, açılıp saçılma ve yabancı erkekle halvet gibi pek çok kötülüklere sebep olmaktadır.

Sonra kadınlar, kendilerini kötülük ve çirkinliklerden alıkoyacak olan Salih ameller işlemekle emrolunuyorlar. Bunlar da, namaz kılmaları, zekat vermeleri, Allah'a ve Rasulüne itaat etmeleridir.

Bundan sonra da kendilerine hem dünyada hem ahirette faydalı olacak şeylere yönlendiriliyorlar; Kur'an-ı Kerim okumak ve ona tabi olmak, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in tertemiz sünnetine sarılmak. İşte bunlar kalbi cilalandırır, pisliklerden temizler, hakka ve doğruya irşat eder.

Allah Azze ve Celle, kadınların evde durmasını emrederken; "قرار " kelimesini kullanıyor. Bu da demektir ki; kadının evde durmasında nefsi için istikrar, kalbi için rahat, göğsü için inşirah (genişleme) vardır. Evden çıktığında ise, nefsine sıkıntı, kalbine endişe, göğsüne de darlık hasıl olur.

2- Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; "**Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman başlarını ve yüzlerini kapatacak şekilde) dış örtülerinden (çarşaflarından bir kısmıyla) üzerlerine örtmelerini söyle. Onların tanınıp ta incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir**." (Ahzab 59)

Kadınlara ihtiyaçları olduğu zaman, kalpleri hastalıklı olanların eziyetlerine maruz kalmamaları için bütün vücutlarını örten bir dış örtüsüyle çıkmaları emrediliyor.

Hal böyle olunca, nasıl olur da kadınlar erkeklerin aralarına girer, onlarla ihtilat eder ve ihtiyaçlarını onlara arz ederler? Bu gidişat, hayâlarını kaybetmelerine sebep olur!

3- Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; **“(Resûlüm!) Mümin erkeklere, gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle. Çünkü bu, kendileri için daha temiz bir davranıştır. Şüphesiz Allah, onların yapmakta olduklarından haberdardır.**

Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Baş örtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler.”(Nur 30-31)

Allah Azze ve Celle, peygamberi aleyhissalatu vesselama, mümin erkek ve kadınlara gözlerini sakındırmalarını, avret yerlerini zinadan korumalarını tebliğ etmesini emretmektedir.

Sonra Allah, bunun kendileri için daha temiz olduğunu açıklıyor. Bilinmektedir ki, avret yerlerini çirkinliklerden korumak, ancak onun vesilelerinden uzak durmak ile olur.

Şüphe yok ki, çalışma alanlarında ve başka yerlerde kadınların erkeklerle karışık olmaları, birbirlerine bakmalarını gerektirecektir ki bu, fuhşa düşmelerinin en büyük vesilesidir. Müminlerden talep edilen bu iki emir, çeşitli yerlerde erkekler ile kadınların bir arada bulunmalarına imkan vermemektedir.

Şüphesiz erkeklerle kadınların beraber bulunmaları, gözlerin sakındırılmasına, avret yerlerinin korunmasına ve nefislerin temiz kalmasına mani olmaktadır.

Böylece Allah Azze ve Celle, mümin kadınlara, gözlerini sakınmalarını, avretlerini korumalarını, kendiliğinden görünen yerler dışında zinetlerini göstermemelerini, örtülerini yakalarına salarak, başlarını ve yüzlerini örtmelerini emrediyor. Zira ayette geçen “**الجيب** ” (yaka) başı ve yüzü kapsar.

Şu halde kadın, erkeklerle bir arada bulunursa ve onlarla beraber çalışırsa, gözlerini nasıl sakınacaklar, avretlerini korumaları ve zinetlerini göstermemeleri nasıl mümkün olacaktır?

Kadınlar ile erkeklerin karışık bulunmaları, bahsedilen sakıncalara düşülmesinin bir garantisidir.

İslam, haram kılınan sakıncalara ulaştıran vesileleri de haram kılar. Bu yüzden kadınların erkeklere yumuşak konuşmalarının erkekleri tamaha düşürdüğü için haram kılındığını görürüz;

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; "**Ey peygamber kadınları, siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Eğer (Allâh'ın buyruğuna karşı gelmekten) korunuyorsanız, sözü yumuşak bir edâ ile söylemeyin ki, kalbinde hastalık bulunan kimse tamah etmesin; güzel, (kuşkudan uzak bir biçimde) söz söyleyin.**"(Ahzab 32)

Yani kalbinde şehvet hastalığı olanlar kastedilmektedir. Öyleyse ihtilat olduğu takdirde bundan nasıl korunulabilir?

Şurası bedihi (apriori) olarak bilinmektedir ki; kadın, erkeklerin bulunduğu yerlere girince, mecburen onlarla konuşacak, birbirlerine karşı konuşmalarını inceltecekler, şeytan da fuhşa düşürene kadar geri planda çirkinliği süsleyecek ve güzel gösterecektir.

Allah Azze ve Celle, kadınlara hicabı emretmekle ve ihtilatı yasaklamakla çok hikmet sahibi ve en iyi bilendir. Çünkü şüphesiz insanlar arasında iyisi ve faciri, temizi ve rezili bulunmaktadır. Örtünme ve ihtilattan sakınma, Allah'ın izniyle fitneden alıkoymakta, şehvet hastalıklarından uzaklaştırmakta, kadınların ve erkeklerin kalplerinin temiz kalmasını sağlamakta, itham edilmekten ve suizandan korumaktadır.

4- Allah Azze ve Celle buyurur ki; **"Peygamber'in hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır."(Ahzab 53)**

Bu gösteriyor ki, yabancı kadınlardan bir şey istenilmesi, ancak erkekler ile kadınlar arasında birbirlerini görmelerini engelleyen bir perdenin bulunması halinde caiz olur. Kadının, dış elbisesiyle yüzünü ve vücudunu örttükten sonra en hayırlı örtüsü, kendisini yabancı erkeklerin görmesinden alıkoyan evidir.

Bunun sünnetten delilleri şunlardır;

1- Ebu Hureyre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

“Erkeklerin en hayırlı safları ön sıralar, en şerli safları ise arka sıralardır. Kadınların en hayırlı safları arkalar, en şerli safları da ön sıralardır.”[957]

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların erkeklerden uzaklaştırılmasının mecburiyetinden dolayı, Müslüman’ın Rabbine en yakın olduğu yer olan namazda, nefislerin şehvetlere karşı zaafı ve şeytanın vesveselerine muhatap olunması korkusuyla, Müslüman erkeğin ve Müslüman kadının fitne ve şüphe mevzilerinden uzak olmaları için böyle irşat ediliyorlar. Namazda dahi durum böyle olunca, namaz dışında nasıl olur da bunun aksi mümkün olabilir?

Bu, iki cinsin çalışma alanlarında ve başka yerlerde ayrı bulunmalarının mecburi oluşuna delil olmaktadır.

2- Abdullah Bin Mes’ud r.a.’den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

“Kadın avrettir. Dışarı çıktığı zaman şeytan, bakışları ona çevirtir. Kadının Rabbine en yakın olduğu yer, evinin ortasıdır.”[958]

Tıybî der ki; “Hemen anlaşılıveren odur ki; kadın evinde olduğu müddetçe, şeytan, insanlara vesvese vererek tamaha düşüremez. Evinden çıktığında ise, hem tamah eder, hem ona tamah edilir. Zira şeytanın en önemli tuzak kapısı kadınlardır.”[959]

Münziri der ki; “Şeytan bakışları kadına çevirtir ve vesvese verir. Çünkü evinden çıkmakla kendisine musallat olunmasına sebep olmuştur.”[960]

3- Ümmü Humeyd es Saidiye r.a., Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gelip der ki;

“Ey Allah’ın Rasulü! Ben seninle beraber namaz kılmak istiyorum.” Bunun üzerine buyurdu ki;

---

[957] Müslim(4/159)
[958] “hasen, sahih” kaydıyla Tirmizi(1183) Münziri ve Heysemi dediler ki; “Bunu Taberani Evsat’ta İbni Ömer r.a.’dan sahih isnad ile rivayet etti.” Bkz.: Mecmauz Zevaid(4/314) Tergib ve Terhib(1/304)
[959] Münavi Feyzul Kadir(6/266)
[960] Tergib ve Terhib(1/306)

“Benimle namaz kılmak istediğini biliyorum. Lakin evinin ortasında kıldığın namaz, evinin avlusunda kıldığı namazdan hayırlıdır. Evinin avlusunda kıldığın namaz da, mahalle mescidinde kıldığın namazdan hayırlıdır. Mahalle mescidinde kıldığın namaz ise, senin için benim şu mescidimde kıldığın namazdan hayırlıdır.”[961]

Bu saliha ve takvalı hanım sahabiyenin, ahlaklı ve dindar olmasına rağmen, Rasulullah salallahu aleyhi ve sellem ona daha doğru ve daha hayırlı olanı açıklamış, ona namaz kılabileceği yerleri fazilet sırasına göre saymıştır. Fazileti en az olan yer, evine en uzak olan yerdir. Çünkü evi dışında daha fazla yol yürüyecek ve bakışlara daha çok maruz kalacaktır.

Bu da gösteriyor ki, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınları mümkün mertebe evinden çıkmaktan alıkoymak istemekte, onların dışarı çıktıkları takdirde meydana gelebilecek tehlikelere işaret etmektedir.

Takvalı ve saliha bir kadının, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile namaz kılmak için çıkması müstehap olmadığına göre, kadının ders için, çalışmak için, siyasi alanlara ve gezmek için çıkabileceği nasıl söylenebilir ve onlar nasıl olur da dışarı çıkmaya davet edilir!?

4- Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların yanına girmekten ve onlarla yalnız kalmaktan sakındırmıştır.

Utbe Bin Amir r.a.’den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Sizleri kadınların yanına girmekten sakındırırım." Ensar’dan biri dedi ki;

"Ya Rasulullah! Kocanın akrabalarına ne dersin?" Buyurdu ki;

"Kocanın akrabaları ölüm (gibi kaçınılması gereken bir durum) dur."[962]

---

[961] İbni Huzeyme(3/95 no; 1689) İbni Hibban(3/318 no; 2214) Hafız İbni Hacer Fethul Bari’de(3/318) İmam Ahmed ve Taberani’ye nisbet etmiş; “Ahmed’in isnadı hasendir. Ebu Davud’un Ebu Mesud r.a.’den rivayeti bunun şahididir.” demiştir.

[962] Buhari(9/330 no; 5232) Müslim(14/153) Tirmizi(1171) Darimi(2645)

İbni Abbas r.a.'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Bir erkek, bir kadın ile yanlarında mahremleri olan bir kimse bulunmadan yalnız kalmasın."[963]

Amir Bin Rabia r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Bir kadınla erkek yalnız kaldığında üçüncüleri şeytan olur."[964]

Bütün tecrübelerden bilinmektedir ki, bu hadislerde sakındırılan kadın erkek ihtilatı, o toplumu fitneye düşürür.

5- Gözleri harama bakmaktan sakındıran hadisler;

Cerir radıyallahu anh der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e aniden (yabancı kadına) bakışın hükmünü sordum;

"**Gözünü derhal başka tarafa çevir** " buyurdu."[965]

Büreyde r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ali radıyallahu anh'e buyurdu ki;

"Ya Ali! bir bakışına bakış ekleme zira birincisi lehine ise de ikincisi aleyhinedir."[966]

Ahmed(4/149) İbnu Katan Kitabun Nazar(s198) Tergib(4/195) Beyhaki(7/90) Beyhaki Şuab(5437) Deylemi(1551) Makdisi Umdetul Ahkam(306) Nesai İşretün Nisa(338) Fethul Bari(9/330) İbni Cevzi Zadul Mesir(6/34) Rıyazus Salihin(1630) Iraki Tarhut Tesrib(7/39)

[963] Buhari(9/331 no; 5233) Müslim(9/109) Tirmizi(2779) Beyhaki Şuab(5444) Rıyazus Salihin(1631)

[964] Müslim(hac 1341) Tirmizi(2165, 2254) Nesai(3898) Ahmed(1/18,26, 3/446) Hakim(1/114,198) Beyhaki Şuab(5454) Zeylai Nasbur Raye(4/249) Tergib(4/196) Tarhut Tesrib(7/40)

[965] Müslim(14/138) Ebu Davud(2148) Tirmizi(2776) Hakim(2/396) Beyhaki(7/90) Ahmed(4/358) Tayalisi(s.93) Darimi(2646) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.71) İbni Ebi Şeybe(3/409) sahihtir

[966] Ebu Davud(2149) Tirmizi(2927) Ahmed(5/353,357) İbni Kesir(3/292) Darimi(rikak,3) Beyhaki(7/90) Hakim(2/212) Deylemi(8312) İbnu Katan Kitabun Nazar(s.73) Bezzar (Keşful Estar, 2/159) Mecmauz Zevaid(4/255) sahihtir.

İbni Abbas r.a.'dan; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kurban gününde Mina'da Fadl Bin Abbas radıyallahu anh'ı bineğinin arkasına almıştı. Bu esnada bir kadın fetva sormaya gelmişti. Fadl bu kadına bakmaya başladı. Bunun üzerine Rasulullah aleyhissalatu vesselam Fadl'ın başını başka tarafa çevirdi."[967]

Ümmü Seleme radıyallahu anha der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanındaydım. Yanında Meymune R.a. da vardı. İbni Ümmü Mektum radıyallahu anh çıka geldi . Bu hicab ayetinden sonra idi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ;

"**Haydi ikinizde perde arkasına geçin**" buyurdu. Dedik ki;

"Ya Rasulullah! o âmâ değil mi? Bizi ne görür ne tanır?" Buyurdu ki,

"**Siz de mi körsünüz? Onu görmüyor musunuz**?"[968]

Hz. Aişe radıyallahu anha âmâ'dan örtünürdü. Ona; "O âmâ'dır seni görmez" denilince;

"Lakin ben onu görüyorum" demiştir.[969]

---

[967] Müslim(9/97) Buhari(Hac,1, Megazi, 77) Malik(841) Şafii El Ümm(2/97,7/196) Ebu Hanife Müsned(249/32) Ahmed(1/219,251,329,346) Tayalisi(347) Darimi(1838-40) Ebu Davud(1809) Tirmizi(928) Nesai(5/117,8/228) Ebu Ya'la(2384) İbnu Hüzeyme(3031-36) İbni Hibban(3979) Beyhaki(4/328) sahihtir

[968] sahihtir Ebu Davud(4112) Tirmizi(2778) Cem'ül Fevaid(4358) Ahmed(6/396) Riyazus Salihin(1626) Beyhaki(7/91) Nevevi Şerhu Sahihi Müslim(10/97) Mizzi Tehzibul Kemal(3/703) İbnu Katan Kitabun Nazar(s208,363) Hakim Tirmizi Nevadir(1/195) İbni Hibban(12/387) Tac(7/429) İbni Kesir(3/284) Beyhaki Sagir(2467) İbni Kayyım İlamul Muvakkiin(4/125) İbni Mülakkin Bedrül Münir(1490) Telhisu Habir(3/148) Razi Tefsiri Kebir(17/44) Taberi(6/138) Dürrul Mensur(6/181) İbnu Kuteybe Te'vil(348) Kurtubi(12/228) Nüzhetül Muttakin(1628) Amiri Ahkamun Nazar(263) Iraki Muğni(2806) İhya(3/99) İbni Sa'd(8/178) Neylül Evtar(6/125) Fethul Bari(9/337) Hatib(3/16) Tuhfetul Muhtac(2/360) Nesai Kübra(5/393) İshak Bin Rahuye(1/85) Ebu Ya'la(12/353) Taberani Kebir(23/302) İbni Abdilberr Temhid(19/154) Şerhu Zürkani(3/268) Tuhfetül Ahvezi(8/51) Siyeri A'lamin Nübela(9/455) İbni Kudame Muğni(7/81) Heytemi Zevacir(2/148)

[969] Kayravani Muhtasarı Müdevvene(215) Neylül Evtar(6/125) İbni Hacer Telhisu Habir(1488) İbni Sad(8/178)

Şüphe yok ki, İslam'a davet ve tebliğ amacıyla bile olsa, iki cinsin ihtilatı ister çalışma alanında, ister öğrenim alanlarında olsun, karşılıklı bakışın önüne geçilemez. Bu yüzden kadınlarla erkeklerin bir arada bulunmaları haramdır.

Sahabeler r.anhum, şer'î delillerin kadın erkek ihtilatını haram kıldığını bildikleri için, bundan sakındırmış ve engel olmuşlardır;

1- Azatlı bir cariyesi, Aişe r.a.'nın yanına girmiş ve demiştir ki;

"Ey müminlerin annesi! Beyt'i yedi defa tavaf ettim ve Rükn'ü iki ya da üç kez selamladım."

Aişe r.a. ona dedi ki; "Allah sana karşılık vermesin! Allah sana karşılık vermesin! Erkeklerin arasına mı girdin!? Tekbir getirip geçemez miydin?"[970]

2- Ömer Bin el Hattab r.a., kadınlara karşı çok kıskanç idi. Bu yüzden Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hicabı emretmesini işaret etmiş, bunun üzerine Kur'an'ın hicap emri buna muvafık gelmiştir.

Enes r.a.'den; Ömer r.a. dedi ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e;

"Ey Allah'ın Rasulü! Senin yanına iyiler de, kötüler de giriyor. Müminlerin annelerine hicabı emretsen" dedim. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle hicap ayetini indirdi."[971]

Ömer r.a. erkeklerin mescide kadınlara ayrılmış kapılardan girmesini yasaklardı.[972]

Hafız İbni Hacer r.a. der ki; "elFakihî – Zaide'den, - o da İbrahim en Nehaî'den naklediyor;

"İmran r.a., erkeklerin kadınlarla beraber tavaf etmesini yasakladı ve bir adamı onlarla beraber görünce onu kamçısıyla dövdü."[973]

---

[970] İmam Şafii Müsned(s.127)
[971] Buhari(8/527 no; 4790)
[972] Şarani Keşful Gumme(1/104)

3- İbni Cürayc, Atâ'dan naklediyor; "İbni Hişam kadınları erkeklerle beraber tavaf etmekten men edince dedi ki;

"Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in kadınları erkeklerle beraber tavaf ettiği halde onları bundan nasıl alıkorsun?" dedi ki;

"Bunu hicap emrinden önce mi, yoksa sonra mı yapıyorlardı?"

"Ben onlara ancak hicap emrinden sonra yetiştim."

"Peki erkeklerle kadınlar nasıl karışıyorlardı?"

"Karışmıyorlardı. Aişe r.a. erkekler arasına karışmadan, ayrı şekilde tavaf ediyordu."[974]

Bu haber gösteriyor ki, İslam'ın ilk yıllarında erkekler ile kadınlar karışıp, izdiham içinde tavaf etmiyorlardı.

4- Sevde r.a.'ya; "Kızkardeşlerinin yaptığı gibi hac ve umre yapsan olmaz mı?" denilince dedi ki;

"Ben hac ve umre yaptım. Bunun üzerine Allah bana vakarla evde oturmamı emretti."

Ravi der ki; "Allah'a yemin olsun, o cenazesi çıkarılana kadar evinden çıkmadı."[975]

5- Ali Bin Ebi Talib r.a., kadınlar ile erkeklerin karışmasına karşı çıkarak dedi ki;

"Hiç utanmıyor musunuz? Hiç kıskanmıyor musunuz? Duyduğuma göre kadınlarınız çarşılara çıkıyor ve kalabalığın arasına giriyormuş!"[976]

6- Zübeyr Bin el Avam r.a., Atike Binti Zeyd ile evlenirken, onun; "Mescide çıktığında mani olmamasına dair" şartını kabul etmişti. Hanımının yatsı namazı için çıkması kendisine zor gelmeye başlayıp

---

[973] Fethul Bari(3/480)
[974] Buhari(3/479 no; 1618)
[975] Kurtubi Camiul Ahkamil Kur'ân(14/180) Şevkani Fethul Kadir(4/281)
[976] İbnül Cevzi Ahkamun Nisa(s.34) Hayatus Sahabe(3/1245) Kutul Kulub(4/327) Şarani Hukukil Uhuvvet(153) Semerkandi Bustan(880)

sabredemez hale gelince, bir gece ondan önce çıkıp onun yolu üzerinde bir yere gizlendi. Hanımı oradan geçerken arkasına vurdu ve kayboldu. Bundan sonra hanımı bir daha çıkmadı."[977]

7- Ebu Ömer Şeybani'den; "İbni Mesud r.a. kadınların Cuma günü mescide çıktıklarını görünce dedi ki;

"Evlerinize dönmeniz sizin için daha hayırlıdır."[978]

İbni Mesud r.a., kadınların evlerinde vakarla oturmalarını teşvik ederek dedi ki;

"Şüphesiz kadın avrettir. Kadın dışarı çıkmada sakınca görmezse, şeytan bakışları ona çevirtir ve denilir ki; "Sen bir kimseden hoşlanmasan ona uğramazsın." Kadın dış elbisesini giyince ona denilir ki; "nereye gidiyorsun?" o da; "Hasta ziyaret etmeye veya cenazeye katılmaya ya da mescitte namaz kılmaya" der. Halbuki kadın, evinde yaptığı ibadet gibisiyle Rabbine ibadet edemez."[979]

Bütün bu rivayetlerden sonra İslam'ın ihtilata mani olmadığı ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabını bundan yasaklamadığı nasıl söylenebilir?

İşte bu, İslam'ın ilk yıllarındaki gidişatı, şer'î hükümleri bilen bir Müslüman'ın kabul edemeyeceği bir iftiradır!

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kadınlarla erkeklerin mescitlerde, çarşılarda, ilim meclislerinde, cihad alanlarında ve Müslümanların sorunları hakkındaki istişare toplantılarında bir arada bulundukları iddiası dikkate alınabilecek bir iddia değildir!

Mescitlerde ve yollarda ihtilat etmelerine gelince bu, ihtilata davet edenlerin arzuladığı biçimde bir kadın erkek karışması değildir! Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında erkek sahabeler, mescidin ön saflarında, kadınlar ise örtünmüş oldukları halde arka saflarda namaz kılıyorlardı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, bayram günlerinde erkeklere vaaz ettikten sonra, hutbeyi

[977] İbni Esir Üsüdül Gabe(6/185) İbni Sad(8/267)
[978] Taberani(9/294 no; 9475) Beyhaki Şuab'da(3/186) Sad Bin Iyas'tan.
[979] Taberani(9/294 no; 9480) Heysemi; "Ricali güvenilirdir" dedi. Mecmauz Zevaid(2/35) Münziri; "İsnadı hasendir" dedi. Tergib(1/305)

işitemeyecek uzaklıkta bulunan kadınlara doğru yaklaşarak vaaz ediyordu.

Abdurrahman bin Âbis r.a.'den; "İbni Abbas r.a.'ya; "Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bayram gününe katıldın mı?" diye sorulunca;

"Evet. Küçük yaşta olmasaydım katılamazdım. Kesir Bin Samit'in evi civarından bayrak getirilir, namaz kılındıktan sonra hutbe verirdi. Sonra Bilal r.a. ile kadınların bulunduğu yere doğru gider, onlara vaaz eder, sadaka vermelerini emrederdi."[980]

Hafız İbni Hacer der ki; "Sonra kadınlara doğru giderdi" sözü, kadınların erkeklerden ayrı bir yerde olduğunu gösterir. "Yanında Bilal olurdu" sözü, kadınlara vaazın bir edebi olması veya şahitlik gibi ihtiyaçlar sebebiyle erkeklerden birinin hazır olması hikmetine binaendir. Zira Bilal r.a., Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hizmetçisi ve zekat toplama görevlisi idi. İbni Abbas r.a. ise, kendisinin de belirttiği gibi, küçük olması sebebiyle orada bulunmuştur."[981]

Düşün ki, erkekler ve kadınlar, kalabalık cemaatler olmalarına rağmen, birbirlerine karışmamaya özen gösterilmiş, ihtilat men edilmiştir. Tek bir kadının erkekler ile beraber namaz kılması da bu hükme dahildir;

Enes r.a.'den; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, (süt teyzesi olan) annem Ümmü Süleym'in evinde namaz kılar, ben ve yetim kardeşim onun arkasında saf olurduk. Ümmü Süleym ise bizim arkamızda namaza dururdu."[982]

Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların erkeklerle ihtilat etmemesi için mescidinde kadınlara özel bir kapı tahsis etmiştir. Ebu Davud, Sünen'inde; "Kadınların Mescitlerde Erkeklerden Ayrı Tutulması" diye bir başlık koymuş ve İbni Ömer r.a.'dan şu rivayeti kaydetmiştir;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; "Şu kapıyı kadınlara ayırsak" buyurdu."

---

[980] Buhari(2/465 no; 977)
[981] Fethul Bari(2/466)
[982] Buhari(2/351 no; 871)

Nafi der ki; “İbni Ömer r.a. ölünceye kadar bir daha o kapıdan girmedi.”[983]

Kadınlarla erkeklerin yolda karşılaşmamaları için erkekler, namaz bitişinde kadınlar mescidi terk edene kadar beklemekle emrolunurlardı.

Hind Bintul Haris r.a.’dan; Ümmü Seleme r.a. dedi ki; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem namazı bitirip selam verince, kadınlar derhal kalkarlar, Rasulullah ise kalkmadan önce bir müddet beklerdi.” Zührî dedi ki;

“Bunun sebebi, kadınların erkekler ile karşılaşmamaları içindir. Allahu a’lem.”[984]

Diğer rivayetin metni şu şekilde; “Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem namazı kılıp selam verince, kadınlar derhal evlerine dönmek üzere kalkarlardı.”[985]

Hafız İbni Hacer der ki; “Bu hadiste sakıncaya sebep olan şeye karşı ihtiyatlı olmak ve ithama sebep olabilecek konumlardan uzak durmak gereği vardır. Kadınların erkeklerle yolda karşılaşması, evde ihtilattan daha çirkindir.”[986]

İbni Kudame der ki; “Erkekler ve kadınlar bir imamın arkasında namaz kıldıkları zaman, selamdan sonra kadınlar çıkıncaya kadar erkeklerin beklemesi müstehaptır. Aksi halde kadın erkek ihtilatına sebep olunur.”[987]

Kadınlara gece namaza mescide çıkmaları için izin verilmesi, karanlığın örtücülüğü sebebiyle fitneden uzak olmaları yüzündendir.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki; “Gece mescide gitmeleri için kadınlara izin veriniz.”[988]

---

[983] Ebu Davud(462) Şeyh Elbani r.a. sahih olduğunu belirtti; Sahihu Camiis Sağir(5/61 no; 5134)
[984] Buhari(2/350 no; 870)
[985] Buhari(2/334 no; 850)
[986] Fethul Bari(2/336)
[987] El Muğni(2/254)
[988] Müslim(4/162)

Aişe r.a. diyor ki; “Kadınlar Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılmak için sabah namazına koku sürünmeden ve yüzlerini de örterek katılırlar, namazı kıldıktan sonra, kimsenin onları tanıyamayacağı karanlıkta evlerine dönerlerdi.”[989]

Aynı şekilde kadınlardan, fitnenin davetçisi olan güzel koku ve süs bulundurmaktan sakınmaları istenmiştir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki;

“Siz kadınlardan biriniz, mescide geldiği zaman koku sürünmesin.”[990]

“Herhangi bir kadın üzerine koku sürünmüşse bizimle yatsı namazına da gelmesin.”[991]

Aişe r.a. kadınların bu konuda gevşek davrandıklarını görünce şöyle uyarmıştır; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların neler çıkardığını görseydi, İsrailoğullarının kadınlarının yasaklandığı gibi, bunları da mescide çıkmaktan yasaklardı.”[992]

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kadınları, yolu ortalamaktan yasaklar, kenardan gitmelerini, erkeklerle ihtilat etmemelerini emrederek, yolda gidiş esnasında birbirlerine dokunmalarıyla fitneye sebep olmaktan sakındırırdı.

Ebu Useyd el Ensarî r.a.’den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kadınlarla erkeklerin karışık bir halde yürüdüklerini görünce buyurdu ki;

“Kadınlar geri tarafa geçsin! Kadınların yol ortasından yürümeye hakları yoktur. Onlar kenarlardan yürümelidirler.” Bunun üzerine kadınlar kenardaki duvarlara o kadar yakın yürürlerdi ki, bazılarının elbisesi duvara takılırdı.”[993]

İlim meclislerine gelince, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kadınlar asla erkeklerle karışık bulunmazlardı. Onlar, erkeklerden ayrı olarak, mescidin arka taraflarında otururlar, vaazları,

---

[989] Buhari(2/54 no; 578) Müslim(5/143)
[990] Müslim(4/163)
[991] Müslim(4/163)
[992] Buhari(2/349 no; 869) Müslim(4/163-164)
[993] Ebu Davud(5272) Elbanî r.a.; “hasen” dedi. Sahihu Camiis Sağir(1/317 no; 942)

hutbeleri dinlerler ve dinlerinin hükümlerini öğrenirlerdi. Tabii ki, bu esnada tesettürlü bulunuyorlar, süslerini gizliyorlardı. Bugün iki cinsin ilim meclislerinde ihtilat etmesini ortaya çıkarmak için bağrışanlar nerede, onlar nerede!..

Allah'a ve ahiret gününe iman etmiş bir kimsenin; "Kız öğrenci, erkek öğrencinin sandalyesinin yanında oturabilir" demesi düşünülebilir mi?

Hicap emrinin gereği olarak yüz ve ellerin örtülü olması halinde bile, kadının erkek ile beraber oturması, yüzün ve ellerin açılmasına, süslerin ve güzelliklerin gösterilmesine ve fitneye sürükleyen diğer sakıncalara sebep olacaktır.

Bilinmektedir ki, kız öğrencinin erkek öğrenci ile beraber oturması en büyük fitne kapısıdır. Allah'ın mümin kadınlara emrettiği hicabın terkine, Allah'ın belirttiği kimseler dışındaki kimselere zinetlerin açılmasına sebep olur. Allah Azze ve Celle buyurur ki;

"**Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Baş örtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları (mümin kadınlar), ellerinin altında bulunanlar (köleleri), erkeklerden, ailenin kadınına şehvet duymayan hizmetçi vb. tâbi kimseler, yahut henüz kadınların gizli kadınlık hususiyetlerinin farkında olmayan çocuklardan başkasına zinetlerini göstermesinler."(Nur 31)**

Bazıları kadınların Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber cihada katılmalarını öne sürerek ihtilatın caiz olduğunu iddia ediyorlar. Buna itibar edilemez. Zira onlar, mahremleri ile beraber çıkıyorlardı.

Müslümanların işleri hakkında istişare meclislerine gelince, ne peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında ne de raşid halifeler zamanında kadınlar asla istişare meclislerinin bir üyesi olmamıştır.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kadınlarla musafaha etmeden biat almıştır.[994]

İslam tarihinin bazı safhalarında kadınların belli idarelere getirilmiş olması, üzerine hüküm bina edilecek bir delil değildir. İslam'ın hükümleri ancak Allah'ın kitabı ve Rasulü'nün sünnetindeki sabit delillerden alınır. Sahabe bile olsa, ferdi tasarruflar ile delil getirilemez. Selef alimleri şu sözü ikrar etmişlerdir;

"Hakkı, kişilerle tanıyamazsın. Önce hakkı tanı, hak ehlini de tanırsın."

Peygamberler dışında herkesin yanlış yapması mümkündür. Enes r.a.'ın rivayet ettiği hadiste buyrulur ki;

"Her ademoğlu hata edicidir."[995]

İşte bu yüzden, seleften (sahabe ve tabiinden) bazılarının içki içtiklerini buluruz fakat "İçki içmek helaldir" diyemeyiz.[996]

İhtilatın, Müslüman toplumun ilerlemesi ve çağdaşlaşması için gerekli olduğu iddiasına gelince, İslam, Hicap ayetlerinin nüzulünden beri ihtilatı yasaklamıştır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, sahabeleri, onlara en güzel şekilde uyan Tabiîn'in bu yasağı uygulamaya devam ettikleri sabittir. Bu hiçbir zaman Müslümanların ilerlemesine engel olmadığı gibi, aksini iddia edenler de Allah ve Rasulünün açık emirlerine kafa tutmaktadırlar.

Ümmetin önceki ve sonraki alimleri ve muhakkikleri, Allah Teala'nın; "Vakarınızla evlerinizde oturun. Önceki Cahiliye açılıp saçılması gibi açılmayın." (Ahzab 33) ayetinden, Müslüman kadının evinde oturup zaruret haricinde dışarı çıkmamaları gerektiği ve onların yabancı erkeklerle ihtilatının haram olduğu hükmünü çıkarmışlardır.

Allame İbnul Cevzi r.a. der ki; "Müfessirler, bu ayetin anlamının, vakar ve sükun ile evlerinde oturmalarının kadınlara emredildiğini, dışarı çıkmaktan yasaklandığını belirttiğini söylediler."[997]

---

[994] bkz.: Mustafa es Sıbai el Mer'etu Beynel Fıkh vel Kanun(s.151) Abdulaziz Bin Baz er Resail vel Fetavan Nisaiye(s.23-37)
[995] Ahmed(3/198) Darimi(2/213 no;2730) Tirmizi(2616) Elbani; "Hasen" dedi. Sahihul Cami(4/171 no;4391)
[996] bkz.: Muhammed Ahmed el Mukaddem Da'vetul Hicab(s.409)

İbni Kesir r.a. der ki; “Yani evlerinde oturmaya devam etsinler, zaruret haricinde çıkmasınlar.”[998]

Kadı Ebubekir İbnul Arabî r.a. der ki; “Evlerinde sükûn ile otursunlar, oradan başka yere hareket edip çıkmasınlar demektir.”[999]

Ahmed Mustafa el Meragî der ki; “Bütün kadınlara evlerinde oturmaya devam etmeleri ve ihtiyaç dışında çıkmamaları emrediliyor.”[1000]

Hasaneyn Muhammed Mahluf der ki; “Meşru bir mazeretleri olmadıkça dışarı çıkmasınlar ve evlerinde oturmaya devam etsinler. Bütün kadınlar bu hükme dahildir.”[1001]

Şeyh Abdurrahman Bin Sa’dî der ki; “Evlerinde karar kılsınlar. Zira bu, onlar için daha güvenilir ve daha koruyucudur.”[1002]

Şeyh Ebubekir el Cezairî der ki; “Yani evlerinde sabit kalsınlar, mecbur kalmadıkça çıkmasınlar.”[1003]

Ebul A’la el Mevdudi der ki; “Kadının övülmeyen bir durum için çıkması uygun düşmez. Bilakis onlar için hayırlı olan evlerinde durmaya devam etmeleridir.”[1004]

Kurtubî der ki; “Alimlerin ve lugatçilerin bu ayetin manası hakkında sözleri, kadınlara evde durmalarının emredildiğidir. Hitap peygamber hanımlarına ise de, başka bütün kadınlar da bu hükme dahildir.”[1005]

Şevkanî der ki; “Ayette kastedilen, kadınların evlerinde oturmaları ve istikrar etmelerinin emredilmesidir.”[1006]

---

[997] Zadul Mesir(6/379)
[998] Tefsiru Kur’anil Azim(3/482)
[999] Ahkamul Kur’an(3/1535)
[1000] Tefsirul Meragi(22/6)
[1001] Safvetul Beyanil Meayinul Kur’an(s.531)
[1002] Tefsirul Kerimir Rahman Fi Tefsiri Kelamil Mennan(6/219)
[1003] Eyserut Tefasir Li Kelamil Aliyyul Kebir(3/561)
[1004] el Hicab(s.235)
[1005] el Cami Li Ahkamil Kur’an(14/179)
[1006] Fethul Kadir(4/278)

Ebubekir el Cessas der ki; “Kadınlar evlerinde oturmakla emrolunmuşlar, çıkmaktan yasaklanmışlardır.”[1007]

Ebus Senâ el Alusi der ki; “Bütün kıraatler gösteriyor ki, peygamber hanımları ve diğer kadınlar evlerinde oturmakla emrolunmuşlardır.”[1008]

Burada hitabın yalnız Peygamber hanımlarına olduğunu iddia edenlerin bu iddiasının batıllığına gelince;

1- Mevcut şer’î hükümler ve kuvvetli deliller, bunun müminlerin annelerine özel olmadığını gösterir. Bilakis bütün kadınları kapsayan bir hükümdür. Lakin peygamber hanımlarının başkalarından şu farkları vardır;

“**Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz**.”(Ahzab 32)

“**Ey peygamber hanımları! Sizden kim açık bir hayâsızlık yaparsa, onun azabı iki katına çıkarılır**.”(Ahzab 30)

“**Sizden kim, Allah'a ve Resûlüne itaat eder ve yararlı iş yaparsa ona mükâfatını iki kat veririz**.”(Ahzab 31)

İşte bu ayetlerden sonra Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor;

“**Eğer (Allah'tan) korkuyorsanız, (yabancı erkeklere karşı) çekici bir eda ile konuşmayın; sonra kalbinde hastalık bulunan kimse ümide kapılır. Güzel söz söyleyin. Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Resûlüne itaat edin**.”(Ahzab 32-33)

Böylece bu ayetlerdeki emirler ve nehiyler bütün Müslüman kadınları kapsamaktadır. Hiçbir kimsenin; “Sözü yumuşatmak, açılıp saçılmak, namaz kılmak, zekat vermek, Allah’a ve Rasulüne itaat etmek gibi emirler ile yasaklar peygamber hanımlarına mahsustur” demesi caiz değildir!

Şüphesiz bu hükümler bütün Müslüman kadınlar için geçerlidir.

[1007] Ahkamul Kur’an(3/471)
[1008] Ruhul Meani(22/6)

2- Müslüman kadınlar, bu hükümlere muhatap olmaya, peygamber hanımlarından daha önceliklidirler. Zira başkaları fitne ve fesada düşmeye daha müsaittirler. Özellikle de bozulmanın arttığı şu zamanda…

3- Şüphesiz Kitap ve Sünnet'te gelmiş deliller, sahih bir gerekçe olmadan ümmetten biri için has kılınamazlar. Bu durumda kıyamete kadar bu hükümler herkes için geçerli olur. Allah, peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem'i kıyamet gününe kadar iki ağırlık (Kitap ve Sünnet) ile göndermiştir;

"De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim."(A'raf 158)

"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler."(Sebe 28)

"İşte bu (Kur'an), kendisiyle uyarılsınlar, Allah'ın ancak bir tek Tanrı olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri iyice düşünüp öğüt alsınlar diye insanlara (gönderilmiş) bir bildiridir."(İbrahim 52)

"Bu Kur'an bana, kendisiyle sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyolundu."(En'am 19)

Ebul A'la Mevdudi der ki; "Bazıları bu ayetlerdeki (Ahzab 32-33) emirlerin peygamber hanımlarına mahsus olduğunu iddia ettiler. Sorarız;

"Bu ayette geçen tavsiyelerden hangisi diğer kadınları ilgilendirmeyip yalnız peygamber hanımlarına mahsustur? Bu ayetleri okuyup düşün ve bana söyle, Müslüman kadınların dışarı çıkmaktan, erkeklerle yumuşak konuşmaktan, ilk cahiliye açılıp saçılması gibi açılmaktan sakınmaları gerekmiyor mu?

Onların namazı ve zekatı terk etmeleri, Allah ve Rasulüne itaat etmemeleri caiz midir?

Allah diğer kadınları kir içinde bırakmayı mı dilemektedir?!!"[1009]

[1009] Mevdudi Hicap(s.235)

33- ALLAH BU DİNİ NASİPSİZLERLE DE DESTEKLER

إن ا يؤيد هذا الدين بأقوام لا خلاق م

Ebu Berke ve Enes r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Şüphesiz Allah Azze ve Celle bu dini nasibi olmayan kimselerle de destekler**."[1010]

Görünüşte hayırlı ameller işleyen fakat, iç hallerinde ihlası gözetmeyen kimselerle de Allah bu dini destekler. Öyle kimseler vardır ki, Allah rızasından başka amaçlarla cihad eder, ilim öğrenir, öğretir, harcamalarda bulunur, hizmetler eder. Bu faaliyetleri İslamın aziz olmasında katkı sağlar ise de, ihlas bulunmadığı için kendisine fayda vermez.

Bu hadisi şerif, Îlayı Kelimetullah için yapılan çalışmalarda taviz verilmemesine de işaret etmektedir. Bizden istenen şey, Allah'ın kelimesinin yüce olması için çalışmamızdır. Kalpleri hidayet edecek olan Allah'tır. Allah bizden, kulları hidayet etmemizi istemiyor! Zaten buna gücümüz de yetmez. Tebliği, Allah Rasulünü örnek alarak, güzel bir üslup ile yapmalıyız ama dinden kırpma yoluna gidemeyiz.

İbni Abbas r.a.'dan gelen rivayette buyrulmuştur ki; "**Ümmetimden Kur'anı okuyan, dini güzelce öğrenen bir topluluk çıkacak, şeytan bunlara gelip; "Şu idarecilerin yanına varsanız da, dünyanızı yoluna koysa, siz de dininizi gizlice yaşasanız" diye vesvese verecek. Fakat diken ağacından, dikenden başka bir şey toplanmadığı gibi, bu idarecilerin yakınlığından da günahtan başka bir şey ele geçmez**."[1011]

[1010] Nesai(5/8883) İbni Hibban(4517) Taberani(9/8913) Taberani Sağir(1/51) Sahihul Cami(1866) Sahiha(1649) Camiüs Sağir(1838) sahihtir. Yakın lafızla; Buhari(Cihad 182, megazi 38, kader 5) Müslim(iman 178) Darimi(2520) İbni Mace(fiten 35) Ahmed(2/309, 5/222) Taberani(5078) Taberani Sağir(231) Taberi(3/26) İbni İshak(1/524) İbnul Cevzi el Vefa(436) İbni Kuteybe el Maarif(s.112) Beyhaki(8/197) Ebu Avane(1/46) Abdurrazzak(9573) Buhari Tarihul Kebir(5/307) Mecmauz Zevaid(5/303) İbni Hacer Tağlikut Ta'lik(4/130) Ebu Nuaym Hilye(8/325)

[1011] İbni Mace(255) Deylemi(3430) İbni Asakir(64/314) Camiüs Sağir(4778) Heytemi Zevacir(1/231) Suyuti Hasais(2/301) Cem'ül Fevaid(265)

Mekke müşrikleri Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e, putlarına dil uzatmaktan ve adetlerini akılsızlık olarak suçlamaktan vazgeçmesi karşılığında, kendilerine lider olmasını, isterse en güzel kızlarıyla evlenmesini teklif ettiler. Fakat "Bir elime ayı, diğer elime güneşi verseniz de kabul etmem" diyerek bu teklifi geri çevirmişti.[1012] Şöyle bir düşünün; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu teklifi kabul etmiş gibi görünseydi ve gizlice tebliğine devam etseydi, İslam davasının önünde hiçbir engel olmayacaktı ve belki de İslamiyet daha o yıllarda üç kıtaya ulaşacaktı. Ama Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, bugünlerde gaflete düşerek tavizlerin cazibesine kapılan, Mackjavelli'nin yolunu tutanlara, daha yolun başında iken, böyle bir tercihin sünneti olmadığını, bunun Allah'ın razı olmayacağı bir hareket tarzı olduğunu fiilen gösteriyordu…

Buna rağmen taviz yolunu tutarak "önce belli makamlara yerleşmeli ve böylece İslama hizmet etmeliyiz" diyenler, Allah düşmanlarına hoş gözükmek için tepe taklak duranlar, yerleştikleri bu makamı kaybetmemek için, Müslümanlara daha çok zulmeder oldular. Evet, tarih tekerrür ediyordu sanki… Hani Bizans lideri Hirakl, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in tebliğ mektubu kendisine ulaşınca önce iman etmiş, bu imanını halkına açıklamak istediğinde gördüğü tepki üzerine de geri adım atmış, liderliğini kaybetmek korkusuyla iman etmekten vazgeçmişti… işte koltuk, makam, şöhret, mal, dünya bu kadar tatlıdır! Gözleri hakikatlere karşı kör eder ve tozpembe hayallerin albenisine teslim eder…

Bu yüzdendir ki, pohpohun ve şâşânın birazcık tesirinde kalanlar, bu rüya bitmesin diye; "Tesettür füruattandır" diyerek müminleri satar, "Cebrail a.s. gelse de parti kursa, fitne çıkmasın diye onu bile desteklemem" derken, şeytani partileri destekleyiverir.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in; "Beni ihtiyarlattı" dediği şu ayetler ya okunmuyor, yada düşünülmüyor; " **emrolunduğun gibi dosdoğru ol!**"(Hud 112)

"**Zulmedenlere meyletmeyin; sonra size ateş dokunur (cehennemde yanarsınız). Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur. Sonra (O'ndan da) yardım göremezsiniz!"**(Hud 113)

Psikolji ilmi konusunda dünya tarihine geçmiş bulunan Haris el Muhasibi der ki;

[1012] bkz.: İbni Hişam(s.89) el Butî Fıkhus Siyra(s.116-118) Şibli Numani Siretun Nebi(1/155)

“Zalim hükümdarı başa getirmek ve ona saygı göstermek caiz değildir. Bazısı, mazlumu korumak ve zulmü savmak için yaptığını öne sürerek, zalimin yalanını onaylar ve Allah’ın razı olmadığı bir konuda onunla beraber olur. Tehlikelerden habersizce, iyilik yapmak niyetiyle zulümlere arka çıkar. Eğer dürüstlük niyetiyle yapıyorsa bunu, cahillikle hata etmiş olur ve kendisini Allah’tan uzaklaştıran bir şeyle Allah’a yakınlaşmak istemiştir…

Ya da elinden kaçırdığını yeniden elde etmek için yöneticilere gidip kötü bir iş için onlara el oğuşturur, karşılarında eğilip bükülür. Yine yöneticiler nezdinde nüfuza yada servete sahip olan insanlarla ve bidatçilerle dostluk kurmak ve onlara saygı göstermek te böyledir. Bu davranışıyla zulmü ortadan kaldırmak ve zayıfa yardımcı olmak amacındadır. Yada fakirlere vermek üzere şuradan buradan para alır…”[1013]

İbni Hallikan’ın Vefayatul A’yan adlı eserinden nakle göre Ebu Müslim el Horasanî’ye; “Emeviler neden yıkıldı?” diye sorduklarında şöyle demiş;

“Onlar, itimatsızlıkları yüzünden dostlarını kendilerinden uzaklaştırdılar, düşmanlarıyla ülfet ederek onları içlerine soktular. Bu yakınlık zararlarına oldu. Uzaklaştırılan dostları da düşman kesildi. Sırf bu sebeple saltanat ellerinden gitti.”[1014]

Bu, mümin dostlarını bırakıp, kafirleri dost edinen ve onlardan darbeyi yiyenler hakkında tekerrür eden bir tarih belgesidir. Allah’ın düşmanlarına hoş görünmek için dinden taviz verenler, aslanın kokusunu aldığında korkusundan aslana doğru giden, böyle bir sempatiklikle aslanın hücumundan kurtulmayı uman merkep[1015] gibidirler.

Cabir r.a. rivayet ediyor; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Dikkat edin! Kur’an ile yönetim birbirinden ayrılacaktır! Siz, Kur’an nerede ise orada yer alın. Üzerinize bazı idareciler gelecek, onlara itaat ederseniz sapıklığa düşersiniz. Karşı çıkarsanız sizi öldürürler.” orada bulunan hadisin ravisi Cabir radıyallahu anh;

“Ya Rasulullah! O zamana erişirsek, ne yapalım?” diye sormuş ve şu cevabı almıştır;

[1013] Haris el Muhasibi er Riaye(s.255)
[1014] Kemaleddin Dumeyrî Hayatul hayevan(s.42)
[1015] bkz.: Dumeyri Hayatul Hayavan(s.710)

"İsa aleyhis selam'ın ashabının yaptığını yapın. Onlar testere ile biçildiler, darağaçlarına çekildiler. Allah'a itaat üzere ölmek, isyan üzere yaşamaktan hayırlıdır. Bilin ki haksızlık yaptıklarında savunmak için çarpışıp ölen şehittir!"[1016]

[1016] Taberani Mucemus Sağir(516) Mecmauz Zevaid(5/228) Metalibu Aliye(4416) Suyuti Hasais(2/295) Cem'ül Fevaid(6054-56) Kurtubi Tezkira(s.634)

34- İTAATTE AZİMLİ OLMAK

إذا يتكم عن شئ فاجتنبوه و إذا امرتكم بشئ فأتوا منه مااستطعتم

Ebu Hureyre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Size bir şey yasakladığımda ondan uzak durun ve bir şey emrettiğimde de gücünüz yettiğince onu yapın"[1017]

Bu hadis gösteriyor ki, yasaklardan mutlaka kaçınılacak, emirlerden ise gücün yettiği yapılacaktır. Allah ve Rasulünün emirleri herkesin yapabileceği şeylerdir. Allah Azze ve Celle buyurur ki; "**Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar."**(Bakara 286)

Bir şeyin tamamı ele geçmezse, ele geçenin de terk edilmesi gerekmez. Bazı amellerin tam anlamıyla yerine getirilemiyor olması, onun yapılabilir kısmının da terk edilmesini gerektirmez. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki;

"Allah'ım! Ben seni hakkıyla senâ edemem. Ancak sen, kendini senâ ettiğin gibisin"[1018] bu hadis gösteriyor ki, şeytanın; "Yapınca hakkıyla yapmak lazım" diye vesvese vererek mesela kadınlarda tesettür, erkeklerde sakal gibi farzları terk ettirmesi, uyanık olunması gereken bir tuzaktır. Yine diğer bir hadisi şerifte şöyle buyrulur;

"Namazı nasıl kıldığımı görüyorsanız siz de öyle kılın"[1019]

[1017] Buhari(itisam 2,6) Müslim(fedail 130, hac 413) Ebu Davud(4596) Nesai(hac 1) Tirmizi(2133) Ahmed(2/247) Beyhaki(1/388,4/253,7/103) İbnu Huzeyme(2508) Humeydi(98) İbni Mace(2) Deylemi(3137) Beyhaki Marife(1/101) Ebu Ya'la(5/3121) Tahavi Müşkil(2/202) Elbani İrvaul Galil(1/183,4/149) Şevkani Katrul Veli(s.132) Cemül Fevaid(271,7669) Camiüs Sağir(4325) Heysemi Maksadul Ali(1154) Mecmauz Zevaid(7/202) Metalibul Aliye(2923) İbni Kayyım Tuhfetul Mevdud(s.226) Zadul Mead(2/50) İbnul Cevzi Zadul Mesir(9/197) İbni Kesir(4/360,402) Taberi(1/243,304) Suyuti Esbabı Vurud(92-93) Şerhus Sunne(1/199) Keşful Hafa(1333)

[1018] Müslim(salat 222) İbni Mace(ikamet 117) Ebu Davud(salat 148) Tirmizi(daavat 75,112) Malik(mesul Kur'an 31) Nesai(taharet 19) Ahmed(1/96,118)

[1019] Buhari(ezan 18) Ahmed(5/2) Darimi(salat 42)

Evet, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Namazı benim kıldığım gibi kılın” demiyor, “Nasıl kıldığımı görüyorsanız öyle kılın” buyuruyor. Zira sahabeler namazı Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gibi hakikatiyle kılamazlardı. Fakat bunun böyle olması, asla namazın bırakılmasına bahane olamaz!

Fıkıh kitaplarında şöyle misaller vardır; “Kafasında saç olmayan kişinin hac ibadetinde, usturayı başında gezdirmesi ve sünnetli doğan çocuğun uzvuna ustura değdirilmesi müstehaptır.”[1020]

Yine, “ayet ve zikirleri telaffuz edemeyen veya dilsiz olan kişi, dilini mücerred olarak hareket ettirir.”[1021]

Atiye es Sa’di r.a. rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Sakıncalı olan şeyin korkusuyla sakıncasız olanı bırakmadıkça kul takva sahibi olamaz.”[1022]

Ümmü Seleme r.a., fazilet ümidiyle evinde bile çarşafını çıkarmazdı.[1023]

Ebu Bekir r.a. der ki; “Biz, harama düşmeyelim diye en az yetmiş mübahı terk ederiz.”[1024]

Ömer r.a.; “Biz en az on dokuz helali, harama düşmeyelim diye terk ettik.” Demiştir.[1025]

Hadiste buyrulur ki; “Mümin, gücü yeten ameli işler, gücünün yetmediğine de üzülür.”[1026]

[1020] İbni Kayyım Tuhfetul Mevdud(s.226) Şa’rani Mizanul Kübra(1/213)
[1021] Ceziri el Fıkhu Mezahibil Erbaa(1/305)
[1022] Tirmizi(2451) Deylemi(7788) İbni Mace(zühd 24) İbni Kesir(1/42) Hakim(4/319) Abd Bin Humeyd(483) Taberani(17/446) Dulabi Kuna(2/34) Beyhaki(5/335) İbni Asakir(11/342) Cemül Fevaid(9605) Kudai(912) Feyzul Kadir(9942) Medaricus Salikin(2/23)
[1023] Rezin’den; İbnu Deyba Teysir(5250) İbnu Esir Camiül Usul(10/647)
[1024] İbni Kayyım Medaricus Salikin(2/23) Kuşeyri(s.248) Geylani Futuhul Gayb(s.106)
[1025] Futuhul Gayb(s.106) İbni Hazm Muhalla(9/519)
[1026] Ahmed Zühd(2337) Kenzul Ummal(708)

35- İTAATİN MAHİYETİ

لا طاعة للمخلوق   معصية ا الق

Muaz r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Halık'a (Allah'a) isyan bulunan hususta mahluka itaat yoktur."[1027]

Birden fazla rivayet yoluyla gelen bu hadis, şu lafızlarla da gelmiştir; "İtaat ancak maruftadır.", "Allah'a isyan edene itaat yoktur.", "Allah'a isyan hususunda beşere itaat yoktur."

Allah Azze ve Celle buyurur ki; "Yeryüzünde bozgunculuk yapıp dirlik düzenlik vermeyen bozguncuların emrine uymayın."(Şuara 151-152)

Ebû Hüreyre (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"Kim bana itaat etmişse mutlaka Allah'a itaat etmiştir. Kim de bana isyan etmiş ise, mutlaka Allah'a isyan etmiştir. Kim emîre itaat ederse mutlaka bana itaat etmiş olur. Kim de emîre isyan ederse mutlaka bana isyan etmiş olur.[1028]

Emire itaati emreden bu gibi hadisleri tasavvufçular suistimal etmişler ve demişlerdir ki; "şeyhine kalben dahi itiraz eden, bir daha iflah olmaz." Onlara göre "şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır." Bunda da delil olarak şu hadisi kullanırlar;

Ebû Hüreyre (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

[1027] Buhari(9/109, 4044, 6711, 6816) Müslim(imaret 39) Nesai(beyat 34) Ebu Davud(2608) İbni Mace(2865) İbni Hibban(4567) Tirmizi(1707) Beyhaki(3/127) Ahmed(1/131,409,5/66) Sahihul Cami(7520) Sahiha(179) Ebu Ya'la(7/4046) İbni Ebi Şeybe(12/543) Mecmauz Zevaid(5/225) Metalibul Aliye(2110) Fethul Bari(13/123) Hatib Tarih(3/145) Taberani(1/154) Tayalisi(2612) Hakim(3/443) Temhid(8/58) Busayri İthaf(5007) Semhudi Cevahirul Ikdeyn(1/121)

[1028] Buhârî(Ahkâm 1, Cihad 109) Müslim(İmaret 33, (1853) Nesâî(Bey'at 27, (7/154)

"Kim itaatten dışarı çıkar ve cemaatten ayrılır ve bu halde ölürse, cahiliye ölümü ile ölür."[1029]

Bu iddialarının batıl oluşunu aşağıda gelecek olan hadisler ortaya koyacaktır;

İbnu Ömer (radıyallâhu anhümâ) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"Müslüman kişiye, hoşuna giden veya gitmeyen her hususta itaat etmesi gerekir. Ancak, masiyet (Allah'a isyan) emredilmişse o hariç, eğer masiyet emredilmişse, dinlemek de yok, itaat de yok."[1030]

Ali İbnu Ebi Talib radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm bir seriyye gönderdi ve birliğin başına Ensar'dan bir zat koydu ve askerlere komutanlarına itaat etmelerini emretti. (Sefer esnasında komutan, bir meseleden) öfkelenip:

"Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm bana itaat etmenizi emretmedi mi?" dedi. Hepsi de: "Evet emretti!" dediler.

"Öyleyse, dedi, derhal bana odun toplayın!" Hemen otun toplanmıştı. Bu sefer:

"Ateş atın!" emretti. Ashab (odun yığınına) ateş attı. Komutan:

"İçine girin!" emretti. Girmek üzere ilerlediler. Ancak birbirlerinden tutup:

"Biz, ateşten kaçarak Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'a geldik (şimdi ateşe girmemiz olur mu?)" diyerek girmediler. Öyle durdular. Ateş söndü. Komutanın da öfkesi geçti, Bu vak'a Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'a intikal edince:

"Eğer girselerdi, Kıyamet gününe kadar bir daha ondan çıkamazlardı! Allah'a isyanda (kula) itaat yok! Taat ma'ruftadır!" buyurdular."[1031]

[1029] Buhârî(Ahkâm 4) Müslim(İmâret 53, (1848) Nesâî(Tahrim 28, (7/123) İbnu Mace(3948).
[1030] Buhârî(Ahkâm 4, Cihad 108) Müslim(İmâret 38, (1839) Tirmizî(1708) Ebû Davud(2626) Nesâî,(Bey'at 34, (7/160)

Abdurrahman İbnu Abdi'l-ka'be, Abdullah İbnu Amr İbni'l-As radıyallahu anhüma'dan rivayet ediyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Kim bir imama biat edip, samimiyetle sadakat sözü vermiş ise, elinden geldikçe ona itaat etsin. Bir başkası gelip, önceki ile münâzaaya girişecek olursan sonradan çıkanın boynunu uçurun**."

Ravi (Abdurrahman) der ki: "Abdullah İbnu Amr'a yanaştım ve:

"Allah aşkına söyle. Bu anlattıklarını bizzat kendin Resûlullah aleyhis selâm'dan işittin mi?" dedim. Sorum üzerine eliyle kulak ve kalbini tutarak:

"Evet kulaklarım işitti, kalbim de belledi" dedi. Ben:

"Ama, amca oğlun Muaviye, bize mallarımızı aramızda batıl bir şekilde yememizi, birbirimizi öldürmemizi emrediyor. Halbuki Allah Teâla hazretleri (mealen): "**Ey iman edenler! Birbirinizin malını haram şekilde yemeyin; ancak karşılıklı rıza ile yaptığınız ticaret başkadır. Birbirinizi ve kendinizi öldürmeyin. Canlarınızı da boşu boşuna tehlikeye atmayın. Şüphesiz ki Allah size merhametlidir**" (Nisa 29) buyuruyor" dedim. Biraz sustu sonra:

"Allah'a itaatte ona itaat et, Allah'a isyanda ona isyan et!" dedi."[1032]

Sufilerin iddiası doğru olsaydı, bu hadise göre sufilerin şeyhlerinden yalnız birisini bırakıp diğerlerini öldürmek gerekirdi!! Ama hadisi şeriflerde kastedilen, İslam halifesidir ve halifenin Kureyş'ten olması mecburidir. Bu konuda bir çok hadis olup ikisi şu şekildedir;

İbn Umer (r.a.) şöyle demiştir: Rasullah (s.a.v.): **"Kureyş'ten iki kişi kaldığı müddetçe bu hilafet işi Kureyş'ten ayrılmaz"** buyurdu[1033]

[1031] Buhari(Megazi, 59, Ahkam, 4, Haberu'l-Vahid 1) Müslim(İmaret 40, (1840) Ebu Davud(2625) Nesai(bey'at 34, (7/159)

[1032] Müslim, İmaret 46, (1844); Nesai, Bey'at 25, (7, 153); Ebu Davud, Fiten 1, (4248); İbnu Mace, Fiten 9, (3956)

[1033] Buhari(kitabu'l-ahkam, emirler kureyş'tendir babı, hadis no. 4, kitabul

İbni Amr r.a.Dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; **"Kıyamet vuku buluncaya kadar hilafet Kureyş'tendir."[1034]**

Bugün Kureyş'ten bir halife bulunmadığı için, sufilerin şeyhe beyat konusunda delil getirdikleri hadisler onlara delil olmamaktadır. Ayrıca onlar, Hızır ile Musa a.s. arasında geçenleri de şeyhe teslimiyet konusunda delil getiriler ve şeriatın zahirdeki hükmüne muhalif bulduğu bir sebepten dolayı şeyhine itiraz ederek ayrılan bir kimsenin küfür üzere öleceğini söylerler.

Fakat Musa a.s.'ın her defasında Hızır a.s.'a itiraz ettiğini ve yollarının ayrıldığını unuturlar!

Ayrıca, ne Musa a.s. Hızır a.s.'a uymak zorundaydı, ne de Hızır a.s., Musa a.s.'ın şeriatına uymak zorundaydı. Ama bugün herkes Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatına uymak zorundadır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem;

"Vallahi bugün Musa a.s. hayatta olsaydı bana uymaktan başka bir yolu yoktu" buyurmuştur.

Yine "Ümmetimi gecesi ile gündüzü eşit aydınlıkta olan bir yolda bıraktım" buyurarak, sufilerin şaibeli "batın ilmi" iddialarına mahal bırakmamıştır.

Aslında tasavvuf hakkında ilk konuşanlar da; "Zâhire muhalif olan her bâtın bâtıldır" hükmünde ittifak etmişlerdir. Fakat sonradan ilmi perde olarak gören zihniyet, şeriatın hassas kriterlerinin kaybedilmesine sebep olmuş ve şeriat ilimleri küçümsenerek arkaya atılmış, "Siz ilmi ölülerden ölüler vasıtasıyla alıyorsunuz, biz ise kalbimizin baki olan Allah'tan rivayeti ile alıyoruz" diyerek Kur'an ve Sünnet hükümlerini terk etmişlerdir.

Hz. Huzeyfe radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'a halk hayırdan sorardı. Ben ise, bana da ulaşabilir korkusuyla, hep şerden sorardım. (Yine bir gün:)

"Ey Allah'ın Resûlü! Biz Cahiliye devrinde şer içerisinde idik. Allah bize bu hayrı verdi. Bu hayırdan sonra tekrar şer var mı?" diye sordum.

---

menakıb, hadis no 11) Müslim(kitabu'l-imare, c. 6, s. 8 (1820)
[1034] İbn Ebi Asım; es-sünne(no. 1109, c. 1, s. 527)

"Evet var!" buyurdular. Ben tekrar: "Pekiyi bu şerden sonra hayır var mı?" dedim.

"Evet, var! Fakat onda duman da var" buyurdular. Ben: "duman da ne?" dedim.

"Bir kavim var. Sünnetimden başka bir sünnet edinir; hidayetimden başka bir hidayet arar. Bazı işlerini iyi (ma'rûf) bulursun, bazı işlerini kötü (münker) bulursun" buyurdular. Ben tekrar:

"Bu hayırdan sonra başka bir şer kaldı mı?" diye sordum.

"Evet! buyurdular. Cehennem kapısına çağıran davetçiler var. Kim onlara icabet ederek o kapıya doğru giderse, onlar bunu ateşe atarlar" buyurdular. Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben (o güne) ulaşırsam, bana ne emredersiniz?" dedim.

"Müslümanların cemaatine ve imamlarına uy, onlardan ayrılma. (İmam sırtına (zulmen) vursa, malını (haksızlıkla) alsa da onu dinle ve itaat et!)" buyurdular.

"O zaman ne cemaat ne de imam yoksa?" dedim.

"O takdirde bütün fırkaları terk et (kaç)! Öyle ki, bir ağacın köküne dişlerinle tutunmuş bile olsan, ölüm sana gelinceye kadar o vaziyette kal" buyurdular."[1035]

Şüphesiz bu bulanıklığın ve halis hayır döneminin kararmasının sebebi; nebevi hak yoldan yüz çevrilmesidir. Bu, gecesi ile gündüzü eşit aydınlıkta olan delillerin bozulmasını beraberinde getirmiştir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyfe r.a.'ın dehan kelimesini sorması üzerine şöyle buyurmuyor muydu?;

"**Bir topluluk benim sünnetimden başkasına uyacaklar ve benim yolumdan başkasına tabi olacaklardır. Sen onları tanır ve karşı çıkarsın**."

İşte bu, hastalığın kökü ve belanın kaynağıdır. Şüphesiz bu, metot olarak sünnetten sapmak, gidişat ve amelde nebevi tarzı terk etmektir.

[1035] Buhari(Fiten 11, Menakıb 25) Müslim(İmaret 51, (1847) Ebu Davud(4244, 4245, 4246, 4247).

Bununla, "dehan" kelimesinin, hayır kaynaklarının berraklığını bozan bir kir, yani fitnelere tutunulan asırlardan beri yuvalarından başlarını çıkarmış olan Mutezile, Sufiler, Cehmiyye, Hariciler, Eşariler, Maturidiler, Mürcie, Rafızi(şii)ler gibi, güçlerini İslam'da tahrife, dini kendilerine mal etmeye ve te'vile harcayan bid'atçiler olduğu ortaya çıkıyor.

Kur'an'ın sadece resmi, İslam'ın sadece ismi, ibadetin ise sadece cismi kaldı.

Yine "dehan(duman)" kelimesi, bidatin tehlikesini ortaya çıkarıyor; bidatler, kalpleri bozar, bedenler ise düşmanlar arasında ifsat olur.

İşte bu yüzden Salih selef, bidat ehli ile mücadele etmenin ve onlardan uzak durmanın vacip oluşunda ittifak etmişlerdir.

İmam Zehebi, Siyeri A'lamin Nubela adlı eserinde Süfyan es Sevri'nin;

"Kim bidat sahibi olduğunu bildiği birisinden işittiği şeye meylederse, Allah'ın korumasından çıkar ve nefsinin eline bırakılır." Ve; "Kim bir bidat işitirse, onu meclisindekilere anlatıp ta kalplerine yer ettirmesin" Dediğini naklettikten sonra der ki;

"Selefin çoğunluğu bu şekilde sakındırmışlar, kalplerin zayıf, şüphelerin ise zorlayıcı olduğunu görmüşlerdir."[1036]

Muhakkak ki bizler, her zaman şuna şahid oluruz; müsamahasız fırkalar, sadece kendileri kalıncaya kadar, Allah'a davet meydanında çalışan cemaatlerin aleyhinde olurlar. Diğerlerinin varlığını hazmedemezler.

İş o kadar ilerledi ki, bazıları kendilerinin Müslümanların halifesinin kurduğu cemaat olduklarını iddia ettiler. Bu da bazı vehimlere sebep oluyor;

Bazıları; kendi imamlarına biat etmenin vacip olduğunu iddia ediyor,

---

[1036] Siyeru A'lamin Nubela(7/261)

Diğerleri; faziletli ve üstün asırdan sonra gelen Müslümanların çoğunluğunu tekfir ediyor,

Başkaları da; kendilerinin cemaatlerin anası olduğunu, diğerlerinin bunun etrafında birleşip, sancağının gölgesinde olmaları gerektiğini iddia ediyor.

Onların çoğu şunu unutuyor!; onlar âdet olarak birer Müslüman cemaatidirler. Şayet Müslümanların bir cemaati, halifeleri mevcut olsaydı, bu ihtilafları, ayrılıkları görmezdik. Allah buna yetki vermezdi.

Hakikatte İslam için çalışanlar, Müslümanlardan birer cemaattir, kıble ehlidirler, lakin Müslümanların cemaati değildirler.

Bil ki ey Müslüman! Şüphesiz Müslümanların cemaati; bütün Müslümanların yolunu intizama sokan, Allah'ın ahkamını uygulamasında kendisine itaat vacip olan, el ve gönül ile kendisine biat edilen bir imamı olan cemaattir.

Hafız İbni Hacer el Askalani, Fethul Bari(13/37)'de Taberi'den şu sözü naklediyor; "Bu işte ve cemaat hakkında ihtilaf edildi. Bir kavim dedi ki;

"Cemaat vaciptir. Cemaat; sevad-ı azam (büyük karaltı)dır." Sonra Muhammed Bin Sirin tarikiyle İbni Mesud r.a.'den, Osman r.a.'ın katli zamanında kendisine cemaat hakkında soran kimseye şöyle dediğini rivayet ediyor;

"Şüphesiz Allah, Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) ümmetini sapıklık üzere bir araya getirmez."

Bir grup şöyle dedi; "Cemaat ile kastedilen; sahabeler ve ondan sonra gelenler (Tabiin)dir."

Diğer bir grup da; "Kastedilen ilim ehlidir. Şüphesiz Allah onları, halkı üzerine hüccet kılmıştır. İnsanlar din işlerinde onlara uymakla yükümlüdür."

Doğrusu şudur; itaati gerekli olan cemaat ile kastedilen; emri altında birleşilen, beyatı bozulduğunda dinden çıkılan cemaattir.

Hadiste; İnsanların imamı yoksa, gruplara ayrılırlar, kimse bir fırkaya tabi olmaz, hepsi de şerre düşmek korkusuyla güçleri

yettiğince uzaklaşırlar diye geçer. Bunun üzerine diğer hadislerde gelenlere sarılırlar, bununla ondan ortaya çıkan ihtilafları toplarlar.."

Bu cemaat, hak üzere olduğu takdirde, Müslümanların ona destek olmaları, ona yakın olmaları, hakka muhalefet ettiklerinde nasihat ve irşat etmeleri vaciptir.

Bu cemaate, hak üzerinde yardımlaşmaları, ihtilaf ettikleri şeyde birbirlerine nasihat etmeleri, bu meselede Allah'ın kendilerini sıratı müstakime hidayet etmesini istemeleri gerekir.

Bu cemaatin, yüksek İslam sarayının binası ve yeniden yükseltilmesi için tek bir el olması gerekir. Onlar tek tek, ayrı ayrı olurlarsa buna güç yetiremezler. Allah, Salihlerin velisidir.

Bu cemaatin hakka tabi olmak ve bütün Müslümanları sevmek için, ayrılıkları yayan hizipçilik engellerini kırmaları, kuvvetten düşürmeleri, kokusunu gidermeleri için mücadele etmeleri gerekir.

Bu yüzden bu cemaatin dışında olan, Müslümanların cemaatinden çıkmış olmaz. Şüphesiz bu cemaatler, Müslümanların cemaati olma sıfatına sahip değillerdir ve imamet davasına yetkileri yoktur.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyfe r.a.'e, kötülük ve fitne günlerinde özellikle Müslümanların cemaati ve halifesi yoksa, cehenneme çağıran bütün fırkalardan uzaklaşmasını emretmiştir.

Bu nebevi emri açıklarken alimler çeşitli izahlarda bulundular. Şüphesiz bu nebevi emir, hakka sarılma gereğini, hak ehliyle yardımlaşma ve onun kurulması için destek olmayı içeriyor;

1- Bu emir, Kitap ve Sünnete, Selefi Salihin anlayışı ile sarılmayı gerektirmektedir. Irbaz Bin Sariye r.a.'ın rivayet ettiği şu hadis bunun delilidir;

"Sizden kim Benden sonra yaşarsa bir çok ihtilaflar görecektir. Bu yüzden sünnetime ve hidayete erdirilmiş raşid halifelerin sünnetine sarılmanız gereklidir. Ona azı dişlerinizle ısırır gibi sarılıp, bırakmayın"[1037]

[1037] Ahmed(4/126, 127) Ebu Davud(4607) Tirmizi(2815, 2816) İbni

Huzeyfe r.a.'ın rivayet ettiği hadiste, ihtilaf zamanında, ağaç kökü ısırmak durumunda kalınsa bile sapıklık fırkalarından ayrılmayı emrediyordu. İrbaz r.a. hadisinde de, ihtilaf anında nebevi sünnete ve sahabenin anlayışına azı dişleriyle sarılmayı, sonradan çıkan şeylerden de –ki bunlar sapıklıktır- uzaklaşmayı emrediyor.

Bu iki hadisin zahir manalarını bir araya getirirsek; sapıklık fırkalarının zuhur ettiği, Müslümanların cemaatinin ve imamının bulunmadığı zamanda Sünneti Nebeviye'ye, Selefi Salih (rıdvanullahi aleyhim) anlayışı ile sarılmamız gerektiği ortaya çıkar.

2- Huzeyfe r.a. hadisindeki; "Ağaç kökü dişlemek" emri ile zahir manası kastedilmemiştir. Şüphesiz bunun anlamı; hak üzerinde sebat ve sabretmektir, sapıklık fırkalarından Hak tarafına doğru uzaklaşmaktır.

Veya bunun anlamı; filizlenmiş, dallanmış budaklanmış İslam ağacı, fırtınalar ile sarsılacak, dalları kırılacak, geriye sadece kasırgalara meydan okuyan kök gövdesi sabit kalacak. Bu zamanda Müslümanlara, bu kök gövdeyi beslemeleri, ona canlarını ve kıymetli şeylerini feda etmeleri gerekir. Zira bu, zehirli rüzgarların şiddetine rağmen, bu ağacı tekrar dallandırıp budaklandıracaktır.

3- o zaman Müslümanların, fitneleri döndürenleri, belalara aç olanları reddetmek için, ellerini bu sabit gövdeyi kuşatan taifeye uzatmaları gerekir.

İşte "en sonuncuları deccal ile savaşıncaya kadar hak üzere galip olan taife"[1038] budur.

Böylece Huzeyfe r.a.'ın rivayet ettiği hadis, üç konu üzerinde sonuçlanıyor;

1- Müslümanların cemaatine sarılmak ve günahkar olsalar bile Müslümanların imamına itaat etmek gerekmektedir. Öyle bir zamanda ne yapması gerektiğini sorduğunda Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu cevabını işitmedin mi?;

Mace(42,44) İbni Ebi Asım Es Sünne(1/29-30) İbni Hibban(1/104) İbni Abdilberr Cami(2/222, 224) Hakim(1/65, 96, 97) Taberani(18/537-602, 617, 625) Beyhaki(10/114) Cem'ül Fevaid(127) Darimi(95) Tahavi Müşkil(1/85-87) Tayalisi(2615-16) Sahihtir.

[1038] Bu konuda gelen hadislerle ilgili açıklamalar daha önce geçmişti.

"Dinle ve Emîr'e itaat et. Sırtına vurup malını alsa bile dinle ve itaat et!"[1039]

Müslümanların çoğu hilafet devletinde, sonraki halifelerden zulüm ve fesat görünce, bu işte cahillik ettiler ve hilafet devletinin kaldırılması için kafirlerle ittifak edip birlikte çalıştılar.

Şunu unutuyorlar!; kesin bir küfrü, apaçık bir şirkleri görülmedikçe idarecilere karşı kıyam etmek caiz değildir. Hele birde onların yanında Allah'tan bir delil, ümmetin Rabbanilerinin ikrarı, Kitap, Sünnet ve ümmetin selefinin tavırlarından çıkarılmış davet fıkhı kaidelerinin güvencesi de varsa…

2- Eğer Müslümanların cemaati ve imamı yoksa, Müslüman kişinin, sapıklık fırkalarından ve ayrılık gruplarından uzaklaşması gerekir.

3- Sapıklık fırkalarından uzaklaşmak demek; onları mücadele olmaksızın, bâtılda serbest hareket eder halde bırakarak uzlete çekilmek değil, aksine Müslümanların bu dinin kökleri olan Kitap ve Sünnete sıkı sarılmaları, bunları Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinin anlayışıyla anlamaları ve hidayet imamlarının eğitimiyle hareket etmeleri gerekir.

İnsanları yeryüzünde ve üzerindekilerde hakim olacak olan bu iki büyük esas üzerine davet etmek gerekir. Böylece bundan sonra öğrenecek ve haber vereceklerdir. Muhakkak ki sapıklık fırkalarının mevcut oluşu, yeryüzünde Allah'ın hüccetinin kaim olmayacağı manasına gelmez. Mütevatir olarak rivayet edilen hadislerde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kıyamet günü gelinceye kadar her asırda hakkı yüklenen bir taifenin mevcut olacağını, ona muhalefet edenlerin onlara zarar veremeyeceğini belirtmiştir.

[1039] Müslim(12/236-237-Nevevi Şerhi)

36- KIYAMETİN KÜÇÜK ALAMETLERİ

Ebu Hureyre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Ben ve kıyamet, (iki parmağını göstererek) bunlar gibi yakın iken gönderildim."[1040]

Ebu Hureyre (ra)'dan Rasulullah (sav)' buyurdu ki; "Benim Ümmetim kendilerinden önceki ümmetleri taklit etmedikçe kıyamet kopmaz." Sahabe:

"Ya Rasulullah onlar Farisiler ve Rumlar mıdır?" deyince, Rasulullah (sav): "Onlardan başkaları değildir" demiştir.[1041]

Ebu Said'ten gelen rivayet şöyledir: "Ya Rasulullah, Onlar Yahudi ve Hıristiyanlar mıdır?" dedik. O da: "Ya kim olacaktı?!" dedi.[1042]

İbn Battal şöyle diyor: "Rasulullah (sav) bu hadiste daha önce geçen ümmetlerde olduğu gibi, bu ümmetinde bîd'at ve havalara uyacağını biliyor. Yine bundan başka diğer hadislerinde ümmetinin son zamanlarında şerlerin olacağını ve kıyametin ancak en şerli insanlar üzerine koyacağını haber vermiş, İslam'ında sadece belli başlı kişiler tarafından ayakta kalacağını bildirmiştir."[1043]

Maalesef günümüzde birçok Müslüman doğuda ve batıdaki kâfirlere benzemektedir. Öyle ki onlara olan bu benzeme bazılarını İslam dininden çıkaracak şekilde olmaktadır. Onlara göre modern çağı yakalamak ancak Kur'an'ı ve sünneti terk etmekle olur. Kim İslam dinini hakkıyla bilirse, Müslümanların son zamanda İslami eğitim eksikliğinden dolayı ne kadar kötü duruma ulaştığını bozuk düşüncelere saplandıklarını anlar ve İslam'ın sadece onların nüfus cüzdanlarında bir yazı olarak kaldığını görür. Yine Müslümanların Allah'ın şeriatını bırakıp da kâfirlerin kanunlarıyla yönetildiklerini

---

[1040] Buhari(7/191) Müslim(fiten 135) Tirmizi(2213) Nesai(3/189) İbni Mace(45) Ahmed(3/124, 130) Deylemi(2099) Mecmauz Zevaid(10/311) Metalibul Aliye(4578) Darimi(rikak 46) Ahmed Zühd(135) Taberani(2/227) Tayalisi(2747)
[1041] Buhari(8/151)
[1042] Buhari(8/151) Müslim(2669)
[1043] Fethu'l-Bâri (13/301)

görür. İşte Rasulullah (sav)'in yukarıda anlatmak istediği kâfirlere benzeme ve onlara uyma hadisini Müslümanların bugün içinde bulundukları durumdan daha iyi anlatan bir şey yoktur.

Nevevi şöyle diyor: "Karış-karış izlemek ve keler deliğine girmekten kasıt onlara uymanın derecesine bir örnektir. Onlara uymak ise dinde aykırı davranışlarda bulunmak ve günah sahibi olmak konusundadır. Yoksa inkar etmekte değildir. Bu da açıkça Rasulullah (sav)'in bir mucizesidir, nitekim O'nun haber verdiği şeyler gerçekleşmiştir."[1044]

Emânetin Kaybolması ve İşin Ehline Verilmemesi:

Emânet: Hıyanetin zıddıdır.Kur'an'da şöyle geçmektedir: "**Biz, emâneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettikte onlar bunu yüklenmekten çekindiler, sorumluluğundan korktular. Onu insan yüklendi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir**". (Ahzâb:72).

Alimler emâneti birçok manada açıklamışlardır. Bunlar iki kısımda toplanır:

1- Tevhid: Çünkü o kulun yanında koruması gereken bir emanettir.

2- Amel: Dinin bütün bölümlerini içerir ve hepsi kulun yanında koruması gereken bir emanettir. Emânet dinin sunulan emirlerini yapmak, yasaklarından kaçınmaktır.[1045]

Ebu Hureyre (ra)'dan rivayet edilen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Eğer emânet kaybolursa kıyametin kopmasını bekle". Sahabe: "Yâ Rasulullah emânet nasıl kaybolur?" dedi. Rasulullah: "Eğer iş ehli olmayana verilirse kıyameti bekle" dedi".[1046]

Rasulullah (sav) bu hadiste emâneti nasıl kaldıracağını, onun kalplerde izinden başka hiçbir eserin kalmayacağını açıklamaktadır.

[1044] "Sahih-i Müslim Şerhi" (16/219-220)
[1045] Bak: "Ahkamu'l-Kur'an(3/1588-1589) Müslim Nevevi Şerhi(2/168) İbn Kesir Tefsiri(6/477) Fethu'l-Bârî(11/33)
[1046] Buhari(rikak, 14/116)

Huzeyfe (ra) Rasulullah (sav)'den şöyle rivayet etmektedir: "Rasulullah bize iki hadis rivayet etti. Onlardan ilkini gördüm, ikincisini bekliyorum. İlki, emânet insanların gönüllerinin derinliklerine iner. Sanki o insanlar Kuran ve sünneti bilirler. Rasulullah (sav) emânetin kaybolmasından da bahsetti ve şöyle dedi:

"Kişi uykusunu uyur. Emânet onun kalbinden silinip alınır da emânetin eseri, rengi uçuk bir nokta halinde yanık yeri gibi kalır. Sonra o kişi bir uyku uyurken emânetin geri kalan kısmı alınır. Bunu da izi çalışan bir işçinin avucundaki kabarcık gibi kalır. Şu halde emânet, ayağına düşürdüğün bir ateş parçasının düştüğü yeri şişirip senin onu bir kabarcık şeklinde görmen gibidir. Halbuki ondan tesirli bir şey yoktur. Bu şekilde insanlar birbirleriyle alış-verişte bulunmak üzere sabahlarlar. Sonra:

"Falan oğulları içinde emin bir kişi vardır" denilir. Yine o kişi için:

"O ne akıllı, ne zarif ve ne de cesur adamdır" denilir. Fakat o kişinin kalbinde hardal tanesi kadar iman yoktur". Huzeyfe dedi ki:

"Ben öyle bir zamanda bulundum ki, o devirde biriyle alış-veriş edeceğim diye kaygılanmazdım. Müslümansa İslam dini onu hainlikten men eder, Hıristiyan ve Yahudi ise bulunduğu yerin valisi onu hainlikten men ederdi. Bugün ise, ben falan ve falandan başka kimse ile alış-veriş edemez oldum."[1047]

Zaten Rasulullah (sav) ilerde her şeyin tersine döneceği bir dönemin geleceğini haber vermiştir. O dönemde doğru söyleyenler yalancı, yalancılar doğru sözlü ilan edilir. Emin kişi hain, hain kişi emin olur.

İlmin kaldırılmasıyla birlikte cahilliğin çoğalması:

Buhari ve Müslim, Enes b. Malik (ra)'dan Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmektedir: "İlmin kaldırılması, cahilliğin yayılması kıyâmet alâmetlerindendir".[1048]

[1047] Buhari(7/188) Müslim(143)
[1048] Buhari, İlim (1/178-Fethu'l-Bârî). Müslim, İlim (16/222-Nevevi Şerhi)

İlmin kaldırılması ancak alimlerin yok olmasıyla olur. Nitekim Abdullah b. Amr b. As (ra) şöyle diyor: “Ben Rasulullah (sav)’i şöyle derken işittim: “Allah, ilmi kullarından silmek suretiyle değil, alimlerin ruhlarını kabzetmek suretiyle giderecektir. En sonunda hiçbir alim kalmayacak ve insanlar cahil kişileri önder edinecekler. Bunlara meseleler sorulacak. Onlarda bilgileri olmadığı halde fetva verecekler. Bu şekilde hem kendileri sapıklığa düşer, hem de halkı saptırırlar”.[1049]

Nevevi şöyle diyor: “İlmin kaldırılmasından bahseden bu hadislerden kasıt, ilmin alimlerin gönüllerinden silinmesi değildir. Bunun manası ilim sahiplerinin ölmesiyle insanların cahilleri alim edinmeleri ve onların verdiği fetvalarla hem kendilerinin hem de halkın sapıtmasıdır”.[1050]

Buradaki ilimden kasıt Kur’an ve Sünnet ilmidir. O da peygamberlerin miras olarak bıraktıkları ilimdir. Çünkü alimler peygamberlerin varisleridir. Onların kaybolmasıyla ilim kaybolur, sünnetler unutulur, bid’atler çoğalır ve cahillik artar.

Ama dünya ilimleri ise azalmaz artar. Hadiste kastedilen bu değildir. Çünkü hadiste: “Bunlara meseleler sorulacak. Onlar da bilgileri olmadığı halde fetva verecekler. Bu şekilde hem kendileri sapıklığa düşer, hem de halkı sapıtırlar” sözü geçmektedir.

Sapıklığa düşmek ancak dinde cahil olmakla olur. Gerçek alimler ise ilimleriyle amel edenler, ümmeti yönlendirenler ve onlara hidayet yolunu gösterenlerdir. Amelsiz ilmin hiçbir faydası olmaz, aksine sahibini vebal altında bırakır. Konuyla ilgili Buhari’de bir de: “Amel azalır” şeklinde rivayet vardır.[1051]

Bu ümmetin en alimleri sahabelerdi. Onlardan sonra tabiin, sonrada tebei tabiin. En hayırlı asır onların dönemiydi. Nitekim Rasulullah (sav) şöyle buyuruyor: “İnsanların en hayırlıları benim çağımda yaşayanlardır. Sonra onlardan sonra gelenler, sonra onlardan daha sonra gelenlerdir.”.[1052]

[1049] Buhari, İlim. (1/194-Fethuı’l-Bârî). Müslim, İlim (16/223,224-Nevevi Şerhi)
[1050] “Müslim Nevevi Şerhi” (16/223-224)
[1051] Buhari, Edeb. (10/456-Fethu’l-Bârî)
[1052] Müslim, Sahabenin Faziletleri (16/86-Nevevi Şerhi)

Huzeyfe (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmektedir: "Elbisenin nakışı eskiyip silindiği gibi İslam da eskiyecek, silinecek. Hatta oruç nedir, namaz nedir, hac nedir, zekât nedir bilinmeyecek. Bir gecede Kur'an yok olur. Yeryüzünde ondan bir âyet dahi kalmaz. İnsanlardan yaşlı adam ve kadınlar kalır. Onlar: "Biz babalarımızı "Lailahe illallah" kelimesini söyler bulduk biz de onu söylüyoruz" derler. Sıla b. Zufer, Huzeyfe'ye: "Namaz nedir, hac nedir, zekat nedir bilmedikleri halde "Lailahe illallah" demeleri onlara ne kazandırır?" dedi ve bunu birkaç kez tekrarladı. Huzeyfe önce ona cevap vermedi. Sonunda ona: "Ey Sıla! "Lailahe illallah" onları ateşten kurtarır" dedi ve bu sözü üç kere tekrarladı".[1053]

Abdullah b. Mesud şöyle diyor: "Kur'an aranızdan kaldırılacak o bir gecede yok olur ve insanların gönüllerinden gider. Ondan geriye hiçbir şey kalmaz".[1054]

Bundan daha kötüsü yeryüzünde Allah'ın adı dahi anılmaz. Nitekim Enes (ra)'dan rivayet edilen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Yeryüzünde "Allah, Allah" denildikçe kıyamet kopmaz".[1055]

İbn Kesir şöyle diyor: "Bu hadisin iki manası vardır:

1- Kimse kötülüğü yasaklamaz, kötülük yapan birini görünce ona engel olmaz. Bu yüzden: "Allah, Allah! Dahi denmez" diye tabir edilmiştir. Abdullah b. Ömer hadisinde geçtiği gibi: "Geriye azgın kişiler kalır, iyilik yapmayı bilmezler, kötülüğe de engel olmazlar".[1056]

2- Allah bilinmez, yeryüzünde adı dahi anılmaz. Buda insanlığın yok olduğu, inkar, isyan, fitne ve fesadın çok olduğu zamanda

---

[1053] İbn Mâce, Fiten. (2/1344-1345), Müstedrek (4/473) Hakim hadisi sahihlemiş, Zehebi'de ona katılnmıştır. İbn Hacer "Fethu'l-Bârî"de (13/16): "İbn Mâce kuvvetli bir senedle rivayet etmiştir" demiştir. Albani hadisi sahihlemektedir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (6/339. Hadis no: 7933)
[1054] Taberâni rivayet etmiştir. Ravileri, sıka olan Şeddâd b. Ma'kal dışında sahih hadis ravileridir. Bak: "Mecmau'z-Zevâid" (7/329-330). İbn Hacer "Fethu'l-Bârî"de (13/16): "Senedi sahihtir, fakat hadis mevkuftur" demiştir. Bana göre böyle söylemek doğru değildir ve Hadis merfu hükmündedir.
[1055] Müslim, İmân (2/187-Nevevi Şerhi)
[1056] Ahmed(11/181-182) Ahmed Şakir: "Senedi sahihtir demiştir" Hakim(4/435)

olur".[1057]

Güvenlik güçleri ve korumaların çoğalması:

İmam Ahmed'in Ebu Umâme (ra)'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ahir zamanda bu ümmet için elinde öküz kuyruğu gibi kırbaçlar bulunan adamlar çıkacak. Gelir azap ederler, gider azap ederler".[1058]

Taberânî'nin "Kebir" deki rivayetinde şöyledir: "Ahir zamanda insanlara sabah ve akşam azap edecek güvenlik görevlileri olacak. Sakın ha sen onlardan olmayasın".[1059]

Müslümanların başında bulunacak ve onlara haksız yere azap eden bu kişilerin ateşe gireceklerine dair hadisler vardır. Müslim Ebu Hureyre (ra)'dan şöyle rivayet ediyor: "Ateşe girecek iki sınıf vardır ki, ben şu ana kadar onlarla karşılaşmadım: Ellerinde öküz kuyruğu gibi kırbaçlarla insanları döven bir grup…"[1060]

Nevevî şöyle diyor: "Bu hadis peygamberin mucizelerindendir. O'nun söylediği bu şey gerçekleşmiştir. Kırbaç taşıyanlar Vali korumalarının köleleridir".[1061]

Rasulullah (sav), Ebu Hureyre (ra)'a şöyle demiştir: "Eğer ömrün uzun sürerse çok geçmez, ellerinde öküz kuyruğu gibi kırbaçlar olan grubun insanlara durmadan azap ettiklerini görürsün".[1062]

İbn Abbas (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor: "Sizin başınıza öyle görevliler gelecek ki Mecusilerden daha kötü olacaktır".[1063]

[1057] "Nihaye" (1/186)
[1058] Müsned (5/250)Hadis sahihtir.
[1059] İthafu'l-Cemâ'a(1/507-508) Hadis sahihtir. Bak: Camiu's Sağir'in Sahihleri(13/317 Hadis no:3560)
[1060] Müslim(17/190-Nevevi şerhi)
[1061] Müslim, Nevevi Şerhi (17/190)
[1062] Müslim(17/190-Nevevi şerhi)
[1063] "Taberani "Sağir"de ve "Evsat" da rivayet etmiştir. Sika olan Müemmel b. İhâb dışında ravileri sahih hadis ravileridir". Bak: "Mecmau'z-Zevâid" (5/235)

Zinanın çoğalması:

Alâmetlerden biriside zinanın çoğalması ve insanlar arasında yayılmasıdır. Rasulullah (sav) bunun kıyamet alametlerinden olduğunu haber vermiştir.

Buhari ve Müslim de, Enes (ra)'dan, Rasulullah (sav)'in şöyle buyurduğuna dair bir rivayet vardır: "Kıyametin alâmetlerinden biriside zinanın çoğalmasıdır".[1064]

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sav)'den şöyle rivayet etmiştir: "İnsanların üzerinde bozuk yıllardan oluşan bir zaman gelir… o zaman fuhuş yayılır".[1065]

Bundan daha kötüsü zinanın helal sayılmasıdır. Buhari ve Müslim'de Ebu Malik el-Eş'ari (ra)'dan rivayet edilen hadiste, O Rasulullah (sav)'i şöyle derken duymuştur: "Ümmetimin içinde zinayı ve ipeği helal sayacak kavimler olacak".[1066]

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sav)'den şöyle rivayet eder: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, erkekler, sokak ortasında kadınların üstüne çıkmadıkça bu ümmet helak olmaz. O gün onların en hayırlıları şöyle diyendir: "O işi şu duvar arkasında yapsaydın daha iyi olmaz mıydı!"[1067]

Faizin yayılması:

İbn Mesud (ra)'den gelen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Kıyametten önce faiz çoğalır".[1068]

Buhari, Ebu Hureyre (ra)'dan Rasulullah (sav)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "İnsanlar üzerinde öyle bir zaman

[1064] Buharî(1/178-Fethu'l-Bârî) Müslim(16/221-Nevevi şerhi)
[1065] Müstedrek(4/512) Hakim: "isnadı sahihtir" demiş, Zehebi'de ona katılmıştır. Albâni hadisi sahihlemiştir. Bak: "Sahihu'l-Camî(3/212 Hadis no:3544)
[1066] Buhari(10/51-Fethu'l-Bârî)
[1067] Ebu Ya'lâ rivayet etmiştir. Heysemi: "Ravileri sahih hadis ravileridir" demiştir. Mecmauz Zevaid(7/331)
[1068] Münzirî "Terğib ve Terhib"de(9/3) bu hadisi Taberâni'nin rivayet ettiğini söylemiş ve: "O'nun ravileri sahih hadis ravileridir" demiştir.

gelecek ki, kişi kazandığı mal helal mi yoksa haram mı diye hiç dikkat etmeyecek".[1069]

Çalgının çoğalması ve helal sayılması:

Sehl b. Sa'd, Rasulullah (sav)'in şöyle söylediğini söylüyor: "Ahir zamanda yere batanlar, atılıp fırlatılanlar ve şekli değişikliğe uğrayanlar olacak. "Sahabe: "Bu neden sonra olacak ya Rasulullah" dedi. Rasulullah: "Çalgı ve şarkıcı kadınlar çoğalınca "dedi".[1070]

İçkinin çok içilmesi ve helal sayılması:

Müslim'deki hadiste Enes (ra) Rasulullah (sav)'den şöyle işitmiştir: "İçkinin içilmesi kıyamet alametlerindendir".[1071]

Yine Ahmed ve İbn Mâce, Ubade b. Samit'ten rivayet ettikleri hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Ümmetimden bir grup içkiyi helal sayacaklar ve onu başka bir isimle adlandıracaklar".[1072] Gerçekten içkiye bir çok isim verilmiştir. Bir tanesi aslan sütüdür!

Mescitlerin süslenmesi:

Alâmetlerin birisi de mescitlerin süslenmesi ve içine nakışlar yapılmasıdır. Müsned'te Enes (ra)'dan gelen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "İnsanlar mescitleri süslemedikçe kıyamet kopmaz".[1073]

Nesâi ve İbn Huzeyme'deki rivayette ise şöyledir: "İnsanların mescitleri süslemesi kıyametin alametlerindendir".[1074]

1069 Buhari(4/313-Fethu'l-Bârî) Nesâi(7/243)

1070 İbn Mâce(2/1350) Heysemi "Mecmau'z-Zevâid(8/10) Albâni hadisi sahihlemiştir. Bak: Camiu's-Sağir'in Sahihleri(3/216. Hadis no: 3559)

1071 "Müslim(16/221-Nevevi Şerhi)

1072 Müsned(5/318) İbn Mâce(2/1123) İbn Hacer "Fethu'l-Bârî"de(10/51), "Senedi iyidir" demiştir. Albâni hadisi sahihlemiştir. Bak: Camiu's-Sağir'in Sahihleri(5/13-14. Hadis no:4945)

1073 Müsned(3/134). Albâni hadis için "sahih" demiştir. Bak: "Sahihu'l-Cami(6/174 Hadis no: 7298)

1074 Nesâi(2/32-Suyuti Şerhi). Albâni hadis için "Sahih" demiştir. Bak: Age.(5/213. Hadis no:5771) Sahihi İbn Huzeyme(2/282. Hadis no:1322-

Buhari Sahihi'nde şöyle diyor: Enes dedi ki: "Öyle zaman gelecek ki, insanlar mescitleri süslemekle övünme yarışına girecekler ve sonra onları pek az zikir ve ibadetle yaşatacaklar"

İbn Abbas dedi ki: "Sizler mescitlerinizi Yahudi ve Hıristiyanlar gibi süsleyeceksiniz".

Ömer b. Hattab mescidi yenilerken şöyle demişti: "Sen sadece insanları yağmurdan saklayıp koru. Sakın allı sarılı süsler yapıp da insanları fitneye uğratmayasın".[1075]

Hakim Tirmizi, Ebu'd-Derda (ra)'in şöyle dediğini rivayet ediyor: "Mescitlerimizi süsler, Kur'anların yazısını süslerseniz yok olur gidersiniz".[1076]

Münavî şöyle diyor: "Bana göre Mescitleri ve Kur'an yazısını süslemek yasaktır. Çünkü bunlar kalbi meşgul etmekte, Allah'ı düşünmekten ve huşudan insanı uzaklaştırmaktadır. Bu yüzden Şafiler mescitlerin süslenmesiyle ilgili olarak: "Kâbe dahil olmak üzere mescitleri altın ve gümüşle süslemek haram, diğer süslerle süslemek de mekruhtur" demişlerdir".[1077]

Binaların yükseltilmesi:

Bu alamet daha Rasulullah (sav)'in zamanından hemen sonra başlayıp günümüze kadar devam etmektedir. Öyle ki insanlar güzel bina yapmakta birbirleriyle yarışmışlar ve süslü süslü evler yapmışlardır. Bu da, dünya Müslümanların ayaklarının altına serilip, ganimetler ile malların çoğalıp böyle bir yaşantının olduğu zamanda

---

1323)

[1075] Buhari(1/539-Fethu'l-Bârî)

[1076] "Camiu's-Sağir'in Sahihleri(1/220. Hadis no:599). Elbani Sahiha(3/337 Hadis no:1351) "Bu Hadisi Hakim Tirmizi "el-Ekyas ve'l-Muğterin" kitabında(elyazma s:78) Ebu'd-Derda'dan merfu olarak rivayet etmektedir". Yine bu hadisi İbn Mubarek "Zuhd"de(s:275 Hadis no:797) daha değişik şekliyle rivayet etmiştir. İbn Mubarek'in rivayet ettiği o hadisin senedi hakkında Albâni "Sahih Hadisler" kitabında şöyle diyor: "Bu hadisin ravileri, Müslim'in sika ravileridir. Ancak onlardan Bekir b. Sevâde, Ebu'd-Derda'dan hadis duymuş mudur yoksa duymamış mıdır, bunu bilmiyorum". Beğavi'de "Şerhu's-Sünne" de(2/350) bu hadisi Ebu'd-Derda'ya dayandırmaktadır.

[1077] "Feyzu'l-Kadîr' (1/367)

meydana gelmiş onlardan çoğu dünyaya bağlanmış ve kendilerinden önceki ümmetlerin mal biriktirme ve gereksiz harcamalar yapma hastalığı onların içine işlemiştir. Öyle ki fakir ve ihtiyaç durumda çöllerde yaşayan bedeviler ve benzerleri, çok mal sahibi olunca kat kat değişik binalar yapmışlar ve bunda da birbirlerini geçmek için yarışmışlardır.

Bu durum Rasulullah (sav)'in haber verdiği gibi gerçekleşmiştir. Nitekim Buhari ve Müslim de Ebu Hureyre (ra)'dan gelen hadiste Rasulullah (sav) kıyametin vaktinden sorduğunda Cebrail (as)'a şöyle demiştir: "Sana onun alametlerinden haber vereyim: … Çobanların evlerini yükseltmeleridir. İşte bu onun alametlerindendir".[1078]

Müslim'deki rivayette ise şöyledir: "Çıplak ayaklı fakir koyun çobanlarının binalarını yükselttiklerini görmendir".[1079]

Ahmed'deki rivayette ise İbn Abbas'ın Rasulullah (sav)'e:" Yâ Rasulullah! Çıplak ayaklı fakir aç koyun çobanları kimdir?" diye sorduğunda, "Onlar Araptır" cevabını aldığı vardır.[1080] Buhari ise Ebu Hureyre (ra)'den Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmektedir. "İnsanlar binaları kat kat yükseltmedikçe kıyamet kopmaz".[1081]

İbn Hacer şöyle diyor: "Buradaki binaları yükseltmenin manası, onlardan her biri yaptıkları evlerin, diğerlerinin evlerinden daha yüksek olmasını istemesidir. Belki buradaki kasıt evlerin süs ve güzelliklerinde birbirleriyle yarış etmeleri veya bundan daha geniş bir manadır. Bundan daha aşırısı da görülmüştür ve bu durum daha da devam etmektedir".[1082]

Asrımızda bu durum açıkça görülmektedir. İnsanlar yüksek yüksek binalar yapmakta ve onların yüksekliğinde ve ihtişamında birbirlerine karşı öğünmektedirler. Bilakis Amerika ve diğer ülkelerdeki

---

[1078] Buhari, İmân. (1/114-Fethu'l-Bârî). Müslim, İmân (1/161-164)
[1079] Müslim, İmân (1/158-Nevevi Şerhi)
[1080] Müsned (4/332-334. Hadis no:2926) Ahmed Şakir: "Senedi sahihtir" demiştir. Heysemi "Mecmau'z-Zevâid'te (1/38-39): "Bu hadisi Ahmed, Bezzar ve diğerleri rivayet etmiştir… Ahmed'in senedinde Şehr b. Havşeb vardır" demiştir. Albâni ise: "Bu senedin hadisi desteklemede bir eksikliği yoktur" demiştir. Bak: "Sahih Hadisler" (3/332. Hadis no:1345)
[1081] Buhari, Fiten (13/81,82- Fethu'l-Bârî)
[1082] "Fethu'l-Bârî" (13/88)

gibi yüksek gökdelenleri inşa etmeye başlamışlardır.

Kölenin efendisini doğurması:

Cebrail hadisinde geldiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Sana kıyametin alametlerinden haber vereyim: Kölenin efendisini doğurmasıdır". Hadisi Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.[1083]

Alimler bu hadisin manası hakkında ayrılığa düşmüşlerdir. İbn Hacer bunlardan dört tanesini şöyle açıklıyor:

1- Hattabi diyor ki: "Buradaki mana islamın yayılması ve Müslümanların küfür beldelerini ele geçirerek kadın ve çocuklarına sahip olmalarıdır. Eğer kişi cariyeye sahip olursa ondan çocuk edinir. Doğan bu çocukta cariyenin efendisi konumunda olur. Çünkü o efendisini doğurmuş olur".[1084]

Nevevî'nin söylediğine göre alimlerin çoğunluğu bu görüşü benimsemiştir.[1085]

İbn Hacer ise şöyle diyor: "Bu görüşü biraz incelemek gerekir.[1086] Çünkü cariyelerin çocuk doğumaları daha Rasulullah (sav) zamanında bilinen bir şeydi. Bir çok küfür beldelerinin ele geçirilip kadın ve çocuklarının cariye olarak alınmaları daha İslamın ilk dönemlerinde meydana gelmekteydi. Oysa buradaki hadisin tarzı şimdiye kadar olmamış ama kıyamete yakın olacak bir şeyi haber vermektedir".[1087]

2- Efendinin çocuk doğuran cariyelerini satması ve bu işin çok çoğalması öyle ki, o cariyeden doğan çocuğun bilmeden annesini satın alması.

3- Cariyenin, efendisinden veya başka birinden hür bir çocuk

[1083] Buhari, İmân (1/114- Fethu'l-Bârî). Müslim, İmân (1/158-Nevevi Şerhi)
[1084] "Mealimi's-Sünen" (7/67). Buradaki alıntı "Fethu'l-Bârî"dendir (1/122)
[1085] "Nevevî Müslim Şerhi" (1/158)
[1086] İbn Kesir'de bu görüşü uzak görmektedir. Bak "el-Fiten ve'l-Melahim" (1/177-178)
[1087] "Fethu'l-Bârî"(1/122)

doğurması veya nikahlı olarak veya zina ederek köle bir çocuk doğurması. Sonra her iki durumda da cariyenin elden ele satılarak dolaşması. Sonrada çocuğun onu satın alması. Bu bir önceki şıkkın benzer bir şeklidir.

4- Ana-babaya karşı asilliğin artması, sanki çocuğun ana babasına, efendinin kölesine yaptığı muameleyi yapmasıdır. Onu aşağılayarak sövmesi, dövmesi ve hizmet ettirmesidir. Bu yüzden mecaz olarak "efendisi" denmiştir. Veya efendiden kasıt gerçek anlamda terbiye edendir.

İbn Hacer diyor ki: "İşte bu bana göre genel anlamda görüşlerin en doğrusudur. Çünkü burada anlatılmak istenen-bozuk ortamdan dolayı-efendinin halinin garipsenecek olmasıdır. Zira böyle bir şeyin olması kıyametin kopmasına yakın düzenin değişeceğine bir işarettir. Çünkü köle efendi olacak, düşük seviyedeki insanlar yüksek seviyeye gelecek. Bu da diğer bir alamet olan hadise uygundur: "Fakir ve aç kişiler mülk sahibi olacak".[1088]

Burada beşinci olarak İbn Kesir'in şu görüşüne yer verelim:

5- "Ahir zamanda cariyeler hadiste işaret edilen terbiye edilenler olacak. Çünkü cariyeler hür kadınlardan ayrı olarak güçlü adamların himayesinde olacaklar. Bu yüzden hadiste: "Çıplak ayaklı fakir koyun çobanlarının evleri yükseltmeleri" lafzıyla beraber zikredilmektedir".[1089]

Adam öldürmenin çoğalması:

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Herc çoğalmadıkça kıyamet kopmaz". Sahabe: "Herc nedir Ya Rasulullah?" dedi. O da: "Adam öldürmektir" dedi. Hadisi Müslim rivayet etmiştir.[1090]

Buhari'deki Abdullah b. Mesud (ra)'dan gelen rivayette ise şöyledir: "Kıyametten önce Herc günleri gelir. O günlerde ilim yok

---

[1088] "Fethu'l-Bârî" (1/122-123) özetle
[1089] "el-Fiten ve'l-Melâhim" (1/177)
[1090] Müslim, Fiten (18/13-Nevevi Şerhi)

olur, cehalet çoğalır" dedi. Ebu Musa şöyle demiştir: "Hercin Habeş dilinde manası adam öldürmektir".[1091]

Yine Ebu Musa (ra)'dan Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kıyametten önce Herc olur". Sahabe "Herc nedir?" dediler. Rasulullah (sav): "Adam öldürmektir" dedi. Sahabe: "Biz bir senede yetmiş binden fazla adam öldürüyoruz. Bundan daha çok mu öldüreceğiz? dedi. Rasulullah (sav):

"Bu sizin müşrikleri öldürmeniz değildir. Bu sizin birbirinizi öldürmenizdir" dedi. Sahabe: "O gün akıllarımız yerinde olur mu? dedi. Rasulullah (sav) "O günkü insanların çoğunun aklı yerinde olmaz, onların yerine boş kafalı İnsanlar gelir. Hepsi kendilerini bir şey sayarlar, ama onlar hiçbir şeydir".[1092]

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, insanların üzerinde öyle bir zaman gelir ki, adam öldüren niçin adam öldürdüğünü, öldürülende niçin öldürüldüğünü bilmedikçe bu dünya yok olmaz". "Bu nasıl olur?" denildi. O da: "Herc çoğalınca olur. Öldüren de öldürülen de ateştedir" dedi.[1093]

Yine bu ümmetin bağışlanan bir ümmet ve ahirette azap görmeyeceğine dair deliller vardır. Allahu Teala bu ümmetin azabını fitne, deprem ve savaşlarla bu dünyada vermiştir. Sadaka b. Müsenna - Rabah b. Haris - Ebu Bürde yoluyla gelen hadiste o şöyle demiştir: "Ben Ziyad'ın emirliği zamanında çarşıda dikilirken şaşkınlıkla elimi diğerine vurarak çırptım. Ensardan babası sahabe olan bir adam bana: "Niçin şaşırdın ya Ebu Bürde?" dedi. Ben: "Dini bir, peygamberi bir, davası bir, haccı bir, savaştıkları bir olan kavim birbirlerini öldürmeyi nasıl helal sayıyorlar?" dedim. Bana: "Hiç şaşırma. Babam bana Rasulullah (sav)'in şöyle söylediğini söyledi: "Benim ümmetim bağışlanmış bir ümmettir. Ahirette hesap ve azap

---

1091 Buhari, Fiten (13/14- Fethu'l-Bârî)
1092 Müsned (4/414), İbn Mâce, Fiten (2/1309 Hadis no:3959). Şerhü's-Sünne (15/28-29 Hadis no: 4234). Hadis sahihtir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (2/193 Hadis no:2043)
1093 Müslim, Fiten (18/35-Nevevi Şerhi)

görmez. Onların azabı ölüm, deprem ve fitnelerdir”.[1094]

Ebu Musa’dan gelen rivayette ise şöyledir: “Benim ümmetim bağışlanmış ümmettir. Ahirette azap görmez. Onların azabı bu dünyada ölüm, deprem ve fitnedir”.[1095]

Zamanın kısalması:

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sav)’in şöyle söylediğini rivayet etmektedir: “”Zaman kısalmadıkça kıyamet kopmaz”.[1096] Yine Ebu Hureyre (ra)’dan Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Zaman kısalmadıkça kıyamet kopmaz. Bir sene bir ay gibi olur. Bir ay bir hafta gibi olur. Bir hafta bir gün gibi olur. Bir gün bir saat gibi olur. Bir saat bir hurma yaprağının yanıp kül olması kadar olur”.[1097]

Zamanın kısalmasıyla ilgili alimlarin değişik görüşleri vardır. Bunlar:

1- Bundan kasıt zamandaki bereketin az oluşudur.[1098]

İbn Hacer şöyle diyor: “Bu alamet zamanımızda görülmektedir. Çünkü bizler zamanımızda günlerin çok hızlı geçtiğini bir önceki asırda bu şekilde görmezdik”.[1099]

2- Bundan kasıt, Mehdi ve İsa (as) zamanında olacak olan hayatın insanlara hoş gelmesi, güvenliğin ve adaletin artmasıdır. Bundan dolayı uzun dahi olsa o mutlu günler insanlara kısa gelecek,

---

[1094] Müstedrek (4/253-254) Hakim: “İsnadı sahihtir” demiştir. Zehebi’de Ona katılmıştır. Hadis sahihtir. Bak: “Sahih Hadisler” (2/684-686)
[1095] Müsned (4/410). Hadis sahihtir. Bak: “Camiu’s-Sağir’in Sahihleri” (2/104 Hadis no:1734). “Sahih Hadisler” (2/684 Hadis no:959)
[1096] Buhari, Fiten (13/81,82- Fethu’l-Bârî)
[1097] Müsned (2/537-538). Benzerini Tirmizi Enes (ra)’den rivayet etmektedir. Bak: (6/624,625-Tuhfe Şerhi). İbn Kesir: “Senedi Müslim’in şartına uygundur” demiştir. Bak: “el-Fiten ve’l-Melâhim” (1/181). Heysemi “Mecmau’z-Zevaid’de (7/231e): “Ravileri sahih hadis ravileridir” demiştir. Albânî bu hadis için: “Sahih” demiştir. Bak: “Camiu’s-Sağir’in Sahihleri” (6/175 Hadis no:7299)
[1098] “Mealimu’s-Sünne” (6/141-142). “Camiu’l-Usûl” (10/409). “Fethu’l-Bârî” (13/16)
[1099] “Fethu’l-Bârî” (13/16)

kısa dahi olsa zor günler onlara uzun gelecektir.[1100]

3- Bundan kasıt, O dönemde yaşayan insanların dini bilgilerinin azlığından dolayı, günah işleyen insanlara iyiliği emredip kötülükten sakındırmadıkları sebebiyle zamanın daralmasıdır. Bu da özellikle ilim terk edilip, cehalet çoğaldığı zaman olur. Çünkü insanlar her zaman ilimde eşit seviyede olamazlar, ilim dereceleri farlıdır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "**Her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen birisi vardır"**(Yusuf:76) bir tek şekilde hepsi eşit olurlar: O da hepsi cahil oldukları zaman.[1101]

4- Bundan kasıt, o dönemde yaşayan uzakta bulunan insanların, hızlı ulaşım vasıtalarının bolluğundan dolayı çok çabuk istedikleri yere gitmeleridir.[1102]

5- Bundan kasıt zamanın hızlı geçerek gerçek anlamda kısalmasıdır. Bu da şu ana kadar olmamıştır, ahir zamanda olacaktır. Bunun delili Deccal'in çıktığı günlerin çok uzun olmasıdır. Öyle ki, bir günün süresi bir sene gibi veya bir ay gibi veya bir hafta gibi olur. Nasıl ki günler uzun oluyor aynı şekilde kısa da olur.[1103] Buda Dünyanın dengesinin bozulup yok olacağı günlere yakın bir zamanda olur.

Alış-veriş merkezlerinin birbirine yakın olması:

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmektedir: "Fitneler çıkmadıkça, yalan çoğalmadıkça ve alış-veriş merkezleri birbirine yakın olmadıkça kıyamet kopmaz".[1104]

Zamanımızda hava ve kara ulaşımının yaygınlaşması, internet, radyo, televizyon ve cep telefonu gibi elektronik iletişim aletlerinin çoğalmasıyla yeryüzü halkının birbirine yakın olması sayesinde insanlar seslerini, taleplerini ve malların fiyatlarını dünyanın neresinde

---

[1100] "Fethu'l-Bârî" (13/16)
[1101] "Muhtasar Sünen-i Ebi Davud" Münzîrî (6/142)
[1102] "İthafu'l-Cemâa" (1/497). "İslam İtikadı" Seyyid Sabık (s:247)
[1103] "Muhtasar Sünen-i Ebî Davud", Münzirî (6-142), "Cemiu'l-Usûl" (10/409)
[1104] Müsned (2/519). Heysemi. "Mecmau'z-Zevaid'te (7/327): "Bu hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri sika olan Said b. Sem'an dışında sahih hadis ravileridir.

olursa olsun birbirlerine kolaylıkla duyurabilmekte, malların fiyatlarından en ufak bir değişiklik oldu mu haberleri olmakta duruma göre fiyatları yükseltmekte ve düşürmektedirler.

Yine tacir olan kişi kendinden günlerce uzakta olan yere arabasıyla gidip işini görmekte, bir iki gün sonra geri dönmektedir. Aynı kişi uçak ile aylarca uzak olan yere rahatlıkla gitmekte işini görüp bir iki gün sonra dükkanına geri dönmektedir.

Alış-veriş merkezlerinin birbirine yaklaşmasının üç nedeni vardır:

1- Değişen fiyatların çok çabuk esnafa ulaştırılması
2- Uzak dahi olsa bir pazardan diğer pazara çok çabuk gidip gelmek
3- Çarşıdaki malların fiyatları birbirine yakın olması ve fiyatlarda birbirlerini takip etmeleri".[1105]

Bu ümmet içinde Şirk koşanların görülmesi:

Bu alâmet ortaya çıkmış alametlerdendir ve artarak devam etmektedir. Bu ümmetin içinde şirk koşanlar görülmüş ve bazı kabileler müşriklerin saflarına katılmıştır. Putlara tapmışlar, içinde kabirler bulunan mescitler inşa etmişler, bu kabirlere teberrükte bulunarak el ve yüz sürmüşler, onlara kurbanlar keserek yüceltmişler, onlar için anma ve yaşatma törenleri düzenlemişlerdir. Onlara öyle bir değer vermişlerdir ki sanki onlar Lat, Uzza ve Menat seviyesine veya onlardan daha yüksek seviyeye gelmiştir.

Ebu Davud ve Tirmizi'de bulunan bir hadiste Sevban (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle buyurduğunu bildirmiştir: "Eğer ümmetimin içine kılıç girerse kıyamete kadar bir daha aralarından kalkmaz. Ümmetimden kabileler müşriklere katılmadıkça kıyamet kopmaz. Öyle ki, ümmetimden kabileler putlara taparlar".[1106]

Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (ra)'dan Rasulullah (sav)'in

[1105] "İthafu'l-Cemâ'a" (1/498-499)
[1106] "Sünen-i Ebî Davud" (11/322,324-Avnu'l-Ma'bud). "Camiu't-Tirmizi"(6/466) Elbani hadisi sahihlemektedir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri(6/174 Hadis no:7295)

şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Devs kabilesinin yaşlı kadınları Zu'l-Halasa[1107] putunun etrafında sallanarak dönmeye başlamadıkça kıyamet kopmaz”. Zu'l-Halasa Devs kabilesinin cahiliyede ibadet ettiği puttur.[1108]

Rasulullah (sav)'in bu hadiste haber verdiği gerçekleşmiştir. Nitekim cahillik ve bilgisizlik yayılınca Devs ve onun etrafındaki kabileler, tekrar eski cahiliye günlerine dönerek Zu'l-Halasa'ya tapmaya başladılar tabi ki bu durum Muhammed b. Abdulvahhab Hicaz'da tevhid davasına başlayıp insanlara gerçek dinlerini anlatıncaya kadar devam etti. Ondan sonra Abdülaziz b. Muhammed b. Suud Zu'l-Halasa'yı yıkmak için bir grup insanı görevlendirdi ve onlarda onun bir çoğunu yıktılar. Hicaz'da bir ara Suud ailesinin hükümranlığı kesilince tekrar Zu'l-Halasa'ya tapmaya başladılar. Kral Abdülaziz b. Abdurrahman tekrar idareyi ele geçirince askerlerinden bir orduyu Zu'l-Halasa'yı yıkmak içingönderdi Allah'ın izniyle bu putu tamamen yok ettiler.[1109]

Bununla birlikte şirkin değişik şekilleri bazı ülkelerde görülmektedir. Nitekim Rasulullah (sav)'in: “Lat ve Uzza'ya ibadet edilmeyen bir gece ve gündüz yoktur” dediğini duyunca Hz. Aişe (ra):

“Yâ Rasulullah! Ben *“***O Allah, müşrikler hoşlanmasalar da kendi dinini bütün dinlere üstün kılmak için Rasûlünü hidayet ve hak din ile gönderdi”** (Tevbe: 33) âyeti indiğinde bunun son

---

[1107] “Halasa”: Kırmızı taneli inci büyüklüğünde meyvesi olan bir ağaçtır.
“Zu'l-Halasa”: Bir puthane veya onun içinde bulunan Halasa isimli put.
“Zu'l-Halasa”: Halasa isimli iki put. Bir tanesi Devs kabilesinin diğeri Has'em kabilesinindir. Bu hadiste geçen Devs kabilesininkidir. Bu putun bulunduğu yer şuan Taif'in güneyindeki Zahran şehrindedir. Bulunduğu yere Seruk denilmektedir ve Halasa putu Rames köyünün yakınında yüksek taşlık bir tepenin üstündedir. Buda zamanında orada sağlam bir binanın bulunduğunu gösterir. Bak: “Fethu'l-Bârî” (8/71)
Has'em kabilesindeki put ise Araplardan Has'em ve Buceyle kabileleri tarafından Kâbe örnek alınarak yapılmıştır. Rasulullah (sav) Cerir b. Abdullah el-Becelî'yi 150 kişi ile birlikte bu putu yıkmak için göndermiştir. Yıkılma olayını Buhari “Sahih”te Kitabu'l-Meğazi'de (8/70,71-Fethu'l-Bârî) rivayet etmektedir. Has'em'deki put Mekke ve Yemen arasında Tebâle mevkiindedir. Şu an bulunduğu yere büyük bir cami yapılmıştır. Bak: “Mu'cemu'l-Buldan” (4/80)

[1108] Buhari, Fiten (13/76-Fethu'l-Bârî); Müslim, Fiten (18/32-33 -Nevevi Şerhi)

[1109] “İthafu'l-Cemâa” (1/522-533)

bulduğunu zannediyordum" dedi. bunun üzerine Rasululah (sav) şöyle buyurdu:

"O son bulma Allah'ın dilediği zamana kadar devam edecek. Sonra Allah hoş bir rüzgar gönderecek ve bu rüzgar kalbinde hardal tanesi kadar iman olan herkesi öldürecek. Sonra hayırsız insanlar kalacak ve bunlar tekrar atalarımızın dinlerine dönecekler".[1110]

Şirkin şekilleri çoktur. Sadece putlara, taşlara, ağaçlara ve kabirlere tapmakla sınırlı değildir. Bununla birlikte bazı tağutları Allah'a denk tutmakta şirke dönüşebilir. Onlar kendi nefislerinden kanunlar koyup, insanları, Allah'ın kanunlarını bırakıp kendi kanunlarına uymaya zorlarlar ve kendilerinin de bir ilah olduğunu iddia ederler. Aynı şu âyette olduğu gibi: "**Allah'ı bırakıp hahamlarını ve rahiplerini rabler edindiler**"(Tevbe:31) Yani: Alimlerini, din adamlarını ve evliyalarını kendilerine din koyucu olarak kabul etiler. Çünkü onların helal ve haram dediklerini kabul ediyorlardı.[1111]

Eğer helal ve haramı kabullenmede böyle ise, İslam'ı arkalarına atıp terk edenler ateistliği, laikliği, komunizmi, sosyalizmi ve ırkçılığı boyunlarına takıp nasıl olur da Müslüman olduklarını söyleyebilirler.

Kötülüğün artması, akraba ziyaretinin kesilmesi ve kötü komşuluk:

İmam Ahmed ve Hakim, Abdullah b. Amr (ra)'dan rivayet ettikleri hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Sözde ve fiildeki çirkinlik çoğalmadıkça, akraba ziyareti kesilmedikçe ve kötü komşuluk başlamadıkça kıyamet kopmaz".[1112]

Taberâni "Evsat"ta Enes (ra)'dan Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmektedir: "Edebe aykırı açık saçık ifadeler

---

[1110] "Müslim, Fiten (18/33-Nevevi Şerhi)
[1111] "İbn Kesir Tefsiri" (4/77)
[1112] Müsned (10/26-31). Ahmed Şakir şerhinde: "Senedi sahihtir" demiştir. "Müstedrek (1/75-76) Hakim hadisi üç yoldan vermekte ve şöyle demektedir: "Bu hadis sahihtir. Buhari ve Müslim, Ebu Sebre el-Huzelî hariç bütün ravileriyle hadis rivayet etmişlerdir. O da tabiinin büyüklerindendir. Müsnedlerde ve tarih kitaplarında O'nun hakkında kötü konuşulmamıştır". Hakim daha sonra bu hadise şahit getirmektedir. Zehebi'de sahih olduğu konusunda Hakim'e uymuştur.

kullanmak ve akraba ziyaretini kesmek kıyamet alametlerindendir”.[1113] Yine İmam Ahmed, İbn Mesud (ra)’dan Rasulullah (sav)’in şöyle söylediğini rivayet ediyor: “Kıyamet kopmadan önce akraba ziyareti kesilir”.[1114]

Yaşlıların gençlere benzemesi:

İbn Abbas (ra)’den Rasulullah (sav) şöyle buyurmuşyur: “Ahir zamanda saç ve sakallarını güvercin boynu gibi siyaha boyayan insanlar olacak. Onlar cennetin kokusunu alamaz”.[1115]

Rasulullah (sav)’in bu hadiste haber verdiği şey zamanımızda gerçekleşmiş, erkekler arasında saç ve sakalını siyaha boyatanlar çoğalmıştır. Bana kalırsa - doğrusunu Allah bilir - hadiste geçen: “Güvercin boynu gibi” sözü, günümüzde bazı Müslümanların halini açıklamaktadır. Onların sakallarının yan taraflarını tıraş edip çenelerinde güvercin boynu gibi top sakal bıraktıklarını ve bunu da siyaha boyadıklarını görmekteyiz.

İbn Cevzî diyor ki: “Bu hadiste “cennetin kokusunu alamazlar” sözünün manası boyama sebebinden dolayı değil, onlarda olan kötü bir fiil veya itikaddır. Bundan dolayı boyamaları da onların görünen özellikleridir. Aynı haricilerin özellikleri olan saçlarını sıfıra vurdurmada olduğu gibi. Oysa saçları sıfıra vurdurmak haram değildir”.[1116]

[1113] “Mecmau’-Zevâid” (7/284) Heysemî diyor ki: “Ravileri sikadır”. Fakat bazı ravilerinde ihtilaf vardır. Yukarıdaki diğer hadisler bu hadisi takviye etmektedir.

[1114] Müsned (5/333). Ahmed Şakir Şerhinde: “Senedi sahihtir” demiştir.

[1115] Müsned (4/156 Hadis no:274) Ahmed Şakir şerhinde “Sahih” demiştir. Ebu Davut(11/266-Avnu’l-Ma’bud). “Fethu’l-Bârî” (6/499). Albânî diyor ki: “Hadisi Ebu Davut, Nesâi, Ahmed ve Ziya el-Makdisi “el-Muhtara”da ve diğerleri Buhari ve Müslim’in şartlarına göre sahih olarak rivayet etmişlerdir”. Bak: “Gayetü’l-Merâm” (s:84).

[1116] “Mevzuat” (3/55) İbn Cevzî diyor ki: “Sahabe ve tabiinden bir çok kişi saç ve sakalını boyamıştır. Hasan, Hüseyin ve Sa’d b. Ebî Vakkas onlardandır. Tabiinden bir çokları da saçlarını sıfıra vurmuşlardır. Bunda kötü karşılanan taraf sadece hoş görünmek için olmasıdır. Eğer hoş görünmek için değilde kandırmaca için olursa haram derecesine çıkar”. Nevevi diyor ki: “Gerçek olan siyah renge boyamak haramdır. Tenzihen mekruh olduğu da söylenmiştir. Doğrusu haramdır, çünkü hadiste: “Siyah olmayan birşeyle

Rasulullah (sav) saç ve sakalın siyah renge boyanmasını yasaklamıştır. Sahih hadiste Cabir b. Abdullah (ra)'dan geldiğine göre: "Mekke'nin fethedildiği gün Ebu Kuhafe saçları ve sakalı bembeyaz bir halde Rasulullah'ın huzuruna gelince, Rasulullah (sav) ona şöyle dedi: "Bunları siyah olmayan bir şeyle değiştir".[1117]

Cimriliğin artması:

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Kıyametin alametlerinden birisi cimriliğin artmasıdır".[1118] Ali (ra) Rasulullah (sav)'den şöyle rivayet etmiştir: "zamanın kısalması, işin azalması ve cimriliğin artması kıyamet alametlerindendir".[1119] Muaviye (ra) şöyle demiştir: "Ben Rasulullah (sav)'i şöyle derken işittim: "İşler zorlaşmadıkça, insanlar cimrileşmedikçe kıyamet kopmaz".[1120]

Ticaretin büyümesi:

Alametlerden birisi de ticaretin büyümesi ve insanlar arasında yayılmasıdır. Öyle ki erkeklerin yanı sıra bu işle kadınlar bile uğraşır.

İmam Ahmed ve Hakim, Abdullah b. Mesud (ra)'dan Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmektedir: "Sadece tanıdıklara selam vermek ve ticaretin yayılması kıyamet alametlerindendir. Öyle ki kadın kocasına ticarette yardımcı olur".[1121]

---

değiştir" denilmektedir. Bak: "Müslim Şerhi" (14/80). İbn Ebî Asım "Kına" kitabında Zuhrî'nin şöyle dediğini söylüyor: "Biz gençken siyah renkle kınalanırdık. Yüzümüz ihtiyarlayıp dişlerimiz döküldüğünde bu işi terk ettik". Bak: "Fethu'l-Bârî" (10/354-355). Albâni diyor ki: "Gözüken o ki, Zuhrî kesin olarak haram kılınan hadisi bilmiyordu ve hoşuna giden şeyi yapıyordu. Ne olursa olsun, Rasulullah (sav)'in sözünden başka her hangi bir kimsenin yaptığı şey dedil olmaz. Söz konusu hadis hem Zuhrî hem de başkaları aleyhine delildir". Bak: "Gayetü'l-Merâm" (s:84)

[1117] Müslim, Libas (14/79-Nevevi Şerhi)

[1118] Taberânî "Evsat"ta. Bak: "Fethu'l-Bârî" (13/15). Heysemi "Mecmau'z Zevâid'te (7/328) diyor ki: "Ravileri, Muhammed b. Haris b. Süfyan dışında sahih hadis ravileridir. O da sikadır".

[1119] Buhari, Fiten (13/13-Fethu'l-Bârî)

[1120] Taberâni. Ravileri sahih hadis ravileridir. Bak: "Mecmau'z-Zevâid" (8/14)

[1121] Müsned(5/333) Ahmed Şakir Şerhinde: "Senedi sahihtir" demiştir. Müstedrek(4/445-446).

Nesâi, Amr b. Tağleb'den Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet ediyor: "Malın ve paranın çoğalması, ticaretin çoğalması kıyamet alametlerindendir".[1122]

Depremlerin çoğalması:

Ebu Hureyre (ra)'dan Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Depremler çoğalmadıkça kıyamet kopmaz".[1123] Seleme b. Nüfeyl es-Sekûnî şöyle demiştir: "Biz Rasulullah (sav)'in yarında oturuyorduk… (hadisi zikretti ve): "Kıyametten önce şiddetli salgın olur, sonrasında yıllarca deprem sürer" dedi".[1124]

İbn Hacer diyor ki: "Doğuda ve batıda, bir çok ülkede depremler olagelmiştir. Hadisteki çok olmasından kasıt geniş alanda ve devamlı olmasıdır".[1125]

Abdullah b. Havale (ra)'dan rivayet edilen şu hadis bu görüşü desteklemektedir: "Rasulullah (sav)'in elini başıma koyarak şöyle dedi:

"Ey İbn Havale! Eğer halife Kudüs'e giderse, depremler, belalar ve büyük olaylar yaklaşır. O gün kıyamet insanlara, benim şu elimin senin başına yakın olduğundan daha yakın olur".[1126]

Yerin dibine batanlar, şekli değişenler ve atılıp fırlatılanların olması:

Hz. Aişe (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Bu ümmetin son zamanlarında yerin dibine batanlar, şekli değişenler

---

[1122] Nesâi(7/244-Suyuti Şerhi). Hadis, Hasan'ın Amr b. Teğleb rivayetindendir. Hasan müdellistir, burada "an'ane" siğasıyladır. Fakat "müsned"te tahdis siğasıyla gelmektedir. Bak: Müsned(5/69). Ayrıca bak, Albâni "Sahih Hadisler" (2/251-252)

[1123] Buhari, Fiten (13/81,82-Fethu'l-Bârî)

[1124] Müsned (4/104). Heysemî "Mecmau'z-Zavaid'te" (7/306): "Ahmed, Taberâni, Bezzar ve Ebu Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravileri sikadır" demiştir.

[1125] "Fethu'l-Bârî" (13/87)

[1126] Müsned (5/288), Ebu Davud, Cihad (7/209,210-Avnu'l-Ma'bud). "Müstedrek" (4/425) Hakim: "İsnadı sahihtir, Buhari ve Müslim rivayet etmemiştir" demiş. Zehebi'de ona katılmıştır. Albâni Hadisi sahihlemiştir. Bak: "Camiu's-Sağir'in sahihleri" (6/263 Hadis no: 7715)

ve atılıp fırlatılanlar olacaktır”. Bunu duyan Hz. Aişe (ra):

“Ya Rasulullah, bizim içimizde iyi insanlar olduğu halde biz helak olur muyuz?” deyince Rasulullah (sav):

“Evet. Eğer zina ve zinaya yol açan şeyler çoğalırsa” dedi”.[1127]

İbn Mesud (ra) Rasulullah (sav)’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Kıyamete yakın şekli değişenler yerin dibine batanlar ve atılıp fırlatılanlar olur”.[1128]

Hadiste geçtiğine göre bu şekli değişenlerin ve atılıp fırlatılanların zındıklar ve kaderciler olduğu bildirilmiştir. Nitekim İmam Ahmed, Abdullah b. Ömer (ra)’dan Rasulullah (sav)’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Ümmetim içinde şekli değişenler ve atılıp fırlatılanlar olacaktır. Onlar zındıklar ve kadercilerdir”[1129]

Tirmizi’deki rivayette ise şöyledir: “Bu ümmet içinde yere batanlar, şekli değişenler veya atılıp fırlatılanlar kadercilerden olacaktır.”[1130]

İçinde bulunduğumuz zamandan önce, doğuda ve batıda bir çok yerde yere batanların olduğu bulunmuştur.[1131] Zamanımızda ise yeryüzünün değişik yerlerinde yere batanlar olmuştur. Buda kıyamet kopmadan önce, günah işleyenler ders alsınlar diye Allah Teâla’nın kullarını uyarması ve korkutmasıdır. Onlar bilsinler ki, bu dünyanın sonu yaklaşmıştır ve Allah’tan başka dönecek yer yoktur.

Şekil değişikliği hem gerçek hem de manevidir. İbn Kesir, Allahu Teâla’nın: “**İçinizden Cumartesi günü azgınlık edip de, bu yüzden kendilerine: Aşağılık maymunlar olun! Dediklerimizi elbette bilmektesiniz**”(Bakara: 65) âyetindeki şekil değişikliğinin sadece

---

[1127] Tirmizi(6/418) Albâni: “Sahih” demiştir. Bak: Camiu’s-Sağir’in Sahihleri(6/358 Hadis no: 8012)
[1128] İbn Mâce(2/1349) Hadis sahihtir. Bak: Camiu’s-Sağir’in Sahihleri(3/13 Hadis no: 2853)
[1129] Müsned(9/73-74) Ahmed Şakir: “İsnadı Sahihtir” demiştir.
[1130] Tirmizi(6/367-368) Hadis sahihtir. Bak: Camiu’s Sağir’in Sahihleri(4/103 Hadis no: 4150)
[1131] Bak: Tezkira(s:654) Fethu’l-Bârî(13/84) İşaah(s:49-52) Avnu’l-Ma’bud(11/429).

manevi değişiklik değil, gerçek değişiklik olduğunu ve tercih edilen görüşün bu olduğunu söylemiştir. Bu da İbn Abbas ve diğer tefsircilerin görüşüdür.

Mücahid, Ebu'l-Âliye ve Katâde ise şekil değişikliğinin manevi olduğunu ve onların kalplerinin maymunlaştığını yoksa kendilerinin maymun olmadığını söylemişlerdir."[1132]

İbn Kesir, Mücahid'den gelen görüşün uzak bir görüş olduğunu şöyle belirtmiştir: "Bu garip bir sözdür ve buradaki âyetin ve diğer âyetlerin geliş siyakına terstir."[1133] İbn Kesir alimlerin sözlerini naklettikten sonra şöyle diyor: "Bundan kasıt alimlerin değişikliğin şekli değil manevi olduğuna dair Mücahid'in bu görüşünün tersine olan açıklamalarıdır. Bilakis değişikliğin manevi ve şekli olduğudur."[1134]

Eğer şekil değişikliği manevi ise, birçok günah sahibinin kalpleri değişikliğe uğramış, helal ile haramı, iyi ile kötüyü ayırt edemez hale gelmiştir. Onların bu hali aynı domuz ve maymunlara benzer. Allahu Teâla bizleri her türlü kötü değişikliğe uğramaktan korusun (Amin). Rasulullah (sav)'in bize haber verdiği bu şekil değişikliği ister manevi ister şekli olsun mutlaka olacaktır.

İhlaslı insanların azalması:

Abdullah b. Amr (ra)'dan rivayet edilen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Allah, hayır sahibi dindar kişilerin sayısını azaltmadıkça kıyamet kopmaz. Öyle ki geriye hayırsız insanlar kalacak, bunlar da ne iyilik bilirler ne de kötülüğe engel olurlar."[1135]

Düşük dereceli insanların yüksek makama gelmesi:

Kıyamet alametlerinden birisi düşük dereceli insanların yüksek

---

[1132] İbn Kesir Tefsiri (1/150-153)
[1133] İbn Kesir Tefsiri (1/151)
[1134] İbn Kesir Tefsiri (1/153)
[1135] Müsned (11/181-182) Ahmed Şakir şerhinde: "İsnadı sahihtir" demiştir. "Müstedrek" (4/435). Hakim: "Bu hadis, eğer Hasan, Abdullah b. Amr'ı işitmişse, Buhari ve Müslim'in Şartlarına göre sahihtir" demiş Zehebî'de ona katılmıştır.

makamlara gelmesi ve buraları tekelinde bulundurmasıdır. Toplumun yönetimi bu tür insanların eline geçince hayat tersine döner, durumlar değişir. Nitekim günümüzde buna şahit olunmaktadır. İnsanların başındaki idarecilerin dindar ve takva sahibi olmaları gerekirken, onların çoğunu ehliyetsiz kişiler olarak görmekteyiz. Ayrıca Kur'an'da da insanların en hayırlısının dindar ve takva sahipleri oldukları şu âyette belirtilmiştir: *"***Allah katında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır.***"*(Hucurat: 13)

İşte bu yüzden Rasulullah (sav) idarecilerini insanlar içinde en takvalı ve bilgili olanlar arasından seçer, kendisinden sonra gelen halifeleri de bu yolu takip ederlerdi. Buhari'de Huzeyfe (ra)'dan gelen Rasulullah (sav) Necran halkı için: "Size gerçekten emin olan bir kişiyi göndereceğim" demiş, sahabeden her biri o kişinin kendisi olmasını istemiş, ama Rasulullah (sav) Ebu Ubade'yi seçmiştir."[1136]

Yine İmam Ahmed Ebu Hureyre (ra)'dan Rasulullah (sav) şöyle dediğini rivayet etmektedir: "İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, her şey tersine döner. O zamanda yalancı doğru sözlü, doğru sözlü de yalancı sayılır. Hain kişi emin, emin kişi de hain sayılır. Ruveybızlar söz sahibi olur." "Ruveybızlar kimdir?" diye soruldu. O: "İnsanları idare eden küçük dereceli kişilerdir" dedi.[1137]

Meşhur Cebrail hadisinde şöyle geçmektedir: "Sana onun alametlerinden haber vereyim… çıplak ayaklı kişilerin insanların başında idareye geçtiklerini görürsün, işte bu kıyametin alametlerindendir."[1138]

Hz. Ömer (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini söylemiştir: "Ahmak oğlu ahmakların dünyayı idare etmeleri kıyamet alametlerindendir. O gün insanların en hayırlısı cihad ve hac ile uğraşan mümin kişilerdir."[1139]

[1136] Buhari, Âhad (13/232-Fethu'l-Bârî)
[1137] Müsned (15/37-38). Ahmed Şakir: "İsnadı hasen, metni sahihtir" demiştir. İbn Kesir: "Senedi iyidir, fakat kimse bu yolla rivayet etmemiştir" demiştir. Bak: "el-Fiten ve'l-Melâhim" (1/181)
[1138] Müslim, İmân (1/163-Nevevi Şerhi)
[1139] Heysemî, "Mecmau'z-Zevâid"te (7/325): "Taberânî "Evsat"ta iki yoldan rivayet etmiştir. Bir tanesinin ravileri sikadır" demiştir.

Buhari'de şöyle bir rivayet vardır: "Eğer iş ehil olmayana verilirse, kıyametin kopmasını bekle."[1140]

İmam Ahmed Huzeyfe (ra)'dan Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "İdareyi ellerinde bulunduran âdi insanlar dünyanın en mutlu insanları olmadıkça kıyamet kopmaz."[1141]

Sadece Tanıdık İnsanlara selam Verilmesi:

Alametlerden birisi kişinin sadece tanıdıklarına selam vermesidir. İbn Mesud (ra)'dan gelen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet alametlerinden birisi kişinin başkasına sadece tanıdığı için selam vermesidir."[1142] Yine Müsned'te geçen başka bir rivayete göre: "Kıyametin alametlerinden birisi de sınırlı selam vermektir."[1143]

İlimsiz kişilerden fetva alınması:

Abdullah b. Mübarek, Ebu Ümeyye el-Cumehî'den rivayet ettiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Üç şey kıyametin alametlerindendir: İlimsiz kişilerden fetva alınması…"[1144] Abdullah b. Mübarek'e ilimsiz kişilerin kim olduğunu soruldu: Şöyle dedi: "Onlar kendi kafalarına göre fetva verenlerdir." Başka bir yerde: "Onlar bid'at ehli olanlardır" demiştir.

İbn Mesud (ra) şöyle demiştir: "İnsanlar, Rasulullah (sav)'in sahabesinden ve büyük zatlardan ilim aldıkları sürece çok iyi idiler. Küçüklerden ilim almaya başlayınca görüşleri farklılaştı ve ayrılığa

---

[1140] Buhari, Rikak (11/332-Fethu'l Bâri)
[1141] Müsned (5/389) Suyutî "Camiu's-Sağir"de bu hadise sahih işaretini vermiştir. (2/202) Albâni: "Sahih" demiştir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (6/177 Hadis no: 7308)
[1142] Müsned (5/326) Ahmed Şakir: "İsnadı sahihtir" demiştir.
[1143] Müsned (5/333) Ahmed Şakir: "İsnadı sahihtir" demiştir. Albâni: "İsnadı Müslim'in şartına göre sahihtir" demiştir. Bak: "Sahih Hadisler" (2/251 Hadis no: 647)
[1144] "Zühd" (s: 20-21. Hadis no: 61). Albâni hadis için: "Sahih" demiştir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (2/243 Hadis no: 2203). İbn Hacer bu hadisi destekleyen rivayetleri vermiştir. Bak: "Fethu'l-Bârî" (1/143)

düştüler."[1145]

Örtülü çıplaklığın görülmesi:

Alametlerden birisi de kadınların İslam âdabından çıkmalarıdır. Buda ayıp yerlerini iyi örtmeyen elbiseler giymeleriyle ve vücutlarından saç ve ziynetlerini göstermeleriyle olur.

Abdullah b. Amr (ra)'dan gelen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Ahir zamanda ümmetimden, deve semerine benzer bineklere binen adamlar olacak, mescit kapılarında inecekler. Onların kadınları örtülü çıplaktırlar. Saçları deve hörgücü gibi kabarıktır. Onlara lânet edin, çünkü onlar lanetlidir. Eğer sizden sonra başka ümmetler gelmiş olsaydı sizin kadınlarınız onların kadınlarına hizmetçi olurdu, aynı sizden önceki ümmetlerin kadınlarının size hizmet ettiği gibi." Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1146]

Hakim'deki rivayette ise şöyledir: "Bu ümmetin sonunda lüks döşeklere binen adamlar olurda mescitlerinin kapılarında inerler. Onların kadınları örtülü çıplaktırlar."[1147]

Ebu Hureyre (ra)'dan Rasulullah (sav) şöyle demiştir: "Cehenneme girecek iki sınıf vardır ki ben henüz onları görmedim: "Biri ellerinde öküz kuyruğu gibi kırbaçlarla insanları döven bir grup, diğeri erkeklere meyleden onları kendilerine meylettiren giyinik çıplak kadınlardır. Onların başları deve hörgücü gibi kabarıktır. Bu kadınlar cennete giremezler ve onun kokusunu dahi alamazlar. Oysa cennetin kokusu şu kadar mesafeden hissedilir."[1148]

Yine Ebu Hureyre (ra)'dan: "Giyinik çıplak kadınların iç

[1145] "Zühd" (s: 281 Hadis no: 815). Tuvecrî "İthafu'l-Camâa"da (1/424) şöyle diyor: ""Taberâni "Kebir" ve "Evsat" ta, Abdurrezzak "Musannef"te bu hadisin benzerini rivayet etmiştir. İsnadı Müslim'in şartına göre sahihtir." Bak: "Musannef" (11/347 Hadis no: 20446)

[1146] Müsned (12/36 Hadis no: 7083) Ahmed Şakir: "İsnadı sahihtir" demiştir.

[1147] "Müstedrek" (4/136) Hakim: "Bu hadis Buhari ve Müslim'in şartına göre sahihtir" demiştir. Zahebî ise senedteki Abdullah el-Kutbâni için: "Müslim onu alsa da Ebu Davud ve Nesâi onu zayıflamaktadır" demiştir. Ebu Hatim: "O, İbn Luhey'a gibidir" demiştir. Bana göre, bu hadisi destekleyen ve takviye eden başka hadisler vardır.

[1148] Müslim, Cennet ve Sıfatı (17/190-Nevevi şerhi)

çamaşırlarının görünmesi kıyamet alametlerindendir.”[1149]

Bu hadisler Peygamberimiz’in mucizelerindendir. Onun haber verdiği bu şeyler zamanımızdan çok önce meydana gelmiştir.[1150] Günümüzde ise çok açık olarak alenen görünmektedir.

Rasulullah (sav) kadınlardan bu sınıfı “giyinik çıplaklar” olarak isimlendirmektedir. Onların üstlerinde elbise vardır ama bununla birlikte onlar çıplaktırlar. Çünkü elbiseleri çok ince ve şeffaf olduğu için onlar tam olarak örtme vazifesi görmez. Aynı zamanımızdaki bir çok kadının elbiseleri gibi.[1151] Veya şöyle denilmiştir: “Giyinik çıplaklar” kelimesinin manası yani elbise vücudunu içine alır ama çok dar olduğundan vücudunun ayrıntıları ortaya çıkar, göğüsleri ve kıçı belli olur. Veya vücudunun bazı yerleri gözükür, bu yüzden ahirette hesaba çekilir.[1152]

İşte bu yüzden Rasulullah (sav) onları “giyinik çıplaklar olarak isimlendirmiştir” veya: “Erkeklere meyleden ve onları kendilerine meylettiren, başları deve hörgücü gibi kabarık” olarak vasıflandırmıştır. Rasulullah (sav) sanki içinde bulunduğumuz zamanı görür gibi bize haber vermiştir. Maalesef günümüzde kadınların saçlarının çeşitli şekillerde kesilip yapıldığı “kuaför” isimli dükkanlar ortaya çıkmıştır. Bu dükkanlarda erkekler çalışmakta ve çok pahalı bir ücrete saç kesmektedirler. Yine bu kadınlar Allah’ın kendilerine doğuştan verdiği tabi saçla yetinmeyip, yapma saç olan peruk takmaktadırlar. Bu sahte görüntü ve güzellikle erkekleri cezp etmektedirler.[1153]

Mü’min kişinin gece gördüğü rüyasının gündüz gerçekleşmesi:

Alametlerden birisi ahir zamanda mü’min kişinin gördüğü rüyasının gündüz gerçekleşmesidir. Kişi imanında ne kadar üstün

---

[1149] Heysemi “Mecmau’z-Zevaid”te (7/327) şöyle demiştir: Bir kısmı sahih hadiste vardır. Ravileri Muhammed b. Haris b. Süfyan dışında sahih hadis ravileridir. O da sikadır.”
[1150] “Müslim Nevevi Şerhi” (17/190)
[1151] “İslamda Helal ve Haramlar” Yusuf Kardavî (s: 83)
[1152] “Müslim Nevevi Şerhi” (17/190)
[1153] “İslam’da helal ve haramlar” (s: 84)

olursa gördüğü rüya buna göre gerçek olmaktadır.

Müslim, Ebu Hureyre (ra)'ın Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Kıyametin yaklaştığında Müslüman'ın gördüğü rüya yalan çıkmaz. Sizin doğru rüya göreniniz en doğru sözlü olanınızdır. Müslüman'ın gördüğü rüya, peygamberliğin kırk beşte biridir."[1154] Buhari'deki rivayette ise şöyledir: "Müslüman'ın gördüğü rüya gerçek olur... Peygamberin gördüğü rüya yalan olmaz."[1155]

İbn Ebî Cemra şöyle diyor: "Mümin kişinin ahir zamanda gördüğü riyasının gerçek olmasının manası şudur: "Genellikle gördüğü rüya tabir edilmeye ihtiyaç duymaz daha önce gördüğü rüyalar gibi tabir edildikten sonra yanlış çıkmaz. Bu yüzden hadiste "gerçek olur" denilmiştir."

Daha sonra şöyle diyor: "Bu olayının ahir zamana has olmasının hikmeti, o vakitte mü'min kişinin garib olmasıdır. Aynı Müslim'deki şu hadiste olduğu gibi: "İslam garip olarak başladı, tekrar garip haline dönecek."[1156] O vakitte mümin kişinin dostu ve yardımcısı az olacağından ona gördüğü rüyanın gerçek olmasıyla ikramda bulunulur."[1157]

Mü'min kişinin gördüğü rüyanın gündüz gerçek olmasının ne zaman olacağı konusunda alimler arasında farklı görüşler vardır[1158]:

1- Bu olay kıyamet yaklaştığı zaman fitne ve savaşların çoğaldığı zaman, ilmin ortadan kalktığı ve dinin izlerinin yok olmaya başladığı bir vakitte olur. Bu vakitte insanlar fetret ehli gibi olurlar ve aynı bütün ümmetler peygamberlerinden dinlerini öğrendikleri gibi onlarda kendilerine dinlerini öğretecek yeni bir öndere ihtiyaç duyarlar. Fakat son peygamber Rasulullah (sav)'den başka yeni bir peygamber gelmeyeceğinden işlerini rüyalarında gördükleri gerçeklere bırakırlar ki o rüyalarda peygamberliğin bir parçasıdır. Ebu

---

[1154] Müslim, Rüya (15/20-Nevevi şerhi)
[1155] Buhari, Tabir (12/404 Fethu'l-Bârî)
[1156] Müslim İmân (2/186 Nevevi şerhi)
[1157] "Fethu'l-Bârî" (12/406)
[1158] "Fethu'l-Bârî" (12/406-407)

Hureyre'den gelen: "Kıyamet yaklaştığında ilim ortadan kalkar"[1159] hadisi bu görüşü desteklemektedir. İbn Hacer'de bu görüşü tercih etmektedir.

2- Bu olay inkârın, cahilliğin ve fesadın çoğaldığı, mü'minlerin sayılarının azaldığı bir zamanda olur. Böyle bir ortamda mü'min kişiye gördüğü rüyanın gerçek çıkmasıyla ikramda bulunulur, destek ve teselli verilir.

Bu görüş biraz önce geçen İbn Ebî Cemra'nın sözüne yakındır. Bu son iki görüş bu olayın ne zaman olacağını kesin olarak belirtmemektedir. Öyleyse dinin yavaş yavaş eriyerek son bulmasıyla bu dünyanın sonuna doğru adım adım yaklaşıldıkça, mü'min kişinin gördüğü rüya o kadar gerçek çıkmaktadır.

3- Bu olay İsa b. Meryem (as)'ın tekrar geldiği zamanda olacak. Çünkü onun içinde bulunduğu zaman söz olarak, en doğru sözlerin konuşulduğu; görülen rüyaların da yanlış çıkmadığı bir zaman olacaktır. En doğrusunu Allah bilir.

Yazının çoğalması:

İbn Mes'ud (ra)'den gelen bir hadiste Rasulüllah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kıyamete yakın ..... kalem çoğalacaktır."[1160] Kalemin çoğalmasından kasıt yazının çoğalması ve yayılmasıdır.[1161]

Nesâî ve Tayâlisî'nin Amr b. Tağleb'den rivayet ettiklerine göre Rasulüllah (sav) şöyle demiştir: "... Ticaretin büyümesi, ilmin yayılması kıyamet alâmetlerindendir."[1162] Hadisteki ilmin yayılmasından kasıt, buna aracı olan yazının çoğalmasıdır.

Bu durum günümüzde çok açık olarak görülmektedir. Bilgisayar ve matbaanın çoğalmasıyla yazı çok hızlı bir şekilde dünyanın dört bir tarafına anında yayılmaktadır. Bununla birlikte insanlar arasında

---

[1159] Müslim, İlim (16/222-Nevevi şerhi)
[1160] Müsned (5/333-334). Ahmed Şakir: "İsnadı sahih" demiştir.
[1161] Müsned Şerhi, Ahmed Şakir (5/334)
[1162] "Tertibu Müsned-i Tayâlîsî(2/112 Hadis No: 2763), Nesâî(7/244),. Tuvecrî, Nesâî'nin rivayeti hakkında: "Buhari ve Müslim'in şartarına göre isnadı sahihtir" demiştir. Bak: "İthâfu'l-Cemâ'a" (1/428)

cahillik artmış, faydalı ilim olan Kur'an ve sünnet bilgisi azalmış, ne kadar çok kitap olursa olsun amel edilmediği için bunun bir faydası olmamıştır.[1163]

İslamın teşvik ettiği sünnetlere özen gösterilmemesi:

Alametlerden birisi de dinin göze batan özelliklerinin hafife alınmasıdır. Hadiste geçtiğine göre İbn Mesud (ra) Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini işitmiştir: "Kişinin camiye girdiğinde oturmadan önce iki rekat namaz kılmaması kıyamet alametlerindendir."[1164] Başka bir rivayette şöyledir: "Kişi mescidin hakkını verir fakat orada hemen namaz kılmaz."

Yine İbn Mesud (ra)'dan: "Mescitlerin yol olarak içinden geçilen yerler olması kıyamet alametlerindendir."[1165]

Enes (ra) Rasulullah (sav)'den merfu olarak şöyle demiştir: "Mescitlerin yol edinilmesi kıyamet alametlerindendir."[1166]

Mescitlerin yol olarak kullanılması caiz olmayan bir şeydir. Çünkü mescitlere saygı göstermek demek, Allah'ın dinine saygı göstermek demektir. Bu da îman ve takvayı gösterir. Nitekim Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır: "Her kim Allah'ın dinine saygı gösterirse, şüphesiz bu kalplerin takvasındandır."(Hacc: 32)

Rasulullah (sav)'de şöyle buyurmaktadır: "Sizden kim mescide girerse, iki rekat namaz kılmadan oturmasın."[1167]

Maalesef günümüzde en büyük belâ namaz ve ibadet yeri olan mescitlerin yabancı turistler tarafından ziyaret edilen yerlere dönmesidir. Allahu Teâla Müslüman ülkeleri bu belâdan korusun

---

[1163] "İthâfu'l-Cemâ'a" (1/428)
[1164] "Sahih-i İbn Huzeyme" (2/283-284). Albâni bu hadisin dipnotunda: "İsnadı zayıftır. Fakat başka yollardan rivayetleri vardır." demiştir. "Sahih Hadisler" kitabında ise: "İbn Mesud'tan bu hadisi kuvvetlendiren başka yollarla gelen rivayetler vardır" demiştir. Bak: (2/253 Hadis no: 649)
[1165] Bezzar rivayet etmiştir. Heysemi hadisi sahihlemiştir. Bak: "Mecmau'z Zevaid" (7/329)
[1166] "Tertibu Müsned-i Tayâlisî" (2/212). "Müstedrek" (4/446) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir" demiştir. Zehebî: "Mevkuftur" demiştir.
[1167] Müslim, Salatu'l-Müsafirin (5/225,226-Nevevi şerhi)

(Amin).

Akşam görülen Hilâl'in gökte kalma süresinin uzaması:

Ebu Hureyre (ra)'da Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Hilâl'in gökte kalma süresinin uzaması kıyamet alametlerindendir. Hilâl bir gecelik görüldüğü halde: "İki gecelik görüldü" denir."[1168] Enes b. Mâlik (ra) Rasulullah (sav)'den merfu olarak şöyle rivayet etmiştir: "Kıyametin alametlerinden birisi Hilâl'in gökte bir gecelik görünmesine rağmen: "İki gecelik görüldü" denilmesidir."[1169]

Yalanın çoğalması ve aktarılan haberlerin doğru çıkmaması:

Ebu Hureyre (ra)'den gelen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ümmetimin son zamanlarındaki insanlar, sizin ve babalarınızın hiç duymadığı yalan şeyler anlatacaklar. Siz onlardan ve böyle bir şey yapmaktan sakının."[1170] Başka bir rivayette şöyledir:

"Ahir zamanda yalancı Deccaller çıkacak. Size öyle şeyler anlatacaklar ki ne siz nede babalarınız onları duymamıştır. Siz onlardan ve böyle bir şey yapmaktan sakının ki ne sizi şaşırtsınlar ne de fitneye düşsünler."[1171]

Müslim, Amr b. Abde'den, İbn Mesud (ra)'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Şeytan insan şekline girer ve bir topluluğa gelir. Onlara yalan şeyler anlatır. Sonra dağılırlar. Onlardan bir adam der ki: "İsmini bilmediğim ama yüzünü tanıdığım bir adamın şöyle söylediğini duymuştum."[1172]

Abdullah b. Amr b. As (ra) şöyle demiştir: "Denizlerde Süleyman

---

[1168] Taberanî "Sağir"de. Heysemi "Mecmau'z-Zevâid"te (3/146) şöyle diyor: "Senedinde Abdurrahman b. el-Ezrak el-Antalî vardır. Hakkında bir bilgi bulamadım"

[1169] Heysemî diyor ki: "Taberanî "Sağir"de ve "Evsat"ta hocası Heysemi b. Halid el-Musisî'den rivayet etmektedir. O da zayıftır. Bak: "Mecmau'z-Zevâid" (7/325)-Albâni: "Hasen" demiştir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (5/214 Hadis no: 5775)

[1170] Müslim, mukaddime (1/78-Nevevi şerhi)

[1171] A.g.e. (1/78,79-Nevevi şerhi)

[1172] A.g.e. (1/79-Nevevi şerhi)

(as)'ın bağlayarak hapsettiği şeytanlar vardır. Az kaldı oradan çıkarlar ve insanlara Kur'an(a benzer şeyler) okurlar."[1173]

Nevevi diyor ki: "Bunun manası: Onlar Kur'an'a benzer şeyler okurlar. Sen onu Kur'an zannedersin. Onlar insanları kandırmaya çalışırlar, ama onlar kanmaz."[1174]

Zamanımızda farklı, farklı sözler çoğalmıştır. Bazı insanlar temelini araştırmadan bir çok yalan sözü nakletmekten sakınmamaktadırlar. Buda insanların yolunu şaşırtmakta ve fitneye düşürmektedir. Bu yüzden Rasulullah (sav) duyulan her sözün doğruluğunu araştırması konusunda uyarmıştır. Hadis alimleri de Rasulullah (sav)'den gelen hadislerin doğruluğunu ortaya çıkarmak için bu kuralı uygulamış, ravilerin güvenilir olanlarını diğerlerinden seçerek ayırmışlardır.

Yine zamanımızda insanların çıkardığı yalanlar çoğaldığı için artık neyin doğru neyin yanlış olduğu ayırt edilmez hale gelmiştir.

Yalancı şahitliğin çoğalması ve doğruluğun gizlenmesi:

Abdullah b. Mesud (ra)'dan gelen hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kıyametten önce… yalancı şahitlik çoğalır ve doğru gizlenir"[1175]

Yalancı şahitlik, şahitlik ederken kasten yalan söylemek ve doğruyu gizlemektir. Allahu Teâla şöyle buyuruyor: *"Şahitliği ve bildiklerinizi gizlemeyin. Kim onu gizlerse, bilsin ki onun kalbi günahkardır."* (Bakara: 283)

Ebu Bekre (ra) şöyle demiştir: "Biz Rasulullah (sav)'in yanında bulunuyorduk. O şöyle buyurdu: "Size en büyük günahları haber vereyim mi? Allah'a şirk koşmak, ana-babaya asi olmak, yalan yere şahitlik." Bunları söylerken yaslanmıştı, sonra dikildi. O kadar çok

---

[1173] A.g.e. (1/79,80-Nevevi şerhi)
[1174] "Müslim Nevevi Şerhi" (1/80)
[1175] Müsned (5/333. Daha öncede geçtiği gibi hadis sahihtir. Bak: "İbn Kesir Tefsiri" (6/140). "Fethu'l-Bârî" (5/262)

tekrar ediyordu ki biz: “Keşke sussa” dedik.”[1176]

Kadınların çoğalması, erkeklerin azalması:

Enes (ra) şöyle demiştir: “Şimdi size bir hadis anlatacağım. Onu benden başka kimse size anlatamaz. Rasulullah (sav)’yi şöyle derken işittim: “İlmin azalması, cahilliğin artması, zinanın yayılması, kadınların çoğalması ve erkeklerin azalması kıyamet alametlerindendir. Öyle ki bir erkeğe elli kadın düşer.”[1177]

Ani ölümün çoğalması:

Enes b. Malik (ra) Rasulullah(sav)’dan merfu olarak şöyle rivayet etmiştir: “...Ani ölümün çoğalması kıyametin alametlerindendir.”[1178]

Arap yarımadasının sulak ve yeşil hale dönmesi:

Alametlerden birisi arap yarımadasının sulak ve yeşil hale dönmesidir.

Ebu Hureyre(ra)’dan gelen hadiste Rasulullah(sav) şöyle buyurmaktadır: “Arap yarımadası sulak ve otlak hale dönmeden kıyamet kopmaz”[1179] Bu hadiste arap yarımadasının tekrar sulak ve otlak hale döneceğine dair delil vardır.

Yağmurun artması, ürünün azalması:

Ebu Hureyre(ra)’dan Rasulullah(sav)’in şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Kıyamete yakın gökten o kadar çok yağmur yağar ki ondan korunmak için kerpiç evler yeterli olmaz da kıldan çadırlarda

---

[1176] Buhari, Şehâdât (5/261-Fethu’l-Bârî). Müslim, İmân (2/81,82-Nevevi şerhi)
[1177] Buhari, İlim (1/178- Fethu’l-Bârî). Müslim, İlim (16/221-Nevevi şerhi). Tirmizi (6/448 hadis no:2301).
[1178] Mecmau’z-Zevâid(7/325) Albâni: “Hasen” demiştir. Bak: Camiu’s-Sağir’in Sahihleri(5/214 Hadis no: 5775)
[1179] Müslim, Zekât (7/97-Nevevî Şerhi)

barınılır.”[1180]

Enes(ra), Rasulullah(sav)’den şöyle rivayet etmiştir: “Kıyamete yakın bir sene müddetince yağmur yağar ama yerden bir bitki bitmez.”[1181]

Fırat nehrinin zayıflaması ve oradan altın bir dağın çıkması:

Ebu Hureyre (ra)’dan Rasulullah(sav)’in şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Fırat nehri, suyu azalıp altın bir dağ çıkarmadıkça kıyamet kopmaz. İnsanlar onu almak için birbirleriyle savaş yaparlar. Her yüz kişiden doksan dokuzu öldürülür. Onlardan her biri: “Belki kurtulan kişi ben olurum” der”[1182]

Bir çok kişinin zannettiği gibi bu hadisteki altından kasıt petrol değildir. Çünkü:

1. Hadiste açıkça “altın bir dağ” diye geçmektedir ve altın herkesin bildiği bir madendir. Petrol ise gerçek anlamda altın değildir.

2. Rasulullah(sav)’in haber verdiğine göre Fırat’ın suyu altın bir dağ çıkmasıyla çekilecek ve insanlar o dağı görecek. Petrol ise yerin binlerce metre altından aletlerle çıkarılmaktadır.

3. Rasulullah(sav), başka deniz ve nehirlerden bahsetmeyip özellikle Fırat’tan bahsetmiştir. Petrol ise hem yerden hem de denizlerden çıkarılmakta ve bu da birbirinden farklı bölgelerde olmaktadır.

4. Rasulullah(sav)’in haber verdiğine göre insanlar bu hazine için savaş yapacaklar. Oysa Fırat’ın yakınlarında veya başka yerde petrol çıktığında insanlar savaş yapmamışlardır. Aksine Rasulullah(sav) bu hazineyi gören kişilerin ondan bir şey almasını yasaklamıştır. Nitekim Ubey b. Ka’b(ra)’dan gelen bir rivayet de

---

[1180] Müsned (13/291 Hadis no: 7554) Ahmed Şakir: “İsnadı sahih” demiştir.
[1181] Müsned (3/140). Heysemî: “Ahmed, Bezzâr ve Ebu Ya’lâ rivayet etmiştir. Hepsinin ravileri sahihtir.” Demiştir. Bak “Mecmau’z-Zevâid” (7/330)
[1182] Buharî, Fiten (13/78-Fethu’l-Bâri). Müslim, Fiten (18/18-Nevevî Şerhi)

şöyledir: "İnsanlar dünyayı elde etmek konusunda birbirleriyle yarışmaktan geri kalmazlar.....Ben Rasulullah(sav)'ı şöyle derken işittim: "Fırat'ın altın bir dağ çıkarma zamanı yaklaşıyor. Her kim orada hazır bulunursa sakın ondan bir şey almasın"[1183]

Kim bu altının petrol olduğunu söylüyorsa, onu almanın yasak olduğunu da söylemesi lazım. Bunu da kimse şimdiye kadar söylememiştir.[1184]

İbn Hacer, "O altından almanın yasaklanma sebebi neticede fitne ve savaşa neden olacağı içindir." demiştir.[1185]

Hayvanların ve eşyaların insanlarla konuşması:

Alametlerden biri hayvanların ve eşyaların insanlarla konuşması, onlar yokken olan şeyleri haber vermeleridir.Yine insanın bazı organlarının konuşmasıdır. Örneğin kişinin baldırı o evde yokken ailesinin ne yaptığını ona haber vermesidir.

Ebu Hureyre(ra)'dan gelen hadis şöyledir: "Bir çobanın yanına kurt geldi ve onun bir koyununu çaldı. Çoban koyunu geri almak için kurdun peşine düştü. Kurt yüksek bir yere çıktı, kuyruğunu iki bacağının arasından karnına doğru uzatarak kıç üstü oturdu ve şöyle dedi:

"Allah'ın bana rızık olarak verdiği şeyi benden almak için mi uğraşıyorsun?". Adam:

"Vallahi ilk kez bugün bir kurdun konuştuğunu görüyorum" dedi. Kurt:

"Bundan daha ilginci, Medine'deki hurmalıkta olan adamın daha önce ne yaptığını ve sizden sonra ne yapacağını da sana haber verebilirim" dedi. Yahudi olan adam, Rasulullah(sav)'a geldi ve olayı anlattı. Rasulullah(sav) onu doğruladı ve şöyle dedi:

[1183] Müslim, Fiten (18/19-Nevevî Şerhi)
[1184] "İthafu'l-Cemâa (1/489-490)
[1185] "Fethu'l-Bâri" (13/81)

“Bu kıyamet alametlerindendir. Kişi evinden ayrılıp geri dönmediği halde, ayakkabıları ve kırbacı evinde ne olmuşsa ona haber verir.” Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. [1186]

Belâlardan dolayı ölüp kurtulmak istemek:

Ebu Hureyre(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “Kişi, bir başkasının kabrine uğrayıp da: “Keşke ben bu ölünün yerinde olsaydım” diye temenni etmedikçe kıyamet kopmaz”[1187]

Yine Ebu Hureyre(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki, insan kabir üzerine varıp borçtan dolayı değil de sadece belâlardan dolayı eğilip bükülerek: Ah keşke bu kabirdeki kişinin yerinde ben olsaydım” demedikçe bu dünya yok olmaz”[1188]

Ölümü temenni etmek ancak fitnelerin çoğaldığı, hayatın ve İslami yaşantının değiştiği zamanda olur. Eğer şimdiye kadar bu olmamışsa, ileride mutlaka olacaktır.

Rumların çoğalması ve müslümanlarla savaşmaları:

Müstevrid el-Kureyşî, Amr b. As(ra)’ın yanında şöyle dedi: “Ben Rasulullah(sav)’i şöyle derken işittim: “Kıyamet, Rumlar insanların en çoğu olduğu zaman kopar.” Amr o’na: “Ne söylemekte olduğuna iyi bak” dedi. Müstevrid: “Ben Rasulullah(sav)’dan işittiğim şeyi söylüyorum” dedi.[1189]

Avf b. Malik el-Eşcaî(ra)’dan gelen hadiste Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “Kıyametten önce altı şey olur......(onlardan biri:) Sizinle Rumlar arasında barış imzalanır ama düşmanlarınız anlaşmayı bozarak, her birlikte on iki bin asker olan seksen birlikle

---

[1186] Müsned (15/202-203) Hadis no: 8049) Ahmed Şakir: “İsnadı sahih” demiştir.
[1187] Buharî, Fiten (13/81,82-Fethu’l-Bâri). Müslim, Fiten (18/34 Nevevî şerhi)
[1188] Müslim, Fiten (18/34-Nevevî Şerhi)
[1189] Müslim, Fiten (18/22-Nevevî Şerhi)

(yani bir milyon asker) üzerinize saldırırlar."[1190]

İstanbul'un fethi:

Alametlerden birisi Deccal çıkmadan önce İstanbul'un müslümanlar tarafından fethedilmesidir. Hadislerden öğrendiğimize göre bu fetih, kıyamet kopmadan önce olacak olan büyük savaşta müslümanlarla Rumlar savaş yapacak ve müslümanlar Rumları yendikten hemen sonra İstanbul'a doğru yöneldiklerinde olacaktır. Müslümanlar orayı Allah'ın izniyle savaş yapmadan dua ve tekbirlerle fethedecekler.

Nitekim Ebu Hureyre(ra)'dan gelen hadiste Rasulullah(sav) şöyle buyurmaktadır:

"Sizler bir yakası karada, bir yakası denizde olan bir şehir işittiniz mi?" Sahabe:

"Evet işittik yâ Rasulullah" dediler. Resulullah(sav):

"İshak oğullarından yetmişbin kişi o beldeyle savaşmadıkça kıyamet kopmaz. Bu ordu o beldeye gelip konakladıkları zaman silah ile savaş yapmazlar, ok da atmazlar. Lailahe illallahu vallahu ekber: Allah'tan başka ilah yoktur ve Allah en büyüktür derler. Bunun üzerine o şehrin iki yakasından biri düşer.

Ravi Sevr şöyle demiştir: "Onun ancak şöyle dediğini biliyorum: Deniz tarafındaki kısmı düşer" Sonra ikinci defa Lailahe illallahu vallahu ekber diyecekler ve şehrin diğer yakası da düşecektir. Sonra üçüncü defa Lailahe illallahu vallahu ekber dediklerinde kendileri için gedik açılacak ve buradan şehre girerek ganimetleri elde edeceklerdir. Ordu ganimetleri taksim etmekle meşgul oldukları sırada bir bağıran:

"Muhakkak Deccal çıkmıştır" der. Bunun üzerine ordu her şeyi

[1190] Buharî, Cizye (6/277-Fethu'l-Bâri)

terk ederek geri döner."[1191]

Hadiste geçen "İshak oğullarından yetmiş bin kişi o beldeyle savaşmadıkça" sözü biraz çelişkilidir. Çünkü Rumlar zaten İshak oğullarındandır. Onların soyu Iys b. İshak b. İbrahim(as)'dan gelmektedir. Peki öyleyse zaten İshak oğullarından olan Rumlar orayı nasıl fethetsin?

Kadı İyâd şöyle diyor: "Sahih-i Müslim'in bütün nüshalarında "İshak oğulları" şeklinde geçmektedir. Bazıları: "Esas olan "İsmail oğulları" şeklindedir ve hadisin anlamı ve akışı da bunu gösterir. Zira Rasulullah(sav) onlarla arapları kastetmiştir" demişlerdir.[1192]

İbn Kesir şöyle diyor: "Bu hadis ahir zamanda Rumların müslüman olacaklarını gösterir. Belki de İstanbul onlardan bir grup tarafından fethedilecektir. Aynı buradaki hadiste olduğu gibi: İshak oğullarından yetmiş bin kişi o beldeyle savaşır."

Müstevrid el-Kureyşî hadisinde geçen onların öğülmeleri bunu desteklemektedir: Müstevrid, Amr b.As(ra)'ın yanında şöyle dedi: "Ben Rasulullah(sav)'i şöyle derken işittim:

"Kıyamet, Rumlar insanların en çoğu olduğu zaman kopar." Amr ona: "Ne söylemekte olduğuna iyi bak" dedi. Müstevrid:

"Ben Rasulullah (sav)'dan işittiğim şeyi söylüyorum" dedi. Amr:

"Eğer sen bunu söylediysen, muhakkak onlarda şu dört haslet vardır: Onlar fitne anında insanların en akıllı ve usluları, musibetten sonra en hızlı sıhhat ve iyiliğe dönenleri, kaçtıktan sonra tekrar hucuma geçmeleri en yakın olanları, miskin, yetim ve güçsüzler için insanların en hayırlılarıdır. Beşincisi de çok güzel bir sıfattır: Kralların zulmüne en çok engel olanlardır."[1193]

Bir önceki Rumların çoğalması ve müslümanlarla savaşmaları

[1191] Müslim, Fiten (18/43,44-Nevevî Şerhi)
[1192] Müslim Nevevî Şerhi (18/43,44)
[1193] Müslim, Fiten (18/22-Nevevî Şerhi)

bölümünde geçen Ebu Hureyre hadisi de bunu desteklemektedir. O hadiste Rumlar müslümanlara: "Bizimle, bizden esir olanlar arasını boşaltın da biz onlarla savaş edelim" demekte, bu teklif karşısında müslümanlar: "Hayır. Vallahi biz, sizlerle o kardeşlerimizin arasından çekilmeyiz" demektedirler. Burada Rumlar, müslümanlardan kendilerinden esir alınanları öldürmek istemektedirler. Çünkü onlar müslüman olmuşlardır. Müslümanlar ise bunu kabul etmekle birlikte onlardan müslüman olanların artık kendi kardeşleri olduklarını ve hiç birini onlara veremeyeceklerini bildirmektedirler. Böylece müslüman orduların çoğu da arap değil, kafirlerden esir alınanlar olacak.

Nevevî şöyle diyor: "Bu olay zamanımızda olmaktadır. Bugün Şam ve Mısır'da bulunan İslam ordularının çoğu devşirmelerden oluşmaktadır ve Allah'a şükür onlarda savaşlarda kafirleri esir almaktadırlar. Müslümanlar onları birkaç kerede aldı. Ama onlar bir savaşta binlerce kafiri esir almaktadırlar. Bu yüzden İslam'ın yayılması ve yüceliği için Allah'a hamdolsun"[1194]

Yine İstanbul'u fetheden ordunun İshak oğullarından olması, Rum ordusunun yaklaşık bir milyon kadar olacağını gösterir. Onlardan kimi savaşacak kimi de müslüman olacaktır. Müslüman olanlar İstanbul'u fetheden ordunun içine katılacaktır. En doğrusunu Allah bilir.

Savaş yapılmadan olacak olan İstanbul'un fethi şu ana kadar gerçekleşmemiştir. Çünkü, Tirmizî Enes b. Malik'ten şunu rivayet etmektedir: "İstanbul'un fethi kıyamete yakın olacaktır."

Tirmizî daha sonra şöyle diyor: "Hocamız Mahmud b. Ğaylan şöyle demiştir: Bu hadis gariptir. İstanbul Rumların şehridir ve Deccal çıktığında fetholunacaktır. Oysa orası sahabe zamanında fethedilmiştir."[1195]

Doğrusu İstanbul sahabe zamanında fethedilmemiştir. Ancak Muaviye(ra) içlerinde Ebu Eyyub el-Ensârî'nin de bulunduğu bir orduyu oğlu Yezid komutasında orayı fethetmek için göndermiş ama

---

[1194] "Müslim Nevevî Şerhi" (18/21)
[1195] Sünen-i Tirmizî, Fiten (6/498)

fethedemeden geri dönmüşlerdir. Sonra Mesleme b. Abdulmelik İstanbul'u kuşatmış ama feth edememiştir. Fakat İstanbul'un içinde bir mescid yapılması konusunda Rumlarla anlaşma yapmıştır.[1196]

Türklerin İstanbul'u fethetmeleri ise silah kullanılarak olmuştur. Sonra şu an orası kafirlerin elinde sayılır. Rasulullah (sav)'ın haber verdiği gibi son olarak tekrar fethedilecektir.

Ahmed Şakir diyor ki: "Hadiste müjdesi geçen İstanbul'un fethi yakın gelecekte veya uzak zamanda olacak, bunu Allah bilir. Oranın gerçek fethi, müslümanların şu an uzaklaştıkları dinlerine tekrar döndüklerinde olacaktır. Bir önceki çağda Türklerin orayı fethetmiş olmasına gelince, bu ileride olacak olan büyük fethe öncülük etmektedir. Sonra orası şu an müslümanların elinden çıkmıştır. Nedeni Türkler orada yeni devlet kurup onun İslami bir devlet değil de lâik bir devlet olduğunu açıklamışlar, İslam düşmanı kafir devletlerle sözleşmeler imzalamışlar ve kendi çıkardıkları küfür kanunlarıyla hükmetmişlerdir. İnşallah, Rasulullah(sav)'ın müjdelediği islami fetih orada gerçekleşecektir."[1197]

Kahtanlı'nın çıkması:

Ahir zamanda Kahtan kabilesinden bir adam çıkar ve insanlar ona dini lider olarak itaat ederler ve etrafında toplanırlar. Bu da işlerin tersine döndüğü zamanda olur. Bu yüzden İmam Buhari onunla ilgili haberi "zamanın değişmesi" bölümünde vermiştir.

İmam Ahmed, Buhari ve Müslim Ebu Hureyre(ra)'ın Rasulullah(sav)'den şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Kahtan kabilesinden bir kişi çıkıp da insanları âsası ile sevk ve idare etmedikçe kıyamet kopmaz"[1198]

Kurtubî diyor ki: "İnsanları âsası ile sevk ve idare etmesi" sözünün manası: İnsanları doğru yola sevk etmesi, kendine

---

[1196] "el-Fiten ve'l-Melâhim" (1/62)
[1197] "Umdetu't-Tefsir" Ahmed Şakir'in ihtisar ettiği İbn Kesir Tefsiri (2/256)
[1198] Müsned (18/103 Hadis no: 9395-Ahmed Şakir Şerhi). Buharî, Fiten (13/76-Fethu'l-Bâri). Müslim, Fiten (18/36-Nevevî Şerhi)

bağlamasıdır. Yoksa bu bildiğimiz sopa olan âsa değildir. Bununla onları istila edip, kendisine itaat ettirmekten kinâye edilmiştir. Hadiste onun insanlara karşı sert ve katı olduğu anlatılmaktadır."[1199]

Evet insanları âsasıyla idare etmesi, ona itaat etmeleri anlamında kinayeli anlatımdır. Ancak Kurtubî'nin işaret ettiği onun sert ve katı olduğu, bu herkese karşı değil sadece haddi aşan günahkarlara karşıdır. Oysa o dürüst bir kişidir ve adaletle hükmeder.

İbn Hacer, Nuaym b. Hammad'dan naklettiğine göre o, Abdullah b. Amr'ın halifeleri saydığında ".......Bir de Kahtanlı adam" dediğini kuvvetli bir senedle rivayet etmiştir. Yine iyi bir senedle İbn Abbas'ın: "......ve Kahtanlı bir Adam, hepsi salih kimselerdir" dediğini nakletmiştir.[1200]

Abdullah b. Amr b. As (ra)'ın Kahtanlı bir adamın halife olacağı sözünü duyan Muaviye (ra) çok kızdı. Ayağa kalkarak önce Allah'a hamd ve senâda bulundu. Sonra şöyle dedi: "Bana ulaştığına göre sizden birileri Kur'an'da olmayan ve Rasulullah(sav)'dan nakledilmeyen sözleri size söylüyorlar. Emin olun bu kimseler sizin cahillerinizdir. Siz sahibini sapıttıran tahmini şeylerden sakının. Ben Rasulullah (sav)'in şöyle dediğini işittim:

"Bu halifelik işi Kureyş'te kalacaktır. Onlar dini emirleri yerine getirdiği sürece hiç kimse onlara düşmanlık edemez. Aksi halde Allah onları yüzüstü süründürür."[1201]

Bu hadiste Muaviye(ra) Kahtanlı'nın çıkmasını inkar etmemekle birlikte halifeliğin Kureyş'ten başkasına geçmesinin mümkün olacağını zanneden kişiye karşı çıkmıştır. Çünkü Muaviye hadisinde: "Onlar dini emirleri yerine getirdiği sürece" sözü geçmektedir. Eğer bunun tersi olursa, o zaman halifelik onların elinden çıkar. Nitekim bu da olmuştur. İnsanlar, Kureyş dini emirleri yerine getirmede zayıf kalıncaya kadar onlara itaat etmiştir. Onlar bunda başarısız olunca

---

[1199] "et-Tezkire" (s: 635)
[1200] "Fethu'l-Bâri" (6/535)
[1201] Buharî, Menâkıb (6/532, 533- Fethu'l-Bâri)

halifelik başkalarına geçmiştir.[1202]

Ayrıca hadiste geçen Kahtanlı, Cehcâh'da değildir.[1203] Kahtanlı hürdür ve soyu Kahtan'a dayanmaktadır ki o da Yemen araplarından Himyer, Kinde, Hamdan ve diğer kabilelerin atası sayılır.[1204] Cehcâh ise azad edilmiş birisidir.

İmam Ahmed'in Ebu Hureyre(ra)'dan rivayet ettiği hadis de bunu desteklemektedir: "Cehcâh isimli azadlı bir adam emir olmadıkça günler ve geceler geçmez (yani kıyamet kopmaz)"[1205]

Yahudilerle savaş:

Alametlerden birisi müslümanların ahir zamanda yahudilerle savaş yapmasıdır. O vakit Yahudiler Deccal'in askerleri olacak, Müslümanlarda İsa (as)'ın askerleri olacaktır. Öyleki taş ve ağaçlar şöyle diyecek: "Ey Müslüman! Ey Allah'ın kulu! Arkamda bir yahudi var gel onu öldür."

Müslümanlar Rasulullah (sav) zamanında yahudilerle savaşmış, onları yenerek Arap Yarımadası'ndan sürmüşler ve Rasulullah(sav)'in şu hadisini örnek alarak orada sadece müslümanları bırakmışlardı: "Arap Yarımadası'nda sadece müslümanlar kalacak şekilde Yahudi ve Hristiyanları oradan çıkaracağım."[1206]

Fakat bu bölümde sözü edilen kıyametten önce olacak savaş o savaş değildir. Bununla ilgili sahih hadisler vardır. Rasulullah(sav)'in söylediğine göre Deccal çıktığı zaman Müslümanlar Yahudilerle savaşacak ve o anda İsa(as) yeryüzüne inecek

İmam Ahmed, Semure b. Cundeb (ra)'dan rivayet ettiğine göre

[1202] Bak: "Fethu'l-Bâri"(13/115)
[1203] Kurtubî "Tezkire"de (s:636) şöyle diyor: "Kahtanlı kendisine Cehcâh denilen adamdır."
[1204] "Fethu'l-Bâri" (6/545-13/78)
[1205] Müsned (16/156 Hadis no: 8346) Ahmed Şakir şerhinde şöyle demiştir: "İsnadı sahihtir. Hadis Müslim'de (18/36) "azadlı" kelimesi olmadan geçmektedir."
[1206] Müslim, Cihad (12/92-Nevevî Şerhi)

Rasulullah(sav) güneş tutulduğu gün uzun bir hutbe vermiş o hutbede Deccal'den bahsetmiş ve şöyle demiştir: "O, Kudüs'te müslümanları kuşatma altına alır. Müslümanlar bu durumda çok sarsıntı geçirirler. Sonra Allah ve Ordusu O'nu yok ederler hatta duvardaki taş veya ağacın gövdesi çağırarak şöyle der: "Ey Mü'min! Ey Müslüman! Burada kafir bir Yahudi var gel de onu öldür."

Dedi ki: "O zaman ki durum böyle olmaz. Öyle ki o hal sizde dayanılmaz bir duruma gelir ve aranızda şöyle sorarsınız: Peygamberiniz size böyle bir durumun olacağını anlatmış mıydı?"[1207]

Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre(ra)'dan Rasulullah(sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Müslümanlarla Yahudiler arasında savaş olmadıkça kıyamet kopmaz. Müslümanlar Yahudileri öldürür hatta bir Yahudi taş ve ağaç arkasına saklanır. O taş ve ağaç: "Ey Müslüman! Ey Allah'ın kulu! Şu arkamdaki kişi bir yahudidir, gel ve onu öldür" der. Sadece Ğarkad ağacı bunu söylemez. Çünkü o bir Yahudi ağacıdır."[1208] Bu hadis Müslim'deki rivayettedir.

Bu hadislerin akışından anlaşıldığına göre taş ve ağaçların konuşması gerçek anlamdadır. Çünkü Yahudilerle savaş dışında cansız varlıkların konuşması olayı diğer hadislerde de vardır ve bu olay kıyamet alametlerinden olduğu için bununla ilgili ayrı bölüm daha önce geçmişti.

Eğer ahir zamanda cansız varlıklar konuşacaksa, öyleyse bu hadisteki taş ve ağaçların konuşmasının da mecaz anlamda olduğunu iddia edemeyiz. Fakat bazı alimler bunu iddia etmektedirler. Ayrıca hadisteki olayı mecaz anlamda anlamaya dair bir delilde yoktur. Oysa cansız varlıkların konuşması Kur'an'daki âyetlerde dahi vardır: "Derilerine: Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz? derler. Onlarda: "Her şeyi konuşturan Allah, bizi de konuşturdu...derler."(Fussilet: 21). "..O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlayamazsınız."(İsrâ: 44)

[1207] Müsned (5/16) İbn Hacer "İsnadı hasen" demiştir. Bak: "Fethu'l-Bâri" (6/610)
[1208] Buharî, Cihad (6/103-Fethu'ul-Bâri).Müslim, Fiten (18/44,45-Nevevî Şerhi)

Medine'nin kötü kişileri içinden çıkarttıktan sonra harap olması:

Müslim, Ebu Hureyre(ra)'dan Rasulullah(sav)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, kişi amcaoğluna va akrabasına: "Haydi daha rahat bir yaşama, haydi daha rahat bir yaşama" diye öneride bulunur. Eğer bilseler Medine onlar için daha iyidir. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onlardan kimse sevmediği için oradan çıkmaz ama oraya o kişiden daha iyi olan kimseyi getirir. Medine aynı pası gideren körük gibidir. Medine içindeki kötüleri aynı körüğün demirin pasını çıkardığı gibi çıkarmadıkça kıyamet kopmaz."[1209]

Mü'minlerin ruhunu alacak olan rüzgarın çıkması:

Nevvas b. Sem'an'dan gelen ve içinde Deccal'in çıkması, İsa(as)'ın inmesi ve Ye'cüc ve Me'cüc'den bahseden uzun hadiste şöyle geçmektedir: "Allah hoş bir rüzgar gönderir. Bu rüzgar onları koltuk altlarından yakalar ve her mü'min ve müslümanın ruhlarını kabzeder. Artık yeryüzünde insanların en kötü olanları kalır. O kötü insanlar, sokak ortasında âleni olarak eşeklerin birbirleriyle cima ettikleri gibi kadın erkek birbirleriyle cima ederler. İşte kıyamet onların üzerine kopar."[1210]

[1209] Müslim, Hac (9/153- Nevevî Şerhi)
[1210] Müslim, Deccal'in zikri (18/70-Nevevî Şerhi)

37. BÜYÜK ALAMETLER

Huzeyfe b. Useyd el-Gıfârî(ra) rivayet ediyor: “Biz kendi aramızda konuşurken Rasulullah(sav) çıka geldi ve bize:

“**Siz ne hakkında konuşuyorsunuz**? dedi. Biz:

“Kıyameti konuşuyoruz” dedik. O:

“**Siz on tane alamet görmedikçe kıyamet kopmaz**” dedi ve şunları saydı:

“**Duhan, Deccal, Dâbbetü’l Arz, güneşin batıdan doğması, İsa(as)’ın inmesi, Ye’cüc ve Me’cüc, birisi doğuda birisi batıda ve birisi de arap yarımadasında olmak üzere üç büyük çöküntü, son olarak Yemen’den çıkıp insanları bir meydana toplayan ateş**”[1211]

Yine Müslim, Huzeyfe b. Useyd’den aynı hadisi başka bir lafızla şöyle rivayet ediyor:

“**On tane alamet meydana gelmedikçe kıyamet kopmaz: Doğuda bir çöküntü, batıda bir çöküntü ve arap yarımadasında bir çöküntü, Duhan, Deccal, Dâbbetü’l-Arz, Ye’cüc ve Me’cüc, güneşin batıdan doğması, Aden’in derinliklerinden çıkıp insanları önüne katıp süren ateş**”

Başka bir rivayette ise: “**Onuncusu: İsa b. Meryem’in inmesi**” şeklindedir.

Görüldüğü gibi bu hadis bir sahabeden rivayet edilmesine karşılık, kıyamet alametlerinin sıralaması farklı iki lafızla geçmektedir.

Müslim, Ebu Hureyre(ra)’dan Rasulullah(sav)’ın şöyle dediğini rivayet etmektedir:

[1211] Müslim(Fiten 39) Ebu Davud(4311) Cemül Fevaid(9895-97) Tirmizi(2183) Taberi(6/293) Tayalisi(2769) İbni Kesir Nihaye(s.142) Ahmed(4/7) İbni Mace(fiten 28)

“**Altı şey gelmeden önce iyi ameller yapmaya çalışın: Güneşin batıdan doğması, Duhan, Deccal, Dâbbetü’l-Arz, Sizden birinizin başına gelecek olan şey, bütün herkesin başına gelecek olan şey**”

Yine Müslim, Ebu Hureyre (ra)’dan bu hadisi şöyle rivayet etmiştir:

“**Altı şey gelmeden önce iyi ameller yapmaya çalışın: Deccal, Duhan, Dâbbetü’l-Arz, güneşin batıdan doğması, herkesin başına gelecek olan şey, birinizin başına gelecek olan şey**”[1212]

Görüldüğü gibi bu hadis bir sahabeden rivayet edilmesine rağmen alametlerin sıralaması farklı iki lafızla geçmektedir. Öyleyse alametlerin meydana geliş sırası, farklı rivayetlerdeki geliş şekliyle olayların birbirinin arkasından olmasına göre bilinir. Mesela Nevvas b. Sem’an(ra)’dan gelen hadiste olduğu gibi. Bu hadiste bazı rivayetler oluşuna göre sırayla zikredilmiştir: Önce Deccal’in çıkması, sonra İsa (as)’ın inmesi ve Deccal’i öldürmesi sonra Ye’cüc ve Me’cüc’ün İsa (as) zamanında çıkması ve İsa (as)’ın onların yok olmaları için dua etmesi.

Yine bazı rivayetlerde ilk olan alametlerin bunlar olduğu geçerken, diğerlerinde de bu alametler olduğu geçer. Böyle olmakla birlikte ilk olan alametler konusunda alimler arasında anlaşmazlık vardır ve bu anlaşmazlık tâ sahabe zamanından beri vardır. Nitekim İmam Ahmed ve Müslim, tabiinden olan Ebu Zur’a’nın şöyle dediğini rivayet etmektedir:

“Müslümanlardan üç kişi Medine’de Mervan b. Hakem’in yanında oturup ondan hadis dinlediler. Mervan kıyamet alametlerinden rivayet ediyordu ve şöyle dedi;

[1212] Müslim(1/110,4/2267) İbni Hibban(15/96) Hakim(4/561) Ebu Avane(1/55) İbni Mace(4056) Ahmed(2/303, 337, 372, 407, 511, 523) Tayalisi(1/332) Ebu Ya'la(11/396) Taberani(18/36) ed Dani Sünenül Varide Fil Fiten(5/1006) Deylemi(2073-74) el Hüseyni el Beyan vet Ta'rif(2/2)

"Onların ilki Deccal'in çıkmasıdır." Bunun üzerine Abdullah b. Amr (ra) şöyle dedi:

"Mervan benim Rasulullah (sav)'dan ezberlediğim ve hiç unutmadığım şeyi söylemedi. Oysa ben Rasulullah(sav)'ın şöyle dediğini işittim:

"**İlk çıkan alamet güneşin batıdan doğması ile kuşluk vakti Dabbetü'ül-Arz'ın çıkmasıdır. Bu iki alametten biri, diğerinden önce olur. Diğeri de onun peşinden yakın olarak meydana gelir.**" Bu lafız Müslim'indir. İmam Ahmed'in rivayetinde şu fazlalık vardır:

"Abdullah b. Amr –elindeki yazıdan okuyarak- şöyle dedi: "Zannedersem ilki güneşin batıdan doğmasıdır."[1213]

Evet, Hafız İbn Hacer, Deccal'in ilk alamet olması ile güneşin batıdan doğmasının ilk alamet olduğunu şu şekilde bir araya getiriyor: "Bu konuda gelen hadislerin toplamından şu görüş ağır basmaktadır: Yeryüzünde meydana gelen değişikliklerin en büyüğü olarak duyulan ilk alamet Deccal'in çıkması olur. Güneşin batıdan doğması ise, gökyüzünde meydana gelen büyük değişikliklerden duyulan ilk alamettir. Bu durum kıyametin kopması ile son bulur. Dâbbetü'l-Arz'ın çıkması ise güneşin batıdan doğduğu gün olması beklenir"

İbn Hacer daha sonra şöyle diyor: "Güneş batıdan doğunca tevbe kapısı kapanır ve Dabbetü'l-Arz çıkar. Bundaki hikmet, mü'min ile kafirin ayırt edilmesidir. Bu yüzden tevbe kapısı kapanır. Artık bundan sonra kıyametin kopmasını haber veren alamet, insanları bir meydana doğru toplayan ateşin olduğu duyulur."[1214]

İbn Kesir ise yeryüzünde görülecek ilk alametin Dabbetü'l-Arz olacağını ve bunun alışılmışın dışında şaşkınlık oluşturacağını söylemektedir. Çünkü insanlarla konuşan ve onlardan kimin mü'min

---

[1213] Müslim(Fiten 118) Ebu Davud(4310) Cemül Fevaid(9900) İbni Ebi Şeybe(14/124) Taberi(3/587) Taberani(8/315) İbni Mace(4069) İbni Asakir(2/57) Mecmauz Zevaid(9/8) Deylemi(87) Tayalisi(2787) Ahmed(2/201) Hatib(2/156)
[1214] Fethu'l-Bâri(11/353)

kimin kafir olacağını söyleyen bir hayvanın görülmesi normal bir şey değildir. Güneşin batıdan doğması ise gözleri kamaştıran ve herkesi hayrete düşüren bir olay olarak gökyüzünde meydana gelecek alametlerin ilki olacaktır.

Deccal'in çıkması, İsa (as)'ın inmesi, Ye'cüc ve Me'cüc'ün görülmesi ise her ne kadar bunlar güneşin batıdan doğmasından önce olacaksa da, onlar kendilerini görenler gibi insan olduklarından fazla şaşkınlık ve hayret uyandırmayacaktır. Oysa Dabbetü'l-Arz ve güneşin batıdan doğması normal olan olaylardan değildir.[1215]

Burada gözüken o ki, kabul edilmesi gereken görüş İbn Hacer'in görüşüdür. Çünkü Deccal'in sadece insan yapısında olması alamet olmasında etkili değildir. O'nun alamet olması, üzerinde bulunduğu olağanüstü insani karakter ve haldir. Böyle olmakla birlikte göğe emreder, yağmur yağdırır. Yere emreder bitki çıkarır. Bunun yanında O'nda daha nice olağanüstü durumlar görülür. Doğrusu Deccal, yeryüzünde görülen olağanüstü alametlerin ilkidir.

Tıybî diyor ki: "Kıyametin alametleri ya ona yakın olur yada ondan önce olur. Yakın olanlar: Deccal, İsa (as)'ın inmesi, Ye'cüc ve M'ecüc, çöküntüdür. Önce olanlar: Duhan, güneşin batıdan doğması, Dâbbet'ül-Arz, insanları bir meydanda toplayan ateş"[1216]

Bunlar alametlerden bir grup ile diğer grup alametlerin toplam olarak sıralanışıdır. Bana göre Tıybî bu alametleri ikiye ayırdığı o taksime göre sıralamaktadır. Bu taksim ise gerçekten ince ve güzel bir taksimdir. Kıyamete yakın alametlerin görüldüğü birinci kısım, tevbe edip Allah'a dönmeleri konusunda insanları uyarmaktadır. O vakitte insanlar, henüz mü'min ve kafir olarak ayrılmazlar. O'nun birinci kısımda saydığı alametler, benim bu kitapta tertip ettiğim sıralamaya uygundur. O sadece çöküntüyü oraya ilave etmiştir.

İkinci kısım ise kıyametten önce olacak alametleri içeriyor. O vakitte insanlar mü'min ve kafir olarak ayrılmaya yeni yeni başlayacaklardır. Nitekim Duhan yani duman çıktığında mü'minler

---

[1215] el-Fiten ve'l-Melâhim(1/164-168)
[1216] "Fethu'l-Bâri" (11/352-353)

onun tesiriyle nezle olacaklar, kafirler ise şişeceklerdir. Sonra güneş batıdan doğacak, tevbe kapısı kapanacak, kafir kişinin iman etmesi veya tevbe edenin tevbesi artık ona fayda vermeyecektir. Bundan sonra Dâbbetü'l-Arz çıkacak, insanlardan kimin mü'min, kimin kafir olduğu anlaşılacaktır. Çünkü o kimin mü'min kimin de kafir olduğunu açıkça söyleyecektir. En son olarak bir ateş çıkacak ve insanları son nefeslerini verecekleri meydanda toplayacaktır.

Büyük alametlerden ilki görülmeye başlandı mı, diğerleri ipte dizili inci taneleri gibi ardarda dökülür.

Taberânî "Evsat"ta Ebu Hureyre(ra)dan Rasulullah(sav)'in şöyle dediğini rivayet ediyor:

"**Alametlerin birbiri arkasından gelmesi, aynı ipte dizili incilerin peşpeşe dökülmesi gibidir**."[1217]

İmam Ahmed, Abdullah b. Amr(ra)'dan Rasulullah(sav)'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"**Alametler ipte dizili inci gibidir. Eğer ip koparsa hepsi tek tek dökülürler**."[1218]

Bu hadis daha önce geçen büyük alametlerin sıralamasıyla ilgili sözümüzü desteklemektedir. Zira bazı hadisler bu alametlerin birbirine yakın olacağını bildirmiştir. Mehdî (as)'ın gelmesinden sonra büyük alametlerin ilki olan Deccal'in çıkmasından sonra İsa(as) iner ve onu öldürür. Bu sırada Ye'cüc ve Me'cüc çıkar. İsa(as) onların yok olması için dua eder. Allah'ta onları yok eder. Sonra İsa(as) şöyle der:

"**Onlar çıktığında böyle olacağını Rabbim bana söz vermişti. Kıyamet, doğum zamanı gelen hamile gibidir. Doğum onlara gece mi isabet eder yoksa gündüz mü bunu bilemezler**."[1219]

[1217] Heysemî şöyle diyor: "Taberânî "Evsat"ta rivayet etmiştir. Abdullah b. Ahmed b. Hanbel ve Davud ez-Zahranî dışında ravileri sahih hadis ravileridir. O ikisi de sikadır." Bak: "Mecmau'z-Zevâid" (7/331). Albânî hadise "sahih" demiştir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (3/110 Hadis no: 3222).
[1218] Müsned (12/6-7 Hadis no: 7040) Ahmed Şakir "İsnadı sahih" demiştir. Heysemî: "Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerinde Ali b. Yezid vardır ki hadisleri hasendir" demiştir. Bak: "Mecmau'z-Zevâid" (7/321)
[1219] Müsned (5/189-190 Hadis no: 3556) Abdullah b. Mesud hadisi. Ahmed

Bu söz, kıyametin İsa(as)'dan sonra çok yakın zamanda kopacağını gösterir. Çünkü İsa (as)'ın ölmesiyle kıyametin kopması arasında bazı alametler vardır ki bunlar güneşin batıdan doğması, Dâbbetü'l-Arz, Duhan ve insanları bir meydanda toplayacak olan ateştir ve bu alametler çok kısa zaman içinde olacaktır. Aynı boncukları koparak dağılan halka gibi. Doğrusunu Allah bilir.

Bu sözümüze destek olarak İbn Hacer'in şu sözünü delil gösterebiliriz: "Büyük alametler aynı bağlı bir ip gibidir. Eğer o koparsa incileri saçılır." İmam Ahmed'in bununla ilgili rivayeti vardır."[1220]

Duman: Allah Azze ve Celle buyurur ki "**Şimdi sen, göğün, açık bir duman çıkaracağı günü gözetle. Duman insanları bürüyecektir. Bu, elem verici bir azaptır. (İşte o zaman insanlar:) Rabbimiz! Bizden azabı kaldır. Doğrusu biz artık inanıyoruz (derler).**"(Duhan 10-12)

Dabbetül Arz: Allah Azze ve Celle buyurur ki; "**O söz başlarına geldiği (kıyamet yaklaştığı) zaman, onlara yerden bir dâbbe (mahlûk) çıkarırız da, bu onlara insanların âyetlerimize kesin bir iman getirmemiş olduklarını söyler."(Neml 82)**

DEBB VE DEBİB: Hafif yürüme, debelenme demektir. Hayvanlarda ve çoğunlukla haşerelerde, yani böceklerde kullanılır. İçkinin vücuda yayılması ve bir çürüklüğün etrafına bulaşması gibi, hareketi gözle tesbit olunamayan şeylerde de kullanılır. "Dabbe" kelimesi de bundan fail olmak üzere asıl lügatte "mâ yedübbü", yani debbeden, hafif yürüyen, debelenen demek olur. Ve şu halde tren, otomobil, bisiklet gibi otomatik şeylere de, lügatın aslına göre "dâbbe" demek uygun olabilecekse de dil de kullanılışı hayvanlara mahsustur. Hatta örfte dört ayaklı hayvanlarda ve onlar içinde özellikle atta daha çok kullanılmıştır. Bununla beraber

"**Allah, her hayvanı sudan yarattı. İşte bunlardan kimi karnı üstünde sürünen, kimi iki ayağı üstünde yürür, kimi dört ayak üstünde yürür...**" (Nûr, 45) âyetinden anlaşılacağı üzere her hayvan hakkında kullanılır. Hayvan kelimesi ile eşanlamlı gibidir.

"**Yer yüzünde yürüyen her canlının rızkı, yalnızca Allah'a aittir.**" (Hûd, 6) âyetinden anlaşılan da budur. Bundan dolayı hayvan

Şakir: "İsnadı Sahih" demiştir.

[1220] "Fethu'l-Bâri" (13/77)

gibi insan için de kullanılır. Bu âyette "dâbbe" diye nekre (belirsiz isim) olarak geldiğinden bunun bildiğimiz dâbbelerden bambaşka bir dâbbe olması akla gelir. "Onlarla konuşan dâbbe" terkibinde açıkça belirtilen bunun konuşan bir hayvan, yani insan olmasıdır .Tefsirler de bu iki nokta etrafında dolaşmaktadır.

Râgıb, Müfredat'ında bu konudaki görüşleri şöylece özetlemiştir: denildi ki: "Dâbbe, tanıdığımızın aksine bir hayvandır ki, çıkması kıyamet vaktine mahsustur" Bir de denildi ki:

"Bununla cehalet ve bilgisizlikte hayvanlar gibi olan en şerli kimseler kasdolunmuştur." Bu takdirde dâbbe bütün debelenen yaratıkların ismi olarak ifade edilmiş olur. "Hâin" kelimesinin cemisi, "hâine" gibi. Kâdı Beydâvî ve bazı hadisçiler bunu "cessâse" casuslar olarak göstermişlerdir ki, bir hadiste haber verildiğine göre, cessâse, Deccal için haberler araştırıp toplayan casus demektir. Ebü's-Suud da diyor ki:

“Bu dâbbe, casustur. Bundan cins isim söylenip, bir de tefhîm (büyüklüğüne işaret) tenviniyle bilinmezliğinin tekid edilmesi, şanının garibliğine ve özelliğinin, davranışının açıklamadan uzak olduğuna delalet eder.”

"Onlara söyleyen dâbbe" denilmesi ise, bunun bir insan olmasını belirtmek için açık bir delildir. Burada söze mecazî bir mânâ vermek veya fiilini "söylemek" mânâsına değil de cerh (yaralama) mânâsına konuşma ile yorumlamak, açık beyanın zıddınadır. Garib rivayetler ile Kur'ân'ı açık mânâsından çıkarmak ilme zarar vermektir.

Ebü Hüreyre (radıyallahu anh)’den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Dabbetu'l-arz, berâberinde Hz. Müsa'nın asâsı ve Hz. Süleyman (aleyhimâ's-selam)'ın mühürü olduğu halde çıkar. Asâ ile mü'minlerin yüzünü cilalar, mührü de kâfirlerin burnuna basar. Öyle ki, sofra ehli toplanınca biri diğerine (yüzündeki parlaklıktan dolayı) "Ey mü'min!" der, diğeri de (öbürüne, burnundaki mühür damgası sebebiyle): "Ey kâfır!"der**.[1221]

[1221] Tirmizi(3187) İbni Mace(4056) Ahmed(9966) Cemül Fevaid(7136) Taberi(6/294) İbni Müflih Adab(1/116) İbni Kesir(3/387) Tirmizi hasen dediyse de isnadı zayıftır. Ancak bir sonraki rivayet bunun şahididir.

İbni Ömer r.a. dedi ki; “Size Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in Dabbetul Arz’ın çıkacağını söylediği yeri göstereyim mi?” sonra asasını Safa’daki bir yere vurdu ve;

“O hayvan bol tüylü bir hayvandır. Onun üçte biri ata benzer. Üç gün ve üç gecede çıkar, bütün insanları dolaşır. İnsanlar ondan kurtulmak için mescidlere kaçarlar. Dabbetul arz onlara;

“Mescidlere sığınmakla benden kurtulacağınızı mı zannediyorsunuz? Mescidleri yerle bir edeceğim” der. Bunun üzerine insanlar sokaklara ve pazarlara çıkarlar ve birbirlerine;

“Ey kafir veya ey mümin” derler.”[1222]

Güneşin Batıdan Doğması: Allah Azze ve Celle buyurur ki; “**Onlar ancak kendilerine meleklerin gelmesini veya Rabbinin gelmesini yahut Rabbinin bazı alâmetlerinin gelmesini bekliyorlar. Rabbinin bazı alâmetleri geldiği gün, önceden inanmamış ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye artık imanı bir fayda sağlamaz. De ki: Bekleyin, şüphesiz biz de beklemekteyiz!**”(En’am 158)

Hz. Ebu Hüreyre (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"**Kıyametin üç alâmeti vardır, onlar zuhur edince, "daha önce inanmamış olanların artık inanmaları da onlara fayda vermez" (En'âm, 158), Güneşin battığı yerden doğması, Deccâl, Dâbbetu'l-arz**."[1223]

Ebu Sa'id (radıyallahu anh) "**Onlar kendilerine... Rablerinden birtakım delillerin gelmesini mi bekliyorlar. Rabbinin birtakım mucizeleri geldiği gün, bir kimse daha önce inanmamışsa veya imanıyla bir iyilik kazanmamışsa imanı ona fayda vermez**..."

[1222] Ebu Ya’la(10/5703) Heysemi Maksadul Ali(1874) Mecmauz Zevaid(8/6,7) Metalibul Aliye(4556) Busayri İthaf(8558) isnadında müdellis olan Leys Bin Ebi Süleym vardır. Lakin o saduk bir ravidir. Bir önceki rivayet ile ve diğer bazı mevkuf rivayetler ile hasen derecesine çıkar. Bu tür hadisler şahsi görüş ile söylenemeyeceğinden hükmen merfudurlar.
[1223] Müslim(İman 249) Buhari(Tefsir 6/9) Ahmed(2/445) Tirmizi(3074) Tefsiru Süfyan es Sevri(s.110) Hakim(4/545) Taberi(3/588)

(En'âm 158) ayetinde geçen "**Rabblerinden birtakım deliller**" ile "güneşin battığı yerden doğması kastedilmiştir demiştir.[1224]

Ateş: Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

"**Hicaz bölgesinden bir ateş çıkmadıkça Kıyamet kopmaz. Bu ateş Busra'daki develerin boyunlarını aydınlatacaktır**."[1225]

İbnu Ömer radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm:

"**Kıyametten önce, Hadramevt'ten -veya Hadramevt denizinden- bir ateş çıkacak, insanları toplayacak**" buyurmuşlardı. (Orada bulunanlar:)

"Ey Allah'ın Resûlü (o güne ulaşırsak) ne yapmamızı emredersiniz?" diye sordular.

"**Size Şam('a gitmenizi) tavsiye ederim" buyurdular**."[1226]

Ye’cüc ve Me’cüc: Çoğunluğa göre bu ikisi yabancı dildendirler. Arap’ların rüzgar esince alevin tutuşmasını ifade için kullandıkları "*Eccet*" kelimesinden türemiştir.

Denildi ki; tuzlu ve acı su manasında olan; "*Mâul Ücac*"tan alınmadır. Yine denilir ki; "Birbiri ardına seri hareket manasında olan "*Ecce*" kelimesinden türemiştir.

Karışmak, sıcaklığın, hareketin şiddetlenmesi manasında olan "*Eccete*" kelimesinden türediği de söylenmiştir.

Doğrusunu Allah bilir ya, Me'cüc kelimesi, "vurulduğunda dalgalanan" manasındaki; "*Mevc - Mâc*" kelimesindendir.[1227]

Allah Teala buyurur ki; "**Dediler ki; "Ey Zülkarneyn! Ye'cüc ile Me'cüc bu yerde fesat çıkarıyorlar. Onun için bizimle beraber**

[1224] Tirmizi(3073) merfu olarak ta rivayet edildiyse de isnadında zayıflık vardır.
[1225] Buhari(Fiten 24) Müslim(Fiten 42)
[1226] Tirmizi(2218) isnadı hasendir.
[1227] Fethul Bari(13/106) Lisanul Arab(s.31)

onar arasında bir sed yapman şartıyla sana vergi versek olmaz mı?" Zülkarneyn; "Rabbimin bana verdiği imkan daha hayırlıdır. Haydi siz bana bedenî kuvvetle yardım edin de, sizinle onların arasına bir sur yapayım. Bana demir parçaları getirin. Dağların iki ucu denkleştiği vakit körükleyin" dedi.

Nihayet demiri ateş haline getirdiği vakit; "Getirin bana, üzerine erimiş bakır dökeyim." Dedi. Artık bu suru ne aşabilirler, ne delebilirler.

(Zülkarneyn); "Bu sur, Rabbim'den bir rahmettir. Rabbim'in vaadi geldiği vakit onu dümdüz edecektir. Rabbim'in vaadi haktır" dedi. O (çıkacakları) gün, onarı birbirinin içinde dalgalanır halde bırakırız. Sur'a üfürülür. Artık hepsini toplamışız da toplamışızdır." (Kehf; 94-99)

"**Nihayet, Ye'cüc ile Me'cüc'ün önündeki sed açıldığında, her tepeden saldırmağa başlarlar**" (Enbiya 96).

Şüphesiz Zülkarneyn seddi, yüksek bir dağda, yüksek burçları ile iki yüksek duvar gibi olan iki dağın arasında -ki ismi Daryal'dır- mevcuttur.

Gürcistan Cumhuriyetindeki İslami haritalarda ve Rus haritalarında resmi vardır. Kur'an'da da vasfedildiği gibi kesme demir ve eriyik bakırdan yapılmıştır. Onun duvarları demir ile bakır karışımı (tunçtan) yapılmış olup "Kafkas" dağında[1228] mevcuttur. Daryal denilen dağlık mıntıkadadır. Onu görmek isteyenler için dimdik ayaktadır...

Karadeniz'den, Kazvin denizine uzanan -ki uzunluğu 120 km.dir- bir dağ vardır. O dağ aniden yükselmiş, Daryal seddinde, duvarları saf demirden ve saf bakırdan karışım kerpiçlerden yapılmadır.[1229]

Zeyneb Binti Cahş radıyallahu anha'dan rivayet ediliyor; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yüzü kızarmış bir şekilde çıktı geldi. Buyurdu ki;

[1228] Avrupa kutbunun en yüksek buzul dağıdır. Ulaşılan en yüksek zirvesi 5630 metredir.
[1229] Prof. Abdülaziz Bin Abdurrahman el-Mesned(s.92-94)

"**La ilahe İllallah! Yaklaşan şerden dolayı Arab'a yazık! Bu gün Ye'cüc ve Me'cüc duvardan Şu kadar - parmağını kalka ederek - delik açtı."**

Dedim ki; "Ya Rasulullah! İçimizden salih olanlar olduğu halde helak olur muyuz?" Buyurdu ki;

"Evet, kötülük çoğaldığında..."[1230]

Abdullah Bin Amr Bin el As radıyallahu anhuma'nın Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayetinde;

"**Ye'cüc ve Me'cüc'den her biri, bin evladını bırakmadıkça ölmez"**[1231]

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ye'cüc ve Me'cücü vasfederken, onların vasfı şöyle geçmiştir;

"**Geniş yüzlü, küçük gözlü, kumral saçlıdırlar. Her tepeden boşanıp gelirler, yüzleri de kaplı kalkan gibidir**."[1232]

İbni Ebi Hatim ve Hakim, Ebul Cevza'dan, o da İbni Abbas radıyallahu anhüm'den rivayet ediyorlar; "Ye'cüc ve Me'cüc'ün birer karış olanları, ikişer karış olanları vardır ve en uzunları da üç karış olanlarıdır."[1233]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh hadisinde merfuan, buyrulur ki;

[1230] Müslim(4/2208) Buhari(3/1221,1317,6/2609) İbni Hibban(2/34) Beyhaki(10/93) Nesai Sünenül Kübra(6/407) Ahmed(6/428) Ma'mer el Cami(11/363) Ebu Ya'la(13/82,88) Taberani(24/51,53) Feyzul Kadir(6/368) Kurtubi(10/234, 18/235) Taberi Tefsiri(15/56) İbni Kesir Tefsiri(3/106) Beyhaki el İtikad(s.215) Şuabul İman(6/98) Tergib(3/159) Hüseyni el Beyan vet Ta'rif(2/266) Mizzi Tehzibul Kemal(35/149) el İmadi Er Ravzatur Raya(s.113) Halili el İrşad(1/373)

[1231] Tayalisi(1/301) Hakim(4/490) Tefsirut Taberi(17/88) Tefsiru İbni Kesir(3/107) Nuaym Bin Hammad(2/595) Mecmauz Zevaid(8/6) Fethul Bari(13/107) Tuhfetul Ahvezi(6/351) sahihtir. Benzeri Amr Bin Evs'ten; Nesai Sünenül Kübra(6/408) Fethul Bari(13/106) Tuhfetul Ahvezi(6/350)

[1232] Ahmed(5/271) Mecmauz Zevaid(8/6) İbni Ebi Asım el Ahadu vel Mesani(6/190) Tefsiru İbni Kesir(3/197) Cem'ül Cevami(1/288) İbni Kesir en Nihaye(1/200) İbnu Kuteybe Garibul Hadis(1/151) Kenzul Ummal(38872) Heysemi; "sahih" dedi.

[1233] Hakim(4/527) Fethul Bari(13/107) Tuhfetul Ahvezi(6/351) Zehebi, Hakim'in tashihine sükut etmiştir.

"Ye'cüc ve Me'cüc her gün seddi kazarlar. Gedikten güneş ışınlarını gördüklerinde amirleri;

"Haydi artık dönün, yarın kazarsınız" der. Ertesi gün oraya geldiklerinde seddin eskisinden daha sağlam olduğunu görürler. Nihayet vadeleri dolup ta, Allah Teala onları insanların üzerine göndermek istediğinde yine kazarlar. Gedikten güneş ışıklarını gördüklerinde amirleri der ki;

"Haydi artık dönün, inşallah yarın kazarsınız" - Bu defa inşallah kelimesini kullanır - Ertesi gün oraya geldiklerinde kazdıkları yeri, bıraktıkları gibi bulurlar kazmaya başlarlar ve insanlar üzerine huruç ederler. uğradıkları) suyu içip tüketecekler. İnsanlar, onlara karşı kalelerine çekilecekler. Bu sefer onlar da oklarını göğe atacaklar. Okları, üzeri kanlı olarak geri dönecek. Bunun üzerine Yecüc ve Mecüc:

"Biz yeryüzündeki insanları kahrettik ve göktekilere de galebe çaldık" diyecekler. Sonra Allah, onların enselerine musallat olacak deve kurtlarını gönderecek, bunlarla onları öldürecek."

Rasulullah aleyhissalatu vesselam devamla dedi ki: "**Nefsim elinde olan Zât-ı Zülcelâl'e yemin olsun ki, yerdeki hayvanlar onların etlerini yemek suretiyle muhakkak ki iyice semirecek ve memeleri sütle dolacaktır**."[1234]

İbnül Arabi el Malikî der ki; "Bu hadiste üç işaret vardır; Allah, onları seddin dibini gece gündüz devamlı kazmaktan men etmiştir. İkincisi; Bir merdiven ile veya başka bir aletle seddi tırmanmaları için Allah onlara herhangi bir ilham vermemiştir. Üçüncüsü; tayin edilmiş vakit gelinceye kadar onlara "İnşallah" dedirtmeyecektir."

İbni Hacer dedi ki; "Şüphesiz onlar arasında sanatkarlar, Allah'ın varlığına inanan ve İnşallah deyip işi Allah'ın dilemesine havale etmesini bilenler, yöneticiler ve üstlerine itaat eden raiyye vardır. Muhtemeldir ki; İnşallah kelimesini, manasını bilmeden amirleri telaffuz etmiş olabilir ve onun bereketiyle maksat hasıl olur."[1235]

[1234] İbni Hibban(15/243) Ahmed(2/510) İbni Mace(4080) Ebu Ya'la(11/321) Misbahuz Zücace(4/200) ed Dani Sünenül Varide(6/1205) İbni Kesir Tefsiri(3/105) Kurtubi(11/57) Tefsirut Taberi(16/21)
[1235] Fethul Bari(13/109)

38.HADİS: MEHDİ A.S.

Hz. Ali(ra)'dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: "**Mehdî bizden Ehl-i Beyt'tendir. Allah O'nu bir gecede ıslah eder**."[1236]

Ahir zamanda Ehl-i Beyt'ten birisi çıkar, Allah O'nunla bu dini güçlendirir. Yedi sene idarede bulunur. Yeryüzü O'ndan önce nasıl zulüm ve haksızlıkla dolmuşsa o geldikten sonra adaletle dolar. Ümmet ondan önce görmediği bolluk ve bereketi O'nun zamanında görür. Gökyüzü yağmurunu yağdırır, yeryüzü ürününü çıkarır. Sayılmayacak kadar mal çoğalır.

İbn Kesir şöyle diyor: "O'nun zamanında ürün bol olur, ziraat gürler, mal çoğalır, Sultan galip gelir, din güçlü olur.O'nun zamanında iyilikler devamlı olur."[1237]

İsmi ve Şekli:

Mehdî'nin ismi Rasulullah(sav)'ın ismidir: Muhammed b. Abdullah veya Ahmed b. Abdullah. O Hz. Fâtıma'nın soyundan Hz. Hasan yoluyla gelir.

İbn Kesir O'nun hakkında şöyle diyor: "O, Muhammed b. Abdullah el-Alevî el-Fatımî el- Hasanî (ra)'dır."[1238]

Şekli ise şöyledir: Alnı şakaklarına kadar açık, burnu uzun ve kıvrık, uç tarafı ince ortası kemerlidir.

Bir Şüphe:

"Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, daha önceki semavi kitaplarda Ahmed ismiyle müjdelenmişti. Ama doğduğu

---

[1236] Ahmed(1/84, 2/58 Hadis no: 645) Ahmed Şakir "İsnadı Sahih" demiştir. İbn Mâce(4085) Ebu Davud(4284) Albâni Sahihul Cami(6/22 Hadis no: 6611,6735) Camiüs Sağir(9243) Deylemi(6669) Buhari Tarihul Kebir(1/317) Nablusi Zehairul mevaris(5413) Taberani(10/164) Suyuti el Havi(2/69) İbni Kesir Nihaye(s.45) İbni Kayyım Menar(135) Nuaym Bin Hammad(s.223)
[1237] el-Fiten ve'l-Melâhim(1/31)
[1238] A.g.e.(1/29)

devirde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ahmed ismiyle bilinmiyordu. Ona iman eden etti. Şu halde, ahirzamanda çıkacak olan Mehdi a.s.'ın ismi hakkındaki bu rivayetler de, Mehdi a.s.'ın isminin Ahmed veya Muhammed dışında başka bir isim olabileceği düşünülemez mi?

Cevap;

Bu iddia iki açıdan mesnedsizdir; birincisi, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, önceki kitaplarda sadece Ahmed diye değil, Muhammed ismiyle de müjdelenmiştir. Sahihi Buhari'de rivayet ediliyor;

Atâ İbnu Yesâr rahimehullah anlatıyor: "Abdullah İbnu Amr İbni'l-As radıyallahu anhüma'ya rastladım ve: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ın Tevrat'ta zikredilen vasıflarını bana söyle" dedim. Bunun üzerine hemen:

"Pekala dedi ve devam etti: Allah'a yemin olsun! O, Kur'an'da geçen bazı sıfatlarıyla Tevrat'ta da mevsuftur (ve şöyle denmiştir:) "**Ey peygamber, biz seni insanlara şahid, müjdeleyici ve korkutucu** (Ahzâb 45) ve ümmiler için de koruyucu olarak gönderdik. Rasulullah'ın sıfatı Tevratta "Kulum ve rasulüm Muhammed ki onu mütevekkil diye tesmiye ettim. O, ne katı kalpli, ne de kaba biri değildir. Çarşı pazarda rastgele bağırıp çağırmaz. Kötülüğü kötülükle kaldırmaz, bilakis affeder, bağışlar. Allah, bozulmuş dini onunla tam olarak ikame etmeden onunla kör gözleri, sağır kulakları, paslanmış kalpleri açmadan onun ruhunu kabzetmez."[1239]

Araştırmacıların birçoğunun bildiği gerçek şudur; Ehli Kitap, kitapları Arapça ismi kabul etmediği için, bir isim yerine diğer bir ismi koymak istediklerinde sayısal yöntemi (ebced hesabını) kullanıyorlardı. Cümlede kaldırılması istenen ismin yerine, sayısal olarak ona denk gelen bir ismi yerleştiriyorlardı. Bu isim herkesin bilemeyeceği bir sembol şeklini alıyordu.[1240]

[1239] Buhari(buyu 50, tefsir 48/3) Ahmed(2/174) aynısı Abdullah Bin Selam ve Kabul Ahbar tarafından da rivayet edilmiştir; Darimi(mukaddime 2) Suyuti Hasais(1/28, 271) İbni Kesir Şemail(112)
[1240] Said Eyyub Mesihud Deccal(s.97)

Mesela, Muhammed isminin sayısal toplamı 92 dir. Bu ismin yerine eski Ahit'te "Bimadmad" (ya da; Mimadbad) ismini kullanmışlardır ve bu ismin sayısal toplamı da 92dir.[1241] Yine sayısal değeri 53olan "Ahmed" isminin yerine aynı değeri taşıyan "İlya" ismini kullanmışlardır. Daha sonraları bu sayısal yöntemin yerine yeni bir metod icad ettiler. Bu metoda göre; Muhammed ismi yerine, O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) bilinen sıfatlarını koydular.

Yukarıda İbni Amr r.a. rivayetine göre "Muhammed" isminin geçtiği bölüm, elimizdeki tahrif edilmiş Kitabı Mukaddes'in Eş'iya 42/1-21 bölümleriyle benzerlikler taşımaktadır. Mesela şöyle geçiyor; "İşte desteklediğim kulum, ruhumun kendisinden hoşlandığı ve seçilmişim (muhtar'ım, mustafa'm)… O hiç bağırmayacak, sesini hiç yükseltmeyecek ve onu sokaklarda işittirmeyecek."[1242]

Burası anlaşıldıktan sonra mezkur iddianın geçersizliğini ortaya koyan ikinci sebep olarak deriz ki, İncil'in ilk bölümü olan Tevrat'ta (Eski Ahit'te) Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, Muhammed ismiyle kesin olarak müjdelenmiştir. Yeni Ahid denilen İncil'in ikinci bölümünde ise Ahmed ismiyle müjdelenmiştir. Nitekim Allah Azze ve Celle buyurur ki;

" Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demişti. Fakat o, kendilerine açık deliller getirince: Bu apaçık bir büyüdür, dediler."(Saf 6)

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e peygamberlik gelmeden önce, doğumunda Ahmed isminin de verildiğine dair rivayetler vardır.[1243]

Alimler, Allah tarafından koruma olarak, peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'den başkasının İsa a.s. tarafından müjdelenen; "Ahmed" ismini almadığını belirtmişlerdir. Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e de doğduğunda "Muhammed" ismiyle birlikte aynı kökten türeyen ve aynı manada olan "Ahmed" ismi de verilmiş, fakat Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bu ismini

---

[1241] Bkz.: İbni Kayyım Cilaul Efham(s.195)
[1242] La Sainte Bible, E'sa'ie 42/1,2
[1243] İbnul Cevzi el Vefa(s.34 no:34) Asım Köksal İslam Tarihi(2/8) İbni Sad(1/162-163) Hakim(2/601) Beyhaki Delailün Nübüvve(1/89) İbni Kesir el Bidaye(2/263) Mevahibu Leduniye(1/34-35) Halebi İnsanul Uyun(1/112)

peygamber olup, mucizelerle desteklendikten sonra ilan etmiştir. Ondan önce ne Ahmed isminde biri vardı, ne de peygamberlik davasında bulunmuştu.

Nitekim Said Bin el Müseyyib r.a. der ki; “Peygamber olması maksadı ve ümidi ile Araplardan pek çok kimse, “Muhammed” isminde bir peygamber geleceğini Yahudi ve hristiyanlardan işittikleri için oğullarının adını “Muhammed” koymuşlardı.[1244]

"eş-Şifa" adlı kitabında Kadı İyaz şöyle der: "Kur'ân-ı Kerîm'den önceki kitaplarda geçen ve peygambere müjdelenen 'Ahmed' adına gelince Cenâb-ı Allah, kendi hikmetinin bir gereği olarak Rasûlullah'tan başkasının o ismi almasını ve ondan önce bir kimsenin 'Ahmed' adıyla çağırılmasmı menetmiştir ki, kalbi zayıf kimselerin içine şüphe düşmesin ve Allah Rasûlünü başkalarıyla karıştırmasınlar.

Muhammed kelimesi de böyledir. "Muhammed adında bir peygamber gelecek..." haberi yayılıncaya ve Rasûlullah'ın doğumundan kısa süre öncesine kadar ne Araplardan ne de başkalarından hiçbir kimse bu ismi almamıştı. Ancak mezkur haberin yayılmasından sonra ve Rasûlullah'ın doğumuna yakın bir zamanda, gelmesi beklenen peygamberin kendi oğulları olması umuduyla Araplardan bazı kimseler, oğullarına Muhammed adını vermişlerdi. Ve Allah, peygamberliğini nereye (kime) bırakacağım daha iyi bilir.

Rasûlullah (s.a.v.)'dan önce Muhammed adını alanlar şunlardır:

1- Muhammed b. Uheyha b. Cülah el-Evsî.
2- Muhammed b. Mesleme el-Ensarî
3- Muhammed b. Berra el-Berkî
4- Muhammed b. Süfyan b. Mücaşî
5- Muhammed b. Humran el-Cu'fî
6- Muhammed b. Huzaî es-Sülemt

Bu altı kişiden başka Muhammed adını alan başkası yoktur.

ilk olarak Muhammed adını alan şahsın, Muhammed b. Süfyan b. Mücaşî olduğu söylenmektedir. Yemenlilerse, Esd kabilesinden Muhammed b. Yuhmud olduğunu söylemişlerdir.

[1244] Bkz.: Asım Köksal İslam Tarihi(2/102-103) İbni Habib Kitabul Muhabber(s.130) İbni Sad(1/169)

Sonra Cenâb-ı Allah, bu adı alanların, peygamberlik iddiasında bulunmalarım veya bunlardan birinin peygamber olduğunun başkaları tarafından ileri sürülmesini menetmiştir. Hz. Peygamber'in nübüvvetini tartışılmaz derecede ispatlayan iki vasfı görülünceye kadar da, Muhammed adlı diğer şahıslarda peygamberlik intibaı verecek bir durumun zuhur etmesini engellemiştir."[1245]

Çıkacağı yer:

İbni Ömer r.a.'den rivayete göre Mehdi a.s. Medine'de doğacaktır.[1246] Ümmü Seleme R.a.'nın rivayet ettiği hadiste de Medine'li olacağı belirtilmiştir.[1247]

Bu hadislerde marife olarak "el Medine" lafzıyla geldiği için, herhangi bir şehir olduğunun belirtildiği söylenemez. Zaten bu, Mehdi'nin ayırıcı özelliklerinin zikri bahsinde geçtiği için, onun herhangi bir şehirde doğduğunun bildirildiğini iddia etmek mantıksız olurdu. Zira zaten herkes herhangi bir şehirde doğmaktadır. Ayrıca O'nun Medine'den Mekke'ye geçeği belirtilmiştir ki, bu da malum Medine şehrinin kastedildiğinin belgesidir!

Mehdî doğu tarafından çıkacaktır. Sevbân(ra)'dan gelen hadiste Rasulullah(sav) şöyle buyurmaktadır: "Sizin hazineleriniz için üçü savaşır. Hepsi de Halife çocuğudur. Sonra onlardan hiçbiri galip gelemez. Sonra doğu tarafından siyah bayraklılar çıkar. Sizi öyle bir öldürürler ki daha önce hiçbir kavim sizi onlar gibi öldürmemiştir.....(Sevbân diyor ki: Sonra bir şey söyledi onu iyi ezberleyemedim) Eğer siz O'nu görürseniz, buz üstünde sürünseniz dahi O'na tâbi olun. Çünkü O Allah'ın halifesi Mehdî'dir."[1248]

[1245] Kadı îyaz, eş-Şifa, s. 190. (Osmanlı baskısı.) İbn Kesîr, El Bıdaye Ve'n-Nıhaye, Çağrı Yayınları: 2/400-410.

[1246] Nuaym Bin Hammad(1/366) Berzenci İşaa(s.162) Muttaki el Hindi(s.23) Heytemi el Kavlul Muhtasar(s.41) Mizanul İtidal(4/433) Nurul Ebsar(s.188)

[1247] İbni Hibban(15/158) Allame ed Dani Sunenul Varide Fil Fiten(595)

[1248] İbn Mâce(2/1367) Hakim(4/463-464) Hakim: "Buharî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir." demiş, Zehebî de ona katılmıştır. İbn Kesir: "İsnadı güçlü ve sahihtir" demiştir. Bak: el-Fiten ve'l-Melâhim(1/29). Albâni diyor ki: "Hadis ' O Allah'ın halifesi Mehdî'dir.' Sözü hariç sahihtir." İbn Mâce, Osman es-Sârî'nin benzer hadisini Alkame -İbn Mesud yoluyla rivayet etmiştir ve senedi hasendir. O hadiste "Allah'ın halifesi" sözü yoktur. Olsa bile doğru

İbn Kesir şöyle diyor: “Bu hadisteki, hazinelerden kasıt Kâbe’nin hazineleridir. Halife çocuklarından üç kişi onu almak için birbirleriyle savaş yapacaklardır. Ahir zaman olunca doğu tarafından Mehdî çıkacaktır. Yoksa O, Şia’nın iddia ettiği gibi şimdi mevcud olup da karanlık bir mağarada kaybolup sonra ortaya çıkacak değildir. Onların bu görüşü boş bir şeytan uydurmasıdır. Ne Kur’an’da ne sünnette ne akli olarak ne de güzel görülür hiçbir delili yoktur.”

Sonra şöyle devam ediyor: “Doğu tarafından olan insanlar O’nun zaferine yardımcı olacak, O’nun gücünü oluşturacak ve alt yapısını kuracaklardır. Bayrakları siyah renkli olacaktır. Çünkü bu renk üstünlüğü temsil eder. Zira Rasulullah (sav)’in bayrağı da siyah renkli idi ve adına “ikâb” denirdi.”

Sonra şöyle diyor: “Ahir zamanda gelmesi beklenilen ve hakkında övgü ile söz edilen Mehdî’nin esas çıkış yeri doğu tarafı olacak ama kendisine Kâbe’de beyat edilecektir. Bununla ilgili bazı hadisler vardır.”[1249]

Mehdî’nin çıkacağına dair hadisten deliller:

Mehdî’nin çıkacağına dair sahih hadisler vardır. Bu hadislerin kiminde direk O’ndan bahsedilmiş, bazılarında ise O’nun şeklinden bahsedilmiştir.[1250] Biz burada onlardan bazılarını aktaracağız. Bu hadislerde O’nun ahir zamanda çıkışının kıyamet alametlerinden olduğunu göstermeye yeter:

1-Ebu Said el-Hudrî (ra)’dan Rasulullah (sav) şöyle

olmaz. Çünkü dinde “Allah’ın halifesi” demek caiz değildir. Zira Allah’ın şanına yakışmayan acizlik anlamı ortaya çıkar.” Bak: Daife(1/119-121 Hadis no: 85)

[1249] el-Fiten ve’l-Melâhim(1/29-30)

[1250] Abdulalim Abdulazim’in yazdığı “el-Ehadisü’l-Varide fi’l-Mehdî fi Mizani’l-Cerh ve’t-Ta’dil” adlı yüksek lisans tezi bu konuda yazılmış en geniş eserdir. O, bu kitapta Mehdî hadislerini, alimlerin sözlerini ve vardığı neticeyi toplamıştır. Mehdî hakkında yazılan en geniş kitap bu kitaptır. Bu konuda daha geniş bilgi isteyenler oraya bakabilir. Mehdî hadislerini bir çok alim sahihlemiştir. Onlardan bazıları şunlardır: İbn Teymiye Minhacu’s-Sünne(4/211), İbn Kayyım “el-Menâru’l-Mûnîf”(s:142), İbn Kesir: “el- Fiten ve’l-Melâhim”(1/24-32)

buyurmuştur: “Ümmetimin son zamanlarında Mehdî çıkar. O’nun zamanında Allah bol yağmur yağdırır. Yer bol ürün çıkarır, mal herkes arasında eşit olarak paylaştırılır, sığırlar artar. Ümmet güçlü olur. Yedi veya sekiz sene yaşar.”[1251]

2-Yine Ebu Said (ra)’dan Rasulullah (sav) şöyle buyur-muştur: “Sizi Mehdî ile müjdeliyorum. O, insanlar arasında anlaşmazlık ve depremler olduğu zaman çıkar. Yeryüzü O’ndan önce zulüm ve haksızlıkla dolu olduğu gibi O’nun gelmesiyle adalet ve doğrulukla dolar. Gökte ve yerde kim varsa O’ndan razı olur. İnsanlar arasında mal eşit olarak paylaştırılır.”

Sonra şöyle diyor: “Allah, Muhammed ümmetinin gönüllerini zenginleştirir, adaletini ortaya koyar. Öyle ki bir görevli şöyle bağırır: “Kimin mala ihtiyacı varsa gelsin” Bunu duyan bir adam kalkar: “Bana ver. Mehdî bana mal vermen için sana emrediyor, çabuk ol, çabuk!” der. Fakat görevli ona mal vermekten engel olur ve daha ileri gitmemesi için uyarır. Adam pişman olur ve şöyle der: “Ben Ümmeti Muhammed”in en aç gözlü insanıyım. Sizin bu kadar çok malınızdan bana bir şey düşmez mi?” Görevli ona verir ama adam geri çevirir. O’na şöyle denilir: “Biz verdiğimiz şeyden geri almayız.” Bu durum yedi sene veya sekiz sene veya dokuz sene böyle devam eder. O’ndan sonra yaşamanın bir hayrı olmaz. Veya O’ndan sonra hayatın bir hayrı olmaz.”[1252]

Bu hadis, mehdî öldükten sonra fitne ve kötülüklerin çoğalacağına delildir.

3-Hz. Ali(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “Mehdî bizden Ehl-i Beyt’tendir. Allah O’nu bir gecede değiştirir.”[1253]

[1251] “Müstedrek” (4/557-558) Hakim: “İsnadı sahihtir. Buharî veya Müslim rivayet etmemiştir” demiş Zehebî’de ona katılmıştır. Albâni şöyle diyor: “Bu sened sahihtir, ravileri sikadır.” Bak: Elbani Sahiha(2/336 Hadis no:711)

[1252] Müsned (3/37) Heysemî diyor ki: “Tirmizî, Ebu Ya’lâ ve diğerleri çok kısa olarak, Ahmed ise senedleriyle rivayet etmiştir. Ravileri sikadır.”Bak: “Mecmau’z-Zevâid” (7/313-314)

[1253] Müsned (2/58 Hadis no: 645) Ahmed Şakir “İsnadı Sahih” demiştir. İbn Mâce (2/1367). Albâni hadisi sahihlemiştir. Bak: “Camıu’s-Sağır’in Sahihleri”

İbn Kesir diyor ki: “Yani: O Allah’a tevbe eder, kabul edilir. Allah O’na ilham eder ve irşad eder. Eski halinden başka hale çevirir.”[1254]

4-Ebu Said el-Hudrî(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “Mehdî benim soyumdandır. Alnı şakaklarına kadar açık, burnu uzun ve kıvrık uç tarafı ince ortası kemerlidir. Yeryüzü O’ndan önce zulüm ve haksızlıkla dolu olduğu gibi O geldikten sonra adalet ve doğrulukla dolup taşar. Yedi sene hükmeder.”[1255]

5-Ümmü Seleme(ra) şöyle demiştir: “Ben Rasulullah(sav)’i şöyle derken işittim: “Mehdî benim soyumdan, Fâtıma’nın çocuklarındandır.”[1256]

6-Cabir(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “İsa b. Meryem iner. Emirleri olan Mehdî, O’na şöyle der: “Gel bize namaz kıldır.” İsa: “Hayır. Allah’ın bu ümmete bir ikramı olarak onların bazısı, bazılarına emir olur” der”[1257]

7-Ebu Said el- Hudrî(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “İsa b. Meryem bizden birinin arkasında namaz

---

(6/22 Hadis no: 6611)

[1254] “el-Fiten ve’l-Melâhim” (1/29)

[1255] Ebu Davud(4265) Hakim “Müstedrek”(4/557) Ahmed(3/17) Mişkat(3/24) Ebu Yala(2/987) Heysemi Maksadul Ali(1820) Mecmauz Zevaid(7/313) İbni Hibban(1880) Elbani Sahiha(1529) Hakim: “Bu hadis Müslim’in şartlarına göre sahihtir, fakat rivayet etmemişlerdir.”demiştir. Zehebî: “Hadisin ravilerinden olan İmran zayıf birisidir. Müslim ondan hadis rivayet etmemiştir.”demiştir. Münzirî, Ebu Davud’un rivayeti için şöyle demiştir: “Senedinde İmran vardır. Buharî onu şahid olarak kullanmıştır. Yahya b. Said el-Kattan ondan övgü ile bahsetmiş, Yahya b. Main ve Nesaî ise onu zayıflamıştır.” Bak: Avnu’l-Ma’bud(11/375). Zehebî Mizan’da(3/236) şöyle demiştir: “Ahmed: Umarım hadisi düzgündür, demiştir. Ebu Davud: Zayıf, demiştir.” İbn Hacer “Takrib”de(2/83) onun hakkında: “Saduktur, fakat yanılır. Haricilikle suçlanmıştır.” demiştir. İbn Kayyım, Ebu Davud’un senedi hakkında: “iyi” demiştir. Bak: el-Manâru’l-Munif (s:144). Albâni şöyle diyor: “İsnadı hasendir.” Sahihul Cami(6/22-23 no: 6612)

[1256] Ebu Davud (11/373) İbn Mâce (2/1368). Albâni: “Sahih” demiştir. Bak: “Camiu’s-Sağir’in Sahihleri” (6/22 Hadis no: 6610)

[1257] İbn Kayyım “el-Menâru’l-Mûnif” te (s: 157-148) bu hadisin Müsned-i Hâris’te olduğunu ve senedinin iyi olduğunu söylemektedir. “el-Hâvî li’l-Fetâvi” Suyutî(2/64)

kılacaktır."[1258]

8-Abdullah b. Mesud(ra)'dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: "Ehl-i Beyt'imden, ismi benim ismim olan bir adam arapların başına geçmedikçe bu dünya yok olmaz."[1259] Başka bir rivayette: "İsmi benim ismime, babasının ismi babamın ismine uyar."[1260]

Buharî ve Müslim'de bulunan ve Mehdî'ye işaret eden hadisler:

1-Ebu Hureyre(ra)'dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: "İsa b. Meryem indiğinde, imamınız sizden olunca haliniz nasıl olur?!"[1261]

2-Cabir b. Abdullah(ra) Rasulullah(sav)'i şöyle derken işitmiştir: "Ümmetimden bir grup, hak üzerinde çarpışarak kıyamete kadar devam eder. Sonra İsa b. Meryem iner. Emirleri ona: "Gel bize namaz kıldır" der. İsa: "Hayır. Allah'ın bu ümmete ikramı olarak sizin bazınız, bazınıza emir olur" der."[1262]

3-Cabir b. Abdullah (ra)'dan Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ümmetimin son zamanlarında bir halife çıkar, malı sayısını bilmeyecek şekilde çok saçarak dağıtır." Ravi Cerir der ki: "Ben, Ebu Nadra ve Ebu'l-Alâ'ya: O halifenin Ömer b. Abdülaziz olmasını düşünür müsünüz? dedim" Onlar: "Hayır" dedi[1263]

Buharî ve Müslim'de geçen bu hadislerden iki sonuç çıkar:

[1258] Suyutî "Hâvî"de(2/64) bu hadisi Ebu Nuaym'ın "Ahbaru'l-Mehdî" de rivayet ettiğini ve hadisin zayıf olduğunu söylüyor. Münâvi "Feyzu'l-Kadir" (6/17). Albâni: "Sahih" demiştir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (5/219 Hadis no: 5796)
[1259] Müsned (5/199 Hadis no: 3573) Ahmed Şakir: "İsnadı sahihtir" demiştir. Tirmizî (6/485): "Hasen Sahih" demiştir. Ebu Davud(11/371)
[1260] Ebu Davud(4282) Tirmizi(2231) Albâni: "sahih" demiştir. Bak: "Camiu's-Sağir'in Sahihleri" (5/70-71 Hadis no: 5180). Bu iki rivayet Asım b. Ebî Necud etrafında toplanmaktadır. Asım sikadır, hadisi hasendir.
[1261] Buharî, Enbiya (6/491-Fethu'l-Bâri), Müslim, İmân (2/193-Nevevî Şerhi)
[1262] Müslim, İmân (2/193-194)
[1263] Müslim, Fiten (18/38,39- Nevevî Şerhi) Begavî Şerhu's-Sünne(15/86,87) Begavî şöyle diyor: "Sahih hadistir, Müslim rivayet etmiştir."

1-İsa (as)'ın gökten indiği sırada müslümanların başında bir emir bulunur.

2-Müslümanların namaz kıldıran bir emirinin olması ve bu emirin, İsa(as)'a namaz kıldırması için ön tarafa geçmesini teklif etmesi, bu emirin emirliğe uygun ve yerinde olduğunu gösterir. Her ne kadar bu hadislerde onun ismi "Mehdî" lafzıyla geçmiyorsa da, bu hadislerde geçen o kişinin müslümanların emiri ve imamı olması onun Mehdî olduğunu gösterir. Nitekim Sünen ve Müsned kitaplarında bulunan hadisler Sahihayn'daki bu hadisleri açıklamaktadır ve bu şahsın Muhammed b. Abdullah isimli Mehdî olduğunu göstermektedir. Zira bazı hadisler diğer bazı hadisleri tefsir eder.

Yine bu hadislere delil olarak Hâris b. Ebî Usame'nin "Müsned"inde geçen Cabir (ra)'dan rivayet ettiği şu hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: "İsa b. Meryem iner. Müslümanların emiri Mehdî der ki...." Bu hadis, Sahih-i Müslim'de geçen İsa(as)'a namaz kıldırması için teklifte bulunan müslümanların emirinin "Mehdî" isimli kişi olduğunu gösterir.

Sıddık Hasan Han kıyamet alametlerinden bahseden kitabında Mehdî ile ilgili hadislerin sonuncusu olarak Müslim'deki Cabir hadisini verdikten sonra şöyle diyor: "Bu hadiste açıkça Mehdî ismi geçmemektedir. Fakat daha önce geçen benzeri hadis ve delillerden onun beklenen Mehdî olduğu anlaşılır."[1264]

Mehdî hadislerinin mutevâtir olması:

Şimdiye kadar aktardığımız bu hadisler ve konu uzamasın diye aktaramadığımız diğer hadisler Mehdî konusundaki hadislerin manevi mütevâtir olduğunu gösterir. Bununla ilgili alimlerin sözleri vardır. Şimdi size onlardan bazılarını aktaralım:

1-Hafız Ebu'l-Hasan el-Âbirî şöyle diyor: "Mehdî konusundaki Rasulullah (sav)'dan gelen hadislerin çokluğu mütevâtir olmuştur. O Ehl-i Beyt'tendir. Yedi sene yeryüzünde adaletle hüküm sürer. İsa (as) iner, Deccal'i öldürme de O'na yardımcı olur. Bu ümmete imamlık

[1264] "İzâa"(s: 144)

eder, İsa O'nun arkasında namaz kılar."[1265]

2-Muhammed Berzencî şöyle diyor: "Kıyamet alametleri çoktur. Onlardan biri ve ilki Mehdî'dir. Bu konuda birbirinden farklı rivayetler sayılamayacak kadar çoktur." Sonra şöyle diyor: "Sizinde gördüğünüz gibi Mehdî'nin ahir zamanda çıkması, peygamberin soyundan Hz. Fâtıma'nın çocuklarından olması manevi tevâtür derecesine ulaşmıştır. Bu yüzden bunu inkar etmenin manası yoktur."[1266]

3-Muhammed Sefârînî şöyle diyor: "O'nun çıkmasıyla ilgili rivayetler çoktur, öyle ki manevi mütevâtir derecesine ulaşmıştır. Bu hadisler ehl-i sünnet alimleri arasında yaygındır, öyle ki onların temel akidelerinden sayılmıştır." Sonra Mehdî'nin gelmesiyle ilgili hadisleri ve onları rivayet eden sahabeleri saymaktadır. Şöyle devam ediyor: "Yukarıda ismi geçen veya geçmeyen sahabe ve tabiinlerden bir çok rivayetler vardır. Bütün bunlar kesin ilim ifade etmektedir. Ehl-i sünnet alimlerinin görüşüne göre Mehdî'nin gelmesine iman vacibtir."[1267]

4-Şevkâni diyor ki: "Mehdî'nin gelmesinin mütevâtir olduğunu elli tane hadisle açıklamak yeterlidir. Bunlar sahih, hasen ve zayıf hadistir. Şüphesiz bunlar mütevâtir olmuştur. Bu hadislerin mütevâtir olduğunu bütün usul kaideleri kabul etmektedir. Mehdî'nin gelmesiyle ilgili sahabeden gelen sözler ile bu konuda ictihad etmeye imkan yoksa da onlar en azından merfu hükmündedir."[1268]

5-Sıddık Hasan Han şöyle diyor: "Mehdî hakkındaki hadisler farklı olsa da gerçekten çoktur ve manevi mütevâtir derecesindedir. Bu hadisler sünen, mu'cem ve müsnedlerde bulunmaktadır."[1269]

6-Kettânî diyor ki: "Sonuç olarak, beklenen Mehdî hakkındaki hadisler mütevâtir olmuştur. Yine Deccal ve İsa(as)'ın inmesiyle ilgili

[1265] Tehzibu'l Kemal(3/1194) el-Menâru'l Munîf(s:142) Fethu'l Bâri(6/493,494)
[1266] "el-İşâa"(s: 87 ve 112)
[1267] "Levamiu'l-Envâr"(2/84)
[1268] "et-Tevzîh", "el-İzâa"(s:113,114)
[1269] "el-İzâa"(s:112)

hadislerde mütevâtir olmuştur."[1270]

Mehdî hadislerini inkar edenler ve onlara verilen cevap:

Daha önce geçen satırlarda, Mehdî'nin ahir zamanda kesin olarak çıkacağını, müslümanların imamı olacağını ve adaletle hüküm süreceğine dair sahih hadisleri gösterdik. Ayrıca Mehdî hadislerinin mütevâtir olduğunu açıklayan alimlerin sözlerinden ve bu konuda yazdıkları eserlerden bahsettik.

Fakat maalesef son zamanlarda türeyen yazarlardan bir grup[1271], Mehdî'nin gelmesini inkar etmekte, Onunla ilgili hadislerin çelişkilerle dolu olup batıl olduğunu ve Mehdî'nin sadece Şia'nın halk hikayelerinde icat edildiğini ve sonradan ehl-i sünnetin kitaplarına karıştığını söylemektedirler.

Bu yazarlar, Tarihçi İbn Haldun'un meşhur Mukaddime'sinde Mehdî hadislerini zayıflamasından etkilenmektedirler. Oysa İbn Haldun bu sahada geniş bir ilme sahip değildir ki o hadislere sahih veya zayıf diyebilsin. Fakat o, bir çok Mehdî hadisine karşı çıktıktan sonra şöyle diyor: "Bu gördüğünüz Mehdî'nin ahir zamanda çıkacağına dair rivayet edilen hadislerdir. Sizin de gördüğünüz gibi bu hadislerin çok azı hariç hepsi tenkid edilmekten kurtulamamaktadır."[1272]

İbn Haldun'un bu sözünden anlaşıldığına göre Mehdî hadislerinden çok azı tenkid edilmekten kurtulabilmiştir. Öyleyse şöyle diyebiliriz: Eğer bir hadis dahi sahih olursa bu, Mehdî'nin varlığına dair delil olarak yeter. Kaldı ki Mehdî hadisleri sahih olarak mütevâtir olmuştur!?.

Ahmed Şakir, İbn Haldun'a şöyle cevap veriyor: "İbn Haldun, hadisçilerin: "Eleştirmek, övmekten önce gelir." Kuralını iyi bilmiyor.

[1270] "Nizamu'l-Mütenasir mine'l-Hadisi'l-Mütevâtir."(s:147)
[1271] Onlardan bazıları şunlardır: "Reşid Rıza, Menâr Tefsiri" (9/499-504) Ahmed Emin "Duha'l-İslam"(3/237-241). Bütün bunlara Abdulmuhsin el-Abbad, "Mehdî hakkında gelen sahih hadisleri yalanlayanlara cevap"adlı kitabında geniş olarak cevap vermektedir. Allah ondan razı olsun.
[1272] İbn Haldun, "Mukaddime"(s: 574)

Eğer onların görüşlerini ve fıkıhlarını iyi bilseydi o dediği şeyleri söylemezdi. Ama bunları okumuş ve öğrenmiş de olabilir. Fakat O, içinde bulunduğu siyasi ortamdan dolayı Mehdî hadislerini zayıf kılmıştır."[1273]

Ahmed Şakir, daha sonra İbn Haldun'un Mehdî hakkında yazdıkları şeylerin hadis tenkidi açısından bir çok hata ve yanlışlıklarla dolu olduğunu açıklamaktadır. Bunların O'nun eseri Mukaddime'yi çoğaltanlardan kaynaklandığını veya gözden geçirenlerin ihmali olduğunu söylemektedir. Doğrusunu Allah bilir.

Şimdi size özet olarak Reşid Rıza'nın Mehdî hakkındaki sözlerini aktaralım: Zira O'nun bu görüşü Mehdî hadisini inkar edenlere örnektir. Reşid Rıza şöyle diyor:

"Mehdî hadislerindeki çelişkiler ve şüpheler açıkça görülmektedir. Bu rivayetleri bir bütünü oluşturacak şekilde bir araya toplamak çok zordur. O hadisleri inkar edenler ise çoktur. Nitekim Buharî ve Müslim sahihlerinde o hadislere yer vermemişlerdir. Zaten en çok fitne ve fesad yaygaraları İslam aleminde olmaktadır."[1274] Sonra –aklınca- Mehdî hadislerindeki çelişkilere örnek vermektedir: "Ehl-i Sünnet'teki en meşhur rivayetlerde O'nun ve babasının ismi Muhammed b. Abdullah'tır. Başka bir rivayette ise Ahmed b. Abdullah. Şia'da ise Muhammed b. Hasan el-Askerî'dir. O da 11. ve 12. masum imamlarıdır ve O'nu Huccet, Kaim ve Muntazar diye lakablandırırlar....Şia'nın bir grubu olan Kiysanîye'ye göre Mehdî, Muhammed b. Hanefiye'dir ve şu an Radvâ diye bir dağda yaşıyordur....."[1275]

"O'nun soyu hakkında en meşhur olan Hz. Ali ile Hz. Fâtıma'nın çocukları olan Hz. Hasan'dan geldiğidir. Bazı rivayetlerde O, Hz. Hüseyin'in soyundandır. Bu İmamiye Şia'sının görüşüdür. Abbas'ın soyundan geldiğine dair de bir çok rivayetler vardır."[1276]

[1273] "Şerh Müsned-i Ahmed"(5/197-198)
[1274] "Menâr Tefsiri"(9/499)
[1275] a.g.e.(9/501)
[1276] a.g.e.(9/502)

Sonra Reşid Rıza bir çok israiliyatın hadis kitaplarına girdiğini söylüyor: “Alevi, Abbasi ve İran taraftarlarının Mehdî hakkında bir çok hadis uydurmada önemli rolleri olmuştur. Her grup Mehdî’nin kendilerinden olduğunu iddia ederler. Zaten Yahudi ve Mecusîler Müslümanları etkisiz hale getirmek için bu hadisleri ortada dolaştırıyorlar ki, Allah’ın O’nunla bu dini destekleyecek ve her tarafta adaleti yayılacak olan Mehdî’nin çıkması oyalamasıyla bayram ediyorlar.”[1277]

Reşid Rıza’ya şöyle cevap verilir: Bir kere Mehdî’nin gelmesiyle ilgili rivayetler daha önce de geçtiği gibi sahihtir ve manevi mütevâtir olmuştur. Alimlerden bir grup bunu belirtmiştir.

Buharî ve Müslim’in Mehdî hadislerini rivayet etmemelerine gelince, bütün sahih hadisler bu iki kitapta toplanmamıştır. Bilakis sünen, müsned ve mu’cemlerde ve diğer hadis kitaplarında da bir çok sahih hadis vardır.

İbn Kesir şöyle diyor: “Buharî ve Müslim kitaplarında sahih olarak verilen bütün hadisleri toplamamışlardır. Bununla birlikte onların sahih deyip de bu kitaplarına almadıkları hadisler vardır. Nitekim Tırmizi ve diğerleri, Buhari’nin sahih deyip de kitabına almadığı ama diğer sünenlerde bulunan hadisler olduğunu söylemişlerdir.”[1278]

Hadiste israiliyat meselesine gelince, doğru bunların bir kısmı Şia’dan bir kısmı da taassupçulardan gelmiştir. Fakat hadis alimleri bunları belirtmiş ve bunlarla ilgili özel olarak uydurma ve zayıf hadisleri içeren kitapları yazmışlardır. Ayrıca hadis ravileri için özel ince kaideler koymuşlardır. Öyle ki hadis uydurucusu bidat sahibleri ortaya çıkmıştır. Böylelikle Allah u Teala, Rasulullah(sav)’ın temiz sünnetini kirli ellerden ve hain kişilerden korumuş ve dini muhafaza buyurmuştur.

Eğer taassubdan dolayı bir takım rivayetler varsa bunlar, diğer sahih olan rivayetleri terk etmemizi gerektirmez. Sahih olan

---

[1277] a.g.e.(9/501-504)
[1278] “el-Baisu’l-Hasis Şerhu İhtisari Ulumi’l-Hadis”(s:25)

rivayetlerde Mehdî'nin ismi ve sıfatı geçmektedir. Eğer insan, sahih hadislerde özellikleri kayıtlı olan bir şahsı Mehdî olarak belirler ve onun Mehdî olduğuna inanırsa artık onun Mehdî olduğunu inkar edemez.

Sonra gerçek Mehdî kimseyi kendisine uyması için davet etmez. Allah istediği zaman onu insanlara gösterir ve insanlar onu kendine has özelliklerinden tanırlar. Ama hadislerde çelişkiler olduğu görüşü sahih olmayan rivayetlerden çıkmaktadır. Sahih hadislerde böyle bir şey yoktur.

Ayrıca Mehdî konusunda, Şia ile Ehl-i Sünnet arasında farklılıklar olması bir şey ifade etmez. Gerçek kararı Kur'an ve sahih hadis verir. Şia'nın bu konuda batıl ve hurafe görüşleri sahih hadisleri kabul etmemeyi gerektirmez.

İbn Kayyım şöyle diyor: "İmamiye şiasına göre Mehdî, Hz. Hasan'ın değil Hz. Hüseyin'in evlatlarından Muhammed b. Hasan el-Askerî el-Muntazar'dır."[1279] Gözlerden uzak, her yerde hazır, Musa(as)'ın asasına sahip olup, beşyüz yıl kadar önce Samarrâ'daki mağaraya girip ondan sonra kendisini gören kimse olmamış, kendinden ne haber alınmış ne de izine rastlanmıştır. İşte şiiler her gün onu beklerler ve bu mağaranın kapısında bir atla durup, kendi yanlarına çıkması için: "Yâ Mevlâna, çık. Yâ Mevlâna, çık" diye çağırırlar, sonra da perişan ve bitkin olarak geri dönerler. İşte onların durumu budur.

Bu adamlar bu tür sapık görüşleri yüzünden âdemoğlunun utancı ve her akıllının alaya aldığı gülünç duruma düştüler."[1280]

"İsa b. Meryem'den başka Mehdî yoktur" hadisi ve açıklaması:

Mehdî hadislerini kabul etmeyenler, İbn Mâce ve Hakim'in Enes b. Malik (ra)'dan rivayet ettikleri: "İşler zorlaşmadıkça, dünyadan

---

[1279] Böyle birisi olduğu kabul edilirse, 256 h. yılında doğmuş 275 h. yılında vefat etmiştir. İbn Teymiye böyle birisinin olmadığını söylemektedir. Bak: "Minhacu's-Sünne" (2/131)
[1280] "el-Menârû'l-Munîf"(s: 152-153)

kaçmak istenmedikçe, insanlar cimrileşmedikçe kıyamet kopmaz ve İsa b. Meryem'den başka Mehdî de yoktur."[1281]

Bu hadis zayıftır. Çünkü Muhammed b. Halid el-Cundî etrafında toplanmaktadır. Zehebî onun hakkında şöyle diyor: "Ezdî diyor ki: Hadisi kabul edilmez. Hakim diyor ki: Tanınmamaktadır. Ben (Zehebî) derim ki: "İsa b. Meryem'den başka bir Mehdî yoktur" hadisi münkerdir. Bu hadisi İbn Mâce rivayet etmiştir."[1282]

İbn Teymiye diyor ki: "Bu hadis zayıftır. Bu hadisi Ebu Muhammed b. Velid el-Bağdadî ve diğerleri kabul etmiştir. Fakat kabul edilmez. Bu hadisi İbn Mâce, Yunus'tan o da Şafii'den rivayet etmiştir. Şafii ise Yemen'li Muhammed b. Halid el-Cundî adlı birinden rivayet etmiştir. Bu kişi hadis alınacak biri değildir. Ayrıca hadis Şafii'nin müsnedinde de yoktur. Söylenildiğine göre Şafii bu hadisi el-Cundî'den duymamıştır. Dolayısıyla Yunus'da Şafii'den duymamış olur."[1283]

İbn Hacer onun hakkında: "Bilinmemektedir" demiştir.[1284]

Fakat İbn Kesir bunun tersini söylemektedir: "Bu hadis San'alı müezzin Muhammed b. Halid el-Cundî ile meşhurdur ve o Şafii'nin hocasıdır. Ondan başkaları da rivayet etmiştir. Hakim'in zannettiği gibi meçhul değildir. İbn Main'den aktarıldığına göre o sikadır. Fakat ondan rivayet edenlerden Ebân b. Ebî Ayaş, Hasan Basrî'den mürsel olarak rivayet etmektedir. Hocamız Mizzî'nin "Tehzib"de[1285] söylediğine göre o, rüyasında Şafii'yi şöyle söylerken görmüştür: "Bu benim söylediğim hadis değil. Yunus b. Abdulala es-Sadfî benim adıma yalan uydurmuş."Ben (İbn Kesir) derim ki: Yunus sika ravilerdendir. Bir rüyadan dolayı kötülenemez. Gözüken o ki bu söz

---

[1281] İbn Mâce(2/1340-1341) "Müstedrek"(4/441-442) Hakim şöyle diyor: "Bu hadisi illetinden dolayı ilginç olduğu için sonuna kadar verdim, yoksa delil olsun diye değil. Oysa bu konuda Süfyan... Abdullah b. Mesud yoluyla gelen: "Ehl-i Beytimden biri arapların başına geçmedikçe bu dünya yok olmaz." hadisi daha önce gelir.

[1282] "Mizanu'l-İtidâl" (3/535)

[1283] "Minhacu's-Sünne"(4/211)

[1284] "Takribu't-Tehzîb"(4/157)

[1285] "Tehzibu'l-Kemâl"(3/1193-1194)

bir bedevi sözüdür ve Mehdî hakkında rivayet ettiğimiz hadislere de terstir. O ya İsa inmeden ya da indikten sonra çıkar. Eğer iyi düşünülürse bu iki hadis birbirini yok etmez. Bundan kasıt Mehdî vardır ve gerçek Mehdî İsa b. Meryem'dir. Ayrıca bu ondan başka Mehdî olmayacağını yasaklamaz. Doğrusunu Allah bilir."[1286]

Kurtubî şöyle diyor: "Rasulullah (sav)'in: İsa'dan başka Mehdî yoktur hadisinin manası: Tam olarak hatasız Mehdî ancak İsa'dır. Böylece hadislerin arası bulunur ve problem ortadan kalkar.[1287]

Bu hadisin sabit olduğunu varsaysak bile Mehdî hakkındaki diğer bir çok hadisin önüne geçemez. Kaldı ki, alimlerin o hadisin olup olmadığı konusunda anlaşmazlığa düşmesine rağmen bu sened o hadisin en sağlam senedidir. Doğrusunu Allah bilir.

[1286] "el-Fiten ve'l-Melâhim"(1/32).
[1287] "Tezkire"(s: 617).

39- İSA ALEYHİSSELAM'IN NÜZULÜ

Ebu Hüreyre radıyallahu anh rivayet ediyor; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Nefsimi elinde tutana (Allah'a) yemin olsun ki; İsa İbni Meryem'in adil bir imam olarak aranıza nüzul etmesi yakındır. Haçı kıracak, domuzu öldürecek, cizyeyi kaldıracak, hiç kimsenin mal kabul etmeyeceği şekilde malı artıracak. Bir tek secde dünyadan ve içindekilerden hayırlı olacak**" sonra Ebu Hüreyre dedi ki; İsterseniz şu ayeti okuyun;

"**Kitap ehlinden, ölmeden önce, İsa'ya inanmayacak yoktur. O (gerektiği gibi inanmadıklarından) kıyamet günü onların aleyhine şahid olur**" (Nisa, 159)[1288]

Haçı kırması; Hıristiyanlık dininin ve onların İsa aleyhis selam'ı yüceltmek konusundaki iddialarının iptali demektir.

Cizyeyi kaldırması; Kafirler İslam'ı kabul edene kadar onlardan cizye kabul etmez demektir. Onlardan kim cizye bağışlarsa almaz, ya Müslüman olmaları ya da ölümü seçmelerini teklif eder.

Malın artması; Zulümsüz bir adalet sebebiyle malın çoğalması, bereketlerin ve hayırların nazil olması demektir.

Ebu Katadetül Ensari radıyallahu anh, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor;

"**İmamınız sizden olduğu halde Meryem oğlu aranıza nüzul ettiğinde haliniz nice olur**?"[1289]

[1288] Müslim(1/135) Buhari(2/774,875,3/1272) İbni Hibban(15/227) Ebu Nuaym Müsnedul Mustahrec(1/217,220) Ebu Avane(1/98,105) Tirmizi(2233) Beyhaki(1/244,9/180) İbni Mace(4078) İbni Ebi Şeybe(7/494) Taberani Müsnedi Şamiyyin(1/84) Taberani Evsat(2/89,8/86) Ahmed(2/411,437,483,493) İbni Mende el İman(1/512-13) ed Dani Sünenül Varide(6/1234) Nuaym Bin Hammad(2/569,570,572) Temhid(14/202) İbni Adiy el Kamil(3/261) el İsabe(4/766) Nevevi Tehzibul Esma(2/358) Darekutni İlel(9/190) İbni Hazm Muhalla(7/296,391)

[1289] Müslim(1/136) Buhari(3/1272) İbni Hibban(15/213) Ebu Nuaym Müsnedul Mustahrec(1/220) Ebu Avane(1/99) Deylemi(4882) Avnul Mabud(11/309) Kurtubi(4/101,16/105) Şerhus Sünne(15/82)

Meryem oğlu İsa aleyhis selam, mel'un Deccal'in çıkışından sonra nüzul eder. Ehl-i Sünnet vel Cemaat indinde Onun nüzulü haktır. Bu konuda sahih hadisler vardır. Akıl onu iptal edemez, isbatı vaciptir.

Bunu bazı Mutezile, Cehmiyye ve onlara uyanlar inkar etmişlerdir. Şu ayet ile bu hadislerin merdud olduğunu iddia ederler;

"**Peygamberlerin sonuncusudur**" (Ahzab,40)

Şu hadisi de delil tutarlar; "**Benden sonra peygamber yoktur**"[1290]

Ve derler ki; "Peygamberimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra peygamber gelmeyeceği hususunda Müslümanların icması vardır. Onun şeriatı kıyamet gününe kadar bâkidir, nesh olunmaz..."

Onların bu sözleri fasit bir istidlaldir. Zira şüphesiz İsa aleyhis selam'ın nüzulü ile murad edilen, Onun yeni bir şeriat getirip, şeriatımızı nesh etmesi değildir. Bu hadislerde ve diğerlerinde böyle bir şey yoktur! Doğrusu; şüphesiz İsa aleyhis selam, Şeriatımızla hükmeden adil bir hakem olarak nüzul edecek, şeriatımızdan insanların terk ettiklerini ihya edecektir.[1291]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh der ki; "Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu;

"**Meryem oğlu aranızda nüzul etmiş iken ve imamınız da sizden olduğu halde haliniz nice olur**"

İbni Ebî Zi'b der ki; "Yani Rabbinizin Kitabı ve Peygamberiniz'in (Sallallahu aleyhi ve sellem) Sünneti, imamınız iken" demektir"[1292]

Sahih hadiste burada bahsedilen imamın Mehdi a.s. olacağı belirtilmiştir.[1293] İbni Ebi Zi'b de bu yorumunda Mehdi a.s.'ın Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetiyle amel edeceğini kasdetmiş olabilir.

[1290] İmam Ahmed bunu; Sa'd Bin Ebi Vakkas'tan(1/182), Ebu Said'den(3/32) ve Sevban radıyallahu anhum ecmain(5/278) rivayet etti.
[1291] Nevevi Şerhu Sahihi Müslim(18/75)
[1292] Müslim(1/137) Ebu Avane(1/99,106) Kurtubi(4/101,16/106)
[1293] bkz.: ed Dani Sünenül Varide(6/1237) Gımari Akide(s.125) Keşmiri Tasrih(s.196) sahihtir.

Hafız İbni Hacer; “Mehdi’nin bu ümmetten olacağı ve İsa A.s’ın onun arkasında namaz kılacağına dair hadisler tevatür etmiştir. Sahih olan hüküm, İsa a.s’ın diri olarak göğe çıkarılıdığıdır.” Der. Şevkani 29 hadis, Gımari 50 hadis, Keşmiri de 101 hadis zikrederek bu konudaki hadislerin mütevatir olduğunu ispat etmişler, Sıdık Hasen Kannuci, Şankıti, M.Ali Azam gibi pek çok ulema da bu hükme katılmışlardır.[1294]

“**Allah buyurmuştu ki: Ey İsa! Seni vefat ettireceğim, seni nezdime yükselteceğim, seni inkâr edenlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamete kadar kâfirlerden üstün kılacağım. Sonra dönüşünüz bana olacak. İşte o zaman ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim**.”(Al-i İmran 55)

Bu ayette geçen; “mütevveffike” fiilinin anlamı; bir şeyi tamamen almak demektir. Kişi; “istevfeytu hakkî ve teveffeytuhu” dediği zaman; “Hakkımı tam ve eksiksiz aldım” demektedir. Ölüm manasına gelen kelime ise; “İmate”dir.

Zemahşerî, Esasul Belaga’da der ki; “Vefat sözcüğü ile ölümü ifade etmek, mecaz kabilindendir.”

İbni Cerir et Taberî ve İbnu Ebi Hatem’in Hasen r.a.’den rivayet ettiklerine göre “İnnî müteveffike”; uyku halinde alıp götürmek demektir. Allah Onu uyku halinde semaya kaldırmıştır. Hasen r.a. dedi ki;

“Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem Yahudilere;

“**İsa a.s. ölmedi. O, kıyamet gününden önce tekrar size dönecektir**.”[1295]

Bu doğrudur, nitekim En’am suresi 60. ayetinde; “**Geceleyin sizi öldüren (öldürür gibi uyutan), gündüzün de ne işlediğinizi bilen; sonra belirlenmiş ecel tamamlansın diye gündüzün sizi dirilten (uyandıran) O'dur. Sonra dönüşünüz yine O'nadır. Sonunda O, yaptıklarınızı size haber verecektir.”** Buyrulmaktadır. Burada da “teveffa” fiili kullanılmıştır.

[1294] İbni Hacer Fethul Bari(6/491) Keşmiri et Tasrih(s.62) Keşmiri el İslam(s.38-43) Gımari Akidetul İslam(s.7) Kevseri Nazratun Abira(s.43,71) el Buti Kübral Yakıniyyat(s.330) Ebu Hayan Bahrul Muhit(2/473)
[1295] Suyuti Durrül Mensur(2/225) Taberi(3/289) İbni Kesir(4/1260)

Yine Zümer suresi 42. ayetinde; “**Allah, ölenin ölüm zamanı gelince, ölmeyenin de uykusunda iken canlarını alır da ölümüne hükmettiği canı alır, ötekini muayyen bir vakte kadar bırakır. Şüphe yok ki, bunda iyi düşünecek bir kavim için ibretler vardır.”** Buyrulmuş, burada da teveffa kelimesi “almak” anlamında geçmiştir. Halbuki uyuyan kimse, bildiğimiz manada ölmüş değildir.

İbni Cerir et Taberî, sahih bir senetle Ka’b r.a.’ın şöyle dediğini nakletmiştir; “İsa a.s. kendisine tabi olanların azlığını ve yalanlayanların çokluğunu görünce Allah’a şikayette bulundu ve Allah ona şöyle vahyetti;

“Seni alıp götüreceğim, semaya kaldıracağım. Seni tekrar dirilteceğim. Bir gözü kör olan şaşı deccal’i öldüreceksin, bundan sonra da 24 yıl yaşayacaksın. Sonra seni dirileri öldürüp canını aldığım gibi alacağım.”

Ka’b; “İşte bu, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şu sözünü tasdik ediyor;

“**Evvelinde ben, sonunda ise İsa a.s.’ın olduğu bir ümmet nasıl helak olur?**”

İbni Asakir, bu ayetin tefsiri hakkında İbni Abbas, Hasen el Basri ve Mücahid r.a.’nın şöyle dediklerini nakleder;

“Seni öldürüp semaya kaldıracağım; yani seni bana kaldıracağım ve ahir zamanda vefat ettireceğim.”[1296]

Allah Azze ve Celle buyurur ki; “**Şüphesiz ki o (İsa), kıyametin (ne zaman kopacağının) bilgisidir. Ondan hiç şüphe etmeyin ve bana uyun; çünkü bu, dosdoğru yoldur.”(Zuhruf 61)**

“**Ve "Allah elçisi Meryem oğlu İsa'yı öldürdük" demeleri yüzünden (onları lânetledik). Halbuki onu ne öldürdüler, ne de astılar; fakat (öldürdükleri) onlara İsa gibi gösterildi. Onun hakkında ihtilâfa düşenler bundan dolayı tam bir kararsızlık içindedirler; bu hususta zanna uymak dışında hiçbir (sağlam) bilgileri yoktur ve kesin olarak onu öldürmediler.**

[1296] Taberi(6/458) İbni Asakir Tarihu Dımeşk(47/512-514) Durrül Mensur(2/225) Nisaburi Vedehul Burhan(1/259)

Bilâkis Allah onu (İsa'yı) kendi nezdine kaldırmıştır. Allah izzet ve hikmet sahibidir.

Ehl-i kitaptan her biri, ölümünden önce ona muhakkak iman edecektir. Kıyamet gününde de o, onlara şahit olacaktır."(Nisa 157-159)

Şimdi, İsa a.s.'ın ahir zamanda nüzul edeceğini inkar edenlere sorarız; Ayette geçen Rafaahullahu "ileyhi=Allah onu kendisine yükseltti" ifadesi, eğer bu yükseliş, derece bakımından yükseliş ise, "İleyhi: kendisine" kelimesi ne anlamdadır? "Allah onu kendisi gibi bir ilah kıldı" mı denilecektir?

Zira, "Allah falanın makamını kendisine yükseltti" sözünün anlamı; "Onu kendi mertebesine ulaştırdı" demektir. Fesubhanallah!

Hem sonra, derecesinin yükseltilmesi neden asılma veya öldürülme hadisesine bağlansın? Bundan önce zaten derecesi yükseltilmiş değil miydi?

"**Kitap ehlinden, ölmeden önce ona inanmayacak kimse yoktur**"(Nisa 159) ayetindeki "Kable mevtihi: ölümünden önce" ibaresi, ayetin siyakından açık olarak anlaşıldığı gibi İsa a.s.'ı işaret etmektedir. Yani mana; "İsa a.s.'ın yeryüzüne indiğinde hayatta olanlar ona iman edecek, İsa a.s. bundan sonra ölecektir" demektir.[1297]

İSA ALEYHİS SELAM'IN VASIFLARI

Müslümanlar, nüzul ettiğinde Onu tanısınlar diye, Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem, Mesih İbni Meryem aleyhis salatu vesselam'ı çoğu sahih olarak gelen hadislerde vasfetmişlerdir. Bu hadislerden bazıları;

Abdullah Bin Ömer (R.A.) Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ediyor;

"**Gece rüyamda Kabe'nin yanında, esmer erkeklerin en güzeli zannettiğim birisiyle karşılaştım. Saçları iki omzuna sarkıyordu. Saçları taranmış ve başından su damlıyordu. İki elini, iki kişinin omuzlarına koymuş, Beyt'i tavaf ediyordu. Dedim ki**;

[1297] bkz. Vedehul Burhan(1/317)

"Bu kimdir?"

"Bu Mesih İbni Meryem'dir" dediler"[1298]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh'den merfuan;

"**Benimle İsa arasında başka peygamber yoktur. Şüphesiz O nüzul edecektir. Onu gördüğünüzde tanıyın; O orta boylu, pembe tenli, üzerinde açık kırmızı renge boyanmış iki giysili, üzerine su isabet etmemiş olmasına rağmen başından su damlar gibidir. İnsanlarla İslam'ı seçmeleri için harb eder. Haçı kırar, domuzu öldürür, cizyeyi kaldırır. Allah, Onun zamanında İslam dışındaki bütün milletleri ve Mesih Deccal'i helak eder. İsa (Aleyhis selam) yeryüzünde kırk sene kalır ve sonra vefat eder. Müslümanlar Onun cenaze namazını kılarlar**.[1299]

Nevvas Bin Sem'an (R.A.) hadisinde, Mesih aleyhis selam'ın vasfı hakkında buyrulur ki;

"**Başını eğdiğinde su damlar, kaldırdığında da inci gibi taneler düşer"**[1300]

Ebu Hüreyre (R.A.) rivayetinde;

"**İsra gecesinde İsa (A.S.) ile karşılaştım. Hamamdan yeni çıkmış gibi kızıl benizliydi**."[1301]

[1298] Müslim(1/155) Buhari(3/1269) Ebu Nuaym Müsnedul Mustahrec(1/337) Ebu Avane(1/130,148) Ahmed(2/22,39) İbni Mende İman(2/741) Nuaym Bin Hammad(2/571)

[1299] İbni Hibban(15/225,233) Ebu Davud(4324) İbni Abdilberr et Temhid(14/201) Hatibul Bağdadi Muvazzahu Evham(2/238) İshak Bin Rahuye Müsned(1/124) Tefsiru Taberi(6/22) Tefsiru Kurtubi(3/291) Tefsiru İbni Kesir(1/579) Allame Dani Sünenül Varide Fil Fiten(6/1234)

[1300] Müslim(4/2253) Hakim(4/538) Tirmizi(2240) İbni Mace(4075) Tefsiru Kurtubi(4/90) Tefsiru İbni Kesir(1/582) İbni Mende İman(2/934) Avnul Mabud(11/302) Tuhfetul Ahvezi(6/417) Nevevi el Minhac(18/67) Feyzul Kadir(6/464) Mizzi Tehzibul Kemal(15/224)

[1301] Müslim(1/154) Buhari(3/1243,1269) İbni Hibban(1/247) Ebu Nuaym Müsnedul Mustahrec(1/237) Ebu Avane(1/116) Tirmizi(3130) Abdurrazzak(5/329) İbni Mende İman(2/740,746) Tefsiru Taberi(15/5,15) Tefsiru İbni Kesir(1/584) Fethul Bari(13/97) Nevevi Tehzibul Esma(2/358) Nevevi el Minhac(2/232) Suyuti Dibac(1/213) İbni İshak Siyratun Nebeviye(2/247) Feyzul Kadir(1/140) el İsabe(4/765) Ebu Ubeyd el Bekri el

İbni Abbas (R.A.) rivayetinde;

"İsa'yı açık kırmızı tenli, kıvırcık saçlı ve geniş göğüslü gördüm"[1302]

Mesih Aleyhis selam Nereye Nüzul Edecek?

Nevvas Bin Sem'an (R.A.)den merfuan;

"**Allah, Mesih İbni Meryem'i gönderir, O da Şam'ın doğusunda Minaretul Beyda'ya iner**."[1303]

Nevevi Rahmetullahi aleyh der ki; "Bu minare bugün Şam'ın doğusunda Mevcuttur"[1304]

Muhasara;

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Müslümanlar Şam'daki Duhan dağına kaçarlar. Deccal gelir ve onları Muhasara altına alır. Bu kuşatma şiddetlenir ve sıkıntılar da iyice artar. Sonra Meryem oğlu İsa (A.S.) nüzul eder. Bunun üzerine bir seher vakti şöyle nida edilir;**

Endülüsi Mu'cemül Müsta'cem(2/607)

[1302] Ahmed(1/296) Taberani(11/64) İbni Sa'd Tabakat(1/417) İbni Ömer Radıyallahu anhuma'dan; Müslim(iman,275) Buhari(3/1269) Ahmed(3/119) Camiüs Sağir(4259) Deylemi(3191) İbni Abdilberr et Temhid(14/190) Tefsiru İbni Kesir(1/584) Fethul Bari(13/96) Cem'ül Fevaid(8341) Kenzul Ummal(32268)

[1303] Müslim(4/2253) Hakim(4/538) Ebu Davud(4321) Tirmizi(2240) İbni Mace(4075) Ahmed(4/181) Taberani Müsnedi Şamiyyin(1/356) İbni Ebi Asım el Ahad(3/164) Deylemi(1621) İbni Abdilberr Temhid(14/202) Tefsiru Kurtubi(4/90,16/105) Tefsiru İbni Kesir(1/582,584) İbni Mende İman(2/934) İbni Kani Mucemus Sahabe(3/164) Yakut el Hamevi Mucemul Buldan(2/464) Avnul Mabud(11/302) Mubarekfuri Tuhfetul Ahvezi(6/417) Nevevi el Minhac(8/82,18/67) Feyzul Kadir(6/464) Mizzi Tehzibul Kemal(15/224)

Bu hadisi Keysan radıyallahu anh'den; Taberani(19/196) Buhari Tarihul Kebir(7/233) İbni Kani Mucemus Sahabe(3/141) İbni Abdilberr el İstiab(3/1330) İbni Hacer el İsabe(5/268) İbni Ebi Asım el Ahadu vel Mesani(5/98) Deylemi(8960)

Evs Bin Evs radıyallahu anh'den; Taberani(1/217) Hatibul Bağdadi Taliyut Telhis(2/508) İbni Ebu Hatem İlel(2/422) Keşful Hafa(2/534) Mecmauz Zevaid(8/205) Heysemi, ricalinin güvenilir olduğunu söyler.

[1304] Nevevi el Minhac Bi Şerhi Sahihu Müslim(18/67)

"Ey insanlar! Yalancı habise karşı huruç etmenize mani olan nedir?" Derler ki;

"Bu cinlerden bir adamdır"[1305]

Bir rivayette de (Osman Bin Ebil As radıyallahu anh'den merfuan);

"**Deccal'in kuşatması altında iken onlara şiddetli bir açlık isabet eder, çok sıkıntı çekerler. Hatta içlerinden birsi yayının kirişini pişirse onu bile yer. Onlar bu halde iken seher vakti bir münadi söyle nida eder;**

"Ey insanlar! Size gavs geldi (3 defa)" Birbirlerin derler ki;

"Bu tok bir adamın sesidir"[1306]

İsa Aleyhis selam, Mehdi'nin Ardında Namaz Kılar;

Bir önceki hadiste şu da geçer;

"**İsa aleyhis selam sabah namazı vaktinde nüzul eder. Müslümanların imamı der ki;**

"Ey Ruhullah! Öne geç de namazı kıldır" Buyurur ki;

"Bu ümmetin bazısı bazısına emir kılınmıştır"

Bunun üzerine Müslümanların emiri (Mehdi aleyhis selam) öne geçer ve namazı kıldırır."[1307]

Diğer bir rivayet;

"Müslümanların imamı salih bir kişi olan Mehdî'dir. İmamları sabah namazını kıldırmak için öne geçer ve Sabah namazı için tekbir aldığı sırada İsa İbni Meryem nüzul eder. Bunun üzerine imam

---

[1305] Ahmed(3/367) Mecmauz Zevaid(7/344) Heysemi der ki; "Ahmed bunu iki isnad ile rivayet etti. Bir isnadı sahih ricalidir."
[1306] Hakim(4/524) Ahmed(4/216) İbni Ebi Şeybe(7/491) Taberani(9/60) Mecmauz Zevaid(7/342) İbni Kesir Tefsiri(1/580) Nuaym Bin Hammad Fiten(2/546) Hadis hasendir.
[1307] Ahmed(4/216) İbni Kesir Tefsiri(1/580) bir önceki dipnota bakınız.

arkasına dönüp geri çekilir ve insanlara namaz kıldırması için İsa aleyhis selam'ı öne geçirmek ister. İsa aleyhis selam elini Onun omuzlarının arasına koyar ve der ki; "Öne geç ve onlara namazı kıldır. Şüphesiz ikamet senin için okunmuştur" Böylece imamları (Mehdi A.S) onlara namazı kıldırır."[1308]

Cabir (R.A.)'ın merfu rivayeti;

"Müslümanların emiri İsa A.S.'a der ki;

"Gel de bize namaz kıldır" Der ki;

"Hayır, bazınız bazılarınıza Emir kılınmıştır. Bu Allah'ın bu ümmete bir ikramıdır"[1309]

Mel'un Deccal'in Öldürülüşü;

Cemaat namazdan çıkınca İsa aleyhis selam der ki;

"Kapıyı açın!" Kapı açıldığında arkasında, yetmiş bin silahlı ve taylasanlı Yahudi ile beraber Deccal'i görürler. Deccal, İsa Aleyhis selam'a baktığında tuzun suda eridiği gibi erir ve hemen kaçarak uzaklaşır. İsa Aleyhis selam der ki;

"Darbemden kaçamazsın" Onu doğudaki "Lüd" kapısında yakalayıp öldürür."[1310]

Ebu Hüreyre R.A. rivayeti:

"**Allah'ın düşmanı (Deccal), İsa'yı gördüğünde tuzun suda eridiği gibi erir. Eğer o halde kalacak olursa helak olur giderdi. Ancak Allah, onu İsa (A.S.)'ın elleriyle öldürür ve onun harbesinde kanını görürler**."[1311]

[1308] İbni Mace(4077) Nuaym Bin Hammad(2/566) Ümmü Şüreyk radıyallahu anha'dan.

[1309] Müslim(1/137) İbnu Carud el Münteka(1/257) İbni Hibban(15/231) Ahmed(3/345,384) Ebu Avane(1/99) Beyhaki(9/180) Deylemi(7603) İbni Mende İman(1/517) İbni Hazm Muhalla(1/9,7/391) Fethul Bari(6/494) Avnul Mabud(11/309) Feyzul Kadir(5/58,6/395)

[1310] İbni Mace(4077) Nuaym Bin Hammad(2/566) Makdisi Fedailu Beytil Makdis(s.66) İbni Kesir Tefsiri(1/581) Avnul Mabud(11/303)

[1311] Müslim(4/2221) İbni Hibban(15/224) Hakim(4/529) İbni Kesir

Diğer bir rivayet;

"Namaz eda edildikten sonra İsa aleyhis selam harbesini alır ve Deccal'in yakınına gider. Deccal onu görünce kurşunun erimesi gibi erir. Harbesini Deccal'in göğsüne indirerek öldürür. Deccal'in arkadaşları da hezimete uğrar. Artık onların (Yahudilerin), ardına gizlenebileceği bir şey kalmaz. Hatta ağaç şüphesiz der ki;

"Ey Mü'min! Kafir işte burada" ve taş der ki;

"Ey Mü'min! İşte kafir burada"[1312]

Tek gözlü yalancı (Deccal'in) fitnesinin son bulmasından sonra Nebi Sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem'den rivayet edilen sahih hadiste geldiği gibi;

"Meryem oğlu İsa aleyhis selam, Allah'ın Deccal'den koruduğu bir kavme gelir, onların yüzlerini mesheder ve onlara cennetteki derecelerini söyler. Onlar bu hal üzere bulundukları sırada Allah, İsa aleyhis selam'a vahyeder;

"Şüphesiz Ben şimdi bir takım kullarımı çıkardım ki, hiç kimsenin onlarla harb etmeye takati yetmez. Yanında bulunan kullarımı Tur dağında muhafaza et."

Sonra Allah Teala Ye'cüc ve Me'cüc'ü gönderir, onlar da her bir tepeden hızla yürür, geçerler. Ordularının ilk gurupları Taberiye gölüne uğrayarak, gölün bütün suyunu içerler. Onların son grubu oraya uğradığında derler ki; "Eskiden burada su varmış" Allah'ın peygamberi İsa Aleyhis selam'ı ve ashabını kuşatma altına alırlar. Öyle olur ki olardan birine bir öküz başı, birinizin bu günkü yüz dinarından daha değerli olur."[1313]

Tefsiri(1/580) Dani Sünenül Varide(6/1115) Feyzul Kadir(6/463)

[1312] Hakim(4/524) Taberi Tefsiri(16/28,17/91) İbni Kesir Tefsiri(1/580, 2/274, 3/17) Mecmauz Zevaid(7/342) İbni Ebi Şeybe(7/491) Ma'mer Cami(11/398) Heysem Bin Küleyb Müsnediş Şaşi(2/272) Ahmed(1/375, 4/216, 217) Ru'yani(2/297) İbni Ebi Asım el Ahad(2/449) Taberani(9/60) Nuaym Bin Hammad(2/574)

[1313] Müslim(4/2253) İbni Hibban(15/226) Hakim(4/538) İbni Mace(4075) İbni Mende İman(2/934) Fethul Bari(13/109) Avnul Mabud(11/302) Mizzi Tehzibul Kemal(15/224)

Son Rasul ve İsa a.s.

Rasûllerin sonuncusu Muhammed *sallallahü aleyhi ve sellem*'dir

Bunun delili yüce Allah'ın: *"Muhammed sizin adamlarınızdan kimsenin babası değildir. Fakat o Allah'ın Rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur."* (el-Ahzab, 33/40) buyruğudur.

O halde Peygamber *sallallahü aleyhi ve sellem*'den sonra hiçbir peygamber gelmeyecektir.

"Meryem oğlu İsa, âhir zamanda inecektir ve o bir rasûldür" denilecek olursa, cevabımız şudur:

Bu doğrudur, ancak o önceki şeriatleri yenileyen bir rasûl olarak inmeyecektir. O, peygamber Muhammed *sallallahü aleyhi ve sellem*'in şeriati ile hükmeden birisi olarak inecektir. Çünkü gerek İsa'ya, gerekse diğer peygamberlere düşen Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmek, ona uymak ve ona yardımcı olmaktır. Nitekim yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Hani Allah peygamberlerden; size verdiğim kitab ve hikmetten sonra size beraberinizdekini doğrulayıcı bir peygamber gelince, ona mutlaka iman edecek ve yardım edeceksiniz diye söz aldığı zaman: Kabul ettiniz mi ve bu ağır yükünü alıp yüklendiniz mi, demişti. Onlar da: Kabul ettik demişlerdi. Öyleyse şahid olun ben de sizinle beraber şehadet edenlerdenim, diye buyurmuştu." (Âl-i İmran, 3/81)

İşte peygamberle birlikte olanları tasdik eden rasûl Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Nitekim bu husus büyük sahabi İbn Abbas *radıyallahu anh.*'dan ve başkalarından sahih olarak rivayet edilmiştir.

40- CENNET VE CEHENNEMİN EBEDİLİĞİ

Ebu Said r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Cehennem ehli, cehennemde ne ölürler, ne de yaşarlar. Ancak (küfür ve şirk yüzünden değil de) günahları yüzünden cehenneme girenleri, cehennem ateşi öldürecek, kömür haline geldiklerinde, onlara şefaat etme izni çıkacak, grup grup getirilip cennet nehirlerine atılacaklar. Sonra cennet ehline; "Haydi onların üzerine su dökün" denilecek. Böylece onlar, selin yatağında biten daneler gibi biteceklerdir."[1314]

Cennet ve cehennem fani olmazlar. Günahları sebebiyle cehenneme giren muvahhid kullar, cezalarını çektikten sonra oradan çıkarılırlar. Kafirler ise ebedi olarak cehennem azabına düçar kalacaklardır. İşte ehli sünnetin itikadı bu meselede böyledir.

Hariciler ve mutezile; "Cehenneme giren hiç kimse çıkamaz" dediler.

Mülhidlerden biri olan İbni Arabi Füsus'ta; "Cehennemde azab yoktur" demiştir. Mutezile'den Ebul Huzeyl el Allaf; "Cehennemde hayat ve hareket sona erer, cansız varlıklar haline gelirler" dedi.

Cehmiyyeden Cehm Bin Safvan; "Cehennem sonsuz değildir" dedi.

Şeyhulislam İbni Teymiye, bazı sahabelerden rivayetlerle delil getirmiş, ictihad hatası yapmış, cehennemin fani olacağını bazı sahabelerin söylediğini zannetmiştir. Burada bu iddiayı cevaplandıracağız inşaallah.

Allah Teala buyuruyor ki; *"Ama âyetlerimizi inkâr etmiş ve kâfir olarak ölmüş olanlar, işte Allâh'ın, meleklerin ve tüm insanların la'neti onların üstünedir. Onlar ebediyen lânet içinde kalırlar. Artık ne azapları hafifletilir ne de onların yüzlerine bakılır."(Bakara 161-162)*

"Böylece Allah onlara, işlerini, pişmanlık ve üzüntü kaynağı olarak gösterir ve onlar artık ateşten çıkamazlar."(Bakara 167)

[1314] Müslim(iman 306) Cemül Fevaid(10053)

“Bizim âyetlerimizi yalanlayıp da onlara karşı kibirlenmek isteyenler var ya, işte onlara gök kapıları açılmayacak ve onlar, deve iğne deliğine girinceye kadar cennete giremeyeceklerdir! Suçluları işte böyle cezalandırırız!”(A’raf 40)

“İnkâr edenlere de cehennem ateşi vardır. Öldürülmezler ki ölsünler, cehennem azabı da onlara biraz olsun hafifletilmez. İşte biz, küfürde ileri giden her nankörü böyle cezalandırırız.”(Fatır 36)

“Yoldan çıkanlar ise, onların varacakları yer ateştir. Oradan her çıkmak istediklerinde geri çevrilirler ve kendilerine: Yalandır deyip durduğunuz cehennem azabını tadın! denir.”(Secde 20)

“*Azapları hafifletilmeyecektir. Onlar azap içinde kurtuluştan ümit kesmişlerdir. Biz onlara zulmetmedik, fakat onlar kendileri zalim kimselerdir. Onlar cehennem bekçisine: "Ey Mâlik! Rabbin artık bizi öldürsün." diye seslenirler. Mâlik de: "Siz böylece kalacaksınız." der.”(Zuhruf 75-77)*

“Onlar, ateşten çıkmak isteyecekler, fakat ondan çıkacak değillerdir. Onlara boyuna sürüp gidecek bir azap vardır.”(Maide 37)

“Ve şöyle derler: Rabbimiz! Cehennem azabını üzerimizden sav. Doğrusu onun azabı gelip geçici değil, devamlıdır.”(Furkan 65)

Cennetlikler hakkında da buyurur ki; **“***Onlara orada hiçbir yorgunluk gelmeyecek ve onlar, oradan çıkarılmayacaklardır.”(Hicr 48)*

İbni Kayyım r.a., şeyhul İslam İbni Teymiye’den, şöyle nakleder; “Hasen el Basri, Ömer r.a.’ın şöyle dediğini söyledi; “Cehennemdekiler şayet kum yığınları kadar bir süre bile cehennemde kalsalar, yine bir gün oradan çıkarlardı.”[1315] Her ne kadar Hasen el Basri, Ömer r.a.’den işitmemişse de, onun böyle dediğine kanaati olmasaydı böyle kesin olarak rivayet etmezdi. Ehli sünnet önderi imamlar da buna karşı çıkmadılar.”

Bu söze şöyle karşılık veririz; birincisi; Hasen el Basri, Ömer r.a.’den bunu işitmemiş olup, mürsel olarak rivayet etmiştir. Hasen el Basri r.a., zahid imamlardan biri olması yanında, müdellis bir ravi olup, mürsel rivayetleri imamlar indinde makbul değildir. İmam

---

[1315] İbni Kayyım Hadil Ervah(s.409) Suyuti Durrül Mensur(4/478)

Darekutni Sünen'de der ki; "Hasen el Basri ve Ebul Aliye'nin mürselleri alınmaz. Zira bunlar kimden rivayette bulunduklarına dikkat etmezler."

Ehli Sünnet İmamlarının bu söze karşı çıkmayışlarına gelince; onlar Ömer r.a.'ın bu sözünü, cehennem'e girip de çıkacak olan günahkar müminlerin hakkında olduğuna hamletmişlerdir.

Ayrıca Ömer r.a.'a nisbet edilen bu sözün sabit olduğunu kabul etsek bile, cehennem'in sonu geleceğine delil gösterilemez. Bu, "Zeyd şu evde şu kadar kalır, sonra oradan çıkar" demek gibidir ve bunu söylerken, evin yok olacağı anlamına gelmez.

Şayet; "Allah cehennemi, kendisine isyan eden kullarını cezalandırmak için yaratmıştır. Onların cezası bitince, oraya ihtiyaç kalmaz" denilirse, bu yukarıda kaydettiğimiz, cehennem azabının kafirlere sonsuz olduğunu belirten ayetlere muhaliftir. Bu hükümde ne sahabe, ne tabiin, ne de ehli sünnet imamları ihtilaf etmemiştir.

Sonra İbni Teymiye r.a., Ömer r.a.'ın sözünü kafirlere hamlederek; "zaten günahkar müminler cehennemde kum taneleri kadar uzun süre orada kalacak değildir. Ömer r.a. kafirleri kastetmiş olmalıdır" der.

Bu iddianın zayıflığı bellidir. Beyan ilmi, onun bu sözünün yanlışlığını ortaya koyar. Zira Ömer r.a. şart kaziyesiyle diyor ki; "Şayet, onların cehennemde kalışı şu kadar uzasa bile, yine oradan çıkarlardı." İbni Teymiye'nin iddiasının kabul edilebilmesi için; "Şüphesiz cehennemlikler, kum taneleri sayısı kadar bekleseler de oradan çıkarlar" demiş olması gerekirdi. Bu yüzden bu sözün kafirlere hamledilmesi yanlış olup, günahkar muvahhidler hakkındadır.

Ömer r.a.'ın bu sözü, İbni Mesud r.a.'ın rivayet ettiği şu hadisteki gibidir; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Şayet cehennem ehline; "sizler ateşte dünyadaki taşlar kadar kalacaksınız" denilse, bununla sevinirlerdi."[1316]

[1316] sahihtir. Taberani(10/179) Deylemi(5154) Ebu Nuaym Hilye(4/168) Ebu Hatem İlel(2/224) Mecmauz Zevaid(10/396) Taberani'nin isnadında zayıf ravi Hakem Bin Zuheyr vardır. Elbani Zaiful Cami'de haksız olarak; mevdu dedi. Lakin Hafız İbni Receb bunu ceyyid isnad ile rivayet etti; Tahvif Minen Nar(s.179) Begavi Tefsiri(4/438)

Cehennemde cezasını çekip, oradan çıkarılacak olan muvahhid günahkarların kalış süresi hakkında, İbni Ebu Hatem, ve es Sunne'de İbni Şahin, Ali r.a.'den rivayet ediyorlar; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Pişman olmadan ve tevbe etmeden ölen büyük günah sahiplerinden bazısı cehennem'de bir ay, bazısı bir sene kalıp çıkarılır. Onlar içinde cehennemde en uzun kalanı, dünyanın ömrü kadardır."[1317] Aynısını Hakiym et Tirmizi, Nevadirul Usul'de daha uzun bir metinle rivayet etti ve orada dünyanın ömrü yedi bin sene olarak geçer.

Sonra Şeyhulislam, cehennemin faniliğine, İbni Abbas r.a.'ın Enam suresi 128. ayeti tefsirinde söylediği şu sözünü delil getiriyor; "Hiç kimsenin, yaratıkları hakkında Allah'a hükmetmesi, onlara cennetlik veya cehennemlik diye damga vurması yakışmaz."

Bu sözün, cennet ve cehennemin son bulmasıyla alakası yoktur. Müminlerden birinin işlediği günah sebebiyle, onun cehennemlik olduğuna veya işlediği sevap sebebiyle cennetlik olduğuna şahitlik etmenin caiz olmadığına işaret etmiştir ki, bu zaten sahih hadislerle sabit bir meseledir.

Bu konuda delil getirilen diğer rivayet; Ebu Hureyre ve İbni Mesud r.a.'dan nakledilen; "Bir zaman gelir ki, cehennemde kimse kalmaz"[1318] sözüdür.

Begavi r.a., bu sözü naklettikten sonra der ki; "Şayet bu rivayet sabit ise, Ehli sünnet'e göre anlamı; "iman ehlinden kimse kalmaz" demektir. Kafirler ise sonsuza kadar cehennemde kalırlar."

Ubeydullah Bin Muaz r.a., bu sahabelerin sözünü; "ashabımız derler ki; "Yani muvahhidlerden kimse cehennemde kalmaz demektir" diye açıklamıştır.

Diğer bir delilleri; "*Rabbinin dilediği hariç, (onlar) gökler ve yer durdukça o ateşte ebedî kalacaklardır. Çünkü Rabbin, istediğini*

[1317] zayıftır. İbni Receb Tahvif Minen Nar(s.189) Lisanul Mizan(5/150) Tehzibut Tehzib(9/118) İbni Makula İkmal(2/516) İbnül Cevzi İlelül Mütenahiye(2/940) mechul ravileri vardır.
[1318] Taberi(12/118) Begavi Tefsiri(2/403) Suyuti Durrül Mensur(4/478) Ruhul Maani(12/146)

hakkıyla yapandır."(Hud 107) ayeti hakkında Ebu Said, Cabir ya da başka birinin; "Bu ayet bütün tehdit ayetlerine uygulanır."[1319] Sözüdür.

Suyuti bunu Durrül Mensur'da, Abdurrazzak, Taberi, İbnül Münzir, Taberani ve Beyhaki'nin Esma ve Sıfat adlı eserine nisbet etmiştir.

Bu rivayette ravi Ebu Nadre; "ya Ebu Said, ya Cabir, ya da başka bir sahabe dedi ki.." diyerek şüpheli bir şekilde ibare kullanmış, bunu kimin söylediği meçhul kalmıştır. Delil olarak kullanılamaz.

Rivayet sabit olsaydı bile, cehennemin sonlu olduğunu göstermez. Nitekim Beyhaki, el Ba's ven Nuşür'de, İbni Abbas r.a.'nın bu ayetin (Hud 107) tefsirinde;

"Fakat Rabbin şunların cehennemde, şunların cennette kalmasını dilemiştir." Dediğini rivayet ediyor.

Bu ayetteki; "Rabbinin dilediği hariç" ifadesi, İbni Abbas, Hasen, Halid Bin Madan, Dahhak, Katade, Ebu Sinan, İbni Kesir, Taberi ve başkalarının da dediği gibi, muvahhidler hakkındadır. Zira, "bedbaht olanlar" lafzı, kafirleri de, günahkarları da kapsar.[1320]

Beyhaki, Ferra ve Halimi'den naklen der ki; "bu ayetteki "illa=ancak" edatı, "siva=dışında" manasındadır. Bu aynı; "falanın bende bir seneye kadarki iki bin dirhemi dışında, bin dirhemi vardır." Sözü gibidir.[1321]

İbni Amr r.a.'ın "Cehennemde hiç kimse kalmaz ve kapıları kapanır"[1322] sözünü delil getirdiler. Rivayet bu şekliyle münkerdir. Bezzar'ın rivayet ettiği sahih rivayette; "yani cehennemde muvahhidlerden kimse kalmaz" ziyadesi geçiyor.[1323]

[1319] Durrül Mensur(4/478)
[1320] Taberi(12/118) Kurtubi(9/99) İbni Kesir(8/3988)
[1321] Şuabul İman(1/329)
[1322] münker bir rivayettir. Bkz.: Zehebi Mizan(7/189) İbni Hacer Tehzibut Tehzib(12/49) Salebi Tefsiri(4/321)
[1323] Bezzar(6/442) Hafız İbni Hacer, Tahricu Ehadisil Keşşaf(s.82) Alusi Ruhul Maani(12/146) Feyzul Kadir(1/40)

Enes r.a. merfuan rivayet ediyor; “Cehennem üzerine bir gün gelir ki orada ümmeti Muhammed’den kimse kalmaz.” [1324]

Yine Ebu Umame’den merfuan; “Cehennem üzerine bir gün gelir ki, ademoğlunun muvahhidlerinden hiç biri orada kalmaz ve cehennemliklerin üzerlerine kapılar kapanır.”[1325]

Sonra Şeyhul İslam İbni Teymiye, İbni Merduye’nin tefsirinde Cabir r.a. hadisinden tahric ettiği şu rivayeti delil getiriyor; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, *“Bahtsızlar ateştedirler. Onların orada (o bunaltıcı ateş içinde) bir soluk alıp verişleri vardır ki!... Rabbinin dilediği hariç, (onlar) gökler ve yer durdukça o ateşte ebedî kalacaklardır.”(*Hud 106-107) ayetleri hakkında buyurdu ki; “Allah dilerse, bedbaht olanlardan bazı kimseleri ateşten çıkarmayı ve onları cennete koymayı dilerse bunu yapar.”[1326]

Deriz ki, bu, cehennemin son bulacağına değil, tam aksine delil olur. Burada çıkarılması dilenen bedbahtlar, İbni Abbas r.a.’nın dediği gibi muvahhid olanların günahkar olanlarıdır. Ayrıca burada bedbahtların muhakkak çıkarılacağı belirtilmemiş, “Şayet Allah dilerse” diye şarta bağlanmıştır. Bu aynı şu ayetteki gibidir;

“*Biz dileseydik, elbette herkese hidayetini verirdik. Fakat, "Cehennemi hem cinlerden hem insanlardan bir kısmıyla dolduracağım" diye benden kesin söz çıkmıştır.”(*Secde 13) burada da Allah’ın dilemesine bağlanmıştır.

Buhari ve Müslim’in sahihlerinde rivayet edilen hadiste; “Ölüm, çok güzel bir koç şeklinde getirilir ve cennet ile cehennem arasında boğazlanıp şöyle denilir; ey cennet halkı, ebedilik var, ölüm yok, ey cehennem halkı, ebediyet var, ölüm yok!” buyrulmuştur.[1327]

İddia sahibinin diğer delilleri olan; *“(Azgınlar) orada çağlar boyu kalacaklar, Orada bir serinlik ya da (susuzluk gideren) bir içecek tatmazlar, Kaynar su ve irin (tadarlar). Ancak (dünyada yaptıklarına) uygun karşılık olarak. Çünkü onlar hesap gününü (geleceğini) ummazlardı. Bizim âyetlerimizi yalanladıkça yalanlamışlardı.”(Nebe 23-28*) ayetlerine gelince;

[1324] İbni Adiy Kamil(5/220) Zehebi Mizan(5/124) Feyzul Kadir(5/321)
[1325] Taberani(8/247) Deylemi(5351) Hatib Tarih(9/122) Mecmauz Zevaid(10/360)
[1326] Suyuti Durrül Mensur(4/476)
[1327] Müslim(4/2189) Buhari(11/406-Fethul Bari) Beyhaki Şuab(386-387)

Bu ayetlerde anlatılanlar, kafirlerin sıfatıdır. İbni Teymiye'nin buradaki "çağlar boyu" ifadesini alarak, fakat sonra gelen ayeti hesap etmeyrek delil getirmesi, onun bir zuhulüdür. Nebe suresi 30. ayetinde buyrulur ki; "**Tadın! Bundan sonra yalnızca azabınızı arttıracağız.**" Şayet kastedilen; "çağlar boyu cehennemde kalmalarından sonra ancak azabın artacağı" olunca, İbni Teymiye'nin bu iddiası boşa çıkmış oluyor.

Nitekim burada "çağlar boyu" diye terceme edilen "ahkab" kelimesi hakkında Begavi ve Abd Bin Humeyd, Hasen el Basri r.a.'den şöyle naklediyor; "Ahkab; ancak süreklilik, devamlılık ifade eder."[1328]

Abdurrazzak, Taberi, Abd Bin Humeyd ve İbnül Münzir, Katade r.a.'den naklediyor; "Ahkabın sonu yoktur, bir hukubdan diğer hukuba geçmeyi ifade eder."[1329] Rabi Bin Enes de böyle dedi.

Netice; ne ayetlerde, ne hadislerde, ne de sahabe sözlerinde, cehennemin sonu geleceğine delil yoktur. Bilakis cehennem azabının ve cennetin sonsuz olacağına dair deliller çoktur.

Cehennemde azap olmayacağı, azabın biteceği şeklindeki görüşler ise, Kitap ve sünnete muhalif, sapık görüşlerdir. Mutezilî Şia taifesinden Mustafa İslamoğlu; "Bakî olan yalnız Allah'tır. Bu yüzden cennet ve cehennemin sonu vardır." Diyor! Vahyin belirlediği hükme rağmen böyle düşünen sapıklara şunu sorarım; o çok güvendiğiniz mantığınız uzayın sonsuzluğunu nasıl algılıyor acaba?

[1328] Taberi(30/11) Lisanul Arab(1/326) Beyzavi(5/441) İbni Kesir(4/465) Kurtubi(19/177) Durrül Mensur(8/394) Salebi(4/381) Vahidi(2/1166) Begavi(4/438) Zadul Mesir(9/8) Celaleyn(s.787) Nesefi(4/311) Alusi Ruhul Maani(30/14-15)
[1329] bir önceki dipnota bakınız.

İÇİNDEKİLER